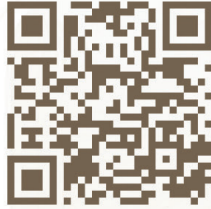

بژاردیه له فرهههنگی فهرمووده نه به وییه کان

المستفتون من موسوعة الأحاديث النبوية

کردي

Kurdî

الْمُنْتَقَى

مِنْ

مُوسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ

اللغة الكردية

إعداد القسم العلمي

جمعية خدمة المحتوى
الإسلامي باللغات

جمعية الدعوة
وتوعية الجاليات بالربوة

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي باللغات ، ١٤٤٦ هـ

جمعية خدمة المحتوى الإسلامي

المنتقى من الموسوعة الأحاديث النبوية - كردي سوراني. / جمعية خدمة

المحتوى الإسلامي - ط١. - الرياض ، ١٤٤٦

٤٦٢ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك: ٨-٥١-٨٤٧٤-٦٠٣-٩٧٨

١٤٤٦ / ١٠٣٢

شركاء التنفيذ :

المحتوى الإسلامي

رواد التراجم

جمعية الربوة

بيان الإسلام

يتاح طباعة هذا الإصدار ونشره بأي وسيلة مع
الالتزام بالإشارة إلى المصدر وعدم التغيير في النص

Tel : +966 50 244 7000

@ info@islamiccontent.org

Riyadh 13245-2836

www.islamiccontent.org

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

پیشه‌کی

الحمد لله رب العالمين، وصلى الله وسلم على نبينا محمد، وعلى آله وصحبه أجمعين، ومن تبعهم
:بإحسان إلى يوم الدين، أما بعد

له مەزنترین شتەکان که واجبه مسوڵمان گرنگی پێیدات ؛ لەروانگەیی خوێندنەوە و بێرکردنەوە و تێرمان
و تێگەشتن، وزانست پێ بونی و کردەوه پێکردنی -پاش قورئانی پیرۆز - بریتیه له سوننەتی پیغمبەری
خودا -صلی الله علیه وسلم-، پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- دەفەر مویت: «نەهێ خەڵکێنە شتائیکم له
،-نیوانتانا جیهیشتووه؛ نەگەر دەستی پیوه بگرن، ئەوا هەرگیز گوێرا نابن :کتیبی خودا-قورئان
وسوننەتی پیغمبەرەکی» [رواه الإمام مالك]، خوای بالادەست دەفەر مویت: «وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ
،وَمَا نَهَاكُمُ عَنْهُ فَانْتَهُوا» واتە: (جا ئەوهی پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- (پێی به‌خشیوون وەری بگرن
:هەر فەرمانێکی پێدان بەگوێی بکەن، قەدەغەیی هەر شتێکی لێ کردن لێی دوور کەنەوه) [الحشر
- بۆیه لەژێر روشنایی ئەم نایەت و فەرموودانەدا (کۆرگەیی خزمەتکردنی بۆلاوکاراوه ئیسلامیەکان، [7]
جمعیة خدمة المحتوی الإسلامی (و) کۆرگەیی بانگەوازی و رێنموونی کۆمەڵگا له ره‌بوه - جمعیة الدعوة
وتوعیة الجالیات بالرّبوة (سوربون لەسەر نامادە کردنی فەر هەنگێک -مەسووعیەك- بۆ فەرموودەکانی
پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- و وەرگیرانیان بۆ چەندەها زمان

خوای گه‌وره جل و علا- ناسانی کرد کۆمەڵێک له فەرموودەکانی ئەم فەر هەنگە هەڵبژێرین که
،مسوڵمان پێویستی پێیانە له بابەتەکانی نابن و دونه‌یایدا له‌گەڵ شیکردنەوه‌یه‌کی پوخت بۆیان
و وروونکردنەوه‌ی مانا و ناماژەکانیان و هەندیک له سوودەکانیان، و ریکخستنیان له کتیبێکدا
به‌ناوی: «بژاردەیه‌ک له فەر هەنگی فەرمووده نه‌به‌وییه‌کان» و کارکردن له‌سەر وەرگیرانیان بۆ هەموو
زمانه‌ زیندوووه‌کانی جیهان به‌رده‌وامه‌ بۆنه‌وه‌ی هەموو کەسێک سوودمەند بێت له‌ ناوه‌رۆکیان
وسوننەتی پیغمبەری خودایان پێیگەیه‌نین -صلی الله علیه وسلم- به‌ زمانی خۆیان
داواکاری خوای گه‌وره ئەم کردەوه‌مان لێ قبول بکات، و پیرۆز و پیر به‌رکەتی بکات، و به‌ دڵسۆزی بۆ
رووی پیرۆزی نه‌و بێت، و پاداشتی خێری هەموو نه‌وانه‌ بداتەوه‌ که یارمه‌تیدەر بوون بۆ نامادەکردنی
-و وەرگیران و بۆلاوکردنەوه‌ی. و سه‌لات و سه‌لام له‌سەر پیغمبەرمان موحه‌مەد -صلی الله علیه وسلم-

(1) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّةِ، وَإِنَّمَا لِامْرِئٍ مَّا نَوَى، فَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، فَهِجْرَتُهُ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ، وَمَنْ كَانَتْ هِجْرَتُهُ لِدُنْيَا يُصِيبُهَا أَوْ امْرَأَةٍ يَتَزَوَّجُهَا، فَهِجْرَتُهُ إِلَى مَا هَاجَرَ إِلَيْهِ».

وفي لفظ للبخاري: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ، وَإِنَّمَا لِكُلِّ امْرِئٍ مَّا نَوَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(1) - له عومری کوری خەتابەوێ - ڕەزای خۆی لێبێت - کە پێغەمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەرموێت: «هەموو کار و کردەوێەک بە پێی نیت و مەبەستە، و هەموو کەسیکیش بە پێی نیتەکە ی پاداشت دەدریتەوێ، بۆیە ئەو کەسە ی کۆچکردنی بۆ لای خودا و پێغەمبەرەکە ی بێت؛ ئەو کۆچکردنی بۆ لای خودا و پێغەمبەرەکە یەتی، و ئەوێ کۆچکردنی بۆ شتومەکی دنیا بێت بە دەستی بەیڤیت یان نافرەتیک بێت کە ماردی بکات؛ ئەو کۆچکردنی بۆ لای ئەو شتانە یە» . و لە گێرانەوێ [البخاری] دا: «کردەوێکان بە پێی نیتەکان و مەبەستەکان، و هەر کەسێک بە پێی نیتەکە ی پاداشت دەدریتەوێ» [صەحیحە]

-[بوخاری و موسلیم هاوران لەسەری]

شیکردنەوێ:

پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- ڕوونی دەکاتەوێ کە هەموو کردەوێکان بە پێی نیت، بەهەند و ڕەدگیریت، و ئەم حوکمە گشتیە لە هەموو کردەوێکان (پەرستەکان و مامەلەکان) هەر کەسێک بە کردەوێکە ی تەنھا مەبەستی سوود وەرگرتن بێت؛ تەنھا ئەو سوودێ دەستکەوێت و پاداشت نادریتەوێ، و ئەوێ مەبەستی بە کردەوێ نزیکبوونەوێ بێت لە خۆی گەورە؛ ئەو پەر و ڕەدگار پاداشتی دەداتەوێ ئەگەر چیش کاریکی ئاسایی بێت وەک خواردن و خواردنەوێ.

پاشان -صلی الله علیه وسلم- نمونە یەکی هێنایەوێ بۆ ئەوێ کاریگەری نیت ڕوون، بکاتەوێ لەسەر کردەوێکان ئەگەر چیش لە ڕووکەشدا کردەوێکان یەکسان دیارن، ڕوونیکردەوێ هەر کەسێک بە کۆچکردنی و دوورکەوتنەوێ لە نیشتمانی مەبەستی ڕەزائەندی پەر و ڕەدگاری بێت؛ ئەو کۆچکردنەکە ی شەریە و قبوڵکراوێ و پاداشت دەدریتەوێ لەسەر ڕاستگویی نیت، و ئەوێ بە کۆچکردنەکە ی مەبەستی سودیکی دنیایی بێت لە پارە یان نوابانگ یان بازرگانێ یان ژن یان هتد؛ ئەو لە کۆچکردنەکە ی تەنھا ئەو سوودە وەر دەگرت کە لە نیتیدا بوو، و هیچ پاداشتیکی دەستکەوێت.

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. هاندان و ئاموژگاری بۆ دلسۆز بوون - ئیخلاص-، چونکه خوای گه‌وره هیچ کرده‌ویهک قبول ناکات مه‌گهر ئه‌وهی له‌بهر ره‌زامه‌ندی ئه‌و ئه‌نجامدراوه.
2. ئه‌و کرده‌وانه‌ی مه‌به‌ست لێیان نزیکبوونه‌ویه له‌ الله - عز و جل- ئه‌گهر که‌سیک ئه‌نجامی بدات و ه‌کو خووێهک (ئه‌وا ئه‌و که‌سه پاداشت نادریته‌وه : ئه‌گهر چیش شیوازی ئه‌نجامدانه‌که‌ی دروست بێت، ده‌بی‌ت مه‌به‌ست و نیه‌تی نزیکبوونه‌وه بێت له‌ خوای گه‌وره به‌م په‌رستنه و داواکردنی پاداشت مه‌به‌ستی بێت.

(4560)

- (2) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ فِيهِ فَهُوَ رَدٌّ» متفق عليه.
- ولمسلم: «مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ». [صحيح] - [متفق عليه]

- (2) - له عائیشه‌وه -ره‌زای خوای لیبێت- که پی‌غه‌مبه‌ری خدا -صلی الله علیه وسلم ده‌فرمویت: «ئه‌وه‌ی کرده‌ویه‌ک (په‌رستنی‌ک (دابهنی‌ت له‌م نایه‌ی ئیمه‌ که) له‌ به‌ره‌تدا) تییدا نه‌بی‌ت؛ ئه‌وا ئه‌و کرده‌وه (داهینراوه (ره‌ت ده‌کریته‌وه» [متفق علیه .]وله [مسلم]دا ده‌فرمویت: «هه‌ر که‌سیک کرده‌ویه‌ک بکات که له‌ دینی ئیمه‌ نه‌بی‌ت؛ ئه‌وا ئه‌و کرده‌ویه «وه‌ر ناگیریت و ره‌ت ده‌کریته‌وه [صه‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم ها‌وران له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- پرونی‌ده‌کاته‌وه هه‌ر که‌سیک شتی‌ک یان کرده‌ویه‌ک دابه‌نی‌ت له‌ ئایندا که هیچ به‌ل‌گه‌یه‌کی قو‌ئان و سونه‌تی له‌سه‌ر نه‌بی‌ت ؛ ئه‌وا ئه‌و شته‌ یان کرده‌ویه ره‌ت ده‌کریته‌وه و خوای گه‌وره قبولی ناکات له‌ بکه‌رکه‌ی

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. په‌رستنه‌کان بنیات نرا‌ون له‌سه‌ر ئه‌و ده‌قانه‌ی له‌قورئان و سونه‌تدا هاتو‌ون، بۆیه خوای گه‌وره ده‌په‌رستین به‌پێی ئه‌و ده‌قانه‌ی له‌شه‌ریعه‌تدا هاتو‌ون ؛ نه‌ک به‌پێی بیده‌ و داهینرا‌و مه‌کان.

2. ئاين به راو بوچوون و بهباشدانان نبيه، بهلكو برىتيه له شوينكهوتنى پىغهمبهر - صلى الله عليه وسلم.
3. ئهم فهر مووده بهلگهيه له سهر كاملى و تهاوى ئاينى ئىسلام.
4. بىدعه برىتيه له ههر شتىك داهينرا بىت لهنايندا، كه له سهردهمى پىغهمبهر - صلى الله عليه وسلم - وهاوه لاند بوونى نهبووه ؛ ئىنجا بيروباوهر يان قسه يان كردهوه بىت.
5. ئهم فهر موودهيه بنچينهيهكه له بنچينهكانى ئاينى ئىسلام، وهكو تهراروو وايه بو كردهوهكان، ههر وهكو چون ههموو كردهوهيهك له پىناو رهزامهندى خواى گهوره نهكرابىت ؛ ئهوا بكهرهكهى هيچ پاداشتىكى دهست ناكهوىت، بهههمان شيوه ههر كردهوهيهك بهپى سونهتى پىغهمبهر - صلى الله عليه وسلم - نهبىت ؛ رمت دهكرىتهوه.
6. مهبست له داهينراوه نههى لىكر اوهمكان ئهوانهى له ئايندا دهكرىن ؛ نهك داهينان له شتى دونيايى.

(4792)

(3) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: بَيْنَمَا نَحْنُ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ذَاتَ يَوْمٍ إِذْ طَلَعَ عَلَيْنَا رَجُلٌ شَدِيدُ بَيَاضِ الثِّيَابِ، شَدِيدُ سَوَادِ الشَّعْرِ، لَا يُرَى عَلَيْهِ أَثَرُ السَّفَرِ، وَلَا يَعْرِفُهُ مِنَّا أَحَدٌ، حَتَّى جَلَسَ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَسْنَدَ رُكْبَتَيْهِ إِلَى رُكْبَتَيْهِ، وَوَضَعَ كَفَّيْهِ عَلَى فَخْذَيْهِ، وَقَالَ: يَا مُحَمَّدُ، أَخْبِرْنِي عَنِ الْإِسْلَامِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْإِسْلَامُ أَنْ تَشْهَدَ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، وَتَقِيمَ الصَّلَاةَ، وَتُؤْتِيَ الزَّكَاةَ، وَتَصُومَ رَمَضَانَ، وَتَحَجَّ الْبَيْتَ إِنْ اسْتَطَعْتَ إِلَيْهِ سَبِيلًا» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَعَجَبْنَا لَهُ، يَسْأَلُهُ وَيُصَدِّقُهُ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِيمَانِ، قَالَ: «أَنْ تُؤْمِنَ بِاللَّهِ، وَمَلَائِكَتِهِ، وَكُتُبِهِ، وَرُسُلِهِ، وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، وَتُؤْمِنَ بِالْقَدَرِ خَيْرِهِ وَشَرِّهِ» قَالَ: صَدَقْتَ، قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ الْإِحْسَانِ، قَالَ: «أَنْ تَعْبُدَ اللَّهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ، فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنِ السَّاعَةِ، قَالَ: «مَا الْمَسْئُولُ عَنْهَا بِأَعْلَمَ مِنَ السَّائِلِ» قَالَ: فَأَخْبِرْنِي عَنْ أَمَارَتِهَا، قَالَ: «أَنْ تَلِدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا، وَأَنْ تَرَى الْحُقَاتِ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّيْءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ» قَالَ: ثُمَّ انْطَلَقَ، فَلَبِثْتُ مَلِيًّا ثُمَّ قَالَ لِي: «يَا عُمَرُ، أَتَدْرِي مِنَ السَّائِلِ؟» قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّهُ جَبْرِيلُ، أَتَاكُمْ يُعَلِّمُكُمْ دِينَكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(3) - له عومهری کوری خهتابهوه -هرزای خوای لئییت- دهلّیت :«کاتیک دانیشتبووین لای پیغممبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- پیاوئیک ده رکهوت وهاته لامان، جلهکهی زۆر سپی وقری زۆر رهش بوو بهشیوازیک وهک کهسی موسافیر دهرندهکهوت وکهسیش له نیمه نهی دهناسی هات دانیشت له بهردهم پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- وهژنوی چوتکرد به نهژنوی رهسول الله وه ودهستهکانی له سهر قاچهکانی دانا، و ووتی :نهی موحهمه نيسلام چیه؟ پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: «نيسلام بریتیه لهوهی شاهیدی بدهیت به) لا إله إلا الله ومحمداً رسول الله(، ونویژ نهنجام بدهیت وزهکات بدهیت ورۆزووی رهمهزان بگريت وحه ج بکهیت بۆ مالی خودا نهگهر توانیت»، ووتی :راست دهکهیت، (عومهر (دهلّیت :سهر بوو به لامانهوه، پرساری لیدهکرد ودهیوت راست -دهکهیت :پاشان پیاوهکه ووتی :ههوالم پنبده سهبارمت به ئیمان؟ -صلی الله علیه وسلم فهرمووی :«ئیمان نهوهیه باوهر بهنیت به خودا وفریشهکانی وکتیبهکانی وپیغممبهرانی ،ورۆزی دواپی، وباوهرت ههپیته به قهدهر به خیر وشهری»، ووتی :راست دهکهیت -ههوالم پنبده سهبارمت به ئیحسان (پلهی چاکهکاری له پهرستندا؟) -صلی الله علیه وسلم فهرمووی :«خودا بپهرستیت وهکو نهوه وابیت که ببینیت، ههرچهنده تۆ نهو نابینیت به لام نهو تۆ دهبینیت»، ووتی :ههوالم پنبده سهبارمت به کاتی روودانی قیامت (الساعة؟) -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«نهوهی پرساری لیکراوه زانتر نیه لهو کهسهی پرسار دهکات»، ووتی :ههوالم پنبده سهبارمت به نیشانهکانی هاتنی قیامت؟ پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«أَنْ تِلْدَ الْأُمَّةُ رَبَّتَهَا (واته :مندالهاکان بین به گهوره وسهردار به سهر بهختوکارهکانیانهوه ، و ببینیت که کهسانی پنی پهتی ورووت وههژار وشوان بینای بهرز دروست دهکهن»، پاشان پیاوهکه چوو، وعومهر دهلّیت :بۆ ماوهیهک ماینهوه پاشان پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«نهی عومهر دهرانیت نهوه کئ بوو پرساری دهکرد؟»، ووتم :خودا وپیغممبهرکهی دهرانن، -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«نهوه «جبریل بوو هات بۆ نهوهی ناینهکهتان فیر بکات [صهحیه]-[موسلم گزراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

عومهری کوری خهتاب -هرزای خوای لئییت- باسی نهومان بۆ دهکات که جبریل - علیه السلام- هات بۆ لای هاوه لآن -هرزای خویان لئییت- لهسهر وینهی پیاوئیکی نهاسراو له کاتیکدا که نهوان دانیشتبوو لای پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم-، له سیفتهکانی :شیوهی جبریل زۆر سپی بوو وقریکی رهشی ههجوو، وشوینهواری سهفهکردنی پتیه دیار نهجوو له خۆل وتوز، وتیکچوونی قژ وریش، ویسبوونی جل، وهیچ یهکیک لهوانهی دانیشتبوو نهیاناسی، دانیشت له بهرامبهر پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- وهکو دانیشتی کهسیک بیهویت فیر بیت وداوای رنیمایی بکات، پرساری ئیسلامی لیکرد، وهلامی دایهوه بهم پایانه

که داننان به دوو شاهیدیه‌که‌ی له خوگر تووه، وپاریزگاری له نوژمه‌کان، ودانی زه‌کات بوئمه‌ی شایسته‌ن، وروژووگرتنی مانگی رهمه‌زان به نیه‌تیک‌ی راستگووه، و به‌جیه‌نیانی فهریزه‌ی حه‌ج بوئمه‌ی که‌سانه‌ی که ده‌توانن

پرسیارکار - جبریل - ووتی: راست ده‌که‌یت، وهاوه‌لان پنیان سه‌یر بوو که پرسیار ده‌کات و وادیاره سه‌باره‌ت به باسه‌کان نازانیت به‌لام ده‌لایت: راست ده‌که‌یت

پاشان پرسیری ئیمانی لیکرد، وه‌لامی دایه‌وه به‌م شمش پایه: باوهر به‌یوونی خوی گه‌وره و سیفه‌ته‌کانی، و به‌تاکدانانی له کرده‌مه‌کانی و مه‌کو خولفاندن، و به‌تاکدانانی له پرسنتیدا، و به‌تاکدانانی له ناو و سیفه‌ته‌کانیدا، و باوهر به‌ئمه‌ فریشتانه‌ی خوی گه‌وره، دروستی کردوون به‌نده‌ی چاک و به‌ریزن و هه‌رگیز سه‌رپنجی فهرمانه‌کانی خودا ناکه‌ن و باوهره‌نیان به‌کتیبه‌ دابه‌زینراو مه‌کان بو پیغه‌مه‌بران له‌لایه‌ن خوداوه؛ و مه‌کو قورئان و ئینجیل و ته‌ورات و زه‌بور و هه‌تد، و باوهره‌نیان به‌هه‌موو پیغه‌مه‌بران که دینی خودایان گه‌ماندوه؛ و مه‌کو نوح و ئیبراهیم و موسا و عیسا و کۆتایان موحه‌مه‌ده - علیهم الصلاة والسلام و پیغه‌مه‌برانی تر، و باوهره‌نیان به‌روژی دواپی - قیامه‌ت -، که باوهر به‌پاش مردن؛ گور و ژیانی به‌رمزخیش ده‌گریته‌وه، و مروژف پاش مردنی زیندوو ده‌گریته‌وه و ئیبرسینه‌وه‌ی له گه‌لدا ده‌کریت، و چاره‌نووسی به‌ره‌و دۆزه‌خ یان به‌هه‌شت ده‌بییت، و باوهر به‌وه‌ی خوی گه‌وره به‌پی زانستی پنیشووی و حیکمه‌تی قه‌ده‌ری هه‌موو شتیکی نووسیوه، و ویستی له رودانیان هه‌یه و خولفاندونی، و روودانیان به‌و شئومه‌یه که له‌قه‌ده‌ردا هاتوه. پاشان پرسیری ده‌باره‌ی ئیحسان کرد، و سه‌روه‌رمان جوابی دایه‌وه و فهرمووی: ئیحسان واته الله به‌پرستیت و مه‌که ئه‌وه‌ی که ده‌ی بینیت خوئمه‌گر به‌نده الله نه‌بینیت ئه‌وا الله پیگومان به‌نده‌کان ده‌بینیت

پاشان پرسیری لیکرد: که‌ی قیامه‌ته؟ پیغه‌مه‌بر - صلی الله علیه وسلم - پروونی کرده‌وه که زانیاری سه‌باره‌ت به قیامه‌ت لای هه‌چ یه‌کیک له دروستکارو مه‌کان نیه؛ نه پرسیار لیکراو و نه پرسیارکار، و ته‌نها الله زانستی سه‌باره‌تی هه‌یه

پاشان پرسیری لیکرد سه‌باره‌ت به نیشانه‌کانی نزیکبونه‌وه‌ی قیامه‌ت؟ پروونیکرده‌وه صلی الله علیه وسلم - که له نیشانه‌کانی قیامه‌ت ئه‌ومه‌یه ئه‌و نافرمانه‌ی له جه‌نگدا ده‌گیرین - و ده‌کرین به سه‌راری و منداله‌کانیان زور ده‌بن و ئه‌م مندالانه ده‌به‌ پادشا و فهرمانه‌روا، یان به واتای ئه‌وه دیت که خراپه‌کاری مندال به‌رامبه‌ر دایک و باوک زور ده‌بییت که و مه‌کو که‌نیزه‌ک مامه‌له‌یان له گه‌ل ده‌که‌ن، و ئه‌وانه‌ی شوانیتی ده‌که‌ن و هه‌ژارن له کۆتایی دونیدا مال و پارهیان زور ده‌بییت و دونیا ده‌رژینه سه‌ریان بو‌یه شانازی ده‌که‌ن به رازاندنه‌وه‌ی بیناکان و به‌رزکردنه‌ویان

پاشان پیغه‌مه‌بر - صلی الله علیه وسلم - باسی ئه‌وه‌یکرد که پرسیارکار جبریل بوو - علیه السلام - هات بوئمه‌وه‌ی ئه‌م ئایه‌ پاک و بی‌گه‌رده‌ قیری هاوه‌لان بکات - پر مزای خویان لیبیت

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. پروونکر دنه‌وی ره‌وشت جوانی پیغهمبره -صلی الله علیه وسلم- که له‌گه‌ل هاوه‌لانی داده‌نیشته وئوانیش له‌گه‌لی داده‌نیشتن.
2. نهرم و نیانی بهرامبره‌ئو کهسه‌ی که پرسیار دهکات، بو‌ئوه‌ی بتوانیت پرسیار که‌ی بکات به بی هیچ نار‌محتی وترسیک.
3. نه‌دهب وره‌وشت جوانی بهرامبره‌ ماموستا (که‌سی فیرکار (و‌مکو جبریل -علیه السلام- که دانیشته بهرامبره پیغهمبره -صلی الله علیه وسلم- دانیشتنیک که نه‌دهب وره‌وشت جوانی پیوه دیاره بهرامبره که‌سی فیرکار بو‌ئوه‌ی سوودی لیوهر بگریته.
4. پایه‌کانی ئیسلام پی‌نجن، وپایه‌کانی ئیمان شه‌شن.
5. له‌کاتی باسکردنی ئیسلام و ئیمان پی‌که‌وه‌ئو ئیسلام مه‌به‌ست لی و ته وکرده‌وه ئاشکراکانه، و ئیمان مه‌به‌ست لی و ته وکرده‌وه شار او‌مکانه (و ته وکرده‌وه‌کانی دلّه).
6. پروونکر دنه‌وی جیاوازی پله‌کانی ئاین، پله‌ی یه‌که‌م: ئیسلام، پله‌ی دووهم: ئیمان -پله‌ی سییهم: ئیحسان- نه‌میش به‌رزترینانه.
7. به‌هرت له‌که‌سی پرسیارکار نه‌ویه که نازانیت، و نه‌زانین (هوکاری پرسیارکرده‌که‌میت، بویه هاوه‌لانی به‌لایانه‌وه سه‌یر بوو؛ پرسیار ده‌کرد و وه‌لامه‌که‌ی به‌ر است داده‌نا.
8. ده‌سپیکردن به‌گرن‌گترین بابته پاشان گرن‌گترین، چونکه به‌شایه‌تمان ده‌ستی پیکرد له‌رافه‌ی ئیسلامدا، و به‌باوهر هینان (ئیمان) به‌خوای گه‌وره ده‌ستی پیکرد له‌رافه‌کردنی ئیماندا.
9. پرسیارکردن له‌زانا سه‌بارت به‌شتیک که که‌سی پرسیارکار ده‌یزانیت دروسته، بو‌ئوه‌ی ئاماده‌بووان سوود و مر بگرن وزانست فیرین.
10. کاتی هاتنی قیامت له‌و شتانه‌یه که تنه‌ها خوای گه‌وره ده‌یزانیت

(4) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ: شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، وَإِقَامَ الصَّلَاةِ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ، وَحَجِّ الْبَيْتِ، وَصَوْمِ رَمَضَانَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(4) - له عبداللهی کوری عمرو - رزای خویان لبنیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت :«ئیسلام لهسەر پینج پایه بنیات نراوه :شاهیدی دان به)لا إله إلا الله ومحمد عبده ورسوله (واته) :هیچ پەرستراویک شایستهی پەرستن نییه بههق وراستی جگه له الله وموحهمد بهنده وپیغمبری خودایه(، و نهجامدانی نوێزهکان، و «زهکاتدان، و چهکردن بۆ مالی خودا، و پوژووگرتنی مانگی رهمهزان [صهحیه]- [بوخاری و موسلیم هاوردان لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ئیسلامی چواند به بینایهکی پتهو که لهسەر پینج پایه دامهزراوه وئهم بینایه لهسەر ئهم پایانه وهستاوه، وتایهتیهندیهکانی تر له ئیسلامدا بۆ کامتر وچاکترکردنی بیناکهیه، یهکهه پایه :شایهتمان :شاهیدی دان به)لا إله إلا الله ومحمد رسول الله (واته) :هیچ پەرستراویک شایستهی پەرستن نییه بههق وراستی جگه له الله وموحهمد پیغمبری خودایه(، ئهم دوو شاهیدی دانه یهک پایهن، و لهیهک جیا نابنهوه، بهنده دهیائیت ودان دهئیت به ومهدانیهتی -تاکیتی- الله وبهوهی تهنه ئهو شایستهی پەرستنه بی هیچ هاوبهشیک، وکردهوه بهئامازهکانیان دهکات، وباوهری به پهیامی موحهمد ههیه -صلی الله علیه وسلم- وشوینی دهکویت .پایهی دووهم :نوێژ نهجامدان :ئهمیش بریتیه له پینج نوێزه فهرمهکه له شهو وپوژدا؛ بهیانی ونیوهرۆ و عهسر ومهغریب وعیشا، لهگهڵ جیههچیکردنی مصرج وپایه و واجبهکانیان .پایهی سێیهم :زهکاتدان :ئهمیش پەرستنیکه به پاره وسامان نهجامدهدریت، و واجبه لهسەر ههموو پاره وسامانیک که گهیشتهیه بریکی دیاریکراو له :شهریعتدا، ودهدریت به نهوانهی شایستهن زهکاتیان پیددریت .پایهی چوارهم :چهج کردن بریتیه له پویشتن بۆ مهکهکه بۆ جیههچیکردنی ههندیک دروشم ومهراسیمی دیاریکراو ؛ که :بۆ پەرستن و بهندیایهتی کردن بۆ خوای گهوره نهجامدهدریت -عز وجل- .پایهی پینجهم :پوژووگرتنی مانگی رهمهزان :بریتیه له خوگرتنهوه له خواردن وخواردنهوه وئهو شتانهی پوژوو دهشکینن بهنیهتی بهندیایهتی کردن بۆ الله، لهکاتی دهرچوونی بهربهیان ههتاوهکو .ئاوابوونی خۆر

له سووده کانی فەر مووده که:

1. هەردوو شاهیدی دانه که پیکه من و لیک جیا نابنهوه، شاهیدی دان به یه کیکیان به ته نهها بهس نییه ؛ ده بیت ئهوی تریشی له گه لدا بیت، هەر بویه هەردووکیانی به یه ک پایه حسێب کردوه.
2. هەردوو شاهیدی دانه که ؛ بنچینه و کړوکی ئاینن، و پێوه رن بۆ قبول بوونی هەر قسه و کړدمه یه ک.

(65000)

(5) - عَنْ مُعَاذٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: كُنْتُ رَدَفَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى حِمَارٍ يُقَالُ لَهُ عُفَيْرٌ، فَقَالَ: «يَا مُعَاذُ، هَلْ تَدْرِي حَقَّ اللَّهِ عَلَى عِبَادِهِ، وَمَا حَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ؟»، قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «فَإِنَّ حَقَّ اللَّهِ عَلَى الْعِبَادِ أَنْ يَعْبُدُوهُ وَلَا يُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا، وَحَقُّ الْعِبَادِ عَلَى اللَّهِ أَنْ لَا يُعَذِّبَ مَنْ لَا يُشْرِكُ بِهِ شَيْئًا»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفَلَا أُبَشِّرُ بِهِ النَّاسَ؟ قَالَ: «لَا تُبَشِّرْهُمْ، فَيَتَكَلَّوْا».

[صحيح] - [متفق عليه]

(5) - له موعاز موه -رمزای خوای لیبیت- ده لیت :له پشتی پیغمبهر موه بووم -صلی الله علیه وسلم- له سهر گویدر یزیک پئی دهوتریت عوفهیر، فهرمووی :«ئهی موعاز، ئایا دهزانی مافی خوای گهوره له سهر بهنده کانی چیه؟»، و وتم :خودا و پیغمبهر مکهی باشتەر دهمزانن، فهرمووی :«مافی خوای گهوره له سهر بهنده کانی ئهوهیه بیهرستن و به هیچ شیوهیهک هاوبهشی بۆ بریار نهدن، و مافی بهنده کان له سهر خوای گهوره ئهوهیه که سزای ئهو کهسه نه دات که به هیچ شیوهیهک هاوبهشی بۆ بریار نادات»، و وتم :ئهی پیغمبهری خودا ئایا موژده بدهم به خه لکی؟ فهرمووی :«نه خیر موژدهیان پیمه ده، چونکه .«که مته ر خه می ده کمن [صه حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له سه ری]

شیکر د نه وه:

، پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- مافی خوای گهوره پرونده کاته مه له سهر بهنده کانی و مافی بهنده کان له لای خوای گهوره، مافی خوای گهوره له سهر بهنده کان ئهوهیه که بیهرستن و هیچ هاوبهشی بۆ بریار نهدن، و مافی بهنده کان له سهر خوای گهوره ئهوهیه که سزای موه حیده کان -یهک خوا په رسته کان- نه دات ئهوانه ی که به هیچ شیوهیهک هاوبهش بۆ خوای گهوره بریار نادن .پاشان موعاز و وتی :ئهی پیغمبهری خودا، ئایا موژده به خه لکی

نهدم بئوئوهی ئاسووده بن بهم فمزله؟ پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- نههی لیکرد لهترسی ئهوهی نهک تهنها پشت بهم موژدهیه بیهستن و هیچ کردهوه نهکهن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پروونکردنهوهی مافی خوای گهوره که واجبی کردووه لهسهر بهندهکانی، وئهمیش ئهوهیه که بیهرستن، و به هیچ شیوهیهک هاوبهشی بۆ بریار نهدن
2. پروونکردنهوهی مافی بهندهکان لهلای خوای گهوره که واجبی کردووه لهلای خۆی و هکو فمزله و نیعمهتیک، ئهمیش ئهوهیه ههر کهسیک هاوبهشی بۆ بریار نهداث بیکاته بهههشتهوه و سزای نهداث
3. موژدهیهکی گهورهیه بۆ ئهو موحیدانهی که به هیچ شیوهیهک هاوبهش بۆ خوای گهوره بریار نادن و چاره‌نووسیان چوونه بهههشته
4. مو عاز ئهم فهرموودهیهی گیرایهوه لهپیش مردنی؛ لهترسی ئهوهی نهوهکو گوناهاوار بیته بههۆی شاردهوهی زانست
5. ئاماژهیه بۆ بلاو نهکردنهوهی ههندیک فهرمووده لهلای ههندیک خهڵک لهترسی ئهوهی نهک کهسانیک ههین لئی تینهگهن؛ بهمهرجیک ئهو فهرموودانه باسی کردهوه و ههدهدی شهرعی نهبیته
6. موحیده تاوانبارهکان لهژیر وستی خوای گهورهن ئهگهر بیهوئیت سزایان دهداث و ئهگهر بیهوئیت لێیان خۆش دهبیته، پاشان چاره‌نووسیان بهر مو بهههشته

(65007)

(6) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَمُعَاذٌ رَدِيفُهُ عَلَى الرَّحْلِ قَالَ: «يَا مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ»، قَالَ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، قَالَ: «يَا مُعَاذُ»، قَالَ: لَبَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَسَعْدَيْكَ، ثَلَاثًا، قَالَ: «مَا مِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ»، قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفَلَا أُخْبِرُ بِهِ النَّاسَ فَيَسْتَبْشِرُوا؟ قَالَ: «إِذَا يَتَكَلَّمُوا». وَأُخْبِرَ بِهَا مُعَاذٌ عِنْدَ مَوْتِهِ تَأْتِمًا. [صحيح] - [متفق عليه]

(6) - له ئهنهسى كورى ماليكهوه -رەزاي خواي لنييت- دهلايت :پيغه مېمر -صلی الله عليه وسلم- وموعاز له پيكهوه له سەر پشتي ئازهلېك بوون، پيغه مېمر -صلی الله عليه وسلم- فەرمووی :«ئەي موعاز»، ئهويش ووتی :«من ليرهم له خزمهتتدام ئەي پيغه مېمەري خودا»، ديسانەوه فەرمووی :«ئەي موعاز»، ئهويش هەر ووتی :«ليرهم له خزمهتتدام ئەي پيغه مېمەري خودا»، ديسان هەر فەرمووی :«ئەي موعاز»، ئهويش هەر فەرمووی :«ليرهم له خزمهتتدام ئەي پيغه مېمەري خودا»، سېجار هەردوو لا ئەم قسانەيان دووبارە کردوه وپاشان پيغه مېمر -صلی الله عليه وسلم- فەرمووی :«هەر بەندهيهک شاهیدی بدات بە (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ) (و به) مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ (بە راستگوييهوه له دليەوه؛ ئەوا خواي گهوره ،دۆزەخ لەسەر ئەو کەسه حەرام دەکات»، ئهويش (موعاز ووتی :«ئەي پيغه مېمەري خودا نایا بە خەلکی ئەلیم بۆ ئەوهی ببیتە هۆی خووشی وموژده بۆيان؟» ئهويش -صلی الله عليه وسلم- فەرمووی :«نەگەر وا بکهیت ئەوا تەنها پشت بەمه دەبهستن (واتا نیت ئەوهنده کردوهوی چاک ناکەن» (بۆیه موعاز پيش ئەوهی بمریت ئەمهی گيرايهوه چونکه ترسا گوناھبار بێت (بەهۆی شارندنهوی زانست) [صحيحه]-[بوخاری و موسليم هاوران لهسەري]

شیکردنهوه:

موعاز لهگەڵ پيغه مېمر -صلی الله عليه وسلم- لهکاتی سواریدابوون، فەرمووی :ئەي موعاز؟ وستی جار بەم شیویه بانگی کرد بۆ جهختکردنهوه لەسەر گرنگی ئەوهی دەلايت وههموو جاريك موعاز بەم شیویه وهلامی دەدايهوه :من ليرهم له خزمهتتدام ئەي پيغه مېمەري خودا، واتا ههموو جاريك وهلامت دەدەمهوه که بانگم بکهیت، وله خزمەت ويارمەتی وجيبهجیکردنی پيويستيهکانتم.

پيغه مېمر -صلی الله عليه وسلم- فەرمووی :هەر بەندهيهک شاهیدی بدات بە (لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، واتا :هېچ کەسێک شایستهی پەرستن نیه بههەق وراستی جگە له الله، وشاهیدی بدات بە (مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ)، واتا :موحهمد بەنده وپيغه مېمەري خودايه، بە راستگوييهوه له

(7) - عن طارق بن أشيم الأشجعي رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ حَرَّمَ مَالُهُ وَدَمُّهُ، وَحَسَابُهُ عَلَى اللَّهِ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(7) - له تارقى كورى ئهشيهى ئهشجه عيهوه -رهمزای خواى لئيبت- دهلئت :گويم له ،پيغهمبهرى خودا بوو -صلی الله عليه وسلم- كه دهيفرموو :«ئهوہى بليت) :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، وكوفر بکات بهوهى دهپهرستريت جگه له خواى گهوره، نهوا مال و خوینی حهرامه .«ولپهرسينهوهى نهو كهسه لای خواى گهورههيه [صحيحه]-[موسليم گنراو بهتبه وه]

شپکردنهوه:

پيغهمبهر -صلی الله عليه وسلم- باسى ئهوه مان بۆ دهکات ههر کهسيک بهزمانى شاهیدی بدات و بليت) :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، و اتا :هيچ کهسيک شايستهى پهرستن نيه بهههق و راستى جگه له الله، وكوفر بکات بهپهرستنى جگه له خواى گهوره، وبهرائتى خوى رابگيه نيئت له ،هممو ئاينىک جگه له ئيسلام، نهوا مال و خوینی ئهو كهسه حهرامه لهسهر مسولمانان وتنهها كردهوهى ئاشكرای گرنگه به لای ئيمهوه، بۆيه ناييت سامانهكهى دهستى بهسهردا بگيريت و نابيت خوینی برژيندریت، مهگهر کهسيک تاوانىک بکات كه سزادانى واجب دهبيت بهپيى حوکههکانى نايى ئيسلام

وخواى گهوره لى دهپهرستنهوه لهروژى قيامتهدا، ئهگهر راستگو بيت ؛ پاداشت دهدرینهوه، وئهگهر موناقيق بيت ؛ سزا دهدریت

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. وتنى)لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (وكوفر كردن -ببیاو مریبون- بهو شتانهى دهپهرسترين جگه له خواى گهوره، مهرجه بۆئوهى بينه نيو ئايى ئيسلامهوه

2. واتاى)لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ (ئوهيه :ببیاو مریبیت وكوفر بکهیت به پهرستنى جگه خواى گهوره وهكو بتهكان وقهرهكان وجگه له ئهوانه، بهتاک وتنهها خواى گهوره .-پهرستريت بهبى بریاردانى شهريک وهاوبهش له پهرستنيادا -سبحانه وتعالى

3. ئهوهى پابهند بوو به تهو حيد)يهک خوا پهرستى(وه به ئاشکرا پابهندى شهريعت بوو نهوا پئويسته دهستى لى ههلبگيريت ههتا کاتيک پروون دهبيتهوه كه ههلهگهر اومهوه

4. حهرام بوونى مال و خوینی مسولمان مهگهر به ههق

5. له دونيادا حوكم وبرياردان له سهر ديوى دهر موه وئاشكرايه، به لآم له قيامهتدا
حوكمدان له سهر نيست ومهبستهكانه

(6765)

(8) - عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَا الْمُوجِبَاتَانِ؟ فَقَالَ: «مَنْ مَاتَ لَا يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ الْجَنَّةَ، وَمَنْ مَاتَ يُشْرِكُ بِاللَّهِ شَيْئًا دَخَلَ النَّارَ» [صحيح] - [رواه مسلم]

(8) - له جابر موه -ر مزاى خواى لنييت- دملئت :بياويک هات بو لای پيغمبر -صلی الله عليه وسلم- ووتی :ئهی پيغمبرى خدا، ئهو دوو شته مسوگمره کامانه؟ ئهويش فرموى :«ههرکه سيک بمریت و هيچ هاوبهشی بو خواى گهوره بريار نه دابيت ؛ دهچيته «بههشتهوه، وهرکه سيک هاوبهشی بو خواى گهوره بريار دابيت ؛ دهچيته دوزهخهوه» [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيه وه]

شیکردنهوه:

:بياويک پرسىارى له پيغمبر -صلی الله عليه وسلم- کرد سهارهت به ئهو دوو شتهى که يهکتيکیان چوونه بههشت واجب دهکات، وئهى تريان چوونه دوزهخ واجب دهکات؟ ئهويش -صلی الله عليه وسلم- وهلامى دايهوه :ئهو شتهى دهبيت هوى چوونه بههشت ئهويه مروف بمریت لهکاتیکدا بهتهنها خواى گهورهى پرستبيت و هيچ هاوبهشی بو بريار نه دابيت، وئهو شتهى چوونه دوزهخ واجب دهکات ئهويه مروف بمریت لهکاتیکدا هاوبهشی بو خوا بريار دابيت، که سيک يان شتيکی کردوه به هاوبهش و هاوتا بو خواى گهوره له خودايهتى -پرستراويتى- يان پهروهردگاريى يان ناو و سيفهتهکانى

له سوودهکانى فهرمودهکه:

1. فەزل و پلهوپايهى تهوحيده وهرکه سيک به ئيماندارى بمریت و هيچ هاوبهشی بو الله بريار نه دابيت ئهوا دهچيته بههشتهوه
2. مەترسى شیرک و هاوبهشدانان بو الله، وهرکه سيک بمریت لهکاتیکدا هاوبهشی بو خوا بريار دابيت ئهوا دهچيته دوزهخهوه

3. تاوانبارە موحمیدهکان -یهک خوا پەرستهکان- له ژێر ویستی خوای گهورەن ئەگەر بیهوئیت سزایان دەدات و ئەگەر بیهوئیت لێیان خوشدەبێت، پاشان چارەنووسیان بەرمو بەهەشتە

(65008)

(9) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَلِمَةً وَقُلْتُ أُخْرَى، قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ مَاتَ وَهُوَ يَدْعُو مِنْ دُونِ اللَّهِ نِدَاً دَخَلَ النَّارَ» وَقُلْتُ أَنَا: مَنْ مَاتَ وَهُوَ لَا يَدْعُو لِلَّهِ نِدَاً دَخَلَ الْجَنَّةَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(9) - له عبدالله كورى مسعودهوه -رهزای خوای لێبێت- دملێت: پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- شتیکی فەرموو و من شتیکی تر، پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- فەرمووی: «هەر کەسێک بمړیت له سەر پارانهوه له جگه له الله نهوا دهچیته دۆزه‌خهوه»، و من و وتم هەرکەسێک بمړیت لەسەر نه‌پارانهوه له جگه له الله ؛ نهوا دهچیته به‌ههشتهوه [سه‌حیحه]-
[بوخاری و موسلیم هاوران له‌سه‌ری]

شیکردنهوه:

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوهمان بۆ ده‌کات هەرکەسێک شتیک بکات بۆ جگه له خوای گهوره ؛ لهو شتانه‌ی که واجبه تهنها بۆ الله ئەنجام بدرێن، وەکو پارانهوه و داواکردن له جگه له الله -سبحانه و تعالی-، یان داوای به‌هاناوه هاتن له جگه له الله، و لەسەر ئەم حاله بمړیت ؛ ئەوا له ئەهلی دۆزه‌خه و ئێبێن مسعودیش -رهزای خوای لێبێت- و وتی هەرکەسێک بمړیت و به‌هیچ شێوه‌یه‌ک هاوبه‌شی بۆ خوای گهوره بریار نه‌دابێت ؛ ئەوا چارەنووسی بەرمو بەهەشتە

له سووده‌کانی فەرمووده‌که:

1. پارانهوه پەرستنه، بۆیه نابێت بۆ کەسێک و شتیکی تر ئەنجام‌بدریت جگه له خوای -گهوره -سبحانه و تعالی-

2. فەزڵ و پله‌وپایه‌ی تەوحید -یهک خوا پەرستی-، و هەرکەسێک لەسەر تەوحید بمړیت ؛ ده‌چیته به‌ههشتهوه، ئەگەر چیش سزا بدریت لەسەر هەندێک له تاوانه‌کانی

3. مهترسی شیرک و هاوبهش بریاردان بۆ الله، و همرکه سێک له سهر ئه مه بمریت ؛ دهچینه دۆز مخصوه

(3419)

(10) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ، حِينَ بَعَثَهُ إِلَى الْيَمَنِ: «إِنَّكَ سَتَأْتِي قَوْمًا أَهْلَ كِتَابٍ، فَإِذَا جِئْتَهُمْ فَأَدْعُهُمْ إِلَى أَنْ يَشْهَدُوا أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَأَخْبِرْهُمْ أَنَّ اللَّهَ قَدْ فَرَضَ عَلَيْهِمْ صَدَقَةً تُؤْخَذُ مِنْ أَغْنِيائِهِمْ فَتُرَدُّ عَلَى فُقَرَائِهِمْ، فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لَكَ بِذَلِكَ، فَإِيَّاكَ وَكَرَائِمَ أَمْوَالِهِمْ، وَاتَّقِ دَعْوَةَ الْمَظْلُومِ، فَإِنَّهُ لَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ اللَّهِ حِجَابٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(10) - له ئه ئهين عهباسهوه -هرزای خوای لێبێت- دهئیت :کاتیک پیغه مبههر -صلی الله علیه وسلم- موغازی نارد بۆ یه مهن، پێی فرموو :«تۆ دهچیت بۆ لای کهسانی که له نه هلی کتیب (گاوره کان) (با یه کهم شت که بانگهوازی بۆ ده کهیت بریتی بیت له شاهیدی دان به) لا إله إلا الله و محمد رسول الله (واته) :شاهیدی دان به وهی هیچ په رستراویک ههق و راست نییه جگه له خودا -الله- و موحه مه د پیغه مبههری خودایه، نه گهر له وهدا گوێرایه ل بوون پێیان رابگه یه نه که خودا پێنج فهرزی له سه ریان داناوه له هه موو رۆژ و شه و ی کدا، نه گهر له وهدا گوێرایه ل بوون پێیان رابگه یه نه که خوای گه وره)زه کات (ی له سه ریان فهرز کردوه له ده و له مه نه ده کانیان و ده ده گیریت و ده دریت به هه ژاره کان، نه گهر له وهدا گوێرایه ل بوون ناگدار به له باشتترین و چاکترینی مانه کانیان نه بهیت، و ناگداری نرای «سته ملیکراو به چونکه له نیوان نه و و خوادا هیچ په رده یه که نییه [صه حیه]- بوخاری و [موسلیم هاوردان له سه ری

شیکردنه وه:

کاتیک پیغه مبههر -صلی الله علیه وسلم- موغازی کوری جهه لی نارد بۆ یه مهن -هرزای خوای لێبێت- وهکو بانگخواز و ماموستا، بۆی روونکردوه که نه و دهرات بۆ لای خه لکانیک گاورن؛ بۆ نه وهی ئاماده بیته بۆ گفتوگۆکردن له گه لیان، پاشان بۆ نه وهی به گرنگترین بابته کهان ده ستیپیکات له بانگهوازیدا، سه ره تا بانگیان ده کات بۆ راستکردنه وهی بیروباوهریان ؛ نه میش به وهی شایه تمان به ئین (لا إله إلا الله و محمد رسول الله)؛ چونکه

ئەگەر شاھىمتان بەھىنن دىنە نىو ئاينى ئىسلامو، ئەگەر لەمەدا گوڤرايەل بوون ئەوا فەرمانى، نوڤزکردنيان پىدەكرىت؛ چونكە گەرەترين واجبه لەپاش تەوحيد -يەك خوا پەرستى ئەگەر نوڤزبان كرد ئەوا فەرمان بە دەولەمەندەكانيان دەكرىت زەكاتى مأل و سامانيان بدن بە هەزارەكان، پاشان ئاگادارى كردهو وەرگرتى باشترین سامانى دەولەمەندەكان چونكە ئەوێ واجبه بریتىه له وەرگرتى مامناوئەدى سەرۆت و سامان له كاتى زەكاتەدا پاشان، نامۆزگارى كرد بە دووركەوتنە له ستمكردن؛ بۆئەوێ ستملێكراو نزاى لەسەر نەكات بەدنيايىو هە نزاكەى وەلام دەدریتەو

له سوودەكانى فەرموودەكە:

1. واتای شاهیدی دان به (لا اله الا الله) (هیچ کەس شایستەى پەرستن نییه جگە له خودا) الله (تەنها الله پەرستراوى هەقە-)، پەرستنى خودایه بى هیچ هاوبەش و شەریکیک، و واز هێنانە له پەرستنى هەموو شتێکی تر جگە له ئەو زاتە
2. واتای شاهیدی دان به (محمد رسول الله) (موحەمەد پێغەمبەرى خودایە)، باوەر هێنان بپى و بە ئەوێ هیناویەتى و بەرستانانى و ئەو کۆتا پێغەمبەرى خودایە بۆ مەروفايەتى
3. گفتوگۆکردن له گەل زانا نابیت وەکو گفتوگۆکردن بىت له گەل کەسانى نەزان؛ بۆیە موعازى ئاگادار كردهو (إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا أَهْلُ كِتَابٍ) (تۆ دەچیت بۆ لاى كەسانێك). (ئەهلى كتیب)
4. پێویستە كەسێ بانگخواز چاوەڕۆشن بىت سەبارەت بە ئاینەكەى، بۆئەوێ وەلامى گومانەكان بداتەو، و ئەمەیش بە قیربوونی زانستى شەرى دەبیت
5. -پوچەلى ئاينى جولەكە وگاوەرەكان پاش هاتنى پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم و ئەوان له رزگار بووان نین له رۆژى قیامەتدا هەتاوەكو مسولمان دەبن و دینە نىو -ئاينى ئىسلامو، و باوەر دەهێنن بە پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم

(11) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، مَنْ أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَقَدْ ظَنَنْتُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَنْ لَا يَسْأَلَنِي عَنْ هَذَا الْحَدِيثِ أَحَدٌ أَوَّلَ مِنْكَ؛ لِمَا رَأَيْتُ مِنْ حِرْصِكَ عَلَى الْحَدِيثِ، أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ» [صحيح] - [رواه البخاري]

(11) - له ئه‌بی هوره‌یره وه - رهزای خوای لیبت - دملیت :ووترا :ئهی پیغمبری خودا :کئ دلخوشت‌ترین کهسه به شفاععتی تو؟ پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی پیم وابوو ئهی ئه‌بو هوره‌یره کهس پیش تو پرسیری ئهم فهرمووده‌یهم لینه‌کات چونکه» ده‌بینم زور به‌په‌روشیت له‌سه‌ر به‌ده‌ست هینانی فهرمووده ، به‌خته‌وه‌رت‌ترین کهس به شفاععتی من له ره‌وژی قیامه‌ندا ئه‌وه‌یه که بلت (لا إله إلا الله)^ (به‌ئه‌وپه‌ری دل‌سوژی ونیخلاصی له دل ونه‌فسیه‌وه) ^ .واته :هیچ په‌رستراویک هه‌ق وراست نییه جگه له الله [صه‌حیه]-[بوخاری گ‌یراویه‌تبه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه ده‌کات که به‌خته‌وه‌رت‌ترین کهس به شفاععتی ئه‌و له ره‌وژی قیامه‌ندا ئه‌و کهسه‌یه که دملیت :لا إله إلا الله (واته) :هیچ په‌رستراویک شایسته‌ی په‌رستن نیه به هه‌ق وراستی جگه له الله (؛ به‌دل‌سوژی له دلیه‌وه بی ئه‌وه‌ی ریا وشیرکی له‌گه‌لدا بیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. دل‌نیا‌بوون له بوونی شفاععتی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له قیامه‌ندا، وتنه‌ها بو مو‌حیده‌کانه -یه‌ک خوا په‌رسته‌کانه- .وبه‌س
2. شفاععتی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بریتیه له ناوه‌ندیاری وداواکردنی له په‌روه‌ر‌دگاری دهره‌ق به ئه‌وانه‌ی شایسته‌ی چوونه دوز‌ه‌خن له مو‌حیده‌کان بو‌ئه‌وه‌ی نه‌چنه نیویه‌وه، وئه‌وه‌ی چووته نیویه‌وه دهر به‌ی‌ندرین
3. وفه‌زل وپله‌وپایه‌ی وشه‌ی ته‌وحید -لا إله إلا الله- که به‌دل‌سوژی بو خوای گه‌وره بیت وگه‌وره‌ی کاریگه‌ری ئه‌وه‌وشیه
4. به‌دی‌هینانی مه‌به‌ست له وشه‌ی ته‌وحید ؛ به زانست به‌مانا‌که‌ی، وکرده‌وه کردن به دوا‌کراو وئام‌ژ م‌کانی ده‌بیت

5. وفهزل وپلهوپایه‌ی نه‌بو هورمیره -هرزای خوای لیبت-، و به‌په‌روشی له‌سه‌ر
فیربوونی زانست.

(3414)

(12) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الْإِيْمَانُ بِضْعٌ وَسَبْعُونَ -أَوْ بِضْعٌ وَسِتُّونَ- شُعْبَةً، فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ الْأَذَى عَنِ الطَّرِيقِ، وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الْإِيْمَانِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(12) - له نهبی هورمیره وه -هرزای خوای لیبت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمونیت: «نیمان (به‌فتا وچه‌ند به‌شیکه -لقیکه- یان شه‌ست وچه‌ند به‌شیکه -لقیکه- :باشترینیان ووتنی): لا إله إلا الله (یه)، وکه‌مترینیان :لابردنی نازاره له «سه‌ر رینگاو‌بان، و شهرمکردن به‌شیکه له نیمان [صه‌حیه]- بوخاری و موسلیم هاودان»
[له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

، پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که ئیمان چه‌ند به‌ش ولقیکه
بیر و باوهر و قسه و کرده‌وه‌کان ده‌گریته‌وه
به‌رزترین به‌شی ئیمان و باشترینیان ووتنی): لا إله إلا الله (یه، به‌مه‌رجیک زانا بیت
به‌ماناکه‌ی و کرده‌وه به‌ناماژمه‌کانی بکات، که بریتیه له‌وه‌ی الله تاکه و بی هاوتا و بی شه‌ریکه
وته‌نها ئه‌و زاته شایسته‌ی په‌رستنه
و که‌مترین کرده‌وه‌ی ئیمان بریتیه له لادانی زیان و نازار له‌سه‌ر ریگای هاتوچۆکردنی
خه‌لکی

، پیغممبهر -صلی الله علیه وسلم- ئاماژه‌ی بۆ ئه‌وه کرد که شهرمکردن به‌شیکه له ئیمان
و ئه‌میش ره‌وشتیکه ده‌بیته هوی ئه‌نجامدانی کرده‌وه چاکه‌کان و پابه‌ند بوون به‌ره‌وشته
جوانه‌کان، و دوور که‌وته‌وه له کرده‌وه خراپه‌کان و ره‌وشته نار‌ه‌وا و ناشیرینه‌کان

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ئیمان چه‌ندین پله‌یه هه‌ندیکی له سه‌ره‌وه‌ی هه‌ندیکی تره له رووی گرنگیه‌وه
2. ئیمان لای ئه‌هلی سونه وته‌یه (قول (و کرده‌وه‌یه) عمل (و بیر و باوهره) اعتقاد)

3. شهر مکردن له خوی گهوره وادهخوازیت :له شونیک نهتینیت که نههی لیتکردوه
تیتدا بیت، وئاماده بیت لهو شونیهی فهرمانی کردوه تیتدا بیت
4. باسکردنی ژماره مانای ئهوه نییه تهنها پاداشتهکهی ئهوهندهیه، بهکو ئامازهیه بۆ
زوری کردموهکانی ئیمان، چونکه عمره ب باسی ژماره ی شتیک دهکات ومههستی
نکوئی کردن لهزیاتر نییه

(6468)

(13) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الدَّنْبِ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أَنْ تَجْعَلَ لِلَّهِ نِدًّا وَهُوَ خَلْقَكَ» قُلْتُ: إِنَّ ذَلِكَ لَعَظِيمٌ، قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «وَأَنْ تَقْتُلَ وَلَدَكَ؛ تَخَافُ أَنْ يَطْعَمَ مَعَكَ» قُلْتُ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «أَنْ تُزَانِيَ حَلِيلَةَ جَارِكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(13) - له عبدالله کوری مهسعودهه -هرزای خوی لیتیت- دهلئیت :پرسیارم کرد له
پنجهمههر -صلی الله علیه وسلم- :ئایا چی تاوانیک گهورهترینه لهلای خوی گهوره؟
فهرمووی :«هاوبهش وهاوتا بۆ خوی گهوره بریار بدهیت لهکاتیکدا ئهوه تو
دروستکردوه»، ووتم :پاش ئهوه چی (واته :چی تاوانیک گهورهتره)؟ فهرمووی
مندالهکهت بکوژیت له ترسی ئهوهی له خواردنهکهت دهخوات»، ووتم :پاش ئهوه چی؟
«فهرمووی :«زینا بکهیت لهگهل هاوسهری دراوسیکهت [صهیحه]- بوخاری و موسلیم
[هاوران لهسهری

شیکردنهوه:

،پنجهمههر -صلی الله علیه وسلم- پرسیری لیکرا سهبارمت به گهورهترین تاوانهکان
فهرمووی :گهورهترین تاوان ؛ شيرك وهاوبهش بریاردانه بۆ الله، ئهميش بریتیه لهوهی
کهسێک یان شتیک بکهیت هاتا ویهکسان به الله ؛ له ئولهیهتی -پهرستراویتی- یان
پهروردگاریتی یان ناو وسیفتهکانی، خوی گهوره لهم تاوانه خوش نابیت مهگهر به
توبهکردن، وئهگهر بکهی ئهم تاوانه لهسهری بمریت ئهوا بههتهاتهایی لهدۆزمخدا
دهمیتتهوه .پاشان تاوانی کوشتنی مندال لهترسی ئهوهی له خواردنهکهی دهخوات، وبهشی
خوی نامیتیت، وکوشتنی هر نهفسێک بهناهق حهرامه ؛ بهلام تاوانهکه گهورهتره ئهگهر
بکوژ وکوژراو کهسوکاری یهکتر بن، وههروهتا تاوانهکه گهورهتره ئهگهر مههستی بکوژ
ئهوه بیت ؛ کوژراو بهشدار دهبیت لهو رزقهی الله پئی بهخشیوه .پاشان زیناکردنی پیاو

لهگهل هاوسهرى دراوسىكهى ؛ ئهميش لهريگاي همولدان بو ههلهتاندنى ئافرهتى دراوسىكهى همتاوهمو زيناى لهگهلدا دهكات وديته ژير ركيفيهوه .زينا كردن حرامه، بهلام تاوانهكهى گهورهتره ئهگهر زيناكر دهنكه لهگهل هاوسهرى دراوسى بيت ؛ چونكه شهريعت فهرمانكردوه به چاكهكار بوون وباش هاوهلى دهرهق به دراوسى

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. جياوازى پلهى تاوانهكان له گهورهبيدا، هسروهمو چون كردهوه چاكهكان پلهيان جياوازه له فهرل وپاداشتدا.
2. گهورهترين تاوان بريته له :شيرك وهاوبهشدانانه بو خواى گهوره، پاشان كوشتنى مندال لهترسى ئهوى له خواردنهكهت دمخوات، دواتر زينا كردن لهگهل هاوسهرى دراوسىكهت.
3. رزق ورؤزى بهدهستى خواى گهورهيه، وپهروهر دگار رزقى هممو خولقنيراوهكانى زامن كردوه.
4. گهورهيه مافى دراوسى، وتاوانى نازاردانى گهورهتره له تاوانى نازاردانى خهلكانى تر.
5. تهنها خولقنهر شايستهى پهريستنه ؛ كه تاكه وبى هاوتا وبى هاوبهشه.

(14) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَنَا أَغْنَى الشُّرَكَاءِ عَنِ الشُّرْكِ، مَنْ عَمِلَ عَمَلًا أَشْرَكَ فِيهِ مَعِيَ غَيْرِي تَرَكْتُهُ وَشُرْكَهُ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(14) - له نبعی هورهیره وه - رزای خوی لیبیت - پیغمبری خودا - صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :الله فرمویته: من له هموو هاوبهش دانانیک بی پیویستم ، نهگر هر کسینک کردموهیهک نهجام بدات وکسینک بکاته هاوبهشی من نهوا من واز لهو کسه .«وکردموهکی دینم به هوئی نهو هاوبهش دانانهوه که بو من بریاری داوه [صهحیه]- موسلیم

[گیراوبه تیه وه]

شیرکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فرمودهیهک دهگیرینهوه له پهروردگاری بهرز وشکو دارموه -که به فرموده ی قودسی ناسراوه- که خوی گهوره واز دینیت و بهرینه لهو کردهوی که کسینک کراوه به هاوبهشی نهو تیایدا به هوئی ریا یان شتیکی ترهوه، چونکه خوی گهوره پاک وپیروزه و دهولمه مند وبی پیویسته له هموو شتیک، ونهگر مروف کردهویهک بکات له پهرستنهمکان وبو جگه له خوی گهوره بیت ؛ نهوا خوی گهوره وازی لیدینیت وکردموهکی قبول ناکات و رمتی دهکاتهوه، بویه واجبه کردهوهکان به دلسوزی ونیخلاصهوه بو خوی گهوره بن -سبحانه وتعالی- چونکه خوی گهوره هیچ کردهویهک قبول ناکات مهگر نهوانه ی بهتهواوی دلسوزیهوه بو نهو نهجامدراون

له سوودهکانی فرموده که:

1. ناگادارکردنهوه له شیرک به هموو شیوهکانی، چونکه دهبیته ریگر له وهرگرتن وقبولکردنی کردهوهکان
2. ههستکردن به دهولمه مندی وبی پیویستی خوی گهوره له هموو شتیک ؛ ونهمه دهبیته هوئی دلسوزی بو خوی گهوره له کردهوهدا

(3342)

(16) - عَنْ عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تُظْرُونِي كَمَا أَطْرَتِ النَّصَارَى ابْنَ مَرْيَمَ؛ فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُهُ، فَقُولُوا: عَبْدُ اللَّهِ وَرَسُولُهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(16) - له عومهری کوری خهتابوه -رهزای خوی لیبیت- دهلئیت: گویم له پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- بووه که دهیفرموو: «زیاده‌روی مه‌که‌ن له وه‌سفکردنی من هه‌روه‌کو چون گاوره‌کان زیاده‌روی‌یان کرد له وه‌سفکردنی کوری مه‌ریهم (عیسا)، من «ته‌نها به‌ندهم، بویه بلّین: به‌ندهی خودا (عبد الله (پیغهمبهری خودا [صه‌حیحه]- بوخاری [گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردووه له زیاده‌روی و تپیهراندنی سنووری شهرعی له ستایش و وه‌سفکردنی بهی سیفت و کرده‌وانه‌ی که تاییه‌تن به خوی گه‌وره -سبحانه و تعالی-، وه‌روه‌ها نه‌هی کراوه له‌وه‌ی بلّین غه‌یب ده‌زانئیت و نابئیت له‌گه‌ل خوی گه‌وره له ئه‌و یان له هه‌ریه‌کیکی تر بپارێینه‌وه و ه‌کو کرده‌وه‌ی گاوره‌کان دهره‌ق به عیسا کوری مه‌ریهم -علیهما السلام-، پاشان پروونی کرده‌وه که ئه‌و به‌نده‌یه‌که له به‌نده‌کانی خوی گه‌وره، و فهرمانی کردووه سه‌بارتی بلّین: به‌نده و پیغهمبهری الله

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ئاگادارکردنه‌وه له زیاده‌روی وله سنوور دهرچوون له کاتی ستایشکردندا، چونکه له‌وه‌یه ئه‌مه ببیته ه‌وی شیرک بریاردان

2. ئه‌وه‌ی پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- ه‌وشداری سه‌بارت دا له‌م ئومه‌ته‌دا پروویدا، کۆمه‌لانییک زیاده‌روی‌یان کرد دهره‌ق به پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم-، و دهره‌ق به ئه‌هلی به‌یت، و دهره‌ق به پیاوچاکان، بویه تووشی شیرک بوون

3. کاتییک پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- نه‌فسی خ‌وی بهی شیویه وه‌سف ده‌کات که به‌نده‌ی خودایه؛ ب‌ئ‌وه‌ی پروونی بکاته‌وه که ئه‌و به‌نده‌یه‌کی ملکه‌چی الله یه

ونابيت به هيچ شيويهك ئهو وهسف بكريت به تايبه تمه نديهك له تايبه تمه نديهكاني
-پهروهر دگار -سبحانه وتعالی

4. کاتیک پیغمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم- نهفسی خوئی بهو شیویه وهسف
دهکات که پیغمبهری خودایه؛ بۆئوهی پروونی بکاتهوه که ئهو پیغمبهره ونیردراوه
له لایهن الله وه بویه واجبه بهر استگۆ دابنریت وشوینی بکهوین

(3406)

(17) - عن أنس رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى
أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(17) - له ئهنه سهوه که پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت: «هیچ کهسێک له
ئیوه ئیمانی تهواو وکامل نابیت؛ ههتا ئهو کاتهی من خوشهویستتر دهیم له لای له
«منداله کهی و باوکی وهه موو خه لکی [صهحه] - [بوخاری و موسلیم هاوردان له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوه مان بۆ دهکات که مسولمان ئیمانی کامل
نابیت ههتاوهکو خوشویستنی پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- بخاته پیش خوشویستنی دایکی
وباوکی و منداله کانی وهه موو خه لکی، ودهبیت وداواکراوه ئهم خوشهویستیه
گوێڕایه لیکردنی و سهرخستنی و وازهینان له سهر پیچکردنی له گه لدا بیت

له سووده کانی فهرمووده که:

1. واجب بوونی خوشهویستی پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- ودهبیت خوشهویستی ئهو
له پیش خوشهویستی هه موو بوونه موریکهه بیت

2. -له نیشانه کانی کاملی خوشویستنی: سهرخستنی سونه ته کهی -صلی الله علیه وسلم
وبه خشی نیفس و سامان له مه دا

3. خوشهویستنی پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهبیت ببیته هوئی ئه وهی گوێڕایه لی
بکریت له وهی فرمانی پیکردوه، و بهر استگۆ دابنریت له وهی باسیکردوه، و دوور
بکهوینته وه له وهی نه هی لیکردوه، وشوینی بکهوینت و دوور بکهوینت له بیده
وداهینان له نایندا

4. مافی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- مهزنتره و زیاتر جهختی لهسر کراوتهوه بهیراود به مافی خه لکی؛ چونکه هوکاره بو هیدایهتدان له گومراییهوه و پرزگار بوون له دوزه خ و بر دئهوهی بههشت

(5953)

(18) - عن أبي هريرة رضي الله عنه مرفوعاً: «دَعُونِي مَا تَرَكْتُكُمْ، إِنَّمَا أَهْلَكَ مِنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَثْرَةُ سُؤَالِهِمْ وَاخْتِلَافُهُمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ، فَإِذَا نَهَيْتُكُمْ عَنْ شَيْءٍ فَاجْتَنِبُوهُ، وَإِذَا أَمَرْتُكُمْ بِأَمْرٍ فَأَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ» [صحيح] - [متفق عليه]

(18) - له ئهبی هورهیرهوه -رمزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «واز له پرسیارکردن بهین سهارهت به ئهو شتانهی که فهرمانم پینهکردون یان نههیم لئ نهکردون، ئهوهی بووه هوئی تیاچوونی ئهوانهی پیش ئیوه زور پرسیار کردن و ناگوکیان بوو بهرامبر پیغمبرانیان، ئهگهر نههیم لیکردن لهسر شتیک ئهوا خواتانی لئ به دوور بگرن، وئهگهر فهرمانم پیکردن به کردهوهیهک ئهوا». «ئهنجامی بدهن به گویرهی تواناتان [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان لهسهری]

شیکردئهوه:

هاوه لآن -رمزای خوایان لیبیت- پرسیاریان سهارهت به ههندیک شت دهکرد که حهرام نهبوو لهوهیه به پرسیارکردنیان حهرام بکرایه، یان لهوهیه واجب نهبوایه به پرسیارکردنیان واجب ببوایه، بویه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فرمانی پێیان کرد که پرسیار نهکهن سهارهت بهو شتانهی که فرمان ونههیان پینهکراوه لهسهری، و هوکاری ئهمهش ئهوهیه که ئهوانهی پیش ئیمه زور پرسیاریان دهکرد له پیغمبرانیان، بویه لهسهریان قورس وتوند کرا چونکه خوایان بوونه هوئی ئهوهی لهسهریان قورس بکریت پاشان پێچهوانهی پیغمبران کردهویان کرد. پاشان فرمانی پیکردین که واز له ههر کردهوهیهک بهینین که نههیمان لیکراوه، ئهو فرمانانهی پیمانکراوه جیهجیی بکهین به گویرهی توانامان، وئوهی ناتوانین واجب بوون و حهرام بوونی لهسرمان لادهچیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4295)

(19) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «بَلَّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً، وَحَدِّثُوا عَنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَلَا حَرَجَ، وَمَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّدًا فَلْيَتَّبِعُوا مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(19) - له عبدالله كوری عمرو - رمزای خویان لئیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم دهفرموت: «له منهوه بیگه نن نهگه نایه تیکش بیت، وله بهنی نیسرائیلوه ریوایهت بکن وهیچی تیدا نیه، ونهوهی درو بکات به ناوی منهوه نهوا با جیگایهک بو خو».

«دابنیت له ناو دوزمخدا [صحه] - [بوخاری گنراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - فرماندهکات به گیاندنی زانستی شهرعی له قورئان وسونهت، نهگه رچیش شتیکی کهم بیت وهکو نایه تیک یان فهرمووده یهک، بهمرجیک زانستی ههیت سهارهت بهوهی دهیگه یه نیت وبانگهوازی بو دهکات پاشان پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - پروونی کردهوه که گیرانهوه له بهنی نیسرائیلوه ناساییه لهوهی بهسریاندا پرویداه بهمرجیک پنچهوانهی شهریهتی ئیمه نهیت. پاشان هوشداری دا له دروکردن بهناویهوه، وهه کهسینک به نهقهست درو بکات به ناویهوه - صلی الله علیه وسلم - نهوا با شوینیک بو خو دیاری بکات له دوزمخدا

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. هاندان بو گیاندنی شهریهتی الله، و لهسر مروقه بیگه یه نیت نهوهی لهبری کردوه ولئی تیگه یشتوه نهگه رچیش کهم بیت.
2. واجییتی فیربوونی زانستی شهرعی بو نهوهی بتوانیت خوی گهوره بیرستیت و شهریهتهکهی بگیه یه نیت بهشیویهکی دروست.
3. واجییتی دلیابوون لهسر دروستیتی فهرمووده پیش گیاندنی یان بلاوکردنهوهی بو نهوهی دور بیت له هه شه تونده.
4. ناموزگاری کردن به راستگوییه له قسه کردندا و ناگاداری له کاتی گفتدا، بو نهوهی تووشی درو نهیت و به تاییه تیش تووشی دروکردن نهیت به ناوی شهریهتی خوی - گهوره - عز وجل.

(20) - عن المقدم بن معديكرب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَلَا هَلْ عَسَى رَجُلٌ يَبْلُغُهُ الْحَدِيثُ عَنِّي وَهُوَ مُتَكَيٌّ عَلَى أَرِيكَتِهِ فَيَقُولُ: بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ كِتَابُ اللَّهِ، فَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَلَالًا اسْتَحْلَلْنَاهُ، وَمَا وَجَدْنَا فِيهِ حَرَامًا حَرَّمْنَاهُ، وَإِنَّ مَا حَرَّمَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَمَا حَرَّمَ اللَّهُ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه]

(20) - له مقدم كوری مه عیدیه کریبیه و هرزای خوی لیبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «سهره، نزیکه لهوهی پیاویک فهرموودهیه کی منی پیبگات له کاتیکدا لهسهر راخهره که ی پالی داووتهوه ودهلئیت: له نیوان نیمه وئیوه کتیبی خودایه (قورئانه)، ههرشتیک هه لآلکراوو؛ نیمهش به هه لآلی داده نیین، و ههرشتیک -ههرامکراوو؛ نیمهش به ههرامی داده نیین»، پاشان پیغمبر صلی الله علیه وسلم فهرمووی: «ههرشتیک پیغمبر صلی الله علیه وسلم خودا ههرامی کردبیت ههروه کو لهوه وایه خوی». [گهروه ههرامی کردبیت [صحهحه]]

شیگردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی لهوه دهکات که سهردهمانیک نزیک بووتهوه که جوړیک له خه لکی لهسهر راخهره کانیا پالیان داووتهوه، کاتیک فهرموودهیه کی پیغمبر صلی الله علیه وسلم-، دهلئیت: لهوهی بریار لهسهر بابتهکانی نیوان تو و، نیمه دهکات، قورئانی پیروزه و بو نیمه بهسه، لهوهی تنیدا هه لآلکراوه به هه لآل دهیبینین وکرهوهی پیده کهین، لهوهی تنیدا ههرامکراوه به ههرام دهیبینین وئی دور دهکوهینهوه پاشان پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ئماژهی بو لهوه کرد که ههرشتیک له سونه ته کهیدا ؛ ههرامی کردووه یان نه هی لیگردووه لهوا له هوکمد وکو لهوهیه که له قورئاندا ههرامکراوه، چونکه له هو کوکهکانی له پهروهر دگاریهوه گهیاندووه

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. بهمه زندانانی سونهت ههروه کو قورئان و ههروها پابه ند بوون پیوهی
2. گوژی رایلیکردنی پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ؛ گوژی رایلیکردنی فهرمهکانی خوی گهورهیه، و سهر پیچی کردنی ؛ سهر پیچی کردنی فهرمانهکانی خوی گهورهیه

3. ئاماژە بە ئەرەیی سونەت بەلگەییە و ڕەدیكە بۆ ئەوانەیی سونەت ڕەت دەکەنەوێ یان نەکۆلی لێدەکەن.

4. هەر کەسێک پشەت لە سونەت بکات و بانگەشەیی ئەرە بکات تەنھا قورئان بەسە؛ ئەرە لەر استیدا پشەتی لە هەردوو یان کردووە و ئەرە کەسە درۆ دەکات لە بانگەشەکردنی بۆ شوێنکەوتنی قورئانی پیرۆز.

5. لە بەلگەکانی پێغەمبەراییەتی -صلی اللہ علیہ وسلم- ئەرەییە هەوڵدەدات سەبارەت بە شتێک بۆیە ڕوودەدات لەداھاتودا بەو شیوەییە بایسێکردووە، و لەر استیشدا ڕوویدا بەو شیوەیی فەرەمۆی.

(65005)

(21) - عن عائشة أم المؤمنين وعبد الله بن عباس رضي الله عنهما قالا: لَمَّا نَزَلَ بِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ طَفِقَ يَطْرُحُ حَمِيصَةً لَهُ عَلَى وَجْهِهِ، فَإِذَا اغْتَمَّ بِهَا كَشَفَهَا عَنْ وَجْهِهِ، فَقَالَ وَهُوَ كَذَلِكَ: «لَعَنَهُ اللَّهُ عَلَى الْيَهُودِ وَالنَّصَارَى، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ» يُحَذِّرُ مَا صَنَعُوا. [صحيح] - [متفق عليه]

(21) - لە عایشە و عبد اللہ کۆری عباسەوێ -ڕەزای خاویان لێبێت- دەلێن: کاتێک پێغەمبەری خدا -صلی اللہ علیہ وسلم- تووشی نەخۆشیە سەختەکە بوو؛ پارچە قوماشیکی دا بەسەر ڕوویدا، ئەگەر تووشی هەناسە تەنگی بووایە؛ لەسەر ڕووی لایدەدا، لەسەر ئەم حالەتە؛ فەرەمۆی: «نەفرەت و لەعنەتی خۆی گەورە لە سەر جۆلەکە و گاورەکان، گۆری پێغەمبەرەکانیان کرد بە مزگەوت»؛ ھۆشداری دەدا لە ئەم کارەیان [سەحیحە]- [بوخاری و موسلیم ھاوێان لەسەری]

شیکرەدەوێ:

عایشە و عبد اللہ کۆری عباس -ڕەزایان خۆی لێبێت- باسی ئەوێمان بۆ دەکەن کە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- کاتێک لە کۆتا ساتەکانی ژیاویدا بوو؛ پارچە قوماشیکی لەسەر ڕووی دادەنا، ئەگەر هەناسە توند بووایە بەھۆی سەرمەرگ؛ لەسەر ڕووی لایدەدا. کاتێک لەم حالە سەختدا بوو فەرەمۆی: نەفرەت و لەعنەتی خۆی گەورە لە سەر جۆلەکە و گاورەکان و لەر محمەتی خۆی دووریان بختاوە، ئەمیش بەھۆی ئەرەیی مزگەوتیان لەسەر گۆری پێغەمبەرەکانیان دروست دەکرد. ئەگەر بابەتەکە زۆر ترسناک نەبووایە؛ لەم

حاله ته سهخته دا باسی نه ده کړد، و هسروها نه هی کړدوه له ئومته که هی ئهو کړدوه یه بکه ن ؛ چونکه خوشوبه اندنه به جوله که وگا وره کان، و هسروها هوکاره بو شیرک وهاوبهش .-بریار دان بو خوی گه وره -عز وجل

له سوو ده کانی فهر موو ده که:

1. ریگرتن له وهی گوری پیغمبر ان وپیاوچاکان بکریته مزگهوت که خه لکی نویژی تیدا بکه ن بو خوی گه وره، چونکه ئه مه کړدوه یه کی حرامه و هوکاره بو شیرک وهاوبهش بریار دان بو پرو مردگار
2. زور گر نگی دانی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- به ته وحید (یهک خوا پرستی) وترسانی له وهی که گوره که ی به گه وره دابنریت، چونکه ئه مه ده بیته هو ی شیرک وهاوبهش بریار دان بو الله
3. نه فرمت کړدن له جوله که وگا وره کان ؛ ریگه پی دراوه، و هسروها نه فرمت کړدن له ئه وهی وکو ئه وان بکات له دروست کړدن بی نا له سر گور وکړدن به مزگهوت
4. دروست کړدن بی نا له سر گور ره کان ؛ ریگای جوله که وگا وره کانه، وله فهر موو ده که دا ئاماژه کراوه بو نه هی کړدن له خو چواندن پنیان
5. که سیک له لای یان له برامبر گور نویژ بکات ؛ ئه و ئه و گوره ی کړدوه به مزگهوت، ئه گه رچیش مزگهوتی له سر دروست نه کړد بیت

(3330)

(22) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم: «اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْ قَبْرِي وَثَنًا، لَعَنَ اللَّهُ قَوْمًا اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ». [صحيح] - [رواه أحمد]

(22) - له ئه‌بی هوره‌یره وه - ره‌زای خوای لیبیت - پیغمبر -صلی الله علیه وسلم ده‌فرمویت: «خودایه گۆره‌که‌م نه‌کریت به‌بتیک که‌پهرستریت، خوای گه‌وره‌نه‌فره‌تی». «کردوه‌ له‌ که‌سانیک گۆری پیغمبره‌کانیان کرد به‌ مزگه‌وت [صه‌حیحه]- [ئه‌حمده‌]

[گه‌راویه‌تیه‌وه‌]

شیکردنه‌وه‌:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پارایه‌وه‌ له‌ په‌روهردگاری به‌وه‌ی گۆره‌که‌ی وه‌کو بتی، لئ نه‌یه‌ت که‌ خه‌لکی بیپهرستیت و به‌مه‌زنی دابزیت، وپرووی لیبیکریت به‌ سوچه‌ بردن پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه‌ی کرد که‌ خوای گه‌وره‌ توپه‌ بووه‌ له‌ که‌سانیک وه‌ له‌ ره‌حمه‌تی خۆی دووری خسته‌وه‌ چونکه‌ گۆری پیغمبره‌کانیان کرد به‌ مزگه‌وت -شوینی په‌رستن- و دیواریان له‌سه‌ر دروستکرد، چونکه‌ کردنی گۆری پیغمبران و پیاوچاکان به‌ مزگه‌وت هۆکاره‌ بۆ په‌رستنیان و باوه‌ربوون پێیان

له‌ سووده‌کانی فهرمووده‌که‌:

1. تپه‌په‌راندنی سنووری شه‌ری سه‌باره‌ت به‌ گۆری پیاوچاکان ده‌بیته‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ بیپه‌رسترین له‌گه‌ڵ خوای گه‌وره‌، بۆیه‌ پێویسته‌ مسوڵمان ناگادار بیت له‌و هۆکاره‌ی -ده‌بیته‌ هۆی تووشبوون به‌ شیرک و هاوبه‌شدانان بۆ الله -سبحانه‌ و تعالی
2. مه‌به‌ست و نیاز بوون بۆ سه‌ردانیکردنی گۆره‌کان به‌ مه‌به‌ستی به‌ گه‌وره‌دانانیان، و ئه‌نجامدانی په‌رستن له‌لای قه‌بره‌که‌؛ ئه‌م کاره‌ حه‌رامه‌ و پریگه‌پێدر او نه‌یه‌. ئه‌گه‌ر چیش مردووه‌که‌ نزیک بیت له‌ خوای گه‌وره‌
3. حه‌رام بوونی دروستکردنی مزگه‌وت له‌ سه‌ر گۆره‌کان
4. حه‌رام بوونی نوێژکردن له‌ لای گۆره‌کان ئه‌گه‌ر مزگه‌وتیشی له‌ سه‌ر دروست نه‌کرابیت جگه‌ له‌ نوێژی جه‌نازه‌ بۆ ئه‌و که‌سه‌ی نوێژی له‌سه‌ر مردووه‌که‌ نه‌کردوه‌

(23) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ قُبُورًا، وَلَا تَجْعَلُوا قُبُورِي عِيْدًا، وَصَلُّوا عَلَيَّ؛ فَإِنَّ صَلَاتَكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثُ كُنْتُ». [حسن] - [رواه أبو داود]

(23) - له نهي هورمهروه - رمزای خوی لیبیت - که پیغمبر صلی الله علیه وسلم - دهفرمویت: «مآله کانتان مهکن به گورستان، وگوره کم مهکن به شوینی سردانیگردن (شوینی کوپوونهوه وناهنگ گیران)، و سلاوات بدن له سهرم». [سلاواته کانتان پیم دهگات نهگهر له ههر شوینیک بوون [حه سهنه] - نینوداود]

[گیراوبه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم - نههی کردوه له: نهجام نهانی نویژه سونهتهکان له مآلهوه ونزا نهکردن وقورئان نهخویندن تئیدا، چونکه نهگهر هیچ لهمانه له مآلدا نهجام نهدریت نهوا ومکو گورستانی لیدیت، ونههی کردوه له زور سردانیگردنی گورمهکان وکوپوونهوه له سهریان بهشیویهکی زور ودووباره که ببیته خو، چونکه نهمه هوکاره بو نهجامدانی شیرک، فرمانی کردوه به زور سهلاواتدان له سهری وسهلامکردن لپی له ههر شوینیک بوویت له سهر زهوی، چونکه پنی دهگات نهگهر نزیک بیت یان دور بویه بیویست ناکات بهزوری سردانی قهرمهکی بکریت

له سوودهکانی فهرمودهکه:

1. نههی کردن له نهجام نهانی پهرستنهکان له مآلهوه
2. قهدهغمکردن ورپرگرتن له سهفر کردن که مهیست تنها سردانیگردنی گوری پیغمبر بیت - صلی الله علیه وسلم - ؛ چونکه نهو فرمانی کردوه به سهلاواتدان لهسهری وهوالیداوه که پنی دهگات، بهلکو سهفهری تاییهت دهکریت بو مزگهوتهکه بهمههستی نهجامدانی نویژ تئیدا
3. حرام بوونی سردانیگردنی گوری پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - به شیویهکی که بهردوام سردانی بکریت ودووباره ببیتهوه ومکو جهژنی لیبیت، که به شیویهکی تاییهت بیت له کاتیکی تاییهت، وبه ههمان شیوه سردانیگردنی ههموو گوریکیش نابیت بهم شیویه بیت

4. ریز و پله‌وپایه‌ی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له‌لای په‌روهر دگاری، به دروستی سه‌لاو‌اندان له‌سهری و سه‌لامکردن لئی له‌هموو شوین و کاتیک
5. نه‌هی کردن له‌نو‌یز کردن له‌گورستان و له‌لای گور مکان زانراوه و جیگیره له‌لای هاوه‌لان؛ بویه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردوو له‌وه‌ی مألوه و مکو گورستانی لئیکریت به‌شیوه‌یه‌ک نو‌یز تئیدا ئه‌نجام نه‌دریت

(3350)

(24) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ أُمَّ سَلَمَةَ ذَكَرَتْ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَنِيْسَةً رَأَتْهَا بِأَرْضِ الْحَبَشَةِ، يُقَالُ لَهَا مَارِيَّةٌ، فَذَكَرَتْ لَهُ مَا رَأَتْ فِيهَا مِنَ الصُّوْرِ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُولَئِكَ قَوْمٌ إِذَا مَاتَ فِيهِمُ الْعَبْدُ الصَّالِحُ، أَوِ الرَّجُلُ الصَّالِحُ، بَنَوْا عَلَى قَبْرِهِ مَسْجِدًا، وَصَوَّرُوا فِيهِ تِلْكَ الصُّوْرَ، أُولَئِكَ شِرَارُ الْخَلْقِ عِنْدَ اللَّهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(24) - له‌عائشه (دایکی ئیماندارانه‌وه) -ره‌زای خوای لئیبیت- ده‌لئیت: ئوم سه‌له‌مه‌ باسی کلئیسایه‌کی به‌ناوی ماریا کرد بو پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له‌حه‌به‌شه، و باسی ئهو وینانه‌ی کرد که تئابیدا بوو، پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فرمووی: «نه‌وان قه‌ومانیکن نه‌گهر به‌نده و پیاوی چاک له‌ناویاندا بمردایه؛ له‌سهر قه‌بره‌که‌ی شوینی په‌رستنیان دروست ده‌کرد، و ئهو وینانه‌یان له‌و شوینانه‌دا داده‌نا، نه‌وانه خراپترین بوونه‌وهرن له‌لای «خوای گه‌وره [صه‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم هاودان له‌سهری]

شیکردنه‌وه:

دایکی ئیمانداران ئوم سه‌له‌مه -ره‌زای خوای لئیبیت- باسی ئهو‌ی کرد پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- کاتیک له‌حه‌به‌شه بوو کلئیسایه‌کی بینی -که پئی ده‌ووترا ماریه-، وینه و نه‌خش و په‌یکهری تئیدا بوو؛ و ئه‌مه‌ی پئی سه‌یر بوو! پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هوکاری دانانی ئهو وینانه‌ی پروونکرده‌وه، فرمووی: ئه‌وانه‌ی باسیان ده‌که‌میت ئه‌گهر پیاوچاکیک له‌نیویان بمردایه؛ له‌سهر گور ه‌که‌ی شوینی په‌رستنیان دروست ده‌کرد، و ئهو وینانه‌یان تئیدا -داده‌نا، و پروونکرده‌وه بکهری ئهم کارانه؛ خراپترین خو‌لقینراوه له‌لای الله -سبحانه و تعالی -چونکه کردوه‌که‌ی هوکاره بو شیرک و هاوبه‌ش بریاداران بو الله -سبحانه و تعالی،

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ، حەرامیتی دروستکردنی مزگەوت له سەر گۆرەکان، یان نوێژکردن له لای گۆرەکان یان ناشنتی مردوو وەکان له ناو مزگەوتەکان، ئەم حەرامکردنە ؛ بۆ ڕیگرتنە له هۆکارەکانی شەریک و هاوێڵ بڕیاردان بۆ خوای گەورە
2. دروستکردنی مزگەوت له سەر گۆرەکان، و هەڵواسینی وینەی ڕۆح لەبەر تێیاندا له کردەوی جولەکه و گاوڕەکانە، و ئەوەی ئەم کردەوێه بکات ئەوا خۆی چواندوو به ئەوان
3. حەرامیتی هەڵواسینی وینەی ڕۆح لەبەر
4. ئەوەی مزگەوت دروست بکات له سەر گۆرێک و وینەی تێدا هەڵواسێت ؛ ئەوا له -خراپترین بوونەوەرەکانە لای خوای گەورە -سبحانه وتعالی
5. ئاماژەیه بۆ ئەوەی شەریعت بیروباوەری تەوحیدی (یەک خوا پەرستی) پێستوو به هەموو بەشەکانییەوه، بەشیوێهەک شەریعت هەموو ڕیگایەکی داخستوو که ببێتە هۆی شێرک و هاوبەش بڕیاردان بۆ الله
6. نەهی کردن له زیدەرۆیی بەرانبەر پیاوچاکان ؛ چونکه هۆکاره بۆ شێرک و هاوبەش بڕیاردان بۆ الله

(10887)

(25) - عن جندب رضي الله عنه قال: سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ يَحْمِسُ وَهُوَ يَقُولُ «إِنِّي أَبْرَأُ إِلَى اللَّهِ أَنْ يَكُونَ لِي مِنْكُمْ خَلِيلٌ فَإِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَدْ اتَّخَذَنِي خَلِيلًا كَمَا اتَّخَذَ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا، وَلَوْ كُنْتُ مُتَّخِذًا مِنْ أُمَّتِي خَلِيلًا لَاتَّخَذْتُ أَبَا بَكْرٍ خَلِيلًا! أَلَا وَإِنَّ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ كَانُوا يَتَّخِذُونَ قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ وَصَالِحِيهِمْ مَسَاجِدَ، أَلَا فَلَا تَتَّخِذُوا الْقُبُورَ مَسَاجِدَ! إِنِّي أَنُهَاكُمُ عَنْ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(25) - له جوندوبی کوری عبداللهوه -رهزای خوای لیبیت- دهلیت: گویم له پیغمبر صلی الله علیه وسلم- (بوو پینج) شهو (پیش نهوهی بمریت فمرووی : «من بهرانهتی خوم دهکهم لای خوای بالادهست که کهسیک بکه به خهلیلی خوم»^۸، خوای گهوره منی کردووه به خهلیلی خوی ههروهکو چون نیبراهیمی کرد به خهلیلی خوی، نهگهر کهسیکم بکردایه به خهلیلی خوم له نومهتهکههدا نهوا نهبو بهکرم دهکرد به خهلیلی خوم، نهوانهه پیش نیوه گوری پیغمبرهکانیان دهکرد به مزگهوت، نیوه گورستانهکان نهکن به مزگهوت، من نههیتان لی دهکهم له نهو کاره»^۹). خهلیل: واته نهوپیری پلهی خوشهویستی (صهحیه]-
[موسلیم گیراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- پیش مردنی باسی پلهی خوی دهکات لای خوای گهوره سبحانه وتعالی-، که گهیشتووته بهرزترین پلهکانی خوشهویستی، ههروهکو چون پیغمبر- نیبراهیم -علیه السلام- گهیشت به نهو پلهیه، ورتهی کردهوه لهوهی که هیچ خهلیلیکی ههیبیت جگه له خوای گهوره، چونکه دلی پر بووه له خوشهویستی خوای گهوره وبه گهوره دانانی وناسینی، بویه دلی شوینی کهسیکی تری تیا نابیتنهوه جگه له الله، نهگهر پیغمبر صلی الله علیه وسلم- کهسیکی بکردایه به خهلیلی خوی له خهلیلی نهوا نهبو بهکری سدی دهکرد به خهلیلی خوی -رهزای خوای لیبیت-، پاشان هوشداری داوه سهبارت به تیپه اندنی سنووری ریگهپیداوه له خوشیستن چونکه جولهکه ونهسرانیهکان تووشی نهو زیادهروهیه بوون سهبارت به گوری پیغمبران وپیاوچاکانیان ههتا وایان لیهاات بیانکهنه پهسرستراو وهابیهش بو خوای گهوره، و لهسر گورمهکانیان دیوار ومزگهوت وشوینی پهسرستیان دروستدهکرد، وپیغمبر صلی الله علیه وسلم- نههی کردهوه له نومهتهکهی که نهو کاره بکهن.

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. فهرلی ئه‌وبه‌کری سدیق -ره‌زای خوای لیئیت-، و ئه‌و باشت‌رینی نیو هاوه‌لانه و شایسته‌ترین به‌ خیل‌افه‌ت و جینیشینی پیغه‌مبه‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- له‌پاش وه‌فات کردنی.
2. دروست‌کردنی دیوار و شوینی په‌رستن له‌سه‌ر گۆر‌مه‌کان ؛ له‌ کرده‌وه خراب و چه‌وته‌کانی ئومه‌تانی پینشووه.
3. نه‌هی کردن له‌وه‌ی که گۆر‌مه‌کان و گۆر‌ستانه‌کان بک‌رینه شوینی خوا په‌رستی به‌وه‌ی که نو‌یز‌یان لا بک‌ریت یان نو‌یز به‌رامبه‌ریان بک‌ریت یان مز‌گه‌وت و گومه‌زیان له‌ سه‌ر دروست‌بک‌ریت، چونکه ئه‌نجامدانی هه‌ر کار‌یک له‌مانه هۆکاره بو‌ تووشبوون به‌ شیرک و هاوبه‌شدانان بو‌ خوای گه‌وره.
4. ناگادار‌کردنه‌وه و هۆش‌داری له‌ زیاده‌ره‌وی کردن به‌رانبه‌ر پیاو‌چاکان چونکه ئه‌مه ده‌بیته هۆی تووشبون به‌ شیرک.
5. مه‌ترسی ئه‌وه‌ی پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- سه‌باره‌تی هۆش‌داری داوه چونکه زیاتر جه‌ختی له‌سه‌ری کرده‌وه به‌ پینج شه‌و پیش وه‌فات کردنی.

(3347)

(26) - عن أبي الهيثاج الأسدي قال: قَالَ لِي عَيِّي بُنْ أَبِي طَالِبٍ: أَلَا أَبْعَثُكَ عَلَى مَا بَعَثَنِي عَلَيْهِ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؟ أَنْ لَا تَدْعَ تِمْنًا إِلَّا أَطْمَسْتُهُ، وَلَا قَبْرًا مُشْرِفًا إِلَّا سَوَّيْتُهُ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(26) - له ئەبی ھەیاچی ئەسەدیوھ دەلێت: عەلی -ڕەزای خۆی لێبێت- پێمی ووت: «ئایا ڕەوانەت بکەم لە سەر ئەو ڕێنمایانەی کە پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- منی لەسەر ڕەوانە کرد؟ ھەر پەیکەریک یان وێنەیکەت^۸ بینی بیشکێنە وتیکی بدە، و ھەر گۆریکی «بەرزکراوە و ڕازیندراوەت بینی تەختی بکە لەگەڵ زەویدا [صەحیحە]- [موسلیم] [گێڕاو بەتێوھ]

شیکردنەوھ:

پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- ھاوھەلانی دەنارد بۆئەوھ ی ھیچ پەیکەر ویت و وێنە ی ڕۆح لەبەریک ئەگەر بەرجەستکراو بیت یان نا ؛ نەهێلنەوھ، ھەمووی لابەن و بیشوینن و تیکیشکینن. ، و ھەروھا واز نەهینن لە ھیچ گۆریکی بەرزکراوە ؛ تەختی بکەن لەگەڵ زەوی و ئەوھ ی لەسەری دروستکراوە لە بینا و دیوار بیرمێنن، یان تەنھا دەبێت بەئەندازە ی بستیک بەرز بکریتەوھ لەسەر زەوی

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. پەیکەر دروستکردن و وێنەکێشانی ڕۆح لەبەرەکان دروست نیە و حەرەمە ؛ چونکە ھۆکارە بۆ شیرک و ھاوبەشدانان بۆ خۆی گەرە
2. لابردنی خراپە بەدەست بۆ کەسێک دەسەلات و توانای ھەبێت
3. بەپەرۆشی پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەسەر لابردنی ھەرشتیک ئاماژە بیت بۆ جاھیلیەت، لە وێنە ویت و بیناکردن لەسەر گۆرەکان

(5934)

(27) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، الطَّيْرَةُ شِرْكٌ، -ثَلَاثًا-»، وَمَا مِنَّا إِلَّا، وَلَكِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ يُدْهِبُهُ بِالتَّوَكُّلِ. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(27) - له عبدالله بن كورى مسعودموه -ر مزاى خواى لئيبت- كه پيغمبر صلى الله عليه وسلم- دهفهر مويت :«شوميهتي شيركه)هاوهلدانانه بو خواى گهوره(، شوميهتي شيركه شوميهتي شيركه، سنى جار فهرمووى-»، پاشان ئيبين مسعود دهلئت- :هيچ يهكيك له ئيمه نيبه كه شتيك له باومر بوون به)شوميهتي (نهيته نيو دليوه، بهلام خواى گهوره -عز وجل- نايهلئيبت به تهومكول وپشت بهستن به نهو [صحيحه]-[]

شيكردنهوه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- هوشدارى داوه له شوميهتي، ئهميش بريتيه له رهشيني له هershتيكي بيستراو يان بينراو، له بالنده وئازل ونهخوش وژماره وروژمکان وهند، ليردا باسى بالندهى كرد چونكه له جاهيليهتدا شوميهتي به بالنده بهر بلاو بووه، بالندهكهيان ههلدهدا لهكاتى ويستى سهفهر كردن يان ههر كاريكى تر، نهگهر بالندهكه بو لاي راست بچووايه ؛ گهشبين دهبوون وكارمكهيان دهكرد، بهلام نهگهر بالندهكه بهرمو لاي چهپ بچووايه ؛ رهشبين دهبوون وكارمكهيان نهدهكرد .پيغمبر صلى الله عليه وسلم- ههلداوه بهوهى ئهم كاره شيركه، باومر بوون به شوميهتي شيركه ؛ چونكه ههموو خيريك تنها بهدهستى الله يه وههموو شهر وزيانيك تنها الله ى تاك وبى هاوتا دهتوانيت دوورى بخاتهوه وبهندهى لى بپاريژيت ئيبين مسعود -ر مزاى خواى لئيبت- باسى نهوممان بو دهكات كه لهوميه دلى مسولمان تووشى شتيك له شوميهتي بببت، بهلام دهبيت دوورى بخاتهوه به تهومكول وپشت بهستن به الله، وجيبهجيكردى هوكارمکان لههمان كاتدا

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. باومر به شووميى (الطيرة (شيركه؛ چونكه پعيوهست بوونى دلى تيدايه به جگه له خواى گهوره.
2. گرنگى دووبار مكر دنهوى بابته بايهخدارمکان، بوئوهى لهبر بكرين وله دلهاكاندا جيگير بن.
3. تهومكول وداواكردى يارمى له پهرودگار -سبحانه وتعالى- ؛ شوميى نايهلئيبت له دلى بهندهدا.

4. فمرمانکردن به تهمه‌کول و پشت به‌ستن تهنها به الله، و پیوه‌ست کردنی دل تهنها به -ئهو زاته مزنه -سبحانه و تعالی

(3383)

(28) - عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَيْسَ مِنَّا مَنْ تَطَيَّرَ أَوْ تُطَيِّرَ لَهُ، أَوْ تَكَهَّنَ أَوْ تُكَهَّنَ لَهُ، أَوْ سَحَرَ أَوْ سُحِرَ لَهُ، وَمَنْ عَقَدَ عُقْدَةً، وَمَنْ أَتَى كَاهِنًا فَصَدَّقَهُ بِمَا يَقُولُ فَقَدْ كَفَرَ بِمَا أُنْزِلَ عَلَى مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ». [حسن] - [رواه البزار]

(28) - له عیمرانی کوری حوصه‌ینه‌وه -ره‌زای خوای لنبیت- که پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمویت: «له نیمه نییه: نه‌و که‌سه‌ی باوه‌ری هه‌بیت به شومیه‌تی له شتیکدا یان داوا بکات به پشکنینی شومیه‌تی له شتیکدا، و نه‌و که‌سه‌ی فال بگریته‌وه یان داوا بکات فالی بۆ بگریته‌وه، و نه‌و که‌سه‌ی سیحر بکات یان داوا بکات سیحری بۆ بکرت، و ههر که‌سینک بچیته لای کاهینیک و پروای پنبکات له‌وه‌ی که ده‌لیت نه‌وا کوفری -کردوه به‌وه‌ی که دابه‌زیوه بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم [حه‌سه‌نه]- به‌زار [گیراوه‌تیه‌وه]

شیگردنه‌وه:

پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- کاتیک ده‌فهرمویت: له‌نیمه نییه(؛ ئه‌مه ههره‌شه‌یه له که‌سانیک له ئومه‌ته‌که‌ی که هه‌ندیک کرده‌وه ده‌کهن، له‌و کرده‌وانه‌ش یه‌که‌م): نه‌و که‌سه‌ی باوه‌ری هه‌بیت به شومیه‌تی له شتیکدا یان داوا بکات به پشکنینی شومیه‌تی له شتیکدا(، و بنچینه‌ی وشکه) الطیره: شومیه‌تی: (له هه‌لانی بالنده‌وه هاتوه پیش کردنی کاریک له سه‌فه‌رکردن یان بازرگانی یان هتد، نه‌گهر بالنده‌که به‌لای راستدا پروات به‌هیوا ده‌بیت و کارمه‌ی ده‌کات، نه‌گهر به‌ره‌و لای چه‌پ بچیت نه‌وا ره‌شبین ده‌بیت و کارمه‌ی ناکات، ئه‌مه دروست نییه به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ئینجا مرو‌ف خوی بیکات یان داوا بکات یه‌کیکی تر ئه‌مه‌ی بۆ بکات، و نه‌هی کردن له‌م بابته هه‌موو شتیکی بیستراو و بینراو ده‌گریته‌وه له بالنده‌کان و ئاژه‌له‌کان و نه‌خۆشه‌کان و ژماره و پرۆژمه‌کان و هتد

دووهم): و نه‌و که‌سه‌ی فال بگریته‌وه یان داوا بکات فالی بۆ بگریته‌وه (؛ ههر که‌سینک بانگه‌شه‌ی زانینی غه‌یب بکات به‌به‌کاره‌ینانی نه‌ستیره‌کان و شتی تر، یان بچیت بۆ لای کاهین و فالگره‌ومه‌کان -ئه‌وانه‌ی بانگه‌شه‌ی زانینی غه‌یب ده‌کهن-، نه‌گهر باوه‌ریان پنبکات

لهوہی دہلین له زانینی غیب، ئهوا کوفری کردووہ به ئهوهی دابهزیووہ بۆ سهڕ موحهمهده -صلی الله علیه وسلم-

سنیهم) :ئهو کهسهی سحر بکات یان داوا بکات سحری بۆ بکریت(؛ ئهو کهسانه دهگریتهوه که خویان سحر دهکن، یان داوا لهکهسیکی تر دهکن سحریان بۆ بکات ؛ بۆ سوود یان زیانگیانندن به کهسیک، یان گری ببهستیت و سحری لهسهڕ بکات بهفوکردن وخویندنی تهلهسیم وشته حهرا مکر وهکان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ،واجب بوونی تهوهکول به خوای گهوره وباوهربوون به قهزا وقهدهری وحهرا مبوونی شومیهتی ورهشبینی وسحر وفالگریتهوه، یان پرسیارکردن لهکهسیک سهبارهتیا ن

2. بانگهشه زانینی غیب ؛ شیرکه وپیچهوانهی تهوحیده

3. حهرا مبوونی باوهرکردن به فالگریه وهکان وچوون بۆ لایان، وخویندنهوهی ناولهپ وکوپ وئستهیرهکان وتیروانیان ئهگهرچیش تهنها بۆ خویندنهوه بیته ؛ ههموو ئهمانه جهرامه

(5981)

(29) - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا عَدْوَى، وَلَا طَيْرَةً، وَيُعْجِبُنِي الْقُلُّ» قَالَ قَيْلٌ: وَمَا الْقُلُّ؟ قَالَ: «الْكِمَةُ الطَّيْبَةُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(29) - له ئههههسی کوری مالیکهوه -هرزای خوای لیبته- که پیغمههر -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«نهخۆشی به ویستی خۆی ناگوازیتهوه، وشومیهتی نییه، وفهئلم پێ «خۆشه؟» ووتیان :فهئل چییه؟ فهرمووی:«وشهی جوان وشیرین [صهیحه]- بوخاری و

[موسلیم هاوردان لهسهری

شیکردنهوه:

پیغمههر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوهمان بۆ دهکات که بیروباوهری خهکی جاھیلیهت بهوهی نهخۆشی خۆی دهگوازیتهوه بۆ کهسیکی تر ؛ بهی قهدهری خوای گهوره ئهمه بیروباوهریکی پوچهله وباوهربوون به شومیهتی پوچهله، ئینجا باوهر به شومیتهی بیته

له همرشتيكي بيستر او يان بينراو، له بالنده وئازل و نهخوش و ژمارهكان و روزهكان و هتد ليره دا باسي بالنده ي كرد كه بدهستهواژه ي -الطيرة- له فرمودهكه دا هاتووه؛ و هكو ئاماره يهك بۆ نهو ي له لاي خهلكي جاهيليهت بلاو بوو، پيش دهستنيكردي كار يك يان سهفريك يان بازرگانيهك بالندهكه يان هملدهدا، ئهگهر به لاي راست برويشتايه ؛ بههيو بوون و كارهكه يان دهكرد، و ئهگهر بالندهكه بهر مو لاي چهپ برويشتايه ؛ رهشبين دهبوون و كارهكه يان نهدهكرد . پاشان پيغمبهر -صلي الله عليه وسلم- پرونيكردهوه كه -فهئل : قسه ي جوان وشيرين- ي پي خوشه، ئهميش ئو قسانيه مروف دهبويستيت له وشه ي جوان وباش و دهبه هوي ئاسوودهبووني، و و ايلندهكه گوماني باش ببات به پهر و مردگاري

له سوودهكاني فرمودهكه:

1. تهمكول و پشت بهستن تهنها به الله، و ههمو خيريك تهنها بهدهستي الله يه، و شهر -وزيانيش تهنها الله دووري دهخاتهوه -سبحانه و تعالى
2. نهه ي كردن له شوميتي، ئهميش بريتيه له باو و ربوون به شوميتي له ههنديك شتدا، و بههويهوه ههنديك كردهوه نهكرت
3. وشه ي جوان وشيرين -فهئل- له شوميتي نيهه ؛ كه نهه ي ليكراوه، بهلكو وشه ي جوان -له گومان باشييه به الله -سبحانه و تعالى
4. ههمو شتيك روودهدات به ئه ندازه گيري و قه دمر ي الله ي تاك وبئ هاوتا وبئ هاوبهش -سبحانه و تعالى-

(30) - عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: صَلَّى لَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةَ الصُّبْحِ بِالْحَدِيثِيَّةِ عَلَى إِثْرِ سَمَاءٍ كَانَتْ مِنَ اللَّيْلَةِ، فَلَمَّا انْصَرَفَ أَقْبَلَ عَلَى النَّاسِ، فَقَالَ: «هَلْ تَذَرُونَ مَاذَا قَالَ رَبُّكُمْ؟» قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «أَصْبَحَ مِنْ عِبَادِي مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ، فَأَمَّا مَنْ قَالَ: مُطِرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ، فَذَلِكَ مُؤْمِنٌ بِي وَكَافِرٌ بِالْكَوْكَبِ، وَأَمَّا مَنْ قَالَ: بِنُوءٍ كَذَا وَكَذَا، فَذَلِكَ كَافِرٌ بِي وَمُؤْمِنٌ بِالْكَوْكَبِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(30) - له زهید کوری خالد ئه لجهه نیه وه - ڕمزاى خواى لیبیت- ده لایت: پیغه مبهرى خودا صلى الله عليه وسلم- پيشنويزى بو كردين له نويزى بهيانى له خوده بيبه پاش نه وهى- شهه كهى باران بارى، كاتيك نويزه كه تهواو بوو پرووى له خهلكى كرد، فرموى: «نايا دهزانن پهروهر دگارتان چى فهمووه؟»، ووتيان: خودا وپیغه مبهره كهى باشت دزانن، - پيانی فرموو كه پهروهر دگار- فرمويته: «به يانی هات به سهر بهنده كاندا؛ ههنديكيان نيمانين به من هينا، وههنديكيان كافر بوون - پياوهر بوون به من-، نه وهى ووتى: بارانمان بوو بارى به هوى فهزل و بهرحمه تى الله؛ نه وهى نيمانى به من هيناوه و كافر بووه به نهستيره كان، به لام نه وهى كه ووتى: بارانمان بوو بارى به هوى نهستيره ي فلان». «وفلان هوه؛ نهوا كافر - پياوهر- بووه به من و نيمانى هيناوه به نهستيره كان [صحيحه]-

[بوخارى و موسليم هاوران له سهرى]

شیکردنهوه:

پیغه مبهى - صلى الله عليه وسلم- نويزى بهيانى له خوده بيبه كرد - نه مپش لاديه كه نزیک مهكه- پاش نه وهى باران بارى لهو شهه دا، كاتيك سه لامى دا به وه و نويزه كهى تهواو كرد پرووى له خهلكى كرد، پرسيارى لنيان كرد: نايا دهزانن پهروهر دگارتان - عز وجل- نه مشهو چى فهموو؟ ووتيان: خودا وپیغه مبهره كهى دهزانن، فرموى: خواى گهوره - سبحانه: وتعالى- پرووى كرده وه كه خهلكى له پاش باران بارين دابهش بوون به سهر دوو كۆمهل كۆمه لیک باوهریان به الله همیه - سبحانه وتعالى-، و كۆمه لیکى تر كوفريان كرد به الله -، سبحانه وتعالى-؛ نه وهى ووتى: به فهزل و بهرحمه تى خواى گهوره بارانمان بوو بارى هوکارى باران بارینه كهى گهرانه وه بوو دهسه لاتى خواى گهوره؛ نه مه باوهرى همیه به الله كه پهروهر دگارى گهردوونه و بهریوه بهریه تى، و پياوهر به به نهستيره كان به لام نه وهى ووتى: به هوى فلان و فلان نهستيره بارانمان بوو بارى نهوا كوفرى كردوه به الله، و باوهرى همیه به نهستيره كان، و نه مه كوفرى بچوو كه هوکارى باران بارینه كهى گهرانه وه بوو نهستيره كان؛ و اتا باوهرى وایه خواى گهوره بریارى له سهر هوکارى شهرعى و قهدهرى

نەداوہ بۆ باران بارین .بەلام ھەرکەسیک پێی وابیت دابەزینی باران و ھتد لە پرووداوەکانی سەر زەوی ھۆکارەکی جولانەوی ئەستێرەکانە لە دەرچوون و نەمانیان و ئەوان بکەری راستەقینەن و دەسەلاتیان ھەیە بەسەریاندا، ئەوا ئەمە کوفری گەورە

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. سونەتە پاش دابەزینی باران بڵێت: مُطَرْنَا بِفَضْلِ اللَّهِ وَرَحْمَتِهِ (واتە): بارانمان بۆ (باری بە فەزڵ و ڕەحمەتی خوای گەورە).
2. ھەرکەسیک پێی وابیت نەعمەتی باران بارین و ھتد ئەستێرەکانن دروستی دەکەن و دەیانھێننە بوونەو ئەوا ئەمە کوفری گەورە، و ھەرکەسیک پێی وابیت ئەستێرەکان ھۆکارن بۆ باران بارین و ھتد ئەوا ئەمە کوفری بچووکە چونکە ئەمە ھۆکاریکی شەری و ھەستی نە.
3. نەعمەت لەوێ بێت ھۆکار بۆ کوفر ئەگەر لەبەر امبەر ئەوێ پێی بەخشاوە سێلە بێت و کوفر بکات بە پەرەدگاری، و لەوێ ھۆکار بێت بۆ ئیمان ئەگەر لەبەر امبەر ئەوێ پێی بەخشاوە سوپاسگوزار بێت.
4. نەھی کراوە لەوێ بووتریت: بارانمان بۆ باری بەھۆی فلان و فلان ئەستێرە (ئەگەر چیش مەبەستی کات بێت؛ ئەمیش بۆ داخستنی ھۆکارەکانی شیرک بریاردان.
5. واجبیتی بەستەنەوی دڵ بە خوای گەورە -سبحانە و تعالی- لە ھینانی نەعمەت و دوورخستەنەوی نەرەمەتیەکان.

(65010)

(31) - عَنْ عُقْبَةَ بْنِ عَامِرٍ الْجُهَنِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَقْبَلَ إِلَيْهِ رَهْطًا، فَبَايَعَ تِسْعَةً وَأَمْسَكَ عَنْ وَاحِدٍ، فَقَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، بَايَعْتَ تِسْعَةً وَتَرَكْتَ هَذَا؟ قَالَ: «إِنَّ عَلَيْهِ تَمِيمَةً»، فَأَدْخَلَ يَدَهُ فَقَطَعَهَا، فَبَايَعَهُ، وَقَالَ: «مَنْ عَلَّقَ تَمِيمَةً فَقَدْ أَشْرَكَ». [حسن] - [رواه أحمد]

(31) - له عوقبهی کوری عامری جو همنیهوه -رمزای خوای لیبیت- دهلئت: کومهلنک هاتن بۆ لای پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم-، نو کهمیان بهیعتیان دا وبهیعتی له دهیم وهرنگرت، ووتیان: نهی پیغمبری خودا، بهیعتی نویانت وهرگرت و وازت له نهو هینا؟ فهرمووی: «تهمیمه ی پیوهیه -بهخویهوه ههلبواسیوه-»، بپاوهکیش دهستی دایه وچرانی بویه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بهیعتی لیوهرگرت، وهرمووی: «نهوهی -تهمیمه یهک^ه ههلبواسیت؛ نهوا شیرک وهاوبهشی بۆ خوای گهوره بریارداوه تهمیمه؛ واته: کاغزیکه نووسراوه ودهیچریته ناو شتیک یان شتیکه -چاوهزاریکه- له^ه دهست دهکرت یان دهکرتیه ملهوه یان ههلهدهواسریت که پنیان وایه له چاوی پیس وشتی خراب دهیانپاریزیت [حهسه نه]-[نهحمه د گنراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

کومهلنک هاتن بۆ لای پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم-، ده کهمس بوون، نویان بهیعتیان دا لهسهر ئیسلام وشوینکهوتنی، بهلام بهیعتی دهیمه ی وهرنگرت، پرسیری لیکرا، سهبارهت به هوکارهکی؛ -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: تهمیمه ی بهخویهوه ههلبواسیوه تهمیمه: پینچراویکه یان ههلبواسراویکه له موروو وشتی تر دروستدهکرت که پنیان وایه له، چاوپییی وزیان دهیانپاریزیت. بپاوهکه دهستی برد بۆ شوینی تهمیمه که وچرانی وفری دا پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بهیعتی لیوهرگرت، وحوکهکهکی پروونکردهوه وهوشداریدا؛ فهرمووی: «نهوهی تهمیمه یهک ههلبواسیت؛ نهوا شیرک وهاوبهشی بۆ «خوای گهوره بریارداوه».

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ههرکهسیک تهوهکولی به جگه له الله ههبیّت، وداوای یارمعتی وبه هانا هاتن له جگه له الله بکات؛ نهوا الله به پینچهوانه ی مهبهستهکهکی مامله ی لهگهلهدا دهکات.

2. ههركهسنيك باومري وابتيت كه ههلواسيني تهميمه هوكاره بو دوور خستنهوهي نازار وچاوپيسي ؛ نهمه شيركي بچووكه، بهلام نهگس باومري وابتيت خودي تهميمهكه سوودي ههيه يان زيان دوور دهخاتهوه ؛ نهمه شيركي كهوومهيه

(6762)

(32) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ الرُّقَى وَالتَّمَائِمَ وَالتَّوَلَةَ شِرْكٌ». [صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(32) - له عبداللهي كوري مهسعودهوه -رهزاي خواي لئبنت- دهلنت :گونیم له پیغمبهری -خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- كه دهیفرموو (:«روقیهكان - الرقی (و)تهمیمهكان التمام (و)تیولهكان - التولة (شیركن»)، (ههندیك وتهن ماناكاني نازانریت كه ناوی شهیتانهكان وهاوشیوهی نهوانیه كه ساحیرهكان نهجامي ددهن (تهمیمهكان - التمام :كاغزیکه نووسراوه ودهیچریتته ناو شتیك یان شتیكه (چاومزاریكه) له دهست دهكریت یان دهكریتته ملهوه یان ههلهواسریت كه پنیان وایه له چاوی پیس وشتی خراب دهیانپاریزیت) .تیولهكان - التولة : (زورجار ساحیرهكان نهجامي ددهن بو نهوهی دووكهس یهکیان خوش بویت یان بو نافرمان نهجامي ددهن بو نهوهی میردهكانیان خوشیان بوین [صهحیه]-[]

شیركدنهوه:

،پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- بۆمانی پروندهكاتوه كه ههندیك شت كردنیان شیركه لهوانهش

یهكهه) :روقیهكان - الرقی : (ههندیك وتهن ماناكاني نازانریت كه شیرك یان ناوی شهیتانهكان وهاوشیوهی نهمانهی تیدایه وساحیرهكان بهكاریدههینن ؛ وله جاهیلیهتدا بو شیفاومرگرتن بهكاردههینرا

دووهه) :تهمیمهكان - التمام : (له مووو وشتی تر دروستدهكریت دهكریتته ملی مروف و ناژملهوه یان ههلهواسریت، یان كاغزیکه نووسراوه ودهیچریتته ناو شتیك كه پنیان وایه له چاوی پیس وشتی خراب دهیانپاریزیت

سنیهه) :تیولهكان - التولة : (زورجار ساحیرهكان دهیكهن بو نهوهی دووكهس یهکیان خوش بویت

ئەم شتانه شیرکە؛ چونکە شتیک کراوە بە ھۆکار، لەکاتییدا ھۆکاریکی شەری نێیە بە بەلگەو سەلمێنرا بێت، و ھۆکاریکی ھەستێکراو نەبێت کە بەتاقیکردنەو سەلمێنرا بێت بەلام ھۆکارە شەریەکان وەکو خۆیندنی قورئان، یان ھۆکارە ھەستێکراوەکان وەکو دەرمانەکان کە بەتاقیکردنەو سەلمێنراون، ئەمانە پێگەپێدراون؛ لەگەڵ باوەربوون بەوێ تەنھا ھۆکارن، و سوود و زیان ھەمووی بەدەستی اللہ یە

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. یاراستنی تەوحید و بیروباوەڕ لەو شتانهی تووشی کەموکورتی دەکەن
2. حەرەمبوونی بەکارھێنانی روقیەیی شیرکی و تەمیمە و تیوولە
3. مەرۆف ئەگەر باوەڕی وابێت ئەم سنێیە تەنھا ھۆکارن: ئەوا ئەمە شیرکی بچووکە؛ چونکە شتیکێ کردووە بەھۆکار کە لەراستیدا ھۆکار نێیە، بەلام ئەگەر باوەڕی وابێت خودی خۆیان سوود و زیان دەگەیەنن؛ ئەمە شیرکی گەورەییە
4. ھۆشداری لەکردنی ھۆکارە شیرکیە حەرەمکراوەکان
5. حەرەمبوونی روقیەکان و شیرکن مەگەر ئەوانەیان نەبێت کە پێگەپێدراوە لە شەریعەدا
6. دەبێت بەندە دلی تەنھا پەيوەست بێت بە اللہ، سوود و زیان لەلایەن خودای تاکێ بێ ھاوبەش و بێ ھاوتاو دەیت بەپێی حیکمەتی خۆی -سبحانە و تعالی-، تەنھا خوای گەورە خێر دەھێنێت و تەنھا ئەویش شەڕ و زیان لە بەندە دوور دەخاتەو
7. ئەو روقیەیی پێگەپێدراوە دەبێت سێ مەرجی تێدا بێت: 1- دەبێت باوەڕ وابێت تەنھا ھۆکارە و سوودی نابێت مەگەر پاش ئیزنی اللہ -سبحانە و تعالی- 2- دەبێت بەقورئان و ناوەکانی اللہ و سیفەتەکانی و نزا پێگەپێدراوەکان بێت 3- دەبێت بە زمانیک بێت مەرۆف لێی تێبگات و هیچ تەلەسیم و جادووی تێدا نەبێت

(33) - عن بعض أزواج النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ أَتَى عَرَّافًا فَسَأَلَهُ عَنْ شَيْءٍ لَمْ تُقْبَلْ لَهُ صَلَاةٌ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً». [صحيح] - [رواه مسلم]

(33) - له یهکیک له هاوسهرمکانی پیغهمبروه که پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«ههرکهسیک پروات بو لای فالگرهوهیهک وپرسیاری شتیکی لیبکات نهوا «چل روژ نوژی قبول ناکریت [صهحیه]-[موسلیم گنراویه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم- هوشداری دهدات سهبارت بهچوون بو لای فالگرهوهکان - نهمیش ههموو کاهین وئستیرهناش وهتد دهگریتهوه ؛ لهئوانه ی بانگهشه ی زاینی غهیب دهکن بههوی نهو شتانه ی بهکاریدهینن-، وتنهنا داواکردنی شتیک لییان سهبارت به غهیب ؛ خوی گهوره له پاداشتی نوژکردنی چل روژ بیبهشی دهکات، وئمه سزای نهم تاوانه گهورهیه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. حهرامبوونی فالگریتهوه، وچوون بو لایان وپرسیارکردن لییان سهبارت به غهیب ؛ ههمووی حهرامه
2. لهومیه مروف بیبهش بکریت له پاداشتی پهرستهکان وهکو سزایهک بو ی لهسهر کردنی تاوان
3. فهرموودهکه ؛ تیروانینی نهستیرهکان وکوپیش دهگریتهوه -ئهگهرچیش تنهنا بو خویندنهوه بییت- ؛ چونکه ههموو نهمانه فالگریتهوه وکیهاننهتن وبانگهشهکردنی زانینی غهیبه
4. نهگهر نهمه سزای نهو کهسه بییت که دهچیت بو لای فالگرهوهکان، نهی دهبییت سزای فالگرهوهکه چون بییت ؟
5. نهگهر نهو چل روژه نوژ نهانجامبدات ؛ فهرزیتی نهم نوژانه ی لهسهر لادهچیت و واجب نیه لهسهری قهرایان بکاتهوه، بهلام هیچ پاداشتیکی دهستناکهویت لهسهر نهانجامدانیان

(34) - عن ابنِ عمرَ رضي الله عنهما أنه سَمِعَ رَجُلًا يَقُولُ: لَا وَالْكَعْبَةِ، فَقَالَ ابْنُ عُمَرَ: لَا يُحْلَفُ بِغَيْرِ اللَّهِ، فَإِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ حَلَفَ بِغَيْرِ اللَّهِ فَقَدْ كَفَرَ أَوْ أَشْرَكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(34) - له ئیبن عومەر موه - ڕهزای خویان لئییټ- که گویی له پیاویک بوو ووتی :نهخیر سویند به کهعبه، ئیبن عومەر ووتی :نابیټ سویند بخوریټ به جگه له الله، چونکه من گویم له پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- بوو که دهیفرموو :«ئهوہی سویند به جگه له »خوای گهوره بخوات نهوا کوفر یان شیرکی کردووہ [صهحیحه]-[]

شیکردنهوه:

پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهو دهکات ههرکهسینک سویند بخوات به جگه له خوای گهوره وناو وسیفتهکانی ئهوا کوفری کردووہ به خوا وهاوولی بۆ بریار داوه؛ چونکه سویند خواردن بهمەزندانانی سویند پینخوراوه، و بهمەزندانان تهنها مافی خوای گهورهیه ؛ بۆیه دهبیټ مروؤف بهتهنها سویند به خوای گهوره وناو وسیفتهکانی بخوات وئهم سویند خواردنه به جگه له الله شیرکی بچووکه؛ بهلام ئهگهر سویندخور ئهوهنده سویندپینخوراو بهمەزن دابنیت وەکو بهمەزندانانی الله یان زیاتر ؛ ئهوا لهم حالتهدا دهبیټه شیرکی گهوره

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. به مەزندانان و به گهورهکردنی کهسینک یان شتییک به سویند خواردن تهنها بۆ خوای گهوره دهبیټ؛ بۆیه نابیټ سویند به کهسینک یان شتییکی تر بخوریټ جگه له خوای گهوره وناو وسیفتهکانی
2. بهپەرۆشی هاوهلان لهسەر فهرمان به چاکه و نههی له خراپه، بهتایبهت ئهگهر ئهو خراپهیه پهیوهندی به شیرک یان کوفر موه ههبیټ

(35) - عن بريدة رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «**مَنْ حَلَفَ بِالْأَمَانَةِ فَلَيْسَ مِنَّا**». [صحيح] - [رواه أبو داود وأحمد]

(35) - له بورهیدهوه - ژهزای خوای لیبیت- که پیغمهبری خودا -صلی الله علیه وسلم «دهفهرمویت :»**ئهوہی سویند به سپارده (ئهمانہت (بخوات؛ ئهوا له نئیمہ نئیہ [صہیحہ]** -[ئیینوداود گئراویہ تیہوہ - ئہحمد گئراویہ تیہوہ]

شیکردنہوہ:

واتای فہرموودہکە :ئاگاداری کردنہوہ وھەرہشە کردن له سویندخواردن به سپارده (ئهمانہت)؛ چونکہ سویندخواردن به سپارده سویندخواردنہ به جگہ له خوای گھورہ وسویندخواردن به جگہ له خوای گھورہ شیرک وھاوبەشدانانہ بو خوای گھورہ ھەروەکو له فہرموودەدا ھاتووہ) :من حلف بغير الله فقد كفر أو أشرك (رواه الترمذي (واتا) :ئهوہی سویند به جگہ له خوای گھورہ بخوات؛ ئهوا کوفر یان شیرکی کردووہ)، ومەبەست له شیرک لیژەدا شیرکی بچووکە، ئهگەر ئهوا کەسەی سویند به جگہ له خوای گھورہ دەخوات باوہری وابیت کہ ئهوا کەسە یان شتەی سویندی لەسەر دەخوات له ئاست وپلەوپایەیی خودایە له بەمەزندانان وپەرسەتندا وھاوشیوہی ئهمانە ئهوا ئهوا کەسە شیرکی گھورہ کردووہ کہ ھۆکاری ھەلگەر انەوہیە له ئیسلام، پەنا به خودا .ومسولمان دەبیت سویند تەنھا به الله (خودا) بخوات یان سیفەتیک له سیفەتەکانی، ولێژەدا سپارده (ئهمانہت (مەبەست پئی فەرمان ،وفەرژەکانی خودایە لەسەر موقوفەکان وەکو نوێژ وپوژوو وھەج کردن وئەوانی تر .وئهمانەیش له سیفەتی خودا نین بۆیە نابیت سویندیان پیبخوریت

له سوودەکانی فہرموودەکە:

(8964)

(36) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ - صلى الله عليه وسلم -: «إِنِّي وَاللَّهِ - إِنْ شَاءَ اللَّهُ - لَا أَحْلِفُ عَلَى يَمِينٍ، فَأَرَى غَيْرَهَا خَيْرًا مِنْهَا إِلَّا أَتَيْتُ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ، وَتَحَلَّلْتُهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(36) - له نهبی موسای نئشعهریموه -رہزای خوای لنبیت- کہ پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- دہفر مویت :«من والله به ویستی خوای گہورہ، سویند بخوم له سہر شتیک، کہ ببینم جگہ لہوہ باشندہ؛ نھوا نھوہیان کہ باشندہ جیبہجیی دہکھم، وکھفارہتی سویندہکھم». [دہدہم] [صہیحہ]-[بوخاری و موسلیم ہاوردان لہسہری]

شیگردنہوہ:

پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- باسی خوای دہکات کہ نھگر سویندیک بخواست پاش نھوہ ببینیت کہ خیر لہوہیہ کہ بہردہوام نہبیت له سہر نھم سویندہ؛ نھوا واز له سویندہکھی دھینیت وکھفارہتی سویندہکھی دہدات، وپاہند دھبیت بہوہی کہ خیرترہ له کردہوہ کردن بیت یان له واز ہینان له کردہومیہک

له سوودہکانی فہرموودہکہ:

(2961)

(37) - عَنْ حُذَيْفَةَ رضي الله عنه أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَقُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ وَشَاءَ فُلَانٌ، وَلَكِنْ قُولُوا: مَا شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ شَاءَ فُلَانٌ». [صحيح بمجموع طرقه] - [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وأحمد]

(37) - له حوزہیفہوہ -رہزای خوای لنبیت- کہ پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- دہفر مویت :«مہلین: خوای گہورہ بیہویت وفلان کھس بیہویت، بہنکو بلین: خوای گہورہ بیہویت پاشان فلان کھس بیہویت []-[]»

شیگردنہوہ:

پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- نہھی کردوہ لہوہی مسولمان بلیت: خوای گہورہ بیہویت وفلان کھس بیہویت، یان بلیت: خوای گہورہ وفلان کھس بیانہویت؛ نھمیش

به هوى ئه وهى ويست وئيرادهى -خواستى- خواى گه وره ره هابه وهىچ يه كنك هاوبه شى نيبه له مه دا، به كار هينانى ئامرازى په وهندى و (ئاماره به بو ههست كردن به وهى يه كنك هاوبه شى خواى گه وره به يه كسانن به لكو ده بئيت بلئت): خواى گه وره بيه وئيت، پاشان فلان كهس بيه وئيت، دان ده ئيت به وهى ويستى بهنده ملكه چى ويستى الله به و له ژير ويستى ئه وديه - سبحانه و تعالى- ؛ به ووتنى): پاشان (له جياتى و)، چونكه (پاشان (بو به دواى يه كدا هاتن و به يه ك نه به ستته وه به كار دئيت

له سووده كانى فهرمووده كه:

1. حه ر امبوونى ووتنى): ما شاء الله و شئت (واته): خواى گه وره و تو ويستان له سه ر بئيت، وئو رستانه يشى هاوشيوه ئه مه ن چونكه پيتى و (ئاماره به بو به ر اور دكر دن و هاوتا بوون ؛ ئه ميش له شيرك و هاوبه شدانانه بو خواى گه وره له دهر برين و قسه دا
2. دروستيتى ووتنى): ما شاء الله ثم شئت (واته): خواى گه وره ويستى له سه ر بئيت پاشان تو ويستت له سه ر بئيت، وئو رستانه يشى هاوشيوه ئه مه ن كه ده ستهاوژه ي (ثم: پاشان) له گه لدا به كار هاووه ؛ چونكه نه هى لئنه كراوه و ئاماره نيبه بو به ر اور دكر دن و هاوتا بوون بو به ئاساييه
3. جه ختكر دنه وه له سه ر سيفه تى (مشيئة: ويست (بو خواى گه وره، وجه ختكر دنه وه له سه ر بوونى) مشيئة: ويست (بو بهنده، و ويستى بهنده له ژير ويستى خواى گه وره دهر ناچيئت به لكو ويستى بهنده له ژير ده سه لات و تواناى خواى گه وره به -سبحانه -و تعالى-
4. نه هى كردن له شيرك و هاوبه ش بر ياردان بو الله ته نانه ت ئه گه ر له دهر برين و قسه يشدا بئيت
5. ئه و كه سه ي ئه م ده ستهاوژه نه هى ليكر اوه ده لئيت: ئه گه ر باوهرى و ابئيت كه ويستى بهنده و هكو ويستى الله به - عز وجل- و يه كسانن له گشتگيرى و ره هابى، يان باوهرى و ابئيت ويستى بهنده سه ر به خو به ؛ ئه مه شيركى گه وره به، به لام ئه گه ر باوهرى و ابئيت ويستى بهنده له خوار ويستى خواى گه وره به ؛ ئه مه شيركى بچوو كه

(38) - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَبِيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ أَخَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ الشَّرْكَ الْأَصْعَرُ» قَالُوا: وَمَا الشَّرْكَ الْأَصْعَرُ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «الرَّيَاءُ، يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذَا جُزِيَ النَّاسُ بِأَعْمَالِهِمْ: اذْهَبُوا إِلَى الَّذِينَ كُنْتُمْ تُرَاوُونَ فِي الدُّنْيَا، فَاَنْظُرُوا هَلْ تَجِدُونَ عَنْدهُمْ جَزَاءً؟». [حسن] - [رواه أحمد]

(38) - له مهمودى كورى لهبيدهوه -رهزای خواى لئيبت- كه پيغمبهري خدا -صلی الله عليه وسلم- دهفهرمويت :«ئهو شتهى (كه زور لهسهرتان دهترسم بيكه: شيركى بچووكه»، ووتيان :شيركى بچووك چييه، ئهى پيغمبهري خدا؟ فهرمووى :«پريا (پروپامايى)، لهروژى قيامهتدا كاتيك خهلكى لهسهر كردهوهكانيان پاداشت دهرينهوه ؛ خواى گهوره -عز وجل- پنيان دهفهرمويت :پرون بو لاي ئهوانهى ريبازيتان بويان دهكرد .«له دونيادا، پروانن نايا پاداشتتان دهستهكهويت لهلاى نهوان؟ [حهسهنه]- [ئهحمده]

[گهراويه تيهوه]

شيركردنهوه:

پيغمبهري -صلی الله عليه وسلم- باسى ئهوهمان بو دهكات ئهو شتهى زور دهترسيت ئومهتهكهى تووشى بين :شيركى بچووكه ئهميش برितيه له پريا -پروپامايى-؛ پيناسهكهى ئهميه كهسنيك كردهوهى چاك دهكات بوئهمهى خهلكى بييين .پاشان باسى سزای ريبازمهكانى ،كرد له روژى قيامهتدا، پنيان دهوتريت :پرون بو لاي ئهوانهى كردهوهتان بويان دهكرد !پروانن نايا پاداشتتان دهنهوه لهسهر ئهو كردهوانه؟

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. واجييتى دلسوزبوون له كردهوه بو خواى گهوره -عز وجل-، وئاگاداربوون له پريا
2. بهزمي وسوز وگرنگيدانى پيغمبهري -صلی الله عليه وسلم- به ئومهتهكهى، و بهپهروشى لهسهر ئهمهى كه رينمويى وئاموژگاريان بكات
3. نهگهر ئهمه ترسى بيت -صلی الله عليه وسلم- لهسهر هاوهلان ؛ لهكاتيكدا نهوان گهورهى پياوچاكانن، ترس لهسهر ئهوانهى لهپاش هاوهلان دين ؛ زياتره

(39) - عن أبي ذر رضي الله عنه أنه سمع النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلًا بِالْفِسْقِ أَوْ الْكُفْرِ إِلَّا ارْتَدَّتْ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبَهُ كَذَلِكَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(39) - له نهبی زمره وه -رہزای خوا ی لیبیت- دہلّیت: گویم له پیغمبر صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو: «نهگهر ههرکهسیک تومهتی تاوان (فاسقیتی (یان کوفر بو ههرکهسیکی تر ههآبواسیت، نهگهر هاوهلهکهی بهو شیویه نهبیت؛ نهوا تومهتهکه بو». [دثری خوی دهگهریتهوه [صهحیه]- [بوخاری گنراویه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- حرامی کردوه که مسولمانیک به برای مسولمانی بلّیت: نهی فاسق یان نهی کافر، چونکه نهگهر هاوهلهکهی بهو شیویه نهبیت، نهوا نهو وشه وتومهته بو نهو کهسه دهگهریتهوه که وتوویهتی

له سوودهکانی فهرمودهکه:

(8883)

(40) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال، قال: رسول الله صلى الله عليه وسلم: «اثنان في الناس هما بهم كفر: الطعن في النسب، والنياحة على الميت». [صحيح] - [رواه مسلم]

(40) - له نهبی هورهیره وه -رہزای خوا ی لیبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم: دهفهرمویت: «دوو شت ههیه نیشانهی کوفرن له ههرکهسیکدا نهگهر نهجامیان بدات». [تانهدان له رهچهلهک، هاوار وشیوهن کردن لهسهه مردوو [صهحیه]- [موسلیم] [گنراویه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ههوالی نهوه دهوات که دوو سیفهتی کوفر له ناو خهآکیدا بهردهوام دهبن، مهگهر کهسیک خوا ی گهوره بیپاریزیت، 1 /تانهدان ورهخنهگرتن له رهچهلهک وبه کهمدانانی 2 /هاوار وشیوهن کردن ودهنگ بهرزکردنهوه له کاتی رووداوی ناخوشدا که نهه نیشانهی تورمیی ونازازهیی دهربرینه بهرامبر قهدهر. وئهمانه

کوفری بچو وکن، ئهوهی کوفری بچو وک بکات له ئیسلام دهرناچیت مهگهر باوهری واییت که ئهم کردهوانه چه لالان وشهریعت ریگهی پیداهه ئهگهر باوهری بهم شیوهیه بوو ئهوا پیویسته بوی روون بکریتهوه، کردنی کوفری گهواره هوکاری دهرچوون وهه لگهرانهوهیه له ئیسلام

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(6361)

(41) - عن أبي مرزئد الغنوي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَا تَجْلِسُوا عَلَى الْقُبُورِ، وَلَا تَصَلُّوا إِلَيْهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(41) - له ئهبی مەرسەدی غەنەویەوه بەرەزای خوای لێبێت- که پێغه مبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: «له سههر گۆرهکان دامه نیشن، و بهرام بهریان نوێژ مه کهن [سه حیه]-[موسلیم گێراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

پێغه مبههر -صلی الله علیه وسلم- نههی کردووه له دانیشن له سههر گۆرهکان وههروه ها نههی کردووه له نوێژکردن بهرام بههر گۆرهکان، ئهمیش بهوهی گۆرهکه له ئاراسته ی قبیله ی نوێژ خوین بیت ؛ چونکه ئهمه هوکاره بو هاوبهش وشیرک بریادار دان -بو الله -سبحانه وتعالی

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نههی کردن له نوێژکردن له نیو گۆرستانهکان، یان له نیو گۆرهکان، یان له بهرام بهریان، جگه له نوێژی جهنازه نه بیت ؛ ههروهکو له سونهتدا هاتوه
2. نههی کردن له نوێژکردن بهرام بههر گۆرهکان ئهمیش بو داخستنی ئهو دهرگایه ی ریگایه بو شیرک و هاوبهش دانان بو الله
3. ئاینی ئیسلام نههی کردووه له زیاده روی کردن له گۆرهکان و نههی کردووه له بیڕیزی کردن بهرام بهریان، بۆیه نابیت زیاده روی و کورتیه روی کردن هه بیت

4. ریز و پله‌پایه‌ی مسولمان ده‌مینیت ته‌نانه‌ت له پاش مردنیشی، و سه‌بار هت به ئه‌مه‌ش
:پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهر مویت) :کسر عظم المیت گگسره حیّا)، واته
(شکاندنی ئیسکی مردوو و هکو شکاندنی وایه له کاتی زیندوو یه‌تیدا)

(10647)

(42) - عن أبي طلحة رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «**لا تدخل الملائكة بيّتا فيه كلب ولا صورة**».

عن ابن عمر رضي الله عنهما ، قال: وعد رسول الله صلى الله عليه وسلم جبريل أن يأتيه، فَرَأَتْ عليه حتى اشْتَدَّ على رسول الله صلى الله عليه وسلم فخرج فَلَقِيَهُ جبريل فَشَكَا إليه، فقال: إنا لا نَدْخُلُ بيّتا فيه كلب ولا صورة.

عن عائشة رضي الله عنها ، قالت: واعد رسول الله صلى الله عليه وسلم جبريل عليه السلام، في ساعة أن يأتيه، فجاءت تلك الساعة ولم يَأْتِهِ! قالت: وكان بيده عصا، فَطَرَحَهَا من يده وهو يقول: «**ما يُخْلِفُ الله وَعْدَهُ وَلَا رُسُلُهُ**» ثم التَفَتَ، فإذا جَرُّوْ كلب تحت سريه. فقال: «**متى دخل هذا الكلب؟**» فقلت: والله ما دَرَيْتُ به، فأمر به فأخرج، فجاءه جبريل -عليه السلام- فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم : «**وَعَدْتَنِي، فَجَلَسْتُ لكَ وَلَمْ تَأْتِنِي**» فقال: مَنَعَنِي الكلب الذي كان في بيتك، إنا لا نَدْخُلُ بيّتا فيه كلب ولا صورة. [صحيح] - [حديث أبي طلحة متفق عليه
حديث ابن عمر رواه البخاري
حديث عائشة رواه مسلم]

(42) - له ئه‌ی ته‌لحه‌وه - ژه‌زای خ‌وای لئ‌ب‌ئ‌ت - که پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ر -صلی الله علیه وسلم-
 «ده‌فه‌رم‌و‌ئ‌ت:» فر‌ی‌شته‌کان نا‌چه‌ن م‌ال‌ئ‌که‌وه م‌ال‌ئ‌که‌وه نه‌گ‌ه‌ر سه‌گ ی‌ان و‌ئ‌ه‌ی ت‌ئ‌دا ب‌ئ‌ت
 وه ئ‌ب‌ئ‌ن ع‌وم‌ه‌ره‌وه -ژه‌زای خ‌وای لئ‌ب‌ئ‌ت- ده‌ل‌ئ‌ت: «ج‌بر‌ئ‌ل -علیه السلام- په‌ئ‌مان‌ئ‌دا به
 پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ر -صلی الله علیه وسلم- که سه‌رد‌انی ب‌ک‌ات، به‌لام له سه‌رد‌انی‌ه‌که‌ی د‌وا‌که‌ه‌وت
 و‌ئ‌ه‌م‌یش بو‌وه ه‌و‌ی نا‌ره‌حه‌تی به ل‌ای پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ره‌وه -صلی الله علیه وسلم-، ک‌ات‌ئ‌ک ه‌اته
 ده‌ره‌وه‌ی م‌ال‌ئ‌که‌ی گ‌ه‌یش‌ت به ج‌بر‌ئ‌ل، و‌ئ‌ه‌و‌یش (ج‌بر‌ئ‌ل (وه‌لام‌ی د‌ایه‌وه و‌فه‌رم‌و‌ی:» ن‌ئ‌مه
 نا‌چه‌ن م‌ال‌ئ‌که‌وه نه‌گ‌ه‌ر سه‌گ ی‌ان و‌ئ‌ه‌ی ت‌ئ‌دا ب‌ئ‌ت:» وه ع‌ائ‌شه‌وه -ژه‌زای خ‌وای
 لئ‌ب‌ئ‌ت- ده‌ل‌ئ‌ت: «ج‌بر‌ئ‌ل -علیه السلام- په‌ئ‌مان‌ئ‌دا به پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ر -صلی الله علیه وسلم- که
 سه‌رد‌انی ب‌ک‌ات له ک‌ات‌ئ‌کی د‌یار‌ئ‌ک‌را‌ود‌ا، ک‌اته‌که ه‌ات و‌ج‌بر‌ئ‌ل سه‌رد‌انی نه‌کرد (و) ع‌ائ‌شه‌ه
 ده‌ل‌ئ‌ت: گ‌و‌چ‌ان‌ئ‌ک به ده‌س‌ت‌یه‌وه بو‌و، فر‌ئ‌ی دا و‌صلی الله علیه وسلم- فه‌رم‌و‌ی:» خ‌ود‌ا
 په‌ئ‌مان خ‌و‌ی نا‌ش‌ک‌ئ‌ن‌ئ‌ت و‌ن‌ئ‌رد‌را‌وان‌ئ‌شی به‌ه‌ه‌مان ش‌ئ‌وه» پ‌اش‌ان پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ر -صلی الله علیه
 وسلم- نا‌وری د‌ایه‌وه ب‌ئ‌نی تو‌له سه‌گ‌ئ‌ک له ژ‌ئ‌ر ق‌ه‌رو‌ئ‌له‌که‌ئ‌تی فه‌رم‌و‌ی: «که‌ی نه‌م سه‌گ‌ه
 ،ه‌اته ژ‌و‌وره‌وه؟»، (ع‌ائ‌شه‌ه ده‌ل‌ئ‌ت (و‌و‌تم: والله، نا‌زان‌م، پ‌اش‌ان فه‌ر‌مان‌ئ‌کرد و‌ده‌ر‌ک‌را
 ده‌س‌ت‌به‌ج‌ئ‌ پ‌اش نه‌وه‌ی سه‌گ‌ه‌که ده‌ر‌ک‌را؛ ج‌بر‌ئ‌ل -علیه السلام- ه‌اته ژ‌و‌وره‌وه، پ‌ئ‌غه‌م‌به‌ر -
 صلی الله علیه وسلم- فه‌رم‌و‌ی: «پ‌ه‌ئ‌مان‌ت پ‌ئ‌دام، د‌ان‌ئ‌ش‌تم به‌لام تو‌ نه‌ه‌ات‌ئ‌ت»، (ج‌بر‌ئ‌ل)
 و‌وت‌ی: «نه‌و سه‌گ‌ه ر‌ئ‌گر بو‌و له‌وه‌ی ب‌ئ‌مه ژ‌و‌وره‌وه، ن‌ئ‌مه نا‌چه‌ن م‌ال‌ئ‌که‌وه که سه‌گ ی‌ان
 «و‌ئ‌ه‌ی ت‌ئ‌دا ب‌ئ‌ت [ص‌حه‌ی‌ه] -بو‌خ‌اری گ‌ئ‌را‌و‌یه‌ت‌یه‌وه -م‌وس‌ل‌ئ‌م گ‌ئ‌را‌و‌یه‌ت‌یه‌وه -بو‌خ‌اری و‌م‌وس‌ل‌ئ‌م

[ها‌وران له‌سه‌ری

ش‌ئ‌کر‌د‌نه‌وه:

وات‌ای فه‌رم‌و‌وده‌که: فر‌ی‌شته‌کان بو‌ونه‌وه‌ری پاک و‌چ‌اک‌ه‌کار‌ن، و‌به‌نده‌ی ر‌ئ‌ز‌دار
 وه‌ل‌ب‌ز‌ئ‌رد‌را‌ون، نا‌چه‌ن م‌ال‌ئ‌که‌وه نه‌گ‌ه‌ر م‌ال‌که‌ سه‌گ ی‌ان و‌ئ‌ه‌ی م‌رو‌ف و‌ئا‌ژ‌م‌ئ‌ی ت‌ئ‌دا ب‌ئ‌ت
 (و‌ئ‌ه‌ی ر‌و‌ح له‌به‌ر)، به‌لام نه‌و سه‌گ‌انه‌ی که ب‌و را‌و‌کرد‌ن ی‌ان ک‌ش‌ت‌و‌ک‌ال ی‌ان پاس‌ه‌وان‌ی
 مه‌رو‌م‌ال‌ات به‌کار‌د‌ئ‌ن را‌گ‌رت‌ن‌ئ‌ان ح‌ه‌رام ن‌ئ‌به‌ه، وه‌ه‌روه‌ها نه‌و و‌ئ‌ان‌ه‌ی که ه‌ل‌ئ‌ه‌واس‌را‌ون
 و‌ر‌ئ‌ز‌ل‌ئ‌گ‌را‌و ن‌ئ‌ن وه‌کو نه‌وان‌ه‌ی سه‌ر ج‌ئ‌گا و‌را‌خ‌ه‌ر و‌ج‌گ‌ه له‌مان‌ه نا‌به‌ه ه‌و‌ی نه‌وه‌ی که
 فر‌ی‌شته‌کان نه‌چه‌ن ن‌ئ‌و م‌ال‌ه‌کان‌ه‌وه، نه‌م فه‌رم‌و‌وده‌ی ته‌نها سه‌به‌ره‌ت به نه‌و فر‌ی‌ش‌ت‌انه‌ی که پ‌ئ‌ئ‌ان
 ده‌و‌وت‌ر‌ئ‌ت فر‌ی‌ش‌ته‌ی ر‌م‌حه‌ت که ه‌و‌کاری ه‌ئ‌ئ‌انی ر‌م‌حه‌ت و‌سه‌ک‌ئ‌نه‌ت و‌ئ‌ار‌ام‌ئ‌ن ب‌و
 م‌ال‌ه‌کان نه‌و فر‌ی‌ش‌ت‌انه نا‌گ‌ر‌ئ‌ته‌وه: که به‌رده‌وام له‌گ‌ه‌ل م‌رو‌فه‌کان‌ن و‌کر‌ده‌وه‌کان ده‌ن‌و‌وس‌ن ی‌ان
 نه‌وان‌ه‌ی م‌رو‌فه‌کان ده‌پ‌ار‌ئ‌زن ی‌ان نه‌وان‌ه‌ی س‌زا ده‌ه‌ئ‌ئ‌ن ب‌و سه‌ر م‌رو‌فه‌کان ی‌ان نه‌وان‌ه‌ی ده‌چه‌ن
 ن‌ئ‌و م‌ال‌ه‌کان‌ه‌وه ب‌و ک‌ئ‌ش‌انی ر‌و‌ح‌ی م‌رو‌ف

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(8950)

(43) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَصْحَبُ الْمَلَائِكَةَ رُفْقَةً فِيهَا كُلبٌ وَلَا جَرَسٌ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(43) - له نهبی هورمه‌روه - رمزای خوای لنبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: «فریشته‌کان هاوولی کومه‌لئیک نابین نه‌گهر سه‌گ یان زه‌نگیان تیدا». [صه‌حیحه]-[موسلیم گنراویه‌تیه‌وه]

شیگردنه‌وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که فریشته‌کان هاوولی کومه‌لئیک نابین له سه‌فه‌ردا نه‌گهر سه‌گ یان زه‌نگیان له‌گه‌لدا بئیت، ئهم زه‌نگانه هه‌ندیک جار به‌نازه‌لانه‌وه هه‌له‌وه‌اسرین وکاتیک ئازله‌ه‌کان ده‌جوولین؛ ده‌نگیان هه‌یه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. نه‌هی کردن له راگرتنی سه‌گ وکردنی به‌هاوړی، جگه له سه‌گی راو یان پاسه‌وانی نه‌بیت؛ که راگرتنیان دروسته
2. ئهو فریشتانه‌ی له‌مو کومه‌له‌ دوور ده‌که‌ونه‌وه؛ فریشته‌ی رحمه‌تن، به‌لام ئهو فریشتانه‌ی به‌نده‌کان ده‌پاریزن وئوانه‌ی کرده‌وه‌کان ده‌نووسن له هه‌موو کاتیکدا له‌گه‌ل مرو‌فدان؛ له‌کاتی نیشته‌جیبوون و سه‌فه‌ریان وله هه‌موو حاله‌تیکدا
3. نه‌هی کردن له‌به‌کاره‌ینانی زه‌نگ؛ چونکه موسیقای -میزمارى- شه‌یتانه و خو‌چواندنه به‌گاوره‌کان له‌به‌کاره‌ینانیدا
4. ده‌بیت مسو‌لمان به‌رده‌وام هه‌ول‌ب‌دات دوور بکه‌وتنه‌وه له‌و شتانه‌ی که ده‌بنه‌ه‌وی دوور که‌وته‌نه‌وه‌ی فریشته‌کان لئی

(8951)

(44) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ: مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ: مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللَّهِ وَلْيَنْتَه». [صحيح] - [متفق عليه]

(44) - له ثعلبی هورمهروه-برهزای خوی لیبت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت: «شہیتان دیت بو لای یہ کیکتان دلایت: کی ٹھو شتہی دروستکردوہ کی ٹھو شتہی دروستکردوہ، ہہتاوہکو دلایت: کی پھروہر دگارتی دروستکردوہ؟». «نہگہر گہیشٹ ہمہ با پنا بہ خوی گھورہ بکریٹ و واز بہینیت [صہیحہ]- [بوخاری و] [موسلم ہاودان لہ سہری]

شیکر دنہوہ:

پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- باسی چارہسہری بہسوود وکاریگہر دہکات بو ٹھو وہسوہسانہی شہیتان تووشی ئیمانداری دہکات، شہیتان دلایت: کی ٹھوہی دروستکردوہ؟ کی ٹھوہی دروستکردوہ؟ کی ئاسمانی دروستکردوہ؟ وکی زہوی دروستکردوہ؟ ئیماندار وہلامی دہداتہوہ لہروانگہی ئاین وفیترہ وٹھقلہوہ، بہوہی دلایت خوی گھورہ ہہموو شتیکی دروستکردوہ، بہلام شہیتان لہم سنوورہ ناوہستیت لہ وہسوہسہ کردن، بہلکو بہردہوام دہبیت ہہتاوہکو دلایت: کی پھروہر دگارتی: دروستکردوہ؟ لہم حالہتہدا ئیماندار دہبیت ٹھم وہسوہسانہ دوور بخاتہوہ بہسی ریکار ئیمان ہینان بہ الله وپہناگرتن بہ خوی گھورہ لہ شہیتان و وہستان و بہردہوام نہبوون لہ بیرکردنہوہ لہ وہسوہسہکانی شہیتان

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

1. پشتکردن لہ وہسوہسہکانی شہیتان وٹھوہی دہبہینیت بہسہر نہفسی مروڈا و بیر نہکردنہوہ لئی، وپہناگرتن و ہانا بردن بو خوی گھورہ بوٹھوہی وہسوہسہی شہیتانی لی دوور بخاتہوہ
2. ٹھوہی تووشی دلی مروڈ دہبیت لہ وہسوہسہ کہ پیچہوانہی شہریعتہ لہ شہیتانہوہیہ
3. نہہی کردن لہ بیرکردنہوہ لہ زاتی پیروزی الله -سبحانہ وتعالی-، وٹاموژگاری بو بیرکردنہوہ لہ خوآقینراو وٹاہتہکانی

(45) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ، وَمَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِشَيْءٍ أَحَبَّ إِلَيَّ مِمَّا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ، وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالتَّوَّافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ: كُنْتُ سَمْعُهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرُهُ الَّذِي يَبْصُرُ بِهِ، وَيَدُهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلُهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي لِأَعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنْ اسْتَعَاذَنِي لِأُعِيدَنَّهُ، وَمَا تَرَدَّدْتُ عَنْ شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ تَرَدُّدِي عَنْ نَفْسِ الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَنَا أَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(45) - له ئه‌بی هورمه‌ره‌وه -هرزای خوای لیبیت- که: پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمویت: «خوای گه‌وره‌ فهرموویه‌تی: ئه‌وه‌ی دژایه‌تی دۆستیکی (وله‌یه‌کی (من بکات؛ ئه‌وا من جه‌نگی له‌ دژ راده‌گه‌یه‌نم، وبه‌نده‌که‌م به‌ هیچ شتی‌ک له‌ من نزیک نابیته‌وه‌ که‌ خۆشه‌ویست بیت له‌ لام؛ هینده‌ی نزیک‌بوونه‌وه‌ی لیم به‌ ئه‌نجامدانی ئه‌و شتانه‌ی له‌سه‌ری فهرزم کردووه‌، وبه‌نده‌که‌م به‌رده‌وام لیم نزیک ده‌بیته‌وه‌ به‌ ئه‌نجامدانی نافیه‌کان^۸ هه‌تاوه‌کو خۆشم ده‌ویت، ئه‌گهر خۆشم ویست؛ ئه‌وا پارێزه‌ری ئه‌و بیسته‌ی ده‌بم که‌ پیتی ده‌بیستیت، وئه‌و بینیه‌ی که‌ پیتی ده‌بینیت، وئه‌و ده‌سته‌ی که‌ شتی پین وهرده‌گریت، وئه‌و پییه‌ی که‌ پیتی ریده‌کات، ئه‌گهر داوام لی‌بکات ئه‌وا پیتی ده‌به‌خشم وئه‌گهر په‌نام پی‌بگریت ئه‌وا په‌نای ده‌ده‌م، له‌سه‌ر ئه‌نجامدانی هیچ کرده‌وه‌یه‌ک به‌ گومان نه‌بووم وه‌کو گومانم له‌ کیشانی رۆحی نیماندار، هه‌ز له‌ مردن ناکات، ومنیش هه‌ز ناکه‌م نازاری بده‌م»^۸. نافیه‌؛ واته‌: ئه‌و وته‌ وکرده‌وانه‌ی که‌ فهرز نین به‌لام به‌نده‌ ئه‌نجامیان ده‌دات بۆ به‌رزبوونه‌وه‌ی پله‌ و نزیک‌بوونه‌وه‌ی له‌ خوای گه‌وره‌، پیتی ده‌ووتریت: سونه‌ت (یان موسته‌ه‌ب یان خۆبه‌خش [صه‌یحه‌]-[بوخاری گه‌راویه‌تیه‌وه‌]

شیکرده‌وه‌:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- بۆمان ده‌گه‌ڕیته‌وه‌ له‌ فهرمووده‌یه‌کی قودسیدا که‌ خوای گه‌وره‌ -عز وجل- فهرموویه‌تی: ئه‌وه‌ی نازاری دۆستیکی -وله‌یه‌کی- من بدات وتۆره‌ی بکات ور‌قی لی‌بیت ئه‌وا من دژایه‌تیکردنی راده‌گه‌یه‌نم
دۆستی -وله‌ی- خوای گه‌وره‌: بریتیه‌ له‌ نیمانداری ته‌قوادر، هه‌تا به‌نده‌ ئیمان وته‌قوای زیاتر بیت ئه‌وا دۆستایه‌تی خوای گه‌وره‌ بۆی زیاتر ده‌بیت. وبه‌نده‌ به‌ هیچ شتی‌ک له‌

پەروەردىگارى نزيك نابيتەوہ کہ خوشەويست بيت لە لاى پەروەردىگارى ؛ ھىندەى نزيکبەونەوہ لىى بە ئەنجامدانى ئەو شتانەى لەسەرى فەرز و واجبى کردووە، ئەميش ئەنجامدانى پەرسەنەکان و دوورکەوتنەوہ لە حەرامکراوەکان دەگرێتەوہ، و مسوڵمان بەردەوام نزيک دەبیتەوہ لە پەروەردىگارى بە ئەنجامدانى کردووە سونەتەکان لەگەڵ فەرزەکان ؛ ھەتاوەکو خواى گەورە خوشى دەويت .ئەگەر اللہ خوشى بویت؛ ئەوا رێنموينى دەکات لە چوار ئەنداميدا

رێنموينى دەکات لە بيسەنديدا، بۆيە تەنھا شتانە دەبیسیتیت کہ خواى گەورە لىى رازيە و رێنموينى دەکات لە بينينيدا، بۆيە تەنھا سەيرى ئەو شتانە دەکات کہ خواى گەورە پىى خوشە سەيرى بکات و پىى رازيە و رێنموينى دەکات لە دەستيدا، بۆيە تەنھا ئەو کردەوانە دەکات بەدەستى کہ خواى گەورە پىى رازيە

و رێنموينى دەکات لە پينيدا، بۆيە تەنھا بۆ ئەو شوينانە دەروات کہ خواى گەورە لىى رازيە، و تەنھا بۆ خيەر و چاکە ھەول دەدات .لەگەڵ ئەمانەشدا ئەگەر داواى ھەرشتيك لە خواى گەورە بکات ؛ پىى دەبەخشيت نزاکانى وەلام دەدریتەوہ، و ئەگەر پەنا بە اللہ بگریت و داواى پاراستنى لىبکات؛ ئەوا اللہ - سەحانە و تعالى- دەپياريزيت و پەناى دەدات لەو شتەى لىى دەترسيت پاشان خواى گەورە -سەحانە و تعالى- فەرمووى :لەسەر ئەنجامدانى ھىچ کردەوھيەک ،بە گومان نەبووم وەکو گومانم لە کينشانى رۆحى نيماندار ؛ وەکو رەحمەتيك بەرامبەرى چونکە حەز لە مردن ناکات بەھۆى نيش و نازارەکەى، و خودايش حەزى بەو شتە نيبە کہ نيماندار نازار دەدات

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. ئەم فەرموودە لەوانەىە کہ پيغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەيگيریتەوہ لە پەروەردىگارىيەوہ، بە (فەرموودەى قودسى (يان) فەرموودەى خودايى (ناودەبريت ووتن و ماناکەى لە اللہ و ھيە، بەلام تايبەتمەنديەکانى قورئانى پيروزى نيبە کہ جياى دەکاتەوہ لە قسەى تر ؛ لەوانەش :خويندەوہى پەرسەنە و دەستتويژگرتن بۆ خويندەوہى و تەحەدا و موعجيزە، و ھتد
2. نەھى کردن لە نازاردانى دۆستانى اللہ و ھاندان بۆ خوشويستنيان، و دانپيدانان بە فەزڵ و چاکەيان
3. فەرمانکردن بە دژايەتيکردنى دۆژمنانى اللہ، و حەراميتى دۆستايەتى کردنيان

4. ھەر كەسنىڭ بانگەشەى دۆستايەتى الله بىلەن شۇنىڭدەك شەرىئەتەكەى ؛ درۆ دەكەت لە بانگەشەكەيدا
5. مەرۇف دەپنە دۆستى الله ؛ بەجىيەجىكرەنى قەرزەكان و دووركەوتنەو لە ھەرامكراوەكان
6. لەو شتەنەى دەپنە ھۆى ئەوھى الله بەندەى خۇشبوئەت و وەلامى نزاكانى بداتەوھ ؛ ئەنجامدانى كەردەوھ سونەتەكانە لەپاش جىيەجىكرەنى واجبەكان و دووركەوتنەو لە ھەرامكراوەكان
7. ئامازەكرەن بۆ پرېزدارى و شەرەفمەندى دۆستانى الله و بەرزى پلەوپايەيان

(6337)

(46) - عن العِرْبَاضِ بن سارية رضي الله عنه قال: قام فينا رسول الله صلى الله عليه وسلم ذات يوم، فَوَعَّظَنَا مَوْعِظَةً بليغةً وَجَلَّتْ منها القلوبُ، وَذَرَفَتْ منها العيونُ، فقليل: يا رسول الله، وعظمتنا موعظةً مُودِّعَ فاعهد إلينا بعهد. فقال: «عليكم بتقوى الله، والسمع والطاعة، وإن عبداً حبشياً، وسترون من بعدي اختلافاً شديداً، فعليكم بسنتي وسنة الخلفاء الراشدين المهديين، عَصُوا عليها بالنواجِذ، وإياكم والأُمُور المحدثات، فإن كل بدعة ضلالة». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(46) - له عيرباز كوری ساریهوه -رمزای خوی لیبیت- دهلئت: پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- ناموژگاریهکی کردین که دلّهکانی ترساند وچاوهکان فرمیسیکیان کرد ووتمان: نهی پیغمبری خودا و هکو نهوه و ابیت ناموژگاری کهسیکه مألّواایی بکات بویه وهسیهتمان بّو بکه، نهویش فرمووی: «تهقوای خوی گهوره بکهن، وگوپرایهلی کاربهدهستی موسولمانان بن وفهرمانهکان جیبهجنی بکهن، ونهگهرچیش بهندهیهکی حبهشی بیت، و لهپاش من ناکوکی زور دهبینن، بویه دهستبگرن به سونهتی من، وسونهتی خلیفه رینموینیکراوهکان، (به نهوپهری تواناوه دهست بهسونهتهوه بگرن) «و وریای شته داهینراوهکان بیدعهکان- بن، چونکه ههموو بیدعهیهک گومراییه [صحهیحه]-[]»

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ناموژگاریهکی هاوهلانی کرد که دلّهکانی ترساند وچاوهکان فرمیسیکیان کرد. ووتیان: نهی پیغمبری خودا و هکو نهوه و ابیت ناموژگاری، کهسیکه مألّواایی بکات؛ چونکه زور جهختی دهکردهوه لهسهر شتهکان لهم ناموژگاریهدا وداوای وهسیهتیان لیکرد بونهوهی لهپاش نهو دهستی پیوه بگرن، فرمووی: وهسیهتتان دهکم به تهقوای خوی گهوره -عز وجل-، ونهیش دیته دی به جیبهجیکردنی واجبهکان ودوورکهوتنهوه له حرامکراوهکان، وگوپرایهلی بوون وجیبهجیکردنی فهرمانهکان؛ واتا دهرهق به کاربهدهستهکان، نهگهرچیش بهندهیهک بیتته کاربهدهست یان خوی بکات به فهرمانرهوا، واتا تهنانمت نهگهر مروّقیک که کهمترین پلهی همیه لهلای خهلی بوو به فهرمانرهواتان؛ نهوا نابیت خوتان بهگهوره بزائن لهئاستی ودهبیت گوپرایهلی بن، لهترسی نانوهی فیتته، ونهوهی بهزیاندا بمینیت؛ ناکوکی زور دهبینیت، پاشان ریبازی رزگاربونی پروونکردهوه لهم فیتته وناکوکیانه، نهویش بهدهستگرتنه به سونهت وسونهتی خلیفه رینموینیکراوهکان لهپاش نهو، نهوبهکری سدیق، وعومهری کوری خهتاب، وعوسمانی

کورى عهفان، و عهلى كورى ئههى تالېب -رەزاي خوايان لىبىت-، و خوگرتن به سونهتهوه به ددانه خرىكان ؛ ئهميش بو جهختكر دهنهويه لهسەر دهستگرتن به سونهت به ئهوپهرى توانا وجدى وپتهوى وچهسپاويهوه، وئاگادارى كردنهوه له شته داهينراوهكان لهئايندا، چونكه ههموو داهينراوئىك له ئايندا گومراييه

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. گرنگى دهستگرتن به سونهت و شوئىنكهوتنى
2. گرنگيدان به ئاموژگارى و نهرمكردنى دلەكان
3. فرمان به شوئىنكهوتنى خليفه رينموئىنكر او هكان لهپاش پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- ؛ ئهوانيش چوار خليفه ن: ئهوبهكر و عومەر و عوسمان و عهلى -رەزاي -خوايان لىبىت
4. نههى كردن له بىدعه و داهينان له ئايندا، و ههموو بىدعهيهك له ئايندا گومراييه
5. گوئرايهلى و جيبهجيكردى فهرمانهكانى ئهه كهسهى دهبيته فهرمانر هوای ئيمانداران ؛ بهمهرجيک فرمان به تاوان و سهريچى نهكات
6. گرنگيتى تهقوادارى و ترسان له خواى گهوره له ههموو كات و حالئىكدا
7. ناكوكى روو دهدات لهئيو ئهم ئومهته و بهردهوامه، و لهكاتى روودانى واجبه مسولمان پابهند بىت به سونهتى پيغهمبهرى خدا -صلى الله عليه وسلم- و خليفه رينموئىنكر او هكان

(65057)

(47) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: «مَنْ خَرَجَ مِنَ الطَّاعَةِ، وَفَارَقَ الْجَمَاعَةَ فَمَاتَ، مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً، وَمَنْ قَاتَلَ تَحْتَ رَايَةٍ عِمِّيَّةٍ، يَغْضَبُ لِعَصْبَةٍ، أَوْ يَدْعُو إِلَى عَصْبَةٍ، أَوْ يَنْصُرُ عَصْبَةً، فَقُتِلَ، فَقَتَلَهُ جَاهِلِيَّةٌ، وَمَنْ خَرَجَ عَلَى أُمَّتِي، يَضْرِبُ بَرَّهَا وَفَاجِرَهَا، وَلَا يَتَحَاشَى مِنْ مُؤْمِنِهَا، وَلَا يَفِي لِدِي عَهْدٍ عَهْدُهُ، فَلَيْسَ مِنِّي وَلَسْتُ مِنْهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(47) - له نهبی هورهیره وه - رمزای خوای لئبیت- که ینغمه مبر -صلی الله علیه وسلم دهفر مویت :«ههرکه سیئک له گویرایه لی دهر بچیت، وخوی جیا بکاته وه له کومه لی ،مسولمانان)پهرته وازهیی دروست بکات (وبمریت، نهوا مردنه که ی مردنیکی جاهیلیه ته وههرکه سیئک جهنگ بگات له ژیر نالای کویرایه تی که بو دهمارگیری تورده ده بیت، یان بانگه شه بو دهمارگیری دهکات، یان دهمارگیری سهرده خات، نهگهر بکوژریت نهوا کوشتنه که ی کوشتنی جاهیلیه ته، وههرکه سیئک له دژی نومه ته که م دهر بچیت، و له چاک و خرابیان بدات، وخوی نه پاریزیت له نیماندارانیان)له ماف وخوین ومالیان(، وپهیمانی نه باته سهر له گهل نهوانه ی پهیمانیان پیدراوه، نهوا نهو کهسه له من نییه ومنیش له نهو «نیم [صه حیه]-[موسلم گنراو یه تیه وه]

شیگردنه وه:

ینغمه مبر -صلی الله علیه وسلم- پرونیده کاته وه ههرکه سیئک دهر بچیت له گویرایه لی فرمانبره وای مسولمان، وخوی جیا بکاته وه له کومه لی مسولمانان که یه که دنکن له سهر بیعه تدان بهو فرمانبره وایه، و له سهر نهم حاله بمریت ؛ له خو جیا کردنه وه وگویرایه لی نه بوون، نهوا وکو خه لکی سهرده می جاهیلیت مردوه ؛ که گویرایه لی نه ده بوون بو هیچ فرمانبره وایه که و نه ده بوون به یه که کومه ل وده ست، به لکو چهنده ها کومه ل وهوز بوون ودری یه کتر جهنگیان ده کرد

ینغمه مبر -صلی الله علیه وسلم- نامازه بو نهوه دهکات ههرکه سیئک له ژیر نالایه که . بجهنگیت ؛ وگوئ به راست وپوچهل نه دات، به بی زانست وچا ورؤشنی ؛ تورده ده بیت وده جهنگیت له سهر دهمارگیری بو گهل یان هوزمه کی یان هتد، نه که بو سرخستنی ههق وراستی تورده بیت و بجهنگیت، نهگهر له سهر نهم حاله ته بکوژریت ؛ نهوا وکو مردنی سهرده می جاهیلیه ته

ههرکه سیئک دهر بچیت دژی نومه ته که ی -صلی الله علیه وسلم- ؛ نازاری چاک و خراب بدات، وگوئ نه دات بهوی دهیکات له تاوان وله سزای کوشتنی نیماندار نه ترسیت

و پەیمانەکانی ھەلبوەشینی ئەھو ؛ لە گەڵ خاوەن پەیمانەکان لە کافرەکان یان لە گەڵ
فەرمانرەواکان بە بیعەتدان، ئەمە لە تاوانە گەورەکانە، و ئەوێ بیکات ؛ شایستەیی ئەم
ھەرسە توندەییە

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. گوێزایەکی کار بە دەست و اجبە لە کاریک کە سەر پێچیکردنی فەرمانی خوای گەورە
نەبێت
2. ھۆشدار یەکی توندی تێدایە دژی ئەوانەیی دەر دەچن لە گوێزایەکی فەرمانرەوا و خۆیان
جیا دەکەنەوە لە کۆمەڵی مسوڵمانان، ئەو کەسەیی دەر چوو ئەگەر لە سەر ئەم حالە
بمریت ئەو لە سەر رێبازی ئەھلی نەھلی نەھامی و جاھیلیەت مردوو (کە مەبەست پێی
(-مردنێکی باش نییە - عاقیەت خێری نییە
3. نەھیی کردن لە جەنگ و شەڕ لە پێناو دەرمانگیری
4. واجبێتی جێبەجێگەیاندنی پەیمانەکان
5. لە گوێزایەکی پێشەوا و پابەندبوون بە کۆمەڵی مسوڵمانان ؛ خێری گەورەیی تێدایە
لەوانەش : ئاسایش و ھێمنی و چاکبوونی حال و گۆزەران
6. نەھیی کردن لەخۆچواندان بە رێبازی خەڵکی جاھیلیەت
7. فەرمانکردن بە پابەندبوون بە کۆمەڵی مسوڵمانان

(58218)

(48) - عن مَعْقِلِ بْنِ يَسَارٍ الْمُرَزِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً، يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ عَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ، إِلَّا حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(48) - له مه عقيلي کوری په ساری موزه نه یوه - ږه زای خوی لښت - دلایت : گویم له پیغمبري خدا بو - صلی الله علیه وسلم - که دهیفرموو : «هر بهنده په که خوی گهوره بیکاته دهسه لاتدار به سهر کومه لیکه وه، وبمریت له روژیکدا که فیلی کردبیت له .» ژیر دهسته کانی؛ نهوا خوی گهوره به هه شت له سهر نهو کهسه حرام دهکات [صحه] - [بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکردنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی نهو همان بو دهکات هره په کیک خوی گهوره کردبیتي به فهرانږهوا یان بهر پرسیار له سهر خلکی، نه گهر بهر پرسیار یتیه که گشتی بیت وهکو نه میر، یان تاییه بیت وهکو پیاو یان ئافرهت له مالی خویدا، ولهم بهر پرسیار یتیه که مته رخمی بکات، وفیلیان لیکات وناموژگاریان نهکات، ومافه ئاینی ودونیا په کانیان پشتگوئی بخت وبه فیرویی بدات، نهوا شایسته ی ئهم سزا تونده په له روژی قیامتدا

له سوو ده کانی فهرموو ده که:

1. ئهم فهرموو ده په نه نهوا تاییه نیه به پيشه وای گهوره وجیگره کانی، بهلکو گشتیه ههمو که سیک دهگر یتیه که سهر پر شتیار وبهر پرسیاره له سهر کومه لیک کهس که له ژیر دهستی نهودان وهکو : باوک وماموستا وجگه لهوانه
2. واجبه له سهر هر که سیک کرا به بهر پرسیار له سهر کاروباری مسولمانان ؛ ناموژگاریان بکات، وکوشش بکات له جیه جیکردنی بهر پرسیار په تیه که به چاکترین شیوه، وده بیت ئاگادار بیت له خیانت کردن
3. گهوره یی بهر پرسیار په تی له سهر نهستی ئهو کهسه ی دهکرت به بهر پرسیار وفه ماندار جا گشتی یان تاییه، گهوره یان بچوک بیت

(49) - عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَتَكُونُ أَمْرَاءُ فَتَعْرِفُونَ وَتُنْكِرُونَ، فَمَنْ عَرَفَ بَرِيءٌ، وَمَنْ أَنْكَرَ سَلِمَ، وَلَكِنْ مَنْ رَضِيَ وَتَابَعَ» قَالُوا: أَفَلَا تُقَاتِلُهُمْ؟ قَالَ: «لَا، مَا صَلَّوْا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(49) - له ئوم سهلهمهوه (دايكي ئيمانداران (پرهزاي خواي لبييت- كه پيغمبهرى خدا - صلى الله عليه وسلم- دهفرمويت :«كاربهدهستانيك (دين ؛) رازى دهبن له ههنديك له كردهوهكانيان وههنديك له كردهوهكانيان رت دهكه نهوه، ههركهسيك (كاره خراپهكانيان) بناسيتهوه نهوا بهخسراوه (بهرينه له ههنگرتنى تاوانهكان)، ونهوهى نكولى بكات)له كاره خراپهكانيان (نهوا سهلامهته وپاريژراوه، جگه له نهوانه نهبيت كه رازى بوون بهو كردهوانه وجيبهجييان كرد»، ووتيان :نهى پيغمبهرى خدا نايا دژيان نهجنگين؟ .«فرمووى :»نهخير، ههتا نهو كاتهى نويز نهجام دهدهن [صحيحه]- [موسليم] [گيرايه تيهوه]

شيكردنهوه:

پيغمبهر -صلى الله عليه وسلم- باسى نهوهمان بو دمكات كه ههنديك كاربهدهست دهكرين به بهرپرس لهسهرمان، ههنديك له كردهوهكانيان پهسهندن بهلامانهوه چونكه بهيى شريعتته، ونكولى دهكهين له ههنديك له كردهوهكانيان ؛ چونكه پيچهوانهى شريعتن ههركهسيك لهديوهه رقى بيت له كردهوه خراپهكانيان ونهوانيت نكولييان لبيكات ؛ نهوا رزگارى بووه له تاوان ودوورويى، وههركهسيك بتوانيت بهدهست يان به زمان نكولى لهو خراپانه بكات نهوا سهلامهت بووه وپاريژراوه له تاوان وبهشدارى كردن تتييدا، بهلام نهوهى رازى بيت بهو كردهوه خراپانه وشوينى نهوان بكهويت ؛ وهكو نهوان تيا دهچيت پاشان هاوهلان پرسياريان له پيغمبهر كرد -صلى الله عليه وسلم- :نايا بجنگين دژى ،نهو كاربهدهستانه كه نهوه سيفهتيانه؟ -صلى الله عليه وسلم- نههى كرد له جنگان دژيان وفرمووى :نهخير، ههتا نهو كاتهى نويز نهجام دهدهن (دهرچوون له دژيان ريگپندراو (نبيه).

له سوودهكانى فرموودهكه:

1. له بهلگهكانى پيغمبهرايهتى -صلى الله عليه وسلم- :هوالدانييهتى سهبارته بهوهى وروو ددات، وروويدا بهو شيوهيهى نهو باسيكرد

2. رازیوون به خراپه و به شداری کردن تنیدا ؛ ریگه پیدراو نییه، و واجبه نکولی اینکریت

3. ئه گهر فهرمانر موایان کاریکی ناشهر عیان کرد، ئهوا ئهو کار به دهستانه ی له ژیر دهستاندان و ههروه ها زانایان و مسولمانان؛ نابیت لهو کاره ناشهر عیبانه دا گوێرایه لایان بن.

4. دهرچوون دژی فهرمانر موای مسولمان ؛ ریگه پیدراو نییه، چونکه ئه مه ده بیته هو ی خراپه و خوین رشتن و نهمانی ئاسایش، بویه خوړاگرتن له سهر خراپه ی فهرمانر موا تاوانبار مکان، و ئارامگرتن له سهر نازار دانایان ؛ خراپه یه کی که متره به بهر آورد له گهل سهر هنجامه کانی دهرچوون له دزیان

5. نوێژکردن بابه تیکی زور مهزنه، و جیاوازیکاره له نیوان کوفر و ئیسلام

(3481)

(50) - عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «سَتَكُونُ أَثَرَةٌ وَأُمُورٌ تُتَكْرَمُهَا» قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ فَمَا تَأْمُرُنَا؟ قَالَ: «تُؤَدُّونَ الْحَقَّ الَّذِي عَلَيْكُمْ، وَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الَّذِي لَكُمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(50) - له ئین مهسعودهه - رهزای خوی لئیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم ده فهرمویت :له دوای وهفاتم کۆمه لیک روداو دیته پیش و ونا ر مهتی و ستهم بلاو ده بیته وه ، وشتانیک پرووده دات که لاتان خراپه و په سهند کراو نیه، ووترا :ئهی پیغمبری خودا ، فهرمانی چیمان پیده کهیت (واته :ئه گهر گه یشتینه ئهو سهر ده مه چی بکهین لهو حال ته دا؟) فهرمو ی :«ئهو مافه ی که له سهر نیوه یه جیه جیی ده کهن، وئهو مافه یشی که ده بیته بو .«نیوه جیه جی بکریت له خوی گهوره داوا بکهن [صه حیه]- [بوخاری و موسلیم هاویدان]

[له سه ری]

شی کردنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی ئه وه مان بو ده کات که هه ندیک کار به ده ست ده کرین به فهرمانر موای مسولمانان ؛ پاره و سامانی مسولمانان و شته دونیا ییه کان بو خویان ده بن و بهشی مسولمانان نادهن، و بهو شیوه یی بیانه ویت خهرجی ده کهن و مافی مسولمانان

نادهن . وئهم كاربهدهستانه ههنديك شت دهكهن له ديندا؛ كه نكۆلى لى كراوه وريگه پى نهدراوه هاوه لان -رهزاي خوايان لنييت- پرسياريان كرد :لهم حالتهدا چي بكهن؟ پيغه مبهس صلى الله عليه وسلم- پياني فهرموو كه بيهشكردنتان له سامان ومافهكانتان نابيت بيته- ريگر لهجي بهجيكردني ئهوهي لهسهرتانه له گويرايملى وپابهنديبون، بهلكو ئارام بگرن وگويرايملى بن وملمانى مهكهن دژ به كاربهدهستان، وداواي مافي خوتان له خواي گهوره بكهن، ونزا بكهن بؤئهوهي چاك بن وشهر وستهميان له ئيوه دوور بيت

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. -فهرموودهكه نيشانهيهكه له نيشانهكاني پيغه مبهرايمتى موحهمهد -صلى الله عليه وسلم چونكه ههوالى دا سهبارهت بهو شتانهي پروودهدهن له ئومهتهكهيدا، وبهو شيويه پرويدا كه ئهواسيكرد
2. ههوالدان به كهسيك كه پيشيني دهكرت لهويه تووشي تافيكردنهوه بيت ؛ ريگه پيدراوه، بؤئهوهي خوي ئاماده بكات، وئگهر ئهواسيكردنهوه پرويدا ئارامگر بيت وداواي پاداشت له خواي گهوره بكات
3. دهستگرتن به قورئان وسوننهتهوه هوكاره بؤ دهرچوون له فيتته وناكوكييهكان
4. ،ئاموزگاري كردن به گويرايملى وجي بهجيكردني فهرمانهكاني كاربهدهست له چاكهدا .ودهرنهچوون له دژيان ئهگهرچيش ستهميان كرد
5. بهكارهيناني دانايي وشوئيكهوتني سوننهت لهكاتي فيتتهدا
6. دهبيت مروق ئهواسه مافهيه لهسهريةتي جي بهجي بكات؛ ئهگهرچيش ستهمي لنيكرت
7. بهلگهيه بؤ بنچينهيه :ههلبژاردني كه مترین خراپه وشهر

(51) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «كُلُّكُمْ رَاعٍ فَمَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ، فَالْأَمِيرُ الَّذِي عَلَى النَّاسِ رَاعٍ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالرَّجُلُ رَاعٍ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُمْ، وَالْمَرْأَةُ رَاعِيَةٌ عَلَى بَيْتِ بَعْلِهَا وَوَلَدِهِ وَهِيَ مَسْئُولَةٌ عَنْهُمْ، وَالْعَبْدُ رَاعٍ عَلَى مَالِ سَيِّدِهِ وَهُوَ مَسْئُولٌ عَنْهُ، أَلَا فَكُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(51) - له ثبین عومرموه - ٲرمزای خوایان لئییٲت- دهلٲت :گوٲم له ٲیغه مبهری خدا بوو - صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو :«هه مووتان سه ٲه رشتیار و به ٲر سیارن وهه ری هکٲکتان به ٲر سیاره به رام بهر ژیرده سته که ی :ده سه لاتدار به ٲر سیاره به سه ر خه لکیه وه و به ٲر سه له سه ریان، و ٲیاو به ٲر سیاره له سه ر خیزانه که ی و به ٲر سه له سه ریان، و نافرته به ٲر سیاره له سه ر مالی میرده که ی و منداله کانی و به ٲر سه له سه ریان، و بهنده -کوٲله- به ٲر سیاره له سه ر مالی گه ورده که ی و به ٲر سه له سه ریان». «وهه مووتان به ٲر سیارن و به ٲر سن له سه ر ژیرده سته کانتان [صه حیه]- بوخاری و [موسلیم هاوران له سه ری

شیکردنه وه:

ٲیغه مبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه وه مان بو ده کات که هه موو مسولمانٲک به ٲر سیاره وئهرکی له سه ر شانه ده بیٲ ٲمچاویان بکات و له ئه ستویان بگرتٲ :ٲیشه واکار به ده ست به ٲر سیار و سه ٲه شتیاره له سه ر ئه وانه ی خوای گه وره کردوویه تی به به ٲر سیار له سه ریان، ده بیٲ شه ریعه ته که میان ٲیاریزٲٲ وجیه جیی بکات، و بیان ٲاریزٲٲ له وانه ی سته میان لٲده که ن، و ده بیٲ جیه اد بکات دژی دوژمنه کانیان، و نا بیٲ مافه کانیان ،ٲشتگوئ بخت ٲیاو به ٲر سیاره له سه ر خیزان و منداله کانی له جیه جیکردنی مافه کانیان و جوانی مامله کردن له گهلٲان، و فیرکردنیان و ٲه روه رده کردنیان .نافرته به ٲر سیاره له سه ر مالی میرده که ی و منداله کانی ئه میش به جوان به ٲر ٲوه بردنی ماله که، و ٲه روه رده کردنی منداله کانی، ئه م به ٲر سیار ٲٲیه له ئه ستوی ئه ودا یه بهنده -کوٲله- به ٲر سیاره له سه ر مالی گه ورده که ی له ٲاراستنی ئه وه ی له نٲو ده ستیدایه، و خزمه تکردنی، ئه م به ٲر سیار ٲٲیه له ،ئه ستوی ئه ودا یه هه موو یه کٲک به ٲر سیاره دهره ق به ئه وه ی له ژیر ده ستیدایه و لٲیرسینه وه ی لٲده کرت له سه ریان

له سووده‌گانی فهرموده‌که:

1. بهر پرسیاریتی له کۆمه‌لگای مسو‌لماناندا گشتیه، وهر که‌سیک به پپی پله وزانست و توانای ؛ بهر پرسیاریتی له‌سه‌ره
2. بهر پرسیاریتی ئافره‌ت گهورمیه؛ ئه‌میش به جیبه‌جیکردنی مافه‌گانی می‌رده‌که‌ی و مافه واجبه‌گانی ئه‌ستوی بهرام‌به‌ر منداله‌گانی

(5819)

(52) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعتُ من رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في بيته هذا: «اللَّهُمَّ مَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَشَقَّ عَلَيْهِمْ فَاشْقُقْ عَلَيْهِ، وَمَنْ وَلِيَ مِنْ أَمْرِ أُمَّتِي شَيْئًا فَرَفَقَ بِهِمْ فَارْقُقْ بِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(52) - له عائشه‌وه -ره‌زای خوای لنبیت- ده‌لێت: گویم پی‌غه‌م‌به‌ری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- له‌م مال‌ه‌ی مندا ده‌یفه‌رموو: «ئه‌ی خودایه، هه‌ر که‌سیک کرایه کاربه‌ده‌ست له سه‌ر کاروباره‌گانی ئومه‌ته‌که‌م، وکاری له‌سه‌ریان قورس کرد؛ ئه‌وا تۆیش کاری له‌سه‌ر قورس بکه، هه‌ر که‌سیک کرایه کاربه‌ده‌ست له سه‌ر کاروباره‌گانی ئومه‌ته‌که‌م، وکاری له‌سه‌ریان ئاسان کرد؛ ئه‌وا تۆیش کاری له‌سه‌ر ئاسان بکه [صه‌حیحه]- [موسلیم]

[گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

هه‌ر که‌سیک کرا به کاربه‌ده‌ست له‌سه‌ر کاروباری مسو‌لمانان، ئینجا فه‌رمان‌ه‌وایه‌تیه‌که گه‌وره یان بچووک بێت، گشتی یان بچووک -تایبه‌ت- بێت، ئه‌گه‌ر کاری له‌سه‌ریان قورس کرد و نه‌رمونیان نه‌بوو بهرام‌به‌ریان؛ پی‌غه‌م‌به‌ر -صلی الله علیه وسلم- نزای کردووه له‌سه‌ری به‌وه‌ی خوای گهورمیش کاری له‌سه‌ر قورس بکات به‌هاوشیوه‌ی کردووه‌که‌ی و هه‌ر که‌سیک کرایه کاربه‌ده‌ست له‌سه‌ر کاروباری مسو‌لمانان، وکاری له‌سه‌ریان ئاسان کرد و نه‌رمونیان بوو بهرام‌به‌ریان؛ -صلی الله علیه وسلم- نزای بو کردووه به‌وه‌ی خوای گهورمیش کاری له‌سه‌ر ئاسان بکات و ره‌حمی پێبکات

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. واجبه له‌سهر نهي كه‌سه‌ی كه كارى مسولمانانى گرت‌ه ده‌ست ؛ نهرم ونيان بيټ
بهرامبهر يان به‌گويره‌ی توانای
2. پاداشت هاوشيوه‌ی كرده‌ويه
3. نهو پئوه‌ره‌ی به‌هه‌ند وهرده‌گيريت له‌بابه‌تى نهرمونيانى يان توندوبوندا نهويه كه
پيچه‌وانه‌ی قورئان وسونه‌ت نه‌بيت

(5330)

(53) - عن تميم الداري رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الَّذِينَ التَّصِيحَةُ»
قُلْنَا: لِمَنْ؟ قَالَ: «لِلَّهِ وَلِكِتَابِهِ وَلِرَسُولِهِ وَلِأَيِّمَةِ الْمُسْلِمِينَ وَعَامَّتِهِمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(53) - له ته‌مىمى داريبه‌وه -هرزای خواى لنيبت- كه پيغه‌مبهر -صلی الله عليه وسلم
ده‌فهرمويت : «ناین ناموژگاریه»، (ته‌مىم (ده‌ليت: ووتمان: بو كى؟) واتا ناین ناموژگاریه
بو كى؟) (نهویش -صلی الله عليه وسلم- فهرمووى : «بو خودا، وبو كتيه‌كه‌ی، وبو
پيغه‌مبهره‌كه‌ی، وبو پيشه‌واى مسولمانان وتيكرای مسولمانان [صحيحه]- [موسليم]
[گنراويه‌تیه‌وه]

شيكرده‌وه:

پيغه‌مبهر -صلی الله عليه وسلم- باسى نه‌وه‌مان بو ده‌كات كه ناین له‌سهر دلسوزى
،وراستگويى دامه‌زراوه، بوئه‌وه‌ی به‌نده نه‌وه‌ی واجبه له‌سهرى جييه‌جی بكات به‌ته‌واوى
به‌بئ فيل وكه‌موكورتی

به‌ پيغه‌مبهر -صلی الله عليه وسلم- ووترا :ناموژگارى ده‌بيت بو كى بيټ؟ فهرمووى
يه‌كه‌م: ناموژگارى بو خواى گه‌وره -سبحانه وتعالى- :به دلسوزبوون له كرده‌ودا بو
نهو زاته مه‌زنه، وهاوبه‌ش بريار نه‌دان له هيچ كرده‌وه وپهرستنيكدا، وباوه‌رمان به تاكبوونی
خودا هه‌بيت له په‌روه‌دگاريتی وخودايه‌تى -پهرستراويتی- وناو وسيفه‌ته‌كانی، و
به‌مه‌زندانانى فهرمانه‌كانی، وبانگه‌وازی كردن بو باوه‌رهيان پئی

دوهم: ناموژگارى بو كتيه‌كه‌ی واتا قورئانى پيروژ :به‌وه‌ی باوه‌رمان وابيت قسه‌ی
خودايه، وكوتا كتيی ئاسمانيه، وه‌له‌وشينه‌ره‌وه‌ی هه‌موو شه‌ريعه‌ته‌كانی پيشووه، و
به‌مه‌زنى دابنيين، وبیخوينينه‌وه بهو شيوه‌ی هاتووه، وكرده‌وه بكه‌ين به‌وه‌ی پروونه تييدا

و ملکه چ بین لهو میاندا که روون نیه، و بهرگری لیکهین کاتیک گومراکان بهئارزووی، خوین شیده که نهو، و پهند له ئاموژگارییهکانی و بهرگرین، وزانستهکانی بلأو بکهینهو و بانگهوازی بو لا بکهین

سینهم: ئاموژگاری بو پیغه مبهه کهی (موحه مه د - صلی الله علیه وسلم -): (بهو هی باوهرمان و ابیت که کوئا پیغه مبهه، و باوهرمان هه بیت بهو هی پیی هاتوو، و فهرمانهکانی جیه جی بکهین، و خویمان بهدوور بگرین لهو هی نه هی لیکردوو، و بهو شیوهیه خودا بهرستین که ئه پیی هاتوو، و مافهکانی بهگوره دابننن، و ریزی لیکگرین، و شریعت و بانگهوازیه کهی بلأو بکهینهو، و بهرگری لیکهین لهو تومهتانهی بو هی هه لو اسراوه چوارهم: ئاموژگاری بو فهرمانهروای مسولمانان: بهیارمهتیدانیان لهسهر ههق و راستی، و ململانی نهکردنیان لهسهر دهسه لات، و گویرایه لیکردنیان لهشتیک که سه رپنجی فهرمانی الله نه بیت

پینجهم: ئاموژگاری بو مسولمانان: بهچاکه کار بوون بهرام بهریان، و دوورخستنهو هی زیان لینیان، و خوشویستنی خیر بویان، و بانگهواز کردنیان بو پابه ندبوون به ریزی راست و یارمهتیدانیان لهسهر چاکه کاری و تهقوادی

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. فهرمان به ئاموژگاری کردنی هه مووان
2. مهزنی پلهی ئاموژگاری کردن له دیندا، بویه ئاموژگاری کردن به دین (ئاین)
3. ئاین بیرو باوهرمان و وتهکان و کردموهکان دهگریتهو
4. بهشتیک له ئاموژگاری بریتیه له پاککردنهو هی نهفس له فیلکردن بهرام بهر نهو کهسهی ئاموژگاری دهگریت و ده بیت خواستی خیر و چاکه ی بو هه بیت
5. جوانی فیرکاری پیغه مبهه - صلی الله علیه وسلم - که شتیک به گشتی باس دهکات پاشان شیده که تهو و ورده کارییهکانی پرونده که تهو
6. دهستیپکردن به گرنهترین پاشان گرنهترین به پلهیهکی که متر، چونکه پیغه مبهه - صلی الله علیه وسلم - به ئاموژگاری کردن بو خودا دهستیپکرد، پاشان بو - له بهر کتیه کهی، پاشان بو - له بهر - پیغه مبهه کهی - صلی الله علیه وسلم -، پاشان بو پیشهروای مسولمانان، پاشان بو هه موو خه لکی

(54) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: تَلَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ هَذِهِ آيَةَ: {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ، وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ، وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ} [آل عمران: 7]. قَالَتْ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ سَيَّ اللَّهُ، فَاحْذَرُوهُمْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(54) - له عائشہ رو - ہر زای خوی لیبیت۔ دہلیت: «پیغمبرِ خدا صلی اللہ علیہ وسلم۔ ہم نایہ تہی خویندہوہ: {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ} [آل عمران: 7] دہلیت: پیغمبرِ خدا صلی اللہ علیہ وسلم۔ فہر مووی: «نہ گہر نہوانت بینی کہ شوی نی نہوانتہ دہکون۔ کہ روون نین له قورئاندا۔، نہوانن کہ خوی گہورہ ناویانی ہیناوه) کہ لایاندادہ له ہقی وراستی(۔» [صہیحہ] - [بوخاری و موسلیم ہاودان لہ سہری]

شیگردنہوہ:

پیغمبرِ خدا صلی اللہ علیہ وسلم۔ ہم نایہ تہی خویندہوہ: {هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ مَا تَشَابَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ}، ہم نایہ تہدا خوی گہورہ باسی نہوہ دمکات کہ قورئانی دابہزاندوہ بو سہر پیغمبرِ مہکی، چہندہا نایہتی نامازہی، پرونی تیدایہ وحوکمہکانی زانراوہ وھیچ گومانیکی تیدا نیہ، نہمہ بنچینہ وسہرچاومیہ ودہبیت بو بگہرینہوہ لہکاتی ناکوکی، وہرودہا چہند نایہتیکی تیدایہ کہ ماناکہی پروون نیہ لای ہندیک خہلک، یان پینان وایہ لہنئیوان نہو نایہتانہ ونایہتی تر دریہکی ہمیہ، پاشان خوی گہورہ مامہلہی خہلکی لہگہل نہم نایہتانہدا پروون کردووتہوہ، نہوانہی له دلیان لادان له ہقی ہمیہ واز لہوہ دینن کہ پروونہ وھیچ گومانکی تیدا نیہ، ودہست بہ نہو نایہتانہوہ دہگرن کہ نہگہری زیاتر له مانایہکی تیدایہ، مہہستیان لہم کارہ دروستکردنی گومان وگومراکردنی خہلکیہ، یان بہو شیوہیہ لیکی دہدہنہوہ کہ لہگہل ہوا ونارمزوویان

دهگونجیت، به لام ئهوانه‌ی خاوه‌ن زانستن و دامه‌زاون تئیدا دهرانن سه‌بارته به ئهم ئایه‌ته ناروونه، و ده‌گیرینه‌وه بۆ سه‌ر ئهو ئایه‌ته‌ی روون و ئاشکرایه، و باوه‌ریان پێی هه‌یه که له لایهن الله وه دابه‌زیندراوه -سبحانه و تعالی-، و ناكریت گومان و دژیه‌کی تئیدا بیت، به لام ته‌نها ئهوانه‌ی خاوه‌ن ئه‌قلی سه‌لامه‌تن په‌ند و ئاموژگاری له‌م بابه‌ته وهرده‌گرن، پاشان پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- به دایکی ئیمانداران عایشه -ره‌زای خوای لیبیت- ی فرموو : ئه‌گه‌ر ئهوانه‌ی بینی که شوینی ئهو ئایه‌تانه ده‌که‌ن که ناروونه ؛ ئهوانه‌ن که خوای گه‌وره‌ ناویانی هه‌یناوه کاتیک ده‌فرمویت { فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ } واته { ئهو که‌سانه‌ی که له دلایندا لادان و چه‌وتی هه‌یه }؛ ئاگادار بن لێیان و گوینیان لێمه‌گرن

له سووده‌کانی فرموده‌که:

1. (موحه‌کم (له ئایه‌ته‌کانی قورئان :ئهو ئایه‌تانه‌ن که ئاماژه و مه‌به‌ستیان روونه و مانایان دیاره، و) موته‌شابه‌یه: (ئهو ئایه‌تانه‌ن که زیاتر له یه‌ک مانا له خۆ ده‌گرن و پێویستی به تێروانین و تێگه‌شتن هه‌یه
2. هۆشدار ی له تیکه‌ل بوون له‌گه‌ل ئهوانه‌ی لاړی بوون یان بیده‌چه‌یه‌کان یان ئهوانه‌ی هه‌ندیک گومان و په‌رسیار فرێده‌دن بۆ گو‌مر اکر دنی خه‌لکی و گومان دروستکردن له‌لایان
3. له کۆتایی ئایه‌ته‌که‌دا ئهم رسته‌یه هاتوه { وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ } واته { به‌ر له قورئان ناکه‌نه‌وه ته‌نها خاوه‌نانی ژیری و به‌ر و هۆش نه‌بیت }، سه‌رزنشت کردنی گو‌مر اکان و وه‌سفکردنی خاوه‌ن به‌ر و هۆشه‌کانی تئیدایه ئهوانه‌ی زانان سه‌بارته به زانستی شه‌رعی، و اتای ئایه‌ته‌که‌ش ئهمه ده‌گه‌یه‌نیت :گو‌مر اکان و ئهوانه‌ی بێناگان به‌ر ناکه‌نه‌وه و په‌ند وهرناگرن و شوینی هه‌وا و ئارزوو ده‌که‌ون بۆیه خاوه‌نی به‌رو هۆش و ژیره‌ندی نین
4. شوینکه‌وتنی ناروون هۆکاره بۆ لادانی دل
5. ئهو ئایه‌ته‌ی ناروونه -موته‌شابه‌یه- و له‌وه‌یه لێی تێنه‌گات ؛ و اجبه بۆ لێکدانه‌وه‌ی -به‌گه‌ر یته‌وه بۆ ئهو ئایه‌ته‌ی مه‌به‌سته‌که‌ی روونه -موحه‌که‌مه
6. خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی- وایکردوه قورئان ئایه‌تی مه‌به‌ست روونی تئیدا بیت و هه‌روه‌ها هه‌ندیک ئایه‌تی تئیدایه که روون نیه ؛ بۆ تاقیکردنه‌وه‌ی خه‌لکی و هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وه‌ی ئیمانداران له گو‌مر اکان جیا بنه‌وه

7. بوونی نایهتی ناروون له قورئاندا :فهزل و پلھوپایه ی زانایان دمرده خات له سهر
خهلکی تر، وئاماژیه بو لاوازی درک کردنی نهقله کان ؛ بوئوهی ملکه چی
پهروه دگاریان بن ودان بننن به بی تواناییان
8. فهزلی دامه زراوی وقوولی له زانستدا وگرنگی جیگیر بوون له سهر ئهم ریبازه
9. نههلی تهفسیر له راوهستان له سهر وشه ی {الله} له نایهته پیروزمکه دا {کوما یعلم تأویلہ
:إلا الله والراسخون في العلم} دوو بو چونیان ههیه
10. ئهوهی له سهر وشه ی {الله} وهستا واتای تأویل له نایهته که دا زانستی حهقیقی وراستی
تهواوی شته که یه و ئهوهی که مروف په ی پی نابات وهک حهقیقهتی روح وکاتی
هاتنی قیامت وئهوشتانه ی که زانستی تهنها لای الله یه، لیره دا نههلی زانست و علم
،نیمان دههینن وزانستی حهقیقهتی دهگیر نهوه بو لای الله و ملکه چ دهبن
11. ئهوهی له سهر وشه ی {الله} نهوهستا له کاتی خویندنهوهی ئهوا واتای تأویل له
نایهته که دا بریتیه له تهفسیر ورونکردنهوهی واتای نایهته که، کهواته له سهر ئهم جوړه
خویندنهوهیه زانسی شته که لای الله یه وزانیانیش علمیان پی ههیه وئیمانیاں پی
هیناوه و اتاکه ی دهگیر نهوه بو نایهته مو حکمه که

(65062)

(55) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيْمَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(55) - له ئهبي سه عیدی خودریهوه - ږمزی خوی لیبیت - ده لیت :گویم له پیغمبری خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده بفرموو :«هر که سیک له ئیوه هر خراپه یه کی بینی؛ نهوا با به دهستی بیگوړیت، نه گهر نهیتوانی (به دهستی بیگوړیت)؛ نهوا با به زمانی بیگوړیت، نه گهر نهیتوانی (به زمانی بیگوړیت)؛ نهوا با به دلی (نینکاری لهو خراپه یه بکات)، ونه میس (نینکار کردن خراپه له دلدا (لاوازترینی نیمانه [صه حیه]- موسلیم [گډراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فرماندهکات به گوړینی خراپه به پتی توانا -مه به ست له خراپه همموو شتی که که خوی گه وره وپیغمبره که ی نه هیان لیکردوه - به پتی توانا نه گهر خراپه یه کی بینی واجبه له سمری بیگوړیت به دهستی نه گهر توانای هه بوو، نه گهر نا با به زمانی بیگوړیت به وهی نه هی بکات لهو خراپه یه وزیانه که ی پرووون بکاته وه وړینمونی بکات بو خیر له جیاتی هم شهر و خراپه یه، نه گهر له پلدا توانای نه بوو نهوا با به دلی بیگوړیت نه میس به وه ده بیت حمز بهم خراپه یه نه کات وپیدا گیر بیت له سمر نه وهی نه گهر توانای هه بوایه دهیگوړی، وگوړین به دل لاوازترین پله ی نیمانه له گوړینی خراپه

له سوو ده کانی فهرموو ده که:

1. فرمانده که بنچینه وئسله له پله کانی گوړینی خراپه دا
2. فرمان کردن به پله بندی له نه هی کردن له خراپه، هر که سهو به پتی توانای
3. نه هی کردن له خراپه بابته کی گهره یه له نایندا وله سمر هیچ که سیک لاناچیت وئمر که له سمر هه موو مسولمانیک ؛ هر که سهو به پتی توانای
4. فرمان به چاکه ونه هی له خراپه له تاییه تمندیه کانی نیمانه، وئیمان زیاد و کهم دهکات
5. ممرجه له گوړینی خراپه :زانست هه بیت به وهی که همو کاره خراپه یه

6. مهرجه له گورینی خراپه :که ئهو نه‌هی کردنه نه‌بیته هوی کردنی خراپه‌یه‌کی گهره‌تر.

7. نه‌هی کردن له خراپه چهند رینمایی و مهرجیکی هه‌یه که پئویسته مسولمان بیزانیت

8. ئینکار کردن له خراپه پئویستی به سیاسه‌تی شهرعی و زانست و چاوروشتنی هه‌یه

9. نکۆلی نه‌کردن له خراپه به دل به‌لگه‌یه له‌سه‌ر لاوازی ئیمان

(65001)

(56) - عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَثَلُ الْقَائِمِ عَلَى حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا، كَمَثَلِ قَوْمٍ اسْتَهَمُوا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، فَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُّوا عَلَى مَنْ فَوْقَهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَّا خَرَقْنَا فِي نَصِيبِنَا خَرْقًا وَلَمْ نُؤْذِ مَنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ يَتْرَكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخَذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجَوْا، وَنَجَّوْا جَمِيعًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(56) - له نوعمانی کوری به‌شیرموه -رمزای خویان لیبیت- که پښه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: «نمونه‌ی ئهو که‌سه‌ی که سنووره‌کانی خوی گه‌وره تپیه‌ر ناکات (خوی له تاوانه‌کان به‌دوور ده‌گریت)، وئهو که‌سه‌ی که تاوانه‌کان ده‌کات، وه‌کو که‌سانیک وان که تیروپشک ده‌کهن له سه‌ر که‌شتیه‌ک، هه‌ندیکیان ده‌چنه سه‌ره‌وه‌ی که‌شتیه‌که وه‌ندیکیان ده‌چنه خواره‌وه‌ی که‌شتیه‌که، نه‌وانه‌ی له خواره‌وه‌ی که‌شتیه‌کهن نه‌گهر ناویان به‌ینایه به‌لای نه‌وانه‌ی سه‌ره‌وه‌ی خویان تپیده‌په‌ر ده‌بون، وده‌یانووت :نه‌گهر به گویره‌ی به‌شی خۆمان که‌شتیه‌که کون بکه‌ین له خواره‌وه نه‌وا نازاری نه‌وانه‌ی سه‌ره‌وه ،ناهه‌ین، نه‌گهر نه‌وانه‌ی سه‌ره‌وه وازیان لیبه‌ینن ئهو کاره بکه‌ن نه‌وا هه‌موویان تیا ده‌چن ،«ئه‌گهر ده‌ستیان بگرن) که که‌شتیه‌که کون نه‌کهن (نه‌وا هه‌موویان رزگاریان ده‌بیت [صه‌حیه]-[بوخاری گه‌راویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پښه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- نمونه‌ی هینایه‌وه له‌سه‌ر ئهو که‌سانه‌ی که پابه‌ندی سنووره‌کانی خوی گه‌ورهن، ودامه‌زراون له‌سه‌ر فه‌رمانی الله، وفه‌رمان به چاکه ده‌کهن و نه‌هی له خراپه ده‌کهن، وه‌روه‌ها نمونه‌ی هینایه‌وه له‌سه‌ر ئهو که‌سانه‌ی که وازیان له

(57) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ دَعَا إِلَى هُدًى كَانَ لَهُ مِنَ الْأَجْرِ مِثْلُ أُجُورٍ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ أُجُورِهِمْ شَيْئًا، وَمَنْ دَعَا إِلَى ضَلَالَةٍ كَانَ عَلَيْهِ مِنَ الْإِثْمِ مِثْلُ آثَامٍ مَنْ تَبِعَهُ، لَا يَنْقُصُ ذَلِكَ مِنْ آثَامِهِمْ شَيْئًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(57) - له نهبی هورمهروه - رمزای خوی لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهنرمویت: «نوهی بانگهشه بکات بو هیدایهت وچاکهکاریهک، نهوا پاداشتی وهکو پاداشتی نهوانه وایه که شوینی دهکهن کردوهی پی دهکن-، ونهمیش هیچ له پاداشتی نهوان کهم ناکاتهوه، ونهوهی بانگهشه بکات بو گومراییهک، نهوا تاوانی له سهره به هیندهی تاوانی نهوانهی که شوینی دهکهن، ونهمیش هیچ له تاوانی نهوان «کهم ناکاتهوه [صحه]-[موسلم گنراویهتهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پروندهکاتهوه نهوهی به قسه وکردهوه رینموینیکار ورینیشاندهر وهاندری خهکی بیت بو سهر ریگیاههک که هق وخیری تیدایه، نهوا پاداشتی وهکو پاداشتی نهوانیه که شوینی دهکهن بهی نهوهی هیچ لهپاداشتی شوینکوتوان کهم بیتهوه. ونهوهی به قسه وکردهوه رینموینیکار ورینیشاندهر بیت بو ریگیاههک که پوچهل وخرایهی تیدایه له شهر و تاوان وگوناھ یان شتیک حهلال نهبیت، نهوا تاوانی لهسهر دهنوسریت هیندهی تاوانی نهوانهی شوینی دهکهن بهی نهوهی هیچ له تاوانی شوینکوتوانی کهم بیتهوه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فمزل وپله وپایهی بانگهوازی کردن بو هیدایهت ورپیگای راست، نهگهر زور یان کهم بیت، ونهوهی بانگهوازی دهکات پاداشتی وهکو نهو کهسهیه که کردهوهکه دهکات، ونهمیش فمزلیکی مهن ونهوپری بهخشدیمیه له لایهن خوداوه

2. ترسناکی بانگهوازی کردن بو گومرای، نهگهر زور یان کهم بیت، ونهوهی بانگهواز دهکات بو گومرای؛ وهکو تاوانی نهو کهسهی لهسهر دهنوسریت که کردهوهکه دهکات

3. پاداشت هاوشیوهی کردهویه، نهوهی بانگهوازی بکات بو خیر وچاکه؛ پاداشتی وهکو نهو کهسهیه که کردهوهکه دهکات، ونهوهی بانگهوازی بکات بو شهر وخرایه؛ وهکو تاوانی نهو کهسهی لهسهر دهنوسریت که کردهوهکه دهکات

4. ده‌بیت مسوومان ناگادار بیت کهسانیک چاوی لی نه‌کهمن کاتیک به‌ناشکرا تاوان ده‌کات و‌خه‌لکی ده‌بیین، چونکه تاوانی زیاتری له‌سەر ده‌نوسریت نه‌گەر که‌سێک چاوی لێکات ؛ هەر چه‌نده ئهو هانی نه‌دابیت بۆ کردنی تاوانه‌که‌ش

(3373)

(58) - عن أبي مسعود الأنصاري رضي الله عنه قال: جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: إِنِّي أَبْدَعُ بِي فَأَحْمِلْنِي، فَقَالَ: «مَا عِنْدِي»، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَنَا أَذْلُهُ عَلَى مَنْ يَحْمِلُهُ، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(58) - له ئه‌بی مه‌سعودی ئه‌نساریه‌وه -ڕه‌زای خوای لێبیت- ده‌لێت: پیاویک هات بۆ لای پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ووتی: من ئاژله‌که‌م -سواریه‌که‌م- مرد ؛ ئاژله‌یکم- پێده‌ بۆئه‌وه‌ی هه‌لمبگریت -بۆ سه‌فه‌رکردن-، فه‌رمووی: «هیچم له‌لای نه‌یه‌»، پیاویک ووتی: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا، من ڕێنیشاندهری ده‌بم بۆ لای که‌سێک که هه‌لی بگریت، پێغه‌مبه‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- فه‌رمووی: «پاداشتی که‌سی ڕێنیشاندهر بۆ کاری خێر وه‌کو پاداشتی- «که‌سی نه‌نجامده‌ری کاره‌ خێره‌که‌ وایه [صه‌حیحه‌]-[موسلیم گێڕاویه‌تیبه‌وه‌]

شیکردنه‌وه‌:

-پیاویک هات بۆ لای پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ووتی: من ئاژله‌که‌م -سواریه‌که‌م- مرد ؛ ئاژله‌یکم- پێده‌ بۆئه‌وه‌ی هه‌لمبگریت -بۆ سه‌فه‌رکردن-، پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- داوای لێبووردنی کرد به‌وه‌ی هیچ شتیکی له‌لای نه‌یه‌ بۆئه‌وه‌ی وه‌کو سوار ی پێیدات پیاویک له‌وانه‌ی ئاماده‌بوو، ووتی: ئه‌ی پێغه‌مبه‌ری خودا، من ڕێنیشاندهری ده‌بم بۆ لای که‌سێک که هه‌لی بگریت، پێغه‌مبه‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- ڕایگه‌یاند که ئهو که‌سه به‌شداره له‌ پاداشتی ئه‌نجامده‌ری کاره‌ خێره‌که‌ چونکه ڕێنیشاندهری کاری چاکه‌ بوو، به‌بی ئه‌وه‌ی هیچ شتیک له‌پاداشتی دوهم که‌م بکاته‌وه‌.

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. ئامۆژگاری کردن بۆ ڕێنیشاندانی کاره‌ خێر وچاکه‌کان
2. هاندان بۆ ئه‌نجامدانی کاری خێر وچاکه‌ هۆکاره‌ بۆ کاملی وپته‌وبوونی کۆمه‌ک وهاوکاری له‌نیۆ کۆمه‌لگای مسوومان

3. -فراوانی فہزل ورمہمتی خوی گہورہ -سبحانہ وتعالی
4. فہرموودہکہ بنچینہیہکی گشتیہ بویہ ہموو کارہ خیرہکان دہگریتموہ
5. مروث نہگہر نہیتوانی داوای پرسیارکار جیبہجی بکات، ئہوا رینیشاندہری دہبیت بو
کہسیکی تر ؛ کہ لہویہ داواکہی بو جیبہجی بکات

(5354)

(59) - عَنْ سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ يَوْمَ خَيْبَرٍ: «لَأُعْطِينَ هَذِهِ الرَّايَةَ غَدًا رَجُلًا يَفْتَحُ اللَّهُ عَلَى يَدَيْهِ، يُحِبُّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيُحِبُّهُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ»، قَالَ: فَبَاتَ النَّاسُ يَدُوكُونَ لَيْلَتَهُمْ أَيُّهُمْ يُعْطَاهَا، فَلَمَّا أَصْبَحَ النَّاسُ غَدَوْا عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كُلُّهُمْ يَرْجُو أَنْ يُعْطَاهَا، فَقَالَ: «أَيْنَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ؟» فَقِيلَ: هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ يَشْتَكِي عَيْنَيْهِ، قَالَ: «فَارْسُلُوا إِلَيْهِ»، فَأُتِيَ بِهِ فَبَصَقَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي عَيْنَيْهِ وَدَعَا لَهُ، فَبَرَأَ حَتَّى كَأَنَّ لَمْ يَكُنْ بِهِ وَجَعٌ، فَأَعْطَاهُ الرَّايَةَ، فَقَالَ عَلِيٌّ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَقَاتِلُهُمْ حَتَّى يَكُونُوا مِثْلَنَا؟ فَقَالَ: «انْفِذْ عَلَى رِسْلِكَ حَتَّى تَنْزِلَ بِسَاحَتِهِمْ، ثُمَّ ادْعُهُمْ إِلَى الْإِسْلَامِ، وَأَخْبِرْهُمْ بِمَا يُحِبُّ عَلَيْهِمْ مِنْ حَقِّ اللَّهِ فِيهِ، فَوَاللَّهِ لَأَنْ يَهْدِيَ اللَّهُ بِكَ رَجُلًا وَاحِدًا، خَيْرٌ لَكَ مِنْ أَنْ يَكُونَ لَكَ حُمْرُ النَّعَمِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(59) - له سهلی کوری سه عده وه -ره زای خویان لیبیت- که پیغمبر صلی خدا -صلی الله علیه وسلم- ده فرمونیت: «سبهین نالاکه ددهمه دهستی پیاوئیک که خوی گهوره له سه دهستی نهو سرکهوتن دهبه خشیت، خوی گهوره وپیغمبر صلی خوش دهویت، و خوی گهوره وپیغمبر صلی نهو یان خوش دهویت»، سه هل ده لیت: کاتیک به یانیاں به سردها هات ؛ هه موویان رویشتن بو لای پیغمبر صلی خدا -صلی الله علیه وسلم-، هه ریه کیکیان هیوای وابو نالاکه به نهو بدریت، پیغمبر صلی الله علیه وسلم- فرموی: «کوا علی کوری، نه بی تالیب؟»، ووترا: نهو چاوی ئیش وئازاری ههیه، بویه نارديان به دوايدا وهینیاں وپیغمبر صلی خدا -صلی الله علیه وسلم- تفیکي کرده نیو چاوه کانییه وه وئازی بو کرد؛ بویه باش بوو وهکو نهو وابت که هه رگیز ئیش وئازاری نه بوو بیت، وئالاکه ی پندا، وپی فرموی: «له سرخو برو هه تا ده چیه نزیک خاکی نهوان، پاشان بانگیان بکه بو نیسلام، وهوآلیان پی بده سبهارته به مافه کانی خوی گهوره له نیسلامدا، والله نه گهر «خوی گهوره به هو ی تو وه هیدایه تی یهک کهس بدات باشتره بو تو له وشره سوورده کان [صه حیه] - [بوخاری و موسلیم هاوردان له سهری]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ههوآلیدا سبهارته بهو ی بهیانی مسولمانان سه رده کهون به سر جولکه ی خه ییردا، نه میس له سر دهستی پیاوئیک که نالاکه ی پیده دات ؛ مه بست له نالا نهو دروشم و نیشانه یه که سوپا وهکو دروشمی خوی به رزی ده کاته وه. نه م پیاوه له سیفته کانی نهو یه خوی گهوره وپیغمبر صلی خوشدهویت، و خوی گهوره

ويُغهمبهم كهيشى خوشيان دهويت، هاوه لان له شهودا قسه وگفتوگويان دهکرد سهارهت بهوى ئالاکه به کى دهدات؟ وهکو هيوايهك بۆ بهدهستهينانى ئهم ريزلنانه مهنه، کاتيك بهيانى هات ؛ رويشتن بۆ لای پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم-، ههمويان هيوايان وابوو، ئهم ريزلنانه بهدهستهينان

پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- پرسيارى کرد :عهلى کورى ئهبي تالب له کوييه - رهمزاي خواى لنييت-؟

ووترا :ئهو نهخوشه وچاوى نازارى ههيه

پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- ناردى بهدايدا، وهينايان، به ئاوى پيروزي نيو دهمى تقى کرده نيو چاوهکانى، ونزاي بۆ کرد، خواى گهوره شيفاي پييهخشى له نهخوشيهكهى ههرومهو ئهوه وابييت نهخوش نهبوو بييت، وئالاکهى پيدا، وفهرمانپيکرد بهوى لهسهرخو بروات ههتاوهکو نزیک دهبينهوه له قهلاى دوژمن، پاشان هاتنه نيو ئيسلام بخاته پيشيان وبانگهوازيان بکات بۆ ئهم ئاينه، ئهگهر وهلاميان دايهوه؛ ئهوهى واجبه لهسهريان بۆيان بروون بکهرهوه

پاشان پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- فمزلى بانگهوازي کردن بۆ لای الله ى پروونکردهوه بۆ عهلى، وبانگهواز ئهگهر هوکار بييت بۆ هيدايمتدانى پياوئیک ئهوا ئهمه، خيرتره بۆى لهوى وشترى سوورى ههبييت که له گرانبههاترين سامانهکانى عهربه وخاوهنى بييت ويىکاته خير

له سوودهکانى فهرموودهکه:

1. ،فمزلى وپله وپايهى عهلى کورى ئهبي تالب -رهمزاي خواى لنييت- دهردهمخات وشاهيدى دانى پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- بۆى ؛ ئهو خدا وپيغهمبهرى خوشدهويت، وخودا وپيغهمبهركهيشى ئهويان خوشدهويت
2. بهپهروشى هاوه لان -رهمزاي خوايان لنييت- لهسهر خير وچاکهکردن، وکيپرکى کردنيان لهسهر ئهنجامدانى
3. دروستيى رهچاوکردنى ئهدهبه جوانهکان لهکاتى جهنگدا، ودوورکهوتنهوه له زيادهرموى وسهرهروى ودهنگى بيزارکه که هيج پتيويست نين
4. له بهلگهکانى پيغهمبهر ايمتى موحهمده -صلى الله عليه وسلم- ؛ چونکه ههواليدا، سهارهت به سهرکهوتنيان بهسهر جولهکهدا، ورويدا بهو شيويهى ئهو باسيکرد وخواى گهوره به ئيزنى خو شيفاي بهخشى به چاوهکانى عهلى کورى ئهبي تالب -لهسهر دهستى پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم-

5. مەبەستی مەزن لە جیهاد بریتیه لەو هی خەلکی بێنە نیو ئاینی ئیسلامە و پابەندی ئەم ئاینە مەزنە بن.
6. بانگەوازی کردن به پله و قوناغ دەبیت سەرەتا داوا لە کافر دەکرت که مسولمان بیت و دوو شاھیدیەکه بلایت، و پاشان فەرمانی پێدەکرت فەرزەکانی ئیسلام جێبەجێ بکات.
7. فەزڵ و پله و پایەیی بانگەوازی کردن بۆ ئاینی ئیسلام و ئەو خێرەیی تێیدا بە بۆ ئەو کەسەیی بانگەوازی بۆ دەکرت و بۆ بانگەواز، ئەو هی بانگەوازی بۆ دەکرت و ئامۆژگاری دەکرت؛ لەو هیە هیدایەت وەر بگرت و بێتە مسولمان، و بانگەواز پاداشتیکی زۆر گەورە و مەدەگرت بە هۆی ئەم کردەوه چاکە

(3409)

(60) - عن ابنِ عُمَرَ رضي الله عنهما قال: قال رسولُ الله صَلَّى الله عليه وسلم: «مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ». [حسن] - [رواه أبو داود وأحمد]

(60) - له عبداللهی کۆری عومەرەوه - بەزای خاویان لێبیت- که پێغەمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەر مۆیت: «هەرکەسێک خۆی بە خەڵکانێک بچوینیت؛ ئەوا بە یەکیک». [له ئەوان دادەنریت] [حەسەنە]-[]

شیکردنەوه:

پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوەمان بۆ دەکات هەرکەسێک خۆی بە خەڵکانێک بچوینیت لە کافرەکان یان فاسقەکان یان چاکەکاران -بەو هی شتیک لە تاییەتمەندییەکانی ئەوان پەیرەو بکات لە بیروباوەڕەکان یان پەرسەتەکان یان نەڕیتەکان- ؛ ئەوا بە یەکیک لە ئەوان دادەنریت، چونکە خۆچواندن پێیان دەبێتە هۆی خۆچواندن بە ئەوان لەناخدا، و بێگومان خۆچواندن بەکەسانێک ئاماژەیه بۆ سەرسامبوون پێیان، و لەو هیە بێتە هۆی خوشبوستنیان و بەگەورەدانانیان و مەیل بۆیان و دۆستایەتی کردنیان، و ئەمە سەرەنجام -لەو هیە بێتە هۆی خۆچواندن بە ئەوان لەدڵ و پەرسەتندا- پەنا بە خۆای گەورە

له سوودەکانی فەرموودەکه:

1. هۆشدارێ و ئاگادار کردنەوه لە خوشوبهاندن بە کافر و فاسقەکان

2. ناموژگاری کردن بۆ خوجواندن به پياوچاكان وئومان قودوه وسهرمهشق بن

3. خوجواندن له پروكهشدا دهبيته هوى خوشويستن له ناخدا

4. مروّف تووشى ههرهشه وتاوان دمبيت بهپي جوري خوجواندنهكه

5. نههى كردن له خوجواندن به كافرهكان مهبست لئي نههى كردنه له خوجواندن پييان
له پهرستهكان وخوو ونهريته تاييهتهكانيان، بهلام نهگهر شتيك لهمانه نهبيت وهكو
فيريونه پيشهسازبيهكان وهاوشيوهكاني كه سوودي بۆ ئيسلام ومسولمانان ههيه نهوا
ئههه ناچيته ژير خانهى نههى كردنهوه

(5353)

(61) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي - صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - قَالَ: «الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُحَالِلُ». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(61) - له ئههه هورهيرهوه -هرزاي خواي لئيبيت- كه پئغهمبهه -صلى الله عليه وسلم
دهفهرمويت :«مروّف له سهه نايي هاوريكهيهتي؛ بويه با ههريهكيكتان سههه بكات
».«وبزانيت هاوريكهيهتي كي دهكات [حهسهنه]- تورمودي گيراويهتیهوه - ئيينوداود گيراويهتیهوه
[ئهحمدهد گيراويهتیهوه -

شيكردنهوه:

ئههم فهرموودهيه ههوالى نهوه دمدات كه مروّف له سهه خوو وريگاي هاوريكهيهتي؛
بويه بۆ پاراستنى نايي ورموشتي دهبيت بزانيت هاوريكهيهتي كي دهكات؛ بويه نهوهي رازيه
له سهه نايي ورموشتي نهوا با هاوريكهيهتي بكات، وئوهش بهو شيويه نهبيت نهوا با لئي به
دوور بيت، چونكه خوو دمدزيت وهاوريكهيهتي كاريگههه ههيه له چاك بووني حال يان
خراپ بووني. بويه به پوختي فهرموودهكه نامازه بهوه دهكات كه مروّف پئويسته هاوريكهيهتي
كهساني چاك بكات؛ چونكه ئههه خيري زوري تيدايه

له سوودهكاني فهرموودهكه:

(3122)

(62) - عن تميم الداري رضي الله عنه ، قال: سمعتُ رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَيَبْلَغَنَّ هذا الأمرُ ما بلغ الليل والنهارُ، ولا يترك الله بيتَ مدَرٍ ولا وَبَرٍ إلا أدخله الله هذا الدين، بعزٍّ عزيز أو بَذَلٍّ ذليل، عزا يُعِزُّ الله به الإسلام، وذُلًّا يُذِلُّ الله به الكفر» وكان تميم الداري، يقول: قد عرفتُ ذلك في أهل بيتي، لقد أصاب مَنْ أسلم منهم الخير والشرف والعز، ولقد أصاب من كان منهم كافرا الذل والصَّغار والجِزْيَة. [صحيح] - [رواه أحمد]

(62) - له تهمیمی دارییهوه -رمزای خوای لیبیت- دملیت: گویم له پیغمبرهی خودا بوو - صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو: «نهم ناینه دهگاته همرشونینیک که شهو وروژی پنبیگات، وخوای گهوره نهم ناینه دهگهیهنیت به ههموو شونینیکی نیشتهجیبوو وههموو شونینیکی چوَل وبیابان، هوکاری شکوداربوونی شکودارانه یان هوکاری سهرشوربوونی سهرشوران، شکودارییهک که خوای گهوره بههوی دهستگرتن به نیسلامهوه دهیبهخشیت، وسهرشورییهک که خوای گهوره بههوی کوفر ورهتدانهوهی نیسلامهوه دهیسهپینیت». تهمیم دملیت: تهمم بینی له نیو نندامانی خیزانهکم، نهوانهی مسولمان بوون تووشی خیر وریزداری وشکوداری بوون، ونهوانهی کافر بوون تووشی سهرشوری وبجووکی وباجدان بوون [صهحیه]-[نهحمه دگیراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههوالی نهوه ددهات که نهم ناینه دهکاته ههموو شونینیکی سهر زهوی، همرشونینیک شهو وروژی پنبیگات بانگهوازی نهم ناینه پنی دهگات، وخوای گهوره نهم ناینه دهخاته نیو ههموو مالنیک جار له همرشار وگوند دهشتایی وبیابانیکدا بیت نهوهی نهم ناینه قبول بکات وبامری پنبهینیت نهوا شکودار دهیت بههوی شکوداری نیسلامهوه که ناینی پهروهردگاری ههموو بوونهوهرهمکانه، نهوهی نیسلام رهت بکاتهوه وکوفر بکات نهوا زملیل وسهرشور دهیت چونکه ناینی خودای رهتکردهوه، ولهه ففرمودهیهدا هاوملی بهریز تهمیمی داری -رمزای خوای لیبیت- باسی نهوه دهکات که نهو ،نامازمکان وراستیهکانی نهم ففرمودهیهی به چاوی خوای بینی له نیو بنهماله وخیزانهکهیدا ههرکهسیکیان مسولمان بوو تووشی خیر وریز وشکوداری بوو، ونهوهی کافر بوو تووشی سهرشوری وزملیلی وباجدان بوو به دهولت بههوی کوفر وبیاهور بوونیهوه

له سوودهکانی ففرمودهکه:

(63) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَا يَسْمَعُ فِي أَحَدٍ مِنْ هَذِهِ الْأُمَّةِ يَهُودِيٍّ وَلَا نَصْرَانِيٍّ، ثُمَّ يَمُوتُ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَّا كَانَ مِنَ أَصْحَابِ النَّارِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(63) - له نەبی ھورەیرەو ە کہ پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مویت سویند بە ئەوێ کہ ئەفسی موحەممەدی بە دەستە، ھیچ کەسێک نییە لەم ئومەتە لە» جولەگەیک یان نەسرانیەک سەبارەت بە من ببیست، پاشان بمریت لە سەر باوەر «نەهینان بەو پەيامەى که من پێی نێردراوم؛ ئەوا لە ئەهلى دۆزهخه [صهحيحه]- [موسليم] گنراو یەتیەو

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- سویند دەخوات کہ ھەر کەسێک لەم ئومەتە *سەبارەت بە ئەو ببیستت، ئینجا جولەگە یان گاور یان ھەریەکێکی تر کہ پەيامی پێغەمبەری پێدەگات صلی اللہ علیہ وسلم-، پاشان بمریت و باوەر نەهینت بە پەيامی ئیسلام ؛ ئەوا لە ئەهلى- دۆزهخه و بەهەتاهەتایی تێیدا دەمینتەو) * .ئومەت :لێرەدا مەبەست لێی ئومەتی بانگەواز ھەروەکو زانایان فەرموویانە، چونکە ئومەت دوو جۆرە :ئومەتی بانگەواز و ئومەتی وەلامدانەو، ئومەتی بانگەواز ھەموو خەلکی سەر زەوی دەگریتەو، و ئومەتی وەلامدانەو (تەنھا مەبەست لێی ئومەتی ئیسلامە کہ باوەریان بە ھەموو پێغەمبەران ھیناوە

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. گشتگیری پەيامی پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بۆ ھەموو جیھان، و واجبیتی شوێنکەوتنی، و ھەموو شەریعەتەکانی پێشوو ؛ بە شەریعەتەکەى ئەو ھەلۆشێنرانەو.
2. ھەر کەسێک بپاوەر بێت بە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ؛ ئەوا باوەر ھینانی بە -پێغەمبەرانى تر سوودی بوى نایبت -عليهم الصلاة والسلام
3. ئەوێ سەبارەت بە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم-ى نەببستت، و بانگەوازی ئاینی ئیسلامی پێ نەگەیشتیبت ئەوا ئەو کەسە پۆرش (عوزر) ی ھەبە، و چارەنووسی لەقیامەتدا لەلای خواى گەورە

4. «مروڤ دهتوانيت مسولمان بيت ؛ هه چهنده ماوهيهكي كه مېش بيت پېش مردن ته نانت نهگه له نهخوشيهكي سهختيشدا بيت، ههتا نهو كاتهي روځ دهگاته گهروو (ههتا مردن دهبيت).

5. به باشدانان وهولدان بو چاك پېشانداني نايي كافر هكان -لهوانهش جولهكه وگاور هكان- ؛ نهه كوفه

6. باسكردني جولهكه وگاور هكان -لهه فهرموودهيدا- ؛ هوشداريه بو شوينكهوتواني نايهكاني تر، چونكه نهگه جولهكه وگاور هكان -كه كتيبي ناسمانيان بو دابهزېندر اوه- ؛ نهه حاليان بيت، نهواني تر كه كتيبيان نيبه ؛ هه رهشهكه زياتر دهيانگرېتهوه، بويه واجبه ههمويان شويي نايهكهكي بكهون وگوږايهلي بن -صلي -الله عليه وسلم

(3272)

(64) - عَنْ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عِدَاةُ الْعَقَبَةِ وَهُوَ عَلَى نَاقَتِهِ: «الْقُطُ لِي حَصَى» فَلَقِطْتُ لَهُ سَبْعَ حَصَيَاتٍ، هُنَّ حَصَى الْحَذْفِ، فَجَعَلَ يَنْفُضُهُنَّ فِي كَفِّهِ وَيَقُولُ: «أُمْتَالِ هَؤُلَاءِ فَارْمُوا» ثُمَّ قَالَ: «أَيُّهَا النَّاسُ، إِيَّاكُمْ وَالْعُلُوَّ فِي الدِّينِ، فَإِنَّمَا أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ الْعُلُوَّ فِي الدِّينِ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه والنسائي وأحمد]

(64) - له نيين عباسهوه -رهزاي خويان لبيت- دهليت :پيغمبهري خدا -صلي الله عليه وسلم- سر لهبياني عهقه بهسر وشترهكهيهوه ؛ پيمي فهرموو :«بهردم بو ههلبگره (بيهنه بوم)» منيش حموت بهردى بچوكم بو هينا، له بهردى پهلهپيكن، لهنيو دهستيدا ههليدهگيرانهوه وفهرمووى :«با وهكو نهمانه بيت (نهو بهردانهي (دهيهاويزن)» پاشان ،فهرمووى :«نهى خهلكينه، وريا وناگداري زيادهرهوى وسنور تيپراندن بن له نايندا ،«هوكاري تياچووني نهوانه ي پيش نيوه ؛ زيادهرهوى كردن بوو له نايندا [صحيحه]-[

شېكرندهوه:

نيين عباس -رهزاي خويان لبيت- باسي نهومان بو دهكات كه له روژي قورباني نهو لهگهل پيغمبهري خدا بوو -صلي الله عليه وسلم- سر لهبياني روژي هاويشتني بهردهكان له عهقه به له حهجي مالئاواييدا، پيغمبهري صلي الله عليه وسلم- فهرمانپيكرد بهوه بهردى بو بهيت بو هاويشتن، نهويش حموت بهردى هينا، ههردانهكيان بهقهرد

دەنكە نۆكێك یان بوندوقێك دەبوو، -صلی الله علیه وسلم- بەردەکانی لەنێو دەستی دانا پاشان جولاندنی، و فەرمووی: لە قەبارەدا با وەکو ئەمانە بیت ئەو بەردانەی دەیهاوێژن. پاشان پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- هۆشدار یانی کردووە لە زیادەری و توندەری و تێپەراندنی سنوورەکان لە بابەتەکانی ئاین، ئەوەی بوو هۆی تیاچوونی ئومەتانی پیشو و بریتی بوو لە تێپەراندنی سنوورەکان و زیادەری و توندەری لە ئایندا

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. نەهی کردن لە زیادەری لە ئایندا، و پروونکردنەوی خراپی سەرەنجامی و هۆکاری تیاچوونە
2. پەند و ئامۆژگاری وەرگرتن لە ئومەتانی پیش ئیمە، بۆ ئەوەی خۆمان بپارێزین و دوور بین لەو هەلە و تالوانانەی تووشی بوون
3. ئامۆژگاری کردن بە شۆینکەوتنی سونەت

(3395)

(65) - عن عبد الله بن مسعود قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «هَلَاكَ الْمُتَنَطِّعُونَ»

قالها ثلاثاً. [صحيح] - [رواه مسلم]

(65) - له ئیبن مەسعودە -ڕەزای خۆی لێبێت- کە پیغمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەرموێت: «توندەری وەکان تیاچوون»^٨ (ئەمە ی سێ جار فەرموو)، توندەری وەکان الْمُتَنَطِّعُونَ -نەوانەن کە زیادەری دەکەن لە خواپەرستیدا و کردووەکە لەسنوری شەرع- (دەردەکەن و زۆر لە خۆیان دەکەن [صەحیحە]-[موسلیم گێراویەتیەو])

شیکردنەو:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- پروونی دەکاتەو کە توندەری وەکان بێهیا، و خەسارۆمەندن بۆ هیدایەت و زانست-ن لە دنیا و دینیاندا، و لە قسە و کردەمیاندا. سنووری ئەو شەرعیان تێپەراندووە کە پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- پێی هاتوو

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. حرام‌بوونی توندرووی وزور له خوکردن - ئهرکی نارمحت خستنه سهر نه‌فس - له ههموو شتی‌کدا، وناموژگاری وهاندان بو دوورکهوتنه‌وه له‌م سیفته‌له ههموو شتی‌کدا ؛ و به‌تایه‌تی له پهرستنه‌کان وله به‌گه‌وره‌دانانی پیاوچاکان
2. گهران به‌دوای کاملترین له پهرستنه‌کان وهند ؛ ئهمه شتیکی باشه ، و به‌دهست دیت به پابه‌ندبوون به شهریعه‌ته‌وه
3. سونه‌ته که بابه‌تیکی گرنه‌گ دووپاتی له سهر بکریته‌وه ، چونکه پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- ئهم پرسته‌یه‌ی سی جار دووباره کرده‌وه
4. لایبوورده‌یی ئایینی نیسلام، و ئاسانی ئهو فهرمان وشهریعت ویاسایانه‌ی که تینیدا دانراوه

(3420)

(66) - عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْيَهُودُ مَغْضُوبٌ عَلَيْهِمْ، وَالنَّصَارَى ضَالَّةٌ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(66) - له عهدی کوری حاتم‌وه که پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمویت «جوله‌که‌کان ؛ خوای گه‌وره توریه‌ه لییان، وگا‌وره‌کان گوم‌ران» [صه‌حیحه] - [تورمودی] گ‌ن‌راوه‌تیه‌وه

شیگردنه‌وه:

پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه‌مان بو ده‌کات که جوله‌که‌کان قه‌ومیکن خوای گه‌وره توریه‌ه لییان ؛ چونکه هه‌ق وراستیان زانی وکرده‌وه‌یان پینه‌کرد . وگا‌وره‌کان قه‌ومیکی گوم‌ران ؛ چونکه کرده‌وه‌یان کرد به‌بی زانست

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. زانست وکرده‌وه پیکه‌وه هۆکاری رزگاربوون له ر‌نیازی ئه‌وانه‌ی خوای گه‌وره -توریه‌ه لییان- جوله‌که‌کان- وئه‌وانه‌ی گوم‌ران -گا‌وره‌کان

2. هۆشدارى له رێبازى جولهكه وگاوهكان، وپابه‌نبوون به رێبازى راست كه رێبازى ئاینى ئیسلامه

3. جولهكه وگاوهكان خوای گهواره تورمه لێیان وگومران، به‌لام تایبه‌تترین سیفه‌تى جولهكه‌كان ؛ خوای گهواره تورمه لێیان، و تایبه‌تترین سیفه‌تى گاوهره‌كان ؛ گومران

(65061)

(67) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ، قَالَ: وَعَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(67) - له عبدالله كورى عه‌مرو كورى ئه‌لعاس ده‌لێت :گویم له پێغه‌مبه‌رى خودا بوو - صلى الله عليه وسلم- كه ده‌یفه‌رموو :«خوای گهواره قه‌ده‌رى دروستكراوه‌كانى نووسىووه پێش ئه‌وه‌ى ئاسمانه‌كان وزه‌وى دروست بكات به‌ په‌نجا هه‌زار سال، وعه‌رشه‌كه‌ى .[له‌سه‌ر ئاوه [سه‌حیحه‌]-[موسلیم گه‌راویه‌تیوه‌]

شیكرده‌وه‌:

پێغه‌مبه‌ر -صلى الله عليه وسلم- باسى ئه‌وه ده‌كات كه خوای گهواره قه‌ده‌رى هه‌موو شتێكى نووسىووه كه پرووده‌دات له‌ گه‌ردووندا به‌ ورده‌كاریه‌وه له‌ ژيان و مردن و پرزق و هه‌تد هه‌مووى له -تابلۆ پارێزر او هه‌كه‌دايه: اللوح المحفوظ- پێش ئه‌وه‌ى ئاسمانه‌كان وزه‌وى دروست بكات به‌ په‌نجا هه‌زار سال، وهه‌مووى پرووده‌دات به‌پێى قه‌زا وقه‌ده‌رى خوای گه‌واره -عز وجل-، هه‌موو شتێك پرووده‌دات به‌قه‌زا وقه‌ده‌رى خوای گه‌واره‌یه، هه‌رشتێك تووشى به‌نده بێت ئه‌وا نه‌ده‌بوايه تووشى نه‌بێت، وهه‌رشتێك تووشى نه‌بووه نه‌ه‌بوايه تووشى بێت

له سووده‌كانى فهرمووده‌كه‌:

1. واجبێتى باوه‌ربوون به‌ قه‌زا وقه‌ده‌ر

2. قه‌ده‌ر :بریتیه له‌ زانستى خوای گه‌واره به‌ شته‌كان ونووسینیان و ویستى وخولقاندینیان

3. ئیمان به‌وه‌ى قه‌ده‌رمان نووسراون پێش ئه‌وه‌ى ئاسمانه‌كان وزه‌وى دروست بکړیت ؛ ئه‌مه ده‌بێته‌ هو‌ى ره‌زامه‌ندى وته‌سلیم بوون بۆ په‌روه‌رگار

4. عمرشی خوی میهره بان له سهر ئاو بووه پیش ئه وهی ئاسمانه کان وزه وی دروست بکات.

(65038)

(68) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: حَدَّثَنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ الصَّادِقُ الْمَصْدُوقُ: «أَنَّ خَلْقَ أَحَدِكُمْ يُجْمَعُ فِي بَطْنِ أُمِّهِ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَأَرْبَعِينَ لَيْلَةً، ثُمَّ يَكُونُ عِلَاقَةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يَكُونُ مُضْغَةً مِثْلَهُ، ثُمَّ يُبْعَثُ إِلَيْهِ الْمَلَكُ، فَيُؤَدِّنُ بِأَرْبَعِ كَلِمَاتٍ، فَيَكْتُبُ: رِزْقُهُ وَأَجَلُهُ وَعَمَلُهُ وَشَقِيٌّ أَمْ سَعِيدٌ، ثُمَّ يَنْفُخُ فِيهِ الرُّوحَ، فَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّى لَا يَكُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْأَلُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُ النَّارَ، وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّى مَا يَكُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ إِلَّا ذِرَاعٌ، فَيَسْأَلُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ، فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(68) - له عبدالله كورى مهسعوده وه -رمزای خوی لنبیت- دهلئیت :پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- بۆمانی گئیرایه وه لهکاتییدا ئه وه راستگۆیه و بهراستگۆ دانراوه لهگهیااندنی ومحیدا-، فهرمووی :«ههر یهکیکتان لهکاتی دروستکردنی کۆدهکریته وه له سکی دایکیدا چل رۆژ وشه وه ، پاشان دهبیته خوینیکی چری کولۆ بۆ ههمان ماوه، پاشان دهبیته پارچه گۆشتیک بۆ ههمان ماوه، پاشان فریشتهیهکی بۆ دهنیردریت وفهرمانی پیدهکریت به چوار شت :برزقی وتهمهنی وکرده وهی، وبهدهخت چاره رهش- یان ئاسوودهیه، وبهتهکید یهکیکتان کرده وه دهکات به کرده وهی ئه هلی بهههشت ههتاوهکو لهنیوان ئه وه وبهههشت - دووری- بالئیک دهمینیته وه؛ قهده دووچار کرده وه دهکات به کرده وهی ئه هلی دۆزهخ بۆیه دهچیته نیویه وه، ویهکیکتان -کرده وه دهکات به کرده وهی ئه هلی دۆزهخ ههتاوهکو لهنیوان ئه وه ودۆزهخ -دووری بالئیک- دهمینیته وه؛ دووچار کرده وه دهکات به کرده وهی ئه هلی بهههشت بۆیه دهچیته «نیویه وه»

. [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکردنه وه:

نبین مهسعود -رمزای خوی لنبیت- دهلئیت :پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بۆمانی گئیرایه وه لهکاتییدا ئه وه راستگۆیه له فهرموودهکانی، و بهراستگۆ دانراوه لایهن خوی

گهوارهه - سبحانه وتعالى-، فهرمووی :یهکیکتان خولقاندنی کۆدهکریتهموه، ئەمیش پاش ئەوهی پیاو لهگهڵ خیزانهکهی جوت دهبیت ومهنی پیاو وئافرهتهکه کۆدهبیتهموه له رهمی ئافرهتهکه پاش چل رۆژ دهبیته دلوپیهیک -نوتفیهیک- له مهنی پیاو وئافرهت، پاشان دهبیته پارچه خوینیک ئەمیش پارچه خوینیکی چری کولویه، ئەمه له چل رۆژی دووهم، پاشان دهبیته پارچه گوشتیک بهقبارهی ئەوهندهی بتوانریت قوت بدریت، ئەمه له چل رۆژی سێیهم، پاشان خای گهواره فریشتیهیکی بو دنیریت، بویه رۆح دهکات بهبهریدا پاش تهاوبوونی چل رۆی سێیهم، وفهرمانی پیدهکریت بهنوسینی چوار شت :برزقهکهی ئەمیش ئەو نيعمهتانهیه که دهستی دهکویت له تهمنیدا، وئهجهلهکهی، ئەمیش ماوهی مانهوهیهتی لهدونیدا، وکردهوهی، ئایا چۆن کردهوه دهکات؟ ئایا خراپهکار -چارهرهش- یان چاکهکاره -بهختهومره- .پاشان پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- سویندنی خوارد :یهکیکتان ،کردهوه دهکات به کردهوهی ئەهلی بهههشت، وکردهوهکانی لای خهکی چاکهکارییه :بهردهوامهلسهری ههتاوهکو لهنیوان ئەو وبهههشت -دووری- بآلیک دهمینیتهموه، واتا دووری ئەو کهسه له بهههشت هیندهی دووری کهسێکه لهشتیکهموه له سه زهوی بهدووری بآلیک، بهلام قهدر دینه پیشی وئوهی لهسهری نووسراوه جیهجی دهبیت، بویه کردهوه ،دهکات به کردهوهی ئەهلی دۆزهخ و کوتا کردهوهکانی بهم شیویه دهبیت ودهچینه نیویهوه چونکه مهرجی قبولبوونی کردهوه ئەوهیه که لهسهری جیگیر بیت ونهگۆریت، وکهسێکی تر کردهوه دهکات به کردهوهی ئەهلی دۆزهخ ههتاوهکو نزیک دهبیت لهوهی بچینه دۆزموهوه، واتا :دووری ئەو کهسه له دۆزهخ هیندهی دووری کهسێکه لهشتیکهموه له سه زهوی بهدووری بآلیک، بهلام قهدر دینه پیشی وئوهی لهسهری نووسراوه جیهجی دهبیت بویه کردهوه دهکات به کردهوهی ئەهلی بهههشت و کوتا کردهوهکانی بهم شیویه دهبیت ،ودهچینه نیویهوه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. چارهنووسی شتهکان لهسهرهجامدا بهو شیویه دهبیت که له قهزا وقههدردا هاتوه
2. هوشداری له سه سامیوون بهرووکهشی کردوهکان؛ چونکه پهند له کوتا کردهوهکانه

(65037)

(69) - عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «الْجَنَّةُ أَقْرَبُ إِلَى أَحَدِكُمْ مِنْ شِرَاكِ نَعْلِهِ، وَالتَّارُ مِثْلُ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(69) - له ئېين مهسعودوه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «بههشت نزیکتره له یهکیک له ئیوه زیاتر له بهستهی نهلهکانی». [صهیحه]-[بوخاری گېراویه تیه وه].

شیکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه وه دهکات که بههشت ودوزه خ نزیکن له مروقه وه وهکو نزیکي بهستهی (قهیتانی (پیلوهکانی) نهلهکانی)، مروقه له وهیه پهرستنیک ئه نجام بدات و ببیته هو ی رازی بوونی خوای گهوره و به هو یه وه دهچینه بههشته وه، ولهویه مروقه تاوانیک بکات و ببیته هو ی توره یی خوای گهوره و به هو یه وه دهچینه دوزه موه.

له سوودهکانی فهرموده که:

1. هاندان بو ئه نجامدانی خیر وچاکه ئه گهر بچووک وکه میش بیت، وترساندن وهوشداری له شهر و خراپه ئه گهر بچووک وکه میش بیت.
2. ده بیت مسولمان له ژيانیدا له نیوان هیوا و ترس دا بیت، و بهردهوام داوا له خوای گهوره بکات بوئوه ی جیگیر و دامه زراو بیت له سر ههق ور یگیای راست چونکه ئه گهر بهم شیوهیه بیت نهوا سه لامهت و پاریزراو ده بیت و تووشی له خوبایی ولوت بهرزی نابیت به حالی خوی.

(3581)

(70) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «حُجِبَتِ النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ، وَحُجِبَتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(70) - له نهی هورمهروه - رمزای خوی لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«دوزهخ دهوردراوه به شههوهت وئارهزووهکان، وبهههشت دهوردراوه به نارمههتی وتافیگردنهوهکان [صهحیه]-[بوخاری گنراویهتیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پروونی دهکاتهوه که دوزهخ دهوردراوه بهو شتانهی نهفسی مروّف نارمزوی دهکات له کردهوه حهرامکراوهکان یان کهمترخمی له واجبهکان؛ ههرکهسیک شوین ههوا وئارهزووی نهفسی بکهویت ههوا شایستهی چوونه دوزهخه وبهههشت دهوردراوه بهو شتانهی که نهفس حزی پیناکات؛ وهکو پهیرموکردنی فهرمانپیکراوهکان و وازهینان له حهرامکراوهکان وئارامگرتن لهسر نهمه، نهگر گویرایهّل بیت وجهادی نهفسی بکات ههوا شایستهی چوونه بهههشته

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. هۆکاری تووشبوون به شههوهت وئارهزووهکان بریتیه له رازاندنهوی شهیتان بو شهر وخرایه وشته ناشرینهکان، که نهمهش وا دهکات لای نهفس جوان بیت وبوی بچیت وئهنجامی بدات

2. فهرمانکردن به دوورکهوتهوه له شههوهته حهرامکراوهکان؛ چونکه ریگیاه بهرمو دوزهخ، وئارامگرتن لهسر نارمهتی وناخوشیهکان؛ چونکه ریگیاه بهرمو بهههشت

3. فزل وپلهوپایهی جیهادکردن دژ به نهفس وکوشش کردن له پهرسنهکاندا وئارام گرتن لهسر نهو بارگرانی وئارمهتیهانی پهیهوستن به پهرسنهکانهوه

(3702)

(71) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَمَّا خَلَقَ اللَّهُ الْجَنَّةَ وَالتَّارَ أَرْسَلَ جَبْرِيلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِلَى الْجَنَّةِ، فَقَالَ: انْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَتَنَظَرَ إِلَيْهَا فَرَجَعَ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَسْمَعُ بِهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا. فَأَمَرَ بِهَا فَحُقَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: اذْهَبْ إِلَيْهَا فَانْظُرْ إِلَيْهَا وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَتَنَظَرَ إِلَيْهَا، فَإِذَا هِيَ قَدْ حُقَّتْ بِالْمَكَارِهِ، فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. قَالَ: اذْهَبْ فَانْظُرْ إِلَى التَّارِ وَإِلَى مَا أَعَدَدْتُ لِأَهْلِهَا فِيهَا. فَتَنَظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ يَرْكَبُ بَعْضُهَا بَعْضًا، فَرَجَعَ فَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَا يَدْخُلَهَا أَحَدٌ. فَأَمَرَ بِهَا فَحُقَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَقَالَ: ارْجِعْ فَانْظُرْ إِلَيْهَا. فَتَنَظَرَ إِلَيْهَا فَإِذَا هِيَ قَدْ حُقَّتْ بِالشَّهَوَاتِ، فَرَجَعَ وَقَالَ: وَعِزَّتِكَ لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ لَا يَنْجُو مِنْهَا أَحَدٌ إِلَّا دَخَلَهَا».

[حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(71) - له نُهیی هورمهروه که پیغمبرهی خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت کاتیک خوای گهوره بهههشت ودوزهی دروستکرد جبریلی نارد -علیه السلام- بؤ «بههشت، فهرمووی :تهماشای بکه چیم ناماده کردوه بؤ نهوانهی تئیدا -دهمیننهوه نهویش تهماشای کرد؛ گهرایهوه، جبریل- فهرمووی :سویند به شکوداریت ههرکهسینک سهبارهتی ببیستیت نهوا دهچینه نیویهوه، پهروهردگار- فهرمانیکرد که دهور بدریت به نارهحهتیهکان، فهرمووی :برؤ تهماشای بکه چیم نامادهکردوه بؤ نهوانهی تئیدا -دهمیننهوه-، جبریل- تهماشای کرد، سهیری کرد دهور دراوه به نارهحهتیهکان -فهرمووی :سویند به شکوداریت ترسام لهوهی کهس نهچینه نیویهوه، پهروهردگار ،فهرمووی :برؤ سهیری دوزهخ بکه چیم نامادهکردوه بؤ نهوانهی تئیدا -دهمیننهوه نهویش جبریل- سهیری کرد بینی بهشینکی چوهده سهه بهشینکی تری، گهرایهوه فهرمووی :سویند به شکوداریت کهس نییه سهبارهتی ببیستیت پاشان بچینه نیویهوه، -پهروهردگار- فهرمانیکرد دهور بدریت به شههوت ونارهزووهکان، وفهرمووی بگهریوه تهماشای بکه، نهویش تهماشای کرد بینی دهور دراوه به شههوت ونارهزووهکان، گهرایهوه فهرمووی :سویند به شکوداریت ترسام لهوهی هیچ کهسینک.»

[رزرگاری نابیت لیی بویه- دهچینه نیویهوه [حهسهنه]-]

شیکردنهوه:

پیغمبره -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بؤ دهکات کاتیک خوای گهوره بههشت ،ودوزهی دروستکرد، به جبریلی فهرموود -علیه السلام- :برؤ بؤ بههشت و تهماشای بکه نهویش چوو و تهماشای کرد پاشان گهرایهوه، جبریل فهرمووی :سویند به شکوداریت

ههركهسيك سهبارهي ببيستيت وئوهي تيديايه له نيعمهت وخير وريزلننن ئهوا حمز دهكات بجيئه نيويهوه، وكردهوهي بو دهكات، پهروهرديگار فرهمانيكرد كه دهور بدريت به شته ناخوش ونارمحهتهكان لهسهر نهفسي مروف، ئهميش واجبهكان ونههي ليكراوهكان دهگريتهوه؛ ئهوهي بيهويت بجيئه بهههشتهوه پيوسته ئهم نارمحهتيانه تيپهريئيت پاشان خوي گهوره - عز وجل - فرهمووي :ئهي جبريل !پرو تهماشاي بهههشت بكه، پاش ئهوهي دهور درا به نارمحهتهكان، ئهويش چوو وتهماشاي كرد، پاشان هات و فرهمووي :سوئند به شكوداريت ترسام لهوهي كهس نهجيئه نيويهوه، بههوي ئهوه سехتي ونارمحهتيانهي كه ههميه لهسهر ريگاكهي .كاتيك خوي گهوره دوزخي دروستكرد، فرهمووي :ئهي جبريل !پرو وسهيري بكه، ئهويش چوو وسهيري كرد، پاشان جبريل هات و فرهمووي :پهروهرديگار، به شكوداريت ههركهسيك سهبارهي ببيستيت لهوهي تيديايه له سزا ونارمحهتي وئازاردان ئهوا حمز ناكات بجيئه نيويهوه وله هوكارهكاني چوونه نيوي دور دهكهويتهوه .پاشان پهروهرديگار - عز وجل - فرهمانيكرد بويه دهور درا به شههومت وئارهزووهكان، پاشان فرهمووي :بگهريوه تهماشاي بكه، ئهويش گهرايهوه تهماشاي كرد، فرهمووي :سوئند به شكوداريت ترسام لهوهي هيچ كهسيك رزگاري نابيت لني -بويه- دهجيئه نيويهوه؛ چونكه دهور دراوه به خوشي وئارهزووهكان

له سوودهكاني فرهموودهكه:

1. باوهريوون بهوهي بهههشت ودوزهخ ئيستا بوونيان ههميه
2. واجبيتي باوهريوون به غيب وبه ههموو ئهوهي خدا وپيغمهبرهكهي -صلي الله عليه وسلم- فرهموويانه و ئهوهي هاتووه سهبارهتيان
3. گرنگي ئارامگرتن لهسهر ناخوشيهكان چونكه ريگاي گهيشته به بهههشت
4. گرنگي خوبه دورگرتن لهسهر حرامكراوهكان؛ چونكه كردني حرامكراو ريگاي گهيشته به دوزهخ
5. بهههشت دهور دراوه به نارمحهتهكان، ودوزهخ دهور دراوه به ناخوشي وچيزهكان .ئهمه مهبسته له تاقيكردنهوه وناخوشيهكان له ژياني دنيا
6. ريگاي گهيشتن بو بهههشت سخت ونارمحهته، وپويستي به ئيمان وئارامگرتن ههميه .وههروهه نارمحهتي لهگهلايه، وريگاي دوزهخ پره له خوشي وشههوهتهكاني دنيا

(72) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «نَارُكُمْ جُزْءٌ مِنْ سَبْعِينَ جُزْءًا مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ»، قِيلَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنْ كَانَتْ لَكَافِيَةً. قَالَ: «فُضِّلَتْ عَلَيْهِنَ بِتِسْعَةِ وَسِتِّينَ جُزْءًا كُلُّهُنَّ مِثْلُ حَرِّهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(72) - له ئهبي هوړهپړوه - پرزای خوی لیبیت- که پیغمبري خدا -صلى الله عليه ،«وسلم- د هفرمونت :»«ئهو ئاگره ی بهکاری دینن بهشیکه له هفتا بهشی ئاگری دوزه خ ووترا :ئهی پیغمبري خدا، تنها ئهوه بهس بوو، فرموی :»شست ونو هیندهی ئاگری .«(د دنیا گهرمه (هه بهشیکی وهکو گهرمی) ئاگری دنیایه) [صحيحه]- [بخاری و موسلیم] هاوردن له سهري

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلى الله عليه وسلم- باسی ئهوه دهکات که ئاگری دنیا بهشیکه له هفتا بهش له ئاگری دوزه خ، ئاگری قیامت تین وهیزی گهرمی زیاتره له ئاگری دنیا به شست ونو پله، هه بهشیکی هیندهی گهرمی ئاگری دنیایه، ووترا :ئهی پیغمبري خدا، ئاگری دنیا بهسه بو سزادانی ئهوانه ی له نیو دوزه خن، فرموی :شست ونو هیندهی ئاگری دنیا گهرمه، هه بهشیکی وهکو گهرمی ئاگری دنیایه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. هوشداری له دوزه خ بوئوه ی خه لکی دوور بکونهوه لهو کرده وانه ی ده بڼه هو ی .چوونه دوزه خ

2. مهز نیتی ئاگری دوزه خ وسزای نیوی، وسهختی وتوندی گهرمیه که ی

(65036)

(73) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «يَقْبِضُ اللَّهُ الْأَرْضَ، وَيَطْوِي السَّمَوَاتِ بِيَمِينِهِ، ثُمَّ يَقُولُ: أَنَا الْمَلِكُ، أَيْنَ مُلْكُ الْأَرْضِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(73) - له ئهبي هورميرموه دهلئيت: گويم له پيغمبهرى خودا بوو - صلى الله عليه وسلم - كه دهيفرموو: «خوای گهواره زهوى دهگريت، وناسمانهكان دهپيچيتهوه به -دهستى- راستى». «پاشان دهفهرمويت: من پادشام، کوان پادشاکانى زهوى [صهحيه]- بوخارى و موسليم [هاوران لهسهري]

شيكر دئهوه:

پيغمبهر - صلى الله عليه وسلم - باسى ئهوهمان بو دهكات كه خوای گهواره -سبحانه وتعالى- لهروژى قيامهتدا زهوى دهگريت ودهپيچيتهوه، وناسمان دهپيچيتهوه به -دهستى راستى، بهسهر يهكهوه دهپيچيتهوه و لهناويان دهبات، پاشان دهفهرمويت: من پادشام، کوان پادشاکانى زهوى؟

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. بير هينانهوه بهوهى تهنها مولكى خوای گهواره دهمنينتهوه، ومولكى جگه له ئهو؛ نامينيت.
2. ئاماژهيه بو شكودارى پيرومردگار -سبحانه وتعالى- ومهزنى توانا ودهسهلاتى وئهو خاومنى ههمووشتيك.

(65028)

(74) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَقَدْ سَرْتُ سَهْوَةً لِي بِقِرَامٍ فِيهِ تَمَائِيلٌ، فَلَمَّا رَأَاهُ هَتَكُهُ وَتَلَوْنَ وَجْهَهُ وَقَالَ: «يَا عَائِشَةُ، أَشَدُّ النَّاسِ عَذَابًا عِنْدَ اللَّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ الَّذِينَ يُضَاهَوْنَ بِخَلْقِ اللَّهِ» قَالَتْ عَائِشَةُ: «فَقَطَعْنَا مِنْهُ وَسَادَةً أَوْ وَسَادَتَيْنِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(74) - له عائشہ وہ -رہزای خوی لیبیت- دہلایت: پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم ہاتھ ژور وہ بۆ لام، ومن دۆلاییکم به پیردیهک داپوشی بوو ؛ که وینهی لهسهر کیشرا بوو، کاتیک بینی پچرانی ورهنگی گۆرا، وفهرمووی: «نهی عائیشه، توندترین نازاردان له لای خوی گهوره له رۆژی قیامهتدا ؛ لهسهر نهوانیه که خویان دهچوینن به الله له «خولقاندندا»، عائیشه دہلایت: «دریمان وکردمان به سهرینیک یان دووان [صهحیه]- [بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم- چوه نیو مالہکهی بۆ لای عائیشه، دۆلاییکی بچوکی ههبوو که ههندیك شتومهکی تیدا دادهنا؛ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم- بینی به قوماشیک لهم دۆلایه داپوشیوه که وینهی رۆح لهبری لهسهره، بههوی تورهبوونی لهپیناو الله ؛ رهنگی گۆرا ولایبرد، وفهرمووی: توندترین نازاردان له لای خوی گهوره له رۆژی قیامهتدا ؛ لهسهر نهوانیه که خویان دهچوینن به الله له خولقاندندا. عائیشه دہلایت: بۆیه ئیمه کردمان به سهرینیک یان دووان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نكۆلی کردن له خراپه لهکاتی بینینی ودوانهکهوتن لهمهدا، بهتایبیت ئهگهر بزانییت تووشی خراپهیهکی گهورهتر ناییت
2. سزا له رۆژی قیامهتدا جیاوازه به پیتی گهورهیی تاوان
3. وینهکیشانی رۆح لهبر گوناوه گهورهکانه، ویهکیکه له تاوانه گهورهکان
4. له حیکمهتهکانی حهرامیتی وینهکیشانی رۆح لهبر: ئهو کهسانه خویان دهچوینن به الله -سبحانه وتعالی- له خولقاندنی رۆح لهبردا، ئینجا ئهگهر وینهکیش بهمههست یان بی مههست بیکات

5. به پيروشی شهر يعت له سهر پاراستنی مولاك وسامانهكان ؛ به سوود وهرگرتن لنيان
پاش دوورخستنه ويان له بهكار هينانيان له حمرامدا

6. قهده غهکردنی کيشانی وينه ی روح له بهر له سهر ههرشت وشيويهك بيت
نه گهر چيش شته که ريز ليگير او نه بيت

(5931)

(75) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالَّذِي نَفْسِي
بِيَدِهِ، لَيُوشَكَنَّ أَنْ يَنْزَلَ فِيكُمْ ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا مُقْسِطًا، فَيَكْسِرَ الصَّلِيبَ، وَيَقْتُلَ الْخَنَازِيرَ، وَيَضَعَ
الْحِزْيَةَ، وَيَفِيضَ الْمَالُ حَتَّى لَا يَقْبَلَهُ أَحَدٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(75) - له نهبي هورپهروه -هرزای خوی لنييت- که پيغهمبري خدا -صلى الله عليه
وسلم- دهفهرمويت :«سویند به نهوهی نهفسي منی بهدهسته، نزیکه دابهزینی کوری
،مهريهم له نيوانتان فهرمانره وایهکی دادپهروه، خاچ دهشکينيت، وپهراز دهکوژيت
وسهرانه جزیه- ههلهدگریت -نامينيت-، وپاره وسامان زور دهبيت ههتاوهکو کس
». [پيويستی پيی نابيت [صحيحه]- [بوخاری و موسليم هاوردان له سهري]

شیکردنهوه:

پيغهمبر -صلى الله عليه وسلم- سویند دهخوات له سهر نهوهی دابهزینی عيسای کوری
مهريهم -عليهما السلام- نزیکه، و بهدادپهروهری حوکم دهکات لهنيو خهلکی به شهر يعتی
-موحهمدی، نهو خاچه دهشکينيت که گاوپهکان بهمهزنی دادهنين، وعيسا -عليه السلام
بهراز دهکوژيت، وسهرانه جزیه- ههلهدگریت -نامينيت-، وهانی خهلکی دهکات بو مسولمان
بوون وهاتنه نيو ئاینی ئيسلاموه. وپاره وسامان زور دهبيت ههتاوهکو کس وهری ناگریت
؛ چونکه هينده زوره خهلك پيويستی پيی نيه وبهشی خویان ههيه، وبهرهکت وخیری زور
دادهبهزیت نهو ههموو سامانهكان

له سوودهکاني فهرموودهکه:

1. جهختکردنهوه له سهر دابهزینی عيسا -عليه السلام- له کوتایی دونيادا، وله نيشانهکاني
قيامته

2. شهر یعتی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هیچ شهر یعتیکی تر له پاشی نایهت بویه هرگیز هملناوه شیتوه -نهسخ ناکریتوه- به شهر یعتیکی تر
3. دابهزینی بهر مهکت بو نیو پاره وسامانهکان له کوتایی دونیادا، و خهکی گرنگی پینادهن
4. -موژدهدان بهوهی ئاینی ئیسلام دهمینیتوه ههتاوهکو پیغمبر عیسایش -علیه السلام- جوکمی پندهکات له کوتایی دونیادا

(65025)

(76) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِعَمِّهِ: «قُلْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، أَشْهَدُ لَكَ بِهَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ»، قَالَ: لَوْلَا أَنْ تُعَيِّرَنِي فُرَيْشٌ، يَقُولُونَ: إِنَّمَا حَمَلَهُ عَلَى ذَلِكَ الْجَرُُّ لَأَقَرَرْتُ بِهَا عَيْنَكَ. فَأَنْزَلَ اللَّهُ: {إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ} [القصص:

56]. [صحيح] - [رواه مسلم]

(76) - له ئهبی هورمیرهوه -رمزای خوی لنبیت- دهلێت: پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- به مامی فهرمووی: «بَلِّغْ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، بههویهوه شاهیدیت بو ددهم له روژی قیامهتدا»، -مامی- ووتی: نهگهر قورمیش لومهیان نهکردمایه، دهلێن: ترسی مردن بووه -هوی ئهوهی ببلێت؛ ئهوا چاوی توهم پێی دهگهشاندوه، خوی گهوره -ئهم ئایهتهی دابهزانده {إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ} [القصص: 56] [واته]: بهراستی: (ئههه) موحههممه -صلی الله علیه وسلم- (تو ناتوانیت ئهوه كهسهی خوشت بوئ هیدایهتی بدیهیت بهلام خوا ههر كهسیکی بویت هیدایهتی ددهات [صهحیحه]-[موسلم گهراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- داوای له ئهبو تالیبی مامی کرد لهکاتیکیدا ئهوه له سههمهگریدا بوو كه شایهتمان بلێت (بلێت: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ)، بۆئوهی لهقیامهت شهفاعهتی بو کات، وشاهیدی ئیسلامهتی بو بدات، بهلام ئهوه رمتی کردوه شایهتمان بلێت لهترسی جوین! و سهرزهنشتی قورمیش ودوواچار بلێن: ئهوه مسولمان بوو لهترسی مردن ولوازی بهپیغمبری فهرموو -صلی الله علیه وسلم-: نهگهر ئهوه نهبووایه ئهوا دلخوشم دهکردیت به ووتنی شایهتمان، وهیواکهتم دههینایه دی ههتاوهکو رازی دهبوویت! خوی گهوره - سبحانه وتعالی- ئایهتیکی دابهزانده كه تبهیدا ئاماره بو ئهوه کراوه كه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم-

-وسلم- توانای هیدایه‌تدانی خه‌لکی نیه، ئه‌مه تهنه‌ها بده‌ستی خوای گه‌وره‌یه -عز وجل هه‌رکه‌سیکی بویت هیدایه‌تی ده‌دات بۆ قبول‌کردنی ئیسلام و مسو‌لمان بوون، و پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- هیدایه‌تی خه‌لکی ده‌دات به ئاراسته‌ کردن و رینیشاندان و پروون‌کردنه‌وی هه‌ق و بانگه‌وازی بۆ رییازی راست

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. نابیت واز له هه‌ق به‌پند‌ریت له‌ترسی قسه‌ی خه‌لکی
2. پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- توانای هیدایه‌تدانی رینموینی کردنی هه‌یه نه‌ک توانای هیدایه‌تی قبول‌کردنی هه‌ق
3. سه‌ردانی‌کردنی کافر رینگه‌پیداوه بۆ بانگه‌وازی کردنی بۆ ئیسلام
4. به‌په‌روشی پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له سه‌ر بانگه‌وازی بۆ لای الله له‌هه‌موو حاله‌تیکدا

(65069)

(77) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «حَوْضِي مَسِيرَةُ شَهْرٍ، مَاءُهُ أَبْيَضُ مِنَ اللَّبَنِ، وَرِيحُهُ أَطْيَبُ مِنَ الْمِسْكِ، وَكِبْرَانُهُ كَنُجُومِ السَّمَاءِ، مَنْ شَرِبَ مِنْهَا فَلَا يَظْمَأُ أَبَدًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(77) - له عبد الله كوری عه‌مرو -ره‌زای خوایان لنبیت- که پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: «کانیه‌که‌م (هه‌وزه‌که‌م (دووری مانگیکه له‌روشتن (دریژییه‌که‌ی) ناوه‌که‌ی سپیتره له شیر، و بۆنه‌که‌ی خوشتره له میسک، و دۆلکه‌کانی هینده‌ی «نه‌ستیره‌کانی ناسمانن، هه‌رکه‌سیک لێی بخواته‌وه هه‌رگیز تونی نابیت [صه‌حیحه]- [بوخاری و موسلیم هاواران له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه ده‌کات که له رۆژی قیامه‌تدا کانیاویکی هه‌یه، دریژییه‌که‌ی هینده‌ی دووری مانگیکه له‌روشتن و پانییه‌که‌ی به‌همان شیوه، و ناوه‌که‌ی سپیتره له شیر، و بۆنه‌که‌ی خوشتره له بۆنی میسک، و په‌رداخه‌کانی -دۆلکه‌کانی- هینده‌ی ژماره‌ی نه‌ستیره‌کانه هه‌رکه‌سیک له‌م کانیاوه بخواته‌وه به‌و په‌رداخانه هه‌رگیز تینوی نابیت

له سووده کانی فەر مووده که:

1. کانیاوه کهی -حهوز ه کهی- پیغه مبهـر -صلی الله علیه وسلم- شوینی کۆبونوهی
ئاویکی زۆره که ئیمانداران له ئومهته کهی دهروڤن بو لای پیغه مبهـر -صلی الله علیه
وسلم- له لای ئهو کانیاوه له روژی قیامهتدا
2. نیعمهت ده به خشریت بهئوهی له کانیاوه که دهخواته وه بویه ههر گیز تینوی نابیت

(65030)

(78) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُؤْتَى بِالْمَوْتِ كَهَيْئَةِ كَبْشٍ أُمْلَحَ، فَيُنَادِي مُنَادٌ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ، فَيَسْرُبُونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَوْهُ، ثُمَّ يُنَادِي: يَا أَهْلَ النَّارِ، فَيَسْرُبُونَ وَيَنْظُرُونَ، فَيَقُولُ: هَلْ تَعْرِفُونَ هَذَا؟ فَيَقُولُونَ: نَعَمْ، هَذَا الْمَوْتُ، وَكُلُّهُمْ قَدْ رَأَوْهُ، فَيَذْبَحُ ثُمَّ يَقُولُ: يَا أَهْلَ الْجَنَّةِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ، وَيَا أَهْلَ النَّارِ خُلُودٌ فَلَا مَوْتَ، ثُمَّ قَرَأَ: {وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ} [مريم: 39]، وَهَؤُلَاءِ فِي غَفْلَةٍ أَهْلُ الدُّنْيَا {وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ} [مريم: 39]». [صحيح] - [متفق عليه]

(78) - له نهي سعيدي خودريهوه -ر هزاي خواي لبييت- كه پيغمبهرى خدا -صلی الله عليه وسلم- دهر مويت :«مردن دهينريت له سهر شيوهى بهرانيك كه رهنگى- سبيه و- ،ههنديكى كه رهنگى- رهشيشى تيدايه، بانگاريك بانگ دهكات :نهى خهلكى بههشت سهرين بهرز دهكه نهوه وسهير دهكه، دهليت :نايا نهمه دهناسن؟ دهلين :بهلى، نهمه مردنه، وهه موويان بينيوويانه، پاشان بانگ دهكات :نهى خهلكى دوزهخ، سهرين بهرز دهكه نهوه وسهير دهكه، دهليت :نايا نهمه دهناسن؟ دهلين :بهلى، نهمه مردنه وهه موويان بينيوويانه، پاشان سهرى دهر دريت، پاشان دهليت :نهى خهلكى بههشت ژيانى بن كوتاي وبن مردن بوتان بويه هرگيز نامرن، نهى خهلكى دوزهخ ژيانى بن كوتاي وبن مردن بوتان بويه هرگيز نامرن، پاشان نهه نايه تهى- خويندهوه { وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ} [مريم: 39] [واته { نهو }سته مكارانه) لهروژى داخ و خهف هت بترسينه كاتيك كاروبارى (خهلكى (كوتاي پيدههينريت له كاتيكدا :نهوانه غافلن {، و نهوانه له غهف هت وبن ناگاييدان نههلى دونيا { وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ} [مريم: 39] [واته { و باوه ريش ناهينن) بهروژى دوايى { } [39] [صهحيه]- بوخارى و موسليم هاوان] له سهرى

شيكردنهوه:

پيغمبهر -صلی الله عليه وسلم- باسى نهوه دهكات كه مردن دهينريت له روژى قيامهتدا، له شيوهى بهرانيكى رهش وسپى، بانگ دهكريت :نهى خهلكى بههشت !نهوانيش سهر و مليان دريژ و بهرز دهكه نهوه وسهير دهكه، پييان دهوتريت :نهمه دهناسن؟ دهلين :بهلى نهمه مردنه، وهه موو پيشتير بينيوويانه بويه دهناسن .پاشان بانگاريك بانگ دهكات نهى نههلى دوزهخ، نهوانيش سهر و مليان دريژ و بهرز دهكه نهوه وسهير دهكه، پييان دهوتريت :نهمه دهناسن؟ دهلين :بهلى نهمه مردنه، وهه موو پيشتير بينيوويانه بويه دهى

ناسنهوه، سهردهبردريت، پاشان بانگكاريك دهليت :ئهي ئههلي بههشت مانهوهي ههتاههتايي بو ئيوهيه بوئه هرگيز نامرن، وئهي ئههلي دوزهخ مانهوهي ههتاههتايي بو ئيوهيه بوئه هرگيز نامرن، وئهميش نيعمهت وبهختهوهرهكي زياتره كه دهبهخسريت به ئيمانداران، وههروهها سزا وئازارداني زياتره لهسهر كافرهكان. پاشان پيغهمبهر صلى الله عليه وسلم- ئهم ئايهتهي خويندنهوه :﴿وَأَنذِرْهُمْ يَوْمَ الْحَسْرَةِ إِذْ قُضِيَ الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ واته :﴿ئهي پيغهمبهر صلى الله عليه وسلم﴾، ستهمكاران ئاگادار بكه له رۆژي ئاهو ناله و پeshimani كاتييك كار له كار ترازاو، لهكاتيكا ئهوانه له غهفلاندان و باوار ناهينن﴾ لهروژي قيامندا ئههلي بههشت جيا دهكرينهوه له ئههلي دوزهخ، وههموويان دهچنه ئهو شوينههي كه بو ههتاههتايي تييدا دهمننهوه، بوئه خراپهكار پeshiman دهبيتتهوه كه چاكهكار نهبووه، وئهوئي كهمترخهم بووه پeshiman دهبيتتهوه چونكه چاكهي زياتري ئههناجم نهداوه.

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. چارههوسى مروف له قيامندا مانهوهي ههتاههتاييه يان له بههشت يان له دوزهخ.
2. هوشداريهكي توند سهبارت به نارحههتيهكاني رۆژي قيامت وئهو رۆژه رۆژي حهسرت و پeshimani.
3. روهوكر دهنهوهي بهردهوامي بهختهوهرى ئههلي بههشت، و بهردهوامي خهفت و نارحههتيهونى ئههلي دوزهخ.

(65035)

(79) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: إنه سمع نبي الله صلى الله عليه وسلم يقول: «لَوْ أَنَّكُمْ تَتَوَكَّلُونَ عَلَى اللَّهِ حَقَّ تَوَكُّلِهِ، لَرَزَقَكُمْ كَمَا يَرْزُقُ الطَّيْرَ، تَعْدُو خِمَاصًا وَتَرُوحُ بِطَانًا».

[صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(79) - له عومهرى كورى خهتابهوه -رەزای خوای لێبێت- دەلێت :گویم له پێغه‌مبەرى خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو :«نه‌گەر ئیوه تهوه‌کولتان به‌ خوای گه‌وره‌ وه‌کو پێویست بێت، نه‌وا رزقتان ده‌دات هه‌روه‌کو چۆن رزقی بالنده‌کان ده‌دات، به‌یانیان».

«به‌ سکی به‌تال ده‌چنه‌ ده‌ره‌وه‌ وئیواران به‌ سکی تیر دینه‌وه‌ [سه‌حیه‌]-»

شیکردنه‌وه‌:

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- ئامۆژگاریمان ده‌کات بۆئهم‌وه‌ی ته‌نها پشت به‌خوای گه‌وره‌ به‌ستین -عز و جل- بۆ هینانی سوود و لابردنی زیان له‌بابه‌تی ئاینی و دونه‌یایی، چونکه‌ -ئهم‌وه‌ی ده‌به‌خشیت و سوود ده‌گه‌یه‌نیت و زیانت توش ده‌کات ته‌نها الله یه‌ -سبحانه‌ و تعالی به‌پێی حکمه‌تی خۆی، و ده‌بێت ئێمه‌ ئهو هۆکارانه‌ جێبه‌جێ بکه‌ین که‌ ده‌به‌ هۆی هینانی سوود و دوورخستنه‌وه‌ی زیان له‌گه‌ڵ پشت به‌ستن به‌ الله، هه‌رکاتێک به‌م شێوه‌یه‌ بووین ئه‌وا خوای گه‌وره‌ رزقمان پێده‌به‌خشیت هه‌روه‌کو چۆن رزق ده‌به‌خشیت به‌ بالنده‌کان به‌یانیان به‌ برسێتی‌هوه‌ له‌ شوینی خۆیان ده‌رده‌چن، پاشان ئیواره‌ به‌سکی تیرمه‌وه‌ ده‌گه‌ڕێنه‌وه‌، و ئهم کرداره‌ له‌ لایه‌ن بالنده‌وه‌ جو‌ریکه‌ له‌ به‌کاره‌ینانی هۆکاره‌کان که‌ هه‌ولده‌دات بۆ به‌ده‌سته‌ینانی رزق به‌بێ ته‌مه‌لی و داواکه‌وتن

له‌ سووده‌کانی فهرمووده‌که‌:

1. فەزلی ته‌مه‌کول (پشت به‌ستن به‌ خودا)، که‌ یه‌کێکه‌ له‌ گه‌وره‌ترین هۆکاره‌کانی هینانی رزق.
2. ته‌مه‌کول به‌ الله و اتای ئه‌وه‌ نییه‌ که‌ هه‌یج هۆکارێک نه‌گه‌ڕێته‌به‌ر، چونکه‌ پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهم‌وه‌ی کردوه‌ که‌ ته‌مه‌کولی راسته‌قینه‌ پێچه‌وانه‌ی ده‌رچوونی به‌یانیان و ئیوارانی مرو‌ف نییه‌ بۆ داواکردنی رزق.
3. گرنگیدانی شه‌ریعه‌ت به‌ کرده‌مه‌کانی د‌ل، چونکه‌ ته‌مه‌کول به‌ خودای گه‌وره‌ کرداری د‌له‌.
4. په‌یوه‌ست بوون ته‌نها به‌ هۆکاره‌کان که‌موکورتیه‌ له‌ نایندا، و وازه‌ینان له‌ هۆکاره‌کان که‌موکورتیه‌ له‌ نه‌ف‌دا.

(80) - عن عبد الله بن عباس رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ: الصَّحَّةُ، وَالْفَرَاغُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(80) - له عبداللهی کوری عومرهوه -رمزای خویان لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «دوو نیعمت خه لکی تیپاندا دؤراون :لهش ساغی، وکاتی سهرقال .»نهبوون [صهحیه]-[بوخاری گنراویه تیه وه]

شیگردنهوه:

دوو نیعمتی خوی گهوره ههیه لهسر ههموو مروقهکان که نرخه نازانن، وزور تیپاندا دؤراون، نهوانیش لهش ساغی وکاتی سهرقال نهبوون (کاتی دهسنبهئالی)، مروقه ناتوانیت به تهواوهتی خوی یهکلایی بکاتهوه بۆ پرستنی خودا نهگهر له پرووی دارایی وتهندروستیهوه حالئ باش نهییت، لهومیه کهسینک له پرووی داراییهوه حالئ باش بییت به لام لهش ساغ نهییت، ولهومیه لهش ساغ بییت به لام له پرووی داراییهوه حالئ باش نهییت، ونهم دوو حالته وه له مروقه دهکن که نهوانییت خوی یهکلایی بکاتهوه بۆ پرستن وخویندنی زانستی شهرعی وچاکهکاری به شیوهیهکی تهواو، به لام نهگهر کهسینک ههردوو نیعمتهکهی (لهش ساغی وسهرقال نهبوون به هوی بوونی داهاتی پیویست (پنبهخسرا بوو به لام خوی تهمل بوو نهوا نهم کهسه دؤراوه لهم بازرگانیه چاکهده بۆ بهدهستهینانی پاداشتهکانی قیامت

له سوودهکانی فهرمودهکه:

(81) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يُسَلَّمُ الرَّكْبُ عَلَى الْمَاشِي، وَالْمَاشِي عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ».

وَلِلْبُخَارِيِّ: «يُسَلَّمُ الصَّغِيرُ عَلَى الْكَبِيرِ، وَالْمَارُّ عَلَى الْقَاعِدِ، وَالْقَلِيلُ عَلَى الْكَثِيرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(81) - له نُهَبی هورمهروه -رمزای خوی لئییت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفرموئیت :«نهو کهسهی به سواری دهوروات سهلام له پیاده دهکات، ونهوهی». «پیادهیه سهلام له دانیشتوو دهکات، وکهم سهلام له زور دهکات [صهحیه]- [بوخاری و] موسلیم هاوران لهسهری

شیگردنهوه:

، پیغمبر صلی الله علیه وسلم- رینموینی کردوو بهو نهدهی سهلامکردن لهنیو خهکی نهوهی بچووکه له تمهندا سهلام دهکات له نهوهی گهوریه له تمهندا، سواری سهلام له پیاده دهکات، ونهوهی پیادهیه سهلام له دانیشتوو دهکات، وژمارهیهکی کهم له خهکی سهلام له ژمارهی زور دهکات.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. سهلامکردن سونهته بهو شیوهیهی فهرموودهکه باسیکردوو، نهگهر پیاده سهلامی له سواری کردیان نهوانی تر بهشیوهیهکی تر ؛ ههمووی ریگهپندراوه، بهلام پیچهوانهی باشتیرینه
2. بلاوکردنهوهی سهلامکردن بهو چۆنیتهیهی له فهرموودهکهدا هاتوو ؛ هوکاری خوشهویستی وتهبایی ویهکریزییه لهنیوان مسولمانان
3. نهگهر هاوتا بن لهوانهی باسکرا، خیرترینیان نهوهیه سهلهتا سهلام دهکات
4. کاملئیتی نههم شریعهته لهروانگهی روونکردنهوهی نهوهی خهکی پیویستی پنیهتی
5. فیربوونی ئادابهکانی سهلامکردن، ودهبیت ههموو خاوهن مافیک؛ مافی خوی پیندریت

(82) - عن أبي ذر رضي الله عنه: عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيمَا رَوَى عَنِ اللَّهِ تَبَارَكَ وَتَعَالَى أَنَّهُ قَالَ: «يَا عِبَادِي إِنِّي حَرَمْتُ الظُّلْمَ عَلَى نَفْسِي، وَجَعَلْتُهُ بَيْنَكُمْ مُحَرَّمًا، فَلَا تَظَالُمُوا، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ ضَالٌّ إِلَّا مَنْ هَدَيْتُهُ، فَاسْتَهْدُونِي أَهْدِكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ جَائِعٌ إِلَّا مَنْ أَطْعَمْتُهُ، فَاسْتَطْعِمُونِي أَطْعِمَكُمْ، يَا عِبَادِي كُلُّكُمْ عَارٍ إِلَّا مَنْ كَسَوْتُهُ، فَاسْتَكْسُونِي أَكْسِكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ تُخْطِئُونَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَأَنَا أَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا فَاسْتَغْفِرُونِي أَغْفِرْ لَكُمْ، يَا عِبَادِي إِنَّكُمْ لَنْ تَبْلُغُوا ضَرِّي فَتَضُرُّونِي، وَلَنْ تَبْلُغُوا نَفْعِي فَتَنْفَعُونِي، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَتَقَى قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ مَا زَادَ ذَلِكَ فِي مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا عَلَى أَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِنْ مُلْكِي شَيْئًا، يَا عِبَادِي لَوْ أَنَّ أَوْلَكُمْ وَآخِرَكُمْ وَإِنْسَكُمْ وَجَنَّتُمْ كَانُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ فَسَأَلُونِي فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ مَا نَقَصَ ذَلِكَ مِمَّا عِنْدِي إِلَّا كَمَا يَنْقُصُ الْمِخْيَطُ إِذَا أُدْخِلَ الْبَحْرَ، يَا عِبَادِي إِنَّمَا هِيَ أَعْمَالُكُمْ أُحْصِيهَا لَكُمْ ثُمَّ أُوَفِّيكُمْ بِهَا، فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا فَلْيَحْمَدِ اللَّهَ، وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذَلِكَ فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(82) - له ئعبو زهري غهفارييموه -رهزاي خواي لئييت- كه پيغهمبر -صلى الله عليه وسلم- له پيروهر دگارييموه دهگيريتيموه كه پيروهر دگار -سبحانه وتعالى- دهفهر مويت : نهى بهندهكانم، من ستهم له سهر نهفسى خوم حهرامكردوه، ولهنيوان نيوهشدا» بههرام داناه، بويه ستهم له يهكترى مهكن، نهى بهندهكانم، ههموتان گومران جگه له نهوانه نهيت كه من هيدايهت داون بويه داواي هيدايهت له من بكهن؛ هيدايهتتان ددهم. نهى بهندهكانم، ههموتان برسرين جگه له نهوانهى من تيرم كردون، بويه داواي رزق له من بكهن؛ رزقتان ددهم، نهى بهندهكانم، ههموتان پروتن وعهيبه وكهموكورتيتان دياره جگه له نهوانه نهيت كه من پوشيومن، بويه داواي پوشين له من بكهن؛ دهتان پوشم. نهى بهندهكانم، نيوه به شهو ورور گوناھ وتاوان دهكن، ومن له ههمو وتاوانهكان خوش دهم، بويه داواي ليخوشبون له من بكهن؛ لئتان خوش دهم. نهى بهندهكانم، نهگهر له يهكهم كهسهوه بو دواين كهس له نيوه به مروف وجنوكهوه له سهر دلى تهقوادرتين كهسى نيوه بن، نهوا نهمه هيچ له مولكى من زياد ناكات. نهى بهندهكانم، نهگهر له يهكهم كهسهوه بو دواين كهس له نيوه به مروف وجنوكهوه له سهر دلى خراپهكارتين كهسى نيوه بن، نهوا نهمه هيچ له مولكى من كه ناكات، نهى بهندهكانم، نهگهر له يهكهم كهسهوه بو دواين كهس له نيوه به مروف وجنوكهوه به ههموتانهوه له يهك شوين بووهستن و داوا له من بكهن، نهوا من داواكارى ههمووى جيبهجي دهكهم نهوهنده له مولكى من كه دهكات ههروهكو چون دهرزييهك له ناوى دهرىا كه دهكاتوه كاتيك دهرخريته ناو دهرىاكه ودهيندريته دهرهوه، نهى بهندهكانم، نهوه تهنها كردهوهكانتانه من بوتان دهربريرم، وپاشان پاداشتتان ددهمهوه (به چاكه وخراپه)، جا بويه نهوهى خير وخوشى بينى؛ نهوا با سوپاس وحهمدى خودا بكات، ونهوهش جگه له نهوهى «بينى؛ نهوا با تهنها لومهى نهفسى خوى بكات [صهحيحه]-[موسليم گيراويهتیهوه]

شيكردنهوه:

-پيغهمبر -صلى الله عليه وسلم- روى دهكاتوه كه خواي گهوره -سبحانه وتعالى ستهمى حهرام كردوه لهسهر نهفسى خوى، وههروهها ستهمى حهرامكردوه لهنيوان خولقنراوهكانى؛ بويه نابيت هيچ يهكيك ستهم لهنهوى تر بكات، وبهندهكان ههمويان گومران له ريگاي هق وراستى مهگهر بههيدايهت وسهرخستنى خواي گهوره، ونهوهى له خواي گهوره بپاريتيموه؛ سهركهوتوى دهكات وهيدايهتى ددات، وبهندهكان ههمويان ههزارن بو لاي الله ويويستيان به ئه زاتيه له ههمو پيداويستيهكانياندا، ونهوهى داوا له خواي گهوره بكات؛ پيويستيهكهى بو جيبهجي دهكات. ونهوان به شهو ورور تاوان دهكن، وخواي گهوره داين دهپوشيت ولنيان خوشدهيت نهگهر بهنده داواي ليخوشبون بكات، ونهوان ناتوانن هيچ سوود وزيانىك بگهيمنن به خواي گهوره، ونهگهر ههمويان لهسهر

لى تهقوادارترین بن ؛ ئەم تەقوايە ھېچ شتتېك بۆ مولكى الله زياد ناكات، وئەگەر ھەموويان لەسەر دلى تاوانبارترین بن ؛ ئەمە ھېچ شتتېك لە مولكى الله كەم ناكات، چونكە ھەموويان ھەزارن بۆ لاى الله، وپيويستيان بە ئەر زاتەيە لە ھەموو حال و شوین و كاتتېك، وئەر زاتە دەولەمەند و بى پيويستە -سبحانە و تعالى-، وئەگەر ھەموويان لە يەك شوین بوستەن بەمروؤف و جنوكەيانەو، لەمەكەمەو بۆ كۆتايان و داوا لە خواى گەرە بکەن ؛ ئەوا بەيى داواكەيان بە ھەموويان دەبەخشيت، وئەمە ھېچ شتتېك لە مولكى خدا كەم ناكاتەو ؛ ھەروەكو چۆن ،دەرزى ئەگەر بخريتە نيو دەرياو و دەربكریت ھېچ شتتېك لەئاوى دەرياكە كەم ناكاتەو ،-ئەميش كالمى و ئەواوى دەولەمەندى و بى پيويستى ئەر زاتە مەزنەيە -سبحانە و تعالى و خواى گەرە كردەو بەندەكان دەبژيريت و دەپياريزيت، پاشان لەسەر كردنيان ؛ پاداشتيان دەداتەو لەروژى قيامەتدا، ھەر كەسك بەرامبەر كردەو كەنى خیر و چاكەى پنبەخشا ؛ ئەوا با ھەم و ستايشى پەرورەگارى بكات چونكە سەر كەوتوى كردن بۆ گوڤرايەكردنى، وئەرەو بەرامبەر كردەو كەنى تووشى سزا بوو ؛ ئەوا با تەنھا لۆمەى نەفسى خوى بكات كە فەرمانيپكرد بە خراپە و بەرەو شكست و دۆران بردى

لە سوودەكانى فەرموودەكە:

1. ئەم فەرموودە لەوانەيە كە پيغەمبەر -صلی الله عليه وسلم- لە پەرورەدگار يەو دەيگيریتەو، وپيى دەوتریت :فەرموودەى قودسى يان خودايى -ئىلاھى-، وبيژە - لەفز- و ماناكەى لە خوداويە، بەلام تايبەتمەنديەكانى قورئانى تيدا نيە ؛ كە بەھويانەو قورئان جياوازە لە ھەر قسەيەكى تر، لە پەرستەن ئەنجامدان بەخويندەو و دەستنويزگرتن لەكاتى خویندنى و تەھەدا كردن پيى و موعجيزەئاسا و ھتد.
2. ئەرەو بەندە پيى دەبەخشريت لەزانست و ھيدايەت، بەھوى ھيدايەت و فير كردنى الله وەيە.
3. ئەرەو تووشى بەندە دەبيت لە خیر ؛ لە فەزلى خودايەو -سبحانە و تعالى-، وئەرەو تووشى دەبيت لە شەر و ناخوشى بەھوى خراپە و ھەوا و ئارەزووى نەفسى خويەتى.
4. ھەر كەسك چاكەكار بوو بەھوى ئەرەو كە خودا سەر كەوتوى كردووە بۆ ئەنجامدانى، وپاداشتەو مەيشى فەزل و بەخشينە لەلایەن خوداوە ؛ بۆيە ھەم و سوپاس بۆ ئەر زاتە، و ھەر كەسك خراپەكار بيت ؛ ئەوا با تەنھا لۆمەى نەفسى خوى بكات.

(83) - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «اتَّقُوا الظُّلْمَ، فَإِنَّ الظُّلْمَ ظُلُمَاتٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَاتَّقُوا الشَّحَّ، فَإِنَّ الشَّحَّ أَهْلَكَ مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، حَمَلَهُمْ عَلَى أَنْ سَفَكُوا دِمَاءَهُمْ وَاسْتَحْلَوْا مَحَارِمَهُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(83) - له جابری کویری عبداللہوہ - رەزای خوای لنبیت- کہ پیغمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مویت :«خۆتان لە ستمکردن بپاریزن، چونکە ستمکردن تاریکاییە لە رۆژی قیامەتدا، و خۆتان لە رەزلی بپاریزن؛ چونکە رەزلی بوو هۆی تیاچوونی .«نەوانەى پیش نیوه، وای لێیان کرد که خۆینی یەکتر بریزن، و حەرامی یەکتر حەلال بکەن [صەحیحە]-[موسلم گێراویە تێهوە]

شیکردنەوه:

پیغمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- هۆشدارى داوه له ستمکردن، لهوانەش :ستمکردن له -خەڵکی، و ستمکردن له نفەس، و ستمکردن له مافەکانى خوای گەوره -سبحانه وتعالى، ستمکردن بریتیه لهوهى هەموو خاوەن مافێک ؛ مافی شایستەى خۆى پێنەدریت، و ستمکردن تاریکارییه لەسەر خاوەنەکانى له رۆژی قیامەتدا ؛ چونکە تووشى نارەحەتى و سەختى دەبیت، هەروەها نەهى کردووه له رەزلی ئەمیش بریتیه له دەستگرتنەوه بەپەرۆشیەوه، و لهوانەش کەمتر خەمى له جێبەجێکردنى مافە داراییەکان و زۆر بەپەرۆشى لەسەر دنیا، ئەم جورە له ستمکردن بوو هۆی تیاچوونی ئومەتانی پێشوو، چونکە لەسەری یەکتریان کۆشت، و ئەوهى اللہ حەرامى کردبوو ؛ حەلأیان کرد

له سوودەکانى فەرموودەکە:

1. بەخشینی پاره و سامان و دلدانەوه لەنیوان مسوڵمانان ؛ هۆکارە بۆ خۆشەویستى و پتەوبوونی پەيوەندییەکان
2. رەزلی و چرووکی سەردەکشیت بۆ تاوان و خراپە و گوناھەکان
3. پەند و ئامۆژگاری وەرگرتن له حالى ئومەتەکانى پێشوو

(5787)

(84) - عن أبي موسى رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَيُمْلِي لِلظَّالِمِ، حَتَّىٰ إِذَا أَخَذَهُ لَمْ يُفْلِتْهُ» قَالَ: ثُمَّ قَرَأَ: «وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ» {هود: 102} [صحيح] - [متفق عليه]

(84) - له ثعبی موساوہ - پرہزای خوای لیبیت - کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم دہفہرمویت : «خوای گہورہ مؤلّت دہدات بہ کہسی زالم وستہمکار؛ بہ لام کہ گرتی نہوا بہری نادات وتولّہی لیدہسنینتہوہ». پاشان ئہم ئایہتہی خویندہوہ : { «وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ» } {هود: 102} [واتہ] : نا بہو شیوہیہ سزادانی پەرورہدگارت کاتیک خہلکی شارہکان سزا دہدات لہ کاتیکدا ستہمکاربوون . {بہراستی تولّہسہندنی نہو نازاردہر وبہتینہ [صہیحہ] - بوخاری و موسلیم ہاودان} [لہسہری]

شیگردنہوہ:

پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم - ہوشداری دہدات سہبارت بہ زیدہرویی کردن لہ ستہم کردن بہ تاوان وشیرک وستہمکردن لہ خہلکی بہ پیشیل کردنی مافہکانیان، خوای گہورہ مؤلّت دہدات بہ کہسی ستہمکار وسزای دواہدخات وتہمہنی دریز دہکات وسامانی پیدہدات ودہستبہجی سزای نادات؛ ئہگہر تہوبہ نہکات نہوا دہیگریت وبہری نادات وتولّہی لیدہسنینتہوہ لہسہر نہو ستہمہ زورانہی کردوویمتی پاشان پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم - ئہم ئایہتہی خویندہوہ : { «وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْقُرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخْذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ» } {هود: 102} [واتہ] : نا بہو شیوہیہ سزادانی پەرورہدگارت کاتیک خہلکی شارہکان سزا دہدات لہ کاتیکدا ستہمکاربوون بہراستی . {تولّہسہندنی نہو نازاردہر وبہتینہ

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

1. کہسی زیر دہبیت ئہگہر ستہم وتاوانی کرد ؛ دہستبہجی تہوبہ بکات، ونابیت بنباک بیت لہ پیلانی خوای گہورہ ئہگہر لہسہر ستہم وتاوانہکہی بہردہوام بوو
2. خوای گہورہ - عز وجل - مؤلّت دہدات بہ ستہمکاران ویہکسہر سزایان نادات ؛ بوئہوہی وردہورده بہر مو تولّہسہندنہوہ بیانات وسزایان چہندہا جار لہسہر قورس بکات ئہگہر تہوبہ نہکمن
3. ستہمکردن لہ ہوکارمکانی سزای خوای گہورہیہ بو سہر ئومتہکان

4. ئەگەر خوای گهواره شوینیک یان شاریک لەناو بیات و چاکه کارانی تیدا بیت، ئەمان لەروژی قیامەتدا لەسەر چاکه کاربوونیان زیندوو دەرئەوه، هەرچەندە سزا که ئەوانیشی گرتوو ئەوه ؛ ئەمە هیچ زیانیکی بۆیان نابێت لەروژی قیامەتدا

(5811)

(85) - عن ابن عباس رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم فيما يروي عن ربه عز وجل قال: قال: «إن الله كتب الحسنات والسيئات، ثم بين ذلك، فمن هم بحسنة فلم يعملها كتبها الله له عنده حسنة كاملة، فإن هو هم بها فعلمها كتبها الله له عنده عشر حسنات إلى سبعمائة ضعف، إلى أضعاف كثيرة، ومن هم بسيئة فلم يعملها كتبها الله له عنده حسنة كاملة، فإن هو هم بها فعلمها كتبها الله له سيئة واحدة». [صحيح] - [متفق عليه]

(85) - له عبداللهی کوری عباسهوه -رهزای خویان لیبیت- که پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- له پهرومردگارییهوه دمیگنرئتهوه که پهرومردگار دفرمویت :«خوای گهواره چاکهکان و خراپهکانی نووسی پاشان پرونی کردهوه، ئەوهی مەبەستی بوو چاکهیهک ئەنجام بدات بەلام ئەنجامی نەدا؛ ئەوا خوای گهواره یەک چاکهی تهواوی بوو دهنووسیت، و ئەوهی مەبەستی بوو چاکهکه ئەنجام بدات و ئەنجامی دا؛ ئەوا خوای گهواره ،ده چاکهی بوو دهنووسیت هەتا هەوت سەد چاکه و هەتا زیاتر لەم ریزهیه بهچەند قات و ئەگەر کەسیک مەبەستی ئەنجامدانی خراپهیهک بوو بەلام ئەنجامی نەدا؛ ئەوا خوای گهواره چاکهیهکی تهواوی بوو دهنووسیت، بەلام ئەگەر مەبەستی ئەنجامدانی خراپهیهک .«بوو و ئەنجامی دا؛ ئەوا خوای گهواره یەک خراپهی بوو دهنووسیت [صهحیه]- [بوخاری و]

[موسلم هاوران له سهری

شیکردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوهمان بوو دەکات که خوای گهواره بریاری قەدری دا لەسەر چاکه و خراپه پاشان چۆنیەتی نووسینیانی پروونکردهوه بوو ئەو دوو فریشتەیی سپێردراوی نووسینی کردەوهی خەلکین هەرکەسیک مەبەست و خواستی لەسەر کردنی چاکهیهک بیت و نهیکات ؛ یەک چاکهی بوو دهنووسریت، و ئەگەر بیکات به ده هینده بۆی دهنووسریت هەتاوهکو هەوت سەد هینده وزیاتریش، و زیادکردنهکه بهپی ئەوهی لەدای بەندهدایه له داسۆزی و سوود گیاندن و هتد

وهرکەسێک مەبەست و خواستی لەسەر کردنی خراپەیهک بێت و نەیکات لەپێناو خوای گەورە؛ چاکەیهکی بۆ دەنوو سڕیت، و ئەگەر نەیکات بەهۆی نەبونی دەر فەتیک؛ ئەوا هیچی بۆ نانوو سڕیت، و ئەگەر نەیکات بەهۆی بێ تواناییهوه بەلام نیەتی و ابوو کە بیکات؛ ئەوا نیەتەکهی لەسەری دەنوو سڕیت، و ئەگەر خراپەکە بکات؛ یەک خراپەیی لەسەر دەنوو سڕیت.

له سوودەکانی فەرموودەکە:

1. فەزڵ و چاکەکاری خوای گەورە بەسەر ئەم ئومەتە لە چەندەها جار کردنی چاکەکان و نووسینیان لە لای خۆی، و زیاد نەکردنی توانی خراپەکان لەسەریان.
2. گەرنگی نیەت لە کردەوه و شوێنەوارەکانی.
3. فەزڵ و چاکەکاری خوای گەورە - عز و جل - بەرامبەر بەندەکانی، هەرکەسێک مەبەست و هەمی کردنی چاکەیهکی هەبێت و نەیکات؛ خوای گەورە چاکەیهکی بۆ دەنوو سڕیت.

(4322)

(86) - عَنِ ابْنِ مَسْعُوْدٍ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، قَالَ: قَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُوْلَ اللهِ، اُنْوَخِذْ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ؟ قَالَ: «مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُوَخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(86) - له ئيبن مسعودهه -رەزای خوای لیبیت- دەلێت: پیاویک ووتی: ئه‌ی پێغه‌مبهری خودا، ئایا ئیمه ئیپرسینه‌وه‌مان لێده‌کریت سه‌باره‌ت به‌وه‌ کرده‌وانه‌ی له‌ جاهیلیه‌تدا (پیش مسوڵمان بوونمان (کردوومان؟ ئه‌ویش فەرمووی: «هه‌ر که‌سیک پاش ئیسلامه‌تی (پاش مسوڵمان بوونی (چاکه‌کاری نه‌نجامیدات؛ ئه‌وه‌ به‌رپرسیار نابیت له‌وه‌ کرده‌وانه‌ی له‌ جاهیلیه‌تدا کردوویه‌تی، و هه‌ر که‌سیک خراپه‌کاری بکات له‌ پاش ئیسلامه‌تی؛ ئه‌وه‌ «لێپرسینه‌وه‌ی لێده‌کریت سه‌باره‌ت به‌ کرده‌وه‌کانی پیشووتر و دواتر [سه‌حیحه‌]- [بوخاری و موسلیم هاوران له‌ سه‌ری

شیکردنه‌وه‌:

پێغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- فەزڵ و پله‌وپایه‌ی بوون به‌ مسوڵمان وهاتنه‌ نێو ئایینی ئیسلامه‌وه‌ ڕوون ده‌کاته‌وه‌، وه‌هه‌ر که‌سیک مسوڵمان بێت و ئیسلامه‌تی که‌ی چاک بێت و دڵسۆز و راستگو بێت؛ ئه‌وه‌ لێپرسینه‌وه‌ی لێناکریت له‌سه‌ر کرده‌وه‌کانی پیشووی که‌ له‌ جاهیلیه‌تدا کردوویه‌تی، وه‌هه‌ر که‌سیک خراپه‌کار بێت له‌ ئیسلامدا ئه‌میش به‌وه‌ی مونا‌فیک بێت یان هه‌لگه‌ڕێته‌وه‌ له‌ ئاینه‌که‌ی؛ ئه‌وه‌ لێپرسینه‌وه‌ی لێده‌کریت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ کرده‌وانه‌ی کردوویه‌تی له‌ کوفردا و ئه‌وه‌ کرده‌وانه‌ی کردوویه‌تی له‌ ئیسلامدا

له‌ سووده‌کانی فەرمووده‌که‌:

1. گه‌رنگیدانی هاوه‌لان -رەزای خوایان لیبیت- به‌ کرده‌وه‌کان و قبول بوونیان (له‌ لایه‌ن خوای گه‌وره‌وه‌)، ترسانیان له‌ لێپرسینه‌وه‌ به‌هۆی ئه‌وه‌ کرده‌وانه‌ی له‌ جاهیلیه‌تدا کردوویه‌تی.
2. هان‌دان و ئامۆژگاری بۆ پابه‌ندبوون به‌ ئایینی ئیسلام.
3. فەزڵ و پله‌وپایه‌ی بوون به‌ مسوڵمان وهاتنه‌ نێو ئایینی ئیسلامه‌وه‌، و ده‌بێته‌ هۆی لێخۆشبوون له‌ کرده‌وه‌کانی پیشو.

4. مورتهد - هه لگه او له ئیسلام- و مونافیق لیبر سینه و بیان لیده کړیت له سهر هه
 کرده و هیک کړ دیتیان له جاهیلیه تدا، و له سهر هه موو گونا هیک که کړ دیتیان له
 ئیسلامه تیدا

(65002)

(87) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ نَاسًا مِنْ أَهْلِ الشَّرْكِ، كَانُوا قَدْ قَتَلُوا وَأَكْثَرُوا، وَزَنُوا
 وَأَكْثَرُوا، فَأَتَا مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالُوا: إِنَّ الَّذِي تَقُولُ وَتَدْعُو إِلَيْهِ لِحَسَنٍ، لَوْ تُخْبِرُنَا أَنَّ
 لِمَا عَمَلْنَا كَفَّارَةً، فَزَلَّ {وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا
 بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ} [الفرقان: 68]، وَنَزَلَتْ: {قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ
 رَحْمَةِ اللَّهِ} [الزمر: 53]. [صحيح] - [متفق عليه]

(87) - له ئیبن عباسه وه - په زای خوا یان لښیت- ده لیت: «خه لکانیک له موشریکه کان ؛
 -زوریان کوشتبوو وزور زینایان کړدبوو، هاتن بو لای موحه مه د-صلی الله علیه وسلم
 ووتیان :نه وهی دهیلنیت و بانگه وازی بو ده که بیت باش وچاکه، نه گهر پیمان بلنیت نه وهی
 کړدوو مانه لیخو شېبونوی بو هه یه، -نهم نایه ته دابه زی-: {وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
 آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ} [الفرقان: 68] [واته]: وه
 که سانیکن که له گهل خوادا هانا نابهن وناپارینه وه له په رستر او یکی تر)له گهل الله که س
 وشتی تر ناپه رستن (وناکوژن هیچ که سیک که خوا کوشتنی نه وی حهرام کړدوو هه گهر
 به هه ق وړه و نه بیت وه زینا و داوین پیسی ناکهن}، و -نهم نایه ته یش- دابه زی: {قُلْ يَا
 عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ} [الزمر: 53] [واته]: {نه ی
 پیغه مبر ﷻ} (بلی: نه ی بهنده کانم نه ی نه وانه ی که زور گونا ه و تاوانتان کړدوو نانو مید
 «{مه بن له میهره بانی و به زه یی خوا [صه حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکردنه وه:

چهند پیاوړیک له موشریکه کان هاتن بو لای پیغه مبر -صلی الله علیه وسلم- وزور
 خه لکیان کوشتبوو وزینایان کړدبوو، به پیغه مبر یان ووت :نه وهی بانگه وازی بو ده که بیت
 له بنه ما وړنماییه کانی ناینی ئیسلام ؛ شتیکی جوان وچاکه، به لام حالی نیمه چیه له کاتیکدا
 شیرک و تاوانی گهوره مان کړدوو، نایا هیچ که فاره تیک هه یه بو تاوانه کانمان؟

ئەم دوو ئايەتە دابەزى، كە ئاماژەن بۆ ئەوئەى خواى گەورە تەوبەكردنى خەلكى قبول دەمكات ھەرچەندە تاوانەكانيان زۆر وگەورە بىت، ئەگەر وا نەبووايە لەسەر كوفر وستميان بەردەوام دەبوون ونەدەھاتنە نىو ئەم ئايەتە

لە سوودەكانى فەرموودەكە:

1. فەزڵ و پلەو پاىەى ئاينى ئىسلام و مەزنىتى، و مسولمان بوون دەبىتە ھۆى سەرىنەوئەى . ھەموو تاوانەكانى پيشوو
2. فراوانى ڕەحمەت و ئىخوشتبوون و لىبووردنى خواى گەورە بەرەمبەر بە بەندەكانى
3. ھەرامىتى ئەم تاوانە گەورانە : شىرك و ھاوبەشدانان بۆ خواى گەورە، و كوشتنى نەفسىك بەناھەق، وزىنا كردن، و ھەر شەى توند لەسەر ئەوانەى ئەم تاوانانە دەمەن
4. تەوبەكردنى راستگويانە ئەگەر دلسۆزى و كردهوئەى چاكى لەگەڵدا بىت ؛ دەبىتە ھۆى ئىخوشتبوون لە ھەموو تاوانە گەورەكان بە كوفر كردنىشەو بە خودا
5. -ھەرامىتى ناوئەى و بى ھىوابوون بە ڕەحمەتى خواى گەورە -سبحانە و تعالى

(65071)

(88) - عَنْ حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَرَأَيْتَ أَشْيَاءَ كُنْتُ أَتَحَنَّنُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عَتَاقَةٍ، وَصَلَةِ رَحِمٍ، فَهَلْ فِيهَا مِنْ أَجْرٍ؟ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسَلَّمْتَ عَلَى مَا سَلَفَ مِنْ خَيْرٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(88) - له حکیمی کوری حیزاموہ - ہر زای خوی لیبیت - دلایت :وتم :ئہی پیغمبری خودا، پیم بلئی سہارہت بہ ہندیک کردوہ وکو پهرستن ئہجامم دہدا له جاہیلیہتدا وکو خیرکردن وئازادکردنی کویلہ وگہیاندنی پھیوہندی خزماہیتی، ئایا ہیچ پاداشتیکم دہدریتہوہ (لہسمر ئہجامدانیان؟) پیغمبر -صلی اللہ علیہ وسلم- فہر مووی :«موسولمان بوویت لہگہل» «ہہموو ئہو کردوہ چاکانہی پیشووتر ئہجامتداوہ [صہیحہ]- بوخاری و موسلیم ہاوران [لہسہری]

شیکردنہوہ:

پیغمبر -صلی اللہ علیہ وسلم- ئہوہ پروون دہکاتہوہ کہ کافر ئہگہر موسولمان بیت ئہوا پاداشت دہدریتہوہ لہسمر ئہوہ کردوہ چاکانہی له جاہیلیہتدا کردوویہتی پیش موسولمان بوونی وکو خیر کردن وئازادکردنی بہندہ وگہیاندنی پھیوہندی خزماہیتی

لہ سوودہکانی فہر موودہکہ:

1. کردوہ چاکہکانی کافر له دونیادا ؛ بی پاداشتہ له قیامتدا لہکاتیک خاوندہکی بہ بی باوہری مردوہ

(89) - عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ مُؤْمِنًا حَسَنَةً، يُعْطَى بِهَا فِي الدُّنْيَا وَيُجْزَى بِهَا فِي الْآخِرَةِ، وَأَمَّا الْكَافِرُ فَيُطْعَمُ بِحَسَنَاتِ مَا عَمِلَ بِهَا لِلَّهِ فِي الدُّنْيَا، حَتَّى إِذَا أَفْضَى إِلَى الْآخِرَةِ، لَمْ تَكُنْ لَهُ حَسَنَةٌ يُجْزَى بِهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(89) - له ئهنهسى كورى ماليكهوه -رمزای خواى لیبیت- كه پیغه مبهرى خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت :«خواى گهوره -هیندهی- چاکهیهك ستهم له ئیماندار ناکات بههویهوه پنبی دهبهخشیت له دونیادا و لهسهرى پاداشت دهریتهوه له قیامهتدا، وبهلام کافر پاداشت دهریتهوه بههوى نهو چاکانهی کردوویهتى له پیناو خواى گهوره له دونیادا.» «ههتاوهكو نهگهر بگاته قیامت هیچ چاکهیهكى نیه كه بههویهوه پاداشت بدریتهوه [صهحیه]-[موسلیم گنراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغه مبهى -صلی الله علیه وسلم- فزلى خواى گهوره لهسهى ئیمانداران ودادپهروهى بهرامبهى کافر مکان پروون دهکاتهوه .سهبارمت به ئیماندار پاداشتى نهو کردهوه چاکانهی کهم ،ناکریتهوه که کردوویهتى؛ بهلكو له دونیادا چاکهى پیدهبهخشیت بههوى گوپرایهلى بو الله وههروهها پاداشت دهریتهوه له قیامهتدا؛ ولهویه له قیامهتدا ههموو پاداشتهکان وهریگریت وله دونیادا وهری نهگریت .وسهبارمت به کافر نهوا خواى گهوره لهسهى کردهوه چاکهکانی پاداشتى دهکاتهوه له دونیادا، ههتاوهكو کاتیک دهگاته قیامت هیچ پاداشتیکی وهرناگریت؛ چونکه کردهوى چاک كه سوودی ههیه له ههر دوو دونیادا دهیبیت نهجامدهر کههى ئیماندار بپیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ههر کهسیک لهسهى کوفر بمریت نهوا کردهوه چاکهکانی سوودی پیناگهینیت

(65015)

(90) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم يقول: «قال الله تعالى يا بن آدم، إنك ما دعوتني ورجوتني غفرت لك على ما كان منك ولا أبالي، يا ابن آدم لو بلغت ذنوبك عَنان السماء ثم استغفرتني غفرت لك، يا ابن آدم لو أتيتني بقراب الأرض خطايا ثم لقيتني لا تشرك بي شيئاً لأتيتك بقرابها مغفرة». [حسن] - [رواه الترمذي وأحمد والدارمي]

(90) - له ئهنهسی کوری مالیکهوه - ژهزای خوای لیبت - دهلیت: گویم له پیغمبری خودا بوو - صلى الله عليه وآله وسلم - که دهفهرموو: خوای گهوره دهفهرمویت: «ئهه نهوهی نادهم، ههتا تو لیم بیاریتهوه و ژهجا وتکام لیبههیت من لیت خووش دههم وسهیری زوری تاوانهکانت ناکهم. نهه نهوهی نادهم، نهگهر زوری تاوانهکانت بگاته لای ههورهکانی ناسمان وپاشان داوای لیخووشبوون له من بکههیت؛ نهوا من لیت خووش دههم. نهه نهوهی نادهم، نهگهر تاوانهکانت به هیندهی زهوی بیت و بییت بو لام پاشان بگهته لام وهیچ هاوبهش وشهریکیکت بو من بریار نهدا بیت؛ نهوا من به هیندهی نهوه لیخووشبوونم بویت». [ناماده کردووه] [حهسهنه] - تورموذی گنراویهتیهوه - ئهحمده گنراویهتیهوه - دارهمی [گنراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

ئهم فهرموودهیه بهلگهیه لهسهه فراوانی رهممهت ومیهرهبانی وبهخشینی خوای گهوره، وئهو هوکارانهی روونکردوتهوه که دهبنه هوکاری لیخووشبوون له بهنده، ئهمیش نزا وداوای لیخووشبوون کردنه (ئییستیغفار کردنه)، وئهم دوو هوکارهی به یهک خوا پهرستی (تهوحیدهوه) (بهستهوه، نهوهی بگاته لای خوای گهوره به موهحیدی که بههیچ شیوهیهک هاوبهشی بو خودا بریار نهدا بییت، نهوا نزا وئییستیغفار کهی سوودی بوی دهبییت، و لهگهل شیرک وهاوبهش بریار دندا هیچ شتیک سوودی نییه نه نزا کردن ونه وته وکردهوهیهکی تر.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(5456)

(91) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فِيمَا يَحْكِي عَنْ رَبِّهِ عَزَّ وَجَلَّ، قَالَ: «أَذْنَبَ عَبْدٌ ذَنْبًا، فَقَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: عَبْدِي أَذْنَبَ ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، ثُمَّ عَادَ فَأَذْنَبَ، فَقَالَ: أَيُّ رَبِّ اغْفِرْ لِي ذَنْبِي، فَقَالَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: أَذْنَبَ عَبْدِي ذَنْبًا، فَعَلِمَ أَنَّ لَهُ رَبًّا يَغْفِرُ الذَّنْبَ، وَيَأْخُذُ بِالذَّنْبِ، أَعْمَلَ مَا شِئْتَ فَقَدْ غَفَرْتُ لَكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(91) - له نبعی هورمهروه-هزای خوای لیبت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم ،دهفهر مویت :«بهندهیهک تاوانیکی کرد، و ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی» :بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و سزا دهدات له سهر تاوان»، پاشان - بهندهکه- جاریکی تر تاوانی کرد، ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به، خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی» :بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و سزا دهدات له سهر تاوان»، پاشان -بهندهکه- جاریکی تر تاوانی کرد، ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به، خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی :«بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و سزا دهدات له سهر تاوان، ههرچییهکت دهویت بیکه ؛ من لیت خوشبووم [صحه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهههری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بۆمان دهگیریتنهوه له پهروردگاریهوه که بهندهیهک تاوانیکی کرد، و ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به، خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی :بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و بهنده دادهپوشیت، یان سزای دهدات له سهر تاوانهکه، ئهوا من لهو بهندهیهم خوشبووم .پاشان -بهندهکه- جاریکی تر تاوانی کرد، ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به، خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی :بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و بهنده دادهپوشیت، یان سزای دهدات له سهر تاوانهکه، ئهوا من لهو بهندهیهم خوشبووم .پاشان -بهندهکه- جاریکی تر تاوانی کرد :ووتی :ئهی پهروردگار له تاوانهکهم خوش به، خوای گهورهی بهرز وپیروز فهرمووی :بهندهکهم تاوانیکی کرد وزانی که پهروردگاریکی هیه که له تاوان خوش دهبت و بهنده

داده پوشتیت، یان سزای ددهات له سهر تاوانهکه، ئهوا من لهو بهندهیهم خوشبووم، ههرچیهکی دهوئیت با بیبکات ههتا ئهوا کاتهی بهردهوامه لهسهر تهوبهکردن وپهشیمانی وپیداگیری لهسهر نهگهرانهوه بو تاوانهکه ؛ بهلام بههوی لاوازی نهفسی دیسانهوه توشی دهییت، نهگهر بهردهوام بوو لهسهر ئهم حالته دهستبهجی تهوبهیی کرد وداوای لیخوشبوونی کرد، ئهوا منیش لئی خوش دهیم، و تهوبهکردن دهیته هوی ههلوهشاندنهوی ههمو تاوانهکانی پیشوو

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فراوانی رحیمهتی خوای گهوره بهندهکانی و مروف ههرچنده گوناوه و تاوان بکات، نهگهر تهوبه بکات و بگهریتیهوه بو لای الله ؛ خوای گهورهش تهوبهکی قبول دهکات.
2. ئیماندار به الله -سبحانه و تعالی- هیوای به لیخوشبوونی خودا ههیه، وله سزای ئهوا زاته مهزنه دهرسیت، بویه دهستبهجی تهوبه دهکات و بهردهوام نابیت لهسهر گوناوه و تاوانکردن.
3. مهرجهکانی تهوبهکردنی دروست :وازهینان له گوناوهکه، پهشیمان بوون لهسهر کردنی، وپیداگیری لهسهر نهگهرانهوه بوی، و نهگهر تهوبهکردن بیت له ستهمکردن لهمافهکانی بهندهکان پهیهوست به مال یان نوابانگ -شهرهف- یان نهفس، ئهمه مهرجی چوارهم زیاد دهکات، بریتیه له :داوای لیبووردن له خاوهن مافهکه وگهرانهوی مافهکه بوی.
4. گرنگی زانست به الله که و لهبهنده دهکات زانا بیت سهبار هت به بابتهکانی باینهکی، بویه ههرجاریک ههله بکات؛ بی هیوا نابیت و سنوور تیناپهرینیت

(92) - عن عِليٍّ قَالَ: إِنِّي كُنْتُ رَجُلًا إِذَا سَمِعْتُ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ حَدِيثًا تَفَعَّلِي اللَّهُ مِنْهُ بِمَا شَاءَ أَنْ يَنْفَعَنِي بِهِ، وَإِذَا حَدَّثَنِي رَجُلٌ مِنْ أَصْحَابِهِ اسْتَحْلَفْتُهُ، فَإِذَا حَلَفَ لِي صَدَّقْتُهُ، وَإِنَّهُ حَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ، وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ، قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ رَجُلٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا، ثُمَّ يَقُومُ فَيَتَطَهَّرُ، ثُمَّ يَصِلِّي، ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ»، ثُمَّ قَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ: {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ} [آل

عمران: 135]. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد]

(92) - له عليه‌س‌له ده‌لئيت: من پياويك بووم ئه‌گه‌ر فهرمووده‌يه‌كم ببيستايه له پيغه‌مبهرى خوداوه -صلى الله عليه وسلم- ؛ خواي گه‌وره (به‌ه‌ويه‌وه (سو‌دى پي ده‌گهياندم به ويستى خوى، وئه‌گه‌ر يه‌كيك له هاوه‌لانى فهرمووده‌يه‌كى بووم باس كردايه سويندم ددها، ئه‌گه‌ر سويندى بخواردايه ئه‌وا باومرم پيى ده‌كرد، وئهبوبه‌كر -فهرمووده‌يه‌كى- بووم گيپرايه‌وه -وئهبوبه‌كر راستى فهرموو، فهرمووى: ببيستومه كه پيغه‌مبهرى خودا -صلى الله عليه وسلم فهرموويه‌تى: «هه‌ر كه‌سيك گوناهاييك بكات، پاشان هه‌ستيت وده‌ستنويز بگريت، دواتر نويز بكات، پاشان داواي ليخوشبوون له خواي گه‌وره بكات؛ ئه‌وا خواي گه‌وره لئى خوش ده‌بيت»، پاشان ئه‌م ئايه‌ته‌ى خوينده‌وه: {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ} {واته: } وه ئه‌وانه‌ى كه كاتيك كرده‌ويه‌كى ناشيرين ده‌كه‌ن {يان سته‌م له‌خويان ده‌كه‌ن كه يادى خويان كرده‌وه داواي لئيووردن ده‌كه‌ن بو گوناهاه‌كانيان [آل عمران: 135] [صه‌حيه‌]-[]

شيكردنه‌وه:

،پيغه‌مبهر -صلى الله عليه وسلم- باسى ئه‌وه‌مان بو ده‌كات هه‌ربه‌نده‌يه‌ك گوناهاييك بكات پاشان هه‌ستيت و به‌ريكى وجوانى ده‌ستنويز بگريت، دواتر دوو ركات نويز بكات به‌نيه‌تى ته‌به‌كردن له‌م گوناهاه، پاشان داواي ليخوشبوون له خواي گه‌وره بكات؛ ئه‌وا خواي گه‌وره لئى خوش ده‌بيت. پاشان پيغه‌مبهر -صلى الله عليه وسلم- ئه‌م ئايه‌ته‌ى خوينده‌وه: {وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ} {واته: } وه ئه‌وانه‌ى كه كاتيك كرده‌ويه‌كى ناشيرين ده‌كه‌ن يان سته‌م له‌خويان ده‌كه‌ن كه يادى خويان كرده‌وه داواي لئيووردن ده‌كه‌ن بو گوناهاه‌كانيان [آل عمران: 135]

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. پاش کردنی گوناھ ؛ مسولمان ئامۆژگاری کراوه به نوێژکردن پاشان داواکردنی لێخۆشبوون له خوای گهوره
2. فراوانی لێخۆشبوونی خوای گهوره - عز وجل-، وتهوبه وداوای لێخۆشبوون قبول دهکات.

(65063)

(93) - عن أبي موسى عبد الله بن قيس الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مَسِيءُ النَّهَارِ، وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مَسِيءُ اللَّيْلِ، حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(93) - له ئه‌بی موسای ئه‌شعهریه‌وه -په‌زای خوای لێبێت- که پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموێت: «خوای گه‌وره ده‌ستی راده‌خات به شه‌وان بۆ ئه‌وه‌ی گوناهاکارانی رۆژ ته‌وبه‌ بکه‌ن، وده‌ستی را ده‌خات به رۆژ بۆ ئه‌وه‌ی گوناهاکارانی شه‌و ته‌وبه‌ بکه‌ن؛ هه‌تاوه‌کو خۆر له رۆژئاواوه هه‌لدێت [سه‌حیحه]-[موسلیم گێراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

خوای گهوره ته‌وبه‌ی به‌نده‌که‌ی قبول ده‌کات ئه‌گه‌رچیش ته‌وبه‌که‌ دوا بکه‌وێت، بۆیه ئه‌گه‌ر مرو‌فت تاوانێک بکات له رۆژدا؛ ئه‌وا خودا ته‌وبه‌که‌ی قبول ده‌کات ئه‌گه‌رچیش له شه‌ودا ته‌وبه‌ بکات، وئه‌گه‌ر مرو‌فت تاوانێک بکات له شه‌ودا؛ ئه‌وا خودا ته‌وبه‌که‌ی قبول ده‌کات ئه‌گه‌رچیش له رۆژدا ته‌وبه‌ بکات، ئه‌مه هه‌تا ئه‌و کاته‌یه که خۆر له رۆژئاواوه دهرده‌چێت که ئه‌میش له نیشانه گه‌رمه‌کانی روودانی قیامه‌ته

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(4318)

(94) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «يَنْزِلُ رَبُّنَا تَبَارَكَ وَتَعَالَى كُلَّ لَيْلَةٍ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا حِينَ يَبْقَى ثُلُثُ اللَّيْلِ الْآخِرِ، يَقُولُ: «مَنْ يَدْعُونِي فَأَسْتَجِيبَ لَهُ؟ مَنْ يَسْأَلُنِي فَأُعْطِيَهُ؟ مَنْ يَسْتَغْفِرُنِي فَأَغْفِرَ لَهُ؟». [صحيح] - [متفق عليه]

(94) - له ئەبی ھورەیرەو ھەرزای خۆی لێبێت- کە پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەرموێت: «پەروردگاری بەرز و پەرۆزمان ھەموو شەویەک لە سێھەکی کۆتایی شەودا دادەبەزێتە ئاسمانی دنیا، و دەفەرموێت:» کێ لێم دەپارێتەو بۆ ئەوێ وەلامی بدەمەو؟ کێ داوام لێدەکات بۆ ئەوێ پێی ببەخشم؟ کێ داوای لێخۆشبوونم لێدەکات بۆ «ئەوێ لێی خوش بێم؟ [صحیحە]-[بوخاری و موسلیم ھاوێان لەسەری]

شیکردنەو:

-پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ڕوونیدەکاتەو کە خۆی گەرە -تبارک وتعالی ھەموو شەویەک لە سێھەکی کۆتایی شەودا دادەبەزێتە ئاسمانی دنیا، و ئامۆژگاری بەندەکانی، دەکات بۆ ئەوێ نزا بکەن و لێی بپارێنەو، و وەلامی ئەو کەسانە دەداتەو کە لێی دەپارێنەو و ھەر وھا ئامۆژگاریان دەکات ؛ داوای ئەو شتانە لێکەن کە دەیانەوێت بۆیان جێبەجێ بێت، چونکە ئەو دەبەخشێت بە ئەوێ داوا دەکات، و ھەر وھا ھانیان دەدات بۆ ئەوێ داوای لێخۆشبوون بکەن لە گوناھەکانیان چونکە ئەو زاتە میھرەبانە لە بەندە ئیماندارەکانی. خۆشدەبێت ئەگەر لێی بپارێنەو و داوای لێخۆشبوونی لێکەن.

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. فەزلی سێھەکی کۆتایی شەو ؛ بۆ نوێژ و نزا و ئیستغفار کردن لەو کاتەدا
2. دەبێت مەرووف لەپاش بیستنی ئەم فەرموودەیە زۆر بەپەرۆش بێت لەسەر بەھەلزانینی کاتەکانی قبوڵبوونی نزا

(10412)

(95) - عن الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ - وَأَهْوَى الثُّعْمَانُ بِإِصْبَعَيْهِ إِلَى أُذُنَيْهِ -: «إِنَّ الْحَلَالَ بَيْنَ وَإِنَّ الْحَرَامَ بَيْنَ، وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، فَمَنْ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ، وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ، كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ، أَلَا وَإِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى، أَلَا وَإِنَّ حِمَى اللَّهِ مَحَارِمُهُ، أَلَا وَإِنَّ فِي الْجَسَدِ مُضْغَةً، إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الْجَسَدُ كُلُّهُ، أَلَا وَهِيَ الْقَلْبُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(95) - له نوعمانی کوری به شیرموه -رہزای خوی لیبیت- دہلیت :گویم له پیغمبری خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو (نوعمان به پنجهکانی ئاماژهی بۆ گوییہکانی کرد :«حەلال ناشکرایه و حەرام ناشکرایه، له نڤوانیان هەندیکی شتی گومانای هەن که زۆر له خەلکی نایزانیته، نهوهی خۆی له گومانهکان بپاریزیت نهوا دین وکەسایهتی سهلامهت بووه، و نهوهی بکهوینته ناو گومانهکان (شوبههکان)؛ نهوا تووشی حەرام بووه، و هکو شوانیک که مەهرهکانی له دهوری خاکینکی قهدهغهکراودا دهلهوهبرینیت لهوهدايه که مەهرهکان بچنه ناو خاکه قهدهغهکراوهکهوه، وههموو پادشایهک سنووری خۆی ههیه، وسنووهرهکانی خۆی گهوره بریتیه له حەرامکراوهکان، وله لاشههه پارچه گۆشتیک ههیه نهگهر چاک بوو؛ نهوا ههموو لاشه چاک دهبیت، ونهگهر خراب بوو.»؛ نهوا ههموو لاشه خراب دهبیت ،نهویش بریتیه له دل [صهحیحه]- [بوخاری و موسلیم] هاواران لهسهری

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بنچینهیهکی گشتی پروندهکاتهوه له شتهکاندا، که لهشهریعتدا بۆ سێ جۆر دابهش دهبن :حهلالیکی پروون، وحەرامیکی پروون، وشوانیک که گوماناوین وپروون نین له حوکمدا لهروانگهی حەلال وحەرامیهوه، وزۆریک له خەلکی حوکمهکانیان نازانن.

ههركەسیك واز له شته گوماناویهكان بهینیت نهوا دینداریهكهی پاریزراو دهبیت بههوی دووركهوتنهوه له تووشبوون به حەرام، وکەسایهتی -ناوبانگی- پاریزراو دهبیت له قسهی خەلکی چونکه رەخنهی لێدهگرن لهکاتی کردنی ئهم شته گوماناویهدا .بۆیه ئهوهی دوور نهکهوینتهوه له شته گوماناویهكان نهوا خۆی تووشی یهکیك لهم دوو شته یان ههردوویان دهکات :یان ئهوهتا تووشی حەرام دهبیت، یان ئهوهتا خەلکی رەخنهی لێدهگرن وتانهی لێدهدن .وپيغمبر -صلی الله علیه وسلم- نمونهیهکی هینایهوه بۆئهوهی حالێ ئهوه

كهسه پروونبكاتهوه كه شته گوماناويهكان دهكات وهكو شوانتيك وايه كه مهرهكاني له دورى خاكيكي سنورداردا بلهوهپرنييت، نزيكه لهوهى مهر و مالاتهكهى لهم لهوهپرگا سنورداره بخون ؛ بههوى نزيكبونهوهيان لى، بهههمان شيوه ئهوهى شتيكي گوماناوى دهكات ؛ نزيك دهبتيهوه له حهرام وپرهنگه تووشى ببيت .پاشان پيغمهبر -صلى الله عليه وسلم- باسى ئهوهى كرد كه له لاشهدا پارچه گوشتيكي ههيه (ئەویش دلە) (ئەگەر چاك ببیت ؛ ئەوا لاشەيش چاك دهبیت، وئەگەر خراپ ببیت ؛ ئەوا لاشەيش خراپ دهبیت

له سوودهكاني فهرمودهكه:

1. هاندان بو دوركهوتنهوه لهو شتهى گوماناوييه، وحوكمهكهى پروون نيبه

(4314)

(96) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لا تَسْبُوا أصحابي، فلو أن أحدكم أنفق مثل أحد، ذهباً ما بلغ مدَّ أحدكم، ولا نصيفه». [صحيح] - [متفق عليه]

(96) - له ئهبي سهعيدى خودريهوه پرهزاي خواى لىبييت- كه پيغمهبر -صلى الله عليه وسلم- دهفهرمويت :«جوين به هاوه لانم مهدهن، ئەگەر يهكيكتان هيندهى ئوحوود ئالتون ببهخشيت؛ ئەوا ناگات به هيندهى بهخشيني چنگيک يان نيو چنگي ئەوان [صحيحه]- [بوخارى و موسليم هاوان له سهري]

شيكردنهوه:

پيغمهبر -صلى الله عليه وسلم- نهى كردوه له جويندان به هاوه لان پرهزاي خوايان لىبييت-، وههوالى ئهوهى داوه كه ئەگەر كهسيك هيندهى چياى ئوحوود ئالتون ببهخشيت ئەوا پاداشتي بهخشينهكه لاي خواى گهوره ناگاته پاداشتي بهخشيني يهكيك له هاوه لان ئەگەر ئەم هاوهله هيندهى چنگيكي دهست خوراك ببهخشيت وتنهانته ناگاته نيوهى چنگيكي دهستيش؛ وهوكارى ئەميش ئهويه كه هاوه لان ههموويان باشت وچاكترن له ههموو ئەو كهسانهى له پاش ئەوانهوه دين، وهوكارى بهرزي پلهپايهى بهخشينيان ئهويه كه له كاتى تهنگانه وگرنگيدا بووه، وچونكه بهخشينهكهيان بو سهرخستنى پيغمهبر -صلى الله عليه وسلم- وپاراستنى بووه، وئهم فهرلەش له پاش ئەوان نيبه و بهههمان شيوه جيهاد وتيكوشان وههموو پهستهكاني تريان، لهگهل ئهوهى له نهفس ودمروونياندا بوو له رهممت

و خوشهویستی و خشوع و تهقواداری وله خودا ترسی و ساده بوون -التواضع- و بهخشین و جیهاد و تیکۆشان له پیناو خوای گهوره و جگه لهمانه له کردهوه چاکهکان، و ههموو ژیانیان بهخشی بۆ سهرخستنی ئهم ئاینه پیروژه -رهزا و رحمتی خوات لیبیت- و ههموه ها فەزلی هاوهل بوون له گههل پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- پاداشت و پلهپایهی خوی ههمیه ئه گهر بۆ ،ماوهیهکی کهمیش ببت و هیچ کردهویهک ناگات به پاداشت و فەزلی ئهم هاوهلیوونه و فەزلهکانیان ههرگیز ناتوانریت بیپوریت و بهراورد بکریت، و ئهمیش فەزل و بهخشینی خودایه بۆ ههر کهسێک بیهویت دهیبهخشیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(11000)

(97) - عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: كُنْتُ خَلَفَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا، فَقَالَ: «يَا غُلَامُ، إِنِّي أَعَلَّمُكَ كَلِمَاتٍ، أَحْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظَكَ، أَحْفَظِ اللَّهَ تَحُدُّهُ تَجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ، وَاعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعَتْ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَلَوْ اجْتَمَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ، لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ».

[صحيح] - [رواه الترمذي]

(97) - له ئيبين عباسهوه -رهزای خوايان لئييت- دهلئت: من رۆژيکیان به سواری و لاخیک له پشتی پیغمبری خوا بووم -صلی الله علیه وسلم- و به منی فرموو: «نهی کوړ (نهی غولام)، ههندیك وشهت فیر دهکهم، سنوورهکانی شهريعتی خودا بپاریزه؛ نهوا خودا دهتپاریزیت، سنوورهکانی شهريعتی خودا بپاریزه؛ نهوا دهبنیت خودا له پیشهوه له گهل تودا دهبنیت، نهگهر داوات کرد؛ نهوا تهنها داوا له خودا بکه، ونهگهر داوا یارمهتی وپشتیوانیت کرد؛ نهوا تهنها داوا یارمهتی وپشتیوانی له خودا بکه، وبزانه بهراستی نهگهر ههموو نوممهت کوښنهوه بۆ نهوهی به شتیک سوودت پی بگهینن؛ نهوا سوودت پی ناگهینن تهنها بهو شته نهبنیت که خودا بۆتی نووسیوو، ونهگهر کوښنهوه بۆ نهوهی به شتیک زهره و زیانت پی بگهینن؛ نهوا زهره و زیانت پی ناگهینن تهنها بهو شته نهبنیت که خودا له سهرتی نووسیوو، قهلهمهکانی نووسینی قهدهر ههنگیرون.»

[صهحیه]-[تورمودی گنراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

ئيبين عباس -رهزای خواي لئييت- باسی نهوه دهکات کاتيک مندال بوو له پشتی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بوو بهسواری و لاخیک، -صلی الله علیه وسلم- پی فرموو: من ههندیك وشهت فیر دهکهم که بههویانهوه خواي گهوره سوودت پیدهگهینیت

فرمانهکانی خودا بپاریزه و خۆت بهدور بگره له نههی لیکراوهکان، بهشیومهک تهنها له عیبادت و پیرستشدا بینریت و لهتاوان و گوناخدا بونت نهبنیت، نهگهر بهم شیومه بیت، نهوا پاداشتی تۆ ئهومیه خودا دهت پاریزیت له ناخوشی و نارحمهتیهکانی دنیا و قیامت و سهرت دهخات له ئهرکهکانت له ههرشونیک بیت

ونهگهر ویستت داواي شتیک بکهیت؛ بهتهنها داوا له الله بکه که وهلامی داواکاران دهداتهوه

ونهگهر ویستت داواي یارمهتی و بههاناوه هاتن بکهیت؛ نهوا تهنها له الله داواي بکه

ودلنیا به لهو هی نه گهر ههموو سهر زهو ی کو بینهوه بوئوهی سوو دیکت پییگهینن؛ نهوا ناتوانن نهو سووده به تو بگهینن مه گهر خوی گهوره نهو سوودهی بو تو نووسیبت، و هیچ زیانیک تووشت نابیت نه گهر چیش ههموو خه لکی سهر زهو ی کو بینهوه له سهر زیانگهیندن به تو مه گهر خوی گهوره نهو زیانهی له سهر تو نووسیبت و نه مانه ههمووی خوی گهوره - عز وجل- نووسیویهتی له قه دردا بهینی زانست و حیکمهتی، و نهو هی خودا نووسیویهتی ناگوریت، و ده بیت چاک بزانی که پهر وهر دگار ههر گیز ستهم له بنده کانی ناکات

له سووده کانی فهرمووده که:

1. گرنگه بابته کانی ناین له تهو حید -یهک خوا پهرستی- و نادابه کان و هند؛ فیری مندالان بکریت
2. پاداشت هاوشیوهی کردهویه
3. فرمان به پشت بهستن به خوی گهوره، و تهو هکول بهستن تنها به نهو زاته بهی هیچ کهسیکی تر، و نهو باشترینه که مروف تهو هکولی پیی هه بیت
4. باوهر به قهزا و قه در ورازیوون پیی، و خوی گهوره بریاری له سهر قه دری ههموو -شتیک داوه، و پهر وهر دگار ستهم له هیچ یه کیک ناکات -سبحانه و تعالی
5. ههر کهسیک فرمانه کانی خوی گهوره پشتگوئ بخت؛ نهوا خوی گهوره هیش و هکو ئیهمال کراو و له بیر چوو مامه لهی له گه لدا ده کات و ناپیاریزیت

(98) - عَنْ سُفْيَانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الْثَّقَفِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، قُلْ لِي فِي الْإِسْلَامِ قَوْلًا لَا أَسْأَلُ عَنْهُ أَحَدًا غَيْرَكَ، قَالَ: «قُلْ: آمَنْتُ بِاللَّهِ، ثُمَّ اسْتَقِمَّ». [صحيح] - [رواه مسلم وأحمد]

(98) - له سوفیانی کوری عبد اللهی سهقهفیهوه -رمزای خوای لیبیت- دهلیت: ووتم: نهی پیغهمبری خودا، رستهیهکم پی بلئی له ئیسلامدا ؛ که پرسیار له هیچ یهکیک نهکهم سهبارتهی جگه له تو نهبیت، فهرمووی :«بلئی: ئیمانم به الله هینا پاشان پابهندی ریگای راست به - «ئیسیتقامهت ههبیت [صهیحه]-».

شیکردنهوه:

هاولهئیک بهناوی سوفیانی کوری عبد الله -رمزای خوای لیبیت- پرسیار له پیغهمبر - صلی الله علیه وسلم- کرد ؛ بۆئوهی قسهیهکی فیر بکات که ههموو ماناکانی ئیسلامی لهخوگر تبیت، وئویش دهستی پۆه بگریت و پرسیار له کهسی تر نهکات سهبارتهی پیغهمبر صلی الله علیه وسلم- پپی فهرموو: بلئی: باومرم به الله هینا، واتا باومرم ههیه بهوهی تهنها- ئهو پهر وهر دگار وخوا و خولقینه و پهر سترای ههقه و تاکه و بی هاوتا و بی هاوبهشه، پاشان ملکهچ دهبیت بۆ گوێرایهلی خوای گهوره ئههیش به ئههجامدانی فهرمهکانی الله و دوور کهوتنهوه له حهرامکراوهکان، و بهردهوام و پابهند دهبیت لهسهر ئهم ریباره

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. بنچینهی ئاین بریتیه له باومر هینان به الله ؛ به پهر وهر دگاریتی و ئولو هیهتی - پهر ستر او پیتی- و ناو و سیفهتهکانی -سبحانه و تعالی
2. ،گرنگی پابهند بوون لهسهر ریگای راست -ئیسیتقامهت- ؛ لهپاش ئیمان هینان و بهردهوام بوون لهسهر پهر ستهکان، و جیگیر بوون لهسهر ئهمه
3. .ئیمان) باومر هینان (مهرجه بۆ قبول بوونی کردووهکان
4. باومر هینان به الله، ههموو ئهو شتانه دهگریتهوه که دهبیت مسولمان باومری پپیان ههبیت له بیرو باومر هکان و بنچینهکانیان، و ئهو هیشی پهیههسته پپیان له کردووهکانی دل، و ملکهچبوون بۆ الله له ناخ و ناشکرادا
5. ئیسیتقامهت- بریتیه له پابهندبوون به ریگای راست، ئههیش به جیهه جیکردنی- و اجبهکان و دوور کهوتنهوه له نههی لیکراوهکان

(99) - عَنِ الثُّعْمَانِ بْنِ بَشِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادُّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى». [صحيح] - [متفق عليه]

(99) - له نوعمانی کوری به شیروه - رزای خوی لیبیت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهر مویت :«نمونه ی نیمانداران له په یوهندی و به زهیی و سوزیان بهرامبر یه کتر ؛ و هکو نمونه ی لاشه یهک وان، نه گهر نه دمیکی تووشی نازار و نارهتی بیت ؛ نهوا سهرجه م نه دمه کانی تریش کار دانه و هیان ده بیت)له م نارهتی و نازاره و ده نالینن) «به شهونخونی و تا دایان ده گریت [صهیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له سه ری]

شیکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روونیکردنه وه که واجبه حالی مسولمانان له گهل یه کتر دا له روانگهی ویستنی خیر و رحمت و یارمعتی و سرخستن، و نازار چشتن به هوی نهو زیانه ی تووشیان بووه ؛ ده بیت و هکو یهک لاشه و ابن، نه گهر نه دمیکی نه خوش بیت، هه موو نه دمه کانی تر کار دانه و هیان ده بیت به شهونخونی و تا دایان ده گریت

له سوو ده کانی فهر موو ده که:

1. ده بیت مافی مسولمانان به گه وره دابنریت، و ناموز گاری کردن به هاوکاری له ننیوانیان و سوز و نهر مونیان بوونیان بهرامبر یه کتر
2. ده بیت په یوهندی خوشویستن و سرخستن هه بیت له نیوان نیمانداراندا

(100) - عن عثمان بن عفان رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ تَوَضَّأَ فَأَحْسَنَ الْوُضُوءَ خَرَجَتْ خَطَايَاهُ مِنْ جَسَدِهِ حَتَّى تَخْرُجَ مِنْ تَحْتِ أَظْفَارِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(100) - له عوسمانى كورى عهفانهوه -رمزای خواى لئبیت- كه پيغهمبرى خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: «نهوهى به جوانى وړيكي دهستتويژ بگريټ؛ نهوا ههموو». «گونههكان له لاشهيدا دهردهچن ههتاوهكو له ژير نينوکهکانهوه دهردهچن [صحيحه]- [موسليم گيراويه تيه وه]

شيكر د نهوه:

پيغهمبر -صلی الله علیه وسلم- باسى نومهمان بو دهكات همرکهسيك به جوانى وړيكي دهستتويژ بگريټ؛ له گهل رهچاو كړدنې ئاداب وسونهتهكانى، نهمه هوکاره بو نهوهى خواى گهوره له گونههكانى خوش بټ، ههتاوهكو گونههكان له لاشهيدا دهردهچن له ژير نينوکهکانهى دهست وپييهوه.

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. ناموژگارى بو گرنگيدان به فيربوونى ئادابهكانى دهستتويژگرتن ومهرج وسونهتهكانى، وكردهوه كړدن پيى
2. فهل وپاداشتى دهستتويژگرتن، وهوكاره بو ليخوشبون له گونهه بچووكهكان بهلام گونهه گهورمکان دهبټ تهوبهيان لئبكرټ بهمهرجهكانيهوه
3. مهرجى دهرچوونى تاوان وگونههكان له لاشه نهويه كه به جوانى وړيكي دهستتويژ بگريټ وبهو شيويه بټ كه پيغهمبر -صلی الله علیه وسلم- روونى كړدووتهوه بو نومتهكهى
4. ليخوشبونى گونههكان لهم فهرموودهيدا بهستراوتهوه به دوركهوتنهوه له گونهه گهورمکان وتهوبهكردن لبيان، خواى گهوره دهفهرمویت: (إِنْ تَجَنَّبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ...) [النساء: 31] [واته: (نهگهر خوتان بپاريزن لهو تاوانه ...گهورانهى قهدهغه كراوه لئتان، نهوه له گونههكانى ترتان خوشدهبين

(101) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سأل رجل النبي صلى الله عليه وسلم فقال: يا رسول الله، إنا نركب البحر، ونحمل معنا القليل من الماء، فإن توضأنا به عطشنا، أفنتوضأ بماء البحر؟ فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «هُوَ الطَّهْرُ مَاءُهُ الْحِلُّ مَيَّتُهُ». [صحيح] - [أخرجه أبو داود والترمذي وابن ماجه والنسائي ومالك والدارمي وأحمد]

(101) - له ئهبي هورمهروه -رمزای خوای لینیّت- دهنیت: پیاویک پرسپاری له پیغمبر صلی الله علیه وسلم- کرد، ووتی: ئهی پیغمبر صلی خودا، ئیمه سواری کهشتی دهبین لهسر- دهریا، وهندیک ئاو لهگهل خومان دهبین، نهگهر دستنویژ بگرین بهم ئاوه تینوومان -دهبیّت، ئایا دهکریّت به ئاوی دهریا دستنویژ بگرین؟ پیغمبر صلی خودا -صلی الله علیه وسلم «فهرمووی:» «ئاوی دهریا ناویکی پاکه وپاکهرموهیه، ومرداروه بووی دهریایش هه لاله [صهحیه]- ئیبنو ماجه گنراویه تیه وه - تورمودی گنراویه تیه وه - نه سائی گنراویه تیه وه - ئیبنوداود [گنراویه تیه وه - نه حمده گنراویه تیه وه - مالیک گنراویه تیه وه - داره می گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- لهم فهرمووده یهک پاکوخواینی ئاوی دهریا پرونده کاته وه که له ههمان کاتدا پاکهرموهیه؛ بو دستنویژ گرتن وپاککردنه وه ی شتی تریش دهکریّت به کار بهینریت، ئهو ئاژمه دهریایهش مرداروه بیّت له ناو دهریادا هه لاله خواردنی؛ نهگهرچیش مرداروه بووه

له سووده کانی فهرمووده که:

(8355)

(102) - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: سُئِلَ رسول الله صلى الله عليه وسلم عن الماء وما يَنْبُؤُهُ من الدواب والسَّبَّاح، فقال صلى الله عليه وسلم: «إِذَا كَانَ الْمَاءُ قَلَّتَيْنِ لَمْ يَحْمِلِ الْحَبَّةَ». [صحيح] - [رواه أبو داود وابن ماجه والترمذي والنسائي والدارمي وأحمد]

(102) - له عبداللهی کوری عومر موه -رہزای خواہان لیبیت۔ دلایت: پیغمبر -صلی الله عليه وسلم۔ پرسپاری لیکرا سہارمت به ناو وبہکار ہینانی له لایمن ناژہلہکانموہ، پیغمبر -صلی الله عليه وسلم۔ فرموی: «نہگہر ناو به نہندازہی دوو قولہ *بوو؛ نہوا پیسی۔ ہہنناگریٹ (پیس نابیت)» *۔ دوو قولہ: -قولہ۔ نہندازہیکہی نہو سہردہمہ بووہ، کہ به پیوہری نیستا نزیکہی دہکاتہ 80 لیتر وچارہکیک بہلام -دوو قولہ۔ دہکاتہ: 160 لیتر ونیو؛ (نہمیش نہو برہیہ وا له ناو دہکات کہ پیسی ہہنناگریٹ [صہیحہ]۔ نیبو ماجہ گبراویہتیہوہ)۔ تورمودی گبراویہتیہوہ - نہسائی گبراویہتیہوہ - نیبوداود گبراویہتیہوہ - نہحمہد گبراویہتیہوہ - [دارہمی گبراویہتیہوہ]

شیگردنہوہ:

پیغمبر -صلی الله عليه وسلم۔ نہوہ پرووندہکاتہوہ کہ ناوی زور پیس نابیت بہہوی، بہرکہوتنی پیسیہوہ نہگہر یہکیک له سیفہتہکانی نہگوریت (سیفہتہکان: تام، رنگ، بون) بہ پیچہوانہی ناوی کہم کہ زور جار پیس دمیت بہہوی بہرکہوتنی پیسیہوہ کہ بیگومان سیفہتہکانیشی دہگوریت، بویہ نہگہر ناو زور بیت وسیفہتہکانی بگوریت بہہوی پیسیہوہ نہوا سیفہتی پاککردنہوی تیدا نامینیت ونابیت وکو پاککردنہوہ بہکاربہینریت بو دہستویژگرتن وخوشوردن چونکہ پیس بووہ نہگہرچی دوو قولہیش بیت، وباسی نہوہی کرد له پرسپاری بہکارہینانی ناوی بہرکارہینراو له لایمن ناژہلہکانموہ جا بو خواردنہوہ بیت یان ہر شتیکی تر؛ نہمہ بہلگہیہ لہسہر نہوہی کہ زور جار ناوی بہجیماوہ وبہکارہینراوی ناژہلان پیسہ، مہگہر ناوہکہ زور بیت وسیفہتہکانی نہگوریت بہہوی بہکارہینانی ناژہلہکانموہ

له سوودہکانی فرمودہدہکہ:

(8357)

(103) - عَنْ أَبِي أَيُّوبَ الْأَنْصَارِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا أَتَيْتُمُ الْعَايِطَ فَلَا تَسْتَقْبِلُوا الْقِبْلَةَ، وَلَا تَسْتَدْبِرُوهَا وَلَكِنْ شَرِّقُوا أَوْ غَرِّبُوا» قَالَ أَبُو أَيُّوبَ: فَقَدِمْنَا الشَّامَ فَوَجَدْنَا مَرَا حِيصَ بُنِيَتْ قِبَلَ الْقِبْلَةِ فَتَنَحَّرَفُ، وَتَسْتَغْفِرُ اللَّهَ تَعَالَى. [صحيح] - [متفق عليه]

(103) - له نهبی ئه یوبی ئه نساریه وه - رهزای خوی لنبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت: «نه گهر چوونه سهرئاو کردن ؛ روو له قبیله مه کن وپشتی تیمه کن، به لکو روو له رۆژه لات یان رۆژئاوا بکن» . ئه بو ئه یوب ده لیت: «کاتیک هاتین بو شام بینیمان سهرئاو هکان به ره رووی که عبه دروستکراوه، بویه خومان له رووکردنه قبیله .«لادهدا، وداوای لیخوشبوونمان له خوای گه وه ده کرد [صه حیه]- [بوخاری و موسلیم]

[هاوردن له سه ری]

شیکردنه وه:

ئهو که سه ی ده یه مویت سهرئاو بکات له میزکردن یان پیسی کردن ؛ پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- نه هی لیکردوه روو بکاته ئاراسته ی قبیله ورووی له ئاراسته ی که عبه بیت ههروه ها نه هی لیکردوه پشت له قبیله بکات به شیوه یه که له ئاراسته ی پشتیه وه بیت ؛ به لکو ده بیت ئاراسته ی رووی بگوریت به ره روو رۆژه لات یان رۆژئاوا نه گهر ئاراسته ی قبیله له لای ئهو وه کو ئاراسته ی قبیله ی خه لکی مه دینه بو . پاشان ئه بو ئه یوب -رهزای خوی لنبیت- باسی ئه وه ی کرد کاتیک هاتن بو شام بینیان سهرئاو هکان به ره روو ئاراسته ی که عبه دروستکراون، بویه ئه وانیش ئاراسته ی لاشیمان له ئاراسته ی قبیله لادهدا ؛ له گه ل ئه مه شیدا داوای لیخوشبوونیان ده کرد له خوای گه وه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. دانایی له مه دا بو به گه وه دانانی که عبه ی پیروز وریز لیگرتنیه ی
2. ئیستیغفار کردن -ووتنی: أستغفر الله- له پاش ده رچوون له شوینی سهرئاو کردن
3. جوانی فیرکاری پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ؛ چونکه کاتیک شتیکی قه ده غه کراوی باسکرد نامه ی کردوه بو شیکی ریگه پی دراو که شوینی قه ده غه کراوه که بگریته وه

(104) - عَنْ أَبِي قَتَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا يُمَسِّكَنَّ أَحَدُكُمْ ذَكَرَهُ بِيَمِينِهِ وَهُوَ يَبُولُ، وَلَا يَتَمَسَّحُ مِنَ الْخَلَاءِ بِيَمِينِهِ، وَلَا يَتَنَقَّسُ فِي الْإِنَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(104) - له نُهبي قمتادهوه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «با هیج یهکنیکتان شهرمگهی (نهگرت به دهستی راستی لهکاتی میزکردندا، وبا خوی پاک نهکاتهوه به دهستی راستی له کاتی سهراوکردندا، وبا ههناسه نهادات له ناو پهرداخی ناوخوردنهویدا [صحهجه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههندیك له نهدهبهکانی پروونکردوهتهوه، لهوانهیش نههی کردوه لهوهی پیاو نهندامی نیرینهی بهدهستی راستی بگریت لهکاتی میزکردندا ههروهها نههی کردوه لهوهی پیسی پیشهوه وپاشهوه لابیریت بهدهستی راست؛ چونکه دهستی راست بو شتی ریزلنراو دانراوه، ونههی کردوه لهوهی مروّف ههناسه بدات لهو پهرداخهی ناوی تیدا دهخواتهوه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پروونکردنهوهی پیشهنگی ئیسلام له پاک وخواوینی وئدهبه جوانهکان
2. دورکهورتهوه له شته پیس وبوگهنهکان، نهگهر ناچار بوو راستهوخو دهستی لیبدات ؛ نهوا دهبیت به دهستی چهپ بیت
3. پروونکردنهوهی ریزداری راست ه نهندامهکان وفهزلی بهسهر چهپهوه
4. کاملیتی شهریهتی ئیسلام وگشتیگری رینمایی وفیرکاریهکانی

(3079)

(105) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ مَنَامِهِ فَتَوَضَّأَ فَلْيَسْتَنْثِرْ ثَلَاثًا، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَبِيتُ عَلَى خَيْشُومِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(105) - له ئه‌بی هورمه‌روه -رمزای خوای لنبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: «هه‌رکه‌سیکتان له‌خه‌ هه‌ستا وده‌ستنویژی گرت نه‌وا با سئ جار ناو راداته نیو لووتی) به‌هه‌ناسه‌ هه‌لی بمژیت (ودهری بکات، چونکه‌ شه‌یتان به‌ دریزایی «شه‌و له‌سه‌ر لووتی ده‌میننه‌وه» [صه‌حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

ئه‌بو هورمه‌ره -رمزای خوای لنبیت- ده‌یگژیته‌وه که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: هه‌رکه‌سیکتان له‌خه‌ هه‌ستا وده‌ستنویژی گرت: (واتا ویستی ده‌ستنویژ: بگژیت) نه‌وا با سئ جار ناو راداته نیو لووتی) به‌هه‌ناسه‌ هه‌لی بمژیت (ودهری بکات) واتا با ناوه‌وی لووتی پاک بکاته‌وه وئه‌وی تئیدایه‌ ده‌ریکات، ئه‌م کرده‌ویه سئ جار ئه‌نجامدات، واته‌ ناوه‌که‌ هه‌لمژیت وده‌ری بکات -فن بکات- وبا زیاد له‌ پیویست ئه‌م کرده‌ویه بکات مه‌گه‌ر به‌ رۆژوو بیت له‌ ترسی چوونه‌ ژووره‌وی ناو بو نیو قورگ (چونکه‌ شه‌یتان به‌ دریزایی شه‌و له‌سه‌ر لووتی ده‌میننه‌وه: (هوی ئه‌نجامدانی ئه‌م کرده‌ویه روه‌نکراوه‌ته‌وه بو که‌سیک هه‌ستا بیت له‌خه‌ ئه‌ویش ئه‌ویه که‌ مروقه‌کان شه‌یتان به‌ دریزایی شه‌و له‌سه‌ر لووتیان ده‌میننه‌وه بو ئه‌وی ئه‌گه‌ر نه‌یانتوانی له‌خه‌دا وه‌سه‌سه‌ و خه‌وی ناخۆشی بو به‌ینن نه‌وا له‌سه‌ر لووتی ده‌میننه‌وه بو ئه‌وی خه‌وی ناخۆشی بو به‌ینن و بیخه‌نه‌ میشکیه‌وه، و بیبه‌شی بکه‌ن له‌خه‌و بنینی خۆش، که‌ میشک شوینی بینینی ئه‌و خه‌وانه‌ن، بۆیه‌ پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فره‌مانیکرد به‌شۆردنی ناوه‌وی لووته‌کان بو لابرده‌نی پیسی وچلکی شه‌یتان، لووت یه‌کیکه‌ له‌ رینگاکان به‌ره‌و دل و هیچ ده‌رگایه‌کی له‌سه‌ر نییه‌ هه‌رومه‌کو گوئییه‌کان، وه‌ فره‌مووده‌ی ترده‌ هاتوه‌و: شه‌یتان ناتوانیته‌ شتی داخراو بکاته‌وه، بۆیه‌ فره‌مانکراوه‌ به‌ داخستنی ده‌م له‌ کاتی باویشکدا بو ئه‌وی شه‌یتان نه‌چیته‌ ژووره‌وی ده‌م.

له‌ سووده‌کانی فره‌مووده‌که‌:

(8377)

(106) - عن أنس رضي الله عنه قال: «كان النبي صلى الله عليه وسلم يغسل، أو كان يَغْتَسِلُ، بالصَّاعِ إلى خَمْسَةِ أُمْدَادٍ، وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(106) - له ئهنهسهوه -رهزای خوای لئییت- دهئیت: «پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم خوی دهشورد به ئاوێک که به ئەندازەى صاعێک *بیئت ههتا لهوهیه به ئەندازەى پینج مود **بووایه، وبه یهک مود دهستنوێژی دهگرت» * . صاع: ئەندازەى پێوانەى ئهو سهردهمه بوو که ئیستا به ئەندازەى 3 لیتر ئاو دهکات،) **مود: ئەندازەیهکی پێوانەى ئهو سهردهمه بووه که ئیستا به ئەندازەى 750 ملی لیتر دهکات، واته پینج مودهکه به ئەندازەى (لیتر و 750 میلی لیتر دهکات 3 [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان لهسه‌ری]

شیکردنهوه:

*پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- خوی دهشورد به ئاوێک که به ئەندازەى صاعێک: بیئت ههتا لهوهیه به ئەندازەى پینج مود **بووایه، وبه یهک مود دهستنوێژی دهگرت (واته پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ئابووری دهکرد لهو ئاوێ که به‌کاریده‌هینا بۆ دهستنوێژ و خوشۆردن، زۆر جار به ئاوێک که هیندهى صاعێک بیئت خوی دهشورد، ئهمیش بریتیه له چوار مود، یان لهوهیه هه‌ندێک زیاتری به‌کاربه‌یانیه و زیادی بکرایه بۆ پینج مود به پێی پێویستی لاشه‌ی). صاع: ئەندازەى پێوانەى ئهو سهردهمه بوو که ئیستا به ئەندازەى 3 لیتر ئاو دهکات،) **مود: ئەندازەیهکی پێوانەى ئهو سهردهمه بووه که ئیستا به ئەندازەى 750 (ملی لیتر دهکات، واته پینج مودهکه به ئەندازەى 3 لیتر و 750 میلی لیتر دهکات

له سووده‌کانى فهرمووده‌که:

(8387)

(107) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَقْبَلُ اللَّهُ صَلَاةَ أَحَدِكُمْ إِذَا أَحْدَثَ حَتَّى يَتَوَضَّأَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(107) - له ئهبي هورمهروه -هرزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«خوای گهوره نوژی یهکیک له ئیوه قبول ناکات نهگهر دهستوژی شکا - «تووشی پروودان (الحدث (بوو- ؛ ههتاوهکو دهستوژی دهگریتهوه [صحيحه]- بوخاری و [موسليم هاوران له سهري

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پروونیدهکاتهوه له مهرجهکانی دروستیتی نوژی، بریتیه له :دهستوژی، واجبه لهسه ئهوهکسهی دهیهویت نوژی بکات لهپیشیدا دهستوژی بگریت ؛ نهگهر دهستوژی شکا بیت بههوی یهکیک لهو شتانهی دهستوژی دهسکین وهکو :پیسی ومیز وخهوتن وهتد.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نوژی کهسیک قبول ناکریت که دهستوژی شکا بیت -تووشی پروودا (الحدث (بوو بیت-، ههتاوهکو پاک دهبیتهوه له پروودای گهوره (بۆ نمونه :لهسگرانی ؛ به خوشۆردن، وپاک دهبیتهوه له پروودای بچووک (بۆ نمونه :بالئ دهرچوون، وخهو) ؛ به دهستوژیگرتن

2. دهستوژیگرتن بریتیه له هینانی ئاو بهچنگی دهست وجولانهوهی له دهمدا پاشان دهرکردنی، دواتر ئاو ههلمژینه نیو لووت ودهرکردنی، پاشان شۆردنی پروو ؛ سئ جار، دواتر شۆردنی دهستهکان ههتاوهکو ئانیشکهکان -ئانیشکهکانیش دهشوات- ؛ سئ جار، پاشان مهسکردن بهسه ههمو سهه -گوپییهکانیش دهگریتهوه- ؛ یهک جار .پاشان شۆردنی پییهکان ههتاوهکو گوینگهکان -گوینگهکانیش دهشوات- ؛ سئ جار

(3534)

(108) - عَنْ جَابِرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: أَخْبَرَنِي عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ: أَنَّ رَجُلًا تَوَضَّأَ فَتَرَكَ مَوْضِعَ ظُفْرِ عَلَى قَدَمِهِ فَأَبْصَرَهُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: «ارْجِعْ فَأَحْسِنْ وُضُوءَكَ» فَارْجَعَ، ثُمَّ صَلَّى. [صحيح بشواهده] - [رواه مسلم]

(108) - له جابر موه - رمزای خواى لئيبت - ده لئيت : عومهرى كورى خهتاب پنىمى فهرموو پياونيك دهستنوئزى گرت وبه هيندهى شوينى نينوكنيك له پنيهكانى نهشوردبوو، پنيغمبهر - صلى الله عليه وسلم- نهم پياوهى بينى، وپنى فهرموو : «بگهريوه به ريكي وجوانى دهستنوئز بگه»، بويه گهرايهوه (دهستنوئزى گرت)، پاشان نوئزى كرد [صحيحه به] [شه واهيده كانيه وه - موسليم گيراويه تيه وه]

شيكر دنه وه:

عومهر - رمزای خواى لئيبت - باسى نهوهمان بو دهكات كه پنيغمبهر - صلى الله عليه وسلم- پياونيكى بينى كه دهستنوئز گرتنى تهواو كردبوو، وبه هيندهى شوينى نينوكنيك له پنيهكانى ناوى دهستنوئز پنى نهگهيشبوو، له گهل ناماز كردن بو نهو شوينه كه نهيشوردبوو فهرمووى : بگهريوه به ريكي وتهواوى دهستنوئز بگه، ونهندامهكانى دهست نوئز به جوانى بشوره پياومكيش گهرايهوه ودهستنوئزى بهكاملى گرت، پاشان نوئزى كرد

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. واجبىتى پهله كردن له فهرمان به چاكه، ورينموينى كردنى كهسى نهزان وبى ناگا؛ بهتاييبت نهگهر ههله ونهزانين وخراپهكهى ببنيته هوى پوچهلبوونهوى پهرستنكهى
2. واجبىتى شوردنى ههموو نهندامهكانى دهستنوئز گرتن به ناو؛ وههر كهسيك بهشييك، له نهندامهكان نهشوات نهگهر چيش كهه بيت نهوا دهستنوئز مهكهى دروست نيبه ودهبيت دهستنوئز مهكهى دووباره بكاتهوه له سهرم تاوه نهگهر كاتى بينينى نهو شوينه نهشوردراوه دوور بيت لهكاتى تهواو بوونى دهستنوئز مهكه
3. رينموينيكردن بو دهستنوئز گرتن به ريكي وجوانى، نههميش بهوه دهبيت به كاملى وجوانى ههموو نهندامهكانى بشوات بهو شيوميهى له شهريعهتدا فهرمانى پيكر اوه
4. پنيهكان له نهندامهكانى دهستنوئز گرتن، وتنها مهسحكر دنيان بهس نيبه، بهلكو دهبيت بشوردرين

5. واجبیتی شور دنی ئەندامهکانی دەستنویژ لە پاش یەکتەر بە بئ بوونی ماوه لە نیوانیان ؛ بەشتۆهەک دەبێت هەموو ئەندامێک بشوات پیش ئەوێ ئەندامە شۆراوەکە ی پیشی وشک بێتەوه

6. نەزانی و لەبیرچوون نابنە هۆی لاچوونی واجبیتی، بەلکو دەبنە هۆی گوناھبار، نەبوون؛ ئەم پیاو بە جوانی دەستنویژی نەگرت لە کاتی کدا زانستی نەبو بەو بابەتە لەگەڵ ئەمەشدا پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- واجبیتی دەستنویژگرتنەوهی لەسەری لانەبرد، و فەرمانی پێیکرد بە جوانی وریکی دەستنویژ بگریتەوه

(8386)

(109) - عن عَمْرُو بْنِ عَامِرٍ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ، قُلْتُ: كَيْفَ كُنْتُمْ تَصْنَعُونَ؟ قَالَ: يُجْزِي أَحَدَنَا الْوُضُوءُ مَا لَمْ يُحْدِثْ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(109) - له عەمرو کوری عامر کە ئەنەسی کوری مالیک -ڕەزای خوای لیبیت- دەلێت پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەکاتی هەموو نوێژیکدا دەستنویژی دەگرت. «عەمرو» دەلێت (ووتە: ئەو ئیوە چیتان دەکرد؟) ئەنەس (ووتی: یەك دەستنویژگرتن بەس) (ڕەوا) «بوو بۆ کەسیکمان؛ ئەگەر دەستنویژەکە ی نەشکایە [صەحیحە]-[بوخاری گێراویەتیەوه]

شیکردنەوه:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- بۆ هەموو نوێژیک فەرز دەستنویژیک نوێ دەگرت. ئەگەر چیش دەستنویژەکە ی نەشکا بێت؛ ئەمیش بۆ بەدەستەننانی پاداشت و فەزڵ ئەنجامدانی زیاتر لە یەك نوێژ بە یەك دەستنویژ؛ ریگەپێدراو بەمەرجێك دەستنویژەکە ی نەشکا بێت

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. زۆرینە ی کردەوه ی پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- بریتی بوو لە دەستنویژگرتن بۆ هەموو نوێژیک؛ ئەمیش بۆ ئەنجامدانی چاکترین وکاملترین
2. سونەتە -موسڵەحە- بۆ هەموو نوێژیک دەستنویژ نوێ بکریتەوه
3. ئەنجامدانی زیاتر لە یەك نوێژ بە یەك دەستنویژ؛ ریگەپێدراو

(110) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: تَوَضَّأَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَرَّةً مَرَّةً.
[صحيح] - [رواه البخاري]

(110) - له ئىبن عەباسەو ھەمزای خاویان لىيىت- دەلێت :«پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم- دەستوێژى گرت و)ئەندامەکانى دەستوێژگرتنى (يەك جار شۆرد [صەحیحە]-
[بوخارى گىراو یەتیەو]

شیکردنەو:

پىغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- ھەندىجار ئەگەر دەستوێژى بگرتایە ؛ ئەندامەکانى دەستوێژگرتنى يەك جار دەشۆرد، يەك جار پرووى دەشۆرد -يەك جار ئاوى پادەدايە نىو دەمى و دەمى دەکرد، يەك جار ئاوى ھەلەمژيە نىو لووتى و پەرشى دەکرد-، يەك جار دەست و پىيەکانى دەشۆرد، و شۆردنيان يەك جار واجبە

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. شۆردنى ئەندامەکانى دەستوێژگرتن يەك جار ؛ واجبە، و زیاتر لە يەك جار ؛ سونەتە
2. ھەندىجار شۆردنى ئەندامەکانى دەستوێژگرتن يەك جار ؛ رىگەپىدراو
3. ئەو ھى رىگەپىدراو ھەبارەت بە جارەکانى مەسحکردنى سەر ؛ بريتىە لە يەك جار

(111) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ زَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ تَوَضَّأَ مَرَّتَيْنِ مَرَّتَيْنِ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(111) - له عبدالله كورى زهيدموه -رهماى خواى لنبئت- دهليت :«پيغمه مبر -صلى الله عليه وسلم- دستنويژى گرت و)ئندامه كانى دستنويژگرتنى (دوو جار شورد [صحيحه] -[بوخارى گيراويه تيه وه]

شيكر دنه وه:

پيغمه مبر -صلى الله عليه وسلم- ههنديجار ئه گهر دستنويژى بگرتايه ؛ ئندامه كانى دستنويژگرتنى دوو جار دهشورد، دوو جار پرووى دهشورد -ودوو جار ئاوى راده دايه نيو دهمى ودهرى دهکرد، و دوو جار ئاوى ههله مزيه نيو لووتى وپهرشى دهکرد-، و دوو جار دهست وپييه كانى دهشورد

له سووده كانى فهرمووده كه:

1. شوردنى ئندامه كانى دستنويژگرتن يهك جار ؛ واجبه، وزياتر له يهك جار ؛ سونه ته
2. ههنديجار شوردنى ئندامه كانى دستنويژگرتن دوو جار ؛ ريگه پي دراوه
3. ئه وهى ريگه پي دراوه سه باره ت به جار ه كانى مهسكردنى سه ر ؛ بريتيه له يهك جار

(65082)

(112) - عَنْ حُمْرَانَ مَوْلَى عُثْمَانَ بْنِ عَقَّانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ رَأَى عُثْمَانَ بْنَ عَقَّانَ دَعَا بِوُضُوءٍ، فَأَفْرَغَ عَلَى يَدَيْهِ مِنْ إِنَائِهِ، فَغَسَلَهُمَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ أَدْخَلَ يَمِينَهُ فِي الْوُضُوءِ، ثُمَّ تَمَضَّضَ وَاسْتَنْشَقَ وَاسْتَنْثَرَ، ثُمَّ غَسَلَ وَجْهَهُ ثَلَاثًا، وَيَدَيْهِ إِلَى الْمِرْفَقَيْنِ ثَلَاثًا، ثُمَّ مَسَحَ بِرَأْسِهِ، ثُمَّ غَسَلَ كُلَّ رِجْلٍ ثَلَاثًا، ثُمَّ قَالَ: رَأَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَوَضَّأُ خَوْ وَضُوءِي هَذَا، وَقَالَ: «مَنْ تَوَضَّأَ خَوْ وَضُوءِي هَذَا ثُمَّ صَلَّى رَكْعَتَيْنِ لَا يُحَدِّثُ فِيهِمَا نَفْسُهُ غَفَرَ اللَّهُ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(112) - له حومران (بهندهی نازادکراو له لایمن عوثمانهوه (دهلئیت: عوثمانم بینی داوای ناوی کرد بو نهوهی دهستنوئیز بگریت، له دۆلکهکهوه ناوی کرده سهر دهستی وستی جار شوردی، پاشان دهستی راستی کرده نیو ناوهکهوه و ناوی رادایه ناو دهمیوه و دهری کرد (تمضمض (وپاشان ناوی ههلمزیه نیو لووتی (استنشق (و دهری کرد -فنی کرد-) (استنثر) پاشان سی جار دهموچاوی شورد، و ههر دوو دهستی شورد ههتاوهکو ئانیشکی (ئانیشیکشی شورد ؛ سی جار، پاشان دهستی تهر کرد و سهری مهسح کرد (ههر دوو گویشی مهسحکرد بهو ناوهی که مهسحی سهری پیکرد ههرومهکو له فهرموودهی تر دا هاتووه (، پاشان ههر پییهکی سی جار شورد، پاشان ووتی :پیغهمبهرم بینی -صلی الله علیه وسلم- بهم شیوهیهی :من نهجامم دا دهستنوئیزی دهگرت و پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی ههرکهسیک دهستنوئیز بگریت بهم شیوهیهی که من دهستنوئیزم گرت، پاشان دوو رکات» نوئیز بکات بهی نهوهی له گهل خویدا بدوئیت، نهوا خوای گهوره گوناهاکانی پیشووی «خوش دهبیت [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوان له سهری]

شیکردنهوه:

عوسمان -هرزای خوای لئیبیت- چۆنیهتی دهستنوئیزگرتنی پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم-ی فیر کرد به شیوهیهکی کرداری ؛ بو نهوهی پرونتر بیت بو تیگهیشتن، بانگی کرد که دۆلکهیهک ناوی بو بهیندریت ؛ سی جار ناوی کرده سهر دهستی، پاشان دهستی راستی کرده نیو دۆلکهکهوه و ناوی بهچنگی دهستی هینا و خستیه نیو دهمی -هملاولهولای پیکرد (غهر غهری بهناوهکه کرد-) (ودهری کرد، دواتر بههناسه ناوی ههلمزیه نیو لووتی و پهرشی کرد، پاشان سی جار پرووی شورد، ئینجا دهستهکانی شورد ههتاوهکو ئانیشکی (ئانیشیکشی شورد (، پاشان به دهسته تهر مانی سهری مهسحکرد ؛ یهک جار، پاشان پییهکانی شورد ههتاوهکو گوینگهکان (گوینگهکانیشی شورد)

کاتیک دهستوئزگرتنی تهواو کرد ؛ پئیانی ووت که ئه پئغه مبهری بینووه -صلی الله علیه وسلم- بهم شیوهیه دهستوئزی گرتووه، وپئغه مبهی -صلی الله علیه وسلم- موژدهی پئیاندا که ههرکه سیک و هکو ئه دهستوئز بگریته، پاشان دوو رکات نوئز بکات ؛ به خشوع وئاماده بوونی دل له پیش پهر وهر دگار، ئهوا خوای گهوره پاداشتی ده داتهوه له سهر ئه م دهستوئزه ریک و نوئزه دلسوزه به لیخو شبوون له هه موو گونا هه کانی پیشووی

له سوو ده کانی فهر موو ده که:

1. موسته هبه (سونه ته) ههر دوو دهسته کان بشورد رین پیش ئهوی بخزینه ناو دۆلکه کهوه له سهر هتای دهستوئزدا ؛ ئه گهر له خهوش هه لئه ستا بوو، به لام ئه گهر تازه له خهوش هه ستا بوو ئهوا واجبه که ههر دوو دهستی بشوات پیش ئهوی دهستی بخاته ناو دۆلکه کهوه (پان ته شته کهوه یان ههر شتیکی تر که ئاوی تیدا دهر ده هینیت)
2. پئو یسته کهسی فیر کار چاکترین وئاسانترین ریکا بگریته بهر بو فیر کردن که بیته هوی تیگه یشتن و جیگیر بوونی زانست له دل و میشکی فیر خوازا، لهو ریکا یانهش فیر کردن به کردهوه
3. ئهوی دهیو یت پهر ستنیک له پهر ستنه کان ئه ناجامدات ؛ ده بیت پیش ئه ناجامدانی، ئهوپهری هه وئبدات ئهوا باسانه له خوی دوور بخاتهوه که په یو هندیان به دونیا وه هیه کاملی و چاکی نوئز له وه دایه دل تیدا ئاماده بیت، به لام به دنیاییه وه ناتوانیت هه موو بیر کردنه مه که له خوی دوور بخاتهوه، بویه ده بیت جیهاد و کوششی نه فسی خوی بکات و بهر دهوام نه بیت له سهر خه یال رو یشتن له گه ل ئهو بیر کردنه وانه
4. سونه ته که به لای راست ده ستنیک ریت له کاتی دهستوئزگرتن و شور دنی ئه ندامه کاندا
5. شوینکهوتنی ئهوی ریکه پیدراوه سه بارهت به ریز بهندی کردن، که بهم شیوهیه (التمضمض: (ئاو ردانه دم به دهستی راست وئهملاوئهولا پیکردنی ئاومکه/1 ئاومکه. له دمدا بوئه وهی پاشماومکانی نیو دم بیته دهر مه ؛ پاشان هینانه دهر مهی (الاستنشاق: (ئاو هه لئمژینه نیو لووت بوئه وهی پیسیه کان بیته دهر مه. /2 (الاستنثار (هینانه دهر مهی ئهوا ئهوهی هه لئمژیه نیو لووتی به دوو په نجهی/3 دهست
6. سونه ته ؛ روو و دهسته کان و پییه کان سی جار بشوات، و شور دنیان یه ک جار ؛ واجبه
7. لیخو شبوون له گونا هه کانی پیشو ؛ سهر نه جانی کوی ههر دوو کرده وه کهیه، ئهوانیش دهستوئزگرتن و نوئز کردن بهو سیفیت و شیوهی که له فهر موو ده کهدا باسکر اوه

8. هه‌موو ئەندامه‌کانی ده‌ست‌نوێژ سنووریان هه‌یه، سنووری ڕوو بریتیه له :شوینی
 ده‌رچوونی موو له‌سه‌ره‌وه‌ی نێوچه‌وان له‌که‌سی ئاسایی هه‌تاوه‌کو شوینی
 درێژ‌بوونه‌وه‌ی ڕیش ؛ به‌درێژی، وله‌گۆی بۆ گۆیه‌که‌ی تر ؛ به‌پانی، و سنووری
 ده‌سته‌کان بریتیه له :سه‌ره‌په‌نجه‌که‌نه‌وه هه‌تاوه‌کو ئانیشه‌که‌کان -ئانیشه‌که‌کانیش
 ده‌گرێته‌وه-، و سنووری سه‌ر بریتیه له :شوینی ده‌رچوونی موو له‌سه‌ره‌وه‌ی
 ،نێوچه‌وان و له‌لایه‌کانی ڕوو له‌که‌سی ئاسایی ؛ هه‌تاوه‌کو سه‌ره‌وه‌ی مل له‌پشته‌وه
 و هه‌روه‌ها مه‌س‌که‌ردنی گۆیه‌که‌کان به‌شیکه له‌مه‌س‌که‌ردنی سه‌ر، و سنووری پێیه‌کان
 بریتیه له :هه‌موو پێ له‌گه‌ڵ قاپه‌ره‌که‌کانیش که ده‌که‌ویت نێوان پێ و لاق -ده‌بیته
 -قاپه‌ره‌که‌کانیش بشوات

(3313)

(113) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا تَوَضَّأَ أَحَدُكُمْ فَلْيَجْعَلْ فِي أَنْفِهِ ثَمَّ لِيَنْثُرَ، وَمَنْ اسْتَجَمَرَ فَلْيُوْتِرْ، وَإِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلْيَغْسِلْ يَدَهُ قَبْلَ أَنْ يُدْخِلَهَا فِي وَضُوئِهِ، فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ».

ولفظ مسلم: «إِذَا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ مِنْ نَوْمِهِ فَلَا يَغْمِسُ يَدَهُ فِي الْإِنَاءِ حَتَّى يَغْسِلَهَا ثَلَاثًا، فَإِنَّهُ لَا يَدْرِي أَيْنَ بَاتَتْ يَدُهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(113) - له نهي هوردهرهه -هرزای خوی لنبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«نهگهر یهکیک له نیوه دهستنوژی گرت؛ نهوا با ناو بکاته (ههلمبژیته (نیو لوتیهوه وپاشان دهری بکات، ونهگهر بهردی بهکارهینا بو خو پاککردنهوه؛ نهوا با (ژماره ی بهردهکان (تاک بیت، ونهگهر یهکیک له نیوه ههستا له ،خهو؛ نهوا با دهستی بشوات پیش نهوهی بیخاته نیو (دولکه ی (ناوی دهستنوژگرتن چونکه یهکیک له نیوه نازانیت شهو دهستی له کوئ بووه» .وله گیرانهوهی [مسلم]دا هاتوه :«نهگهر یهکیک له نیوه ههستا له خهو، با دهستی نهخاته نیو دولکه ی ناوکه ؛ «ههتاوهکو سی جار دهیشوات، چونکه نازانیت شهو دهستی له کوئ بووه [صهحیه]-

[بوخاری و موسلیم هاواران له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ههندیك له حوکهکانی پاکوخاوینی (الطهارة) پروونکردهوه، لهوانهش :یهکهه :ههرکهسئک دهستنوژ بگریت دهبیت ئاو ههلمبژیته نیو لوتیهوه به ههناسه، پاشان ههر به ههناسه دهری بکات .دووهه :نهوهی دهیهویت خوی پاک بکاتهوه پاش سهرئاو کردن بهشتیکی تر جگه له ئاو وهکو بهرد وشتی تر؛ دهبیت ژماره ی تاک بهکاربنیت، کهمترینیان سی دانیه وزورترینیان هیندهی نهوهیه که پیسیهکه دهبریت وشوینهواری نامینیت .سینیهه :نهوهی له خهو ههستیت ؛ نابیت دهستی بخاته نیو نهو دولکه ،ناوهی دهستنوژی پی دهگریت ههتاوهکو دهستی سی جار دهشوات له دهرموه ی دولکهکه چونکه شهو نازانیت دهستی له کوئی بووه، بویه دوور نیه لهوهی پیسی بهسهرموه بیت، یان لهوهیه شهیتان یاری پیکردبیت وشتیکی بو سهر هینا بیت که زیانی بو مروف ههیه یان ناوکهه پیس دهکات

له سووده کانی فہر موودہ کہ:

1. ئاو ہلمژینہ نیو لوت بہہناسہ لہکاتی دہستونژدا ؛ واجبہ، کہ پیی دہوتریت (الاستنشق)، و ہمروہا پھر شکردنی ئاوہ کہ و دہر کردنی بہہناسہ ؛ بہہمان شیوہ واجبہ، پیی دہوتریت (الاستنثار)
2. لہکاتی خو پاکردنہوہ بہ غیری ئاو سوننہتہ ئہوشتہی بہکاری دہہنیت چہند جاریکی تاک بیت
3. فہرمانکراوہ بہشوردنی دہستہکان سی جار ؛ لہپاش ہہستان لہ خہو

(3033)

(114) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: مَرَّ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِقَبْرَيْنِ، فَقَالَ: «إِنَّهُمَا لَيُعَذَّبَانِ، وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، أَمَّا أَحَدُهُمَا فَكَانَ لَا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ، وَأَمَّا الْآخَرُ فَكَانَ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ» ثُمَّ أَخَذَ جَرِيدَةً رَطْبَةً، فَشَقَّهَا نِصْفَيْنِ، فَعَرَّزَ فِي كُلِّ قَبْرٍ وَاحِدَةً، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ، لِمَ فَعَلْتَ هَذَا؟ قَالَ: «لَعَلَّهُ يُخَفَّفُ عَنْهُمَا مَا لَمْ يَيَّبَسَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(114) - له نیین عہباسہوہ -ہرمزای خوایان لیبت - دہلئت : پیغہمہر -صلی اللہ علیہ وسلم بہ لای دوو گوردا تپیہری، فہرمووی : «ہمردوویکیان نازار دہدرین، و لہسہر تاوانی گہورہ نازار نادرین؛ یہکیکیان :خوی نہدہپاراست (لہپرش میز (لہ کاتی میز کردن وئہوی تریان :کاری دوو زمانی کردن) نہمیمہ کردن (بوو) (لہ نیو خہلکیدا»)، پاشان لقہ دارخورمایہکی سہوزی برد، وکردی بہ دوو بہش، و ہمیریہکیکی لہنیو گوریکدا چہقاند ووتیان :ئہی پیغہمہری خودا، بوچی وات کرد؟ فہرمووی :«بہلکو سزایان لہسہر کہم .«بکریتموہ ہہتاوہکو وشک بونی ئہم دوولقہ دار خومایہ [صہیحہ]- بوخاری و موسلیم]

[ہاوردان لہسہری]

شیکردنہوہ:

پیغہمہر -صلی اللہ علیہ وسلم- بہ لای دوو گوردا تپیہر بوو، فہرمووی :ئہم دوو کہسہی لہنیو ئہم دوو گورہدان ؛ نازار دہدرین، و لہسہر تاوانی گہورہ نازار نادرین لہتیروانینی ئیوہدا ؛ بہلام لای خوای گہورہ تاوانی گہورن .یہکیکیان :گوئی نہمدا بہ پاراستنی لاشہ وجلی لہکاتی میزکردنیدا وکہسی دووم :کاری دوو زمانی کردن) نہمیمہ

کردن (بوو لهڼیو خه لکیدا، قسمی ده ښنا ودهی برد بهمه بهستی زیان پیگه یاندن و دوو بهر هکی و نا کوکی نانه وه له ښتوان خه لکیدا

له سوو ده کانی فهر موو ده که:

1. ، دوو زمانی کردن - نه میمه - وخو پاکړانه گرتن له میز ؛ نه مانه له تاوانه گمور مکانن و هوکارن بو سزای گور.
2. خوای گموره هندیك له شته غمیبیه کانی - و هکو سزای گور - پیشانداوه به پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - ؛ و هکو به لگه و نیشانه یه ك له سر پر استگویی پیغمبر ایه تی نهو.
3. نم کرده ویه له برینی داریك بو دوو نیوه و چه قاندنیان له سر گور مکان ؛ تاییه ته به پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - ، چونکه خوای گموره حالی خاوهن گور مکانی پي نیشاندا، بویه نمه ناکریت به پیومر بو خه لکی تر هه تاو هکو هه مان کرده و بکات ؛ چونکه حالی خاوهن گور مکان ناز انیت

(3010)

(115) - عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا دَخَلَ الْخَلَاءَ قَالَ: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(115) - له نه نه سه وه - پر هزای خوای لیبیت - ده لیت : پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - کاتیک : بچوايه بو ده ست به ئاو گه یاندن ده یوت : «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ»، واته : «خوايه په نا به تو ده گرم له شهر و خراپه ی هه موو شهیتانیکی نیر ومی» [صحيحه] -

[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکر د نه وه:

، پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - نه گمور بیویستایه بچیته شوینی ده ست به ئاو گه یاندن ، په نای به خوای گموره ده گرت بو نه وه ی بی پاریزیت له شهر ی شهیتانه نیر ومییه کان و هروه ها (الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ) (وا شیکراو ته وه که له ومیه مه به ست لیان شهر و خراپه و پیسیه کان بیت

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. ووتنی ئهم نزایه له‌کاتی ویستی چونه شوینی دهست به ئاو گه‌یاندن ؛ سونه‌ته
2. ههموو خولقینراوه‌کان هه‌ژارن بۆ لای په‌رومردگاریان له‌ههموو حاله‌تیکیان ؛ بۆئهو‌ی ئهو شته‌ی ئازار وزیانیان پێده‌گه‌یه‌نیت لییان دووری بخته‌وه

(3150)

(116) - عن عائشة قالت : كان النبي صلى الله عليه وسلم إذا خرج من الغائط قال: "عُفْرَانُكَ".

وعن ابن مسعود قال: «أتى النبي صلى الله عليه وسلم الغائط فأمرني أن آتيه بثلاثة أحجار، فوجدت حجرين، والتمست الثالث فلم أجده، فأخذت رَوْثَةً فَأَتَيْتَهُ بِهَا، فَأَخَذَ الْحَجْرَيْنِ وَأَلْقَى الرَّوْثَةَ». وقال: «هذا رِكْسٌ».

[حديث عائشة صحيح وحديث ابن مسعود صحيح] - [حديث عائشة: رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه والدارمي وأحمد وحديث ابن مسعود: رواه البخاري]

(116) - له عایشه‌وه -ه‌زای خوای لێبیت- ده‌لێت: بێ‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ئه‌گه‌ر له سه‌رئاو‌کردن ده‌رب‌چووا‌یه، ده‌یفه‌رموو: «غفرانک*». له ئیبن مه‌سه‌وده‌وه -ه‌زای خوای لێبیت- ده‌لێت: «بێ‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- چوو بۆ سه‌رئاو‌کردن، فه‌رمانی پێم کرد به‌وه‌ی سێ به‌ردی بۆ به‌ینم (بۆئهو‌ی خۆی پاک بکاته‌وه)، دوو به‌ردم دۆزیه‌وه، و‌به‌ دوا‌ی سێیه‌مدا گه‌رام؛ به‌لام نه‌مدۆزیه‌وه، ته‌پاله‌یه‌کم (ته‌پاله‌یه‌کی وشکم (هه‌ل‌گرت وه‌ینام، دوو به‌رده‌که‌ی برد و ته‌پاله‌که‌ی فرێدا»)، فه‌رمووی: «نه‌مه‌ پیسه‌»*) واته‌ (خودایه، لێم خۆش به [سه‌حیه]- ئیبنو ماجه گێراویه‌تی‌وه - بوخاری گێراویه‌تی‌وه - تورمودی [گێراویه‌تی‌وه - ئیبنوداود گێراویه‌تی‌وه - ئه‌حمه‌د گێراویه‌تی‌وه - داره‌می گێراویه‌تی‌وه

شیکردنه‌وه:

بێ‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ئه‌گه‌ر له سه‌رئاو‌کردن ده‌رب‌چووا‌یه، ده‌یفه‌رموو (غفرانک*)، واته‌ له پاش ده‌ر‌چوون له‌سه‌ر ئاو داوا‌ی لێ‌خۆشبوونی له‌ خوای گه‌وره‌ ده‌کرد؛ و له‌وه‌یه‌ حیکمه‌ت ئه‌وه‌ بێت و خودا زاناته‌ر له‌به‌رئهو‌ی ئازار و نا‌ره‌حه‌تی هه‌ست‌پێکراو له‌سه‌ر لاشه‌ لاده‌چیت بۆیه‌ باشتر وایه‌ مرو‌ف داوا له‌ خوای گه‌وره‌ بکات که قورسی و نا‌ره‌حه‌تی واته‌ی -تاوان و گونا‌هه‌کانی- له‌سه‌ر لا‌بدات ئه‌میش به‌ داوا‌ی لێ‌خۆشبوون له‌

خوای گهوره .وله گیرانهوی ئیین مهسعود -رہزای خوای لیئیت- دہلئیت :پیغممبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- چوو بۆ سہرئاو کردن، فہرمانی پیم کرد بہوی سی بہردی بۆ بہینم (بۆئہوی خوای پاک بکاتہوہ)، دوو بہردی دوزیہوہ، وسییہمی نہدوزیہوہ، تہپالہیکی (ناژملی) تہپالہیکی وشکی (ہہلگرت وھینای، گومانای وابوو کہ ئہمہش دہلئیت، پیغممبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- دوو بہردہکھی برد وخوی پییان پاککردہوہ وتہپالہکھی فریدا، وھوکارمکھی روونکردہوہ، ئہویش ئہویہ تہپالہ پیسہ، نابئیت مروّف خوای پی پاکبکاتہوہ چونکہ پیس وبوگہنہ، ئہگہرچیش تہپالہکھی ہی ناژملیک بیت کہ گوشتی حہلالہ؛ چونکہ تہپالہ خوراکي ناژملی جنوکہکانہ)* .واتہ :خودایہ، لیم خوش بہ)

لہ سوودہکانی فہرموودہکە:

(10046)

(117) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «السَّوَّاءُ مَطْهَرَةٌ لِّلْفَمِّ، مَرْضَاءٌ لِلرَّبِّ». [صحيح] - [رواه النسائي وأحمد]

(117) - لہ عائشہوہ -رہزای خوای لیئیت- کہ پیغممبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- «دہفہرموئیت :»سیواک پاککردہوہیہ بۆ دہم وھوکاری رازی بوونی خوای گهورهیہ [صہحیہ]-[]

شیکردنہوہ:

پیغممبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- باسی ئہومان بۆ دہکات کہ پاککردنہوی ددان دئیتہ جئ بہ سیواک وھموو ئہوشتانہی دہم پاک دہکەنہوہ لہ پاشماوہی خواردن و لابردنی بۆنی ناخویش ئہمہ لہ ھوکارمکانی رازیبوونی خوای گهورهیہ لہ بہندہ؛ چونکہ گویرایہلی اللہ یہ وجیبہجیکردنی فہرمانئیتی، وھمروہا پاکخواوئینیہ کہ خوای گهوره -سبحانہ وتعالی- پئی خوشہ

لہ سوودہکانی فہرموودہکە:

1. فہزل وپاداشتی سیواک کردن، وھاندانی پیغممبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- بۆ ئومہتہکھی بہوی کہ زور سیواک بکمن

2. باشتیرین له سیواک کردن بهکار هینانی سیواکی داری ئاراکه، و بهکار هینانی فلچه و مه عجون بۆ پاککردنهوهی ددان شوینی دهگریتهوه

(3588)

(118) - عن حذيفة بن اليمان رضي الله عنهما قال: «كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا قام من الليل يُشَوِّصُ فَاَهُ بِالسَّوَاكِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(118) - له حوزەیفەیی کۆری یەمانەوه - ڕەزای خوایان لێبێت - دەلێت: «پێغه‌مبەر - صلی اللہ علیہ وسلم - ئەگەر شەو هەلبستایە؛ ئەوا سیواکی دەکرد [صحیحە] - بوخاری و موسلیم [هاواران لەسەری

شیکردنهوه:

له خۆشه‌ویستی پێغه‌مبەر - صلی اللہ علیہ وسلم - بۆ پاکژی و ڕق لێبوونی له بۆنی ناخۆش ئەوه بووه که ئەگەر شەو هەلبستایە پاش خەویکی درێژ که بۆنی دەمی دهگۆرا؛ ئەوا، سیواکی دەکرد و دەیهینایە سەر ددانەکانی بۆ ئەوهی بۆنی گۆراوی ناو دەمی نەمێنێت و چالاک بێتەوه بۆ ئەوهی هەلبستێت بۆ شەو نوێژ کردن، و یەکێک له تاییه‌تمەندیەکانی سیواک ئەوهیه هەستی و ڕیایی و ناگاداری به‌هێز دەکات

له سوودەکانی فەرمووده‌که:

(3063)

(119) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (لَوْلَا أَنْ أَشَقَّ عَلَى أُمَّتِي؛ لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ). [صحيح] - [متفق عليه]

(119) - له ئهبي هورهيره وه - رهزاي خويان ليبييت - كه پيغمبهري خودا - صلى الله عليه وسلم - دهفهر مويت: «ئهگهر قورس و نارهحت نه بو ايه له سهر ئومه ته كه م؛ فهر مانم پنيان». «ده كرد به سيواك كردن له پيش هه موو نويزي كدا [صهحيحه] - بوخاري و موسليم هاوردان [له سهري]

شيكردنه وه:

له ئاموژگاري پيغمبهري - صلى الله عليه وسلم - بو ئومه ته كه ي و خوشويستتي خير بويان وههولي داوه كه ئه كرده وانه بكهن كه سوودي دهبيت بويان، بو ئه وه ي خوشبهخت بن ئاموژگارياني كردوه به سيواك كردن، كاتيک پيغمبهري - صلى الله عليه وسلم - سووده زوره كاني زاني؛ له ودا بوو كه ئومه ته كه ي پابه ند بكات به وه ي له گهل هه موو دهستنويز - ونويزيک سيواك بكهن، به لام به هوي رحمت و بهزيي پيغمبهري - صلى الله عليه وسلم بهرامبهري ئومه ته كه ي ترسا له وه ي كه فهرزي بکاته سهريان، له وه يه ئه نجامي نه دن و تاوانبار بن، بويه فهرزي نه کرده سهريان وهكو ترسيک له سهريان و بهزييهک بهرامبهريان، وله گهل ئه مه شدا هانياني دا و ئاموژگارياني کرد به سيواك كردن

له سووده كاني فهرمووده كه:

(3364)

(120) - عن أبي هريرة قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «حَقُّ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ أَنْ يَغْتَسِلَ فِي كُلِّ سَبْعَةِ أَيَّامٍ يَوْمًا، يَغْسِلُ فِيهِ رَأْسَهُ وَجَسَدَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(120) - له نهي هورپر هوه كه پښه مېرى خدا - صلى الله عليه وسلم - دهفر مويټ مافه له سهر ههموو مسولماننيك جاريك خوى بشوات له ههموو حصوت رورژيكا ؛ كه» «سهر ولاشهى تيذا دهشوات [صحيحه] - [بوخارى و موسليم هاوران له سهرى]

شيكر دنهوه:

پښه مېر - صلى الله عليه وسلم - باسى نهومان بو دهكات كه ماف وئركه له سهر ههموو مسولماننيكى بالغ وئاقل ؛ يهك جار خوى بشوات له ههموو حصوت رورژيكا، لهم رورژدا سهر ولاشهى دهشوات بوئوهى پاك بښتهوه، ورورژى هينى باشتري رورژه بو خوشوردن ؛ بهپي تيگهيشتن لهفرموودهكان، وخوشوردن له رورژى هينى لهپيش نهانجامدانى نويزهكه ؛ سونهتيكه جهختى له سهر كراوتهوه، نهگهرچيش له رورژى پينج شمهده خوى شورديټ - وخوشوردن بو رورژى هينى واجب نيبه بهپي نهم بهلگيه ؛ عائشه - رهاى خواى ليبيټ : دهليټ) : كان الناس مَهْنَةً أَنْفُسَهُمْ، و كانوا إذا راحوا إلى الجمعة راحوا في هَيْئَتِهِمْ : فقيل لهم لو اغتسلتم [رواه البخاري (واته) : خهلكى نيشيان دهكرد، و نهگهر برويشتنايه بو نويزى - هينى ؛ له سهر ههمان حالته دپرويشتن، پيان ووترا : نهگهر خوتان بشوردايه - باشتري بو : ولهگيرانهويهكا) : بونيان دهات (واتا بونى نارهق ، بهلام لهگل نهمهشدا پيان ووترا ،) (نهگهر خوتان بشوردايه - باشتري بو -) ، بويه نهمه جيجهي دهبيټ به سهر خهلكى تر ؛ نهگهر هويهكى بههيزتر ههبيټ

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. پرچاو كردن وگرنگيدانى ناينى نيسلام به پاكوخاوينى
2. خوشوردن بو نويزى جومعه سونهته وجهختى له سهر كراوه
3. ليرهده باسى سهر كراوه لهگل لاشه هر چنده باسكردنى لاشه سهرش دهگريتهوه ؛ بهلام بهجيا باسى سهر كراوه نهميش بو گرنگيدان پي لهكاتى شورديټ
4. خوشوردن واجبه له سهر كه سيك كه بونيكى ناخوشى ليوه بيټ وخهلكى نازار بدات
5. جهخت كراوه له سهر خوشوردن له رورژى هينى ؛ به هوى فزل وپلهوپايهى نهو رورژه

(121) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: سمعتُ النبيَّ صلى الله عليه وسلم يقول: «الفِطْرَةُ خَمْسٌ: الْخِيتَانُ وَالْإِسْتِحْدَادُ وَقَصُّ الشَّارِبِ وَتَقْلِيمُ الْأَظْفَارِ وَتَنْفُ الْآبَاطِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(121) - له ئه‌بی هوره‌یره وه -هرزای خوای لئیییت- ده‌لئیت: گویم له پیغمبهری خودا بوو - صلی الله علیه وسلم- که ده‌یفهرموو: «پنج شت له فیتره‌ته‌وه‌یه (فیتره‌ت: واتا کرده‌وه سروشتیه پاکه‌کان که خوشه‌ویستن لای مروقی باوه‌ردار: (خه‌ته‌نه‌کردن، و لابردنی موی «دامین، و کورترکردنه‌وی سمیل، و برینی نینۆکه‌کان، و لابردنی مووی بن بال [صه‌حیه]- [بوخاری و موسلیم هاوران له‌سه‌ری]

شیکرده‌وه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- روونیده‌کاته پنج کرده‌وه له ئاینی ئیسلامه و سونه‌تی پیغمبهرانه
یه‌که‌م: خه‌ته‌نه‌کردن، بریتیه له‌برینی پیستی زیاده له‌سه‌ر چووکێ نیر، و برینی پیستی زیاده‌یه له‌سه‌ر موه‌ی ئەندامی مێینه ؛ له‌به‌شی سه‌ر موه‌ی میتکه دووهم: لابردنی موی دامین
سێیه‌م: کورترکردنه‌وه و برینی سمیل، بریتیه له کورترکردنه‌وه‌ی ئهو موه‌ی به‌شی سه‌ر موه‌ی لئوی پیاو دادپۆشیت ؛ کورترکردنه‌وه‌ی به‌شیوه‌یه‌ک لئو دهر بکه‌وێت . چوارهم: برین و کورترکردنه‌وه‌ی نینۆکه‌کان
پنجهم: لابردنی مووی بن بال

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. سونه‌ته‌کانی پیغمبهران که خوای گه‌وره خۆشی ده‌وێت و لئێ پراییه و فهرمانی پینده‌کات ؛ بانگه‌شه ده‌کات بۆ کاملی و پاکژی و جوانی
2. به‌رده‌وام بون له سه‌ر ئەنجامدانی ئەم کارانه و بێ ناگا نه‌بییت له ئەنجامدانیان
3. ئەم کرده‌وانه سوودی ئاینی و دنیاییان هه‌یه، له‌وانه‌ش: جوانکردنی رواله‌ت، و پاککردنه‌وه‌ی لاشه، و بایه‌خدان به‌پاک‌خاوی، و پێچه‌وانه‌بوونه‌وه‌ی کافره‌کان و جێبه‌جێکردنی فهرمانه‌کانی الله، و هه‌ند

4. لهفهر مووده‌ی تردا سونه‌تی تر باسکراوه له‌گه‌ل ئهم پینج کرده‌ویه، له‌وانه‌ش یریش هیشته‌ویه، و سیواک کردن، و هتد.

(3144)

(122) - عَنْ عَلِيٍّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ رَجُلًا مَدَّاءً وَكُنْتُ أَسْتَحْيِي أَنْ أَسْأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لِمَ كَانَ ابْنَتُهُ فَأَمَرْتُ الْمُقْدَادَ بْنَ الْأَسْوَدِ فَسَأَلَهُ فَقَالَ: «يَغْسِلُ ذَكَرَهُ وَيَتَوَضَّأُ». وَلِلْبُخَارِيِّ: فَقَالَ: «تَوَضَّأُ وَاغْسِلُ ذَكَرَكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(122) - له‌ علی‌ کوری‌ ئه‌بی‌ تالیبه‌ویه - ڕه‌زای‌ خوای‌ لێبی‌ت - ده‌لێت: پیاوی‌ک‌ بووم‌ مه‌زیم‌ زۆر‌ لێ‌ده‌رده‌چوو، و شه‌رم‌م‌ کرد‌ پرسیار‌ له‌ پی‌غه‌مه‌به‌ر - صلی‌ الله‌ علیه‌ و سلم - بکه‌م‌ به‌ه‌وی‌ ئه‌وه‌ی‌ که‌ که‌چه‌که‌ی‌ هاوسه‌رم‌ بوو، بۆیه‌ داوام‌ له‌ میقدادی‌ کوری‌ ئه‌سوه‌د‌ کرد‌ که‌ پرسیار‌ی‌ - لێبکات، ئه‌ویش‌ - صلی‌ الله‌ علیه‌ و سلم - فه‌رمووی‌: «ته‌نها‌ چووکی‌ نه‌ندامی‌ زاو‌زی‌ ده‌شۆریت، و ده‌ست‌نویژ‌ ده‌گریت». و له‌ گێڕانه‌وه‌ی‌ [بخاری‌] دا، فه‌رمووی‌: «ده‌ست‌نویژ‌ بگره‌». [وچووکت‌ بشۆ] [سه‌حیحه‌] - [بوخاری‌ و موس‌لیم‌ هاو‌دان‌ له‌ سه‌ری‌]

شیکردنه‌وه‌:

عه‌لی‌ کوری‌ ئه‌بی‌ تالیب - ڕه‌زای‌ خوای‌ لێبی‌ت - باسی‌ ئه‌وه‌مان‌ بو‌ ده‌کات‌ که‌ مه‌زی‌ زۆری‌ لێ‌ده‌رده‌چوو، ئه‌مه‌یش‌ ئاوێکی‌ سپی‌ ته‌نک‌ ولینجه‌ له‌ چوکی‌ پیاو‌ ده‌رده‌چیت‌ له‌کاتی‌ شه‌هوه‌ت‌ یان‌ پێش‌ جووتبوون، و نه‌ه‌ده‌زانی‌ چی‌ بکات‌ له‌کاتی‌ ده‌رچوونی‌، و شه‌رمی‌ کرد‌ پرسیار‌ له‌ پی‌غه‌مه‌به‌ر - صلی‌ الله‌ علیه‌ و سلم - بکات‌؛ چونکه‌ فاتیمه‌ی‌ کچی‌ هاوسه‌ری‌ بوو‌ بۆیه‌ - داوای‌ له‌ میقدادی‌ کوری‌ ئه‌سوه‌د‌ کرد‌ بۆ‌ئه‌وه‌ی‌ پرسیار‌ له‌ پی‌غه‌مه‌به‌ر - صلی‌ الله‌ علیه‌ و سلم - بکات‌ سه‌باره‌ت‌ به‌م‌ حاله‌ته‌، پی‌غه‌مه‌به‌ر - صلی‌ الله‌ علیه‌ و سلم - وه‌لامی‌ دایه‌وه‌ به‌وه‌ی‌: ده‌بی‌ت‌ چوکی‌ بشوات‌ پاشان‌ ده‌ست‌نویژ‌ بگریت‌.

له‌ سووده‌کانی‌ فه‌رمووده‌که‌:

1. فه‌زلی‌ عه‌لی‌ کوری‌ تالب - ڕه‌زای‌ خوای‌ لێبی‌ت -؛ چونکه‌ شه‌رم‌ ڕیگری‌ لێنه‌کرد‌ له‌وه‌ی‌ پرسیار‌ بکات‌ له‌ ڕیگه‌ی‌ که‌سێکی‌ ترمه‌وه‌.
2. نوێنه‌رایه‌تی‌ له‌ داواکردنی‌ فه‌توا؛ ڕیگه‌پێدراوه‌.

3. ریگه پیدراوه مروفت باسی شتیک بکات که شهرم دهکرتیت له باسکردنی ؛
بهمه رچیک بو بهر ژه و هندیکی پیویست بیت
4. پیسی (مهری) ، و واجبیتی لابرندی و شور دنی شوینه واری له سهر لاشه وجل
وبهرگ
5. (دهر چوونی) مهری (دهستویژ دهشکینیت
6. واجبیتی شور دنی چووک) زه کمر (بهته واری ؛ چونکه له فهر مووده ی تر دا هاتووه

(3348)

(123) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا اغْتَسَلَ مِنَ الْجَنَابَةِ، غَسَلَ يَدَيْهِ، وَتَوَضَّأَ وَضُوءَهُ لِلصَّلَاةِ، ثُمَّ اغْتَسَلَ، ثُمَّ يُحَلِّلُ بِيَدِهِ شَعْرَهُ، حَتَّى إِذَا ظَنَّ أَنَّهُ قَدْ أَرَوَى بَشَرَتَهُ، أَفَاضَ عَلَيْهِ الْمَاءَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، ثُمَّ غَسَلَ سَائِرَ جَسَدِهِ، وَقَالَتْ: كُنْتُ أَغْتَسِلُ أَنَا وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ، نَغْرِفُ مِنْهُ جَمِيعًا. [صحيح] - [رواه البخاري]

(123) - له عائیشه وه (دایکی ئیمانداران (هرزای خوی لیبیت- ده لیت : «پیغه مبهری خودا صلی الله علیه وسلم- نه گهر خوی بشوردایه به هوئی له شگران بوونیه وه، سه ره تا- دهسته کانی دهشورد پاشان دهستویژی دهگرت وهکو شیوازی دهستویژگرتن بو نوئژ دواتر خوی دهشورد، پاشان په نجه ته ره کانی دههینا به ناو قزیدا، هه تا دلنیا دهبوو که ،پیستی ته ره بووه، سی جار ناوی دهکرد به سهر سهریدا، پاشان هه موو لاشه ی دهشورد وعائیشه ده لیت :من وپیغه مبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- له یه که تهشت خومان .«دهشورد، هه ردو وکمان ناومان لئی ده ره دهینا [صه حیه]-[بوخاری گنراویه تیه وه]

شیگردنه وه:

پیغه مبههر -صلی الله علیه وسلم- نه گهر بیویستایه خوی بشوات به هوئی له شگران بوونی ؛ سه ره تا دهسته کانی دهشورد، پاشان دهستویژی دهگرت وهکو شیوازی دهستویژگرتن بو نوئژ، دواتر ناوی دههینا ودهیکرد به سهر هه موو لاشهیدا، په نجه ته ره کانی دههینا به ناو قژ وموو هکانیدا، هه تا دلنیا دهبوو که ناو گهیشتو و ته بنی مووه کان، وپیستی ته ره بووه، دواتر سی جار ناوی دهکرد به سهر سهریدا، پاشان هه موو لاشه ی دهشورد .و عائیشه هرزای خوی

،لَيِّيْت- دهلّيت :من ويڤيغهمبيري خودا -صلى الله عليه وسلم- له يهك تهشت خومان دهشورد
،همردو وکمان ئاومان لّئي دهردهئينا

له سوودهکاني فهرموودهکە:

1. خوشوردن -غوسل- بۆ لابردي لهشگراني دوو جوړه :دروست وکامل، خوشوردني
دروست ئهويه مړؤف نيتهتي پاکبوونهوه بهيئيت، پاشان ئاو بکات بهسهر ههموو
،لاشهيدا ؛ لهگهل ئاو رادانه نيو دهم ودرکردني وئاو هلمژينه نيو لووت ودرکردني
بهلام خوشوردني کامل ئهويه وهکو شيوازي پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- خوي
،بشوات بۆ لابردي لهشگراني
2. لهشگران -جهنابه- ئاماژهيه بۆ ههرکەسيک مهني دەرچوو بيت يان جووت بووبيت
،ئەگەر چيش مهني دانهبەزي بيت لهپاش جووتبوونهکه
3. دروستيتي سهيرکردني عهورهتي -شهر مگهي- هاوسهر، وخوشوردنيان به يهک
تهشت ئاو

(3316)

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. گهران به‌دوای ئاودا واجبه ؛ پیش تهیه‌موم کردن
2. تهیه‌موم کردن بۆ که‌سێک له‌شگران بیت وئای ده‌ستنه‌که‌وێت ؛ ری‌گه‌پێدراوه
3. تهیه‌موم کردن بۆ پروودای گه‌وره (بۆ نمونه :له‌شگرانی (و‌مکو تهیه‌موم کردن وایه بۆ پروودای بچووک) بۆ نمونه :خه‌وتن)

(3461)

(125) - عَنْ الْمُغِيرَةِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كُنْتُ مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي سَفَرٍ، فَأُهْوِئْتُ لِأَنْزِعَ خُفَّيْهِ، فَقَالَ: «دَعُهُمَا، فَإِنِّي أَدْخَلْتُهُمَا طَاهِرَتَيْنِ» فَمَسَحَ عَلَيْهِمَا. [صحيح] - [متفق عليه]

(125) - له موغیره‌وه -بره‌زای خوای لیبیت- ده‌لێت :له‌گه‌ل پی‌غه‌مبه‌ر بووم -صلی الله علیه وسلم- له‌سه‌فه‌ری‌کدا، چووم بۆ ئه‌وه‌ی خوه‌که‌ی دابنیم، فهرمووی :«**وازیان لیبینه؛ چونکه من به ده‌ستوێژه‌وه له پیم کردوون**»، و‌مه‌سحی له‌سه‌ریان کرد [صه‌حیحه]- [بوخاری و] [موسلیم ها‌ردان له‌سه‌ری]

شی‌کردنه‌وه:

پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له‌یه‌که‌یک له‌سه‌فه‌ره‌کانیدا ؛ ده‌ستوێژی گرت، کاتیک گه‌یشته‌ شو‌ردنی پی‌یه‌کانی ؛ موغیره‌ی کو‌ری شو‌عه -بره‌زای خوای لیبیت- ده‌سته‌کانی درێژ‌کرد بۆئه‌وه‌ی خوه‌کان له‌پێی پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- داب‌که‌نێت، و‌ئو‌یش پێی بشوات. پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :وازیان لیبینه و‌دایان مه‌که‌نه، چونکه من به‌ ده‌ستوێژه‌وه خوه‌که‌نم له‌ پێ کردووه، بۆیه پی‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- مه‌سحی کرد له‌سه‌ر خوه‌که‌نی له‌جیی شو‌ردنی پی‌یه‌کانی

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. ری‌گه‌پێدراوی مه‌سح کردن له‌سه‌ر خوه‌که‌ن و‌هاوشیوه‌کانی و‌ده‌بیت کاتیک له‌پێی کردوون ده‌ستوێژی هه‌بوو بی‌ت، مه‌سح‌کردنه‌که‌ ته‌نها بۆ پاش -پروودانی [ده‌ستوێژشکانی [بچووک- ده‌بیت و‌مکو :با‌ده‌رچوون، و‌خه‌وتن، هتد، به‌لام سه‌باره‌ت به‌ پروودانی [ده‌ستوێژشکانی [گه‌وره و‌مکو :له‌شگرانی، و‌هتد ؛ پاش ئه‌وه‌ی ئه‌مانه‌ پروویاندا ده‌بیت خۆی بشوات له‌گه‌ل شو‌ردنی پی‌یه‌کانیشی

2. مسح کردن يهک جار دهبيت له ديوى سهر موهى خوفهکان نهک ديوى ژير موهى ؛
هسرومکو له دهقهکاندا هاتوه
3. چهند مهر جيک هميه بو دروستيتى مهسکردن لهسهر خوفهکان و هاشيوهکانى :دهبيت
،کاتيك لهپيى کردون دستنويژى تهواوى ههجوو بيت ، ودهبيت خوفهکه پاک بيت
، ودهبيت خوفهکه نهو شوينانهى پيى دابوشيت که لهدهستنويژگرتندا دهشور درين
و مهسکردنهکه تنها بو پاش - پروودانى [دستنويژشکانى [بچووک- دهبيت و هکو :با
دەر چوون ، و خهوتن ، هتد ، به لام سهبار هت به پروودانى گهوره و هکو :لهشگرانى ، و هتد
، پاش نهو هى ئهمانه پروياندا دهبيت خوى بشوات لهگهل شور دنى پييهکانيشى
ودهبيت مهسکردن لهو ماوهيدا بيت که له شهريعهتدا ديار کراوه :شهو ورؤژيک بو
نيشتهجيوو ، و سى رؤژ و شهو هکانى بو ريوار
4. بهپيچواندن -قياس- لهسهر خوفهکان ؛ ههموو شتيكى تر دهگريتهوه که پييهکان
دابوشيت و هکو گور موييهکان و شتى تر ، و ريگهپندر اوه و هکو خوف مهسحيان لهسهر
بکريت
5. رهوشت جوانى پيغمبهر -صلی الله عليه وسلم- و جوانى شيوازی فيرکردنى ، کاتيك
نهيهيتست موغيره خوفهکانى دابکهنيت ، پاشان هوکار مکهى پروونکردهوه :نهو پاش
دستنويژگرتن له پيى کرووه ؛ ئهميش بو نهو هى دلنيا و ئارام بيت ، و حوکهکه بز انيت
و ههست به دل شکاندى نهکات

(126) - عَنْ عَائِشَةَ أُمِّ الْمُؤْمِنِينَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ فَاطِمَةَ بِنْتَ أَبِي حُبَيْشٍ سَأَلَتِ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَتْ: إِنِّي أُسْتَحَاضُ فَلَا أَطْهَرُ، أَفَادَعُ الصَّلَاةَ؟ فَقَالَ: «لَا، إِنَّ ذَلِكَ عِرْقٌ، وَلَكِنْ دَعِيَ الصَّلَاةَ قَدَرُ الْأَيَّامِ الَّتِي كُنْتَ تَحِيضِينَ فِيهَا، ثُمَّ اغْتَسِلِي وَصَلِّي». [صحيح] - [متفق عليه]

(126) - له عائشە (دایکی ئیمانداران (برەزای خوای لیبیت- دەلێت: فاتیمە کچی ئەبی حوبەیش پرسیاری لە پیغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- کرد، ووتی: تووشی سووری مانگانه (حهیز (دەبم بەبەر دەوامی، وپاک نابمەوه، ئایا واز لە نوێژ کردن بهێنم؟ پیغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- فەرمووی: «نەخێر، ئەوه تەنھا دەماریکە (خوینی لیوه دەردەچیت)، واز لە نوێژ کردن بهێنە بهێنی -ماوهی- ئەو پرۆژانەی تووشی سووری مانگانه دەبوویت تێیاندا، پاشان خۆت بشۆ و نوێژ بکە [صهحیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان لەسه‌ری]

شیکردنەوه:

فاتیمە کچی حوبەیش پرسیاری لە پیغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- کرد، ووتی: من تووشی سووری مانگانه دەبم بەبەر دەوامی و لێم ناپچریت، تەنانت لەدەرەوهی ماوهی سووری مانگانهی ئاسایی، ئایا ئەمە حوکمی وەکو حوکمی سووری مانگانهیە؛ دەبیت واز لە نوێژ کردن بهێنم؟ پیغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- پێی فەرموو: ئەمە خوینی ئیستیحازەیه که خوینیکە به‌هۆی پچرانی دەمار لەمنداڵانی ئافرەت؛ تووشی دەبیت، و خوینی سووری مانگانه نیە، ئەگەر کاتی سووری مانگانه هات؛ که لەو ماوهیدا تووشی سووری مانگانه دەبوویت پێش ئەوهی تووشی ئیستیحازە بیت، ئەوا واز لە نوێژ کردن و پرۆژوگرتن و کردەوه‌کانی تر بهێنە؛ که دەبیت ئافرەتی هیزدار ئەنجامیان نەدات لەکاتی سووری مانگانه. ئەگەر ماوهی سووری مانگانهی ئاسایی تەواو بوو، وپاک بوویتەوه لە هەیز، شوینی خوینەکه بشۆ، پاشان هەموو لاشەت بشۆ بۆ لابردنی ئەم ناپاکیه (الحدث ه)، پاشان نوێژەکانت ئەنجام بدە.

له سوودەکانی فەرموودەکه:

1. واجبیتی خۆشۆردن لەسەر ئەو ئافرەتەیی پرۆژەکانی -ماوهی- سووری مانگانهی تەواو بووه.

2. واجبیتی نوێژ کردن لەسەر ئەو ئافرەتەیی تووشی ئیستیحازە * (بووه) *. ئیستیحازە: ئەو خوینەیه که تووشی هەندیک ئافرەت دەبیت و لە پاش تەواو بوونی کاتی سووری

مانگانهوه -کاتی حمیزهوه- هس بهردموام دهردهچیت، واتا هیچ پهیوهندییهکی نییه به
(سووری مانگانهوه)

3. سووری مانگانه -حمیز- :خوینیکی ئاساییه له ئەندامی زاوزیی ئافرهتی بالغهوه
دهردهچیت، مانگانه لهچهند روژیکی دیاریکراو تووشی دهبیت

4. ئیستیحازه :ئهو خوینییه له ئەندامی زاوزیی ئافرهتهوه دهردهچیت لهکاتی تر ؛ جگه
لهکاتی سووری مانگانهی ئاسایی، وئهم خوینه لهنزیکترین شوینهوه دهردهچیت نهک له
قولی ئەندامی زاوزیهوه

5. جیاوازی ئیوان خوینی سووری مانگانه وخوینی ئیستیحازه :خوینی سووری مانگه رهش
سووتینهوه وبوینیکی ناخووشی ههیه، بهلام خوینی ئیستیحازه تهکه وבוئی ناخووش نییه

(3029)

(127) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا وَجَدَ أَحَدُكُمْ فِي بَطْنِهِ شَيْئًا، فَأَشْكَلَ عَلَيْهِ أَخْرَجَ مِنْهُ شَيْءٌ أَمْ لَا، فَلَا يَخْرُجَنَّ مِنَ الْمَسْجِدِ حَتَّى يَسْمَعَ صَوْتًا، أَوْ يَجِدَ رِيحًا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(127) - له ئهبی هورهمیرهوه -هرزای خوای لنبیت- که پښهمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«ئهگهر یهکیکتان ههستی بهشتیک کرد له سکیدا، تووشی گومان بوو نایا هیچ شتیکی لیوه دهرچووه یان نا، نهوا با له مزگهوت دهرنهچیت ههتاوهکو دهنگیک دهبیستیت یان بوئیک دهکات [صهحیه]-[موسلیم گهراویهتهوه]

شیکردنهوه:

پښهمبر -صلی الله علیه وسلم- پروونیدهکاتهوه ئهگهر نوێژخوین ههستی بهشتیک کرد لهسکیدا، وگومانی لا دروست بوو ؛ نایا ههواى لى دهرچووه یان نا؟ نابیت نوێژهکهی ببریت ودهستنوێژ بگریتهوه ؛ ههتاوهکو دلنیا دهبیت که دهستنوێژهکهی شکاوه، ئهمیش بهوهی دهنگ بییستیت یان بۆن بکات، چونکه گومان دلنایای ههتاوهشیننیهوه، ئهو دلنایایه که دهستنوێژی گرتوه وشکانی دهستنوێژهکهی جینی گومانه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. «ثم فهرمووده‌یه بنچینه‌یه‌که له بنچینه‌کانی ئاینی ئیسلام وبنه‌مایه‌که له بنه‌ما فیه‌یه‌کان ئه‌میش بریتیه له :دنیایی به‌گومان لاناچیت، وبنچینه ئه‌وه‌یه شته‌کان وکو خویان دهمینه‌وه هه‌تاو‌کو شتیکی جیاواز دهرده‌که‌ویت
2. گومان هیچ کاریگری نیه له‌سهر دستنویژ، ونویژ خوین له‌سهر دستنویژ‌ه‌که‌ی ماوه مه‌گهر دنیایا بێت له‌وه‌ی که دستنویژ‌ه‌که‌ی شکاوه

(65083)

(128) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا شَرِبَ الْكَلْبُ فِي إِنَاءٍ أَحَدِكُمْ فَلْيَغْسِلْهُ سَبْعًا». ولمسلم: «أَوْ لَاهُنَّ بِالْتُّرَابِ».

عن عبد الله بن مغفل رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا وَلَغَ الْكَلْبُ فِي الْإِنَاءِ فَاغْسِلُوهُ سَبْعًا وَعَفِّرُوهُ الثَّامِنَةَ بِالْتُّرَابِ». [صحيح] - [حديث أبي هريرة - رضي الله عنه - متفق عليه.

حديث عبد الله بن مغفل - رضي الله عنهما - رواه مسلم]

(128) - له ئه‌بی هوره‌یره‌وه -ره‌زای خوای لیبیت- که پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم ده‌فهرمویت :«ئه‌گهر سه‌گ له په‌رداخ‌ی (که‌ره‌سته‌ی خواردن و‌خواردنه‌وه‌ی (یه‌کیک له «ئیه‌ ناوی خواردنه‌وه؛ نه‌وا با‌حه‌وت جار بیه‌شوریت «له (ریوایه‌ته‌که‌ی (مسلم(دا» :یه‌که‌م جار به‌خۆل بیه‌شۆن -له‌ع‌بدالله‌ی کو‌ری مو‌غه‌فه‌له‌وه -ره‌زای خوایان لیبیت- که پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم ده‌فهرمویت» :ئه‌گهر سه‌گ به‌ئیه‌واری زمانی ناوی (یان ههر شتیکی تری (له‌په‌رداخ‌ی «یه‌کیک له‌ئیه‌و خواردنه‌وه، نه‌وا‌حه‌وت جار بیه‌شۆن، وه‌شته‌م جار له‌ناو‌قوردا بیه‌شۆن [ص‌حیحه]-[موس‌لیم گ‌یراویه‌تیه‌وه -بو‌خاری و‌موس‌لیم ها‌وران له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

چونکه سه‌گ یه‌کیکه له‌و‌نا‌زه‌لانه‌ی که مرۆف‌حه‌زی لیناکات، وزۆر پیسی و‌نه‌خۆشی له‌گه‌ل‌خۆیدا هه‌له‌د‌گریت، بۆیه شه‌ریعه‌ت فهرمانی کردووه به‌شۆردنی ئه‌و په‌رداخ‌ی (که‌ره‌سته‌ی خواردن و‌خواردنه‌وه‌ی (که سه‌گ زمانی تیه‌مه‌رداوه -حه‌وت جار-، یه‌ک جار

به خوَل (پاش ئهوه پهرداخهكه به ئاو دهشوردريت، وئهمهش وا دهكات كه دهفرهكه
پاك ببښتهوه له پيسى وزيانهكان

له سوو دهكانى فهرموودهكه:

(3143)

(129) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا قَالَ
الْمُؤَدِّنُ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، فَقَالَ أَحَدُكُمْ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ،
قَالَ: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، ثُمَّ قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، قَالَ: أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ،
ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ، قَالَ: لَا حَوْلَ وَلَا
قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، ثُمَّ قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، قَالَ: اللَّهُ أَكْبَرُ اللَّهُ أَكْبَرُ، ثُمَّ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، قَالَ: لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مِنْ قَلْبِهِ دَخَلَ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(129) - له عومهرى كورى خهتابهوه -هرزای خواى لښيت- كه پښه مبهري خودا -صلی
الله عليه وسلم- دهفرمویت: «نهگهر بانگبښر بښت): الله أكبر الله أكبر، (ويهکيکتان بښت
(الله أكبر الله أكبر، (پاشان) بانگبښر (بښت): أشهد أن لا إله إلا الله، (نهویش (بښت): أشهد
:أن لا إله إلا الله، (پاشان) بانگبښر (بښت): أشهد أن محمدا رسول الله، (نهویش (بښت)
:(أشهد أن محمدا رسول الله، (پاشان) بانگبښر (بښت): حي على الصلاة، (نهویش (بښت)
(لا حول ولا قوة إلا بالله، (پاشان) بانگبښر (بښت): حي على الفلاح، (نهویش (بښت): لا
حول ولا قوة إلا بالله، (پاشان) بانگبښر (بښت): الله أكبر الله أكبر، (نهویش (بښت): الله
أكبر الله أكبر، (پاشان) بانگبښر (بښت): لا إله إلا الله، (نهویش (بښت): لا إله إلا الله ؛ له
«دئيهوه ئهوا دهچيته بههشتهوه [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيهوه]

شپکر د نهوه:

بانگدان بو ناگدار کردنهوهى خه لکيه كه کاتى نوښ کردن هاتووه، و رستهکانى بانگدان
؛ رستهکانى بيرو باوهرى له خوگرتووه له نايى نيسلامدا

لهم فهرمووده ميهدا پښه مبهري -صلی الله عليه وسلم- ئهوهى ريگه پيډراوه له کاتى بيستنى
بانگدا ؛ پرونيده کاتهوه، ئهویش ئهويه بيسهر وهکو بانگبښر بښت، نهگهر بانگبښر ووتى): الله
أكبر الله أكبر، (ئهوا بيسهریش ده نيت): الله أكبر الله أكبر، (بهم شيوه له پاش بانگبښر رستهکان

، دووباره دهکاتهوه ههتا بانگيژ دهگاته ئهوهی دهلئیت) :حي على الصلاة (،) حي على الفلاح)
 لهم کاتهدها بيستهر دهلئیت) :لا حول ولا قوة إلا بالله)
 پيغه مبهري صلى الله عليه وسلم- ئاماژهی بۆ ئهوه کرد ههركه سنيك به دلسوزی له دليموه
 بانگهكه دووباره بکاتهوه له پاش بانگيژ ؛ دهچيته به ههشتهوه
 مانای رسته کانی بانگدان) :الله أكبر (واتا خواي گهوره -سبحانه وتعالی- له هه موو
 شتيك گهوره تر وشکو دار تره
)أشهد أن لا إله إلا الله (واتا هيچ په ستر او نيك شايستهی په رستن نيبه به ههق وراستی
 جگه له الله
)أشهد أن محمدا رسول الله (واتا دانبيينا دنيم وشاهندي ددهم به زمان و دلم كه
 موحه مه د پيغه مبهري خودايه، خواي گهوره نار دوويه تي، وگوپرايه ليكردي واجبه
)حي على الصلاة (واتا وهرن بۆ ئه نجامدانی نويز، وکاتيك بيسهر دهلئیت) :لا حول ولا
 قوة إلا بالله : (واتا هيچ ريگايه کمان نيبه بۆ دهر باز بوون له ريگريه کانی په رسته شهکان و هيچ
 هيز وتوانايه کمان نيبه له سهر کردنی هه رشتيک مه گهر به يار مه تيدانی خواي گهوره نه بئیت
 ،)حي على الفلاح (واتا وهرن بۆ هه کاره کانی بر د نه وه و سه رکه وتن و سه رفرازی
 ئه ویش بر د نه وهی به هه شت و رزگار بوونه له دوزه خ

له سووده کانی فهرمووده که:

1. : فەزڵ و پاداشتی دووباره ووتنه وهی ئه وهی بانگيژ دهلئیت له بانگه که ده، به لام له
)حي على الصلاة (و) حي على الفلاح (؛ له جياتی دووباره ووتنه وهیان دهلئیت) :لا
 (حول ولا قوة إلا بالله).

(65086)

(130) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا أَنَّ سَمْعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ، ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَاةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ بِهَا عَشْرًا، ثُمَّ سَلُوا اللَّهَ لِي الْوَسِيلَةَ، فَإِنَّهَا مَنْزِلَةٌ فِي الْجَنَّةِ، لَا تَنْبَغِي إِلَّا لِعَبْدٍ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ، وَأَرْجُو أَنْ أَكُونَ أَنَا هُوَ، فَمَنْ سَأَلَ لِي الْوَسِيلَةَ حَلَّتْ لَهُ الشَّفَاعَةُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(130) - له عبدالله كورى عمرو -رمزای خواى ليبييت- دهليت :گويم له پيغمبر صلى الله عليه وسلم- بويه كه دهيفرموو :«نهگهر گوى بيستى بانگ بيژ بون نهوا نهوه بلين كه نهو دهلييت پاشان سه لاتم لهسر بدن، ههر كهسيك سه لاتيک لهسر من بدات نهوا خواى گهوره به هويهوه ده سه لاتی لهسر ديدات، پاشان داوا له خواى گهوره بکهن وهسيلهت - بيهخشيت- به من، چونكه نهوه پلهيهكه له بههشتدا، تنها بؤ يهك بهندهيه له بهندهكاني الله، وهيوام نهويه نهو كهسه من بم، ههر كهسيك داواى وهسيلهتم بؤ بکات نهوا .«شفاعتهى من بؤ نهو كهسه واجب دهبيت [صحيحه]-[موسليم گنراويه تيهوه]

شيگردنهوه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- رينمويى کردوه بؤ نهوى ههر كهسيك گوى له ،بانگبيژ بيت لهکاتى بانگدان نهوا پتويسته لهپاش نهو ؛ رستهکاني بانگكه دووباره بکاتهوه جگه له)حي على الصلاة ، حي على الفلاح (نهبيت ؛ بيسر دهليت) :لا حول ولا قوة إلا بالله (واته) :هيچ ريگايهکمان نيبه بؤ دمر بازبون لهريگريهکاني پهرستشهکان وهيچ هيژ ،(وتوانايهکمان نيبه لهسر کردنى ههرشتيک مهگهر به يارمهتيدانى خواى گهوره نهبيت ،دواتر سه لات ديدات لهسر پيغمبر صلى الله عليه وسلم- پاش تهواوبوونى بانگكه ههر كهسيك يهك سه لات بدات لهسر پيغمبر صلى الله عليه وسلم- ؛ خواى گهوره ده سه لاتی لهسر ديدات، وماناي سه لاتی خواى گهوره لهسر بهنده نهويه :خواى گهوره ستايشى دهکات له لای فريشتهکان

پاشان پيغمبر صلى الله عليه وسلم- فرمانيکرد به نزاکردن بؤ نهوى پهرودرگار وهسيلهت به نهو بيهخشيت ، نهيمش بهر زترين پلهيه له بههشتدا، تنها بؤ يهك بهنده دهبيت لهنيو هممو بهندهکاني الله -سبحانه وتعالى-، وهيوای خواست بؤ نهو بيت، وپيغمبر - صلى الله عليه وسلم- ساده وبى فيز بوو بويه وای فرممو ؛ چونكه نهگهر نهو پله بهرزه بؤ يهك كهس بيت نهوا تنها بؤ نهوه صلى الله عليه وسلم-، لهبر نهوى نهو چاگترين خولقنراوى خودايه

پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پروونیکردوه که هرکسینک نزای وهسیلهت بکات بۆ ئهو ؛ ئهوا شهفاعهت کردنی بۆ ئهو کهسه واجب دهبیته

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. دووباره ووتنهوی بانگ له پاش بانگیژموه ؛ ئامۆژگاری پیکراوه
2. پروونکردنهوی فەزڵ وپاداشتی سهلاتدان لهسهر پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- لهپاش دووباره ووتنهوی بانگ
3. ئامۆژگاری کردن بۆ داواکردن له خوای گهوره بۆئهووی وهسیلهت ببهخشیت به پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ؛ پاش سهلاتدان لهسهری
4. پروونکردنهوی مانای وهسیلهت و بهرزی پله وباسی، وتنها بۆ یهک بهنده دهبیته
5. پروونکردنهوی فەزڵ و ڕێزداری پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- چونکه تایبهتکراوه بهو پله بهرز وبلنده
6. هرکسینک داوا له خوای گهوره بکات که وهسیلهت ببهخشیت به پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ؛ ئهوا شهفاعهتی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بۆ ئهو کهسه واجب دهبیته
7. پروونکردنهوی سادهیی و بی فیزی پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- چونکه داواای له ئومهتهکهی کردوه که نزای بۆ بکهن بۆئهووی بگات بهو پلهیه، هرچهنده ئهو پلهیه بۆ ئهو دهبیته
8. چاکهکردن به ده هینده دهنووسریت ئهمیش له فراوانی فەزڵ و ڕحمهتی خوای گهورهیه

(65087)

(131) - عَنْ سَعْدِ بْنِ أَبِي وَقَّاصٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُ قَالَ: «مَنْ قَالَ حِينَ يَسْمَعُ الْمُؤَذِّنَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، غُفِرَ لَهُ ذَنْبُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(131) - له سه‌عدی کوری ئه‌بی وه‌قاسه‌وه -ره‌زای خ‌وای ل‌ئی‌ب‌یت- که پی‌غه‌م‌بری خ‌ودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رم‌و‌یت: «ه‌ه‌ر که‌سی‌ک کات‌یک گو‌یی له بان‌گ‌ب‌یژ ده‌ب‌یت، ب‌ل‌یت: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا»^٨، نه‌وا خ‌وای گ‌ه‌وره له تا‌وانه‌کانی خ‌وش ده‌ب‌یت واته: شاه‌یدی ده‌دم به‌وهی که ه‌یچ په‌رستراوی‌ک شایسته‌ی په‌رستن نی‌یه به‌ه‌ق و‌راستی^٩ ج‌گه له الله، خ‌ودا تاکه و‌ه‌یچ شه‌ریک و‌ها‌وبه‌ش‌یک‌ی نی‌یه، و‌شاه‌یدی ده‌دم به‌وهی که مو‌حه‌مه‌د به‌نده و‌پی‌غه‌م‌بری خ‌ودایه، و‌رازی بو‌وم به‌وهی که الله په‌روم‌د‌گارم ب‌یت، و‌رازی بو‌وم به‌وهی مو‌حه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- پی‌غه‌م‌برم ب‌یت، و‌رازی بو‌وم به‌وهی که ئی‌سلام ئاینم ب‌یت. [ص‌ح‌ی‌ح‌ه] - [م‌وس‌ل‌یم گ‌یرا‌وی‌ه‌ت‌یه‌وه]

ش‌یک‌ر‌د‌نه‌وه:

پی‌غه‌م‌بر -صلی الله علیه وسلم- با‌سی ئه‌وه‌مان ب‌و ده‌کات ه‌ه‌ر که‌سی‌ک کات‌یک گو‌یی له بان‌گ‌ب‌یژ ده‌ب‌یت، ب‌ل‌یت: أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ: شاه‌یدی ده‌دم به‌وهی که ه‌یچ په‌رستراوی‌ک شایسته‌ی په‌رستن نی‌یه به‌ه‌ق و‌راستی ج‌گه له الله، خ‌ودا تاکه و‌ه‌یچ شه‌ریک و‌ها‌وبه‌ش‌یک‌ی نی‌یه: (واتا دان ده‌ن‌یم وجه‌خت ده‌که‌مه‌وه له‌سه‌ر ئه‌وهی ه‌یچ په‌رستراوی‌ک ه‌ق و‌راست نی‌یه به‌رست‌ر‌یت ج‌گه له الله، و‌په‌رستراو و‌په‌رستنی ج‌گه له الله پو‌چه‌له). وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ: و‌شاه‌یدی ده‌دم به‌وهی که مو‌حه‌مه‌د به‌نده و‌پی‌غه‌م‌بری: خ‌ودایه: (واتا ئه‌و به‌نده‌یه و‌نا‌په‌رست‌ر‌یت، و‌پی‌غه‌م‌بره به‌درو نا‌خ‌ر‌یت‌ه‌وه). رَضِيتُ بِاللَّهِ رَبًّا: و‌رازی بو‌وم به‌وهی که الله په‌روم‌د‌گارم ب‌یت: (را‌زیم به په‌روم‌د‌گار‌یتی و‌ئولو‌هی‌ه‌تی -په‌رستراو‌یتی- و‌ناو و‌سی‌فه‌ته‌کانی). وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا: و‌رازی بو‌وم به‌وهی مو‌حه‌مه‌د -صلی الله علیه وسلم- پی‌غه‌م‌برم ب‌یت: (واتا را‌زیم به ه‌موو ئه‌و پی‌امه‌ی پی‌ی ن‌یر‌د‌راوه، و‌پ‌یمانی گ‌م‌یان‌د‌وه). وَبِالْإِسْلَامِ: و‌رازی بو‌وم به‌وهی که ئی‌سلام: (واتا به ه‌موو ح‌وک‌مه‌کانی ئاینی ئی‌سلام له فه‌رمان‌پ‌کر‌اوه‌کان و‌نه‌هی ل‌یک‌راوه‌کان). د‌ینًا: ئاینم ب‌یت: (واتا له بی‌رو‌با‌وره و‌ملکه‌چم و‌فه‌رمان‌ب‌ردارم ب‌وی). نه‌وا خ‌وای گ‌ه‌وره له تا‌وانه‌کانی خ‌وش ده‌ب‌یت: (ته‌نها ل‌ی‌خ‌وش‌بو‌ونی گ‌ونا‌هه ب‌جو‌و‌که‌مان ده‌گ‌ر‌یت‌ه‌وه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. خویندنی ئهم نزایه له کاتی بیستنی بانگ هوکاره بو لئوخوشبوون له گوناهاهکان

(6272)

(132) - عن جابر رضي الله عنه مرفوعاً: «من قال حين يسمع النداء: اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةُ التَّامَّة، وَالصَّلَاةُ الْقَائِمَةُ، آتِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَامًا مُحَمَّدًا الَّذِي وَعَدْتَهُ، حَلَّتْ لَهُ شَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(132) - له جابرموه -رهزای خوای لئینت- که پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت ههرکهسیک کاتیک گوئی له بانگ دهبیت وبلئیت: اللهم رب هذه الدعوة التامة، والصلاة القائمة، آت محمدا الوسيلة والفضيلة، وابعته مقاما محمدا الذي وعده*؛ نهوا شهفاعهتی من بو نهو کهسه واجب دهبیت له روژی قیامهتدا* واته: خودایه، نهی پهروردگاری ئهم بانگ ونویژه کامل ودامهزاراومهنه؛ -الوسيلة: بهرزترین شوین له بههشتدا- و -الفضيلة: گهورهترین پلهی فزل وریزلننان- ببهخشه به موهمهد -صلی الله علیه وسلم-، وزیندوی بکرموه وپلهی ستایشکردنی خوتی پنبهخشه که پهیمانت پنداوه له (روژی قیامهتدا [صهحیه]-[بوخاری گنراویهتیهوه])

شیکردنهوه:

واتای فهرمووده‌که: پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: ههرکهسیک کاتیک گوئی له بانگ دهبیت وبلئیت: اللهم رب هذه الدعوة التامة، واته: خودایه، نهی پهروردگاری ئهم بانگه کامل ومهنه: (واتا ههرکهسیک ئهم نزایه بخوینیت بهم شیوهیهی که له سونهتدا هاتوو پاش نهوهی بانگیژ تهواو دهبیت له بانگدان، وله گیرانهوهیهکی ترده هاتوو که پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت): إذا سمعتم المؤذن، فقولوا مثل ما يقول، ثم صلوا علي، ثم سلوا الله لي الوسيلة،، [(رواه مسلم)، واته): نهگهر گویتان له بانگیژ بوو؛ نهوا ئیوه ههمان شت بلئنهوه ومکو نهوهی بانگیژ دهبلئیت، پاشان سه‌لاوات لهسهر من بدن، وپاش نهوه داوای پلهی وهسیلت- بو من بکهمن، ئهم نزاکردنه له پاش تهواوبوونی بانگهکهیه، وناونراوه به -الدعوة التامة، واتا بانگه کامل ومهنهکه- چونکه بانگکردنی خه‌لکی تئدایه بو نهجامدانی نویژ، و-التامة- واتا کامل وتهواو چونکه عهقیده وپهروبوومرکانی ئیمان هینانی تئدایه له تهوکید یهک خودا په‌رستی- وبه راستدانان ودانپندانان به راستی په‌یامی موهمهد -صلی الله علیه وسلم-، وبانگهکه به ته‌کبیر کردن

دهستيندهكات، ودوو شاهیدی دانهکمی تیدایه که ئهم دووانه پایهی یهکهمی ئیسلامن، وپاشان بانگکردنی تیدایه بۆ ئهئجامدانی نوێژکردن، وپاشان کۆتایی پێدههیندریت به تهکبیر کردن - ووتنی: الله أكبر - ودانپێدانان به تەوحید یهک خودا پهرستی به ووتنی: لا إله إلا الله (والصلاة القائمة، واته: نوێژه دامهزراو ومهزنهکه: (دوو واتای ههیه/ 1. دادهمهزريت -واتا قامهتی بۆ دهکريت-، 2. واتا ئهم نوێژه دهگۆردريت و بهردهوام دهبيت و ئهئجامدهريت ههتا: ئاسمانهکان وزهوی مابن). آت محمدا، واته: ببهخشه به موحهمد -صلی الله علیه وسلم-) واتا ئهم شتانهی پێهخشه که له فهرموودهکهدا باسکراوه که دوانیان پهيوستن به رۆژی قیامتهوه -الوسيلة ومقام المحمود-، ودانهیهکیان بۆ ههموو سهردهمیکه -الفضيلة-). الوسيلة واتا: بهرزترین شوین له بهههشتدا: (-الوسيلة: وهسیلهت- خۆی له بهههشتدا ئهو شتهیه که بههۆیهوه له کهسیکی تر نزیک دهبيتوه و پلەت بهزر دهبيتوه، بۆیه وهسیلهت بۆ نزیکبونه له خودا وبۆ بهرزبوونهوی پلهی بهنده بریتیه له کردموهی چاک له فهرز وسونهت وجیبهجێکردنی فرمانهکان ودوورکهوتنهوه له نههی لێکراوهکانی شهرععت و ههرکردموهیک خودا پێی خوش بیت که بههۆیانوه بهنده له خودا نزیک دهبيتوه، بهلام لێرهدا -الوسيلة: وهسیلهت- به مانای بهرزترین پله دیت له بهههشتدا، ههروهکو له گێرانهمیهکی تردا هاتوو که پێغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: إذا سمعتم المؤذن، فقولوا... ثم سلوا الله لي الوسيلة؛ فإنها منزلة في الجنة لا تنبغي إلا لعبد من عباد الله، وأرجو أن أكون أنا هو] (رواه مسلم، واته): ئهگەر گوێتان له بانگبێژ بوو، ئهوا بلێن،،،،، پاشان داوی -الوسيلة: وهسیلهت- بۆ من بکهن؛ چونکه ئهو شوین و پلهیهکه له بهههشتدا به هیچ کهسیک له بهندهکانی خودا نادریت مهگهر یهک بهنده نهبيت، وهیوادارم که ئهو بهندهیه من بم). (والفضيلة، واتا: گهوارهترین پلهی فەزڵ و ریزلێنان: (واتا بهرزترین پلهی فەزڵ و ریزلێنان ببهخشه به موحهمد -صلی الله علیه وسلم- له نێو ههموو بوونههرهکان). وابعهه مقاماً محموداً الذي وعدته، واتا: زیندووی بکهروه و پلهی ستایشکردنی خۆی پێبهخشه که پهیمانت پێداوه له رۆژی قیامهتا: (واتا کاتیک خهڵکی زیندوو دهنهوه له نێو گۆرمهکانیان ئهو پله بهرزهی پێ بهخشه که شهفاعت کردنه که بههۆیهوه سوپاسی دهکن، وبه -مقام المحمود- ناودهنریت چونکه بههۆی ئهو پلهوپایهوه سوپاس وستایش دهکريت ومهههستیش لێرهدا شهفاعته مهزنهکهیه بۆ بهرپابوونی لێرسینهوه له رۆژی قیامهت، که ههموو بوونههرهکان له یهکهمهوه بۆ کۆتا سوپاسی دهکن پاش ئهوهی وهستان له خاکی مههشهردا زۆر زۆر درێژهی کیشا وناڕمعت بوون، وخهڵکی دهچن بۆ لای ئادهم -علیه السلام- بۆ ئهوهی شهفاعتیان بۆ بکات بۆ ئهوهی رزگاریان بیت لهو حالهتیا بهلام ئهو دهلێت که ناتوانیت ئهو داوایه جیبهجێ بکات، ودهچن بۆ لای نوح وئیبراهیم وموسا وعیسا -عليهم الصلاة والسلام- بهههمان شیوه دهلێن ناتوانین ئهو داوایه جیبهجێ بکهین، وپاشان دهچن بۆ لای موحهمد -صلی الله علیه وسلم- ودهلێت: أنا لها)

واته) :من ئەم داوايەتان بۆ جێبەجێ دەکەم)، پاشان سوجده دەبات لە ژێر عەرشى پەروردگاردا و ئیلهامى حەمد و سۆپاسکردنى خودای پێدەبهخشریت بەشیوەیهک که بههێچ کەسێک نەبەخشراوە لە پیش ئەو، و پاشان پێى دەوتریت :سەرت بەرز بکەرەوه، و داوا بکە داواکەت جێبەجێدەکړیت، بۆیه داواى شەفاعەت دەکات، و ئەو نارهەتیهیان لەسەر لادەچێت بەهۆى شەفاعەتى پێغەمبەرمانەوه -صلی اللہ علیہ وسلم-). الذى وعدته، واتە :کە پەیمانەت پێداوە : (واتا خودا پەیمانى داوە بە بەخشینی شەفاعەتە مەزنەکە -الشفاعة العظمى- بە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بۆ ئەوێ لێپرسینەوه بەرپا ببێت لە نێوان بوونەو مەرەکاندا و خواى گەرە دەفەرموێت ﴿وَمِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدُ بِهِ نَافِلَةً لَّكَ عَسَىٰ أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَّحْمُودًا﴾ [الإسراء: 79]، واتە : (و ئەوێ موحەممەد -صلی اللہ علیہ وسلم- لە بەشیکی شەودا ھەستە شەونوێژ بکە بە قورئان خوێندن تێیدا ئەو زیاده نوێژی تابیەت بە تۆیە ئومێدوار بە بەوێ که پەروردگار تەگەمەنیت بە پلە و جێگایەکی پەسەندکراو -کە شەفاعەتى گەرەیه بۆ خەڵکی لە قیامەتدا-)، و شەى -عسى- لێردا بە مانای ئەو دیت ئەگەر ئەو کردەوێه -ئەنجامدەیت ئەو پلەیه بە تۆ دەبەخشریت کە پلەى :-الشفاعة العظمى، شەفاعەتە مەزنەکەیه (ئەوا شەفاعەتى من بۆ ئەو کەسە واجب دەبێت : (واتا شەفاعەتى پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بۆ ئەو کەسە واجب و جێگیر دەبێت و شایەنى دەبێت بەهۆى ئەم نزایەوه، بۆیه پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- شەفاعەت بۆ ئەو کەسە دەکات کە بەوێ بچێتە بەھەشتەوه بە بى لێپرسینەوه و سزا یان پلەى بەرز بێتەوه لە بەھەشتدا یان پرزگارى ببێت لە دۆزەخ) . لە رۆژی قیامەتدا : (رۆژی دواى -قیامەت- بەم ناوە ناوێراوە چونکە لە وشەى -قیام- بە مانای :ھەستان و پروودان و بەرزبوونەوه دیت و گەلێک پرووداى مەزنى تێیدا پروودەدات، لەوانەش زیندووونەوهى بوونەو مەرەکان، و شاھیدی دانەکان لەسەر بەندەکان، و ھەستەکانی بوونەو مەرەکان لە خاکی مەحشەردا و زۆر پرووداى تر

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

(10635)

(133) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الدعاء بين الأذان والإقامة لا يرد». [صحيح] - [رواه النسائي وابن حبان]

(133) - له نههسی کوری مالیکهوه -رهزای خوای لنبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه و سلم- دهفهر مویت : «نزا کردن له نیوان بانگدان وقامت کردن رهت ناکریتهوه [صحه] -[نبینو حبان گپراویه تیه وه - نه سائی گپراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

،نهم فهرموودهیه بهلگهیه له سهر فهرلی نزا کردن له نیوان بانگدان وقامت کردن ئهوهی سهرکهوتوو کرا بو نزا کردن لهم ماوهیدا ئهوا خوای گهوره خیری بو دهویت ودهیهویت نزاکانی وه لام بداتهوه .وسونهته (موستهحهبه (نزا کردن لهم ماوهیدا چونکه ،مروّف چاوهروانی نویت دهکات ئهوا له نویتدایه، ونویت کردن شوینی وه لامدانهوهی نزاکانه .بویه پیویسته مسولمان کوشش بکات بو نزا کردن لهم ماوهیدا

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(5479)

(134) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: أتى النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلٌ أَعْمَى، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ، إِنَّهُ لَيْسَ لِي قَائِدٌ يَقُوْدُنِي إِلَى الْمَسْجِدِ، فَسَأَلَ رَسُولُ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ يُرَخَّصَ لَهُ فَيُصَلِّيَ فِي بَيْتِهِ، فَرَخَّصَ لَهُ، فَلَمَّا وَلَّى دَعَاهُ، فَقَالَ: «هَلْ تَسْمَعُ النَّدَاءَ بِالصَّلَاةِ؟» فَقَالَ: نَعَمْ، قَالَ: «فَاجِبٌ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(134) - له ئەبی ھورەیرە موھ -رەزای خوای لێبێت- دەلێت: پیاویکی نابینا ھات بو لای پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- و وتی: ئەھی پیغەمبەری خودا، من کەسیکم نییە کە دەستم بگرتیت بەرھو مزگھوت، پرسباری کرد لە پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەربارە ی روخسەندانی بەوھ ی لە مالموھ نوێژ بکات، ئەویش روخسەتی پێ دا، کاتیک پیاوھە ھەندیک دوور کەوتەوھ؟ پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بانگی کرد، و فەرمووی: «نایا گویت لە «بانگ دەبێت؟». ئەویش ووتی: بەلێ، فەرمووی: «کەواتە وەلامی بدەرھوھ [صەحیحە]- [موسلیم گێراویەتیەوھ]

شیکردنەوھ:

پیاویکی نابینا ھات بو لای پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ووتی: ئەھی پیغەمبەری خودا، کەسیکم نییە یارمەتیم بدات و دەستم بگرتیت بەرھو مزگھوت، لە پینج نوێژە فەرھەدا دەبووست پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- روخسەتی پێدات بو وازھێنان لە نوێژی جەماعەت، ئەویش روخسەتی پێدا، کاتیک پیاوھە دوور کەوتەوھ، پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بانگی کرد، و فەرمووی: نایا گویت لە بانگەھە دەبێت؟ ووتی: بەلێ، فەرمووی وەلامی بانگبێژ بدەرھوھ بو نوێژی جەماعەت

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. واجب بوونی نوێژی جەماعەت؛ چونکە روخسەت تەنھا بو کاریکێ واجب و ەردەگیریت.
2. کاتیک فەرمووی: واجب (واتە): وەلام بدەرھوھ، بوئەوھ دەبیستیت؛ نوێژی جەماعەت لەسەری واجبە، چونکە ئەسل لە فەرمان بو واجب بوونە.

(135) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّه سَمِعَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «أَرَأَيْتُمْ لَوْ أَنَّ نَهْرًا بِبَابِ أَحَدِكُمْ يَغْتَسِلُ فِيهِ كُلَّ يَوْمٍ خَمْسًا، مَا تَقُولُ ذَلِكَ يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ؟» قَالُوا: لَا يُبْقِي مِنْ دَرَنِهِ شَيْئًا، قَالَ: «فَذَلِكَ مِثْلُ الصَّلَوَاتِ الْخَمْسِ، يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(135) - له ئه‌بی هورهره‌وه -هرزای خوای لیبیت- ده‌لێت: گویم له‌ پیغمه‌به‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- بوو که ده‌یفه‌رموو: «نه‌گه‌ر رووباریک له‌ پیش ده‌رگای یه‌کیک له‌ ئیوه «بیت، ورۆژانه‌ پینج جار خۆی تیدا بشوات، ئایا هیچ پیسیه‌ک له‌سه‌ر لاشه‌ی ده‌مینیت؟ ووتیان: هیچ پیسیه‌ک له‌سه‌ر لاشه‌ی نامینیت؟ فه‌رموی: «نه‌وه‌ نمونه‌ی پینج نوێژه‌که‌یه‌ ؛ «که‌ به‌ هویانه‌وه‌ خوای گه‌وره‌ له‌ تاوانه‌کان خوش ده‌بیت [صه‌حیحه‌]- بوخاری و موسلیم

[هاوردن له‌سه‌ری

شیکردنه‌وه‌:

پیغمه‌به‌ر -صلی الله علیه وسلم- پینج نوێژه‌ فه‌رزه‌که‌ی له‌ هه‌موو رۆژ وشه‌وێکدا له‌روانه‌گه‌ی سه‌رینه‌وه‌یان بو گوناوه‌کان چواندوو به‌ رووباریک له‌ پیش ده‌رگای مالی هه‌رکه‌سیک، ورۆژی پینج جار خۆی تیدا بشوات، بۆیه‌ هیچ پیسیه‌ک له‌سه‌ر لاشه‌ی نامینیت.

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. ئهم فه‌زڵ وپاداشته ؛ تاییه‌ته‌ به‌ لیخوشبوون له‌ گوناوه‌ بچووه‌که‌کان، سه‌باره‌ت به‌ تاوانه‌ گه‌وره‌کان ده‌بیت ته‌وبه‌یان لێبکرت.
2. فه‌زڵ وپله‌ وپایه‌ی ئه‌نجامدانی پینج نوێژه‌ فه‌رزه‌که‌ و به‌رده‌وامبوون له‌سه‌ریان ؛ به‌ مه‌رج وپایه‌ و واجب و سونه‌ته‌کانیان.

(4968)

(136) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْعَمَلِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ؟ قَالَ: «الصَّلَاةُ عَلَى وَفَّيْهَا»، قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «ثُمَّ بِرُّ الْوَالِدَيْنِ» قَالَ: ثُمَّ أَيُّ؟ قَالَ: «الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ» قَالَ: حَدَّثَنِي بِهِنَّ، وَلَوْ اسْتَرْذَنُ لَرَأَدَنِي. [صحيح] - [متفق عليه]

(136) - له عبداللهی کوری مهسعودوه - ږهزای خوای لښتیت - دهلتیت: پرسیارم له پیغممبهر صلی الله علیه وسلم- کرد: چی کردهویهک خوشهویستترینه لای الله؟ فرمووی: «نوږز- کردن لهکاتی خوی»، ووتم: پاش ئهوه چی؟ فرمووی: «چاکه کاری بهرامبهر دایک و باوک» ووتم: پاش ئهوه چی؟ فرمووی: «جیهاد و تیکویشان له پیناو الله»، (نبین مهسعود) دهلتیت: پیغممبهر - صلی الله علیه وسلم- ئهوانه ی بوم باسکرد، ئهگهر پرسپاری زیاترم لیکردایه ئهوا وه لایم زیاتری دهمامه وه [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هادان لهسه ری]

شیکردنه وه:

پیغممبهر - صلی الله علیه وسلم- پرسپاری لیکرا: چی کردهویهک خوشهویستترینه له لای خوای گهوره؟ فرمووی: نوږزه فرزهکان لهکاتهکانی خویاندا؛ که لهشهریعتدا، دیاریکراون، پاشان چاکه کاری بهرامبهر دایک و باوک، وجپیهجیکردنی مافهکانیان و خراپهکار نهیون بهرامبهریان، پاشان جیهاد له پیناو خوای گهوره بو بهر زکردنه وه ی وشه ی الله - عز وجل-، و بهرگری کردن له ئاینی ئیسلام و مسولمانان، و دهرخستنی دروشمهکانی، و ههستان بهمه به نفس و مال.

نبین مهسعود - ږهزای خوای لښتیت - دهلتیت: ئهم کردهوانه ی فرموو؛ ئهگهر پیم بوتایه پاشان چی کردهویهکی تر؟ ئهوا زیاتری باسده کرد

له سوودهکانی فرمووده که:

1. کردهوهکان پلهیان جیاوازه بهپی خوشهویستی خوای گهوره بو یان
2. هاندانی مسولمان بو ئهوه ی بهپروش بیت لهسهر ئهنجامدانی چاکترین لهنیو کردهوهکان
3. جیاوازی وه لامهکانی پیغممبهر - صلی الله علیه وسلم- سهبارت به چاکترین کردهوهکان؛ بهپی جیاوازی کهسهکان و حالیان و چی شتیک بهسوودترین به هر یهکیان.

(137) - عَنْ عُثْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ تَحْضُرُهُ صَلَاةٌ مَكْتُوبَةٌ فَيُحْسِنُ وُضُوءَهَا وَخُشُوعَهَا وَرُكُوعَهَا، إِلَّا كَانَتْ كَفَّارَةً لِمَا قَبْلَهَا مِنَ الذُّنُوبِ، مَا لَمْ يَأْتِ كَبِيرَةً، وَذَلِكَ الدَّهْرُ كُلُّهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(137) - له عوسمانهوه پرماي خواي لبييت- دمليت: گويم له پيغمبري خودا بوو صلى الله عليه وسلم- که دهيفر موو: «هەر مسولمانيك کاتيک ساتي نويزي فهرز ديت، به جواني وريکي: دهستنويز بگريت وخشوعي هبیت ورکوع ببات، نهوا نهمه دهبيته هوئ ليخوشبون له تاوانهکاني نهگهر تاواني گهورهئ نهجام نهادييت، ونه ميس بو ههموو «کاتيکه [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيه وه]

شيکردنه وه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- پرونيکردنه وه که هەر مسولمانيك کاتي نويزي فهرز، بيت، و بهکاملی جواني وريکي دهستنويز بگريت، پاشان خشوعي هبیت له نويزه که دا، وبه دل وئندامهکاني ملکهچي خواي گهوره بيت وبيير له مهنی پرومردگاري بکاته وه وکرده مکاني ناو نويز و مکر رکوع وسوجه وهتد؛ به جواني وکاملی نهجام ببات، نهوا نه م نويزه دهبيته هوئ ليخوشبون له گوناوه بچووهکاني پيشووي، به لام ليخوشبون له تاوانه گهر مکان ناگريته وه، ونه م فهرل وپاداشته له ههموو نويزيکدايه و بو ههموو کاتيک

له سوودهکاني فهرمووده که:

1. نهو نويز کردنهئ دهبيته هوئ ليخوشبون له تاوان وگوناوهکان نهوميه که بهنده به جواني دهستنويزي بوئ گرتوه، وبه خشوع وئامادهي دل نهجامي داوه، وتنهها مبهست ونيهتي خواي گهوره بووه
2. فهرل وپاداشتي بهردهوامي له سهر پهرستهکان، وهوکارن بو ليخوشبون له گوناوه بچووهکان
3. فهرل وپاداشتي دهستنويز گرتن به شيوميهکي ريك وچاک، ههروه ها نويز نهجامدان به جواني وچاکي وخشوع بوون تييدا
4. خو بهدور گرتن له گوناوه گهر مکان گرنگه بو ليخوشبون له گوناوه بچووهکان
5. گوناوه گهر مکان تنهها به تهوبه کردني راستگويايه خواي گهوره لبيان خوش دهبيت

(138) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يقول: «الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ، وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ، وَرَمَضَانُ إِلَى رَمَضَانَ، مُكْفَرَاتٌ مَا بَيْنَهُنَّ إِذَا اجْتَنَبَ الْكَبَائِرَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(138) - له نهي هورهيره - رمزي خوي لبييت - كه پيغمبري خدا - صلى الله عليه وسلم - دهفرمويت : «پنج نويژهكه، و هيني بؤ هيني، و رهمزان بؤ رهمزان ههمويان دهنه هوي سرينهوي تاوان وگوناكهاني نيوانيان، نهگهر هاتوو مروي «موسلمان خوي بهدور گرت له تاوانه گهورهكان [صحيحه] - [موسليم گبرايه تيه وه]

شيكردنه وه:

پيغمبر - صلى الله عليه وسلم - باسي ئهومان بؤ دهكات كه پنج نويژه فهرمهكه له شهو وړوژيكداء، ونويژي هيني له ههموو ههفتهيهك، وړوژوگرتي مانگي رهمزان ههموو ساليك، ئهم پهرستنه دهنه هوي ليخوشبونى تاوانهكاني نيوانيان بهمهرجي خو بهدورگرتن له تاوانه گهورهكان، چونكه تاوانه گهورهكان وهكو زينا وخوردنهوي سهرخوشكمر ؛ ئهمانه تنها به تهوبهكردن خوي گهوره لئي خوش دهبيت

له سوودهكاني فهرمودهكه:

1. دابهشبونى تاوانهكان بؤ سهر تاوانه بچووكهكان وتاوانه گهورهكان
2. مهرجه بؤ ليخوشبون له گوناوه بچووكهكان كه خوي به دور بگريت له تاوانه گهورهكان
3. تاوانه گهورهكان ئهو تاوانه كه ههدى شهر عى لهسهر كردنيان هميه له دونيادا، يان ههرمهيه لهسهر هاتوو له قيامتدا؛ به سزادان يان تورهي يان ههرمه يان نهفرت له بكهكهى كراوه، وهكو زينا وخوردنهوي سهرخوشكمر

(139) - عن عمرو بن شعيب عن أبيه عن جده قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرٍ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ». [حسن] - [رواه أبو داود]

(139) - له عمرو کوری شو عیب له باوکیهوه ئه‌میش له باپیرییهوه که پیغمبهری خودا صلی الله علیه وسلم- ده‌فر مویت: «فرمان به منداله‌کانتان بکه‌ن به نوێژ کردن له ته‌مه‌نی-حه‌وت سالی‌دا، ولێیان بدن له‌سه‌ر نوێژنه‌کردن له ته‌مه‌نی ده سالی‌دا، وجی‌گاکانیان جیا». «بکه‌نه‌وه [حه‌سه‌نه]-[ئینوداود گێراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- پرونی‌کرده‌وه که ده‌بیت باوک فرمان به منداله‌کانی بکات -به کور وکچ- به نوێژ کردن له‌کاتی‌کدا ته‌مه‌نیان هه‌وت ساله‌، وچۆنیه‌تی نوێژ ئه‌نجامدانیان فی‌ر بکات. وئه‌گهر گه‌یشته‌ ده سالی ؛ ده‌بیت زیاتر فرمانیان پینکات، ولێیان بدات له‌سه‌ر که‌مه‌تر خه‌می له نوێژ کردندا، وه‌روه‌ها ده‌بیت جی‌گایانیان له یه‌کتر جیا بکاته‌وه.

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ده‌بیت بابته‌هه‌ واجبه‌کان له ئیسلامدا فی‌ری مندانان بکریت ؛ له‌پیش با‌لغ بوونیان، وله‌ گرن‌گترینیان بریتیه‌ له نوێژ ئه‌نجامدان.
2. لێدان بو‌ پهره‌رده‌ کردنه‌، نه‌ک بو‌ ئازاردان، بو‌یه‌ به‌لێدانیک لێی ده‌ریت ؛ که‌ گونجاوه‌ بو‌ حالته‌که‌ی.
3. گرن‌گیدانی شه‌ریعه‌ت به‌ پاراستنی که‌سایه‌تی و شه‌ره‌ف، وداخستنی هه‌موو ده‌رگایه‌ک که‌ بێته‌هه‌ تووشبوون به‌ خراپه‌ کاری.

(5272)

(140) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: قَسَمْتُ الصَّلَاةَ بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي نِصْفَيْنِ، وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ الْعَبْدُ: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ}، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: حَمَدِي عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ}، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَثْنَى عَلَيَّ عَبْدِي، وَإِذَا قَالَ: {مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ}، قَالَ: مَجَّدَنِي عَبْدِي، - وَقَالَ مَرَّةً: فَوَضَّ إِلَيَّ عَبْدِي -، فَإِذَا قَالَ: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}، قَالَ: هَذَا بَيْنِي وَبَيْنَ عَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ، فَإِذَا قَالَ: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ}، قَالَ: هَذَا لِعَبْدِي وَلِعَبْدِي مَا سَأَلَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(140) - له نعبی هورمیرموه -رمزای خوای لئینت- دهلئت :گویم له پیغمبری خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهفهرموو :«پهرورددگاری مهزن دهفهرمویت :نوئژم له نیوان خوم وبهندهکهم دابهشکردووه بو دوو بهش، ونه گهر بهندهکهم داوای ههرشتیکم لئیکات ؛ پئی دهبهخشم، نه گهر بلئت { :الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ }واتا{ :سوپاس بو خوای پهرورددگاری ههموو جیهاتیان {؛ نهوا خودا دهفهرمویت :بهندهکهم سوپاس وحهمدم دهکات، ونه گهر بلئت { :الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ }واتا{ :بهخشندهی میهره بان {؛ نهوا خودا دهفهرمویت :بهندهکهم ستایشی کردم، ونه گهر بلئت { :مَالِكِ يَوْمَ الدِّينِ }واتا{ :پادشا وخواهنی روژی لئیرسینهوه {؛ نهوا خودا دهفهرمویت :نهمه به شکودانانی منه له لایهن ،-بهندهکهمهوه -وجاریک فهرمووی :ههموو غهم وشتیک که بیرى لایهتی به منی سپارد ونه گهر بلئت { :إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ }واتا{ :تهنها تو دهپهرستین وتهنها پشت به تو دهپهرستین تهنها له تو دهپارینهوه- {؛ نهوا خودا دهفهرمویت :نهمه له نیوان من وبهندهکهمه، ونهوهی بهندهکهم داوای بکات ؛ پئی دهبهخشم، نه گهر بلئت { :اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ }واتا هیدایه تمان بده بو سهر ریگای راست ریگای نهوانهی که نیعمهت ههیه بهسهریانهوه { نهک ریبازی نهوانهی خودا لئیان توریه نهک ریبازی جولهکهکان وهاوریبازهکانیان که زانستیان ههیه بهلام کردهوهی پیناکهن-، ونه ریبازی نهوانهی گومران نهک ریبازی گاورهکان وهاوریبازهکانیان که کردهوه دهکهن به نهزانین وبن زانست- {؛ نهوا خودا دهفهرمویت :نهمه بو بهندهکهمه، ونهوهی بهندهکهم داوای دهکات ؛ پئی دهبهخشم

[صهحیه]-[موسلیم گنراویه تیهوه]

شیکر دنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روونیده کاتهوه که خوی گهوره له فهرمووده یه کی،
قودسیدا ده فهرمویت: سورتهی -الفاتحة- م دابهشکردوه له نیوان خوم وبنده کهم بو دوو نیوه
نیوهی بو منه، و نیوهی بو نهوه

نیوهی یه کهم: حمد و سویاس و ستایشکردنی الله یه، که له سهر ئه مه به چاکترین شیوه
پاداشتی ددهمهوه

نیوهی دووم: پارانوه و نزایه، و وه لامی ددهمهوه و نهوهی داوی ده کات پیی دبه خشم
ئه گهر نوێزخوین بلیت: {الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ} و اتا: {سویاس بو خوی
به ره وردگاری هه موو جیهانیان}؛ نهوا خودا ده فهرمویت: بهنده کهم سویاس و حه مدم ده کات
ئه گهر بلیت: {الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ} و اتا: {به خشندهی میهرمان}؛ نهوا خودا ده فهرمویت
بهنده کهم ستایشی کردم و دانینا به هه موو نیعه ته کهم له سهر خولقینراوه کهم، و نه گهر بلیت
{مَا لِكَ يَوْمَ الدِّينِ} و اتا: {پادشا و خاومنی روژی لپی رسینه وه}؛ نهوا خودا ده فهرمویت: ئه مه
به شکودانانی منه له لایهن بهنده کهمه وه، و نهویش نهو پهری ریزداری و شکومندییه

ئه گهر بلیت: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ} و اتا: {تهنها تو ده پهرستین و تهنها پشت به تو
دبهستین -تهنها له تو ده پارینه وه-}؛ نهوا خودا ده فهرمویت: ئه مه له نیوان من و بنده کهمه
نیوهی یه کهمی ئه م نایه ته بو الله یه، ئه میش بریتیه له ووتنی: {إِيَّاكَ نَعْبُدُ} و اتا: {تهنها
تو ده پهرستین}؛ و دانیندانه به ئولهیه تی -پهرستراویتی- الله، و وه لامدانوهیه تی به
پهرستنی، لیردا ئه م نیوهی که بو الله یه؛ کوتای دیت

نیوهی دوومی ئه م نایه ته بو بندهیه: {إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ} و اتا: {تهنها پشت به تو دبهستین
تهنها له تو ده پارینه وه-}؛ داواکردنی یارمه تیه له الله، و داواکردنی پهیمانی خودا به وهی-
یارمه تی بنده بدات

ئه گهر بلیت: {اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ، صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ
وَلَا الضَّالِّينَ} و اتا: {هیدایه تمان بده بو سهر ریگای راست ریگای نهوانه ی که نیعه ته
هیه به سهریانه وه نهک ریبازی نهوانه ی خودا لئیان تو رهیه نهک ریبازی جوله کهکان
وهاوریباز مکانیان که زانستیان هیه به لام کردهوی پیناکهن-، و نه ریبازی نهوانه ی گومر ان
نهک ریبازی گاورهکان و هاوریباز مکانیان که کردهوه ده کهن به نهزانین و بی زانست-}؛
نهوا خودا ده فهرمویت: ئه مه پارانوه و نزای بهنده کهمه، و نهوهی بهنده کهم داوی ده کات؛
پیی دبه خشم، و نزاکهیم وه لامدایه وه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. -روونکردنهوهی مهزنیتی سورتهی -الفاتحة- چونکه خوی گهوره به -نوێز: الصلاة
ناوی هیناوه

2. پروونکردنموی گرنگیدانی خوای گهوره -سبحانه وتعالی- به بهندهکمی، چونکه ستایشی کرد بههوی ئهوی بهنده حمد و ستایشی پهروهر دگاری کرد و بهشکودار وهسفی کرد، وپهیمانی پیندا ؛ ئهوی دهیوئیت پیی ببهخشیت

3. ئهم سورته پیرۆزه ؛ ستایش و بهشکودانان و حمد و سوپاسکردنی خوای گهوره ی تیدایه، لهگهل باسکردنی رۆژی گهرانهویه بو لای الله -رۆژی قیامت-، وپارانهویه له خوای گهوره و دلسوزیه له پهوستنیدا، وداوای هیدایهتدانی تیدایه بو سهر ریگای پراست -الصراط المستقیم-، وهوشداری دهتات له ریگاکانی گومرایی وپوچهلی

4. ئهگهر مروّف ئهم فهرمودهیه بیرى خوی بهینیتهوه -کاتیک سورتهی الفاتحه دمخوینیت- ؛ خشوعی لهنوێژدا زیاد دهکات

(65099)

(141) - عن بريدة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْعَهْدَ الَّذِي بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمُ الصَّلَاةُ، فَمَنْ تَرَكَهَا فَقَدْ كَفَرَ». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(141) - له بورهیدهوه -هرزای خوای لنبیت- که پیغمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم دهفهرمویت: «ئهو پهیمانهی (جیاکارهوهی (له نیوان ئیمه ی (موسلمان (و ئهوانی (کافردا) «ههیه ؛ نوێژ کردنه، جا ههرکهسیک واز له نوێژکردن بهینیت؛ ئهوا کافره [صهیحه]-[]

شیکردنهوه:

پیغمبههر -صلی الله علیه وسلم- پروونیدهکاتهوه ئهو پهیمانهی -جیاکاری-لهنیوان مسولمانان وئهوانی تر ههیه له کافر ومونا فیهکان ؛ نوێژکردنه، ههرکهسیک واز له نوێژ ئهنجامدان بهینیت ؛ کافره

له سوودهکانی فهرمودهکه:

1. گرنگی بابتهی نوێژکردن، چونکه جیاوازیکاره لهنیوان ئیماندار وکافر
2. حوکمهکانی ئیسلام دادهمزریت به روانین بو حالی روالتهی مروّف ؛ بهبی گۆیدان به ناخی

(65094)

(142) - عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ بَيْنَ الرَّجُلِ وَبَيْنَ الشَّرِّ وَالْكُفْرِ تَرْكُ الصَّلَاةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(142) - له جابره وه -ره زای خواى لنبیت- دملیت :گویم له پیغمبرى خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو :«ببگومان)نهو سنووره ی وهستاوه (لهنیوان مروّف و- «کوفر وشیرک ؛ وازهینانه لهنوێژکردن [صهحیه]-[موسلیم گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هوشداری داوه سهارهت به وازهینان له ئهجامدانى نوێژى فهرز، وفهرموویهتی نهو سنووره ی وهستاوه لهنیوان مروّف و- کوفر وشیرک ؛ بریتیه له وازهینان له نوێژکردن، پایه ی دووه ی ئاینی ئیسلام ؛ نوێژکردنه، وبابهتیکی زور مهزنه له ئیسلامدا، ههرکه سێک نکۆلی لهواجب بوونی نوێژ بکات ؛ کافره بهیهکدهنگی ،زانایان، وههرکه سێک بههوی تهملیهوه بهتهواوی واز لهنوێژکردن بهینیت ؛ کافره ویهکدهنگی هاوه لان لهسر ئهم بابته باسکراوه، وئهگهر جاروبار نوێژ بکات وجاری تر وازی لنبهینیت نهوا خوی تووشی ئهم ههرشه تونده کردوه

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. گرنگی نوێژه فهرمهکان وبهردهوامبوون له ئهجامدانیان لهکاتهکانی خویاندا، چونکه جیاوازیکاره له نیوان ئیمان وکوفر
2. هوشداری توند سهارهت به وازهینان لهنوێژکردن وفهوتاندنی

(65093)

(143) - عن سالم بن أبي الجعد قال: قال رجل: ليتني صَلَّيْتُ فاسترَحْتُ، فكأنَّهم عَابُوا ذلك عليه، فقال: سمعتُ رسولَ الله صلى الله عليه وسلم يقول: «يا بلالُ، أَقِمِ الصَّلَاةَ، أَرِحْنَا بِهَا».

[صحيح] - [رواه أبو داود]

(143) - له سالم کوری ئه‌بی جه‌عه‌موه ده‌لئیت :بیاویک ووتی :خۆزگایه نوێژم بکردایه وخه‌مه‌ه‌وین بوومایه، خه‌لکی به‌ه‌وی ئه‌م قسه‌یه‌وه سه‌رز نه‌شیتان کرد، ئه‌ویش ووتی :گویم له پێغه‌مبه‌ری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده‌یفه‌رموو :«ئه‌ی بیلال، هه‌سته قامه‌ت «بکه بۆ نوێژ، خه‌مه‌ه‌وینمان بکه به‌ه‌ویه‌وه [سه‌حیه]-[ئینوداود گه‌راویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

بیاویک له هاوه‌لان ووتی :خۆزگایه نوێژم بکردایه وخه‌مه‌ه‌وین بوومایه (ئیسراحه‌تم :ئه‌کرد)، ئه‌وانه‌ی له‌ده‌وروپشتی بوون ؛ ره‌خنه‌یان لێگرت له‌سه‌ر ئه‌م قسه‌یه، ئه‌ویش ووتی گویم له پێغه‌مبه‌ری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده‌یفه‌رموو :ئه‌ی بیلال !بانگ بده وقامه‌ت بکه؛ بۆئه‌وه‌ی به‌ه‌ویه‌وه خه‌مه‌ه‌وین بین .صلی الله علیه وسلم- ئه‌مه‌ی فه‌رموو چونکه نوێژکردن یادی خوای گه‌وره‌ی تێدایه وپارانه‌ویه له‌په‌روه‌دگار، وه‌ه‌روه‌ها هه‌یمنی وده‌لنیاپیه بۆ رۆح وده‌روون

له سووده‌کانی فه‌رمووده‌که:

1. ئاسووده‌یی وه‌یوربوونه‌وه‌ی دل به‌ نوێژکردنه ؛ چونکه پارانه‌وه‌ی تێدایه له خوای گه‌وره
2. نه‌کۆلی کردن له‌و که‌سه‌ی په‌رستنی به‌لاوه قورسه وده‌یه‌وێت له‌کۆلی خۆی بکاته‌وه
3. هه‌ر که‌سێک واجبی سه‌ر شانی ئه‌نجام بدات، ولێ په‌رسته‌ی ئه‌ستۆی جێبه‌جێ بکات ؛ ئه‌مه ده‌بێته ه‌وی ئاره‌می وه‌سته‌کردن به‌دل ئاره‌می

(65095)

(144) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِذَا كَبَّرَ فِي الصَّلَاةِ، سَكَتَ هُنَيْئَةً قَبْلَ أَنْ يَقْرَأَ، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ بِأَيِّ أُنْتُ وَأُمِّي أَرَأَيْتَ سَكُوتَكَ بَيْنَ التَّكْبِيرِ وَالْقِرَاءَةِ، مَا تَقُولُ؟ قَالَ «أَقُولُ: اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ، اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ، اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي مِنْ خَطَايَايَ بِالثَّلْجِ وَالْمَاءِ وَالْبَرْدِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(144) - له ئەبى ھورەيرە-پەرزەي ھوای لێبێت- دەلێت: پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- ئەگەر تەکبیری ٨بکەردایە بۆ دەستپێکردنی نوێژ ھەندیک بێدەنگ دەبوو، پێش ئەوەی قورئان بخوێنێت، بۆیە منیش ووتم: ئەو پێغەمبەری خودا، دایک و باوکم بە فیدات بن، لە کاتی بێدەنگ بوونت لە نێوان تەکبیرکردن و خوێندنەوەدا: چی دەلێت؟ فەرمووی: دەلێم: **اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ. اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرْدِ»،** واتە ھوای گەورە دووری بخەرە نێوان من و گوناھەکانم وەکو دووری نێوان ڕۆژھەلات و ڕۆژئاوا، ھوای گەورە لە گوناھەکانم پاکم بکەرەو ھەر وەکو چۆن جلی سپی لە چلک و پیسی پاک دەکەیتەو، خودایە پاکم بکەرەو و بێم شۆرەو لە گوناھەکانم بە ناو و بەفر و تەرزە»^١. تەکبیرە: مەبەست لێی یەکەم -اللہ اکبر-ە کە دەووتریت بۆ دەستپێکردن بە نوێژکردن [صحیحە]-[بوخاری و موسلیم ھاوێان لەسەر]

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ئەگەر تەکبیری بکەردایە بۆ نوێژکردن ؛ بۆ ماوەیەکی کەم بێدەنگ دەبوو پێش ئەوەی سورەتی -الفاتحە- بخوێنێت، نوێژەکەى دەستپێدەکرد بە خوێندنی ھەندیک نزا، لەو نزایانەش کە لە سوننەتدا ھاتووە: **اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ. اللَّهُمَّ نَقِّنِي مِنْ خَطَايَايَ كَمَا يُنَقَّى الثَّوْبُ الْأَبْيَضُ مِنَ الدَّنَسِ اللَّهُمَّ اغْسِلْنِي بِالْمَاءِ وَالثَّلْجِ وَالْبَرْدِ»،** واتە: **«ھوای گەورە دووری بخەرە نێوان من و گوناھەکانم وەکو دووری نێوان ڕۆژھەلات و ڕۆژئاوا، ھوای گەورە لە گوناھەکانم پاکم بکەرەو ھەر وەکو چۆن جلی سپی لە چلک و پیسی پاک دەکەیتەو، خودایە پاکم بکەرەو و بێم شۆرەو لە گوناھەکانم بە ناو و بەفر و تەرزە»،** داوا لە ھوای گەورە دەکات، عز و جل- بەوێ دووری بخاتە نێوان ئێ و گوناھەکان ؛ بۆئەوێ تووشیان نەبێت- دوورخستنەوێەک کە ھیچ بەیەگەیشنتێکی تێدا نەبێت، ھەر وەکو چۆن ڕۆژھەلات و ڕۆژئاوا ھەرگیز بە یەک ناگەن، و ئەگەر تووشی گوناھەکان بوو ؛ پاکى بکاتەو لێیان

ولايي بات له سەری هەروەکو چۆن پیسی لادەبریت لەسەر پۆشاکى سپی، ویشوات له گوناھەکانى وگەر وتینی لەسەر سارد بکاتەوہ بەم پاککەرەوہ ساردانە :ئاو و بەفر و تەرزە

له سوودەکانى فەرموودەکە:

1. خویندنى نزاى ئىستيفتاح بە بێدەنگى ؛ ئەگەر چیش نوێژەکە بە دەنگى ئاشکرا قورئانى تێدا بخویندریت
2. بەپەرۆشى هاوێلان - ڕەزای خوايان لێبێت - بۆ زانینی حالى پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەکاتى جولە و بێدەنگ بوونیدا ؛ بۆئەوێ بیزانن و وەکو ئەو کردەوہ بکەن
3. شیوازی تر هاتووہ بۆ ووتنى نزاى ئىستيفتاح، باشتەر وایە مەرووف ئەو نزا ئىستيفتاحانە بخوینیت کە لە پێغەمبەرەوہ بە سەحیحى هاتووہ -صلی الله علیه وسلم-، و هەر جارەى یەکیکیان بخوینیت

(3104)

(145) - عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَرْفَعُ يَدَيْهِ حَدَّ وَمَنْكَبَيْهِ إِذَا افْتَتَحَ الصَّلَاةَ، وَإِذَا كَبَّرَ لِلرُّكُوعِ، وَإِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ مِنَ الرُّكُوعِ، رَفَعَهُمَا كَذَلِكَ أَيْضًا، وَقَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ»، وَكَانَ لَا يَفْعَلُ ذَلِكَ فِي السُّجُودِ. [صحيح] - [متفق عليه]

(145) - له ئیبن عومەر هه -ره زایان خوای لیبیت- دملیت: «پنغه مبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- ههردوو دهستهکانی ههتاوهکو ناستی شانهکانی بهرز دهکردهوه: نهگهر نوێژ دابیهستایه (دهستی به نوێژ بکردایه تهکبیره ی ئیجرامی ^ بکردایه-)، ونهگهر تهکبیره ی بکردایه بۆ رکوع بردن، ونهگهر سهری له رکوع بردن بهرز بکردایهتهوه ؛ به ههمان ،^ شتیه دهستهکانی بهرز دهکردهوه، ودهیفهرموو) :سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ) وله کاتی سوچده بردندا نهمه ی نهدهکرد^ (تهکبیره ی ئیجرام :یهکه م -الله اکبر- ه که دهووتریت بۆ دهستپیکردن به نوێژکردن) ،^ خودا وهلامی ئهوانه دهتاتهوه که ههمد (وسوپاسی دهکهن، ئهی خودایه ههمد وسوپاس تهنها بۆ تویه [صهحیه]- بوخاری و موسلیم) [هاوران لهسهری

شیکردهوه:

پنغه مبهر -صلی الله علیه وسلم- لهکاتی نوێژدا دهستهکانی بهرز دهکردهوه ههتاوهکو ،ناستی شانهکانی ؛ له سێ شویندا
شوینی یهکه م: نهگهر دهستی به نوێژ بکردایه لهکاتی ووتنی تهکبیره ی ئیجرامدا
شوینی دووم: نهگهر تهکبیری بکردایه بۆ رکوع بردن
شوینی سێیه م: نهگهر سهری بهرز بکردایهتهوه له رکوع بردن و بیوتایه) :سمع الله لمن
(حمده ربنا ولك الحمد)
دهستهکانی بهرز نهدهکردهوه ؛ نه لهسهرتهای سوچده بردن ونه لهکاتی بهرزبوونهوه له
سوچده

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. له حیکمهتهکانی بهرزکردنهوه ی دهستهکان لهکاتی نوێژدا :پرازاندهوه ی نوێژه و
-بهمهزندانانی الله یه -سبحانه وتعالی

2. له گیرانهوه ی تر هاتوه وهکو له (ئهبی حومهیدی ساعیدیوه (له لای) ئهبی داود
وئهوانی تر ؛ که پنغه مبهر -صلی الله علیه وسلم- دهستهکانی بهرز کردوتهوه له

شوینى چوارم، ئەمیش لەکاتى هەستانە لە تەحیاتى -تەشەھودى- یەكەم لە نوێژە سى
یان چوار ڕکاتىەکاندا

3. لە گێرانەوهى تر هاتوو هە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەستەکانى بەرز
کردۆتەو هەتاو کو ئاستى گۆیەکانى بەبى دەستدان لیان؛ وەکو لە گێرانەوهى (مالیک
کورى حویریس (لە هەردوو سەحیدا: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا
كَبَّرَ رَفَعَ يَدَيْهِ حَتَّى يَحَاطِيَ بِهِمَا أُذُنَيْهِ» واتە: «پێغەمبەرى خودا -صلی اللہ علیہ
وسلم- ئەگەر تەکیبیری بەکرا دایە دەستى هەتاو کو ئاستى گۆیەکانى بەرز
»دەکردەو.

4. ووتتى: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ (؛ تايبەتە بە ئىمام وئەو کەسەى بە تەنها
نوێژ دەکات، بەلام ئەوانەى لەپشتى ئىمامەو نوێژ دەکەن تەنها دەلێن: رَبَّنَا وَلَكَ
الْحَمْدُ).

5. ووتتى: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ (؛ لەپاش ڕکوع بردن بە سەحیحى هاتوو لە پێغەمبەرەو -
صلی اللہ علیہ وسلم- وچوار شیوازی هەیه، ئەمە دانەیهکیانە، وباشتر وایە مەروڤ
هەر جارەى شیوازیکیان بآیت

(3095)

(146) - عَنْ عُبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا
صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(146) - لە عوبادەى کورى سامتەو -رمزای خۆى لێبێت- کە پێغەمبەرى خودا -صلی
اللہ علیہ وسلم- دەفەرمویت: «هەرکەسێک لە نوێژدا (لە هەموو ڕکاتیکدا (سورەتى -
«الفاتحة» نەخوینیت؛ ئەوا نوێژەکەى دروست نییە (قبول ناکریت) [صەحیحە]- بوخارى و
[موسلم هاوران لەسەرى

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ڕوونیکردەو کە نوێژکردن دروست نییە مەگەر بە
خویندنى سورەتى -الفاتحة نەبێت لە هەموو ڕکاتەکاندا، ئەمە پایەیکە لە پایەکانى نوێژ
ودەبێت لە هەموو ڕکاتیکدا بخویندریت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. خویندنی همر سوره‌تیک یان زی‌کریکی تر شوینی سورته‌ی -الفاتحة- ناگریتموه ؛
ئه‌گهر بتوانیت سورته‌ی -الفاتحة- بخوینیت
2. پوچه‌لی و نادرستی ئه‌و رکاته‌ی که سورته‌ی -الفاتحة- ی تیدا نه‌خویندراوه، ئه‌گهر به
ئه‌نقه‌ست یان به نه‌زانین یان له بیر ی بجیت، چونکه خویندنی پایه‌یه‌که له پایه‌کانی
نوێژ، و فهرزیتی پایه همرگیز لاناچیت
3. خویندنی سورته‌ی -الفاتحة- له‌سهر نوێژ خوینی پشتی ئیمام لاده‌چیت؛ ئه‌گهر
نوێژ خوینه‌که گه‌یشته نوێژی به‌کۆمه‌ل و ئیمامه‌که له‌کاتی رکوع بردن بوو

(5378)

(147) - عن أبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه «أَنَّ النبي صلى الله عليه وسلم دخل المسجد، فدخل رجل فصلِّي، ثم جاء فسَلَّمَ على النبي صلى الله عليه وسلم فقال: ارجع فصلِّ، فإنك لم تُصَلِّ، فرجع فصلِّي كما صَلَّى، ثم جاء فسَلَّمَ على النبي -صلى الله عليه وسلم- فقال: ارجع فصلِّ، فإنك لم تُصَلِّ -ثلاثا- فقال: والذي بعثك بالحق لا أَحْسِنُ غيره، فَعَلَّمَنِي، فقال: إِذَا قُمْتَ إِلَى الصَّلَاةِ فَكَبِّرْ، ثم اقرأ ما تيسر من القرآن، ثم اركع حتى تَطْمِئَنَ رَاكِعًا، ثم ارفع حتى تعتدل قائمًا، ثم اسجد حتى تَطْمِئَنَ ساجدًا، ثم ارفع حتى تطمئن جالسًا، وافعل ذلك في صلاتك كلها». [صحيح] - [متفق عليه]

(147) - له نُعَبِي هورهيروه -رهزای خوای لیبیت- دهلَیت :«پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- هاته نیو مزگهوتیهوه، وله پاشان پیاوِیک هاته نیو مزگهوتیهوه ونویژی کرد وپاشان هات وسه لَامِی له پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- کرد، پینی فهرموو» :بگهریوه نویژکه نهنجام بدهروه (دووباره ی بکهریهوه)، چونکه تو نویژت نهنجام نهدا»، پیاوکه چوو ونویژی کرد وهکو جاری پیشوو، و دیسانهوه هاتهوه وسه لَامِی کرد وپیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- جاریکی تر پینی فهرموو» :بگهریوه نویژکه نهنجام بدهروه (دووباره ی بکهریهوه)، چونکه تو نویژت نهنجام نهدا»، کاتیک پیاوکه سی جار نهمه نهجمادا، وتی سویند به نهوهی که توی به هق ناردوه، ناتوانم لهوه باشتر نهجمادهم، فیرم بکه، نهویش صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«نهگهر ههستایت بو نویژکردن تهکبیر بکه (بلی :الله- اکبر)، وپاشان نهوهندهی بۆت دهگونجیت قورنان بخوینه، پاشان برؤ بهروه رکوع بردن ههتاوهکو دُنیا وهیور دهبیت (لهم حالهتهدا)، پاشان ههستهروه ههتاوهکو به ریکی ،دهوهستیت، پاشان بهروه سوچده بردن برؤ ههتاوهکو دُنیا وهیور دهبیت (لهم حالهتهدا) وپاشان ههستهروه ههتاوهکو دادهنشیت به دُنیایی وهیوریهوه، وههموو نویژکه بهم «شیویه نهجماد بده [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاواران لهسهری]

شیکردنهوه:

کاتیک پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- له مزگهوتدا دانیشتبوو پیاوِیک له هاوه لَان به ناوی (خهلادی کوپی رافیع) هاته نیو مزگهوتیهوه ونویژیکی کورتی کرد که ناکاملی تیدابوو له وته وکردهوهکاندا، وکاتیک تهواو بوو؛ هات بۆ لای پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- وسه لَامِی لینیکرد و نهویش وه لَامِی دایهوه وپینی فهرموو :بگهریوه نویژکهت دووباره بکهریهوه، چونکه تو نویژت نهکرد، و نهویش دیسانهوه چوو وجاریکی تر نویژی کرد بهههمان شیویه نویژی یهکه، و سی جار نهمه روویدا، وله کوتا جاردا پیاوکه وتی :سویند به نهو خودایهی که به هق توی ناردوه لهمه باشتر نازانم؛ بۆیه فیرم بکه، وکاتیک حزی

لَيَبُو وئاماده بوو فيربووني زانستی شهر عی بییت؛ نه گمري نهوه نهما که لهوهیه لهبیری چوو بییت وپاشان پیغه مېر پیی فېرموو (که ئهم مانایه دهگمیه نیت: (نهگم ههستایت بو ئهجامدانی نوږت نهوا تهکبیری ئیحرام بکه) بلای: الله اکبر)، وپاشان نهوندهی بوت دهگونجیت قورئان بخوینه که که مترینان خویندنی سورتهی -الفاتحه-یه که واجبه بخویندريت وله پاشان سورتهی -الفاتحه- هه چي نایه تیک یان سورته تیک بخوینیت له قورئان به پیی نهوندهی دهگونجیت دروسته، وپاشان برؤ بهرمو رکوع بردن ههتاوهکو دلتیا وهیور ده بیت له رکوع بردندا، وپاشان ههستهرموه له رکوع بردن ههتاوهکو به ریکی دههستیت وهیور دلتیا ده بیت له رکوعه کهدا، وپاشان بهرمو سوجه بردن برؤ ههتاوهکو دلتیا وهیور ده بیت له سوجهدا وپاشان سهرت بهرز بکهرموه ودابنیشه به لهسه رخوی و دلتیا ییهوه، ئهم وتانه بلای وکرده وکانیش نهجامیده له ههموو رکاتهکانی نوږه کهدا

له سوودهکانی فېرمووده که:

(3185)

(148) - عن أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه: أَنَّهُ كَانَ يُكَبِّرُ فِي كُلِّ صَلَاةٍ مِنَ الْمَكْتُوبَةِ وَغَيْرِهَا، فِي رَمَضَانَ وَغَيْرِهِ، فَيُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْكَعُ، ثُمَّ يَقُولُ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمَدَهُ، ثُمَّ يَقُولُ: رَبَّنَا وَلَكَ الْحَمْدُ، قَبْلَ أَنْ يَسْجُدَ، ثُمَّ يَقُولُ: اللَّهُ أَكْبَرُ حِينَ يَهْوِي سَاجِدًا، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَسْجُدُ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَرْفَعُ رَأْسَهُ مِنَ السُّجُودِ، ثُمَّ يُكَبِّرُ حِينَ يَقُومُ مِنَ الْجُلُوسِ فِي الْإِثْنَتَيْنِ، وَيَفْعَلُ ذَلِكَ فِي كُلِّ رَكْعَةٍ، حَتَّى يَفْرَغَ مِنَ الصَّلَاةِ، ثُمَّ يَقُولُ حِينَ يَنْصَرِفُ: وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، إِنِّي لَأَقْرُبُكُمْ شَبْهًا بِصَلَاةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، إِنْ كَانَتْ هَذِهِ لَصَلَاتُهُ حَتَّى فَارَقَ الدُّنْيَا. [صحيح] - [متفق عليه]

(148) - له نەبی ھورەپرەو ە-رەزای خوای لێبێت- ھاتوو ە: «لە ھەموو نوێژیکدا تەکبیری دەووت (تەکبیر واتە: ووتنی -الله اکبر-)، (جا فەرز بیت یان فەرز نەبیت، کاتیک دەووستا تەکبیری دەووت، وکاتیک رکوعی ببردایە تەکبیری دەووت، پاشان دەووت (سمیع اللہ لمن حمدہ (واتە): خوا وەلامی نەوانە دەداتەو ە-دەیانبیسیت- ە ھەمد و ستایشی دەکات)، پاشان دەووت): ربنا ولك الحمد (واتە): پەروەردگارمان، ھەمد و ستایش تەنھا بۆ تۆ بیت)، پێش نەوی سوجدە ببات، پاشان کاتیک بەرەو سوجدە بردن دەچوو دەووت): اللہ اکبر)، پاشان تەکبیری دەووت کاتیک سەری بەرز دەکردەو ە لە سوجدە بردن، دواتر تەکبیری دەووت کاتیک سوجدە دەبرد، پاشان تەکبیری دەووت کاتیک سەری دیسانەو ە لە سوجدە بردن بەرز دەکردەو، پاشان تەکبیری دەووت کاتیک ھەلەستایەو ە لە دانیشتن لە ھەردوو رکاتەکە، و لە ھەموو رکاتیکدا نەمانە ی نەجامدەدا: ھەتا نوێژەکە ی تەواو دەکرد، پاشان لە دوا ی تەواو بوونی نوێژەکە -نەبو ھورەپرە- ووتی -سویند بە نەوی ە ھەمە نەفسی منی بەدەستە، لەنیوتان من نزیکترینم -لە شێوازی-» نەجامدانی نوێژی پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- ؛ نەمە چۆنیەتی نوێژکردنی «-بوو ھەتا دونیای بەجێھێشت [صەحیحە]-[بوخاری و موسلیم ھاوان لەسەری]

شیکردنەو ە:

-نەبو ھورەپرە بەشێک لە شێوازی نوێژکردنی پێغەمبەر دەگێژتەو ە -صلی اللہ علیہ وسلم ئەگەر پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- لە ھەموو نوێژیکدا بوستایە بەمەبەستی ، -نوێژ نەجامدان تەکبیری ئیحرامی دەووت (تەکبیری ئیحرام واتە: ووتنی یەکەم -الله اکبر ە ھەمە نەوی پێ دادمەستیت-)، لەم کاتاندا تەکبیری دەکرد -دەووت: اللہ اکبر- :کاتیک بەرەو رکوع بردن دەچوو، و لەکاتی چوون بۆ سوجدە بردن، وکاتیک سەری بەرز دەکردەو ە لە

سوجه بردن، وکاتیک دهچوو بۆ سوجهی دووهم، و لهکاتی سهر بهرزکردنهوه له سوجهی دووهم وههستان بۆ رکاتی دواتر، و لهساتی ههستان له خویندنی تهشه هود -تهحیات- (لهو نوێژانهی سی یان چوار رکاتن). (بهلام لهکاتی سهر بهرزکردنهوه له رکوع بردن دهیوت (سمع الله لمن حمده (واته): خوا وهلامی ئهوانه دهاتهوه -دهیان بیستیت- که ههمد وستایشی دهکات،) پاشان ههر بهههستانهوه دهیوت) ربنا ولك الحمد (واته): پهروهردگارمان، ههمد وستایش تهها بۆ تۆ بیت،) ههموو رکاتهکانی نوێژهکهی بهم شیوهیه ئهجامدهدا ؛ ههتاوهکو سهلامی دهدايهوه

کاتیک ئهجو هورهیره نوێژهکهی تهواو کرد، ووتی: سویند به ئهوهی نهفسی منی بهدهسته، شیوازی نوێژکردنی من نزیکترین له شیوازی نوێژکردنی پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم-، ئههه چۆنیتهی نوێژکردنی بوو ههتاوهکو دنیای بهجیهشت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. جهختکردنهوه لهسهر تهکبیر کردن -ووتنی: الله أكبر- لهکاتی ههموو بهرزبوونهوه: ونزمبوونهوهیهک جگه له بهرزبوونهوه نهییت له رکوع بردن چونکه لیرهدا دهلایت (سمع الله لمن حمده).

2. بهپهروشی هاوهلان -رهزای خویان لیبیت- لهسهر ئهوهی پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- سهرمهشقیان بیت ؛ و لهسهر پاراستن و لهبهزکردنی سونهتهکهی

(65098)

(149) - عن ابن عَبَّاسٍ رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «أُمِرْتُ أَنْ أَسْجُدَ عَلَى سَبْعَةِ أَعْظُمٍ: عَلَى الْجَبْهَةِ وَأَشَارَ بِيَدِهِ عَلَى أَنْفِهِ، وَالْيَدَيْنِ، وَالرُّكْبَتَيْنِ، وَأَطْرَافِ الْقَدَمَيْنِ، وَلَا تَكُفَّتِ الثِّيَابَ وَالشَّعْرَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(149) - له نیین عهباسهوه -رهزای خویان لنبیت- که پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم دهفر مویت: «فهرمانم پیکراوه که له سهر حصوت نیسک سوجه بهرم: لهسهر نیوچهوان وبهدهستی ئاماژهی بو لووتی کرد (واتا نیوچاوان ولووت یهکهه نهندامه)، وهردوو دهستهکان، وهردوو نهژنۆکان، وسهره پههجهی پییهکان، وجلهکان وقرم کونهکهمهوه» (لهکاتی نوێژکردندا) [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیگردنهوه:

پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- پروویدهکاتهوه که خوی گهوره فهرمانی پیکردوه لهسهر حصوت نهندامی لاشه سوجه ببات؛ ئهوانیش بریتین له یهکهه: نیوچهوان؛ که ئهمیش بهشی سهروهی پرووه لهسهرووی لووت وچاوهکان وپیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- بهدهستی ئاماژهی بو لووتی کرد، وهکو ئاماژهمیهک بو ئهوهی نیوچهوان ولووت بهیهک نهندام ههژمار دهکرین له حصوت نهندامهکه، وبو جهختکردنهوه لهسهر ئهوهی دهبیست سوجهبهر لووتی بدات لهسهر زهوی نهندامی دووهم وستیهم: ههردوو دهست نهندامی چوارهم وپینجهه: نهژنۆکان نهندامی شهشهم وحصوتهه: پههجهی پییهکان و فهرمانی پیمان کردوه بهوهی قر نههستهینهوه، وجلهکانمان کو نهکهینهوه بهسهر یهکتر لهکاتی سوجه بردن؛ بهمهههستی پاراستنی، بهلکو وهکو خوی وازی لیدههینن بو ئهوهی بکهونه سهر زهوی، و لهگهل نهندامهکانی تر سوجه بیهن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. واجبیستی سوجه بردن لهسهر حصوت نهندام له نوێژدا
2. کوکردنهوه وبهستهنهوهی جل وقر لهکاتی نوێژدا؛ مهکروهه
3. واجبه نوێژخوین دلنیا وئارام بیست لهنوێژمهکیذا، ئهمیش بهوهی ههر حصوت نهندامهکه لهسهر زهوی دابنیت، وهیمن بیست ههتاوهکو زیگری ئهو پایه دهلیت

4. نهی کردن له کوکردنوه و بهستنوهی قز له نوێژدا ؛ تاییه ته به پیاوان، چونکه ئافرهت له کاتی نوێژدا ؛ فرمانی پیکراوه خوی دابیوشیت

(10925)

(150) - عن أبي أمانة رضي الله عنه مرفوعاً: قيل لرسول الله صلى الله عليه وسلم: أيُّ الدعاء أسمع؟ قال: «جَوْفَ الليل الآخر، ودُبُر الصلوات المكتوبات». [حسن] - [رواه الترمذي]

(150) - له نهی ئومامهوه -هرزای خوای لنبیت- دهلئیت :به پیغمه بهر -صلی الله علیه وسلم- ووتر: چ نزیاهک هیوا ورمجا وایه که وه لام بدریتتهوه؟ نهویش -صلی الله علیه وسلم- «فرمووی :» نزا کردن له ناوه راستی کوتایی شهو، وله پاش نوێژه فهرزه کان [حه سه نه]- [تورموذی گنراویه تیه وه]

شیکردنوه:

پیغمه بهر -صلی الله علیه وسلم- پرساری لیکرا :کام نزا نزیکتره لهوهی وه لام بدریتتهوه، فرمووی :نزای کوتایی شهو، ونزاکانی پاش نوێژه فهرزه کان (دوای سه لاواتدانی ئیبراهیمی وپیش سه لامدانهوه (هرچه نه ناکوکی ههیه سه بهرته بهمهیان به لام رای په سه ند ئه مهیه چونکه پاش سه لامدانهوه زیکر کردن ههیه وپیغمه بهر -صلی الله علیه وسلم- له نیوان ته شه هود -ته حیات- وه سه لامدانهوه نزای کردوه .وبه دهوام بوون له سه ر نزا کردن له پاش نوێژه فهرزه کان سونهت نیه به لکو بیدعهیه وداهنراوه له ناین چونکه به دهوام بوون له سهریان دهیکات به به شیک له سونهت وکو زیکرهکانی پاش نوێژ ،ونوێژه راتیبه کان وئهمیش هیچ به لگهی له سه ر نیه، به لام نزا کردن هه ندیک جار ناساییه ئه گهرچیش وازه نینانی لئی باشتره، چونکه خوای گهوره له پاش نوێژ ته نهها زیکر کردنی له :شه ریعته دا داناهه که ده فرمویت { فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ } [النساء: 103]، واته {ئهمجا کاتیک نوێژه کانتان به جیهینا ئه وسایادی خودا بکهن}، وپیغمه بهر -صلی الله علیه وسلم- رینموینی نه کردوه به نزا کردن له پاش نوێژه کان، به لکو رینموینی کردوه به نزا کردن پاش خوینی ته شه هود -ته حیات- وپیش سه لامدانهوه له نوێژ، وئهمه له به لگه کانداهاتوه وشیاوتره چونکه نوێژ خوین نزا دهکات له کاتی نوێژدا که هه مووی پارانه مهیه پیش دهر چوونی له نوێژ

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

(3236)

(151) - عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَنَظَرَ إِلَى الْقَمَرِ لَيْلَةً -يَعْنِي الْبَدْرَ- فَقَالَ: «إِنَّكُمْ سَتَرُونَ رَبَّكُمْ كَمَا تَرُونَ هَذَا الْقَمَرَ، لَا تُضَامُونَ فِي رُؤْيَيْهِ، فَإِنْ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ لَا تُغْلِبُوا عَلَى صَلَاةٍ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا فَافْعَلُوا» ثُمَّ قَرَأَ: «وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(151) - له جسریری کوری عبداللهوه -رمزای خوی لیبیت- ده‌لایت: له‌لای پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بووین و سهیری مانگی کرد له شهوی چوارده‌دا (شهوی به‌دردا) و فهرموی: «نیوه په‌روه‌دگارتان ده‌بینن هه‌روه‌کو چۆن نهم مانگه ده‌بینن، بو بینینی تووشی هیچ ناره‌حه‌تیه‌ک نابن، هه‌تا ده‌توانن هیچ شتی‌ک نه‌بیته ریگر له‌نه‌جامدانی نویژ له پیش ده‌رچوونی خۆر (نویژی به‌یانی (وله پیش ناوا‌بوونی خۆر (نویژی عه‌سر)؛ نه‌وا نه‌جامیان بدن» .پاشان -نهم نایه‌ته‌ی- خوینده‌وه: {«وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ» {واته: }و به‌ستایشی په‌روه‌دگارت ته‌سبیحات بکه پیش هه‌له‌هاتی خۆر {«وپی‌ش ناوا بوونیشی [صه‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له‌سه‌ری]

شیکرده‌وه:

هاوه‌لان له‌گه‌ل پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بوون له‌شه‌وینکی مانگی چوارده‌دا ؛ -صلی الله علیه وسلم- سهیری مانگه‌که‌ی کرد، و فهرموی: ئیمانداران به‌روونی و ناسانی و ناسوده‌یی په‌روه‌دگاریان ده‌بینن به‌چاوه‌کانیان، و بو بینینی الله -سبحانه و تعالی- تووشی -هیچ ناره‌حه‌تی و پاله‌په‌ستو و ماندوو‌بوونیک نابن .پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فهرموی: هه‌تا ده‌توانن نه‌و ریگرانه مه‌هیلن که ده‌بته هو‌ی به‌ر به‌ست له نه‌جامدانی نویژی به‌یانی و نویژی عه‌سر، نه‌و نویژانه نه‌جام بدن به‌رێک و پیکی و ته‌واوی له‌گه‌ل کومه‌لدا: چونکه نه‌مه هو‌کاره بو بینینی خوی گه‌وره -عز و جل- .پاشان نهم نایه‌ته‌ی خوینده‌وه {«وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ» {واته: }و به‌ستایشی په‌روه‌دگارت ته‌سبیحات بکه پیش هه‌له‌هاتی خۆر و پی‌ش ناوا بوونیشی

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. موژدهیه بو ئیمانداران که نه‌وان خوی گه‌وره‌ی به‌رز و پیروژ ده‌بینن له به‌هشتدا

2. له شیواز هکانی بانگهوازی کردن: دو پاتکر دهنوه وهاندان وهینانهوهی نمونهکان

(5657)

(152) - عن أبي هريرة رضي الله عنه : أن النبي صلى الله عليه وسلم قرأ في ركعتي الفجر: ﴿قل يا أيها الكافرون﴾ و﴿قل هو الله أحد﴾. [صحيح] - [رواه مسلم]

(152) - له ئهبعی هورمهروهه - رهزای خوای لئینت - دهلئت: «پیغمه مبر - صلی الله علیه وسلم - له دوو رکاتی سونهتی پیش نویژی بهیانیدا: ﴿قل یا ایها الکافرون - سورهتی﴾. «الکافرون» و ﴿قل هو الله أحد - سورهتی الإخلاص﴾ی دهخویند [صهحیه] - [موسلم]

[گنراویه تبه وه]

شیکردنه وه:

ئهم فهرموودهیه سونهت وریبازی پیغمه مبر - صلی الله علیه وسلم - پروونده کاته وه سهارهت به خویندنی سورمه کانی پاش - سورهتی الفاتحه - له دوو رکاتی سونهتی پیش نویژی بهیانی، به شیویهک که له پاش خویندنی - سورهتی الفاتحه - له رکاتی یهکه مدها - سورهتی الکافرون - دهخویندریت، له پاش خویندنی - سورهتی الفاتحه - له رکاتی دوو مدها - سورهتی الإخلاص - دهخویندریت. وله گنرانهمه که مدها باسی - سورهتی الفاتحه - نهکراوه له ههر دوو رکاته ها چونکه ئاشکرایه وههمووی دهمیزانیت که دهیئت بخویندریت، وئهمیش له زور فهرمووده ها ههیه که سورمه کانی تر باسکراوه به بی باسکردنی - سورهتی الفاتحه؛ چونکه ئاشکرایه وناسراوه، وئهمیش بهلگهیه له سهر واجب بوونی خویندنی - سورهتی الفاتحه - له ههموو رکاتیکی نویژدا و پروونکر دهنوهی زیاتر دراوه له سهر ئهم بابته له فهرمووده کانی تر دا. ﴿قرأ في ركعتي الفجر (واته): له دوو رکاتی نویژی بهیانیدا ئهم سورمه تانهی دهخویند (ومهبست لیره ها دوو رکاتی سونهتی پیش نویژی بهیانیه نهک دوو رکاته فهرزه که، وئهم دوو رکاته سونهته به ناوی) رکعتی الفجر (ناسراوه

له سووده کانی فهرمووده که:

(11256)

(153) - عَنْ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ صَلَّى الْبَرْدَيْنِ دَخَلَ الْجَنَّةَ» [صحيح] - [متفق عليه]

(153) - له ئهبي موسای ئهشعریهوه -رمزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت :«ئهوئی پاریزگاری له ئهجامدانی (نوژی بهیانی و نوژی عهسر - «بهردهین: البردین- (بکات؛ ئهوا دهچیت بهههشتهوه [صهحیه]- بوخاری و موسلیم هاوران] لهسهری

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هانیداوه و رینموینی کردوه بو بهپهروشبون لهسهر ،ئهجامدانی نوژی بهیانی و نوژی عهسر (که بیان دهوتریت :-بهردهین:فینکهکان-) ئهوئی ئهجامیان ددات و مافهکانیان جیهجی دهکات ؛ له ئهجامدانیان لهکاتهکانی خویاندا و بهکۆمهل و هتد، موژدهی پیدراوه بهوهی هۆکار دهبن بو چوونه بهههشتی

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فمزل و پله و پایهی بهردهوامبون لهسهر ئهجامدانی نوژی بهیانی و عهسر ؛ چونکه نوژی بهیانی لهکاتی لوتکهی چێژههگرته له خهوتن، و نوژی عهسر لهکاتی سهرقالبوونی مروقه به کاروباری، بویه ههر کهسێک بهردهوام بیت لهسهر ئهجامدانی ئهم نوژانه ؛ ئهوا لهپیشتره که نوژمهکانی تریش ئهجام بدات
2. نوژی بهیانی و عهسر به (البردین:فینکهکان (ناوبراون؛ چونکه نوژی بهیانی فینکی و ساردی شهوی لهگهڵدایه، و نوژی عهسر فینکی و ساردی روژی لهگهڵدایه ئهگهر چیش لهکاتی گهرمادا بیت بهلام گهرمیهکهی کهمتره لهکاتهکانی پیشتری، یان ،ئهوئا به زۆرینه و بههۆی نوژی بهیانی ؛ نوژی عهسریش وای پیدهووتریت ،ههروهکو دهوتریت) :القمرین:مانگهکان (له زمانی عهرمییدا به خور و مانگ

(154) - عن جُنْدَب بن عبد الله القَسْرِي رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ صَلَّى صَلَاةَ الصُّبْحِ فَهُوَ فِي ذِمَّةِ اللَّهِ، فَلَا يَطْلُبَنَّكَ اللَّهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ، فَإِنَّهُ مَنْ يَطْلُبَهُ مِنْ ذِمَّتِهِ بِشَيْءٍ يُدْرِكُهُ، ثُمَّ يَكْبَهُ عَلَى وَجْهِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(154) - له جوندوبی کوری عبداللهی قهسریهوه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبهری خودا صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«ههرکهسیک نوژی بهیانی بکات؛ نهوا له ژیر -- پهیمان و- پاراستنی خودایه، بترسن وهوشداربن لهوهی خوای گهوره بانگتان نهکات لهسر شکاندن شتیک له پهیمانهکانی، ههرکهسیک خوای گهوره بانگی بکات بو لپرسینهوه لهسر پهیمانهکانی ؛ پی دهکات وسزای ددهات، پاشان لهسر پرووی فری «دهداته ناگری دوزهخهوه [صحهه]-[موسلم گنراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهومان بو دهکات ههرکهسیک نوژی بهیانی نهجامدات نهوا لهژیر پاراستنی خودایه، وبهرگری لیدهکات وسریدهکات پاشان -صلی الله علیه وسلم- هوشداری دا سهارهت به هلووشاندنه وپوچهلکړدنهوهی پهیمانی الله، ئههیش به وازهینان له نهجامدانی نوژی بهیانی، یان نازاردانی نهوا نوژخوینهی نوژی بهیانی کردوه، ههرکهسیک واکات همولیداوه ئهه پهیمانه هلووشیننهوه، وشایستهی هرهشهی تونده بهوهی خوای گهوره لپرسینهوهی لهگهلدا بکات لهسر پشتگوختنی مافهکانی، وئوهی لهسر ئهه بابته لپرسینهوهی لهگهلدا بکریت ؛ تووشی سزا دهبیت، بویه سهرنجام لهسر پرووی فری دهرینه نیو دوزهخ

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پروونکردنهوهی گرنگی نوژی بهیانی وفهزل وپاداشتی ئهه نوژه
2. ناگادارکردنهوهیهکی توند بو نهو کهسانهی که دهیانهویت نازار بگهمنن یان زیان بدن له کهسیک که نوژی بهیانی کردوه
3. تولهسندنهوهی خوای گهوره له نهوانهی دهیانهویت زیان بگهمنن به بنده چاکهکانی

(155) - عن بريدة بن الحصيب رضي الله عنه أنه قال: بَكَّرُوا بِصَلَاةِ الْعَصْرِ، فَإِنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَنْ تَرَكَ صَلَاةَ الْعَصْرِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(155) - له بورهیده کوری حوصهیهوه -ر هزای خوای لنبیت- دهلّیت: زوو نوژی عهسر ئەنجامبدەن، چونکه پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- دەفەر مویت: «ئەوهی واز له نوژی «عهسر بهینیت؛ ئەوا کردەوهکانی پوچەل دەبینەوه [صهیحه]-[بوخاری گێراویەتیەوه]

شیکردنەوه:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- هۆشدارای داوه له دواخستنی نوژی عهسر لهکاتهکەهی خۆی بهئەنقەستەوه، وئەوهی ئەمه بکات کردەوهکەهی پوچەل دەبینەوه وپاداشتی لەدهست دەچیت.

له سوودەکانی فەرموودەکه:

1. ئامۆژگاری بۆ پارێزگاری کردن له ئەنجامدانی نوژی عهسر لهسهر مای کاتهکهیدا. وزوو ئەنجام بدریت ودوانهخریت.

2. ههر هشی توند لهسهر ئەوانهی واز له ئەنجامدانی نوژی عهسر دههینن، ونهکردنی نوژمهکه ههتاوهکو کاتهکەهی دهر دچیت؛ تاوانی له تاوانی نهکردنی نوژمهکانی تر گهورمتره لهکاتهکانی خۆياندا، نوژی ناومر است [الصلاة الوسطی] (بهتاییهت فەرمانیی کراوه له لایهن خوای گهوره، که دەفەر مویت: ﴿حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى﴾ [البقرة: 238] واته: (پارێزگاری له نوژمهکان بکەن و ههروهها (نوژی ناومر است - عهسر.

(6261)

(157) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ أَثْقَلَ صَلَاةٍ عَلَى الْمُنَافِقِينَ صَلَاةُ الْعِشَاءِ وَصَلَاةُ الْفَجْرِ، وَلَوْ يَعْلَمُونَ مَا فِيهِمَا لَأَتَوْهُمَا وَلَوْ حَبَوًّا، وَلَقَدْ هَمَمْتُ أَنْ أَمُرَّ بِالصَّلَاةِ فَتَقَامَ، ثُمَّ أَمُرَ رَجُلًا فَيُصَلِّيَ بِالنَّاسِ، ثُمَّ أَنْطَلِقَ مَعِيَ بِرَجَالٍ مَعَهُمْ حُزْمٌ مِنْ حَطَبٍ إِلَى قَوْمٍ لَا يَشْهَدُونَ الصَّلَاةَ، فَأُحَرِّقَ عَلَيْهِمْ بُيُوتَهُمْ بِالنَّارِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(157) - له نهی هورهیره وه - برزای خوی لنبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت :«قورسترین نویر لهسهر دوورووهکان نویری عیشا ونویری بهیانیه جا نهگهر بیانزانیایه نهو دوو نویر ه چهنديک خير وفهزلی گهوره یان تیدایه ؛ ههر به گاگولکی بوی دههاتن، وام نیاز کرد که فهرمان بکه به نویر کردن وقامهت بکریت، پاشان فهرمان بکه به کهسیک نویر بۆ خه لکی بکات، دواتر خوم لهگهل چهند پیاویکدا چهند کوله داریکی سوتهمهنی ببهین ؛ بۆ سهر نهو پیاوانه ی که ناماده ی نویری کومهل .»(جهماعهت (نابن، ومالهکانیان بهسهریاند بسوتینم [صهحیه]- بوخاری و موسلیم هاوران] لهسهری

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی حالی مونافیهکانمان بۆ دهکات له تهمهله بیان لهنامادهبوونی نویر هکان، بهتاییهتی نویری بهیانی وعیشا، ونهوان نهگهر بیانزانیایه چی پاداشتیکی گهوره هیه لهسهر نامادهبوونی نویری بهکومهل لهگهل مسولماناندا ؛ نهوا بوی دههاتن نهگهر به گاگولکیش بووایه لهسهر دهست ونهژنوکان وهکو مندال وپیغمبر صلی الله علیه وسلم- وا نیازی کرد که فهرمان بکات بهقامهت کردن بۆ .. نویر، وفهرمان به کهسیک بکات بۆ پیشنویر کردن بۆ خه لکی، دواتر نهو پروات لهگهل چهند

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. ترسناکی دواکهوتن له نویری کومهل لهمزگهوتدا

2. دووړووهكان مېهېستيان لهپېرستنهكانيان تنهها رپا وناوبانگه، بويه تنهها ئهو كاتانه دین بو مزگهوت كه خهلكی دهیانینن
3. گهورهیی پاداشتی نوږی بهیانی و عیسا لهگل کومهلدا، وشایهنی ئهوهن بهکومهل ئهجام بدرین نهگمر به گاگولکیش بچیت بو نوږ
4. پاریزگاری کردن وبهردهوامبون له ئهجامدانی نوږی عیسا وبهیانی ؛ سهلامهتیه له دووړووی، ودواکوتن لیان لهسیفیتی دووړووهکانه

(3366)

(158) - عَنِ ابْنِ أَبِي أَوْفَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا رَفَعَ ظَهْرَهُ مِنَ الرُّكُوعِ قَالَ: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(158) - له عبد الله كوری ئهبي ئهوا پرهای خوی لیبیت- دهلیت: نهگمر پیغمبر خوی خودا صلی الله علیه وسلم- پشتی له ركوع بردن بهرز بگردایهتهوه، دهیوت: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ» (واته): خوی گهوره وهلامی نهوانه دهدهاتهوه -دهیانیبستیت- كه سوپاس وحمدی دهكمن، خودایه ؛ پهروردگارمان سوپاس وحمد وستایش بو تو، پر به ناسمانهكان و «(پر به زهوی، و پر به نهوی تو بتهویت له پاش نهمانه [صهیحه]- [موسلم])

[گړاویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- نهگمر له نوږدا پشتی له ركوع بردن بهرز بگردایهتهوه، دهیوت: «سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ *خوی گهوره وهلامی نهوانه دهدهاتهوه - دهیانیبستیت- كه سوپاس وحمدی دهكمن: (واته هرکس ښك همد وستایشی الله بکات ؛ خوی گهوره نزاكانی وهلامدهدهاتهوه، وحمد وستایشهكهی قبول دهکات و لهسر ووتی ؛ پاداشتی دهدهاتهوه، پاشان حمد وستایشی خودای کرد به ووتی): اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءَ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءَ الْأَرْضِ، وَمِلْءَ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدُ *خودایه ؛ پهروردگارمان سوپاس وحمد وستایش بو تو، و پر به ناسمانهكان و پر به زهوی، و پر به نهوی تو بتهویت له پاش نهمانه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. پروونکر دنه‌وی ئه‌و زیکره‌ی سونه‌ته بووتریت له‌پاش ئه‌وه‌ی نوێژ خوین سه‌ری به‌رز ده‌کاته‌وه له رکوع بردن
2. ریکبونه‌وه‌ی پشت له کاتی رکوع بردندا و دنیایی له‌پاش به‌رز بونه‌وه لئی ؛ ئه‌مه فهرمانیپیکراوه له شمر یه‌ته‌دا، چونکه ناکریت ئه‌م زیکره بلیت مه‌گهر پاش ریکبونه‌وه‌ی پشت و دنیایی نه‌بیت
3. ریگه‌پیدراوه ئه‌م زیکره بلیت له هه‌موو نوێژ هه‌کان ؛ فهرز یان سونه‌ت بیت

(65101)

(159) - عَنْ حُذَيْفَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ بَيْنَ السَّجْدَتَيْنِ: «رَبِّ اغْفِرْ لِي، رَبِّ اغْفِرْ لِي». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي وابن ماجه وأحمد]

(159) - له حوزه‌یفه‌وه به‌زای خوای لیبیت- ده‌لێت: «پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم له به‌ینی دوو سوژه‌که‌دا ده‌یووت: رب اغفر لی، رب اغفر لی (واته): به‌رومردگه‌رم لێم (خۆش به، به‌رومردگه‌رم لێم خۆشبه [سه‌حیه]-[».

شیکردنه‌وه:

پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له‌کاتی دانیشتنی نیوان دوو سوژه‌که‌ ده‌یووت: رب اغفر لی، رب اغفر لی (واته): به‌رومردگه‌رم لێم خۆش به، به‌رومردگه‌رم لێم خۆشبه و دووباره‌ی ده‌کرده‌وه
ومانای (رب اغفر لی)* به‌رومردگه‌رم لێم خۆش به (ئه‌وه‌یه به‌نده داوا له به‌رومردگه‌ری ده‌کات که گونا‌هه‌کانی به‌سرتنه‌وه و عه‌یب و که‌موکورتیه‌کانی دا‌پۆشیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ووتنی ئه‌م نه‌زایه له‌نیوان دوو سوژه‌که له‌نوێژی فهرز و سونه‌ته ؛ فهرمانیپیکراوه له‌شمر یه‌ته‌دا
2. دووباره ووتنه‌وه‌ی زیکره‌ی: رب اغفر لی (؛ ریگه‌پیدراوه، و واجب ئه‌وه‌یه یه‌ک جار بووتریت

(160) - عن ابن عباس رضي الله عنهما: كان النبي صلى الله عليه وسلم يقول بين السجدين: **«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وارْحَمْنِي، وعافني، واهدني، وارزقني»**. [حسن بشواهد] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(160) - له ثبوت عن عباس بن محمد - رهزای خویان لیثیت - دلالت: پیغمبر - صلی الله علیه وسلم، له نیوان دو سوژدهکدا دهیوت: **«اللهم اغفر لي، وارحمني، وعافني، واهدني وارزقني»** ¹. واته: خودایه لیم خوش بیه، ورهمم پییکه، وسه لامهت وتهندروست باشم. (بکه، وهیادیهتم بده، ورزقم پی بیهخشه [1])

شیکردنهوه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - له نیوان دو سوژدهکدا ئهم نزایه دهکرد که پینچ داوای لهخوگرتووه، ومسولمان زور پیویستی پییانه، وئهم نزایه هموو خیرمکانی دنیا وقیامهتی لهخوگرتووه، له داواکردنی لیخویشوون وداپوشین، ورهمم پیکردن، وعافیهت وسه لامهتی له گومانهکان وشه هومتهکان ونهخویشیهکان، وداواکردنی هیدایهت له خوای گهوره وجیگیر بوون لهسهری، ورزق ورزوی له ئیمان وزانست وکردهوهی چاک، وپاره وسامانی ههلال وپاک

له سوودهکانی فهرموودهکده:

1. ووتنی ئهم نزایه لهدانیشتنی نیوان سوژدهکان ؛ ریگهپندراوه
2. فهرلی ئهم نزایه چونکه خیرمکانی دنیا وقیامهتی تبدایه

(161) - عَنْ حِطَّانَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ الرَّقَاشِيِّ قَالَ: صَلَّيْتُ مَعَ أَبِي مُوسَى الْأَشْعَرِيِّ صَلَاةً، فَلَمَّا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ قَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أُقِرَّتِ الصَّلَاةُ بِالْبِرِّ وَالزَّكَاةِ، قَالَ: فَلَمَّا قَضَى أَبُو مُوسَى الصَّلَاةَ وَسَلَّمْ أَنْصَرَفَ فَقَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ قَالَ: فَأَرَمَ الْقَوْمُ، ثُمَّ قَالَ: أَيُّكُمْ الْقَائِلُ كَلِمَةً كَذَا وَكَذَا؟ فَأَرَمَ الْقَوْمُ، فَقَالَ: لَعَلَّكَ يَا حِطَّانُ قُلْتَهَا؟ قَالَ: مَا قُلْتُهَا، وَلَقَدْ رَهَبْتُ أَنْ تَبْكَعَنِي بِهَا، فَقَالَ رَجُلٌ مِنَ الْقَوْمِ: أَنَا قُلْتُهَا، وَلَمْ أُرِدْ بِهَا إِلَّا الْخَيْرَ، فَقَالَ أَبُو مُوسَى: أَمَا تَعْلَمُونَ كَيْفَ تَقُولُونَ فِي صَلَاتِكُمْ؟ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَنَا فَبَيَّنَ لَنَا سُنَّتَنَا وَعَلَّمَنَا صَلَاتَنَا، فَقَالَ: «إِذَا صَلَّيْتُمْ فَأَقِيمُوا صُفُوفَكُمْ، ثُمَّ لِيُؤْمَكُمْ أَحَدُكُمْ فَإِذَا كَبَّرَ فَكَبِّرُوا، وَإِذَا قَالَ: {غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ} [الفاتحة: 7]، فَقُولُوا: آمِينَ، يُجِبُكُمُ اللَّهُ، فَإِذَا كَبَّرَ وَرَكَعَ فَكَبِّرُوا وَارْكَعُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَرْكَعُ قَبْلَكُمْ، وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بَيْتُكَ، وَإِذَا قَالَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، فَقُولُوا: اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، يَسْمَعُ اللَّهُ لَكُمْ، فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى قَالَ عَلَى لِسَانِ نَبِيِّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَإِذَا كَبَّرَ وَسَجَدَ فَكَبِّرُوا وَاسْجُدُوا، فَإِنَّ الْإِمَامَ يَسْجُدُ قَبْلَكُمْ وَيَرْفَعُ قَبْلَكُمْ»، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فَتِلْكَ بَيْتُكَ، وَإِذَا كَانَ عِنْدَ الْقَعْدَةِ فَلْيَكُنْ مِنْ أَوَّلِ قَوْلِ أَحَدِكُمْ: التَّحِيَّاتُ الطَّيِّبَاتُ الصَّلَوَاتُ لِلَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(161) - له حيتان كوری عبدالله نطره قاشیهوده دلنیت: نوژیژیکم کرد له گهل ئهبی موسای: ئهشعمری، کاتیک له تهشه هود تهحیات خویندن- بوو ؛ پیاویک له نیو خهلکیدا ووتی: نوژیژکردن هاوتا کراوه (له گهل چاکه کاری وزه کاتدا، کاتیک ئهبو موسا نوژیژمهکی تهواو کرد، ووتی: کئی بوو له نیوه وشه ی ئاوا وئاوای ووت؟ دلنیت: خهلکی بیدهنگ بوون، پاشان ووتی: کئی بوو له نیوه وشه ی ئاوا وئاوای ووت؟ دلنیت: خهلکی، بیدهنگ بوون، پاشان ووتی: له وهیه حیتان تو ئهوت ونبیت؟ ووتی: من ئهوم نهوتوه وترسام له وهی رهنهم لئیکریت به هویهوه، پیاویک ووتی: من ئهوم ووت، وتهنها خیرم ویست، ئهبو موسا ووتی: ئایا نازانن ده بیت چی بلین لهناو نوژیژه کانتان؟ پیغه مبهری خودا - صلی الله علیه وسلم- و تاری بومان دا سونه تهکان ونوژیژکردنی پروون کردهوه، فرموی: نه گهر نوژیژتان کرد ؛ ریزه کانتان ریک بکه ن پاشان با یه کیکتان پیش نوژیژتان بو بکات» ، نه گهر نیمام- ته کبیره ی کرد (ووتی: -الله اکبر- بو دابه ستنی نوژیژ ؛ نیوهش ته کبیر بکه ن نه گهر ووتی) { غَیْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَیْهِمْ وَلَا الضَّالِّیْنَ } { الفاتحه : 7 [واته] : نهک } یرینگای (نهوانه ی خهشمی) تو یان (لئیکراوه) وهک جوله که وهاو کرده وهکانیان (وه نهک } یرینگای) گومرایان وهک) گاواره کان وهاو کرده وهکانیان } (، بلین : نامین، خوای گهوره وهلامتان ده داته وه، نه گهر ته کبیره ی کرد وچوو بو رکوع بردن ؛ نیوهش ته کبیر بکه ن وچن بو رکوع بردن، چونکه نیمام له پیش نیوه دهروات بو رکوع بردن وله پیش نیوه له رکوع بردن- بهرز ده بیت هوه)، پاشان- پیغه مبهری خودا - صلی الله علیه وسلم- فرموی : «نه مه یه کسانه به نه وه، ونه گهر ووتی) : سمع الله لمن حمده (واتا) : خودا وهلامی نهوانه ده داته وه نهوانه ده بیستیت- که حمده وسوپاستی ده که ن(، بلین) : اللهم ربنا لك الحمد (واتا) : نه ی خودایه پهروه ردگارمان حمده وسوپاس ته نها بو تو یه (، خوای گهوره وهلامتان -ده داته وه، چونکه خوای گهوره له سهر زمانی پیغه مبه ره که ی - صلی الله علیه وسلم فرمویه تی) : سمع الله لمن حمده (، نه گهر ته کبیره ی کرد وچوو بو سجده بردن ؛ نیوهش ته کبیر بکه ن وچن بو سجده بردن، چونکه نیمام له پیش نیوه سجده ده بات و له پیش -نیوهش بهرز ده بیت هوه له سجده بردن-)، -دواتر- پیغه مبهری خودا - صلی الله علیه وسلم فرموی : «نه مه یه کسانه به نه وه، نه گهر له ته شه هود -ته حیات خویندن- بوو ؛ با یه که مینی نهو وشانه ی یه کیکتان ده یلنیت نه مه بیت-) : التحیات الطیبات الصلوات لله السلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته، السلام علینا وعلى عباد الله الصالحین، أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله (واته) هه موو ستایشیکی گهوره و مهزینیتی بو خوای گهوره یه، وهه موو نوژیژکردنیک ته نها بو نهو زاته یه، وهه موو قسه وکرده وهیه کی باش وجوان وخیرکردنیک ته نها بو نهو زاته به دلسوزی نه نجام ده دریت سه لام وسلاو له سهر تو بیت نه ی پیغه مبه ر له گهل رهنهمه ت و بهر هکات وپیروزی خوای گهوره، وسه لام وسلاو له سهر نیمه وله سهر بهنده چاکه کانی خوای گهوره، شاهیدی

دهدم -دان دهنیم- بهودی که هیچ پسر تراویک شایسته‌ی پسرستن نبیه به‌راست و هه‌ق
 «(جگه له الله، و موحه‌مه‌د به‌نده و پیغه‌مبیری خودایه [صه‌حیحه]-[موسلم گنراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

هاوَمَلی به‌رِیز ئه‌بی موسای ئه‌شعمری -هرزای خوای لیئیت- یه‌کِیک له نوێژمه‌کانی
 ئه‌نجام‌ده‌دا، کاتیک له‌دانیشتنی ته‌شه‌هود -ته‌حیات خویندن- بوو ؛ پیاویک له پشتی‌هوه له‌نیو
 ،خه‌ل‌کید ووتی :نوێژکردن هاوتا و به‌راورد کراوه (فه‌رز کراوه (له‌گه‌ل چاکه‌کاری وزه‌کاتدا
 :کاتیک ئه‌بو موسا نوێژمه‌کی ته‌واو کرد، رووی له نوێژ خوینه‌کان کرد و پرس‌یاری لێیان کرد
 ،کئ بوو ئه‌و وشانه‌ی ووت؟ خه‌ل‌کی بیده‌نگ بوون، و هیچ یه‌کی‌کیان قسه‌یان نه‌کرد
 پرس‌یارمه‌کی دووباره کرده‌وه، کاتیک هیچ که‌س‌یک وه‌لامی نه‌دایه‌وه، ئه‌بو موسا -هرزای
 خوای لیئیت- ووتی :ئهی حیتان دیاره تو ووت !ئهمیش به‌هوی بویری و نزیک‌ی و په‌یه‌ه‌ندی
 پیوه‌ی، و تو مه‌ته‌که هیچ زیانیکی پی ناگه‌یه‌نیت، و بوئه‌وه‌ی هانی بکه‌ره راسته‌قینه‌که بدات
 بو دانپیدانان، حیتان نکۆلی کرد، ووتی :ترسام له‌وه‌ی سه‌رز نه‌شتم بکه‌یت ؛ به‌گومانی ئه‌وه‌ی
 من و توومه، له‌م کاته‌دا پیاویک له‌نیو خه‌ل‌کی ووتی :من و وتم :وته‌ن‌ها مه‌به‌ستم خیر بوو، ئه‌بو
 موسا بو فیرکردنی ووتی :نایا نازانن ده‌بی‌ت چی بلێن له‌نیو نوێژمه‌کانتان؟ ئهمیش وه‌کو
 نکۆلیه‌ک له‌سه‌ر ئه‌م کرده‌ویه، پاشان ئه‌بو موسا ووتی :پیغه‌مبیری خودا -صلی الله علیه
 ،وسلم- جاریکیان وتاری بۆیان ده‌دا، و رینماییه‌کانی شه‌ریعه‌تی بۆیان روون ده‌کرده‌وه
 :وفیری نوێژیانی کرد، و فه‌رمووی

،ئه‌گه‌ر ویستتان نوێژ ئه‌نجام بدن ؛ ریزمه‌کانتان ریک بکه‌ن و راست و جوان بوه‌ستن
 پاشان با یه‌کی‌کتان پێشنوێژی بو خه‌ل‌کی بکات، ئه‌گه‌ر -ئیمام- ته‌کبیره‌ی کرد (ووتی :-الله
 :أكبر- بو دابه‌ستنی نوێژ (؛ ئیوه‌ش ته‌کبیر بکه‌ن، ئه‌گه‌ر سورته‌ی -الفاتحه‌-ی خویند و گه‌یه‌شته
 { غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ } [الفاتحه : 7] [واته : { نه‌ک } ر‌یگای (ئه‌وانه‌ی خه‌شمی
 (تو‌یان (ل‌یگیراوه (وه‌ک جوله‌که و هاو‌کرده‌وه‌مکانیان (وه نه‌ک } ر‌یگای (گو‌م‌رایان وه‌ک
 (گا‌ورمه‌کان و هاو‌کرده‌وه‌مکانیان {)، ئیوه بلێن :ئامین، ئه‌گه‌ر بیلێن ؛ خوای گه‌وره وه‌لامی
 نزا‌کانتان ده‌داته‌وه، ئه‌گه‌ر ته‌کبیره‌ی کرد و چوو بو رکوع بردن ؛ ئیوه‌ش ته‌کبیر بکه‌ن
 و بچن بو رکوع بردن، ئیمام له‌پیش ئیوه د‌ه‌روات بو رکوع بردن و له‌پیش ئیوه له‌رکوع
 بردن- به‌رز ده‌بی‌ته‌وه ؛ بویه پێشی مه‌که‌مون، ئه‌و ساته که‌مه‌ی ئیمام پێشی ئیوه چوو بو رکوع
 بردن، پر ده‌بی‌ته‌وه بۆتان به‌هوی دوا‌که‌وتنتان بو هه‌ستانه‌وه له‌رکوع بردن ؛ چونکه ئیوه
 ،دوا‌ی ساتیکی که‌م له‌پاش ئیمام هه‌له‌ده‌ستنه‌وه له رکوع بردن، ئه‌و ساته یه‌کسانه به ئه‌و ساته
 و ماوه‌ی رکوع بردنتان وه‌کو ماوه‌ی رکوع بردنی ئیمامه، ئه‌گه‌ر ئیمام ووتی) :سمع الله لمن
 ،حمده (واتا) :خودا وه‌لامی ئه‌وانه ده‌داته‌وه -ئه‌وانه ده‌بی‌ستیت- که حمده و سوپاستی ده‌که‌ن
 (بلێن) :اللهم ربنا لك الحمد (واتا) :ئهی خودایه په‌روه‌ر‌دگارمان حمده و سوپاس ته‌نها بو

تویه)، ئەگەر نوێژخوێنان ئەمە بلێن خوای گەوره دەیان بیستیت و وەلامی نزاكانیان دەداتەوه، چونكه خوای گەوره -تبارك وتعالى- لەسەر زمانی پیغمبەرەكهی -صلی الله علیه وسلم- فەرموویەتی: سمع الله لمن حمده، پاشان ئەگەر ئیمام تەكبیرە ی کرد و چوو بۆ سوجدە بردن؛ ئەوا دەبێت نوێژخوێنانیش تەكبیر بکەن و بچن بۆ سوجدە بردن، چونكه ئیمام لەپیش ئەوان سوجدە دەبات و لەپیش ئەوان بەرز دەبێتەوه -لە سوجدە بردن-، ئەو ساتە یەكسانە بە ئەو ساتە، ماوەی سوجدەبردنی نوێژخوێنەكان یەكسانە وەكو ماوەی سوجدەبردنی ئیمام و ئەگەر ئیمام لە دانێشتن بوو بۆ خوێندنی تەشەهۆد -تەحیات-؛ یەكەم شت كه نوێژخوێن دەبێت بریتیه (له): التحیات الطیبات الصلوات لله * هەموو ستایشیكی گەوره و مەزنیتی تەنها بۆ خوای گەورهیه، و هەموو نوێژکردنێك تەنها بۆ ئەو زاتەیه: (مەزنیتی و مانەوه و هەموو مۆلكێك تەنها بۆ خوای گەوره، و هەموو نوێژەكان -لەسەر ووی هەموویانەوه نوێژە فەرزەكان-؛ هەمووی بۆ پەروەردگار ئەنجام دەدریت،) السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين * سەلام و سلاو لە سەر تۆ بێت ئەو پیغمبەر لە گەڵ رەحمەت و بەرەكات و پیرۆزی خوای گەوره، سەلام و سلاو لە سەر ئیمە و لە سەر بەندە چاكەكانی خوای گەوره: (-مانای سەلام كردن و اتا- لە خوای گەوره داوای سەلامەتی و دووریم دەكەم لە هەموو عەیب و كەموكورتی و خراپەیهك، و بەتایبەت سەلام دەكەین لەسەر پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم-، پاشان سەلام دەكەین لە نەفسی خۆمان، دواتر لە بەندە چاكەكانی خوای گەوره؛ ئەوانە ی كه مافەكانی خوای گەوره -سبحانه وتعالى- و مافەكانی * خەلكی جێبەجێ دەكەن، پاشان) أشهد أن لا إله إلا الله، وأشهد أن محمداً عبده ورسوله شاهیدی دەدم -دان دەنیم- بەوهی كه هیچ پەرستراویك شایستە ی پەرستن نییه بەراست (و هەق جگە لە الله، و موحەمەد بەندە و پیغمبەری خودایە).

له سوودەكانی فەرموودەكە:

1. -روونکردنەوهی شیوازێك لە شیوازەكانی ووتنی تەشەهۆد -تەحیات
2. ئەوهی دەوترێت یان دەكرێت لەناو نوێژدا؛ دەبێت سەلمێنرا بێت كه پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەكاتی نوێژکردنی و تووێتی یان كردوویەتی، بۆیه دروست نییه كەسێك لەخۆیەوه قسەیهك یان كردەویەك دابهێنێت لە ناو نوێژدا؛ كه له سونەتەدا نەهاتبێت.
3. دروست نییه كەس پێشی ئیمام بکەوێت یان لەگەڵ ئەودا بچێت بۆ حالەتەكان یان پاش بکەوێت، وریگەپێدر او ئەوهیه شۆینی بکەوێت لە کردەوهكاندا.
4. روونکردنەوهی ئەوهی پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەسەری بوو لە گەرنگیدان بە گەیانندی پەيامەكانی ئایینی ئیسلام، و فێرکردنی حوكمەكانی ئاین بە ئومەتەكە ی

5. ئىمام سەرمەشقە بۇ نوپۇز خوينەكانى پىشتەۋەى، بۇيە دروست نىبىە كىپر كىلى لەگەلدا بىكرىت لە كردهۋەكانى نوپۇزدا وناىت لەگەل ئەودا بچىت بۇ حالەتەكان وناىت دوا بىكەۋىت، بەلكو ساتىكى كەم پاش ئەۋەى ئىمام چوو بۇ حالەتتىكى نىو نوپۇز ؛ دەبىت نوپۇز خوينىش راستەۋخو شوئىنى بىكەۋىت، وئەگەر دۇنيابوو كە ئەۋ چوو بۇ ئەۋ حالەتە ئەۋسا دروستە ئەۋىش بچىت بۇ ئەۋ حالەتە بەبى دواكەۋتن، و سونەت ئەۋەىە لە ھەموو حالەتەكاندا شوئىنكەۋتوۋى بىت

6. رىكخستى رىزەكان لەكاتى نوپۇزدا ؛ فەرمانىپىكر اۋە لەشەر يەتەدا

(65097)

(162) - عَنِ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: عَلَّمَنِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَفَّنِي بَيْنَ كَفْيَيْهِ، التَّشَهُّدَ، كَمَا يَعْلَمُنِي السُّورَةُ مِنَ الْقُرْآنِ: «التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ».

وفي لفظ لهما: «إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّلَامُ، فَإِذَا قَعَدَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَقُلْ: التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ، فَإِذَا قَالَهَا أَصَابَتْ كُلَّ عَبْدٍ لِلَّهِ صَالِحٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، ثُمَّ يَتَخَيَّرُ مِنَ الْمَسْأَلَةِ مَا شَاءَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(162) - عبدالله كورى مهسعود - رمزای خواى لنييت- دهلّيت :پيغمبر صلى الله عليه وسلم- فيرى تهشه هود (تهحيات)ى كردم ههرومكو چون فيرى سورمتيكي قورئاني دهكردم وناو لهيم له ناو لهيى نهو بوو، و)تهحياتهكه بهم شيويه بوو: (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ، وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ. ^«و له گيرانهويهكى تردا :«خواى گهوره بهخشهري سهلامهتي وناسايشه نهلسهلام:السلام-ه، نهگهر يهكيكتان دانيشت لهنويزدا)بو خويندنى تهشه هود (با بلّيت:«التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ»، نهگهر نهه بلّيت سوودي ههيه بو ههموو بهنده چاكهكانى خواى گهوره له ئاسمان وزهوى، (دواى نهه دهلّيت :«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ»، پاشان دمتوانيت بهويستى خوى ههه نزايهكى تر بلّيت)^. «واته :ههموو ستايشيكي گهوره وبه مهن دانان تنها بو خواى گهورههيه، وههموو نويزكردنيك تنها بو نهو زاتهيه، وههموو قسه وكردهويهكى باش وجوان وخيركردنيك تنها بو نهو زاته به دلسوزى نهجام دهرّيت سهلام وسلاو له سهر تو بّيت نهى پيغمبر له گهل رحمت وبهرمكات وپيروزي خواى گهوره، وسهلام وسلاو له سهر نيمه وله سهر بهنده چاكهكانى خواى گهوره، شاهيدي ددهم ،دان دهنيم- بهوهى كه هيچ پهراويك شايشتهى پهراستن نيبه بهههق وراستى جگه له الله- (وموهممه صلى الله عليه وسلم- پيغمبر ونيردراوى خودايه [صحيحه]- بوخارى و[

[موسليم هاوردان لهسهرى

شيكردنهوه:

پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- ئهو تەشەھودى -تەحياتە- فېرى عبداللهى كورى مەسعود كرد -رەزاي خوى لىبىت- كه له نوێژدا دەوتریت، دەستەكانى عبداللهى كردە نيو دەستەكانى خوى بۆئەوى سەرنجى ئيبين مەسعود رابكيشيت .بەو شۆەه فېرى كرد ھەروەكو چۆن سورەتێكى قورئانى فېر دەكرد، ئەميش ئاماژەى بۆ گەنگيدانى پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- بەم تەشەھودە لەروانگەى چۆنەتى ووتن وماناكەى .فەرموى (التَّحِيَّاتُ لِلَّهِ : ھەموو ستایشێكى گەورە وبە مەزن دانان تەنها بۆ خوى گەورەى : (ئەميش ئاماژەى بۆ ھەموو قسە وکردەمەك كه بەگەورەدانانى تیدا بێت، ھەموو تەنها شایستەى بۆ خوى گەورە -عز وجل-) .وَالصَّلَاةُ : ھەموو نوێژکردنێك : (ئەميش ھەموو نوێژێكى زانراو دەگرتەوھە ؛ نوێژە فەرز و سونەتەكان ھەموو بەتەنها بۆ پەرورەدگار ئەنجام دەدریت -سبحانه وتعالى-) .وَالطَّيِّبَاتُ : ھەموو قسە وکردەمەكەى باش وجوان وخێرکردنێك تەنها بۆ ئهو زاتە بە دڵسۆزى ئەنجام دەدریت : (ھەموو قسە وکردەوھە وسیفەتێكى پاك وچاك دەگرتەوھە كه ئاماژەن بۆ كاملێتى، ھەموویان تەنها شایستەن بۆ پەرورەدگار -سبحانه وتعالى-) .السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ : سەلام و سلاو : (له سەر تو بێت ئەى پيغمبر له گەل ڕەحمەت وبەرەكات وپیرۆزى خوى گەورە نزاكردن بۆ سەلامەت بوون له ھەموو بەلا وخراپە وناخوشیەك، و نزاكردن بۆ زیادبوونى ھەموو خێر وچاكیەك) .السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَىٰ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ : وسەلام و سلاو له سەر ئێمە وله سەر بەندە چاكەكانى خوى گەورە : (نزا كردن بۆ سەلامەت بوونى نوێژخوێنان و ھەموو -بەندەى كى چاك له ئاسمانەكان وزەوى) .أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ : شاهیدی دەدم -دان دەنیم بەوھى كه ھىچ پەرستراویك شایستەى پەرستن نییە بەھەق وراستى جگە له الله : (بەدلىایى : وچەسپاوى جەخت دەكەمەوھە لەسەر ئەم شاهیدی دانە) .وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وشاهیدی دەدم كه موھەمەد -صلى الله عليه وسلم- پيغمبر ونیردراوى خودایە : (دان دەنیم بەوھى بەندەى خودایە وكۆتا پەيامبەرە

پاشان پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- رينمويى نوێژخويى كردووھە بۆ ووتنى ھەر نزایەك كه دەيویت بىئیت

له سوودەكانى فەرموودەكە:

1. شويى ووتنى ئەم تەشەھودە -تەحياتە- لەكاتى دانیشتنە پاش كۆتا سوچدە ؛ له ھەموو نوێژێكى دوو ركاتى، و ھەروەھا دەوتریت لەكۆتايى ركاتى دووھى ھەموو نوێژێكى سێ ركاتى وچوار ركاتى
2. واجبى ووتنى تەحيات -تەشەھود-، و رینگەيدراوھە بە ھەر شىوازێك شایەتمان بەيئیت . -لەو شىوازانەى له پيغمبرەوھە ھاتووھە -صلى الله عليه وسلم

3. ریگه پیدراوه نزاکردن له ناو نوژندا بهو شیوهیهی پیی خوشه ؛ بهمه رجیک تاوانی
تیدا نهییت

4. سونهته له نزاکردندا ؛ سه رمتا مروّف به نزاکردن بو نهفسی خوی دهست پیبکات

(3096)

(163) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدْعُو وَيَقُولُ:
«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ عَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ
الْمَسِيحِ الدَّجَالِ».

وَفِي لَفْظٍ لِمُسْلِمٍ: «إِذَا فَرَغَ أَحَدُكُمْ مِنَ التَّشَهُّدِ الْآخِرِ، فَلْيَتَعَوّذْ بِاللَّهِ مِنْ أَرْبَعٍ: مِنْ عَذَابِ جَهَنَّمَ،
وَمِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ شَرِّ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(163) - له ئهبي هورهيره وه - رهزای خوای لئییت - دهلیت : پیغه مبر - صلی الله علیه وسلم
نزای دمکرد ودهیفرموو : «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ
الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ»، واته: «خودایه من په نات پیده گرم له سزای
،گور، په نات پیده گرم له سزای دوزخ، په نات پیده گرم له فیتنه ی ژیان و فیتنه ی مردن
وپه نات پیده گرم له فیتنه ی مه سیحی دهجال». وله گیرانه وی [مسلم] دا : «نه گهر یه کیکتان
ته حیاتی کوتایی ته وواو کرد، با په نا به خوای گه وره بگریت له چوار شت : له سزای
«دوزخ، وله سزای گور، وله فیتنه ی ژیان و فیتنه ی مردن، وله شه ری مه سیحی دهجال».

[صحيحه] - [بوخاری و موسليم هاوران له سه ری]

شیکردنه وه:

پیغه مبر - صلی الله علیه وسلم - په نای به خوای گه وره دمگرت له چوار شت، له پاش
ته شه هودی - ته حیاتی - کوتایی و له پیش سه لامدانه وه له نوژ، وه فمرمانی پیمان کردووه که
په نا به خوای گه وره بگرین له چوار شت
یه کم : له سزای گور

دووم : له سزای ناگری دوزخ وئمه له پروژی قیامتدا پرووده دات

سپیه : له فیتنه ی ژیان : که هه موو شه هوه ت وئارمزووه حرامه کان وگومانه
گومر اکمرکان دهگریته وه، وله فیتنه ی مردن : واتا ساتی مردن وسهرمه رگ ؛ له لادان له
نیسلام یان سوننه ت، یان فیتنه ی گور وکو پرسیارکردنی فرشته کان

چوارهم :فیتنه‌ی ده‌جال ؛ که له کۆتایی دنیا دهرده‌چیت، والله بهنده‌کانی پی نا‌قی ده‌کاتهوه ؛ و به‌تاییه‌ت باسی فیتنه‌ی ده‌جال کراوه چونکه فیتنه وگومراییه‌که‌ی زۆر گهوره‌یه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ئهم په‌ناگرتنه له نزا گرنه‌گ وگشتگیره‌کانه؛ چونکه په‌ناگرتنی تێدایه به‌ خوای گهوره له شه‌ر و زیانه‌کانی دنیا و قیامه‌ت
2. جه‌ختکردنه‌وه له‌سه‌ر بوونی سزای گۆر ؛ وه‌بی گومان هه‌ق وراسته‌یه
3. ترسناکی فیتنه‌کان، وگرنه‌گی په‌ناگرتن به‌ خوای گهوره وپارانه‌وه لێی بۆنه‌وه‌ی به‌نده پارێزراو و دوور بێت له فیتنه‌کان
4. جه‌ختکردنه‌وه له‌سه‌ر دهر‌چوونی ده‌ج
5. جال وگهورمی فیتنه‌که‌ی
6. ووتنی ئهم نزا‌یه له‌پاش ته‌شه‌هودی -ته‌حیاتی- کۆتایی ؛ سونه‌ته
7. نزا‌کردن له‌پاش کرده‌وه‌ی چاک ؛ سونه‌ته

(3103)

(164) - عَنْ مَعْدَانَ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْيَعْمَرِيِّ قَالَ: لَقِيتُ ثَوْبَانَ مَوْلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقُلْتُ: أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ أَعْمَلُهُ يُدْخِلُنِي اللَّهُ بِهِ الْجَنَّةَ؟ أَوْ قَالَ قُلْتُ: بِأَحَبِّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ، فَسَكَتَ. ثُمَّ سَأَلْتُهُ فَسَكَتَ. ثُمَّ سَأَلْتُهُ الثَّالِثَةَ فَقَالَ: سَأَلْتُ عَنْ ذَلِكَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَقَالَ: «عَلَيْكَ بِكَثْرَةِ السُّجُودِ لِلَّهِ، فَإِنَّكَ لَا تَسْجُدُ لِلَّهِ سَجْدَةً، إِلَّا رَفَعَكَ اللَّهُ بِهَا دَرَجَةً، وَحَطَّ عَنْكَ بِهَا خَطِيئَةً» قَالَ مَعْدَانُ: ثُمَّ لَقِيتُ أَبَا الدَّرْدَاءِ فَسَأَلْتُهُ فَقَالَ لِي: مِثْلَ مَا قَالَ لِي: ثَوْبَانُ. [صحيح]

- [رواه مسلم]

(164) - له مهعدان كوری نهی تهلحی نعلیمریهوه دهلئیت :گهیشتم به سهوبان (بهندهی نازاد کراو له لایمن (پیغمبهری خوداوه -صلی الله علیه وسلم-، و وتم :کردهوهیهکم پی بلی نهگمر بیکهم خوای گهوره بههویهوه دهمخاته بههشت؟ یان دهلئیت -و وتم- :خوشهویستترین کردهوه له لای خوای گهوره،)سهوبان (بیدهنگ بوو .پاشان پرسیارم لیکرد، هر بیدهنگ بوو، پاشان سییهم جار پرسیارم لیکرد، و وتی :نهم پرسیارم کرد له پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- ؛ فهرمووی :«سور به لهسر زور سوجه بردن بو خوای گهوره؛ چونکه تو هر سوجهیهک ببهیت نهوا خوای گهوره پلهیهک بهرزت دهکاتهوه، وتاوانیکت لهسر لا دهادت» .مهعدان دهلئیت :پاشان گهیشتم به نهجو دهر داه ههمان پرسیارم لیکرد، نهویش وهکو سهوبان وه لامی دامهوه [صهحیه]-[موسلیم گبر او یه تیه وه]

شیگردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- پرسیاری لیکرا سهبارت به نهو کردهوهی که دهبیته هوی چونه بههشت یان پرسیاری لیکرا سهبارت به خوشهویستترین کردهوه له لای خوای گهوره؟
پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- به پرسیارکاری فهرموو :زور سوجه ببه بو خوای گهوره نهویش به زور نهجامدانی نوئز، چونکه تو هر سوجهیهک ببهیت نهوا خوای گهوره پلهیهک بهرزت دهکاتهوه، وتاوانیکت لهسر لا دهادت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. هاندانی مسولمان بو پهروشبون لهسر نهجامدانی نوئزه فهرز وسونهتهکان، چونکه ههتا مسولمان نوئز زیاتر نهجام بدات ؛ سوجهی زیاتر دهبات وپلهی زیاتر بهرز دهبیتهوه.

2. پروونکردنه‌وه‌ی تیگه‌یشتوویی هاوه‌لان وزانستیان سه‌بارت به‌وه‌ی ناتوانن بگهن به به‌هه‌شت مه‌گهر به ره‌ممه‌تی خوای گه‌وره نه‌بیّت پاشان نه‌نجامدانی کرده‌وه چاکه‌کان

3. سوجه بردنی نیو نویژ له گهورترین هوکارمکانه بو به‌رزبوونه‌وه‌ی پله‌کان ولیخوشبون له گونا‌هه‌کان

(3732)

(165) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ: إِنِّي سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا صَلَاةَ بِحَضْرَةِ الطَّعَامِ، وَلَا هُوَ يُدَافِعُهُ الْأَخْبَثَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(165) - له عائیشه‌وه -ره‌زای خوای لیبیّت- ده‌لیت: گویم له پیغه‌مبهری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده‌یفرموو: «نویژ دروست نیه؛ کاتیک خواردن ناماده‌بیّت، یان کاتیک «ته‌نگه‌تاو بیّت به یه‌کیک له پیسیه‌کان [ص‌حیحه]-[موسلیم گ‌یراویه‌تی‌ه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغه‌مبهر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردووه له‌نویژکردن له‌کاتیکدا خواردن ناماده‌یه .نویژخوین دلی له‌لایه‌تی و به‌په‌ر‌وشیه‌تی؛ به‌هوی برس‌نییه‌وه وه‌س‌روه‌ها نه‌هی کردووه له‌نویژکردن له‌کاتیکدا ته‌نگاوه، چونکه نویژخوین بیرى له‌لای چونیته‌ی خو دهر‌بازکردنه له‌م نار‌مه‌تییه؛ بویه به‌ریکی نویژ‌ه‌که‌ی نه‌نجام نادات

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ده‌بیّت نویژ خوین پیش ئه‌وه‌ی ده‌ست به‌نویژ‌ه‌که‌ی بکات؛ هه‌موو شتیک له‌خوی دوور ب‌خاته‌وه که ده‌بیته هوی سه‌رقالبوونی

(3088)

(166) - عن عُثْمَانَ بْنِ أَبِي الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّهُ أَتَى النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ الشَّيْطَانَ قَدْ حَالَ بَيْنِي وَبَيْنَ صَلَاتِي وَقِرَائَتِي يَلْبِسُهَا عَنِّي، فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «ذَاكَ شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ خِنْزَبٌ، فَإِذَا أَحْسَسْتَهُ فَتَعَوَّذْ بِاللَّهِ مِنْهُ، وَانْفُلْ عَلَى يَسَارِكَ ثَلَاثًا»، قَالَ: فَفَعَلْتُ ذَلِكَ فَأَذْهَبَهُ اللَّهُ عَنِّي. [صحيح] - [رواه مسلم]

(166) - له عوسمانى كورى ئهبى ئهلعاسهوه -هرزای خواى لئييت- دهليت :هات بو لای پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ووتی :ئهی پیغهمبهری خدا، شهیتان دیته نیوان من :نوئژدهکم وخویندنهم لئ تیکدهات، پیغهمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :ئهوه شهیتانیکه پیی دهووتریت خیزهب، ئهگهر ههستت پیی کرد پهنا به خواى گهوره» بگره لئی، وسى جار تف بکه به لای چهپدا»، دهليت :منیش ئهوه ئهجمادا بویه خواى گهوره ئهوهی لهسهرم نههیشت [صحيحه]-[موسليم گنراويه تیه وه]

شیکردنهوه:

عوسمان كورى ئهبى ئهلعاس -هرزای خواى لئييت- هات بو لای پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ووتی :ئهی پیغهمبهری خدا شهیتان دیته نیوان من ونوئژدهکم، ودهبيت هوی، ئهوهی خشوع نهمیئت لهنوئژدا، وخویندنهم لئ تیکهل دهکات وتووشی گومان دهیم پیغهمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم- پیی فهرموو :ئهوه شهیتانیکه پیی دهووتریت خیزهب، ئهگهر ههستت بهمه کرد ؛ داواى یارمهتی له الله بکه وپهنای پیی بگره، وسى جار -تف* بکه به لای چهپدا، دهليت :منیش ئهوه ئهجمادا که پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی، خواى گهوره ئهوهی لهسهرم نههیشت)*. تف :مههست لئی تف کردنیکه تنها (-ههواکه بیت لهگهل چند تهپیهکی کهم له ئاوی تفهکه -تفیکی کهم بهسهر زمان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. گرنگی خشوع وئامادهبوونی دل لهنوئژدا، وشهیتان کوشش دهکات بوئهوهی نوئژ تیکدات له نوئژ خوین وگومانی لهلا دروست بکات
2. پهناگرتن به خواى گهوره له شهیتان لهکاتی نوئژدا ؛ سونهته، وئهمیش به ووتنی (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم (وزیکرهکانی تر که -پهناگرتن:تعویذ-یان تیدایه لهگهل تفکردن به لای چهپدا سى جار بهلام بهشیوهیک بیت لهکاتی نوئژی جهماعتدا کهسی تهنیشتی ئازار نهات، وبریکی زور کهم تف بکات بهسهری زمانى

3. پروونکردنهوی ئهو حاله‌ی هاوه‌لان له‌سه‌ری بوون - ژه‌زای خوايان لیبیت - ؛ کاتیک تووشی کیشه‌ده‌بوون ده‌گه‌ر انه‌وه‌ بۆ لای پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- بۆئهو‌ی چاره‌سه‌ری بکات بۆیان

4. زیندوویی دلی هاوه‌لان، وهیمه‌ت وه‌و‌لدانیان بۆ قیامه‌ت

(65105)

(167) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَسْوَأُ النَّاسِ سَرَقَةَ الَّذِي يَسْرِقُ صَلَاتَهُ» قَالَ: وَكَيْفَ يَسْرِقُ صَلَاتَهُ؟ قَالَ: «لَا يُتِمُّ رُكُوعَهَا، وَلَا سُجُودَهَا». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

(167) - له ئه‌بی هوره‌یره‌وه -ژه‌زای خوای لیبیت- که پیغه‌مبه‌ری خدا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمو‌یت: «ئهو‌ که‌سه‌ی خراپ‌ترین دزی ده‌کات نه‌وه‌یه که له نو‌یزه‌که‌ی ده‌دزیت»، ووتیان: چۆن له نو‌یزه‌که‌ی ده‌دزیت؟ فه‌رمو‌ی: «به‌باشی رکوع وسو‌جده». [صه‌حیحه]-[ئیب‌نو حبان گه‌راوه‌تبه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- پروونیده‌کاته‌وه‌ خراپ‌ترین جو‌ری دز ؛ ئهو‌ که‌سه‌یه که له نو‌یزه‌که‌ی ده‌دزیت، ئه‌میش به‌هو‌ی ئهو‌ی بردنی سامانی خه‌لکی ؛ دزینی ئهو‌ شتانه‌یه که سوودی هه‌یه له‌دونیا‌یه‌کی کاتی، به‌لام ئه‌م جو‌ره‌ دزه ؛ مافی نه‌فسی خو‌ی ده‌دزیت له‌پادا‌شتی نه‌پراوه و له‌ده‌ستی ده‌دات، ووتیان: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خدا چۆن له‌نو‌یزه‌که‌ی ده‌دزیت؟ فه‌رمو‌ی: رکوع وسو‌جده بردن به‌ریکی وباشی ئه‌نجام نادات ؛ ئه‌میش به‌هو‌ی ئهو‌ی په‌له ده‌کات له‌کاتی رکوع وسو‌جده بردن بۆیه به‌شێوه‌یه‌کی ته‌واو جێبه‌جێیان ناکات

له سو‌وده‌کانی فه‌رمو‌وده‌که:

1. گه‌نگیتی ئه‌نجامدانی نو‌یز به‌شێوه‌یه‌کی جوان وکام‌ل، وجێبه‌جێکردنی پایه‌کانی به هه‌منی و‌لدنیا‌یی وخشو‌عه‌وه

2. وه‌سفی ئهو‌ که‌سه‌ی که به‌باشی رکوع وسو‌جده نابات به‌وه‌ی وه‌کو دز وایه، ئه‌میش بۆ ئاگادارکردنه‌وه‌ و‌ترساندن له‌م کاره ؛ و‌ئاما‌ژیه بۆ حه‌رام‌بوونی ئه‌م جو‌ره هه‌لسو‌که‌وته له‌نو‌یزدا

3. واجبیتی رکوع وسوجه بردن به شیوه کی تمواو وجوان، وریک بوونهوه تییاندا

(65100)

(168) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَمَّا يَخْشَى أَحَدُكُمْ - أَوْ: لَا يَخْشَى أَحَدُكُمْ - إِذَا رَفَعَ رَأْسَهُ قَبْلَ الْإِمَامِ، أَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ رَأْسَهُ رَأْسَ حِمَارٍ، أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ صُورَتَهُ صُورَةَ حِمَارٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(168) - له ئهبی هورمهیرهوه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «ئایا نهوهی لهپیش نیمام سهری بهرز دهکاتهوه ؛ ناترسیت لهوهی که خوای «گهوره سهری وهکو سهری گوئ دریز لیبکات، یان شیوهی وهکو شیوهی گویدریژ لیبکات [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههرهشهیهکی توند دهکات لهسهر ئهو کهسهی که سهری لهپیش سهری نیمام بهرز دهکاتهوه لهکاتی نوژدا ؛ بهوهی خوای گهوره لهوهیه سهری وهکو سهری گوئ دریز لیبکات، یان شیوهی وهکو شیوهی گویدریژ لیبکات

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. چوار حالت ههیه له پهیهندی نیوان نوژ خوینهکان لهگهل نیمام، سیانیان نههی، لیکراوه، که ئهمانهن :پیشبرکی کردن لهگهل نیمام، جولکردن لهگهل نیمام و دواکهوتن لئی، نهوهی ریگهپندراوه :بریتیه له شوینکهوتنی
2. واجبه نوژ خوین شوینی نیمام بکهوئیت له حالتهکانی ناو نوژدا
3. ئهو کهسهی سهری له پیش نیمام بهرز دهکاتهوه ؛ ههرهشهیه لیکراوه بهوهی لهوهیه لهر استیدا شیوهی بگوردريت بو شیوهی گویدریژ، وئهمیش جوریکه لهتیچوونی -شیوه -مهسخ

(3086)

(169) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم : «إذا شك أحدكم في صلاته، فلم يدر كم صلى ثلاثاً أم أربعاً؟ فليطرح الشك وليبن على ما استيقن، ثم يسجد سجدتين قبل أن يسلم، فإن كان صلى خمسا شفعن له صلاته، وإن كان صلى إتماماً لأربع؛ كانتا ترغيماً للشيطان». [صحيح] - [رواه مسلم]

(169) - له ئهبي سه عیدی خودریهوه -رهزای خوای لنبییت- که پښغهمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت : «نهگهر یهکیکتان گومانی له نویرهکهی ههبوو، نهزانیت چهند رکاتی نهجامداوه سی یان چوار؟ با گومانهکهی دووربخاتهوه وبنچینهی نویرهکهی لهسر نهوه دابمزرینیت که لئی دلنیایه، پاشان با دوو سوچه ببات پیش نهوهی سهلام بداتهوه، نهگهر پینج رکاتی نهجامدابییت؛ نهوا نویرهکهی به رکاتی جووت دهبییت، ونهگهر ههر چوار «رکاتهکهی نهجامدا بییت؛ نهوا نهمه سهرشوړکردنه بو شهیتان [صهحیه]- [موسلیم] گنراو به تیهوه

شیکردنهوه:

ئهم فهرموودهیه چونیستی ماملهکردن له گهل ئهو گومانانهی ناو نویرکردن، پروندهکاتهوه که تووشی مسولمان دهبییت، وپیویسته لهسر یهقین ودلنیاپی دابمزرینیت ونهگهر گومان ههبوو له ژماره ی رکاتهکان نهوا یهقین ودلنیاپی پیویسته لهسر کهمترین، ژماره ی رکات بییت، وپاشان دوو (سوچه ی سههو (دهبات پیش نهوهی سهلام بداتهوه وسهبارمت به بابستی (سوچه ی سههو (روونکردنهوهی زور هاتوو. شیکردنهوهی فهرموودهکه) :نهگهر یهکیکتان گومانی له نویرهکهی ههبوو : (واتا گومانی ههبوو ودوو دل بوو به بی نهوهی لایهنیکیان به پهسند دابییت وبریارهکهی لهسر دابمزرینیت). نهزانیت چهند رکاتی نهجامداوه سی یان چوار؟ : (ونهمیش بو نمونه هینانهوهیه) با گومانهکهی دووربخاتهوه : (نهوا نهوا رکاته ی گومانی لئی ههیه بو نمونه لیږدها رکاتی چوارمه (وبنچینهی نویرهکهی لهسر نهوه دابمزرینیت که لئی دلنیایه : (واتا به زانینهوه دلنیایه لهسر نهجامدانی که بو نمونه لیږدها سی رکاته) پاشان با دوو سوچه ببات پیش نهوهی سهلام بداتهوه : (نهمه باشرینه که پیش سهلامدانهوه -سوچه ی سههو- ببات). نهگهر پینج رکاتی نهجامدا بییت : (نهمیش هوکاری نهوهیه بوچی مسولمان فهرمانی پیکراوه که -سوچه ی سههو- ببات، نهگهر له نویرهکهدا چوار رکاتی نهجامدابییت ورکاتیکی تری بو زیاد بکات). نهوا نویرهکهی به رکاتی جووت دهبییت : (واتا دوو -سوچه ی سههو- دهبه هو ی نهوهی نویرهکهی به رکاتی جووت کوتایی پیبهنیدریت، چونکه نهوا دوو -سوچه ی

سه هوه- له شوینی رکاتیکن، وئهو نویژهی ئەنجامدهدریت بۆ نمونه نویژیکی فهرزی چوار رکاتییه له بنچینهدا به ژمارهی جووته نهک ژمارهی تاک). وئهگهر ههر چوار رکاتهکهی ئەنجامدا بیت: (ئهو لیڤه دا ئهوهی واجب وپیویست بووه لهسهری ئەنجامیداوه به بی زیادکردن وکه مکردن). ئهوا ئهمه سهرشورکردنه بۆ شهیتان: (ئهگهر بههوی ئهو رکاتهوه -بههوی سوجهی سه هو- ببیته چوار رکات ئهوا ئهمه زهلیلکردن و سهرشورکردنی شهیتانه، و خودا زاناتره.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(11231)

(170) - عن وابصة بن معبد الجهنی رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم رأى رجلاً يصلي خلف الصف وحده، فأمره أن يعيد الصلاة. [حسن] - [رواه أبو داود وأحمد والترمذي]

(170) - له وابیسهی کوری مهعهدی جوهرهیهوه -هرزای خوای لیبیت- دهلنیت پیغه مبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- پیاویکی بینی له پشت ریزیکهوه به تهنها نویژ» «دهکات، فهرمانی پیکرد که نویژهکهی دووباره بکاتهوه [حهسه نه]- تورمودی گیراویه تیهوه [ئیینوداود گیراویه تیهوه - نهحمه د گیراویه تیهوه -

شیکردنهوه:

پاش ئهوهی پیغه مبهر -صلی الله علیه وسلم- نویژهکهی تهواو کرد بینی پیاویک له پشت ریزه مکهانهوه به تهنها نویژ دهکات، بویه فهرمانی پیکرد بهوهی که نویژهکهی دووباره بکاتهوه، وئهمیش پروونه بهوهی نویژی کهسیک به تهنها له پشتی ریزهوه دروست نییه چونکه فهرمانی پیکرد به دووباره کردنهوهی نویژهکه و فهرمان به دووباره کردنهوه ناکریت بۆ کاریکی سونهت (مهندوب یان موستهحب)، وئهوهی له گیرانهوهی ئهبی بهکردها -هرزای خوای لیبیت- هاتوو که پیاوهکه رکوعی برد به تهنها پاشان چوو پال ریزهکهوه؛ پیچهوانهوهی ئهم گیرانهوهیه نییه چونکه به تهنها نویژی نهکردوه، و لهبهر ئهوهی رکاتیکی له پشت پیغه مبهروه -صلی الله علیه وسلم- ئەنجامدا، و بههوی ئهوهی تهکبیرهی ئیحرام و بهشیک له رکوعهکهی به تهنها ئەنجامدا مانای ئهوه نییه که به تهنها نویژی کردوه به پیچهوانهوهی ئهو کهسهی که رکاتیک یان زیاتریشی به تهنها ئەنجامدا بیت جا ئهگهر ریزهکه کامل بیت یان کامل نه بیت، ئهگهر کهسیک بوشاییهکی له ریزیکدا بینی دهواننیت بچیته پال ئهو ریزهوه و نابیت به تهنها نویژ بکات؛ ئهگهر بهم شیویه نهکات ئهوا نویژهکهی دروست

نبييه، وئەگەر هیچ بۆشاییهکی نەدۆزیبوه ئەوا لە پشستی ریزهكانهوه نوێژ دهکات و نابێت واز
لە نوێژی جهامعت بهێنێت

له سوودهكانی فهرموودهکه:

(11303)

(171) - عن ابن مسعود رضي الله عنه قال: ذُكِرَ عند النبي صلى الله عليه وسلم رجل نام ليلة
حتى أصبح، قال: «ذاك رجل بال الشيطان في أذنيه - أو قال: في أذنه». [صحيح] - [متفق عليه]

(171) - له ئیبن مەسعودهوه -ڕ مزای خوای لێبێت- دەلێت: پیاویک باسکرا لای پێغەمبەر
صلی الله علیه وسلم- که شەو خەوت هەتاوەکو بەیانی خۆر هەڵهات، پێغەمبەر -صلی الله-
«عليه وسلم- فهرمووی:» «ئەوه پیاویکە شەیتان میزی کردووته نیو گۆییهکانی [صهحیحه]
-[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکردنهوه:

واتای فهرموودهکه: ئیبن مەسعود -ڕ مزای خوای لێبێت- دەلێت: لای پێغەمبەر -صلی
الله علیه وسلم- باسی پیاویک کرا که هەتا ئاسۆی بەیان دەرکهوت، واتا: هەلنەستا بۆ
شەونوێژ هەتا بانگی بەیانی دا یان هەلنەستا بۆ نوێژی بەیانی هەتا خۆر دەرکهوت. پێغەمبەر
صلی الله علیه وسلم- (فهرمووی): ئەوه کەسێکە شەیتانی میزی کردووته ناو گۆییهکانی (-
وئەمەش لەسەر واتا ئاشکراکەیت، چونکە هاتووێه که شەیتان دەخوات و دەخواتهوه و جیماع
دەکات، بۆیه میزیش دەکات، وئەمەش ئەوپەڕی زەلیلکردن و ئیھانهکردنە بۆ ئەو کەسه که
شەیتان دەیکاته شوینی میزکردنی خۆی. و باسی گۆی کراوه چونکە قورسی خەو بههۆی
،قورسی گۆییهكانهوهیه، وگۆی شوینی ناگادارکردنهوهیه و بۆیه تایبەتی کرد به میزکردن
چونکه ئاسانتر دهچیته ژوورهوه بۆ ناو لاشه و دهمارەکان وئەمەش دەبێتە هۆی تەمەلبوونی
هەموو ئەندامەکان لە کاتی هەستان لە خەودا

له سوودهكانی فهرموودهکه:

(3714)

(172) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «خَيْرُ يَوْمٍ طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، فِيهِ خُلِقَ آدَمُ، وَفِيهِ أُدْخِلَ الْجَنَّةَ، وَفِيهِ أُخْرِجَ مِنْهَا، وَلَا تَقُومُ السَّاعَةُ إِلَّا فِي يَوْمِ الْجُمُعَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(172) - له ئهبي هورهيرهوه - بهزاي خواي لئيبت - كه پيغمبر - صلى الله عليه وسلم دهفرمويت: «خيرترين رۆژ كه خور تييدا ههلهاتبيت رۆژى ههينيه ؛ لهو رۆژهدا ئادهم خولقنرا، ولهو رۆژهدا كرايه بهههشتهوه، ولهو رۆژهدا لئى دهركرا، وقيامهت له هيج «رۆژيكدا بهرپا نابيت جگه له رۆژى ههينى نهبيت [صحيحه]-[موسليم گيراويهتیهوه]

شیکردنهوه:

پيغمبر - صلى الله عليه وسلم- باسى ئهوهمان بو دهكات خيرترين رۆژ كه خور تييدا ههلهاتبيت رۆژى ههينيه، له تاييهتمنديهكانى ئهم رۆژه :خواي گهوره ئادهمى لهم رۆژهدا خولقاند -عليه السلام-، ولهم رۆژهدا كرايه بهههشتهوه، ولهم رۆژهدا لئى دهركرا ودابهزى بو سهر زموى، وقيامهت له هيج رۆژيكدا بهرپا نابيت جگه له رۆژى ههينى نهبيت

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. فەزڵ و پەلە و پایەى رۆژى هەینی بەسەر رۆژەکانى تری هەفتهوه
2. هاندان بو به زورى ئهجامدانى كردهوه چاكهكان له رۆژى ههيندا، بۆئهوئى خواي گهوره بهرحم به بهنده بكات، وخوى بپاريزيت له تورهمى پهروهردگار
3. ئهم تاييهتمنديانهى رۆژى ههينى كه له فهرموودهكهدا باسكراوه، ووتراوه :بو باسكردنى فەزلى و پەلە و پایەى رۆژى هەینی نیه ؛ چونكه دهرکردنى ئادهم له بهههشت ،وبهرپابوونى قيامهت ئهمانه فەزلى نين، ههروهها ووتراوه :بهلكو ههموويان فەزلى دهرچوونى ئادهم له بهههشت هوكار بوو بوو بوونى نهوهكانى له پيغمبران وپياوچاكان، وبهرپابوونى قيامهت هوكاره بو نزيكوونهوى پاداشتى چاكهكاران وئهوئى خودا بويانى ئاماده كردوو بهدهستى دههينن له ريزلناني جوراوجور
4. تاييهتمەندى تری رۆژى هەینی باسكراوه له گيرانهوى تردا، لهوانهيش :لهو رۆژهدا خواي گهوره تهوبهئى ئادهمى قبول كرد، ولهو رۆژهدا وهفاتی كرد، وله ههيندا كاتيک ههيه ؛ ههر بهندهيهكى ئيماندار داواي ههرشتيک له پهروهردگارى بکات پنى دهبهخشيت

5. باشتترین رۆژەکانی سأل رۆژی عەفەرەیه، ووتراوه: رۆژی قوربانیکردنە، وباشتترین رۆژەکانی هەفته رۆژی هەینیە، وباشتترین شەو شەوی قەدرە.

(3711)

(173) - عن أبي هُرَيْرَةَ رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «من اغتسل يوم الْجُمُعَةِ غَسَلَ الْجَنَابَةَ، ثم راح في الساعة الأولى فكأنما قرب بدَنَةً، ومن راح في الساعة الثانية فكأنما قرب بقرة، ومن راح في الساعة الثالثة فكأنما قرب كبشاً، ومن راح في الساعة الرابعة فكأنما قرب دجاجةً، ومن راح في الساعة الخامسة فكأنما قرب بيضة، فإذا خرج الإمام حضرت الملائكة يستمعون الذكر». [صحيح] - [متفق عليه]

(173) - له ئەبی هورەیرەو - رەزای خوای لێبێت - کە پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- دەفەرموێت: «ئەوێ رۆژی جومعه خۆی بشوات وەکو خۆشۆردنی بۆ پاکبوونەوێ له ،له شگرانی، پاشان له ماوهی یەکەم بچیت وەکو ئەوێ وایه وشتریکی کردبیتە قوربانی وئەوێ له ماوهی دووهمدا بچیت وەکو ئەوێ وایه مانگیهکی کردبیتە قوربانی، وئەوێ له ماوهی سێیهما بچیت وەکو ئەوێ وایه بهرانیکی کردبیتە قوربانی، وئەوێ له ماوهی چوارهمدا بچیت وەکو ئەوێ وایه مریشکیکی کردبیتە خێر، وئەوێ له ماوهی پێنجهمدا بچیت وەکو ئەوێ وایه هێلکەیهکی کردبیتە خێر، ئەگەر نیمام دەرچوو (سەلامی کرد)؛ ئەوا «فریشتەکان ناماده دەبن وگۆی له وتارەکه زیکرەکه دهگرن [صهحیه]- بوخاری و موسلیم] هاواران له سه ری

شیکردنەوێ:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- فەزلی خۆشۆردن و زوو چوون بۆ نوێژی جومعه پروندهکاتەوێ، وپلهکانی فەزل وپاداشت له سه ر ئەم کردموهیه باسدهکات، باسی ئەو دهکات ئەو کەسهی خۆی بشوات پێش چوون بۆ نوێژی جومعه؛ ئەوێ له ماوهی یهکهما بروات ئەوا پاداشتی خێری قوربانیکردنی وشتریکی بۆ ههیه که له پێناو خوای گهوره سه ری بربوه ،وئەوێ له ماوهی دووهمدا بروات ئەوا پاداشتی خێری قوربانیکردنی مانگیهکی بۆ ههیه وئەوێ له ماوهی سێیهما بروات ئەوا پاداشتی خێری قوربانیکردنی بهرانیکی دوو قوچی بۆ ههیه که زۆر جار باشتترین جۆریانن، وئەوێ له ماوهی چوارهمدا بروات ئەوا پاداشتی خێری سه ربڕینی مریشکیکی بۆ ههیه، وئەوێ له ماوهی پێنجهمدا بروات ئەوا پاداشتی خێری

به‌خشیانی هیلکه‌یه‌کی بۆ هه‌یه، ئه‌گهر ئیمام دهریجیت و سه‌لام بکات بۆ وتاردان؛ ئه‌و فریشتانه‌ی ناوی ئاماده‌بووان دهنوسن و دین و داده‌نیشن و گوئی له‌ وتار ده‌گرن، بۆیه ئه‌وه‌ی له‌ دوا‌ی ئه‌وان بی‌ت و اتا له‌ پاش سه‌لامکردنی ئیمام بی‌ت بۆ مزگه‌وت ئه‌وا له‌ ئه‌وانه‌ نابیت که خیری پاداشتی قوربانیکردن و به‌خشیانیان بۆ دهنوسریت . و سه‌باره‌ت به‌ ماوه‌کان په‌سهندترین را ئه‌وه‌یه که ماوه‌کان ده‌کرێته‌ پینج به‌شه‌وه له‌ کاتی دهرچوونی خۆره‌وه‌یه هه‌تا سه‌لامکردنی ئیمام، بۆیه خیرتر ئه‌وه‌یه زووتر ئاماده‌ بی‌ت بۆ ئه‌وه‌ی پاداشتی زیاتری بنوسریت.

له‌ سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(5393)

(174) - عن ثوبان رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا انْصَرَفَ مِنْ صَلَاتِهِ اسْتَغْفَرَ ثَلَاثًا، وَقَالَ: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»، قَالَ الْوَلِيدُ: فَقُلْتُ لِلْأَوْزَاعِيِّ: كَيْفَ الْأَسْتِغْفَارُ؟ قَالَ: تَقُولُ: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(174) - له سه‌بان‌ه‌وه -هرزای خ‌وای لیبیت- ده‌لێت: ئه‌گهر پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم نوێزی ته‌واو بکردایه (سه‌لامی بدایه‌ته‌وه (سێ جار) نیستیغفاری (ی ده‌کرد، و پاشان ده‌یوت: «اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ»^، و ملید ده‌لێت: و وتم به‌ ئه‌وزاعی: نیستیغفار کردن چۆنه؟ و وتی: ده‌لێت: أستغفر الله، أستغفر الله)^. واته خودایه‌ تۆ دووریت له‌ هه‌موو که‌م و کورتی و عه‌یبیک و هه‌روه‌ها سه‌لامه‌تی و کامل بوون ته‌نها له‌ لایه‌ن تۆوه‌ دیت -تۆ ده‌یه‌خشیت-، تۆ پیروزی و تۆش خاوه‌نی شه‌ره‌ف و پزیز (و شکویت [صه‌یحه]-[موسلم گنراوه‌یه‌یه‌وه])

شیکردنه‌وه:

پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ئه‌گهر نوێزه‌که‌ی ته‌واو بکردایه، سێ جار ده‌یوت: أستغفر الله، أستغفر الله، أستغفر الله. أستغفر الله، و اتا: دوا‌ی لیخۆشبوون له‌ خ‌وای گه‌وره (ده‌که‌م).

پاشان زیکری به‌مه‌زندانانی په‌روهر دگاری ده‌وت: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ وَمِنْكَ السَّلَامُ، تَبَارَكْتَ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ، (واته: خودایه‌ تۆ دووریت له‌ هه‌موو که‌م و کورتی و عه‌یبیک

(175) - عَنْ أَبِي الرَّبِيعِ قَالَ: كَانَ ابْنُ الرَّبِيعِ يَقُولُ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ حِينَ يُسَلِّمُ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَلَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ، لَهُ النَّعْمَةُ وَلَهُ الْفَضْلُ وَلَهُ الثَّنَاءُ الْحَسَنُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ» وَقَالَ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَهْلِلُ بِهِنَّ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(175) - له نهي زوبهیرموه دهلئیت: نبین زوبهیر لهوای ههموو نوژیژیک پاش نهوهی سهلامی دهدایهوه، دهیووت: «لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير، لا حول ولا قوة إلا بالله، لا إله إلا الله، ولا نعبد إلا إياه، له النعمة وله الفضل: وله الثناء الحسن، لا إله إلا الله مخلصين له الدين ولو كره الكافرون» . ودهیووت: پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم- لهپاش ههموو نوژیژیک نهه تههلیلهی دهووت» . تههلیل: واته زیکریک -لا إله إلا الله-ی تیدا بیت، واته: هیچ کهسیک شایستهی پهرستن نبیه بههق وراستی جگه له الله، وتنهها خوی شایهنی پهرستنه وهیچ هاوبهشیکی نبیه، ههموو مولک وسوپاسیک تنهها ههر بو نهوه، وئهو تواناداره له سهر ههموو کاریک، هیچ هیژ وتوانایهکمان نبیه تنهها نهوه نهبیئت لای نهوموه دیت، هیچ پهرستراویک ههق وراست نبیه، جگه له الله، به تنهها نهوه دهپهرستین وههموو نیعمت وفضلیک هی نهوه ومولکی نهوه، وههموو ومسفیکی جوان ههر بو نهوه، هیچ پهرستراویک ههق وراست نبیه جگه له الله دینداریمان به دلسوزی وئیخلاصهوه ههر تنهها بو نهوه نهگهرچی کافرمکانیش پییان ناخوش .(بیت [صهحیه]-[موسلیم گنراویهتیهوه])

شیکردنهوه:

پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم- لهپاش ههموو سهلامدانوهیهکی نوژیژی فهرز ؛ تههلیلی دهووت تههلیل: واتا زیکریت [لا إله إلا الله]ی تیدا بیت-، واتا: (لا إله إلا الله)، واته: هیچ پهرستراویک شایستهی پهرستن نبیه بههق وراستی جگه له الله

(وحده لا شريك له) واتا: تنهها خوی شایهنی پهرستنه وهیچ شریک و هاوبهشیکی نبیه له خودایهتی پهرستراویتی- وپهروردگاریتی وناو وسیفهتهکانیدا (له الملك) واتا: ههموو شتییک له گهردوندا ونهوهی لهنیوان ناسمانهکان وزمویه بهگشتی وبهرههایی تنهها مولکی نهوه

(وله الحمد (واتا: ههموو همد وسوپاسيک تنها هر بۆ ئهوه، لهگهل کاملی خویشستن و بهمهزندانان له ههموو کاتیکدا لهخوشی و ناخوشیدا
(وهو علی کل شیء قديرٌ)، واتا: وئهو تواناداره له سهر ههموو کاریک، توانا وهیز ودهسهلاتی کامله لهههموو پروویهکهوه، وهیچ شتیکی نییه که بی توانا بیست لهسهر کردنی، وهیچ شیک لهژیر دهسهلاتی دهرناچیت
(لا حول ولا قوة الا بالله)، واتا: هیچ هیز و توانایهکمان نییه تنها ئهوه نهبیست لای ئهوهوه دیت، و ناتوانین له حالیکهوه بگورین بۆ حالیکه تر، یان له سهریچییهوه برۆین بهرو گوزرایهلی؛ هیچ هیز و توانایهکمان لهسهر ئهم کاره نییه مهگهر به یارمهتی پهروهردگار و تهو مگول به ئهو زاته نهبیست
(لا اله الا الله، ولا نعبد الا إياه)، واتا: هیچ پهستراویک شایستهی پهستن نییه بهههق و راستی جگه له الله، و به تنها ئهو دهپهستن، ئهم زیکره جهختکردنهویه لهسهر خودایهتی پهستراویتی- الله، و نکولیکردنه له شیرک، و تنها ئهو شایستهی پهستنه-
(له النعمة وله الفضل)، واتا: وههموو نیعمهت و فزلیک هی ئهوه و مولکی ئهوه، تنها ئهو نیعمهتهکان دهخولقینیت و خاوهنیانه، و به فزلی خوئی دهیبهخشیت به ههریهکیکی بیهویت له بهندهکانی
(وله الثناء الحسن)، واتا: وههموو و مسفیکی جوان هر بۆ ئهوه، له زاتی مهزنی و سیفهتهکانی و کردهوه و نیعمهتهکانی، و له ههموو حالهتیکدا
(لا اله الا الله مخلصين له الدين)، واتا: هیچ پهستراویک شایستهی پهستن نییه بهههق و راستی جگه له الله، دینداریمان به دلسوزی و ئیخلاصهوه هر تنها بۆ ئهوه، واتا مومحیدین یهک خوا پهستن- له گوزرایهلی خوی گهوره؛ نهک بۆ ریایی و ناوبانگ بیست-
(ولو گرہ الکافرون)، واتا: ئهگهرچیش کافرهکانیش پێیان ناخوش بیست ئیمه جیگیر و دامهزراوین لهسهر تهو حید- یهک خوا پهستی- و پهستنی الله

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. موستهحهبه (سونهته (له پاش ههموو نوێزه فهرمهکان پارێزگاری له وتنی ئهم زیکرانه بکریت.
2. مسولمان شانازی به ئاینهکهی دهکات و دروشمهکانی دهردهخات ئهگهرچیش کافرهکان پێیان ناخوش بیست.
3. ئهگهر له فهرمووده و شهی (دبر الصلاة: پاش نوێژ (هات، ئهگهر ئهوهی له فهرموودهکهدا هاتوو؛ زیکر بیست ئهوا لهپاش سهلامدانهوه دهووتریت، بهلام ئهگهر نزا بیست؛ ئهوا لهپیش سهلامدانهوه له نوێژ دهووتریت.

(176) - عَنْ وَرَادٍ كَاتِبِ الْمُغِيرَةِ بْنِ شُعْبَةَ قَالَ: أَمَلَى عَلَيَّ الْمُغِيرَةُ بْنُ شُعْبَةَ فِي كِتَابٍ إِلَى مُعَاوِيَةَ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَقُولُ فِي ذُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ مَكْتُوبَةٍ: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(176) - له و مرادهوه نووسهرى موغيرهه كورى شو عبه دملئت :موغيرهه كورى شو عبه پيىمى ووت كه پياميك بنوسم بو موعاويه :بيغهمبر صلى الله عليه وسلم- لهپاش هممو نويزيكي فهرز دهيووت :«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ (واته) :هيچ پهرستراويك شايستهه پهرستن نيبه به ههق وراستى جگه الله كه تهنهها وتاكه وبى هاوتايه وهيچ هاوبهشيكي نيبه، هممو مولكيك نهو خاوهنداريهتي وههمو حمم و سوياسكردنيك تهنهها بو نهوه، ونهوه لهسهر نهجامداني هممو شتيك تواناداره، خودايه ؛ هيچ كهسيك ناتوانيت شتيك بگريتهوه وريگري لنيكات نهگهر تو ببهخشيت، وهيچ كهسيك ناتوانيت شتيك ببهخشيت نهگهر تو بيگريتهوه ونهيبهخشيت،»(خاوهن سامان ودهسهلات له پيش تودا دهسهلات وسامانهكهه هيچ سوودى بوى نابيت [صحيحه]-[بوخارى و موسليم هاوان لهسهرى]

شيكردنهوه:

بيغهمبر صلى الله عليه وسلم- لهپاش هممو نويزيكي فهرز دهيووت :لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ لَا مَانِعَ لِمَا أَعْطَيْتَ، وَلَا مُعْطِيَ لِمَا مَنَعْتَ، وَلَا يَنْفَعُ ذَا الْجَدِّ مِنْكَ الْجَدُّ (واته) :هيچ پهرستراويك شايستهه پهرستن نيبه به ههق وراستى جگه الله كه تهنهها وتاكه وبى هاوتايه وهيچ هاوبهشيكي نيبه، هممو مولكيك نهو خاوهنداريهتي وههمو حمم و سوياسكردنيك تهنهها بو نهوه، ونهوه لهسهر نهجامداني هممو شتيك تواناداره، خودايه ؛ هيچ كهسيك ناتوانيت شتيك بگريتهوه وريگري لنيكات نهگهر تو ببهخشيت، وهيچ كهسيك ناتوانيت شتيك ببهخشيت نهگهر تو بيگريتهوه ونهيبهخشيت، خاوهن سامان ودهسهلات له پيش تودا دهسهلات (وسامانهكهه هيچ سوودى بوى نابيت :

واتا دان دهنیم به وشه ی تەوحید -یەك خوا پەرستی- ئەویش (لا إله إلا الله) یه، بەندایەتی و پەرستن بەهەق تەنھا دەبێت بۆ الله بێت، و نكۆلی دەكەم بۆ هیچ یەكێك بەندایەتی و پەرستن بكرێت جگە لە الله، بۆیە هیچ پەرستراویك شایستەیی پەرستن نییە بە هەق و راست جگە لە الله، و دان دهنیم بەو هی بەتەواوی هەموو شتێك مۆلكی الله یه و ئەو خاوەنی هەموو شتێكە و هەموو حەمد و ستایشێك دەوترێت لەئاسمانەكان و زمویدا ؛ تەنھا شایستەییە بۆ الله بێت، ئەو لەسەر كردنی هەموو شتێك توانادارە، و ئەو هی قەدەری خودایە لە بەخشین یان نەبەخشین ؛ پەندانەو هی نییە، و لەلای ئەو زاتە ؛ دەولەمەند دەولەمەندیەكەیی سوودی بۆی نابێت بەلكو تەنھا كردهو هی چاك سوودی هەیه

لە سوودەكانی فەرموودەكە:

1. سونەتە ئەم زیكرە بووترێت لە پاش نوێژە فەرزەكان چونكە دەستەواژەكانی تەوحید - یەك خوا پەرستی- و حەمد و ستایشكردنی تێدایە
2. پەلەكردن بۆ جێبەجێكردنی سونەت و بڵاوكردنهو هی

(65102)

(177) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ سَبَّحَ اللَّهَ دُبُرَ كُلِّ صَلَاةٍ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَحَمِدَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، وَكَبَّرَ اللَّهَ ثَلَاثًا وَثَلَاثِينَ، فَتِلْكَ تِسْعَةٌ وَسِعُونَ، وَقَالَ تَمَامُ الْمِائَةِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، غُفِرَتْ خَطَايَاهُ، وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(177) - له نهبی هورمیره وه - رده زای خوای لنینت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم دهفر مونت: «هه رکه سیک پاش هه موو نوژیکی فهرز: (سی و سی جار بلت (سبحان الله)، (سی و سی جار بلت) الحمد لله)، (سی و سی جار بلت) الله اکبر)، نه مه نه وه ونو و سه ده هه م تهواو بکات به ووتنی: لا اله الا الله وحده لا شریک له، له الملك وله الحمد، وهو على كل شيء قدير*)؛ نهوا خوای گهوره له گونا هه کانی خوش ده بیت نه گهر گونا هه کانی وه کو که فی سهر ده ریاش بن) له زوریدا»*) . واته: هیچ پهر ستر او یک، ههق وراست نییه که شایه نی پهرستن بیت جگه له الله، و هیچ شهریک و هاو به شیک نییه و هه موو شتیک مولکی نه وه، و هه موو سوپاسیک هه بۆ نه وه، و نه وه له سهر نه جامدانی (هه موو کاریک تواناداره [صه حیه] - [موسلیم گیراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - لهم فهر موو ده مه دا باسی فزلی ته سیح کردن و ته حمید کرد و ته کبیر کردن و ته هلیل کردن ده کات له پاش نوژه فهرزه کاند، و به سته وهی و تنی نه م زیکرانه بهم شیوه و ژماره به به ستر او به و تنیان له پاش نوژه فهرزه مکان. و ته سیح کردن و اتا و تنی - سبحان الله - که نه میش به مانای دانپندانانه به وهی خودا دووره له هه موو که موکورتیهک و بنگهرده و پاکه له هه موو عیبیک، خودا خاوه نی نهوپهری کاملبونه له هه موو شتیکدا، کامله له ناوه کانی و سیفاته کانی و کرده مه کانی. ته حمید کردن: و اتا و تنی - الحمد لله - و نه میش و سف و ستایشکردنی خودایه - سبحانه و تعالی - به سیفاته کانی کاملبوون و ته کبیر کردن: و اتا و تنی - الله اکبر -، و نه میش ستایشکردنی خودایه به وهی له هه موو شتیک گهوره تره و خاوه نی شکوداری و مهز نیتی له ناسمانه کان و زمویدا و نهویش شکودار - العزیز - و دانایه - الحکیم - ه. و نه م فزله ی باسکراوه بریتیه له لیخوشبوون له تاوانه کان چونکه ه ووتنی نه م زیکرانه هوکاری لیخوشبوونه له تاوانه کان و سرینه میان، و مه به ستیش: تاوانه بچوکه کانه نهک تاوانه گهوره کان، چونکه ته نها ته به ی نه سوح ده بیته هو ی لیخوشبوون له تاوانه گهوره کان، خوای گهوره دهفر مونت: «إِنْ تَجْتَنَّبُوا كِبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ تُكْفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ» [النساء: 31]، واته: (نه گهر دوور بکه ونه وه لهو تاوانه گهورانه ی که لیتان قده ده

(کراوه ئهوا تاوانه بچووکه کانتان بۆ دهپوشین ودهتانهینه شوینیکی چاک و ریزدارهوه ئهوهی ئهم زیکرانه بخوینیت بهو شیوه ویرهی که باسکراوه جا ئهگهر پاش ماوهیهکی کهم بیت له تهواو بوونی نوێژکه یان به دانیشتنهوه یان به پیوه یان به ریکردنهوه یان رووی له قیبله بیت یان پشتی له قیبله بیت یان له ناو مزگهوت بیت یان له دهرهوهی مزگهوت بیت؛ ئهوا پاداشتی تهواوی بۆ دهنوسریت و خودا ستهم له کهس ناکات، وئهگهر پاش ماوهیهکی زۆر ئهنجایی بدات ئهوا ئهم فهزلهی له دهستچوووه که له فهرموودهکهدا باسکراوه بهلام پاداشتی زیکر کردنی بۆ ههمیه به شیوهیهکی گشتی. وله جوانی فهزلهکانی خودا ئهوهیه که لێخۆشبوون له ههموو تاوانهکان دهگریتهوه چهندیک زۆریش بن، وئاماژه بۆ زۆری تاوانهکان لهم فهرموودهیهدا دهستنیشانکراوه که -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: واین، کانت مثل زبد البحر (واته): ئهگهر گوناوهکانی وهکو کهفی سههر دهریاش بن -له زۆریدا- وئهم بره ژمارهیهی لێردها باسکراوه بۆ ووتتی: سبحان الله والحمد لله والله أكبر (سی و سی جار جار بۆ ههریهکیک لهم زیکرانه دهووترین بهههر شیوهیهک بیهویت، وپاشان یهک جار *دهلێت): لا إله إلا الله وحده لا شريك له، له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير (واته: ههچ پهڕستراویک حق وراست نییه که شایهنی پهڕستن بیت جگه له الله، وههچ) *، شهڕیک وهاوبهشیکی نییه، وههموو شتیک مولکی ئهوه، وههموو سوپاسیک ههر بۆ ئهوه (وئهو لهسههر ئهنجامدانی ههموو کاریک تواناداره

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(10948)

(178) - عن أبي أمامة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من قرأ آية الكرسي في دبر كل صلاة مكتوبة لم يمنعه من دخول الجنة إلا أن يموت». وفي رواية: «وقل هو الله أحد». [صحيح] - [رواه النسائي، والرواية الأخرى أخرجها الطبراني]

(178) - له نهبی ئوماموه -رهزای خوای لیبت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «ههركهسیك (نایهتی کورسی) بخوینیت له پاش ههموو نوژیکی فهرز؛ نهوا هیچ شتیک ریگر نابیت لهوهی بجیته بههشتهوه جگه له مردن نهبت». وله «گیرانهویهکدا: «و) قل هو الله أحد -سورهی الإخلاص- (؛ بخوینیت [صحیحه]- طه به رانی] گبرایه تیه وه - نه سائی گبرایه تیه وه

شیگردنه وه:

نهم فهرمودیه فهرز و مهرزی خویندنهوهی (نایهتی کورسی) (رونده کاته وه که له (سورهی البقرة) (دا هیه، خوای گه وه دهفرمویت { :الله لا إله إلا هو الحي القيوم لا تأخذه سنة ولا نوم له ما في السموات وما في الأرض من ذا الذي يشفع عنده إلا بإذنه يعلم ما بين أيديهم وما خلفهم ولا يحيطون بشيء من علمه إلا بما شاء وسع كرسيه السموات والأرض ولا يؤدّه جفطهما وهو العلي العظيم [البقرة: 255] [واته} :الله نهو خودایهیه که هیچ پهرستراویک همق وراست نییه که شایهنی پهرستن بیت جگه له نهو، ههمیشه زیندوه وتمدبیرکار وراگری (بوونه وه ره کانه)، و وه نهوز نایگریت وناخویت، ههرچی له ئاسمانه کان وزه ویدیایه مولکی نهوه، کئ هیه لهو رۆژدا بتوانیت تکا وشهفاعت له لای نهو بکات مهگر به ریگاپیدان وئیزنی نهو زاته مهزنه نهبت، ئاگاداره به نهوهی له پیشهوهی (نادهمی (یه و) نهوهی له دنیا له بهر دهستیاندایه (نهوهی له پاشهوهیتهی) له رۆژی دواپی بویان نامادهکراوه)، وکس ناگای نییه له هیچ شتیک له زانین وزانیاری نهو (خودا (یه مهگر بهوهی که خوی بیهویت) (بیهخشیت پنیان)، کورسیهکهی *خودا ههموو ئاسمانه کان (زهوهی گرتوتهوه، وپاریزگاری کردنی ئاسمانه کان وزهوهی بو خودا ئاسانه و) گران نییه وهر نهو بلنده پلهوپایهی مهزن وگهوهیه. {له پاش ههموو نوژیکی فهرز نهم نایهته سونهته بخویندریت، و فهرزله کهش بریتیه له چوونه بههشت یان نهگر له ماوهیهک پاش ووتنی نهو نایهته بمریت نهوا دهچته بههشتهوه) *. کورسی :دروستکراویکی مهزنی خودایه وعرش له کورسی گهورمتره، وکورسی نهو شوینهیه خودا پنیهکانی لهسهری یان (له نیوی دادمیت)

له سووده کانی فهرمووده که:

(10950)

(179) - عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: حَفِظْتُ مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ رَكَعَاتٍ: رُكْعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ، وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَهَا، وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْمَغْرِبِ فِي بَيْتِهِ، وَرُكْعَتَيْنِ بَعْدَ الْعِشَاءِ فِي بَيْتِهِ، وَرُكْعَتَيْنِ قَبْلَ صَلَاةِ الصُّبْحِ، وَكَانَتْ سَاعَةً لَا يَدْخُلُ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِيهَا، حَدَّثَنِي حَفْصَةُ أَنَّهُ كَانَ إِذَا أَدَّانَ الْمُؤَذِّنُ وَطَلَعَ الْفَجْرُ صَلَّى رُكْعَتَيْنِ، وَفِي لَفْظٍ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يُصَلِّي بَعْدَ الْجُمُعَةِ رُكْعَتَيْنِ. [صحيح] - [متفق عليه بجميع رواياته]

(179) - له عبداللهی کوری عومرهوه -رہزای خویان لیئیت- دملیت: ده رکاتم لہبرکرد
له پیغمبرموه -صلی الله علیه وسلم- (له نویژه سونہتہکان: (دوو رکات پیش نویژی نیوہرو
ودوو رکات پاشی، ودوو رکات پاش نویژی مہغریب لہمالہکھیدا، ودوو رکات پاش نویژی
عیشا لہمالہکھیدا، ودوو رکات پیش نویژی بہیانی، کاتیکی دیاریکراو کھس نہدمچوو بو
لای پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ؛ حفسہ پیمی ووت: نھگمر بانگبیژ بانگی بدایہ
،بہرہبیان دہربکھوتایہ ؛ پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دوو رکاتی دہکرد
ولہگنرانہومیہکدا: پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- لہپاش نویژی ہینی دوو رکاتی دہکرد
[صحیحہ]-[بوخاری و موسلیم ہاوران لہسہری بہ ہہموو ریویاہتہکانی]

شیکردنہوہ:

عبداللهی کوری عومر -رہزای خوی لیئیت- پرونیدہکاتہوہ کہ ده رکات نویژی
سونہتی لہبرکردوہ له پیغمبرموه -صلی الله علیه وسلم-، وپیان دہوتریت سونہتہ
راتیہکان، کہ بہم شیوہیہ: دوو رکات لہپیش نویژی نیوہرو، ودوو رکات لہپاشی، دوو
رکات لہپاش نویژی مہغریب لہمالہکھیدا، دوو رکات لہپاش نویژی عیشا لہمالہکھیدا، دوو
رکات پیش نویژی بہیانی، بہم شیوہیہ ده رکاتہکھ سہبارہت بہ نویژی ہینی ؛ دوو رکات
لہپاشی.

له سووده کانی فهرمووده که:

1. نھجامدانی نھم نویژه سونہتہ راتیانہ وہردہوامبوون لہسہر نھجامدانیان ؛ سونہتہ
2. نھجامدانی نویژه سونہتہکان لہمالہوہ ؛ ریگہپیڈراوہ

(180) - عن عائشة رضي الله عنها أن النبي صلى الله عليه وسلم كان لا يدع أربعاً قبل الظهر ورَكَعتين قبل الغَدَاة. [صحيح] - [رواه البخاري]

(180) - له عائشهوه -رمزای خواى لنبیت- دملیت: «پیغمبر صلی الله علیه وسلم هرگز وازی نهده هینا له نهجاندانی چوار رکاتی سونهت له پیش نویژی نیوهرو و دوو رکاتی سونهت له پیش نویژی بهیانی [صحه] - [بخاری گراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- بهردهوام بوو له سهر نهجاندانی چوار رکاتی سونهت پیش نویژی نیوهرو، وئهمیش پیچوانه ی گیرانه وه که ی نبین عومر نییه -رمزای خواى لنبیت- که دملیت: صَلَّيْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ الظُّهْرِ [... البخاري [واته): دوو رکاتی سونهتم پیش نویژی نیوهرو نهجامدا له گهل پیغمبر صلی الله علیه وسلم- (...، وکوکردنه وه ی نهم دوو گیرانه وه بهم شیویه دملیت، هندیک جار چوار رکات وهندیک جار دوو رکاتی نهجامدهدا له پیش نویژی نیوهرو وهردوو گیرانه وه که باسی هردو وکیان کردوه، وئهمیش له زوربه ی پرسته سونهت هکان هن. چوار رکات نویژی سونهت نهجامدهدریت به دوو سهلامدانه وه وانا دوو رکات دوو رکات، وئهمگر هر چوار رکاته که پیکه وه بکات به یهک سهلامدانه وه نهوا درسته. وپیغمبر صلی الله علیه وسلم- بهردهوام بوو له سهر نهجاندانی دوو رکاتی سونهت پیش نویژی بهیانی وله هندیک گیرانه وهدا تهنا نهت له سهفریشدا نهجامی دهدا

له سووده کانی فهرمووده که:

(181) - عَنْ أَبِي قَتَادَةَ السَّلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيَرْكَعْ رَكَعَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يَجْلِسَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(181) - له ئه‌بی قه‌تاده‌ی سه‌له‌میه‌وه -هرزای خوای لیبیت- که پیغمبه‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: «ئه‌گه‌ر یه‌کیکتان چووه نیو مزگه‌وته‌وه ؛ با دوو رکات» [ئه‌نجامبات پیش ئه‌وه‌ی دابنیشیت] [صه‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له‌سه‌ری]

شیگردنه‌وه:

پیغمبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ئامۆژگاری کردووه که هه‌رکه‌سیک چووه نیو مزگه‌وته‌وه ؛ له هه‌رکاتیک و بو هه‌رمه‌به‌ستیک بیت، ده‌بیت دوو رکات نوێز بکات پیش ئه‌وه‌ی دابنیشیت وئهمیش پێی ده‌ووتریت دوو رکاتی (ته‌حیه‌ت ئه‌لمه‌سجید:تحیه‌ (المسجد:سلاوکردن له مزگه‌وت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ئه‌نجامدانی دوو رکات سونه‌ته ؛ له‌کاتی چوونه نیو مزگه‌وت وپیش دانیشتن، پێی ده‌ووتریت: دوو رکاتی (ته‌حیه‌ت ئه‌لمه‌سجید:تحیه‌ المسجد)
2. ئهم فهرمانه له‌سه‌ر ئه‌و که‌سه‌یه که ده‌یه‌ویت دابنیشیت له نیو مزگه‌وتدا، بۆیه هه‌رکه‌سیک بچینه نیو مزگه‌وته‌وه وده‌ربچیت ودانه‌نیشیت ؛ فهرمانه‌که نایگریته‌وه
3. ئه‌گه‌ر نوێزخوین بچینه نیو مزگه‌وته‌وه و خه‌لکی له‌نوێژی به‌کۆمه‌لدا بن، وئهمیش له‌گه‌ڵیان بچینه نیو ریزه‌وه ؛ ئهمه شوینی ئه‌و دوو رکاته ده‌گرینه‌وه وپێویست ناکات ئه‌نجامی بداته‌وه

(65091)

(182) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أنَّ رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا قُلْتَ لِصَاحِبِكَ: أَنْصِتْ، يَوْمَ الْجُمُعَةِ، وَالْإِمَامُ يَخْطُبُ، فَقَدْ لَعُوتَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(182) - له ئهبي هورهيره وه -هرزاي خواي لئيبت- كه پيغمبهرى خدا -صلى الله عليه وسلم- دهفهرمويت :«ئهگهر به هاوړيکهت بلتيت :بيدهنگ به له روژى ههينى له کاتيکدا «وتار خوین وتار ددهات؛ ئهوا تو قسهيهکى پوچ وبهتالت وتووه [صحيحه]- [بوخارى و] [موسليم هاودان له سهري]

شيکردنه وه:

پيغمبهر -صلى الله عليه وسلم- پرونيدهکاته وه كه يهکيک له ئهدهبه واجبهکان له سههر ئهوانهى ئامادهى نويزى ههينى دهن برتته له :بهجوانى گويگرتن بو وتاربيژ ؛ بوئوهى بير له ئاموژگاريهکان بکاته وه، و ههرکه سيک قسهيهک بکات ؛ لهکاتيکدا ئيمام وتار ددهات - ئهگهر چيش قسهيهکى کهم بيت- ؛ وهکو بهيهکيکى تر بلتيت) :بيدهنگ به (و) گوييگره)، ئهوا فهزلى نويزى ههينى لهدهستچووه

له سوودهکانى فهرمووده که:

1. حهرامبوونى قسهکردن لهکاتى وتاردا، ئهگهر چيش بو نههى کردن بيت له ههله يان وه لامدانهوى سهلام يان وه لامدانهوى ئهوهى دهپژميت
 2. ئهوه که سانه ناگريته وه كه قسه له گهل ئيمام دهکهن يان ئيمام قسهيان له گهلدا دهکات
 3. قسهکردن لهنيوان دوو وتار که لهکاتى پيويستيدا ؛ ريگهپيډراوه
 4. ئهگهر پيغمبهر -صلى الله عليه وسلم- باسکرا لهکاتى وتاردا و ئيمام خهريکى وتاردان بو ؛ ئهوا بهنهينى سهلاتى له سههر ددهيت وسهلامى ليدهکهيت، و ووتنى (ئامين)
- لهپاش نزاکردنيش بههمان شيوه

(183) - عن عمران بن حصين رضي الله عنه قال: كَانَتْ بِي بَوَاسِيرُ، فَسَأَلْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنِ الصَّلَاةِ، فَقَالَ: «صَلِّ قَائِمًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَقَاعِدًا، فَإِنْ لَمْ تَسْتَطِعْ فَعَلَى جَنْبٍ».

[صحيح] - [رواه البخاري]

(183) - له عمران کوری حوصهینهوه دهلئیت: تووشی مایهسیری هاتبووم، پرسیارم له پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- کرد دهر بارهی نوێژ کردن (بهم حالتهوه)، فهرمووی: «به پیوه نوێژ بکه، نهگهر ناتوانیت نهوا به دانیشتنهوه نهجامی بده، خو نهگهر ههر ناتوانیت نهوا به پالکهوتنهوه نوێژ بکه [صهحیه]-[بوخاری گبراو یه تیه وه]

شیکردنهوه:

پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- پرووئیدهکاتهوه که ئهسل له نوێژ کردن ئهوهیه بهپیوه ئهجامبدرئیت، مهگهر لهحالهتی بی تواناییدا، نهوا به دانیشتنهوه ئهجامی دهدات، وئهگهر بهم حالتهوه نهتوانئیت نهوا بهپالکهوتنهوه نوێژ دهکات

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فهرزئیتی نوێژ کردن لهسهر مروّف لاناچئیت؛ ههتا ئهقلى جیگیر بئیت، وئهجامدانى به حالهتیک یان بهحالهتیکى تر بهپیى توانایهتی.
2. لئبوردهی وئاسانى شهريعهتهکانى (ئاینى ئیسلام ؛ بهنده هینده پهرستن ئهجامدهدات که دهتوانئیت

(10951)

(184) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «صَلَاةٌ فِي مَسْجِدِي هَذَا خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ صَلَاةٍ فِيَمَا سِوَاهُ إِلَّا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(184) - له نهبی هورمیره وه - برهزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«نویشکردن لهم مزگهوتی من خیری زیاتره له هزار نویشکردن .«لهمزگهوتی تر، جگه لهمزگهوتی حرام نه بیت [صحیح]- بوخاری و موسلیم هاوران [لهسهری]

شیکردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فزل وپاداشتی نویشکردن پروندهکاتوه له مزگهوتی که پاداشتی زیاتره له هزار نویشکردن له مزگهوتی تر له مزگهوتی سهر زوی، جگه له مزگهوتی حرام نه بیت له مهککهی پیروز ؛ که پاداشتی نویشکردن تییدا زیاتره له پاداشتی نویشکردن له مزگهوتی سهره وerman

له سووده کانی فهرمووده که:

1. چهنده ها جار بونی پاداشتی نویشکردن له مزگهوتی حرام و مزگهوتی نه بوی
2. نویشکردن لهمزگهوتی حرام خیرتره له نویشکردن له مزگهوتی کانی تر ؛ به سهد هزار جار.

(65090)

(185) - عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ لَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ عُثْمَانَ بْنَ عَفَّانَ أَرَادَ بِنَاءَ الْمَسْجِدِ فَكَّرَهُ النَّاسُ ذَلِكَ، وَأَحَبُّوا أَنْ يَدْعُهُ عَلَى هَيْئَتِهِ، فَقَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ بَنَى مَسْجِدًا لِلَّهِ بَنَى اللَّهُ لَهُ فِي الْجَنَّةِ مِثْلَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(185) - له مهحمودی کوپی لهبیدهوه -رهمزای خوای لئیبیت- دهلئیت: عوسمانی کوپی عهفان ویستی مزگهوتهکه جاریکی دروست بکاتهوه وخه لکیش پییان ناخوش بوو، وحه زیان کرد مزگهوتهکه وهکو خوی بمینئتهوه، ئهوش ووتی: گویم له پیغه مبهی خودا بووه -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرممو: «هه رکه سیک مزگهوتیک له پیناو خوای گهوره دروست بکات؛ نهوا خوای گهوره (بو دروست دهکات له بهه شتدا وهکو نهوه [صه حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکردنهوه:

عوسمانی کوپی عهفان -رهمزای خوای لئیبیت- ویستی مزگهوتهکه ی پیغه مبهی -صلی الله علیه وسلم- دروست بکاتهوه به شیویهکی چاکتر لهوه ی لهسری دروستکراوه، خه لکی هزیان بهمه نهکرد؛ چونکه گۆرینی مزگهوته لهو شیویه لهسهردهمی پیغه مبهی -صلی الله علیه وسلم- بنیات نرابوو، له خشتی قور دروستکراوو وسهقی له لقی دارخورما بوو، بهلام عوسمان ویستی به بهرد وگهچ دروستی بکاتهوه، عوسمان -رهمزای خوای لئیبیت- پینانی ووت ئهو گویی له پیغه مبهی -صلی الله علیه وسلم- بووه که فیرموویته: ئهوه ی مزگهوتیک دروست بکات له پیناو رهمزاهندی خوای گهوره نهک بو ریا وناوبانگی بیت، خوای گهوره بههاوشیویه کردموهکه ی پاداشتی دهاتهوه، وئهم پاداشته بریتیه لهوه ی: خوای گهوره وهکو ئهوه مالنکی بو دروست دهکات له بهه شتدا

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نامۆزگاری کردن بو دروست کردنی مزگهوت، وروونکردنهوه ی فەزل وپاداشتی ئهم کردموه مهزنه
2. فەزل وپاداشتی دروستکردنی مزگهوت؛ نوێکردنهوه وفر او انکردنی مزگهوتیش دهگرئتهوه
3. وروونکردنهوه ی گرنگی دلسۆزی -ئیخلاص- بو خوای گهوره -سبحانه وتعالی- له ههموو کردموهکانی بهندهدا

(186) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما من صاحب ذهب، ولا فضة، لا يُؤدِّي منها حقَّها إلا إذا كان يوم القيامة صُفِّحَتْ له صَفَائِحُ من نار، فَأُحْمِيَ عليها في نار جهنَّم، فيُكْوَى بها جَنْبُهُ، وَجَبِينُهُ، وَظَهْرُهُ، كَمَا بَرَدَتْ أُعِيدَتْ له في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة، حتى يُقْضَى بين العباد فيرى سَبِيلَهُ، إما إلى الجنة، وإما إلى النار». قيل: يا رسول الله، فالإبل؟ قال: «ولا صاحب إبل لا يُؤدِّي منها حقَّها، ومن حقَّها حَلَبُها يوم وُرْدَها، إلا إذا كان يوم القيامة بُطِحَ لها بِقَاعٍ قَرَقَرٍ. أَوْفَرَ ما كانت، لا يَفْقِدُ منها فَصِيلا وَاحِداً، تَطَّوُّهُ بِأَخْفَافِها، وَتَعْصُهُ بِأَفْوَهِها، كلما مرَّ عليه أو لآها، رَدَّ عليه أُخْرَها، في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة، حتى يُقْضَى بين العباد، فيرى سَبِيلَهُ، إما إلى الجنة، وإما إلى النار». قيل: يا رسول الله، فالبقر والغنم؟ قال: «ولا صاحب بقر ولا غنم لا يُؤدِّي منها حقَّها، إلا إذا كان يوم القيامة، بُطِحَ لها بِقَاعٍ قَرَقَرٍ، لا يَفْقِدُ منها شيئا، ليس فيها عَقْصَاءٌ، ولا جَلْحَاءٌ، ولا عَضْبَاءٌ، تَنْطَحُهُ بِقُرُونِها، وَتَطَّوُّهُ بِأَظْلَافِها، كَمَا مرَّ عليه أو لآها، رَدَّ عليه أُخْرَها، في يوم كان مقداره خمسين ألف سنة حتى يُقْضَى بين العباد، فيرى سَبِيلَهُ، إما إلى الجنة، وإما إلى النار». قيل: يا رسول الله فالخيل؟ قال: «الخيل ثلاثة: هي لِرَجُلٍ وَزُرٌّ، وهي لِرَجُلٍ سِتْرٌ، وهي لِرَجُلٍ أَجْرٌ. فَأَمَّا التي هي له وَزُرٌّ فَرَجُلٌ رَبَطَها رِياءً وَفَخراً وَنِواءً على أهل الإسلام، فهي له وَزُرٌّ، وأما التي هي له سِتْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَها في سبيل الله، ثم لم يَنْسَ حَقَّ الله في ظُهورِها، ولا رِقَابِها، فهي له سِتْرٌ، وأما التي هي له أَجْرٌ، فَرَجُلٌ رَبَطَها في سبيل الله لأهل الإسلام في مَرْجٍ، أو رَوْضَةٍ فما أَكَلَتْ من ذلك المَرْجِ أو الرَوْضَةِ من شيء إلا كُتِبَ له عَدَدَ ما أَكَلَتْ حسنات وكتب له عَدَدَ أَرْوَائِها وَأَبْوَائِها حسنات، ولا تَقْطَعُ طَوْلَها فَاسْتَنْتَّ شَرَفاً أو شَرَفَيْنِ إلا كُتِبَ الله له عَدَدُ آثَارِها، وَأَرْوَائِها حسنات، ولا مَرَّ بها صَاحِبُها على نَهْرٍ، فَشَرِبَتْ منه، ولا يُريد أن يَسْقِيها إلا كُتِبَ الله له عَدَدَ ما شَرِبَتْ حسنات» قيل: يا رسول الله فالخُمُرُ؟ قال: «ما أُنْزِلَ عليَّ في الخُمُرِ شيء إلا هذه الآية الفادَّةُ الجامعة: ؟ فمن يعمل مثقال ذرة خيراً يره ومن يعمل مثقال ذرة شراً يره؟

[الزلزلة: 7 - 8]. [صحيح] - [متفق عليه]

(186) - له نهي هورهيره - رهزاي خوي لبييت - كه پيغمبر صلى الله عليه وسلم دهفرمويث : «ههراوهني زيروزيويك مافهكهي (زهكاتهكهي) نهداث له روژي قيامهتدا پلنتي ناگريني بو ناماده دهكريت كه له ناگري دوزهخدا سوور كراوتهوه، لاتهنشت و نيوچاوان وپشتي پي داخ دهكريت، ههراكاتيك (پلنتهكان (سارد بوونهوه دووباره گهرم دهكرينهوه، له روژيكدا كه ماوهكهي پهنجا هزار ساله، ههتا دادوهري لهنيوان ههموو بهندهكاندا تهواو دهكريت، پاشان ريگهي پينيشان دهرتيت يان بو بههشت يان بو دوزهخ»، ووترا : نهي پيغمبري خودا، نهي چي سهارهت به وشتري؟ فرموي : «خاوهني وشتريش ههندي له مافهكهي نهوهيه له روژي هينانيدا بو سهر ناو بو دوشين دهبيت بهشي نهداراني لبيدريت؛ نهگهر ناله روژي قيامهتدا نهو كهسهي) كه زهكاتي له وشتريهكان نهاده (لهسهر رووي فريدهدريته سهر بيابانيكي تهختي ساف، وشتريهكان دين قهلهوتر وگهورهتره دهن تهنانهت بينچوهكانيشيان لهگهلايه، پني پيدينين وگازي ليندهگرن، كاتيك نهوانهي سهرهتا تهواو دهن ودينه كوتايي سهر له نوي دهستپيدهكهنهوه به دريژايي روژيك كه ماوهكهي پهنجا هزار ساله ههتا دادوهري له نيوان ههموو بهندهكاندا تهواو دهبيت، پاشان) نهو كهسهي نهمهي بهسهردا هات بههوي زهكات نهداث له وشتريدا) ريگهي خوي پينيشان دهرتيت، يان بو بههشت يان بو دوزهخ»، ووترا : نهي پيغمبري خودا، نهي چي سهارهت به گاهل (گا ومانگا (وپهز) مهرو بز)؟ فرموي : «ههرا، خاوهنيكي نهمانه نهوهي كه لهسهر پيوسته نهيبهخشيت، كاتيك روژي قيامهت ديت له سهر رووي فريدهدريته سهر بيابانيكي تهختي ساف، هيچيان قوچ كهوانهي يان كول يان شاخ شكاو نين، به قوچ له خاوهنكانيان ددهن، كاتيك نهوانهي سهرهتا تهواو دهن ودينه كوتايي سهر له نوي دهستپيدهكهنهوه بو ماوهي دريژايي روژيك كه ماوهكهي پهنجا هزار ساله ههتا دادوهري له نيوان ههموو بهندهكاندا تهواو دهكريت، پاشان) نهو كهسهي نهمهي بهسهردا هات بههوي زهكات نهداث له گاهل وپهزدا (ريگهي خوي پينيشان دهرتيت، يان بو بههشت يان بو دوزهخ»، ووترا : نهي پيغمبري خودا، نهي چي سهارهت به نهسپ؟ فرموي : «نهسپ سي جوهر : بو هنديك كهس هوي توشبوونه به تاوان، بو هنديكيش هوي پاراستن وپوشينه، بو هنديكي تريش هوي دهستكهوت وپاداشته، جا نهوهي كه تاوانه بوي : پياويكه بو خودرخستن وشانازي ودرياهتي موسلمانان رايجرتوه، نهوه بو نهو تاوانه نهوهش بوي دهبيت قهلان و هوي پاراستني له ناگر : كهسيكه له پيناو خودا رايجرتبيت، مافي خودا فهراموش ناكات له بهكارهينانيدا بو سواي وبهخشيني بو جهاد، نهمه بوي دهبيت قهلان، بهلام نهوهي كه بووه هوي پاداشت بوي : نهوه كهسيكه له پيناو خودا رايجرتبيت بو بهرزهوندي موسلمانان، له دهشتيكي فراواني سهوزاييدا، ههموو نهو گزوگيايانهي لهو دهشته فراوانه سهوزهدا دهخوات بوي دنوسرين به چاكه به نهندازهي نهوهي خواردوويهتي، تهنانهت ههموو

پاشه‌پرو و میزه‌کەیشی به چاکه بۆی دهنووسریت، نه‌گەر په‌ته‌که‌ی بیچریت ته‌پۆلکه‌یه‌ک یان دوو ته‌پۆلکه‌ سهرکه‌وت خودا به‌ قه‌در جینی پێکانی و پاشه‌پروکانی چاکه‌ی بۆ تۆمار ده‌کات، کاتیک خاوه‌نه‌که‌ی ده‌بیاته‌ سهر ههر چه‌م ورووباریک بۆ نه‌وه‌ی ناوی بدات، خودا به‌ نه‌ندازه‌ی نه‌و نه‌وه‌ی ده‌یخواته‌وه‌ چاکه‌ی بۆ دهنوسیت»، ئینجا و ترا: نه‌ی چی سه‌بارت به‌ گویدریژ؟ فهرمووی: «دهرباره‌ی گویدریژ هه‌چم بۆ دانهبه‌زیوه‌ به‌لام ئهم ئایه‌ته هه‌یه‌ که‌ ناوازمیه‌ و گشتگیره‌، {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ} 7 (وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) 8 [الزلزله‌]، واته‌: ئهمجا ههرکه‌سێک به‌ نه‌ندازه‌ی گهردیله‌یه‌کی ههره‌ ورد چاکه‌ و خیری کردبیت ده‌بیینته‌وه‌ 7 (ئهمجا ههرکه‌سێک به‌ نه‌ندازه‌ی گهردیله‌یه‌کی ههره‌ {ورد خراپه‌ و شه‌ری کردبیت ده‌بیینته‌وه‌} 8) [صه‌حیحه‌]-[بوخاری و موسلیم هاوردان له‌ سه‌ری]

شیکردنه‌وه‌:

ههر خاوه‌نیکی ئالتون وزیو که‌ زه‌کاته‌که‌یان دهرنه‌کات ئه‌وا له‌ روژی قیامه‌دا پلێتی ئاگرین ده‌کرێته‌ سهر لاشه‌ی له‌ دۆزه‌خدا، بۆیه‌ به‌م پلێتانه‌ ته‌نێشته‌کانی و لاکانی و ناوچه‌وانی و پشته‌ی داخ ده‌کریت، ههرکاتیک ئهم پلێتانه‌ سارد ببه‌وه‌ دیسانه‌وه‌ گهرم ده‌کرینه‌وه‌ له‌ روژیکدا که‌ ماوه‌که‌ی هه‌نده‌ی په‌نجا هه‌زار ساله‌ هه‌تا خۆی گه‌وره‌ دادومه‌ری جێیه‌جی ده‌کات (ته‌واو ده‌کات (له‌ نێوان به‌نده‌کاندا، پاشان رێگای پێنیشاندهریت به‌ره‌و به‌هه‌شت یان دۆزه‌خ ئالتون وزیو واجبه‌ زه‌کاتیان لێده‌ریکریته‌ له‌ هه‌موو حاله‌تیکدا به‌و شیوه‌یه‌ی له‌ شه‌ریعه‌دا باسکراوه‌، ههرکه‌سێک زه‌کاته‌که‌یان دهرنه‌کات ئه‌وا ئه‌و سزایه‌ی بۆ هه‌یه‌ که‌ پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له‌م فهرمووده‌یه‌دا باسی ده‌کات. وه‌هه‌وه‌ها -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رمویت: له‌ روژی قیامه‌دا ئه‌و که‌سه‌ی -که‌ زه‌کاتی له‌ وشته‌رمان نه‌داوه‌-: (مه‌به‌ست ئه‌وه‌یه‌ ئه‌گەر خاوه‌نی وشته‌ر زه‌کات نه‌دات به‌و شیوه‌یه‌ی خۆی گه‌وره‌ له‌سه‌ری واجبی کردوه‌ له‌ وشته‌رمان یان له‌ روژی دۆشینیان و برندیان بۆ ئاودان به‌شی نه‌داران و رێبووانی لێنه‌دات). له‌ سه‌ر رووی فرێده‌مه‌ریته‌ سه‌ر بیابانیکی ته‌ختی ساف، وشته‌رمان دین قه‌له‌وتر و گه‌وره‌تره‌ ده‌بن ته‌نانه‌ت بێچوومه‌کانیشیان له‌گه‌ڵدايه‌، پێی پێدنه‌ن و گازی لێده‌گرن: (له‌ گیرانه‌وه‌ی -مسه‌لم- دا): وشته‌رمان گه‌وره‌تر ده‌بنه‌وه‌ ((، ئه‌مه‌یش به‌ گه‌وره‌تر بوونیان و زۆرتر بوونیان و به‌هه‌زتر بوونی لاشه‌یان و هه‌و زیادکردنی سزا بۆ ئه‌و که‌سه‌ی زه‌کاتی لێیان نه‌داوه‌ و به‌شی نه‌دارانی نه‌داوه‌، و ئهم به‌هه‌زی و گه‌وره‌بوونه‌ و ده‌که‌ن پێ خسته‌ سه‌ر خاوه‌نه‌که‌یان به‌ناز و ته‌ربێت ههرکاتیک پێ بخه‌نه‌ سه‌ری و به‌سه‌ریدا تێپه‌ر ببن هه‌روه‌کو له‌ فهرمووده‌که‌دا هاتوه‌). کاتیک ئه‌وانه‌ی سه‌ره‌تا ته‌واو ده‌بن و دینه‌ کۆتایی سه‌ر له‌ نوێ ده‌ستپێده‌که‌نه‌وه‌ بۆ ماوه‌ی درێژیای روژیک که‌ ماوه‌که‌ی په‌نجا هه‌زار ساله‌ هه‌تا دادومه‌ری له‌ نێوان هه‌موو به‌نده‌کاندا ته‌واو ده‌کریت، پاشان ئه‌و که‌سه‌ی ئه‌مه‌ به‌سه‌ردا هات به‌هۆی (زه‌کات نه‌دان له‌ وشته‌ردا- رێگه‌ی خۆی پێنیشان دهریت، یان بۆ به‌هه‌شت یان بۆ دۆزه‌خ

واتا سزای بۆ سەر ئەم کەسە بەردەوام دەبێت هەر کە کۆتا و شتر تەواو بوو لە پێ خستنه سەر خاوەنەکانیان کە زەهکاتی نەداوه لە دنیادا لە مافی ئەو و شترانە دیسانەوه و شتری یەكەم دەگەرێتەوه بۆ پێ خستنه سەر لاشەى ئەمیش بۆ رۆژیک بەردەوام دەبێت کە ماوهکەى پەنجە هەزار سألە). ووترا: ئەى پێغەمبەرى خودا، ئەى چى سەبارەت بە گاگەل -گا و مانگا- و پەز مەرو بزن-؟ فەرمووی: «هەر خاوەنێكى نەمانە ئەوهى کە لەسەرى پێویستە- نەبەخشیت، کاتیک رۆژى قیامەت دیت، لە سەر رووى فەزەدریتە سەر بیابانێكى تەختى ساف،، هەتا کۆتایى بەم بەشە: (نەوانەى زەهکاتى گاگەل و پەز دەرناکەن هەمان سزای نەوانەیان هەیه کە زەهکاتى و شتر دەرناکەن، ئەو ناژەلانى قوچیان هەیه بە قوچ لە خاوەنەکەیان دەدەن بۆ ئەوهى نازار و لێدانەکە بەنیشتر بێت). ووترا: ئەى پێغەمبەرى خودا، ئەى چى سەبارەت بە نەسپ؟ فەرمووی: «نەسپ سى جۆره: بۆ هەندیک کەس هوى توشبوونه بە تەوان، بۆ هەندیکیش هوى پاراستن و پۆشینە، بۆ هەندیکى تریش هوى دەستکەوت و پاداشتە: (واتا سەبارەت بە نەسپ سى جۆره: جۆرى یەكەم/ جا ئەوهى کە تەوانە بۆى: پیاویکە بۆ خۆدەرخستن و شانازی و دژایەتى مۆسلمانان رايگرتووه، ئەوه بۆ ئەو تەوانە: (نەم پیاوه نەسپى رايگرتووه بۆ ریا و شانازی کردن و خۆبەرزکردنەوه بەسەر خەلکى و دژایەتیکردنى ئیسلام، بۆ نەم کەسە تەوان دەنووسریت و سزاکەى وەردەگرتیت لە قیامەتدا. جۆرى دووهم/ ئەوهش بۆى دەبێتە قەلغان و هوى پاراستنى لە ناگر: کەسێکە لە پێناو خودا رايگرتبێت، مافی خودا فەرامۆش ناکات لە بەکارهێنانیدا بۆ سواری و بەخشینی بۆ جیهاد، ئەمە بۆى دەبێتە قەلغان: (واتا ئەو نەسپەى خاوەنەکەى بەکاریدەهێنیت بۆ پێداویستى خۆى بەهوى بەرھەمەکانى و شیرى، و شتومەک هەنگرتن لەسەرى؛ بۆ ئەوهى خۆى بپاريزیت لە پرسىارکردن لە خەلکى ئەگەر ئەم کردەوهیهى لە پێناو بەدەستھێنانى رەزامەندى خودا بێت ئەوا لێرەدا ئەم بەکارهێنانە دەبێتە هوى پۆشین و پاراستن بۆى چونکە پرسىارکردن لە خەلکى لە کاتى هەبوونى دارايیدا حەرامە، و هەروەها صلى الله عليه وسلم- دەفەرمویت: مافی خودا فەرامۆش ناکات لە بەکارهێنانیدا بۆ سواری و بەخشینی بۆ جیهاد: (واتا لە کاتى پێویستیدا سواری ئەسپەکە بێت لە پێناو خودا -بۆ جیهادکردن- یان شتومەکیک نەخاتە سەر پشتى ئەسپەکە کە لە ئەسپەکە لە تەوانیدا نەبێت، و گەرنگى پێدات و زیانى لى دۆوربخاتەوه ئەگەر بەم شیوەیه بێت ئەوا ئەسپەکە دەبێتە هۆکارێک بۆ دۆورخستنهوهى هەژارى لەسەر خاوەنەکەى. جۆرى سێیەم/ بەلام ئەوهى کە بووه هوى پاداشت بۆى: ئەوه کەسێکە لە پێناو خودا رايگرتبێت بۆ بەرزەوهندى مۆسلمانان، لە دەشتیکى فراوانى سەوزايیدا، هەموو ئەو گزۆگیانەى لەو دەشتە فراوانە سەوزەدا دەبخوات بۆى دەنووسرین بە چاکە بە ئەندازەى ئەوهى خواردووێهەتى، تەنانەت هەموو پاشەرق و میزەکەهش بە چاکە بۆى دەنووسریت: (واتا بۆ جیهاد کردن نامادەى کرد لە پێناو خۆى

گهوره جا خوى بۆ جيهاد به کار بيهينيت يان بيه خشيت به مسولمانان بۆ نهوى بۆ جيهاد کردن به کار بيهينن له پيناو خواى گهوره بۆ بهر زکردنهوى وشهى خواى گهوره -بۆ سهرخستنى ئيسلام-، نهگهر بهم شيوهيه بيه خشيت نهوا ههر شتيك نهسپهكه دهيوخات له گزوكيا له زهويدا و ميزهكهى وپاشهروكهى ههموو نهمانه به پاداشت بۆ خاوهنى نهسپهكه .دهنووسريت، {وَلَا يَظْلُمُ رَبُّكَ أَحَدًا} وپهروردگارت ستهم له هيچ كهسيك ناكات { نهگهر پهتهكهى بپچريت تهپۆلكهيهكه يان دوو تهپۆلكه سهر كهوت خودا به قهدير جينى) پيكاني وپاشهروكاني چاكهى بۆ تۆمار دهكات : (واتا نهگهر پهتى ملى نهسپهكه بچريت كه پيوه دههستريت له شوينى لهوهرگاكهى و بچيت بۆ شوينيكي تر گزوكيا بخوات، نهوا خاوهنهكهى پاداشتي بۆ دهنووسريت به پيى ههنگاوهكاني بۆ شوينهكهى تر وبه ههمان شيوه ميز وپاشهروكاني). كاتيک خاوهنهكهى دهيباته سهر ههر چه وروباريک بۆ نهوى ناوى بدات، خودا به نهندازهى نهو ناوهى دهيوخاتهوه چاكهى بۆ دهنوسيت : (واتا خاوهنى نهسپهكه پاداشتي بۆ دهنووسريت بههوى خواردنهوى نهسپهكه له رووبار نهگهرچيش مه بهستي ناو پيدانى نهبيت، وبه ههموو خواردنهويهك چاكه بۆ خاوهنهكهى بۆ دهنووسريت، ههر چهنده خاوهنهكيشى نهيدهويست ناوى پيدات، نهيش بههوى بوونى نيتهى يهكهمهوه، نيتهى راگرتنى له پيناو خواى گهوره، واتا مهرج نيه نيته ههبيت له ههموو كردهوهكهدا له سهرةتاوه ههتا كوتايى، مهگهر نيتهكه ههلبوه شيتهوه نهويش نياز ومه بهستي دهريچوون له نهجامدانى نهو كردهويه). نينجاو وترا : نهى چى سهبارت به گويدريژ؟ : (واتا حوكمى چيه، نايا ههمان حوكمى گاهل وپهزى ههيه له زهكاتدا يان حوكمى نهسپى ههيه؟). فهرمووى» : دهريارهى گويدريژ هيچم بۆ دانه بهزيوه» : (واتا سهبارت به زمكاتدان له گويدريژ هيچ دهتيك دانه بهزيوه). بهلام نهى نايته ههيه كه نواز هيه و گشتگيره، {فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ} (وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ) [الزلزلة]، واته : {نهى ههر كهسيك به نهندازهى گهرديلهيهكى ههر ورد چاكه وخيى} (8) كردبيت دهيبينتهوه (7) (نهى ههر كهسيك به نهندازهى گهرديلهيهكى ههر ورد خراپه وشهري كردبيت دهيبينتهوه (8) : { (واتا نهى نايته گشتگيره بۆ ههموو خير وچاكهيهك وههروهها بۆ ههموو شهري و خراپهيهك؛ چونكه مرووف نهگهر به نهندازهى كيشى گهرديلهك چاكه بكات له قيامتهدا دهيبينتهوه وپاداشتي دهريتهوه بويه نهگهر چاكه له سهروهوى نهى، كيشى گهرديلهيه بيت بى هيچ دوو دلى وگومانتيك دهيبينتهوه وزياتر پاداشتي دهريتهوه ههروهكو خواى گهوره دهفهرمويت {يَوْمَ تَجِدُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَمَدًا بَعِيدًا} واته) : بترسن (لهو روژهى ههموو كهسيك ههر كاريكى باشى كردبيت دهيبينيت وئامادهيه، و ههر كاريكى خراپى كردبيت ئاوات دمخوازيت كه له نيوان نهو و كاره خراپهكهيدا ماوهيهكى زور دور ببوايه وخودا {دهتان ترسينيت له سزاي خوى وخودا ميهرهbane به بهندهكاني خوى

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

(6611)

(187) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ، وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلَّا عِزًّا، وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(187) - له نه‌بی هوریه‌رمه-رمزای خوی لنبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرموتیت: «خیرکردن له سامان کهم ناکاته‌وه، وبنده به لیخوشبوون له خه‌لکی پهروردگار شکودارتی ده‌کات، ونه‌وهی له‌بهر الله ساده بیټ، نه‌وا خوی گه‌وره به‌ری ده‌کاته‌وه»[^]. له‌بهر الله ساده بیټ، واته: متواضع بیټ وخوی به گه‌وره نه‌زانیټ [ص‌حیحه]-[موسلیم گنراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- رونیده‌کاته‌وه که خیرکردن له سامان کهم ناکاته‌وه به‌لکو ده‌بیته هوی دورخستنه‌وی ناخوشیه‌کان، وخوی گه‌وره له‌شوینی ئهم خیرکردنه ؛ زور به بنده ده‌بخشیت وشوینی ده‌گریته‌وه به‌زیاتریش، بویه خیرکردن ده‌بیته هوی زیادبوونی سامان ومولک نه‌ک که‌مبوونی له‌لای پهروردگاری بویه شکودارتر وبه‌هیزتر ده‌بیټ و همر بنده‌یه‌ک له‌پیناو الله ساده بیټ،[^] وخوی به گه‌ور نه‌زانیټ، نه‌ک به‌هوی ترس وبهرژمونه‌دی بیټ، پاداشته‌که‌ی نه‌ویه خوی گه‌وره به‌ری وشهره‌فمه‌ندی پیده‌بخشیت (له‌بهر الله ساده بیټ، واته: متواضع بیټ وخوی به گه‌وره نه‌زانیټ)[^]

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. خیر وسهرکه‌وتن له پایه‌ندبوونه به شهریه‌عت وکردنی خیره نه‌گهرچیش کومه‌لک خه‌لکی گومانیان پیچه‌وانه‌ی ئهمه بیټ.

(5512)

(188) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «قَالَ اللَّهُ: أَنْفِقْ يَا ابْنَ آدَمَ أَنْفِقْ عَلَيْكَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(188) - له نهي هورمهروه - هرزای خوای لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه و سلم- دهفهرمویت :خوای گهوره دهفهرمویت :«نهی نهوهی ئادهم بیهخشه؛ بیت دهبهخشم [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات که خوای گهوره -تبارک وتعالی- دهفهرمویت :نهی نهوهی ئادهم خهرجی بکه وبهخشه -له بهخشینه واجب وسونهتهکان- ؛ منیش رزق وروزیف فراوان دهکهم وجیگای نهوه دهگرنهوه که بهخشیووته وبهرهکته دار دهبیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ئاموژگاری به بهخشین و خهرجکردن لهپیناو خوای گهوره
2. خهرجکردن له دهرگاکانی خیردا له گهورهترین هوکارهکانه بو بوونی بهرهکته له رزق و چهندجار کردنی، و خوای گهوره دهبهخشیت به بهنده لهشویی نهوهی بهخشیووتهی
3. ئهم فهرمووده لهوانیه که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له پهروهردگاریهوه دهیگیریتهوه، وپی دهووتریت :فهرموودهی قودسی یان خودایی -ئیلاهی-، وبیژه - لهفز- وماناکهی له خوداوهیه، بهلام تاییهتمهندیهکانی قورئانی تیدا نیه ؛ که بههویانهوه قورئان جیاوازه له ههرقسهیهکی تر، له پهراستن ئهجامدان بهخویندنهوهی ودهستنوژگرتن لهکاتی خویندنی وتههدا کردن پیی و موجیزهئاسا وهتد

(189) - عن أبي مسعود رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَنْفَقَ الرَّجُلُ عَلَى أَهْلِهِ يَحْتَسِبُهَا فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(189) - له نهبی مهسعودوه - رمزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«نهگهر پیاو خهرجی بکات لهسهر خیزانهکهی و لهسهر نهمه چاوهریی .»پاداشت بیت ؛ نهوا نهمه چاکهیه بوی [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاودان لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بۆ دهکات نهگهر پیاو خهرجیهک بکات لهسهر خیزانهکهی ؛ که خهرجیهکانیان لهسهری واجبه وهکو هاوسهرمهکی ودایک وباوکی ومندالهکانی وهتد، وبهمه نیهتی نزیکبونهوه بیت له خوای گهوره وچاوهریی پاداشت بیت .نهوا نهوهی خهرجی دهکات بهخیر وچاکه بوی دنووسریت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. مروّف به خهرجکردن لهسهر خیزان ومندالهکانی پاداشتی دهستدهکهویت
2. نیماندار به کردهوهکانی هیوای رهمهاندی خوای گهوریه ونهوهی ئامادهی کردوه له فەزّل وپاداشت
3. دمبیت نیهتی چاک ئاماده بیت لهپیش ههموو کردهوهیهک، ولهوانهش خهرجکردن لهسهر خاوخیزان

(6460)

(190) - عن عمر بن الخطاب رضي الله عنه مرفوعاً: «الذهب بالذهب رباً، إلا هَاءَ وَهَاءَ، والفضة بالفضة رباً، إلا هَاءَ وَهَاءَ، والبُرُّ بالبُرِّ رباً، إلا هاء وهاء. والشعير بالشعير رباً، إلا هاء وهاء». [صحيح] - [متفق عليه]

(190) - له عومری کوری خەتابەو - ڕەزای خوای لیبیت - که پیغمبەر - صلی الله علیه وسلم - دەفەر مۆیت: «گۆڕینهوهی ئالتون بە ئالتون ڕیبایە مەگەر دەست بە دەست بیت لەو شوینەدا، گۆڕینهوهی زیو بە زیو ڕیبایە مەگەر دەست بە دەست بیت لەو شوینەدا، گۆڕینهوهی گەنم بە گەنم ڕیبایە مەگەر دەست بە دەست بیت لەو شوینەدا، گۆڕینهوهی». «جۆ بە جۆ ڕیبایە مەگەر دەست بە دەست بیت لەو شوینەدا» [صحیحە] - [بوخاری و موسلیم]

[هاوردن لەسەری]

شیکردنەوه:

پیغمبەر - صلی الله علیه وسلم - جوړیکی دروستی فروشتن پروندهکاتمه له نيو هموو جوړهکانی فروشتن که ړیبا (سوو) یان تیدایه، هرکه سیک شتومهکیکی فروشت به ړهگزی شتومهکهکه، وهکو بۆ نمونه ئالتون به ئالتون، وگنم به گنم؛ ئەوا لیره دا دوو مەرج هیه بۆ دروستی گۆڕینهوهی ئەم ړهگزان به ړهگزی خویان: 1/ پيوسته همدوویان هاوسهنگ بن (هاوکیش بن)، مەرج نییه ههمان کوالیتی وچونیهیان ههیت، 2/ له ههمان شویندا گۆڕینهوهکه ئەنجامدریټ (دەست به دەست بیت) به بئ پاشخستن. ئەو شتومهکانهیش که ئەم مەرجانهیان بهسەردا جیهه جیهه بیت (ههمان): ئالتون، زیو، گنم، جۆ، خورما، خوی؛ ئەگەر لاه ړهگزان بهوون و ئەم دوو مەرجه ی پيشوویان تیدا بیت ئەوا ئەم جوړه مامهلهیه دروست نییه و ړیبای تیدایه جا هر کام له مەرجهکان بیت. ئەگەر ړهگزی شتومهکهکان جیاواز بیت بۆ نمونه گۆڕینهوهی ئالتون به زیو یان جۆ به گنم؛ ئەوا لیره دهیت مەرجی دووم جیهه جیهه کړیت ئەگەر نا ئەو مامهلهیه ړیبای تیدایه و دروست نییه، به لاه هاوسهنگ بوون (یهکسان بوونی کیش) مەرج نییه بۆ دروستی مامهلهیه گۆڕینهوهی شتومهکه ړهگزر جیاواز هکان به پوختی: ئەگەر ړهگزی شتومهکهکان وهکو یهک بوون؛ ئەوا دهیت مەرجی یهکم (هاوسهنگی - هاوکیشی) (ومەرجی دووم) گۆڕینهوهیان دەست به دەست لەو شوینەدا) جیهه جی بکړین، ئەگەر چیش کوالیتی وچونیهتی همدوو شته ههمان ړهگزهکه جیاواز بیت و ئەگەر ړهگزی همدوو شتومهکهکه جیاواز بن به لاه مەرجیکی حهراکردن هر ماوه که بریتیه له گۆڕینهوهی شتومهکهکان لەو شوینەدا) (دەست به دەست)؛ به لاه مەرج نییه (هاوسهنگ - هاوکیش) (بن وهکو بۆ نمونه گۆڕینهوهی ئالتون به دراوهکان. ئەگەر مەرجی حهراکردن جیاواز بیت یان همدوو شتومهکهکه لهوانه نهبن که مەرجی ړیبایان بهسەردا

جتيهجي دهبيت و هكو) نالتون، زيو، گهنم، جو، خورما، خوي؛) نوا ليره دا هيچ مهرجيكي
حمرام جتيهجي نابيت و هكو دواختني گورينهوه وجياوازي له) هاوسهنگي يان هاوكنيشي)
ونرخدا.

له سوودهكاني فهرموودهكه:

(5889)

(191) - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: «فَرَضَ رسول الله صلى الله عليه وسلم
صَدَقَةَ الفطر - أو قال رمضان - على الذكر والأنثى والحُرِّ والمملوك: صاعا من تمر، أو صاعا من
شعير، قال: فَعَدَلَ الناس به نِصْفَ صَاعٍ مِنْ بُرٍّ، على الصغير والكبير».
وفي لفظ: «أن تُؤَدَّى قبل خروج الناس إلى الصلاة» [صحيح] - [متفق عليه]

(191) - له عبداللهي كوري عومرهوه -رهزاي خواي لبييت- دهليت: بيغهمبر صلى الله
عليه وسلم-)زهكاتي سرفيتره(ي فهرز كرد لهسر نير ومي ونازاد وكويله، صاعيك
(چوار گويل (له خورما، يان صاعيك)چوار گويل (له جو، نيين عومر دهليت: بويه
،خهلكي له پاشدا به گويره ي نيو صاع)دوو گويل (له گهنم زهكاتي سرفيتريان دهردهكرد
لهسر بچووك وگهوره)واجبه .(وله ريوايهتيكدا: «**پيش دهرچوون بو نويزي جهژن دهبيت**
».) [صحيحه]-[بوخاري و موسليم هاوران لهسهر]

شيكردنهوه:

بيغهمبر صلى الله عليه وسلم- زهكاتي سرفيتره ي واجب كرد لهسر هموو
مسولمانان)بهخشيني روژووشكاندن بهخشيني رهمزان- واجب كرد:)نوانهي زياد له
پيوستي خويان هميه له روژي جهژندا وبرمهكي صاعيك)چوار گويل -دوو كيلو ونيو بو
سي كيلو (بو يهك كس، بهخشيني زهكاتي سرفيتره واجبه لهسر بچووك وگهوره ونير
ومي ونازاد وبهنده، كه صاعيك له خورما يان صاعيك له جو يان هر خواردنيكي تر له
خواردني خهلكي نو شاره .بو نهوهي نهمه بيته دلدانهوه له لايمن دهولهمهاندانهوه بهرامبر
هزاران له نيو كومهلگهي مسولماندا، بويه زهكاتي سرفيتره ي واجب كرد، وبهخشيني
زهكاتي سرفيتره واجبه لهسر گهوره ي خيزان يان سرپرشتياري خيزان كه نوانهي له
ژير دهستيدان سرپرشتياريان دهكات وبهخيويان دهكات له ژن ومندا وخرمهتكار
وكويلهكان

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

(4520)

(192) - عن عبد الله بن سلام رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، أَفْشُوا السَّلَامَ وَصَلُّوا الْأَرْحَامَ، وَأَطْعِمُوا الطَّعَامَ، وَصَلُّوا بِاللَّيْلِ وَالنَّاسُ نِيَامٌ، تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ بِسَلَامٍ». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد والدارمي]

(192) - له عبدالله‌ی کوری سه‌لامه‌وه -رمزای خوای لیبیت- ده‌لئت: گویم له پیغه‌مبری، خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده‌یفرموو: «نه‌ی خه‌لکینه، سه‌لام له یه‌کتر بکه‌ن، وپه‌یوه‌ندی خزمایه‌تی بگه‌یه‌نن، وخوردن ببه‌خشن، وشه‌ونویژ بکه‌ن له‌کاتیکدا خه‌لکی «خه‌وتوون؛ نه‌گهر نه‌م کرده‌وانه بکه‌ن نه‌وا به سه‌لامه‌تی ده‌چنه به‌هه‌شته‌وه [صه‌حیحه] -[یبینو ماجه گنراویه‌تیه‌وه - تورمودی گنراویه‌تیه‌وه - نه‌حمه‌د گنراویه‌تیه‌وه - داره‌می گنراویه‌تیه‌وه]

شیگردنه‌وه:

فهرموده‌که ناموژگاری تئدایه به چوار سیفه‌تی جوان وچاک نه‌گهر له هه‌رکه‌سینکدا هه‌بیت ده‌چینه‌وه به‌هه‌شته‌وه. سیفه‌ته‌کان: بلاوکردنه‌وی سه‌لامکردن، وگه‌یاندنی په‌یوه‌ندی خزمایه‌تی، وبه‌خشینی خواردن، ونویژکردن به شه‌و له کاتیکدا که خه‌لکی نووستون بلاوکردنه‌وی سه‌لامکردن: واته زور سه‌لام له یه‌کتری بکه‌ن وئاشرای بکه‌ن وبلای بکه‌نه‌وه، وخوردن ببه‌خشن به نه‌وانه‌ی پیویستن، وه‌کو خیزانت ومن‌داله‌کانت ونه‌وانه‌ی له ماله‌که‌تدان، ونه‌گهر مروّف شه‌و هه‌ستیت وشه‌ونویژ بکات نه‌وا به خویندنی وته‌کانی خودا (قورئان) وزیکر کردن ونزا کردن به کزولی وزه‌لیله‌وه نه‌مانه هه‌مووی هوکاری نزیکبونه‌وه‌ن له په‌روردگار. ونه‌مه له کاتیکدایه زوربه‌ی خه‌لکی خه‌وتوون بویه له باشت‌ترین کرده‌وه‌کانه که ده‌بیته‌وه‌ی چونه به‌هه‌شت به بی سزا وئازاردان، به‌لام نه‌گهر خه‌لکی نه‌و شاره‌ش زوربه‌ی شه‌ونویژ بکه‌ن هه‌مان پاداشتی بو هه‌یه به‌لام نه‌م باسه له‌سه‌ر زورینه‌یه.

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

(5520)

(193) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: إِنَّ اللَّهَ طَيِّبٌ لَا يَقْبَلُ إِلَّا طَيِّبًا، وَإِنَّ اللَّهَ أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ، فَقَالَ: {يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُّوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا، إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} [المؤمنون: 51] وَقَالَ: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ} [البقرة: 172] ثُمَّ ذَكَرَ الرَّجُلَ يُطِيلُ السَّفَرَ أَشْعَثَ أَغْبَرَ، يَمُدُّ يَدَيْهِ إِلَى السَّمَاءِ، يَا رَبَّ، يَا رَبَّ، وَمَطْعَمُهُ حَرَامٌ، وَمَشْرَبُهُ حَرَامٌ، وَمَلْبَسُهُ حَرَامٌ، وَغُذِيَ بِالْحَرَامِ، فَأَنَّى يُسْتَجَابُ لِذَلِكَ؟.

[صحيح] - [رواه مسلم]

(193) - له نهي هورمهروه -رهزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«خودای گهوره پاک وپیرۆز (دووره له کهموکورتی (وهیچ شتیکی قبول ناکات مهگهر پاک نهیبیت، وفهرمانی کردووه به نیمانداران ههروهکو چۆن فهرمانی کردووه به پیغمبرانی، بویه خوی گهوره فهرموویهتی: {يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا، إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ} [المؤمنون: 51]، {نهی نیردراوانی خودا له خوراکي پاک و(هلال (بخون وکردهوی چاک بکهن، چونکه بهراستی من بهوهی نیوه دهیکهن ناگدارم}، وفهرموویهتی: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ} [البقرة: 172]، واته: {نهی نهو کهسانهی که پرواتان هیناوه بخون لهو خواردمههیه {پاکانهی کردوومانه به رۆزیتان وسوپاسی خودا بکهن نهگهر نیوه ههر نهو دهپهرستن پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی پیاویکی کرد که قزی گف وتیکیچووه به سهریهکدا وجلهکهی خۆل وتوزاویه، ودهستی بهرز دهکاتهوه بهرهو ناسمان، ودهلیت، نهی پهروهردگار (یا رب)، نهی پهروهردگار (یا رب)، وخواردنهکهی حهرامه وخواردنهوهکهی حهرامه، وجلهکهی به پاره حهرام کریویهتی وله بهریدایه، وخواردنی «حهرامی پیدراوه، چۆن وهلامی نهو جۆره کهسه دهدریتهوه؟ [صهحیه]- [موسلم]

[گهراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

خوی گهوره پاکه له ههموو کهموکورتی وعهیبیک، وههموو سیفهتییکی شکۆداری جوانی وکهمال تهنها بۆ نهوه، بویه نابیت ههولێ نزیکیبونمهو بدریت له خوی گهوره به خیرکردنی حهرام یان شتیکی گومانی تیدا بیت یان خوراکیک به کهک نهیهت، وخوی گهوره خواردنه پاکهکانی بۆ نیمانداران ههلال کردووه ههروهکو چۆن بۆ پیغمبرانی ههلالکردووه لهگهڵ کردهوی چاک وسوپاسگوزاری بهرامبر ئهم نیعمهتانه پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- نهوهی پروونکردوه که خوی گهوره پێی خۆشه له شتی

پاک به خشین بکریّت، و خوی گهوره تهنها کردهوه پاکهکان قبول دهکات، و کردهوهکان پاک نابیت همتا دلسوزی (نیخلاص (وشوینکهوتن (الاتباع (ی تیدا نهبیت. پاشان ئومهتهکهی ناگدار کردهوه له حرام، باسی پیاویکی کرد که سهفریکی دریز دهکات، واته: لهوهیه بو پرستن بیت وهکو هج و جهاد وبدهستهینانی خهرجی ژیان، وقزی تیکچووه بهسریهکدا وپهنگی گوراه به هوی سهفرکردنی له پرستندا، ودهستی بهرزدهکاتهوه بو ئاسمان به پارانهوه له خوی گهوره وخو زهلیل نواندن، بهلام به هوی ئهوهی پارکهکی به ریگیهکی حرام به دهستهیناوه؛ بویه خواردن و خواردنهوهکهی حرامن، ئهمیش هوکاره بو ئهوهی خوی گهوره نزاکانی وهلام نهادهوه

له سوودهکانی فهرمودهکه:

(4316)

(194) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ أَنْظَرَ مُعْسِرًا، أَوْ وَصَعَ لَهُ، أَظْلَهُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(194) - له ئهبی هوربهروه - بهزای خوی لنبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «ئهوهی دهرفهت بدات بهکهسیک که نارههتی لهسه ره (بههوی قهرزهوه)، یان شتیک له قهرزهکهی لهسه کهم بکاتهوه؛ نهوا الله دهیخاته ژیر سنبهری عهرشی خوی له روژی قیامهتدا له روژیکدا که هیچ سنبهریک نییه جگه له سنبهری نهو». [نهبیت [صهحیه]-[]]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوه دهکات ههرکهسیک دهرفهت وماوهی زیاتر بدات به قهرزدار یان شتیک له قهرزهکهی لهسه کهمبکاتهوه، نهوا پاداشتهکهی: خوی گهوره دهیخاته ژیر سنبهری عهرشی خوی لهروژی قیامهتدا؛ لهو روژهی که خوړ نزیک دهبیتهوه لهسهی بهندهکان وگهرمیکی زوړ بهتین تووشیان دهبیت. بویه هیچ یهکیک سنبهر نادوژیتهوه مهگهر نهو کهسهی خوی گهوره بیخاته ژیر عهرشی خوی

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. - فمزل و پله‌وپایه‌ی ئاسانکاری له‌سهر به‌نده‌کانی خوی گه‌وره - سبحانه و تعالی و هوکاره بو پرزگار بوون له نار محه‌تیه‌کانی روژی قیامت
2. - یاداشت به‌هاوشیوه‌ی کرده‌ویه

(4186)

(195) - عن جابر رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ، وَإِذَا اشْتَرَى، وَإِذَا اقْتَضَى». [صحيح] - [رواه البخاري]

(195) - له جابره‌وه - به‌زای خوی لیبیت - که پیغمبه‌ری خودا - صلی الله علیه وسلم ده‌فهرمویت: «**پرهمه‌تی خودا له پیاویک لیبوره - ئاسان - و به‌خشنده بیت کاتیک ده‌فروشیته و کاتیک ده‌کریته و کاتیک داوای قهرزه‌که‌ی ده‌کات** [صه‌حیه] - [بوخاری] [گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

پیغمبه‌ر - صلی الله علیه وسلم - نزای پرهمه‌تی کردووه بو هه‌رکه‌سیک ئاسان و به‌خشنده و سه‌خی بیت له‌کاتی فروشتندا؛ بویه توند نابیت له‌سهر کرپار له نرخدا و به‌روشتی جوان مامه‌له‌ی له‌گه‌ل ده‌کات، ئاسان و سه‌خی و به‌خشنده‌یه ئه‌گه‌ر بکریته؛ بویه شتومه‌که‌که به بی به‌ها سه‌یر ناکات و نرخه‌که‌ی کهم ناکاته‌وه، ئاسان و به‌خشنده و سه‌خی ئه‌گه‌ر داوای قهرزه‌که‌ی بکات؛ بویه توند نابیت له‌سهر هه‌ژار، به‌لکو به نهمونیانی داوای قهرزه‌که‌ی ده‌کات، و نه‌وه‌ی نه‌یه‌تی ماوه‌ی زیاتری پی دده‌ات یان قهرزه‌که‌ی له‌سهر کهم ده‌کاته‌وه و خیرترین نه‌ویه لپی خوش بیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. له مه‌به‌سته‌کانی شه‌ریعه‌ت پاراستنی نه‌و شتانه‌ی ده‌بیته هو‌ی چاککردنی په‌یوه‌ندی نه‌یوان خه‌لکی
2. هاندان بو په‌یرموکردنی ره‌وشته به‌رزه‌کان له مامه‌له‌کردنه‌کان له‌نیوان خه‌لکی له ک‌رین و فروشتن و هتد

(3716)

(196) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «كان رجلٌ يُدَّابِنُ الناسَ، فكان يقول لفتاه: إذا أتيت مُعسِرًا فتجاوز عنه، لعل الله يتجاوزُ عنا، فلقي الله فتجاوز عنه». [صحيح] - [متفق عليه]

(196) - له ئهبي هورميرهوه -رەزای خوای لیبیت- که پیغمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەر مویت: «پیاویک هەبوو قەزری دەدا بە خەلکی، و دەدیووت بەو گەنجەیی که لای کاری دەکرد: ئەگەر رویشیتیت بۆ لای کەسێک که حالی نالەبار و قورس بوو (لە رووی داراییهوه)، ئەوا چاوپۆشی لیبیکە، بەئکو خوای گەوره له نیمەش خوش بیت، و کاتێک «کەوهفاتی کرد و گەهیشتهوه به پەرودەدگار پەرودەدگار لێی خوش بوو [صهحیه]- [بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوه دەکات پیاویک به قەرزپێدان مامەڵەیی له گەڵ خەلکی دەکرد، یان به نرخ وەرگرتنی دواخراو شتی پێیان دەفروشت، و به ئهو کۆرهی دەووت که له لای کاری دەکرد و قەرزەکانی خەلکی بۆی وەردهگرتەوه: ئەگەر چویت بۆ لای قەرزدارێک و ئەوهندهی نهبوو قەرزەمکی پێداتەوه به هۆی نهبوونی): ئەوا چاوپۆشی لیبیکە؛ ئەمیش به ماوه پێدانی زیاتر وزۆر نهکردن لێی بۆ دانەوهی قەرزەمکه، یان به قبولکردنی ئەوهی ههیهتی ئەگەرچیش کهموکورتی تێدا بیت، و ئەمیش به هیوای ئەوهی خوای گهوره له بهرامبەر ئەم کردهوهیه له گوناوهکانی خوش بیت، کاتێک پیاوهکه مرد ؛ خوای گهوره له گوناوهکانی خوش بوو

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. چاکهکاری له مامەڵهکردن له گەڵ خەلکی و لیبووردهی بهرامبەریان و چاوپۆشی لهوانهیی حالیان سهخت و نارهحهته ؛ ئەمانه له هۆکارەکانی ڕزگار بوونی بهندهن له ڕوژی قیامتدا
2. چاکهکاری بهرامبەر خەلکی و دڵسۆزی بۆ الله و به هیوا بوون به ڕحمهتی ئهو زاته مهزنه ؛ ئەمانه له هۆکارەکانی لیخۆشبوونن له تاوانهکان

(197) - عن خولة الأنصارية رضي الله عنها قالت: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ رَجُلًا يَتَحَوَّضُونَ فِي مَالِ اللَّهِ بِغَيْرِ حَقٍّ، فَلَهُمُ النَّارُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(197) - له خوله‌ی ئەنصارییەوه -ڕەزای خوای لیبێت- دەلێت: گویم له پێغه‌مبەری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دەیفەرموو: «پیاوانیک مولکی خوای گەوره به ناهەق بەکارده‌هێنن) به‌فەرۆی د‌ه‌ده‌ن و مافی خۆی پ‌یناده‌ن(؛ ئەوا د‌ۆزه‌خ بو ئەوانه‌یه له‌ ڕۆژی «قیامه‌تدا [ص‌ه‌ح‌ی‌ح‌ه‌] -[بوخاری گ‌یراویه‌تی‌ه‌وه‌]

شی‌کردنه‌وه‌:

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوه‌مان بو د‌ه‌کات که‌سانیک له‌پوچه‌دا مال و سامانی مسوڵمانان به‌کارده‌هێنن، و به ناهەق و ڕەیدەگرن، ئەمیش مانایه‌کی گشتیه سه‌بارەت، به سامانه‌کان له‌روانگه‌ی کو‌کردنه‌ویان و به‌ده‌سته‌هێنانیان له‌ری‌گایه‌که‌وه که‌ حه‌لال نه‌بێت و هه‌روه‌ها خه‌رج نه‌کردنی له‌ شوێنه‌ دروسته‌کانی، ئەمیش هه‌موو سامانه‌کان ده‌گرێته‌وه له‌مالی هه‌تیو و وه‌قف و نکۆلی له‌ سپارده‌کان و بردنی سامانیک ب‌ی ئەوه‌ی شایسته‌ بیت له سامانه گشتیه‌کان.

پاشان پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- ڕوونی‌کرده‌وه که پاداشتی ئەوان د‌ۆزه‌خه له‌ڕۆژی قیامه‌تدا.

له سووده‌کانی فەرمووده‌که‌:

1. ئەو مال و پارهی‌ی له‌ نێو ده‌ستی مسوڵمانان و کار به‌ده‌ستانه‌ له‌ راستیدا هه‌مووی مولکی خودایه‌ ئەوانی کردووه به‌ به‌رپرس به‌سه‌ریه‌وه بو ئەوه‌ی خه‌رجی بکه‌ن به‌پێی ری‌گه‌پێدراو، بۆیه خه‌رجکردنی ئەو سامانه له‌ شتی پوچه‌ل و به‌تال و زیاده‌ڕوویی و کورتره‌وی کردن تێیدا کاریکی حه‌رامه، و ئەمه گشتیه‌ی کار به‌ده‌ستان و هه‌موو خه‌لکیش ده‌گرێته‌وه.
2. زۆر جه‌ختکردنه‌وه‌ی شه‌ریعه‌ت له‌سه‌ر مال و سامانی گشتی، و هه‌ر که‌سیک بکریته به‌رپرس‌یار له‌سه‌ر شتی‌ک ئەوا له‌ڕۆژی قیامه‌تدا لێسه‌رینه‌وه‌ی لێده‌کریته له‌سه‌ر چۆنیه‌تی ده‌ست خه‌ستی و خه‌رجکردنی.
3. ئەوه‌ی به‌شێوه‌یه‌کی ناشه‌رعی سامانه‌که‌ی یان سامانی خه‌لکی تر به‌کار به‌هێنیته و مامه‌له‌ی پێوه بکات؛ ئەم هه‌ره‌شه‌یه ده‌یگرێته‌وه.

(198) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قال الله عز وجل: كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصِّيَامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ، وَالصِّيَامُ جُنَّةٌ، فَإِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمِ أَحَدِكُمْ فَلَا يَزِفُّهُ وَلَا يَصْحَبُ فَإِنْ سَابَّهُ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ، وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ بِيَدِهِ لَخُلُوفٌ فِيمَ الصَّائِمِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ يَفْرَحُهُمَا: إِذَا أَفْطَرَ فَرِحَ بِفِطْرِهِ، وَإِذَا لَقِيَ رَبَّهُ فَرِحَ بِصَوْمِهِ». وهذا لفظ رواية البخاري.

وفي رواية له: «يَتْرُكُ طَعَامَهُ، وَشَرَابَهُ، وَشَهْوَتَهُ مِنْ أَجْلِ، الصِّيَامِ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ، وَالْحَسَنَةُ بَعِشْرَ أَمْثَالِهَا». وفي رواية لمسلم: «كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ يُضَاعَفُ، الْحَسَنَةُ بِعِشْرٍ أَمْثَالِهَا إِلَى سَبْعِمِئَةِ ضِعْفٍ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: إِلَّا الصَّوْمَ فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أُجْزِي بِهِ؛ يَدَعُ شَهْوَتَهُ وَطَعَامَهُ مِنْ أَجْلِ، لِلصَّائِمِ فَرْحَتَانِ: فَرَحَةٌ عِنْدَ فِطْرِهِ، وَفَرَحَةٌ عِنْدَ لِقَاءِ رَبِّهِ، وَلَخُلُوفٌ فِيهِ أَطْيَبُ عِنْدَ اللَّهِ مِنْ رِيحِ الْمِسْكِ». [صحيح]

-	[الرواية]	الأولى:	متفق	عليها
الرواية.	الثانية:	رواها		البخاري
الرواية الثالثة: رواها مسلم				

(198) - له نهي هورهمروه - رزای خوی لیبیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودی: خوی گهری بهرز و شکودار دفرموت: «هموو کرده و کانی نهوی نادم بۆ خویته؛ جگه له رۆزووگرتن نهبیت، به دنیاییهوه بۆ منه ومن پاداشتی له سهر دهمهوه»، پاشان پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - فرمودی: «رۆزووگرتن قهلاغانه (پاریزره)، بۆیه نهگهر کهسیکتان به رۆزوو بیت نهوا با قسهی ناشیرین و نارهوا نهکات و دهنگی بهرز نهکاتهوه به هاوار، و نهگهر کهسیک جوینی پیدا یان دهیویست شهری له گهل بکات، نهوا با بلایت: من به رۆزووم، سویند به نهو زاتهی که نهفسی موحهمهدی به دهسته؛ بۆنی گۆراوی دهمی رۆزووگر لای خوی گهره له بۆنی میسک خوشتره و رۆزووگر دوو خوشی و ناسوودهیی بۆ ههیه که پینان دلخوش و ناسووده دهبیت: نهگهر رۆزوو بشکینیت نهوا دلخوش دهبیت به رۆزوو شکاندنی، و نهگهر بگاته لای: پهروهردگاری نهوا دلخوشه به رۆزووگرتنی» (نهمه له) بوخاریدا (هاتوو. وله ریوایهتیکدا واز له خواردن و خواردنهوه و شههوهتی) نارهزووی (دههینیت له بهر من، رۆزوو گرتن) بۆ منه و تهنها خۆم پاداشتی دهمهوه، و چاکه کردن به ده نهوهندهیه». وله ریوایهتیکه (مسلم دا): «هموو کرده ویهکی نهوی نادم چهند جار دهبیتهوه، و چاکه به ده نهوهندهیه ههتا حهوت سهد نهوهنده، خوی گهره فرموی: جگه له رۆزووگرتن چونکه نهوه به دنیاییهوه بۆ منه ومن پاداشتی له سهر دهمهوه؛ له بهر من واز له شههوهتهکی (نارهزووهکی) (وخواردنهکی دههینیت، رۆزووگر دوو خوشی بۆ ههیه که پینان دلخوش، و ناسووده دهبیت: نهگهر رۆزوو بشکینیت نهوا دلخوش دهبیت به رۆزوو شکاندنی و نهگهر بگاته لای پهروهردگاری نهوا دلخوشه به رۆزووگرتنی، بۆنی گۆراوی دهمی. «رۆزووگر لای خوی گهره له بۆنی میسک خوشتره [صهححه] - بوخاری گبراههتیهوه»

[بوخاری و موسلیم هاواران له سهری

شیکردنهوه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - لهم فرموده قودسیهدا باسی نهوه دهکات: که هموو چاکهکان له وتهکان و کردهکان، له نهینی و ناشکرادا، نهگهر مافی خوی گهره بیت یان مافی بهندهکان نهوا کردهوه چاکه چهند جار دهکریت لهویه بگاته حهوت سهد جار یان زیاتر و نههمش گهرهترین بهلگهیه له سهر فراوانی فهزلی خوی گهره و چاکهکاری بهرامبر بهنده نیماندارهکانی، چونکه خراپه و تاوانهکانیان به یهک سزایه، ولیخوشبوونی خوی گهره له سهرووی هموو نهوانهویه. و نههم فرمودهیه باسی پاداشتی رۆزووگرتنی تیدا نیه، چونکه رۆزووگر پاداشت دهریتهوه به بی شومار و اتا پاداشتی چهند جار دهبیت؛ رۆزووگرتن سی جۆر له نارام گرتن (سهبر) (تیدایه: 1 / نارام گرتن له سهر پهراستی خودا، 2 / نارام گرتن له سهر تاوان نهکردن و سهبرپچی نهکردنی فرمانهکانی خودا،

نارام گرتن له سەر قەدەرەکانی خۆی گەوره 1. /نارام گرتن له سەر پەرسەنتی خودا/3
 مەرووف زۆر له خۆی دەکات بە ڕۆژوو بیت هەرچەندە نەفسی حەز بەمە ناکات و نەرمەتە
 بە لایەوه، نەک بە هۆی ئەوهی که خودا فەرزێ کردووه بەلکو ئەگەر له بەر ئەمە بیت ئەوا
 کردووهەکانی پوچەل دەبێتەوه، بەلام نەرمەتە بە لایەوه چونکە قورسی تێدایە و نارام گرتنی
 ،زۆری دەوێت له سەر نەخواردن و نەخواردنەوه و جیماع نەکردن له پێناو خۆی گەوره
 بۆیه خۆی گەوره له فەرموودەیهکی قودسیدا دەفەرموێت: واز له خواردن و خواردنەوه
 وشەهۆتەکهی دێنێت له پێناوی من. (2) /نارام گرتن له سەر تاوان نەکردن و سەرپێچی
 نەکردنی فەرمانەکانی خودا: ڕۆژووگر نەفسی خۆی دەگرێتەوه له تاوان و سەرپێچی کردنی
 فەرمانەکانی خۆی گەوره بۆیه خۆی دوور دەخاتەوه له قەسە پوچ و شایەتیدانی درۆ
 و گفتوگۆی رقاوی و جگە لەمانە له تاوانە حەرامکراوەکان 3. /نارام گرتن له سەر
 قەدەرەکانی خۆی گەوره: مەرووف له ڕۆژانی درێژ و گەرمدا تووشی نەرمەتی زۆر له
 تەمەلی و بێزاری و تێنۆتی دەبێت بەلام نارام دەگرێت ئەمیش له پێناو بە دەستەنێانی
 ڕەزائەندی خۆی گەوره. بۆیه کاتێک ڕۆژووگرتن هەر سێ جۆرە نارام گرتنەکهی تێدایە
 ئەمە وایکردووه که پاداشتی بێ سنوور و چەند جار بیت، خۆی گەوره دەفەرموێت: {إِنَّمَا
 يُوقَى الصَّابِرُونَ أَجْرُهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ} [الزمر: 10] واتە: تەنھا نارامگران ئەجرو پاداشتی
 خۆیان وەرئەگرن بەبێ ژمارە، واتە: ئەجرو پاداشتیکی یەكجار زۆر له بەهەشتدا. {وَأَنَّهُمْ
 فِرْعَوْنِيَّةٌ بِأَنَّهُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ} واتە: ئەجرو پاداشتیکی یەكجار زۆر له بەهەشتدا. {وَأَنَّهُمْ
 فِرْعَوْنِيَّةٌ بِأَنَّهُمْ هُمُ الْكَافِرُونَ} 1: ڕۆژوو شەكێنەرە هەستێنەرەکان: خواردن و خواردنەوه و جیماع کردن
 و ئەوانە پەيوەندیان بەمانەوه هەیه 2. /تاوان و سەرپێچی کرداریەکان: وەکو قەسە پوچ
 : وهاوار و تورەیی و شایەتیدانی درۆ و سەرچەم تاوانەکانی تر، بۆیه فەرمووی: فَلَا يَرْفُتُ
 واتە: قەسە نەرمە و نەشیرین نەکات،) وَلَا يَصْحَبُ: (واتە: قەسەیک نەکات که ببێتە هۆی
 فیتنە و دووبەرەکی نەوه، هەرکەسێک ئەم دوو مەرجە بەیێتە دی: وازەیان له ڕۆژوو
 ،شەكێنەرەکان، و وازەیان له نەهێ لێکراوەکان؛ ئەوا پاداشتی ڕۆژووگرتنی بۆ دەنوسرێت
 و ئەوهی سەرپێچی کرداریەکان ئەنجام بدات ئەوا پاداشتی ڕۆژووگرتنەکهی کەم دەکات بە
 پێی تاوانەکه، پاشان ڕێنمۆینی کرد بۆ ئەوهی ئەگەر کەسێک بە ڕۆژوو بوو و یەكێکی تر
 جۆینی پێدا ئەوا با پێی بلیت: من به ڕۆژووم. (واتا: ئەم قەسەیک بکات و وەلامی جۆینەکه
 نەداتەوه، بۆ ئەوهی جۆیندەر خۆی به گەوره نەزانیت بەرامبەری و بزانییت ئەو کەسە
 پارێزگاری له کەمێ ڕۆژوووەکهی دەکات، و گۆیاریەلی فەرمانی خودا و فەرمانی
 :پێغەمبەرەکهی دەکات، و پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- دەفەرموێت: الصيام جنة، واتە
 (ڕۆژووگرتن قەلغانە)، واتە: پارێزگەرە چونکە بەهۆیهوه بەندە خۆی دەپارێزێت له
 تاوانەکان و خۆی دوور دەخاتەوه له دۆزەخ. پاداشتی ئێستا: ئەوهیه ڕۆژووگر له پاش خۆراوا
 بوون ڕۆژوووەکهی دەشکێنێت و دلی خۆشە به پەرسەنتەکهی، و هەروەها دلی خۆشە بهوهی

ئارەزووە ھەڵەکانی جێبەجێ بکات پاش ئەوەی قەدەغە لێکرا بوو بە درێژایی ئەو رۆژە و پاداشتی دواتر: دلی خۆشە بە گەشتن بە پەرەدگاری و بە دەستپێنانی رازی بوونی و بەخشینەکانی لە قیامەتدا، و ئەم پاداشتە ئیستا نمونەیکە بۆ بیرھێنانەوی پاداشتی قیامەت پاشان پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- سوێندی خوارد بەوەی کە بۆنی ناو دەمی رۆژووگر: لای خودا لە بۆنی میسک خوشترە، و لە رێوایەتیکدا ("أطيب عند الله يوم القيامة")، واتە (بۆنەکی خوشترە لای خۆی گەورە لە رۆژی قیامەتدا). (وخوای گەورە پاداشتی رۆژووگران دەداتەو لە قیامەتدا بە خوشبوونی بۆنی دەمیان لە قیامەتدا بە بۆنیک خوشتر لە بۆنی میسک پاش ئەوەی بۆنی ناو دەمیان گۆرا بە ھۆی رۆژووگرتنەو لە پێناو خۆی گەورە.

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

(3546)

(199) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(199) - له ئەبى ھورەیرەو -رەزای خۆی لێبێت- کە پێغەمبەری خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مویت: «ئەوێ مانگی رەمەزان بە رۆژوو بیت بە باوەر و ئیمانەو و چاوەڕێی پاداشت بیت لەسەری لە لایەن خوداوە؛ ئەوا خۆی گەورە لە ھەموو تاوانەکانی پێشووی». «خۆش دەبێت [سەحیحە]-[بوخاری و موسلیم ھاوێان لەسەری]

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- باسی ئەوەمان بۆ دەکات ھەرکەسێک مانگی رەمەزان بەرۆژوو بیت بە باوەرەو، و باوەری بە فەرزیتی رۆژووگرتن ھەبێت و ئەو پاداشتە زۆرەى خۆی گەورە نامادەى کردووە بۆ رۆژووگران، و مەبەستى لەم پەرستەنى رەزامەندى خۆى گەورە بیت نەک بۆ ریا و رۆپامایى بیت ئەوا خۆى گەورە لە ھەموو تاوانەکانى پێشووترى خوش دەبێت.

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. فەزل و پلەوپلەیی دڵسۆزبوون -ئیخلاص- لە رۆژووگرتن و ھەموو پەرستن و کردەو چاکەکاندا.

(200) - عن سهل بن سعد رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ فِي الْجَنَّةِ باباً يقال له: الرَّيَّانُ، يدخل منه الصَّائِمُونَ يوم القيامة، لا يدخل منه أحد غيرهم، يقال: أين الصَّائِمُونَ؟ فيقومون لا يدخل منه أحد غيرهم، فإذا دخلوا أغلق فلم يدخل منه أحد» [صحيح] - [متفق عليه]

(200) - له سه هلی کوری سه عدوه - رمزای خوی لنبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«له به ههشتدا دهرگایهک ههیه، پنی دهووتریت :رهیان، رۆژووگرهکان لهیوه دهچنه ژوورهوه (یو نیو به ههشت (له رۆژی قیامهتدا، جگه له نهوان کهسی تر لهو دهرگایهوه ناچیتنه ژوورهوه، دهووتریت :له کوین رۆژووگرهکان؟ هه لدهستن و بهرهو دهرگاکه پیش دهکهن، جگه له نهوان کهسی تر لهو دهرگایهوه ناچیتنه ژوورهوه، نه گهر ههموویان چوونه ژوورهوه؛ دهرگاکه دادهخریت و کهسی تر (لهو دهرگایهوه (ناچیتنه «ژوورهوه [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکر د نهوه:

واتای فهرمووده که :له پیشهوهی به ههشتدا دهرگایهک ههیه ناوی ره یانه، تاییهت به رۆژووگران، جگه له نهوان کهسی تر لهو دهرگایهوه ناچیتنهوه ژوورهوه، نهوهی پاریزگاری بکات له رۆژووگرنتی فهرزمهکان و سونهتهکان، نهوا فریشتهکان لهو دهرگایهوه بانگی دهکن بۆ نهوهی بچینه نیو به ههشتهوه، و نه گهر رۆژووگران چوونه ژوورهوه نهوا دهرگاکه دادهخریت و کهسی تر لهو دهرگایه ناچیتنه نیو به ههشتهوه

له سوودهکانی فهرمووده که:

(201) - عن أبي هريرة رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا جَاءَ رَمَضَانُ، فَتِخَتْ أَبْوَابُ الْجَنَّةِ، وَغُلِّقَتْ أَبْوَابُ النَّارِ، وَصَفَّتِ الشَّيَاطِينُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(201) - له نهبی هورمیرهوه -رمزای خوای لنبیت- که پیغمبر صلی خدا -صلی الله علیه وسلم- دهمرمویت :«نهگرمهمزمان هات؛ دهرگاکانی بههشت دهکریتهوه ودهرگاکانی». «دوزهخ دادهخرین، وشهیتانهکان کوت وزنجر دهرکین [صهحیه]- [بوخاری و موسلیم]

[هاوردان لهسهری]

شیکردنهوه:

واتای فهرمودهکه) :نهگرمهمزمان هات؛ دهرگاکانی بههشت دهکریتهوه ودهرگاکانی دوزهخ دادهخرین، وشهیتانهکان کوت وزنجر دهرکین : (نهم سئ شته پروودهات له رهمزماندا : 1 /دهرگاکانی بههشت دهکریتهوه؛ نهمیش بو هاندانی نهوانهی پهرستن وکردهوهی چاک نهجامدهدن وهکو نویژکردن وپروژووگرتن وخیرکردن وزیکرکردن وقورئان خویندن وکردهوهی زوری تر . 2 /دهرگاکانی دوزهخ دادهخرین؛ نهمیش بههوی کهمی تاوان وگوناهی ئیمانداران له مانگهدا . 3 /شهیتانهکان زنجیر دهرکین، له :گیرانهوهیهکی متمانهپیکراوی باشدا له (سنن النسائي (و) مسند أحمد (تردا وشهی هاتووه (المَرْدَة (هاتووه، واتا) :شهیتانه ملهوره بههیزمهکان (، وهمروهها له گیرانهوهیهکی سهیحدا له (الترمذی (و) النسائي (، ابن ماجه (نهم دهقه هاتووه) :ومردة الجن (، واتا) :جنوکه ملهوره بههیزمهکان (، له جنوکهکان نهوانهی که پنیان دهووتریت) :المَرْدَة (نهمانهش نهو شهیتانانن که زور زور دژایهتی نهوهکانی ئادهم دهکن، وزنجر دهرکین به واتای نهو دهستیان دهبهستریتهوه بو نهوهی نهو زیانانه نهدن ونهو ئازارانه نهگهیمزن که له جگه له رهمزماندا دهیانکرد، وههموو نهمهی که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسیکردووه ههق وراستییه وبو ئومهتهکهی وهکو ناموزگاری باسیکردووه بویان، بو نهوهی چاکه وخیر نهجامبدن وئاگادار بن له شهر وخرابه

له سوودهکانی فهرمودهکه:

(10107)

(202) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ نَسِيَ وَهُوَ صَائِمٌ فَأَكَلَ أَوْ شَرِبَ، فَلَيْتَمَ صَوْمُهُ، فَإِنَّمَا أَطْعَمَهُ اللَّهُ وَسَقَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(202) - له نهبی هورهیره وه - ژهزای خوای لئیبت - که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفر مویت : «ههرکه سیک به رۆژوو بیت وبه هوی له بیرچوونه وه بخوات یان بخواته وه؛ نهوا با رۆژوو دهکی تهواو بکات)نیشکینیت (، چونکه نه وه خوای گهوره رزقی خواردن «وخواردنه وهی پی بهخشیوه [صهیحه]-[بوخاری و موسلیم هاودان له سه ری]

شیکردنه وه:

شهریعتی ئیسلامی بنیاتنراوه له سه ر ئاسانکاری، وئهرک خستنه سه ر مروقه کان به :گویره ی توانایان، ورمخنه لینه گرتن له کاتی نه بوونی توانا یان نه بوونی بژارده .وله وانهش نه وهی بخوات و بخواته وه، یان شتیکی تر نهجامبدات که رۆژوو دهکی بشکینیت له رۆژی رهمزاندایان ههر رۆژوو گرتنیکی تر، نهوا با رۆژوو دهکی بهردهوام بکات، چونکه نه مه به نهقهست وبه بژارده ی خوی نه بووه، بویه ههر کرده وهیه ک مروف بیکات پینش نیهت هینانی له سه ر نه م کاره نهوا کاریگه ری نابیت له سه ر رۆژوو دهکی، به لکو نه مه وهکو بهخشینیکه له لایه ن خوای گهوره که رزقی خواردن وخواردنه وهی پی بهخشیوه

له سووده کانی فهرمووده که:

(4525)

(203) - عن عائشة رضي الله عنها : «أن رسول الله صلى الله عليه وسلم كان يعتكف في العَشرِ الْأَوَاخِرِ من رمضان، حتى توفاه الله عز وجل ، ثم اعتكف أزواجه بعده».

وفي لفظ «كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يَعْتَكِفُ في كُلِّ رمضان، فإذا صلى العَدَاةُ جاء مكانه الذي اعْتَكَفَ فيه». [صحيح] - [الرواية الأولى متفق عليها]

الرواية الثانية رواها البخاري

(203) - له عائشہ رو - رمزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرموت : «پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له ده شهوی کوتایی رهمهزان نیعتیکافی دهکرد، ههتا خوی گهوره رۆحی کیشا، پاشان خیزانهکانی له پاش نهو نیعتیکافیان دهکرد». وله گیرانهویهکی تردا : «پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههموو رهمهزانیک نیعتیکافی دهکرد، نهگهر نوژی بهیانی نهجام بدایه؛ دهگهرایهوه بو نهو شوینهی که «نیعتیکافی تییدا دهکرد [صحه]-[بوخاری گهراویه تیهوه - بوخاری و موسلیم هاوردان له سهری]

شیکردنهوه:

عائشه -رمزای خوی لیبیت- باسی نهوه دهکات که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له ده شهوی کوتایی رهمهزاندا نیعتیکافی دهکرد، نهویش بو نهوهی بگهریت به دواي پاداشتی، پهرستن له شهوی قهردا، له پاش نهوهی که زانی شهوی قهر له کوتا ده شهوی رهمهزانه وههتا مردن بهم شیویه بهردهوام بوو. وعائشه باسی نهوه دهکات که نهو حوکه ماوتهوه وتایهت نیه به پیغمبر -صلی الله علیه وسلم-، چونکه خیزانهکانی له پاش خوی نیعتیکافیان کرد. وله گیرانهویهکی تردا :عائشه -رمزای خوی لیبیت- نهوه رووندهکاتهوه که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- نهگهر نوژی بهیانی نهجامبدایه نهوا دهچوه شوینی نیعتیکاف- کردنی؛ بو نهوهی خوی یهکلایی بکاتهوه بو پهرستنی خوی گهوره وپارانهوه، ونیعتیکاف کردنی کامل کاتیک جیهجیدهکریت که ههموو پهیوهندیهکان بپچرینی لهگهل بوونهومر مهوکان.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4495)

(204) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يَجْتَهِدُ في رمضان ما لا يَجْتَهِدُ في غيره، وفي العَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْهُ ما لا يَجْتَهِدُ في غيره. [صحيح] - [رواه مسلم]

(204) - له عائشه مه پر هزای خوای لیبیت- ده لیت : «پیغمبر صلی الله علیه وسلم- نهو ههول وکوششه زوره دی کرد بو پرستن له رهمه زاندا له مانگه کانی تر دا بهو شیوهیه نهبوو، وله ده شهوی کوتایی رهمه زاندا نهو ههول وکوششه زوره دی دهی کرد بو پرستن». «له شهو هه کانی تر به شیوهیه نهبوو [صحهحه]- [موسلم گراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

عائشه پر هزای خوای لیبیت- لهم فهرموده یه دا باسی پرستنی پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ده کات له مانگی رهمه زاندا، نهویش نهو یه :که نهونده کوششی ده کرد بو پرستنی خوای گه وه له مانگه کانی تر بهو شیوهیه نهبوو؛ چونکه مانگیکی پیروزه، خوای گه وه فزلی دا وه به سهر مانگه کانی تر، نه گهر ده شهوی کوتایی بوایه نهو کوششی بو پرستنی خوای گه وه زیاتر ده کرد؛ چونکه ده شهوی کوتایی شهوی قه دری تیدایه که خیری پرستن لهم شهو دا به گویره ی خیری پرستنی هزار مانگه، چونکه کوتا روژ هه کانی مانگی رهمه زانن بویه نهویش کوتایی پیده هینا به چاکترین کرده وه کان.

له سووده کانی فهرموده که:

(3755)

(205) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا دَخَلَ الْعَشْرُ أَحْيَا اللَّيْلَ، وَأَيَّقُظَ أَهْلَهُ، وَجَدَّ وَشَدَّ الْمِئْزَرَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(205) - له عائشهوه -رمزای خواى لئيبت- دهليت: «پيغمبر صلى الله عليه وسلم نهگس ده شهوى کوتايى بهاتايه؛ شهوهکانى زيندوو دهکردهوه، وخيزانهکانى ههلهستاند». «وههول وکوششى زورى دهکرد، وله خيزانهکانى دووردهکوتتهوه (جيماعى نهدهکرد) [صحيحه]-[بوخارى و موسليم هاوردان لهسهري]

شيکردنهوه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- نهگس ده شهوى کوتايى رهمزان بهاتايه؛ نهوا زيندوى دهکردنهوه به جورى جياواز له پهرستنهکان، وخيزانهکيانى ههلهستاند وکوششى دهکرد بو نهوهى پهرستنهکانى به جوانى وزورى نهجامبدات زياد له حالتهى ئاسايى، وخوى بو پهرستن يهکلایى دهکردهوه ونهدهچوه لای خيزانهکانى بو جيماع کردن

له سوودهکانى فهرموودهکه:

(4944)

(206) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «من صام يوماً في سبيل الله بَعَدَ اللهُ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفاً». [صحيح] - [متفق عليه]

(206) - له نهوى سهعيدى خودريهوه -رمزای خواى لئيبت- دهليت: پيغمبرى خدا - صلى الله عليه وسلم- دهفهرمويت: «نهوهى رۆژيک له پيناو خواى گهوره به رۆژوو بيت؛ نهوا خواى گهوره پرووى دوور دهخاتهوه له دۆزهخ به نهندازهى حهفتا سأل [صحيحه]-[بوخارى و موسليم هاوردان لهسهري]

شيکردنهوه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- ههوالى نهوه ديدات که ههر کهسيک له پيناو خواى گهوره رۆژيک به رۆژوو بيت نهوا خواى گهوره پرووى نهو کهسه حهفتا سأل دوور دهخاتهوه له ئاگرى دۆزهخ، نههميش بههوى خو کوشش کردن وجيهادى نهفس وئارام گرتن

لهسەر نارمههتیهکانی رۆژووه، و دوور خستهوهی له دۆزهخ واتای نزیک کردنهوهیهتی له بهههشت.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4436)

(207) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: «أوصاني خليلي صلى الله عليه وسلم بثلاث: صيام ثلاثة أيام من كل شهر، وَرَكْعَتَي الضُّحَى، وَأَنْ أُوتِرَ قَبْلَ أَنْ أُنَامَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(207) - له ئهبی هورمهروه -رمزای خوای لێبێت- دهئیت: «خهلیلهکهه -صلی الله علیه وسلم- فهرمانی سێ شتی پیکردم: رۆژووگرتنی سێ رۆژ له ههموو مانگی، و دوو رکات نوێژی چێشتهنگاو، و نوێژی ویتەر بکهه پیش خهوتن» [خلیل: ئهوپهری بهرزای پلهی خوشهویستهه [سهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیکردنهوه:

1/ ئهم فهرمووده سێ ئامۆزگاری پێغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ی تێدایه: 1، ئامۆزگاری به رۆژووگرتنی سێ رۆژ له ههموو مانگی؛ چونکه چاکه به ده ئهوهندهیه بۆیه رۆژووگرتنی سێ رۆژ وهکو رۆژووگرتنی ههموو مانگهکه وایه، وباشتر وایه سێ رۆژکه رۆژانی 13 و 14 و 15 ی مانگی کۆچی بن ههروهکو له ههندیک فهرمووده هاوو 2. /نوێژی چێشتهنگاو (الضحی) (بکات، وکهمترینی دوو رکاته، و به تاییهت دهرهق به ئهوانهی که شهونوێژ ناکهن، وهکو ئهبو هوریره که سهرقالی خویندنی زانست بوو له سههرتای شهودا، وباشترین کاتیش بۆ نوێژی چێشتهنگاو ئهو کاتهیه خوری بهیانی له ئاسمانه وکهش وههوا گهرم دهبێت؛ وئهمهش له فهرموودهی تر دا هاوو 3. /ئوهی شهونوێژ ناکات له کۆتایی شهودا ئهوا با له سههرتا دا شهونوێژ بکات پیش ئهوی بخهویت بۆ ئهوهی کاتهکهی له دهست دهر نهچێت.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4538)

(208) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم «تَسَحَّرُوا؛

فإن في السَّحُورِ بركة». [صحيح] - [متفق عليه]

(208) - له ئهنهسى كورى ماليكهوه -رهزاي خواى لئيبت- كه پيغمبهري خدا -صلى الله عليه وسلم- دهفهر مويت :«پارشيو بكهه چونهك پارشيو كردن بهرهكههت وپيروزي تيدايه [صهحيه]-[بوخارى و موسليم هاوردن له سهري]

شيكردنهوه:

پيغمبههر -صلى الله عليه وسلم- فهرماندهكات به پارشيو كردن، كه بريتيه له خواردن و خواردنهوه له كاتى سههر (ماوهيك پيش نويزى بهياني)، ئهميش بو خو ئامادهكرده بو روژووگرتن، وباسى دانايى دهكات لهم پارشيو كردنه چونهك بهرهكههت وپيروزي تيدايه بو سوودى دونيا وقيامهت .له بهرهكههتهكاني وسوودهكاني پارشيو كردن :- يارمهتيدره بو پهرستى خواى گهوره له روژدا .- روژووگر بيتاقهت نابيت له روژووگرتن به بهردهوامى به پيچهوانهئى ئهو كهسهى پارشيو ناكات؛ چونهك تووشى بيزارى وقورسى دهبيت و ناتوانيت له روژووگرتن بهردهوام بيت .- وهرگرتى پاداشت به هوئى شوينكهوتنى فهرمانى پيغمبههر صلى الله عليه وسلم- وپيچهوانه كردنى ئههلى كتيب .- لهويه نويز بكات وبيهخشيت به- .ئهو كهسانهئى كه پيوستن، ولهويه شتيك له قورئان بخوينت وياى خواى گهوره بكات پارشيو كردن پهرستنه (ئهگر نيتهى پهرستنى خواى گهوره وشوينكهوتنى - پيغمبههر صلى الله عليه وسلم- بيت بهم هستانه، وخواى گهوره له شهريعهتهكهيدا دانايى ونهينى زور هيه .- يارمهتيدره بو ئهجامدانى نويزى بهياني بويه فهرمانكراوه به دواخستنى پارشيو كردن بو ئهوهئى كهسهى پارشيو دهكات نهخهويتهوه كه لهويه نويزى بهياني له دهست بچيت، وئهمهش روويداوه، ئهوانهئى ئامادهئى نويزى بهياني دهبن له كاتى بهمهزندا ژمارهئيان زورتره له پيش بهمهزان ئهميش به هوئى هستان بو پارشيو كردن

له سوودهكاني فهرموودهكه:

(4498)

(209) - عن أبي عبيد، مولى ابن أزر، قال: شهدت العيد مع عمر بن الخطاب رضي الله عنه ، فقال: هذان يومان نهى رسول الله صلى الله عليه وسلم عن صيامهما: يوم فطرکم من صيامکم، واليوم الآخر تأکلون فيه من تُسْكِکُمْ. [صحيح] - [متفق عليه]

(209) - له نهبی عوبهید، خزمه تکاری ئیین ئه زههر ده لایت : ئاماده ی جهژن بووم له گه ل عومهری کوری خهتاب - ژهزای خوای لییت -، ووتی : «ئهم دوو رۆژه پیغه مبه ر - صلی الله علیه وسلم- نه هی کردووه له رۆژووگرتن تییاندا : رۆژی شکاندنی رۆژوووه کانتان (مه بهستی : یه کهم رۆژی جهژنی رهمه زانه)، و رۆژه که ی تر : له قوربانیه کانتان دهخون» . [صه حیه] - [بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیگردنه وه:

خوای گهوره دوو رۆژی جهژنی داناهه بۆ مسولمانان، وهه ریه کیکیان به ستر اوته وه به دروشمیکی (ریوره سمیکی (ئاینی، رۆژی یه کهمی جهژنی رهمه زان) رۆژی رۆژوووشکندن (په یوهندی ههیه به تهواو بوونی رۆژووگرتنه وه، بۆیه واجبه له سه ر مسولمان که ئهم رۆژه رۆژوو بشکینیت وهکو سوپاسگوزاریه ک بۆ خوای گهوره له سه ر تهواو بوونی ئهم نیعمه تی رۆژووگرتنه وه و وهکو دهربرینی نیعمه تی رۆژوووشکندن که خوای گهوره فه رمانی پیکردوه له پاشان تهواو بوونی یه ک مانگ له رۆژووگرتن، خوای گهوره ده فه رمویت { وَلْتَكْمِلُوا الْعِدَّةَ وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ } [البقرة واته { :تا مانگه که (رۆژوو بگرن (به تهواوی وبه گهوره ناوی خوا به رن له سه ر ئهو [185 رینموینییه ی که کردوونی وتا سوپاسی (بکه ن

له سووده کانی فه رمووده که:

(4527)

(210) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يَقُمْ لَيْلَةً الْقَدْرَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» [صحيح] - [متفق عليه]

(210) - له نهبی هوریهرمه-هرزای خوی لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«شهوی نویژی تهراویح نهجامبدات له شهوی قهردا به باوهر وئیمانوه وچاوهریی پاداشت بیت لهسهری له لایهن خوداوه؛ نهوا خوی گهوره له ههموو «تاوانهکانی پیشووی خوش دهبیت [صهیحه]-[بوخاری و موسلیم هاودان لهسهری]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی فزلی تهراویح دهکات له شهوی قهردا که له ده شهوی کوتایی مانگی رهمزاندايه، وهرکسئیک کوشش بکات تنییدا به نویژکردن ونزا، وقورئان خویندن ویادی خوی گهوره، وباوهری پیی ههیبیت وبهو فزلهی سهبارهتی هاتوو و هیوای به پاداشتی الله بیت -سبحانه وتعالی-، نهک بو ریا وناوبانگ بیت، نهوا خوی گهوره له گوناوهکانی پیشووی خوشدهبیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پاداشت وفزلی شهوی (قهرد (وناموژگاری کردن به شهونویژکردن لهو شهودا
2. کردهوه چاکهکان قبول ناكرین مهگهر راستگویی نیهتی لهگهلدا بیت
3. فزول ورحمتهی خوی گهوره، ههرکسئیک شهونویژ نهجامبدات له شهوی قهردا به باوهر وئیمانوه وبه داواکردنی پاداشت له لایهن خوداوه؛ نهوا خوی گهوره له ههموو تاوانهکانی پیشووی خوش دهبیت

(4202)

(211) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ حَجَّ لِلَّهِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمِ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(211) - له ئهبي هورهيره وه -هرزای خوای لیبیت- ده لیت :گویم له پیغمبهری خودا بوو - صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو :«ئهو هی حه ج ئه نجام بدات، وقسه ی خراپ و نارهوا نهکات)نزیک نه بیته وه له خیزانی به چیروه رگرتن(، وتاوان وگونا ه ئه نجام نه دات ئهوا «ده گهریته وه)له حه ج کردنه که ی (وه کو نهو رۆزه ی له دایک بووه [صه حیه]- بوخاری و [موسلیم هاودان له سه ری

شیکر دئه وه:

پیغمبه ر -صلی الله علیه وسلم- پروونی دهکاته وه ئه وه ی حه ج بکات بو خوای گه وه (به دلسۆزی و ئیخلاصه وه بو خودا)، وکرده وه ی نارهوا نهکات له کاتی رپوره سمی حه جه که دا -کرده وه ی نارهوا وه کو جووتبوون و پیشه کیه کانی له ماچکردن و بهریه ککهوتن- وه وه وه ها هیچ قسه یه کی خراپ نه لیت، و فاسقیتی نهکات ئه میش هه موو تاوان وگونا هه کان ، ده گهریته وه، و نمونه ی فاسقیتی بریتیه له کردنی قه ده غه کرا وه کانی ئیحرام، ئهوا له حه ج کردنه که ی ده گهریته وه به لیخو شبوونه وه هه وه کو چۆن مندا ل له دایک ده بیت به بی گونا ه .

له سووده کانی فهرمووده که:

1. فاسقیتی ولادان و تاوانه کان به گشتی له هه موو حاله تیکدا نه هی لیکرا وه، به لام له کاتی حه ج کردندا زیاتر جه خت له سه ر ئه نجام نه دانی کرا وه ته وه وه کو به گه وره دانانیک بو مه راسیمی حه ج کردن له مالی خوای گه وه .
2. مرو ف له دایک ده بیت به بی تاوان و به ریئه له هه موو تاوانیک و تاوانی کهسانی تر له ئه ستو ناگریت .

(212) - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما : «أَنْ تَلْبِيَةَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنْ الْحَمْدُ وَالنَّعْمَةُ لَكَ وَالْمَلِكُ، لَا شَرِيكَ لَكَ». قال: وكان عبد الله بن عمر يزيد فيها: «لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(212) - له عبداللهی کوری عومرهوه -رہزای خواہان لبیت- دہلایت: تہلبیہ(ی پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم- بہم شیوہیہ بوو :«لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنْ الْحَمْدُ وَالنَّعْمَةُ لَكَ وَالْمَلِكُ، لَا شَرِيكَ لَكَ»، واتہ :«خودایہ فرمانہکانی تۆمان جیبہجی کرد و ملکہچ بووین، خودایہ فرمانہکانی تۆمان جیبہجی کرد و ملکہچ بووین و هیچ ہاوبہش و شہریکیکت نیہ، بہ دُنیاپیہوہ ہہموو حہمد و سوپاس و مولکیکت تہنہا ہہر بۆ تۆیہ :ہیچ ہاوبہش و ہاوہلکت نیہ». دہلایت :وعبداللهی کوری عومر ئہمہی زیاد دہکرد لَبَّيْكَ لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ»، واتہ :«خودایہ فرمانہکانی»، تۆمان جیبہجی کرد و ملکہچ بووین، و دلخۆش و ناسوودہمان بکہ لہسہر پەرستنی تۆ و خیر ہہمووی لہ نیو دہستہکانی تۆدایہ، و مہبہستممان تہنہا تۆیہ لہ داواکردنی پاداشت و کردہوہکانمان تہنہا ہہر بۆ تۆیہ». تہلبیہ واتا :وہ لامدانہوی بانگکردن بۆ ئہنجامدانی [حہجی مالی خودا [صہیحہ]-[بوخاری و موسلیم ہاوردن لہ سہری]

شیکردنہوہ:

عبداللهی کوری عومر -رہزای خواہان لبیت- باسی چۆنیہتی (تہلبیہ کردنی) پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم- دہکات لہ کاتی حہج و عومرہدا) :لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ. (وئہمہش دہربرینی وہ لامدانہوی خوای گہورہیہ کاتیک داوای کرد کہ بانگی خہلکی بکرتیت بۆ ئہنجامدانی حہج لہ مآلہ پیروزہکھی، وئہنجامدانی حہج بہ دَلَسۆزی و دہربرینی سوپاس و دانپیدانان :بہ پەرستنی ئہو زاتہ بئی ہیچ شہریک و ہاوبہشیک و بہوہی کہ خاوہنی ہہموو مولکیکہ، وئبین عومر -رہزای خوای لبیت- ئہم ،بہشہی زیاد کرد کہ زیاتر دوویاتدہکاتہوہ لہسہر ناوہرۆکی ئہم وہ لامدانہویہ (تہلبیہ) و دہیووت) :لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ، (بۆیہ سہرہنجامی ہہموو کردہوہکان دہیت بہ تہنہا بۆ خوای گہورہ بیت بہ مہبہستہوہ (نیہتہوہ) و دہیت تہنہا داوای پاداشت لہ ئہو بکرتیت لہسہر ئہنجامدانی کردہوہکان

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(4535)

(213) - عن ابن عباس رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ما مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهَا أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ» يعني أيامَ العشر، قالوا: يا رَسُولَ اللَّهِ، ولا الجهادُ في سبيلِ اللَّهِ؟ قال: «ولا الجهادُ في سبيلِ اللَّهِ، إلا رجلٌ خَرَجَ بنفسِهِ وماله فلم يَرْجِعْ من ذلك بشيءٍ». [صحيح] - [رواه البخاري وأبو داود، واللفظ له]

(213) - له نیین عباسهوه -رهزای خویان لنبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «هیچ رۆژیک نییه که ئەنجامدانی کرده‌وه‌ی چاک خۆشه‌ویست بیت، لای خوای گه‌وره وه‌کو ئەم رۆژانه» مەبەست دە رۆژی یەکەمی (مانگی ذی الحجة (یه ووترا: ئەو پیغمبری خدا، تەنانت جیهاد و تیکۆشانیش له پیناو خوای گه‌وره؟ فهرمووی: «بەلێ، تەنانت جیهاد و تیکۆشانیش له پیناو خوای گه‌وره، جگه له پیاویک «نەبیت که به نه‌فسی وه‌موو مالی دەرچوو بیت، وبه هیچ شتیک له ئەوانه نه‌گه‌رابیت‌وه» [ص‌حیحه]-[]

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پرونیده‌کاته‌وه که ئەنجامدانی کرده‌وه‌ی چاک له ده رۆژی یەکەمی مانگی ذی الحجة- باشتره له ئەنجامدانیان له هه‌موو رۆژه‌کانی تری سأل -وهاوه‌لان -رهزای خویان لنبیت- پرسیاریان له پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- سه‌بارت به جیهاد کردن له رۆژه‌کانی تر جگه لهم ده‌یه کرد ، ئایا باشتره له ئەنجامدانی کرده‌وه‌ی چاک لهم ده رۆژه‌دا؟ چونکه جیگیر بوو له‌لایان که جیهاد کردن له‌باشترین کرده‌وه‌کانه

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- وه‌لامی دایه‌وه: ئەنجامدانی کرده‌وه‌ی چاک لهم ده رۆژه‌دا باشتره له جیهاد کردن له رۆژه‌کانی تر، مه‌گه‌ر مو‌جاهیدیک دهر‌بجیت به نه‌فسی وه‌موو سامانی له‌پیناو الله ؛ رۆحی دهر‌بجیت وه‌موو سامانه‌که‌ی له‌ده‌ست بدات. ئەم کرده‌وه‌یه باشتره له ئەنجامدانی کرده‌وه‌ چاکه‌کان لهم ده رۆژه پیرۆزه

له سوو ده کانی فهر موو ده که:

1. فهر لای ده رۆزی یه که می مانگی ذی الحجة، له سهر مسولمانه نهم رۆژانه به ههل بزانیته بۆ ئهجامدانی په رسته کهان: یادی خوی گهوره، وقور ئان خویندن، وته کبیر، -وته هلیل وته حمید کردن -ووتنی: سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر. ونویژ کردن، ورۆژووگرتن، وهه موو کاره خیر وچا کهکان.

(6255)

(214) - عن أنس رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «جَاهِدُوا الْمُشْرِكِينَ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسُّنَّتِمْ». [صحيح] - [رواه أبو داود والدارمي والنسائي وأحمد]

(214) - له ئه نه سه ره -ره زای خوی لینیته- که پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم ده فهر مویت: «جیهاد وتیکۆشان به رپا بکه ن بهرام به ره موشریکه کهان به مالتان ونه فستان». [صه حیهه]- نه سائی گنراویه تیه وه - ئینوداود گنراویه تیه وه - ئه حمه د گنراویه تیه وه [داره می گنراویه تیه وه -

شیکردنه وه:

پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم- فهرمانی به ئیمانداران کرد به وهی که جیهاد ئهجام بده ن له ژیر ده سه لاتی پێشهوا (ئیمام یان ده سه لاتدار)، وله ژیر یهک ئالا که ئالای هه موو ئیماندارانه، ومه به ست له جیهاد کردن بۆ به رزکردنه وهی وشه ی خودا بیته (بۆ سه ر خستنی ئیسلام بیته) (نهک بۆ مه به ستی دونیایی، وجیهاد به م شیویه ده بیته: 1/ به مأل: واته به خشیانی پاره وسامان بۆ کرینی چهک، وئاماده کاری بۆ موجهیده کهان، وبه و شیویه ده. 2/ به نه فس ده ست پیکردنی جهنگ وجیهاد بۆ که سیک که له توانایدا هه بیته، وگونجاو وشایسته بیته بۆ، نهم ئه رکه مه زنه، وجیهاد کردن به به خشیانی نه فس بنچینه ی سه ره کهیه له جیهاد کردندا، هه ره کو خوی گهوره ده فهر مویت: (وَجَاهِدُوا بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ) [التوبة: 41] واته: (جیهاد بکه ن وتیکۆشن به مأل وگیانتان له پیناو خودا) (له رینگه ی خودا). 3/ به زمان: ئه میش به بانگ خوازی بۆ ئاینی خودا -سبحانه وتعالی- وبلاوکردنه وهی، وبه رگری کردن له ئیسلام، و وه لامدانه وهی گومانه کهان سه باره ت به ئاینی ئیسلام، و وه لامدانه وهی گه فوگۆی مولحید و بیباوه ر وموشریکه کهان، وبلاوکردنه وهی بانگه وازی ئیسلام به هه موو که ره سه ت وئامرازیکه له ئامرازه کهانی راگه یاندنی سه رده م، ئه میش بۆ سه لماندنی به لگه به سه ره ئه وانه ی سمجن) عینادن(، وبه ده نگ له کاتی گه یشتندا ونه ی لی کردن وهه ره شه کردن

وبهو شېوهیه وبه همرشېوهیهک که پیلاندانانی تیدا بیت بو دوژمنان، خوی گهوره دهفرمویت: ﴿وَلَا يَنَالُونَ مِنْ عَدُوٍّ نِيًّا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ﴾ [التوبة: 120]، [واته وهر زیانیک له دوژمن بدن] له دیل کردنیان وکوشتیان یان گرتنی مال و سامانیان (» بههوی ئهمانهوه کردهوی چاکیان بو دهنوسریت)، وبهو وتارانهی که هاندهدن بو -جیهادکردن، وبه وتنهی شیعر وهونراوهکان ههروهکو پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: اهجوا قریشا فإنه أشد علیهم من رشق النبل] [رواه مسلم]، [واته]: هونراوه بلّی (دژی قورهبش؛ چونکه ئهمه توندتر ونارمحنتتره لهسریان زیاتر له وهشاندنی تیرهکان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(64597)

(215) - عن الحسن بن علي بن أبي طالب رضي الله عنهما قال: حفظت من رسول الله -صلى الله عليه وآله وسلم-: «دَعُ مَا يَرِيكَ إِلَى مَا لَا يَرِيكَ». [صحيح] - [رواه الترمذي والنسائي وأحمد والدارمي]

(215) - له حسین کوری عهلی -رهزای خویان لنبیت- دهلّیت: ئهمهم لهبرکرد له پیغمبری خوداوه -صلی الله علیه وسلم-، که دهفرمویت: «واز لهو شتانه بهینه که». «گومانت لنیان ههیه، بو شتانی که گومانت لنیان نییه [صحهیه]- تورمودی گنراویه تیهوه [نه سائی گنراویه تیهوه - ئهمه د گنراویه تیهوه - داره می گنراویه تیهوه -

شیکردنهوه:

پیویسته ئیماندار واز لهو شتانه بهینیت که گومانی تیدا ههیه له ترسی کهوتنه ناو ئهجامدانی حهرامهوه به بی هستکردن پی، بهلکو پیویسته واز بهینیت لهو شتهی که گومانی تیدا ههیه بو ئهو شتهی که دلنایه له هه لال بوونی وهیچ گومانیکی تیدا نییه دلنایا وئارامه لهسهری، پیویسته به دوی شتی هه لالی بیگومان و بی خهوش بگهریت، ودوور بکهویت له حهرامکراوهکان وشوبوهاتهکان وئهو شتانهی که له نهفسدا دین ودهچن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4564)

(216) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ اللَّهَ تَجَاوَزَ عَنْ أَمْتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أَنْفُسَهَا، مَا لَمْ تَعْمَلْ أَوْ تَتَكَلَّمْ» قال قتادة: «إِذَا طَلَّقَ فِي نَفْسِهِ فَلَيْسَ بِشَيْءٍ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(216) - له ئهبي هورميرهوه -رهزای خوای لئینیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «خوای گهوره بههوی منهوه له نومتهکههم خوش بووه له شتیک که له نهفسی ودهروونی خویندا دهیلینهوه، مهگهر کردهوی پیبکهن یان بیلین (قسهکهی ناو دلیان بیته سهر زمانیان ودهری بیرن» (، قهتاده دهلنیت: «نهگهر له نهفسی خویدا تهلاق». «بخوات؛ نهمه هیچ کاریگهریهکی نابیت) تهلاق ناکهویت ([صهحیه]- [بوخاری و موسلیم] [هاوران لهسهری

شیکردنهوه:

ئهم فهرموودهیه بهلگهیه لهسهر ئهوهی بهنده بهرپرسیار نییه بهرامبر ئهوه قسه وباس وهوهس وبیرکردنهوانهی بهسهر دلیدا تئپهر دیت، به بی ئهوهی پئداگیر بیت لهسهری یان قسهی پیبکات یان بیلنیت، وئهمیش بهلگهیه لهسهر ئهوهی که تهلاقدان بههوی قسهی نهفسهوه ناکهویت؛ چونکه قسه نییه، وئهم حوکمانه لهسهر وشه وبیرکردنهوه کاتیهکان دهدریت نهک لهسهر کردهوهکانی دل وئهو بیرکردنهوه بهردهوامانهی که شار اومن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(58144)

(217) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صَوْرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ، وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(217) - له نهبی هورمیره وه - رهمزای خوای لنبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهمرمویتی: «خوای گهوره سهیری شیوه و سهروته و سامانتان ناکات، بهلکو سهیری دل و کرده و دهکانتان دهکات» [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات که خوای گهوره - سبحانه و تعالى- سهیری شیوه و لاشهی بندهکانی ناکات، ئایا جوانن یان ناشیرینن؟ ئایا گهورن یان بچووکن؟ ئایا ساغن یان نهخوشن؟ و سهیری پاره و سامانیان ناکات، ئایا زوره یان کهمه؟ خوای گهوره - عز وجل- له بندهکانی ناپرسیته وه له سهمر ئهم شتانه، بهلکو سهیری دلنهکانیان دهکات و نهوهی تئیدایه له تهقوادی و یهقین، و راستگویی و دلسوزی، یان مبهستی ریا و نالوبانگ، و سهیری کرده و دهکانتان دهکات له روانگهی چاک و نهشیلوی ؛ و له سهمر نهمه پاداشتیان دهاته وه

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. گرنگیدان به چاککردنی دل، و پاککردنه وهی له ههموو و هسفیکی خراب
2. چاکبوونی دل به دلسوزی - ئیخلاص- دهبیت، و چاککردنه وهی کرده و دهکان به شوینکهوتنی پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهبیت، و ههمردوویان جیی تئیروانین - له لای خوای گهوره و به ههند و مردهگیرین له لای نهو زاته مهز نه - سبحانه و تعالى
3. نابیت مروّف تووشی له خوبایی بوون و سهمر سامی بیت به نهفسی خوی به هوئی سامانه کهی یان جوانیه کهی یان لاشهی یان همرشتیکی تر له شتومه کهکانی ژیانی دونیا
4. هوشداریدان سهبارت به گرنگیدان به رواهت و پشتگوختنی ناخ و دل

(218) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يَغَارُ، وَإِنَّ الْمُؤْمِنَ يَغَارُ، وَغَيْرَةُ اللَّهِ أَنْ يَأْتِيَ الْمُؤْمِنُ مَا حَرَّمَ عَلَيْهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(218) - له نهبی هورمهیره وه - برهزای خوای لیبیت - که پیغمبر صلی الله علیه وسلم - دهرمویت : «خوای گهوره غیرهت دهکات، وئیماندار غیرهت دهکات، غیرهتی خوای گهوره نهویه که ئیماندار کردهویه که بکات که خودا حرامی کردوه له سهری [صحه] - [بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم - روونیدهکاتهوه که خوای گهوره غیرهت دهکات و رقی دهبیتهوه، ههروکو چون ئیماندار غیرهت دهکات و رقی دهبیتهوه، وهوکاری غیرهتی خوای گهوره نهویه ئیماندار حرامیک دهکات که خوای گهوره قهدهغهی کردوه له سهری ؛ وهکو زینا وئیربازی و دزی و مهی خواردن و هند له تاوانه پیس و قیزهونهکان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ئاگادار بوون له توریهی خوای گهوره و سزادانی ؛ نهگهر سنورهکان تپیهریندرا

(3354)

(219) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «اجْتَنِبُوا السَّبْعَ الْمُؤْبَقَاتِ»، قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَمَا هُنَّ؟ قَالَ: «الشَّرْكُ بِاللَّهِ، وَالسَّحَرُ، وَقَتْلُ النَّفْسِ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ، وَأَكْلُ الرِّبَا، وَأَكْلُ مَالِ الْيَتِيمِ، وَالتَّوَلَّى يَوْمَ الرَّحْفِ، وَقَذْفُ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ الْغَافِلَاتِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(219) - له ئه‌بى هوره‌رموه -رهزای خوای لیبیت- پیغمبر -صلی الله علیه وسلم ده‌فرمویت: «خوتان بیاریزن له‌حهوت تاوانه ویرانکه‌ره‌که»^۸. ووتیان: ئه‌بى پیغمبرى خودا، ئه‌وانه چین؟ فرموى: «خوتان بیاریزن له‌حهوت تاوانه ویرانکه‌ره و له‌ناوبه‌ره‌که ووتیان: ئه‌بى پیغمبرى خودا، ئه‌وانه چین؟ فرموى: شیرک وهاوبه‌شدانان بۆ خوای گه‌وره، و سحرکردن، وکوشتنى نه‌فسیک که خوای گه‌وره حرامى کردوه بکوژریت، مه‌گهر به هه‌ق و مافی خۆی نه‌بیّت، و خواردنى ريبا (سوو)، خواردنى مالى هه‌تیوان وپراکردن له‌ رۆژى جيهاددا (پشتکردنه گۆره‌پانى جه‌نگ وپراکردن)، و تۆمه‌تى زینا هه‌لواسین بۆ نافرته داوین پا‌که بینا‌گاکان (بى‌ نا‌گا و به‌رینن له‌ زیناکردن»^۹). ناو‌راون به‌حهوت تاوانه ویرانکه‌ره و له‌ناوبه‌ره‌که -الموبقات- چونکه ده‌ینه هۆى له‌ناوبردنى (بکه‌ر مکانیان له‌ دونیا و قیامه‌تدا [صه‌حیحه]-[بوخارى و موسليم هاو‌دان له‌سه‌رى]

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فرمان به‌ ئومه‌ته‌که‌ى ده‌کات به‌ دوورکه‌وتنه‌وه له‌حهوت تاوان و گونا‌ه‌ى له‌ناوبه‌ره‌، وکاتیکیش پرسىارى لیکرا که ئه‌و تاوانانه چین؟ ر‌وونى کردوه:

یه‌که‌م: هاوبه‌شدانان بۆ خوای گه‌وره (شیرک)، ئه‌میش دانانى هاوتا وهاوشیوه‌یه بۆ خوای گه‌وره ئه‌گه‌ر به‌ هه‌ر شیوه‌یه‌ک بیّت، وکردنى هه‌ر په‌رسنتیک له‌ په‌رسنته‌کان بۆ، جگه‌ له‌ الله -سبحانه و تعالی-، و سه‌ره‌تا له‌ شیرکه‌وه ده‌ستى پیکرد چونکه گه‌وره‌ترین تاوانه دووهم: سحر کردن - ئه‌میش بریتیه له‌ گ‌رئ و نووسینی جادوو وشتى و هک دهرمان و دوکهل -، که کاریگه‌رى هه‌یه له‌سه‌ر لاشه‌ى سحرلێکراو به‌ کوشتن یان نه‌خۆشى، یان جیاکردنه‌وه‌ى هاوسه‌رکه‌کان له‌یه‌کتر، ئه‌مه‌ کرده‌وه‌یه‌کى شه‌یتانیه‌، زۆر جار ناتوانیّت ئه‌م کاره‌ بکات هه‌تاوه‌کو شیرک وهاوبه‌ش بۆ الله ب‌ریار ده‌دات و نزیک ده‌بی‌ته‌وه له‌ ر‌وحه‌ بیسه‌کان به‌و شتانه‌ى خ‌وشیان ده‌ویّت

سێیه‌م: کوشتنى نه‌فسیک که خوای گه‌وره حرامى کردوه کوشتنى مه‌گه‌ر به‌هۆى پاساوێكى شه‌رعى که فرمانه‌ر‌ه‌وا جیبه‌جینی ده‌کات

چوارم: خواردنی ریبیا بهراستهوڅو ځان سوود لږوهر گرتنی به جوړهکانی تر
پینجهم: خواردنی مال وپارهی ئو منډالهی باوکی مردووه وهیشتا بالغ نهبووه
شهم: راکردن وپشتکردن له گورهبانی جهنگ بهرامبهر کافرهکان
حهوته: هملواسینی تومتهی زینا کردن بو ئافرهته ئیمانداره داوین پاکهکان، هسروهه
تومته هملواسین بو پیاوani ئیماندار

له سوودهکانی فهرموودهکە:

1. تاوانه گهورهکان تهنھا سنووردار نهکړاون لهم حهوته، و بهتاييهتی باسی ئهم حهوته
کړاوه چونکه تاوانی گهوره وترسناکڼ
2. دروستيتی کوشتنی نهفسیک ئهگهر به ههق ومافی خوی بیت وکو تولهسهندنهوه -
القصاص- وههنگهانهوه وزیناکردن لهپاش هاوسهرگیری، وئهمه دهبيت
فهرمانږهواي شهرعی جنيبهجی بکات

(3331)

(220) - عن أبي بكرة رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «أَلَا أُنبِّئُكُمْ بِأَكْبَرِ
الْكَبَائِرِ؟» ثَلَاثًا، قَالُوا: بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ، قَالَ: «الْإِشْرَاكُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ» وَجَلَسَ وَكَانَ مُتَكَيِّفًا،
فَقَالَ: «أَلَا وَقَوْلُ الزُّورِ»، قَالَ: فَمَا زَالَ يُكْرِّرُهَا حَتَّى قُلْنَا: لَيْتَهُ سَكَتَ. [صحيح] - [متفق عليه]

(220) - له ئهبي بهکرموه -رهزای خواي لږبيت- که پيغهمبهر -صلي الله عليه وسلم
دهفهرمويت: «نایا ههوانتان پي بدهم به تاوانه گهورهکان؟». سئ جار وای پي وتن، ووتیان
بهلئ ئهی پيغهمبهر خدا (واته: بهلئ پیمان بلئ)، فهرمووی: «شیرک وهاوهلدانان بو
خوای گهوره وخرابهکاری بهرامبهر دایک وباوک». وپالی دابووه ودانیشته، وفهرمووی
وتنی درو، وشاهیدیدانی درو». ههر ئهم قسهیهی دووباره دهکردهوه، ههتا وتمان»
خوزگایه بیدهنگ دهبوو [صهحيه]-[بوخاری و موسليم هاودان لهسهري]

شیرک د نهوه:

پيغهمبهر -صلي الله عليه وسلم- باسی تاوانه گهورهکانی بو هاوهلان کرد، و لهنيوياندا
ناوی ئهم سئ تاوانهه هینا که گهورهتر وترسناکترن

1. شيرك وهاوبهش بپريردان بۆ خواى گهوره :ئەميش وانا كردنى پەرسىتىڭ لە پەرسىتىەكان بۆ جگە لە خواى گهوره، ويەكسان كردنى جگە لە الله به الله له ئولوھيەتى - پەرسىتراویتی- يان پەروەردگاریتی يان ناو وسیفەتەکانیدا
 2. خراپەکاری بەرامبەر دایک و باوک :ئەميش هەموو ئازاردانیکی دایک و باوک . دەگریتەوه، به قسە يان کردەوه بێت، و هەروەها چاکەکار نەبوون بەرامبەریان
 3. قسەى درۆ و شاهیدیدانی درۆیش دەگریتەوه :هەموو قسەيەکی درۆ و چەوت . و ناپراست دەگریتەوه کە مەبەست لێى زیان لێدانە لە ئەر کەسەى دژى دەوتریت ؛ بۆ بردنى سامانى يان دەستدریژی کردنە سەر کەسایەتى يان هتد
- و پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- لەفەرموودهکەدا هەر شەى لەسەر قسەى درۆ دووبارە کردەوه ؛ ئەميش بۆ ھۆشدارى لەسەر ناشیرینی ئەم تاوانە و کاریگەرییە خراپەکانى لەسەر کۆمەڵگا، ھەتا وەک ھاوھەڵان و وتیان :خۆزگایە بێدەنگ بووايە ؛ وەک بەزمیەك بەرامبەرى، و حەز نەکردن بە ئەوێ بێزارى دەکات

لە سوودەکانى فەرموودهکە:

1. گەورەترین تاوان ھاوبەشدانانە بۆ خواى گهوره چونکە لەپیش تاوانەکانى تر باسى کرد و گەورەترینیانە، و ئەم ئایەتە جەخت لەسەر ئەمە دەکاتەوه ؛ خواى گهوره :دەفەر مویت { :إن الله لا یَغْفِرُ أن یشرکَ به وَیَغْفِرُ مَا دُونَ ذَٰلِکَ لِمَن یَشَاءُ }واتە بەراستى خودا خۆش ناییت لەوێ کە ھاوھەلی بۆ دادەنێت (ئەگەر کەسێک مردبێت { و تەو بەى نەکردبێت لە ھاوبەشدانان بۆ خواى گهوره }، و الله لى بوردیە {لەر ھەتاوانێک جگە لە شیرک بۆ ھەر کەسێک بیهویت
2. گەورەیی مافی دایک و باوک، چونکە لەپاش مافی خواى گهوره ؛ مافی ئەوانى باسکرد
3. تاوانەکان دابەش دەبن بۆ گهوره و بچووک .تاوانە گەورەکان :ھەر تاوانیکە سزایەکی دونیایی لەسەر بێت وەک نەفرەت کردن و -حەددى- شەرى، يان ھەر شەى قیامەت، يان ھەر شە بەچوونە دۆزەخ، و تاوانە گەورەکان پلەکانیان جیاوازی لە حەرامبووندا ؛ ھەندیکیان گەورەترە لە ھەندیکى تر .تاوانە بچووکەکان :ھەموو تاوانیکى تر دەگریتەوه جگە لە تاوانە گەورەکان

(221) - عن عبد الله بن عمرو بن العاص رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الْكَبَائِرُ: الْإِشْرَاقُ بِاللَّهِ، وَعُقُوقُ الْوَالِدَيْنِ، وَقَتْلُ النَّفْسِ، وَالْيَمِينُ الْعَمُوسُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(221) - له عبداللهی کوری عمرو - رزای خویان لیبیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - دهفهر مویت: «تاوانه گهوره کان (الشیرک وهاوه لدانان بؤ خوی گهوره «خرابه کاری بهرامبر دایک وباوک، وکوشتنی نهفسیک، سویندخواردن به ناههقی [صهحیه] - [بوخاری گنراویه تیهوه]

شیرک دندهوه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - هندیك له تاوانه گهوره کان پروون دهکاتهوه، که : بکهرمکانیان ههر مشهی توندیان لیکراوه له دنیا و قیامتدا یه کهم : شیرک وهاوبهش بریاردان بؤ خوی گهوره : نه میس واتا کردنی پرستنیك له پرستنه کان بؤ جگه له خوی گهوره، ویه کسان کردنی جگه له الله به الله له نولهیهتی - پرستراویتی - یان پروهر دگاریتی یان ناو وسیفه تهکانیدا ، دووهم : خرابه کاری بهرامبر دایک وباوک : هه موو نازار دانیکی دایک وباوک دهگریتهوه ، به قسه یان کردوه بیت، و هه روه ها چاکه کار نه بوون بهرامبریان سیهیم : کوشتنی نهفسیک : نه میس کوشتنی به ناههق دهگریتهوه ؛ وکو کوشتن به ستهم ودهستدریژی

چوارهم : سویندخواردنی نقومکه : واتا سویندخواردن به درؤ ؛ ههر چهنده دزمانیت درؤ دهکات لهم سویندخواردنه، و بهم ناوه باسکراوه چونکه خاومنه کهی نقوم دهکات له تاوان یان له ناگری دوزه خ

له سووده کانی فهرمووده که:

1. سویندخواردنی نقومکه ؛ هیچ کهفاره تیکی له سهر نییه، چونکه تاوانیکی زور گهوره وترسناکه، به لکو ده بیت تهوبه ی لیکریت
2. ئهم فهرموودهیه تهنها باسی ئهم چوار تاوانه گهوره ی کردوه ؛ چونکه زور گهوره وترسناکن، نهک تاوانه گهوره کان تهنها ئهمانه بن
3. تاوانه کان دابهش دهین بؤ گهوره و بچووک . تاوانه گهوره کان : ههر تاوانیکه سزایه کی دونهایی له سهر بیت وکو نه فرمت کردن و - هه ددی - شهرعی، یان ههر مشه ی

قيامت، يان هر شه به چوونه دوزه خ، وتاوانه گهورهكان پلهكانيان جياوازه له
حصر امبووندا ؛ ههنديكيان گهورهتره له ههنديكي تر .تاوانه بچووكهكان :ههموو
تاوانيكی تر دهگريتهوه جگه له تاوانه گهورهكان

(3044)

(222) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ
مَا يُقْضَى بَيْنَ النَّاسِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي الدَّمَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(222) - له عبداللهی کوری مهسعودوه -رهزای خوای لنبیت- که پیغه مبهری خودا -صلی
الله علیه وسلم- دهفرمویت :«یهکه م شت که دادگایی لهسهری دهکریت له نیوان بهندهکان
».«له روژی قیامهتدا ؛ بریتیه له خوینهکان [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوردان لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغه مبهیر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوه مان بو دهکات له روژی قیامهتدا یهکه م شت
که دادگایی لهسهری دهکریت له نیوان خه لکیدا ؛ بریتیه له ستهمکردن لهیهکتر له خوینهکان
وهکو کوشتن وبریندار کردن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. مهزنی دۆسیه ی خوینهکان، چونکه سه مهتا دهست دهکریت به دادگایی لهسهر
گرنگترین شتهکان
2. گهورهیی تاوانهکان به پیی گهورهیی سه رهنامه خراپهکانیانه، ورشتنی خوینی بی
تاوانهکان له گهورهترین خراپهکاریهکانه، هیچ تاوانیک لهمه گهورهتر نییه جگه له
شیرك وهاوبهش بریاردان بو الله -سبحانه وتعالی- نه بییت

(2962)

(223) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَتَلَ مُعَاهِدًا لَمْ يَرَحْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ، وَإِنَّ رِيحَهَا تُوجَدُ مِنْ مَسِيرَةِ أَرْبَعِينَ عَامًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(223) - له عبداللهی کوثری عمرو - رزای خویان لنبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دفر مویت :«هر که سیک پهمانی پیدراویک (موعهه دیک (بکوژیت ؛ نهوا بونی «بههشت ناکات، نهگهرچیش بونی بههشت دهکریت له دوری چل سالهوه (به ریکردن) [صحه] - [بوخاری گبرایوه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هر شهیهکی توند دهکات لهسر نهوهی موعهه دیک دهکوژیت -موعهه دیک که پهمانی لهگهلا بهستراوه، وله ولاتی خویهتی نه دژی مسولمانان دهجنگیت ونه مسولمانانیش لهدژی دهجنگن-، هر شهیه که نهوهی بونی بههشت ناکات ؛ نهگهرچیش بونی بههشت دهکریت له دوری چل سالهوه به ریکردن

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ، حرام بوونی کوشتنی کسی موعهه دیک و نهوهی نهوهی پیدراوه له کافر مکان ونه کوشتنه لهتوانه گهور مکانه

2. موعهه دیک (المُعَاهِدُ): (نهوهی کافر که پهمانی لهگهلا بهستراوه، وله ولاتی خویهتی نه دژی مسولمانان دهجنگیت ونه مسولمانانیش لهدژی دهجنگن، وزیمی (الذِّمِّي: (نهوهی کافر که لهنیو ولاتی مسولمانان دهژی وسهراوه -جزیه- دهکات، ومستهئمن (المستأمن: (نهوهی کافر که هاتووته نیو خاکی مسولمانان بهپیی پهمان وناسایش وپاراستنی ؛ بو ماوهیهکی دیار یکراوه

3. . هوشداریدان سهارهت به خیانت کردن له پهمانهکان لهگهلا نامسولمانانهکان

(64637)

(224) - عَنْ جُبَيْرِ بْنِ مُطْعِمٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَاطِعٌ رَحِمٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(224) - له جوبهیری کوری موعیمهوه - رزای خوی لیبت - دلایت: گویم له پیغمبری خدا بوو - صلی الله علیه وسلم - که دیفرموو: «ئهو کسهی پهیوهندی خزمایهتی». [بچرینیت ناجیته بههشتهوه] [صحه] - [بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیگردنهوه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی ئهومان بو دهکات هرکسیک پهیوهندی خزمایهتی بچرینیت وافیان نه دات لهو شتانهی واجبه دمرهقیان ئه نجام بدریت، یان ئازاریان بدات و بهرامبریان خراپه کار بیت، ئهوا شایستهی چوونه بههشت نییه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. پچراندنی پهیوهندی خزمایهتی له تاوانه گهوره کانه
2. گمیانندی پهیوهندی خزمایهتی به پئی نهریت و کلتور و کانه، بویه جیاوازه به پئی جیاوازی شوین و کات و کسه کان
3. گمیانندی پهیوهندی خزمایهتی دهکریت به چهند شیوازی یک بیت و هکوه سهردانی کردن و خیر کردن، و چاکه کاری، و سهردانی کردن نه خوش، و فهران به چاکه و نه هی له خراپه، و هتد
4. هر چنده پچراندنی پهیوهندی له گمل خرمیکی نریکتر بیت ئهوا تاوانه کهی گهوره تره

(226) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ الْوَاصِلُ بِالْمُكَافِي، وَلَكِنَّ الْوَاصِلَ الَّذِي إِذَا قُطِعَتْ رَحْمَتُهُ وَصَلَّاهَا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(226) - له عبداللهی کوری عمرو - رمزای خویان لیبیت - که پیغمبری خودا - صلی الله علیه وسلم - دهر مویت : «ئوه خزم ودوستی راسته قینه نیه که چاکه به چاکه دداته وه به لام خزم ودوستی راسته قینه ئه وه کهسه نیه که نه گهر بهرامبره که ی په یوه ندی خزمایه تی . «پچرانده وه ههر په یوه ندیه که ده گیه نیت [صه حیه] - [بوخاری گپراویه تیه وه]

شیکر دنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی ئوه دهکات مروقی کامل له گه یاندنی په یوه ندی ، خزمایه تی وچاکه کاری به خزمه کان ئه وه کهسه نیه که بهرامبر چاکه ؛ چاکه کار ده بیت به لکو ئه وه کهسه ی په یوه ندی خزمایه تی به کاملی ده گیه نیت ئوه یه نه گهر خزمه که ی په یوه ندی بپچرینیت ئه م دهیگیه نیت، و نه گهر ئه وان بهرامبری خراپه کار بن ؛ ئه م له بهرامبری ان چاکه کار ده بیت

له سوو ده کانی فهرموو ده که:

1. :ئوه خزم ودوسته راسته قینه ی که له شهر عدا زورترین ستایشی کراوه ئه وه یه په یوه ندی بگه یه نیت به ئه وه ی دهیچرینیت، و له وه کهسه خوش بیت که سته می لیده کات، و به ئه وه کهسه ببه خشیت که پپی نابه خشیت ولیی قه ده غه دهکات، په یوه ندی خزمایه تی تنه ها ئه وه نیه چاکه به چاکه بدریته وه به لکو ئه م په یو یسته ودا واکراوه
2. گه یاندنی په یوه ندی خزمایه تی به م شیوه یه دیته دی : گه یاندنی ئه ونده ی ده کریت بویان له خیر له مال و نزا و فخر مان به چاکه ونه هی له خراپه و هتد، و هه روه ها دوور خسته وه ی شهر وزیان لیبان هینده ی له توانیدایه

(227) - عن بهز بن حكيم، عن أبيه، عن جده، قال: قلت يا رسول الله: مَنْ أَبْر؟ قال: "أُمَّكَ، ثم أُمَّكَ، ثم أُمَّكَ، ثم أباك، ثم الأقرب، فالأقرب". [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(227) - له مواعويهى كورى حميدهى قوشهيرييهوه دهليت :و وتم :ئهى پيغهمبهرى خودا :نأيا كئ شايستهتره بو ئهوهى بهرامبهرى چاكهكار بم؟ -صلى الله عليه وسلم- فهرمووى دايكت، پاشان دايكت، پاشان دايكت، پاشان باوكت، پاشان له نهوان خوارتر له رووى» .«نزىكى خزمدا ريبهوه [حهسه نه]- تورمودى گيراويه تيهوه - ئيبندوداود گيراويه تيهوه - نهحمه د] گيراويه تيهوه

شيكردنهوه:

فهرمودهكه ئاموژگارى كردنى تيدايه به چاكهكار بوون بهرامبهر خزم وكهسه نزىكهكان، ودايك مافى له پيشتره، وپاشان باوك، وپاشان خزمه نزىكهكانى تر به پي پلهى نزىكيان، ودايك مافى زياتره بههوى زورى ماندووبوون وخزمهت وبهزميى بهرامبهر رو لهكانى، وههروهها فهرلى ههنگرتنى رو لهكانى نو مانگ له سكا وشيرپيدانى، وپهروهدهكردنى، وله كاتى سكيپربووندا دايك تووشى ماندوو بوونىكى زور دهبيت وپاشان تووشى نارمهحتى مندالبوون دهبيت، خواى گهوره دهفهرمويت :﴿حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا﴾ [الاحقاف :15]، واته :﴿دايكى به نارمهحتى وئازارهوه ههلى گرتووه وبه ئازار ونارمهتيش بوويمتى﴾، ونهگهر دايك پيش باوك بيت ئهوا دهبيت پيش كهسهكانى تريش بخريت لهوانهش هاوسهرى كور يان كچ، وله چاكهكاريش بهرامبهر دايك وباوك دابينكردنى پيداويستيهكانيانه

له سوودهكانى فهرمودهكه:

(58188)

(228) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «**أَتَذَرُونَ مَا الْغَيْبَةُ؟**»، قَالُوا: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ، قَالَ: «**ذِكْرُكَ أَخَاكَ بِمَا يَكْرَهُ**»، قِيلَ: أَفَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ فِي أَخِي مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «**إِنْ كَانَ فِيهِ مَا تَقُولُ فَقَدْ اغْتَبْتَهُ، وَإِنْ لَمْ يَكُنْ فِيهِ فَقَدْ بَهْتَهُ**». [صحيح] - [رواه مسلم]

(228) - له نهبی هورهیره وه - رهزای خوی لنبیت- که پیغمبر می خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت :«**نایا دهزانی غهیهت چیه؟**» ووتیان :خودا وپیغمبر مهکی دهرانیته فهر مووی :«**نهوهیه شتیک بلنیت سهبارت به براکت که نهگهر نهو بیبیسیتت ههزی پینهکات**»، ووترا :نهی نهگهر نهو قسهیهی که سهبارت به نهو کرا تئیدا بوو؟ -صلی الله علیه وسلم- فهر مووی :«**نهگهر نهو قسهی سهبارت به نهو کرا تئیدا بوو؛ نهوا غهیهتهی .**»**نهوت کردوه، ونهگهر تئیدا نهبوو؛ نهوا بوهتانت بوی کردوه** [صهحیه]- [موسلیم]

[گهراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

،پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههقیقهتهی غهیهتهکردنی حهرامکراو رووندهکاته وه ،نهمیش بریتیه له :باسکردنی مسولمانیک بهشیوهیهک نهگهر بیبیسیتت پی ناخوش دهبیت نهگهر باسکردنی سیفته رهوشتی یان لاشهیهکانی بیت، وهکو :کویر وفیل ودر وزن وهتد له وهسفهکانی سهزهنشکردن، نهگهرچیش نهو سیفتههی تئیدا ههبیت بهلام نهگهر نهو سیفتههی تئیدا نهبیت ؛ نهمه گهرهتره له تاوانی غهیهتهکردن، که پیی دهووتریت :بوهتان، واتا :درو ههلواسین بو کسئیک لهکاتیکدا نهو سیفتههی تئیدا نهبیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. جوانی فیرکاری پیغمبر -صلی الله علیه وسلم-، چونکه لهپرئگهی پرسیار و وهلامه وه بابهتهکانیان فیر دهکات
2. جوانی نهدهب ورهوشتی هاوهلان له بهرامبر پیغمبر -صلی الله علیه وسلم-، که ووتیان :خودای گهوره وپیغمبر مهکی دهرانیته
3. کهسی پرسیار لئیکراو شتیک نهزانیته دهلنیت :خودا زاناتره
4. شهریهتهی ئیسلام کومهلگا دهپاریزیت نهمیش بهپاراستنی مافهکان وبرایهتهی لهنیوانیاندا

5. غمیهت حرامکراوه مهگمر لهچهند حالهتیکی دهگمهندا؛ لهوانهش :- لابر دنی ستهم؛ کسهی ستهملیکراو باسی ستهمکار دهکات له لای ئهو کسهی دهنوانیت مافهکهی بو - وهر بگریتهوه بویه دهلئیت :فلان کس ستهمی لیکردووم یان ئاوا وئاوای کردووه .پراویزیکردن لهبابهتی هاوسهرگیری وهاوبهشی(شهریکی (ودراوسیهتی و هند

(5326)

(229) - عن ابن عمر، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «كُلْ مُسْكِرٌ حَمْرٌ، وَكُلْ مُسْكِرٌ حَرَامٌ، وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا فَمَاتَ وَهُوَ يُدْمِنُهَا لَمْ يَتُبْ، لَمْ يَشْرَبْهَا فِي الْآخِرَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم وأخرج البخاري الجملة الأخيرة منه]

(229) - له ئیبن عومرهوه -پرهزای خویان لئییئت- که پیغمهبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«ههموو سهرخۆشکهریک ئارهقه، وههموو سهرخۆشکهریک حهرامه، وئهووی ئارهق بخواتهوه له دونیادا وله کاتییدا بمریت که هوگری بووبیت (مودمینی ئارهق خواردنهوه بووبیت (وتهوبهی لئ نهکردبیت؛ ئهوا له روژی دوااییدا)له «بهههشتدا (نایخواتهوه [صهیحه]-[موسلیم گهراویهتیوه]

شیکردنهوه:

لهم فهرموودهیهدا ئیبن عومهر -پرهزای خوی لئییئت- باسی ئهوه دهکات که پیغمهمبر -صلی الله علیه وسلم- ههموو شتییک که بخوریتهوه وبییته هووی سهرخۆشبوون ونهمانی بیر وهۆش ئهوا ههمان حوکمی خواردنهوی ئارهق وئهلکهولی ههیه که حهرامن وسزایان لهسههره، وپاشان پیغمهمبر -صلی الله علیه وسلم- پروونی کردهوه که ههرکهسییک سوور بیت لهسههر خواردنهوی ئارهق وسهرخۆشکههرمان وتهوبهی لئنهکات ئهوا سزای ئهوهیه که بییهش دهکریت له خواردنهوه شهراپ له بهههشتدا ئههیش وهکو سزایهک، سهبارت بهم فهرموودهیه چهند لیکدانهوه وشیکردنهوهیه ههیه، لهوانهش :شهراپ له خواردنهوهکانی ئههلی بهههشته بویه ئهوهی له قیامهتدا نهیخوات ناچیت بهههشتهوه، ویان ووتراره :دهچیت بهههشتهوه بهلام خواردنهوهی شهراپی لئ قهدهغه دهکریت چونکه له خواردنهوه ههره نایابهکانی ئههلی بهههشته؛ بویه ئهو کسهی دهیخواتهوه له دونیادا وتهوبهی لئناکات ئهوا خواردنهوهی شهراپی لهسههر حهرام دهکریت له بهههشتدا، ووتراره :ئازهووی خواردنهوهی ،شهراپ ناکات چونکه ئههلی بهههشت ئارهزووی ههرشتیک بکهن پێیان دهبهخشریت ولهوهیه ئهم حهرامکردنه ببهستریتهوه به ماوهی ژیاانی ئهو تاوانکارهی که لهسههر

3. بهرتیل له بابیهتی دادومری وحوکمدان ؛ تاوانهکههی گهورنتره وترسناکتره، چونکه ستمه وحوکم کردنه به جگه لهوهی که خودا داییمز اندوه (حوکم کردن به جگه له (قورئان وسونهت

(64689)

(231) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا يَبِغْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يَخْذُلُهُ وَلَا يَكْذِبُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ، التَّقْوَى ههنا - ويشير إلى صدره ثلاث مرات - بِحَسَبِ امْرَأٍ مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمٍ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَمَالُهُ وَعِزُّهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(231) - له ئهبی هورهرموه -رمزای خوای لینییت- دهلئیت :پیغههمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«هسودی به یهکتری مهبن، و)فیل مهکن له مهزاددا -لا تناجشوا-، و)رقتان له یهکتری نهبیتهوه، و)پشت له یهکتری مهکن، وله سه فرۆشتنی یهکتر شت مهفرۆشن، و)بهندهی خودا بن به برایهتیوه، مسولمان برای مسولمانه؛ ستمی لیناکات و)سهرشوری ناکات و)به دروی ناخاتهوه و)به چاوی سووک و)کههم سهیری ناکات، و)تهقواداری لیڕه دایه سی جار ناماژهی بۆ سینگێ کرد- بهسه بۆ مسولمانیک که نهونده شهر و)خرابهی له خو گرتیی که برای مسولمانی به کهم بزانییت و)به چاوی سووک سهیری بکات، ههموو شتیکی مسولمان لهسه مسولمانیکی تر ههراهم :خوینی «و)مالی (پاره و)مولکی (وناموسی) ناوبانگی ([صهحیه]-[موسلیم گنراویه تیوه]

شیکردنهوه:

لهم فهرمودیهدا پیغههمبهر -صلی الله علیه وسلم- ئامۆژگاری ئهوهمان دهکات که واجبه لهسهرمان و)هکو مسولمانان، ئهویش ئهوهیه یهکترمان خوش بویت و)یهکگرتوو بین و)به جوانی مامهله لهگهل یهکتر بکهین به گویرهی شهریعت که ئهمهش هۆکاری چاندنی رهوشته جوانهکانه له نیوانماندا، و)هۆکاری دووربوونهوهیه له رهوشته خراپهکان، و)رق و)کینه سه ر دلّهکان لا دهبات، و)مامهلهکردنهکانمان دوور دهییت له ههسوودی وزولم و)ستم و)فیل و)جگه لهمانه که هۆکارن بۆ ئازار و)نانهوهی ناکوکی، چونکه ئازاردانی مسولمان ههراهم جا چ له مالی (پارهی (یان مامهلهکردن یان به دهست یان به زمان بییت، ههموو

شتتیکى مسولمانیک لهسەر مسولمانیکى تر حەرامە :خوینەکەى ومالەکەى وپارەکەى وناوبانگى (ناموسى)، وشکوډارى وشەرەفمەندى بە تەقوادارىيە

له سوودەکانى فەرموودەکە:

(4706)

(232) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «يَاكُمُ وَالظَّنُّ؛ فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ، وَلَا تَحْسَسُوا، وَلَا تَحَسَّسُوا، وَلَا تَحَادَثُوا، وَلَا تَذَابَرُوا، وَلَا تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(232) - له ئەبى ھورەیرەو - ڕەزای خۆى لنبیت- کە پێغەمبەرى خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەرمویت :«ناگادارى گومانی خراب بن، چونکە گومانی خراب درۆترین قسە و لیکدانەوہیە، بەدواى ھەلە وکەموکورتى یەکتر مەگەرین، وسیخوڤرى بەسەر یەکەوہ مەکەن، وحەسووی بەیەکتر مەبەن، وپشت لەیەکتر مەکەن، و ڕقتان لەیەکتر نەبیتەوہ». «ئەى بەندەکانى اللہ ؛ ببین بە براى یەکتر [صەحیحە]-[بوخارى و موسلىم ھاوړان لەسەرى]

شیکردنەوہ:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- نەهى دەکات وھۆشدارى دەدات لەھەندىك لەو شتانەى کە دەبنە ھۆى ناکۆکى و دوژمنایەتى لەنێو مسولمانان، لەوانەش : (گومانی خراب : (ئەمیش تۆمەت کردنى کەسێکە لە دڵدا بەبێ ھیچ بەلگەيەك و ڕوونیکردەوہ کە ئەمە درۆترین قسە و لیکدانەوہیە

(گەران بەدواى ھەلە وکەموکورتى خەلکى ؛) ئینجا بە چاویان بە گۆى بێت (سیخوڤرى کردن : (ئەمیش بریتى لە گەران بەدواى ئەو شتانەى شاروون و بەئاسانى نادۆزینەوہ، زۆرجار لەچارچۆیەکی خراپدا ئەم دەستەواژە بەکار دەھێنریت (حەسوودى : (ئەمیش بریتى لە حەز نەکردن بەو خەلکانىك خودا نایەتتى پێیان بەخشیوہ

(پشت لەیەکتر کردن : (بریتى لە دوورکەوتنەوہى مسولمانان لە یەکتر، وسەلام لە یەکتر ناکەن و ھەوڕەھا سەردانى یەکتر ناکەن (ڕق لنبوونەوہ : (بریتى لە کینە و دەربرینی ڕق لە مسولمان بۆ نازاردانى، و ڕووگرزى و خراب مامەلە کردن لەگەڵیدا لەکاتى گەشتن پێى

پاشان رسته يه کی گشتگیری فهرموو که به هویوه حال و په وهندی نیوان مسولمانان چاک ده بیت، فهرمووی) : نهی بهنده کانی الله ؛ بین به برای په کتر، برای تهی په وهندی نیوان مسولمانان چاک ده کات و په کگرتوو ده بن، و خوشه ویستی و ته بایی له نیوانیان زیاد ده کات

له سوو ده کانی فهرموو ده که:

1. هیچ شتیکی تیدا نییه نه گهر مسولمان گومانی خراب بیات به که سانیک که نیشانه کانی خراپه کاریان تیدایه، و ده بیت ئیماندار ژیر و تیگه یشتوو بیت ؛ و هله نه خه له تیت به خه لکی خراب و فاسق.
2. مهبست لیر هدا ئاگدار کر دنه وهیه له تومت و گومانیک که له دهر و ندا جیگیر بیت و بمینینه وه، و سوو ربوون هه بیت له سمر پشکنین و هینان و بردنی ئه و گومانه، به لام گومانیک ته نه بیته نیو نه فسه وه و بروات به بی پشکنین ؛ ئه و ا نه مه مر و ف لومه ی ناکریت له سمر ی.
3. حهر امیتی هو کار مکانی لیکدو و رکه و تنه وه و ده نگدابر ان له نیوان تاکه کانی کو مه لگای مسولمان، و هه ر وه ها حهر امیتی سیخوری کردن و حه سوودی و هاوشیو مکانیان.
4. ئاموزگاری کردن به مامه له کردن له گهل مسولمان و هکو برا له ئاموزگاری و خوشه ویستی.

(5332)

(233) - عن حذيفة رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ قَتَاتٌ». [صحيح] - [متفق عليه]

(233) - له حوز ميفه وه - ر مزای خوای لی بی ت - ده لیت : گویم له پیغمبر ی خودا بوو - صلی الله علیه وسلم - که دهی فهرموو : «که سی دوو زمان) نه میمه کهر (ناچیت به هه شته وه [صه حیه] - [بوخاری و موسلیم ها و ران له سه ری]

شیکر دنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی نه وه مان بو ده کات هه رکه سیک دوو زمانی - نه میمه - بکات له نیو خه لکیدا به مهبستی هه لگیر ساندنی رق و شهر و خراپه له نیوانیان ؛ شایسته ی سزادانه به وهی نه چیت به هه شت

له سووده‌گانی فهرموده‌که:

1. دوو زمانی کردن (نه‌میمه کردن) (له تاوانه گهوره‌کانه
2. نه‌هی کردن له قسه هینان و بردن؛ چونکه ده‌بیته هو‌ی نانه‌وه‌ی خراپه و زیان له‌نیوان تاکه‌کان و کو‌مه‌له‌کان

(5368)

(234) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «كُلُّ أُمَّتِي مُعَاذِي إِلَّا الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا، ثُمَّ يُصْبِحَ وَقَدْ سَرَّهُ اللَّهُ عَلَيْهِ، فَيَقُولَ: يَا فَلَانُ، عَمِلْتَ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ، وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(234) - له نه‌بی هوره‌بره‌وه -ره‌زای خوای لی‌بی‌ت- ده‌ل‌یت: بگویم له پی‌غهم‌بهر -صلی الله علیه وسلم- بوو که ده‌یفهرموو: «ههموو ئومه‌ته‌که‌م پار‌یزراون جگه له نه‌وانه نه‌بی‌ت که تاوانه‌کان ناشکرا ده‌کهن، وله تاوان ناشکرا کردن نه‌وه‌یه: که‌سیک به شهو تاوانیک ده‌کات؛ پاشان روژی به‌سهر‌دا د‌یت و خوای گهوره دای‌پوشیوه، به‌لام- ده‌ل‌یت: نه‌ی فلان، دوینی شهو ناوا و ناوام کرد، که شهوی به‌سهر‌دا هات خوای گهوره دای‌پوشی، به‌لام که روژ «بووه‌وه دای‌پوشین و سیت‌ری خوای گهوره‌ی له‌سهر خوی لا‌برد [ص‌حیحه]- بوخاری و [موس‌لیم هاوردان له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه:

پی‌غهم‌بهر -صلی الله علیه وسلم- روونیکرده‌وه که مسو‌لمانی گونا‌ه‌بار؛ هیوا هه‌یه به‌وه‌ی خوای گهوره لی‌ی ببور‌یت و لی‌ی خو‌ش بی‌ت، جگه له نه‌و که‌سه نه‌بی‌ت که تاوان ناشکرا، ده‌کات و شانازی پی‌وه ده‌کات به‌نه‌وپه‌ری بی‌ ئا‌بروو‌بی‌هوه؛ نه‌مه شایسته‌ی لی‌خو‌شیوون نی‌یه به‌ شهو گونا‌ه‌یک ده‌کات، پاشان کات‌یک به‌یانی به‌سهر‌دا د‌یت و خوای گهوره دای‌پوشیوه، با‌سی گونا‌هه‌که‌ی بو‌ خه‌ل‌کی ده‌کات؛ به‌وه‌ی دوینی فلان گونا‌هی کردووه، شهوی به‌سهر‌دا رو‌یش‌ت؛ خوای گهوره دای‌پوشی، به‌لام کات‌یک به‌یانی به‌سهر‌دا هات؛ دای‌پوشینی خوای گهوره‌ی !! له‌سهر خوی لا‌برد

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. ناشیرینی ئاشکراکردنی تاوان ؛ پاش ئه‌وه‌ی خوای گه‌وره -سبحانه و تعالی- به‌نده‌ی داپۆشی و سیتیری کرد.
2. ئاشکراکردنی تاوان هۆکاره‌ بو بڵابوونه‌وه‌ی داوین پیسی و خراپه‌کاری له‌ نێو ئیمانداران.
3. هه‌ر که‌سێک خوای گه‌وره‌ له‌ دنیا دا دایپۆشیت و سیتیری بکات؛ ئه‌وا له‌ قیامه‌تا دا دایده‌پۆشیت و سیری ده‌کات، و ئهمیش له‌ فراوانی ڕحمه‌ت و به‌زمی خوای گه‌وره‌یه‌ به‌رامبه‌ر به‌ به‌نده‌کانی.
4. هه‌ر که‌سێک تووشی تاوانێک بوو ؛ ده‌بێت خۆی دایپۆشیت و ته‌وبه‌ بکات و به‌گه‌ڕێته‌وه‌ بو‌ لای خوای گه‌وره‌.
5. گه‌وره‌یی تاوان له‌ئه‌ستۆی ئه‌وانه‌ی به‌ ئاشکرا گونا‌ه‌ ده‌که‌ن، و سه‌لامه‌تی و پارێزراو بوونیان له‌ده‌ست داوه‌.

(3756)

(235) - عَنِ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَطَبَ النَّاسَ يَوْمَ فَتَحَ مَكَّةَ، فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ، إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمُ غُبَيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَتَعَاطَمَهَا بِأَبَائِهَا، فَالنَّاسُ رَجُلَانِ: بَرٌّ تَقِيَّ كَرِيمٌ عَلَى اللَّهِ، وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ هَيْنَ عَلَى اللَّهِ، وَالنَّاسُ بَنُو آدَمَ، وَخَلَقَ اللَّهُ آدَمَ مِنْ تُرَابٍ، قَالَ اللَّهُ: {يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا} إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ» [الحجرات: 13]. [صحيح] - [رواه الترمذي وابن حبان]

(235) - له نیین عومرموه -رمزای خویان لینیّت- دهلّیت: پیغمبره‌ی خدا -صلی الله علیه وسلم- وتاری بۆ خەڵکی دەدا له پوژری فەتحي مهككەدا، فەرمووی: «ئەي خەلکینه، خودا خوڤگه‌وره‌زانینی (جاهیلیه‌تی له‌سه‌رتان لا‌برد و شانازی کردن به بابا‌پیرانه‌وه، خەلکی دوو چینی: چاکه‌کاریکی ته‌قوادر که پێژداره لای خوای گه‌وره وتاوانباریکی دۆراو که بپێژه لای خوای گه‌وره، وخەلکی نه‌وه‌ی ئاده‌من وپه‌روه‌ردگار ئاده‌می له خۆل دروستکرد، الله ده‌فه‌رمویتی {يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا} إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ [الحجرات: 13] واته‌: ئەي خەلکینه بێگومان نێمه‌ دروستمان کردوون له نیر ومییه‌ک وکردومان به‌ چه‌ند گهل وه‌وزیکه‌وه تا یه‌کتری بناسن، به‌راستی به‌رێزترینتان لای خودا {ئەهو که‌سه‌یه که زیاتر له خودا ده‌ترسیت، بێگومان خودا زانا وئاگاداره [صه‌حیحه‌]».

شیکردنه‌وه:

، پیغمبره‌ی -صلی الله علیه وسلم- له پوژری فەتحي مهككەدا وتاری بۆ خەڵکی دەدا، فەرمووی: ئەي خەلکینه، به‌دلنیا‌یه‌وه خودا ئیوه‌ی دهر‌باز کرد له خوڤگه‌وره‌زانینی (جاهیلیه‌ت وه‌روه‌ها شانازی کردنتان به بابا‌پیرانه‌وه، خەلکی دوو دوو جوورن:

یان ئیمانداریکی چاکه‌کاره وگوێرا‌یه‌لی فەرمانه‌کانی الله یه -عز وجل-، ئەم به‌نده‌یه پێژداره لای خوای گه‌وره ؛ ئەگه‌رچیش سه‌ر به ره‌چه‌له‌ک وبنه‌ماله‌یه‌کی ناسراو نه‌بیّت له‌لای خەلکی

یان ئەوه‌تا کافریکی تاوانبار وسه‌رسه‌خته، ئەمه که‌سیکی بپێژه له‌لای الله، وهیچ نرخیکی نییه ؛ ئەگه‌رچیش سه‌ر به بنه‌ماله‌یه‌کی ناسراو بیّت له‌لای خەلکی یان پله‌وپایه وده‌سه‌لاتی هه‌بیّت

خه‌لکی هه‌موویان نه‌وی ئاده‌من و په‌ر و مر دگار ئاده‌می له‌ خۆل دروستکرد، بۆیه‌ شیاو، نییه‌ بۆ که‌سێک که‌ بنچینه‌ی خۆله‌ ؛ خۆی به‌گه‌وره‌ بزانیته‌ و سه‌ر سامی نه‌فسی خۆی بیته‌ و خوای گه‌وره‌ ده‌فه‌رمووته‌ { يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا ۚ إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ } {الحجرات: 13} [واته‌] :ئهی خه‌لکینه‌ بیگومان ئیمه‌ دروستان کردوون له‌ نێر و مێیه‌ک و کردومانن به‌ چهند گهل و هۆزیکه‌وه‌ تا په‌کتری بناسن، به‌راستی به‌ریزترینتان لای خودا ئهو که‌سه‌یه‌ که‌ زیاتر له‌ {خودا ده‌ترسیت، بیگومان خودا زانا و ناگاداره‌

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. نه‌هی کراوه‌ له‌ شانازی کردن به‌ ره‌چه‌له‌ک و باو باپیران و پله‌وپایه‌

(65074)

(236) - عن عائشة رضي الله عنها عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ أَبْغَضَ الرِّجَالِ إِلَى اللَّهِ الْأَلَدَّ الْخَصِمُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(236) - له‌ عایشه‌ره‌ - ره‌زای خوای لێیته‌ - که‌ پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمووته‌: «بێرێ لێبووترین پیاو له‌ لای الله نه‌وه‌یه‌ زۆر و به‌توندی گه‌فتوگۆ ده‌کات و ملکه‌چه‌ {نابیت بۆ هه‌ق} [سه‌حیحه‌] - [بوخاری و موسلیم هاوێان له‌ سه‌ری]

شیکردنه‌وه‌:

پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که‌ خوای گه‌وره‌ -تبارک و ته‌عالی- رقی له‌و که‌سانه‌یه‌ که‌ زۆر و به‌توندی مشتومر و گه‌فتوگۆ ده‌کهن، و ملکه‌چه‌ نابن بۆ هه‌ق و راستی، و هه‌وڵده‌دات به‌ مشتومرکه‌کانی هه‌ق داپۆشیت، یان له‌سه‌ر هه‌قه‌ به‌لام به‌توندی مشتومر ده‌کات و له‌ میانرهمی لاده‌دات، و به‌ی زانسته‌ گه‌فتوگۆ ده‌کات

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. که‌سی سه‌تمه‌لیکراو گه‌فتوگۆ و سه‌کالا بکات له‌سه‌ر مافیکی خۆی به‌ بنچینه‌ و پریگایه‌کی شه‌رعی و به‌ر زکردنه‌وی سه‌کالا ؛ ئه‌مه‌ رێگه‌ پێدراوه‌ و ئاسایه‌، ناچێته‌ ژێر بابته‌ی ئهو گه‌فتوگۆیانه‌ی که‌ ناشیرینه‌ و نه‌هی لێکراوه‌

2. مشتومر و موجدله له به لاکانی زمانه که ده بیته هو ی نا کو کی و دوو بهر مکی و له یهک دوور کهوتنه وه له نیوان مسولمانان

3. گفتوگو ستایشکراوه نه گهر له هه قدا بیت و به شیوه یه کی جوان بیت، و سهرز هشتکراوه نه گهر بو ره تکر دنه وه ی هق و جیگیر کردنی پوچه لیک بیت یان بهی به لکه بیت

(5474)

(237) - عن أبي بَكْرَةَ رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِذَا لَقِيَ الْمُسْلِمَانِ بِسَيْفَيْهِمَا فَالْقَاتِلُ وَالْمَقْتُولُ فِي النَّارِ»، فَقُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَذَا الْقَاتِلُ، فَمَا بَالُ الْمَقْتُولِ؟ قَالَ: «إِنَّهُ كَانَ حَرِيصًا عَلَى قَتْلِ صَاحِبِهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(237) - له ئه بی به کرمه وه - ره زای خوی لیبیت - ده لیت :گویم له پیغه مبری خودا بوو - صلی الله علیه وسلم- که ده یفرموو :«نه گهر دوو مسولمان روو به پرووی یه کتر بینه وه به شمشیره کانیا ن ههوا بکوژ و کوژ راو له دۆزه خدان» . ده لیت :و وتم :ئهی پیغه مبری خودا زانیمان سهبارت به بکوژ هه که، ئهی بوچی کوژ راو هه که ده چیه دۆزه وه؟ - صلی الله علیه وسلم- فهرمووی :«چونکه نهو سوور بوو و مه بهستی کوشتنی هاوه له که ی بوو [صه حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سه ری]

شیکردنه وه:

پیغه مبر - صلی الله علیه وسلم- نهو همان بو پرونده کاته وه نه گهر دوو مسولمان روو به پرووی یه کتر بینه وه به شمشیره کانیا ن، و هه ری هه کیان مه بهستی له ناو بردنی بهرام بهر بیت؛ نهوا بکوژ له دۆزه به هو ی نه وه ی هه ستا وه به کوشتنی برا مسولمانه که ی . و هاوه لان سهبارت به کوژ راو هه که به لایانه وه پروو نه بوو :بوچی ئه ویش له دۆزه مخدایه؟ پیغه مبر - صلی الله علیه وسلم- پینانی راگه یاند که ئه ویش له دۆزه چونکه پیداکیر بوو و مه بهستی کوشتنی برا که ی بوو، و نه وه ی ریکر بوو له مه ده ست پشخه ری برا که ی بوو له کوشتنی

له سووده کانی فهرمووده که:

1. ،شایسته ی سزادانه نهو که سه ی له دلیه وه پیداکیر بیت له سه ر کردنی تاوان و هه کاره کانی جیه جی بکات

2. هۆشداریهکی توند سهبارەت بە کۆشتار لەنیوان مسوڵمانان و هەڕەشەکردن لە بیکەرائی ئەم تاوانە بە چوونە دۆزەخ
3. کۆشتار لەنیوان مسوڵمانان بەهەق و دادپەرورە ناچیتە ژێر سایەی ئەم هەڕەشەیە وەک کۆشتار دژی دەستدرێژیکاران و ئەوانەی تۆوی خراپە دەچێن
4. بیکەری تاوانە گەورەکان ؛ بەکافر دانانرێت -تەکفیر ناکرێت-، چونکە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- هەردوو لایەکی بەمسوڵمان ناوبرد
5. ئەگەر دوو مسوڵمان ڕووبەر ووی یەکتەر بنەو بە هەڕەشەستە و ئامێریکی شەر و یەکنیکیان کۆژرا ؛ بکۆژ و کۆژراو لەدۆزەخدان، و باسکردنی شمشیر لێرەدا بۆ هێنانەوی نمونەییە و بەس

(4304)

(238) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ حَمَلَ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا». [صحيح] - [متفق عليه]

(238) - له ئەبى موسى ئەشعەرییەو ڕەزای خۆی لێبێت- کە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مۆیت :«ئەوێ چەک هەلبگرێت بەرامبەرمان ئەوا ئەو کەسە لە ئێمە نییە [سەحیحە]-[بوخاری و موسلیم ھاواری لەسەری]

شیکردنەوێ:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- هۆشدارى دەدات لە چەك هەلگرتن دژی مسوڵمانان ؛ بۆ ترساندنیان یان دزی كردن لێیان، هەركەسێك ئەمە بكات بەناھەق ؛ تاوانێكى لە تاوانە گەورەكانى كردووە، و شایستەییە ئەم هەڕەشە توندەى لێبكرێت

لە سوودەكانى فەرموودەكە:

1. فەرموودەكە هەڕەشە و هۆشداریهکی توندی تێدایە لەسەر شەر و ناكۆكى نیوان مسوڵمانان
2. لە گەورەترین خراپەكانى سەر زەوى ئەوێە كەسێك چەك هەلبگرێت دژی مسوڵمانان، و خراپە و ئاژاوە بنێتەو بە كۆشتن

3. ئهم هه‌ره‌شه‌یه ؛ ڕووبه‌ڕووبونه‌وه‌ی هه‌ق و ڕاست ناگرێته‌وه، و هه‌كو جهنگان دژی سته‌مكاران و خراپه‌كاران و هتد

4. حه‌رمی‌تی ترساندن‌ی مسو‌لمانان به‌ چه‌ك و هاوشیوه‌كانی، ئه‌گه‌ر بۆ گه‌له‌ش بی‌ت

(2997)

(239) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَسُبُّوا الْأَمْوَاتَ، فَإِنَّهُمْ قَدْ أَفْضَوْا إِلَى مَا قَدَّمُوا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(239) - له عائشه‌وه - ڕه‌زای خوای لی‌بی‌ت- كه‌ پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم ده‌فه‌رمو‌یت :«جو‌ین به‌ مردووه‌كان مه‌ده‌ن، چونكه‌ ئه‌وان گه‌یشتن به‌ ئه‌و كرده‌وانه‌ی كه‌ نه‌ه‌جامیاندا [سه‌حیحه‌]-[بوخاری گه‌راویه‌تیه‌وه‌]

شیکردنه‌وه‌:

پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ڕوونیده‌کاته‌وه‌ كه‌ جو‌یندان به‌ مردووه‌كان و تانه‌دان له‌ كه‌سایه‌تیان ؛ حه‌رامه‌، و ئه‌مه‌ له‌ ڕه‌موشته‌ به‌د و خراپه‌كانه‌، چونكه‌ ئه‌وان گه‌یشتن به‌ كرده‌مه‌كانیان له‌ چاكه‌ و خراپه‌، و ئهم جو‌یندانه‌ ناگات به‌ مردووه‌كان به‌لكو ئازاری كه‌سه‌ زیندوو‌مه‌كان ده‌دات له‌ خزم و خو‌شه‌ویسته‌كانیان

له‌ سووده‌كانی فه‌رمووده‌كه‌:

1. فه‌رمووده‌كه‌ به‌لگه‌یه‌ له‌ سه‌ر ئه‌وه‌ی كه‌ جو‌یندان به‌ مردووه‌كان حه‌رامه‌
2. ،وازه‌ینان له‌ جو‌یندان به‌ مردوو بۆ ڕه‌م‌چاو‌کردنی به‌رژه‌ه‌ندی زیندوو‌مه‌كان و پاراستنی سه‌لامه‌تی كۆمه‌لگا له‌ دووبه‌ره‌کی و ڕق و كینه‌
3. دانایی له‌ نه‌ه‌ی كردن له‌ جو‌یندان به‌ مردوو ئه‌وه‌یه‌ كه‌ ئه‌وان گه‌یشتن به‌ كرده‌مه‌كانیان له‌ خێر و شه‌ر بۆیه‌ جو‌یندان پێیان هه‌یج سوودی‌کی نییه‌، به‌لكو له‌وه‌یه‌ بی‌ته‌ ه‌وی ئازاردانی كه‌سه‌ نزیکه‌كانی مردوو‌ه‌كه‌
4. ناب‌ی‌ت م‌رو‌ف قسه‌یه‌ك بكات كه‌ هه‌یج سوودی‌کی نه‌بی‌ت

(5364)

(240) - عن أبي أيوب الأنصاري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا يَحِلُّ لِرَجُلٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثِ لَيَالٍ، يَلْتَقِيَانِ، فَيُعْرِضُ هَذَا وَيُعْرِضُ هَذَا، وَخَيْرُهُمَا الَّذِي يَبْدَأُ بِالسَّلَامِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(240) - له ئهبي ئهيوبي ئهئساريهوه -رهزاي خواي لئيبت- كه پيغهمبري خدا -صلي الله عليه وسلم- دهفر مويت: «رهوا نيهه بو هيچ مسولمانيك كه قسه داپريت له گهل براي مسولماني له سهرووي سي شهو، كاتيک بهيهك دهگهن؛ ئهم روودهكات بهملاره ونهويش روودهكات بهولاره، وچاكرينيان نهوهيانه كه دهستيشخهري دهكات به سهلامکردن له» (كهسي بهرامبهري [صحيحه]-[بوخاري و موسليم هاودان له سهري]

شيكر دئهوه:

پيغهمبر -صلي الله عليه وسلم- نههي كردوه له دنگداپرين لهگهل مسولمان بو زياتر له سي شهو، بهشيويهك ههريهكهيان بهئوي تر دهكات وسهلامي ليناكات وقسهي لهگهلدا ناكات.

وباشترينيان ئهويه كه ههولدهكات ئهم دنگداپرانه نههيئت، ومههست بهدنگداپران ليرهدا؛ ئهگهر بهئوي شتي كهسيهوه بيت، بهلام ئهگهر دنگداپران بيت لهپيناو مافي خواي گهوره -سبحانه وتعالی- وهكو دنگداپران -ههجرکردنی- تاوانبار وبیدعهچی وهاورئ خراپهكان؛ ئهمه هيچ كاتيكي دياريكراوي نيه، بهلكو بهستراوتهوه به بهرژموهندي لهم دنگداپرانه، وئهگهر ئهم بهرژموهنديه نهمنيئت ئهويش نامنيئت.

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. دنگ داپران كهوتر له سي روژ؛ ريگهپيدراوه، ئهميش بهرچاوکردنی سروشتي نهفسي مروف؛ بوئوهي لهم ماوهيدا گرفتهكه لهلدئا نهمنيئت.
2. فهرلي سهلام کردن، كه ئهو شته نارموايانهي له نهفسدايه لايدهبات ونيشانهي دهربريني خوشهويستيه بو كهسي بهرامبهري.
3. بهپهروشي ئيسلام لهسهه پتهوکردنی برايەتي وتهبايي ويهكريزي لهنيوان مسولمانان.

(241) - عن سهل بن سعد رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ يَضْمَنْ لِي مَا بَيْنَ لَحْيَيْهِ وَمَا بَيْنَ رِجْلَيْهِ أَضْمَنْ لَهُ الْجَنَّةَ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(241) - له سههلی کوری سههدهوه -رہزای خویان لیبت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت: «هه رکه سیک پهیمانی مسوگهریم پیدبات له پاراستنی نهوهی - له نیوان ههردوو شهویلکهیدایه (زمانی (ونهوهی له نیوان ههردوو قاجیدایه (دامینی «عهورتهی)؛ نهوا من مسوگهری چوونه بهههشتی بو دهکهه [صهحیه]- [بوخاری] گنراویه تیهوه

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی دوو شت دهکات نهگهر مسولمان پپیانوه پابهند، بیت نهوا دهچپته بهههشتهوه
یهکهه: پاراستنی زمان له ووتنی نهو قسانهی دهپته هوئی تورهبوونی خوی گهوره -
-سبحانه وتعالی
دووهه: پاراستنی دامین -عهورته- له تووشبوون به داوین پیسی؛
چونکه زور تاوان بهم دوو نهندامه دهکریت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پاراستنی زمان ودامین له نهجامدانی حهرام هوکاره بو چوونه بهههشت
2. بهتاییهتی باسی زمان ودامینی کرد چونکه سهراچاوهی زوربهی فیتنه وکارهساتهکانن لهسهه مرووف له دنیا وقیامهتدا

(3475)

(242) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - وَكَانَ غَزَا مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُنَيْيَ عَشْرَةَ غَزْوَةً - قَالَ: سَمِعْتُ أَرْبَعًا مِنَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَأَعْجَبَنِي، قَالَ: «لَا تُسَافِرِ الْمَرْأَةُ مَسِيرَةَ يَوْمَيْنِ إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجُهَا أَوْ ذُو مُحَرَّمٍ، وَلَا صَوْمَ فِي يَوْمَيْنِ: الْفِطْرِ وَالْأَضْحَى، وَلَا صَلَاةَ بَعْدَ الصُّبْحِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ، وَلَا بَعْدَ الْعَصْرِ حَتَّى تَغْرُبَ، وَلَا تُشَدَّ الرَّحَالُ إِلَّا إِلَى ثَلَاثَةِ مَسَاجِدَ: مَسْجِدِ الْحَرَامِ، وَمَسْجِدِ الْأَقْصَى، وَمَسْجِدِي هَذَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(242) - له نهی سه عیدی خودریموه -رهزای خواى لیبیّت- که له گهل پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم- به شداری دوازه غمزای (کردوه، دلّیت: چوار شتم بیست له پیغهمبرهوه -صلی الله علیه وسلم- زور جوان گرنه بون به لامهوه، -صلی الله علیه وسلم- فسر مووی: «نابیت نافرته سه فهریک بکات که دووریه که ی دوو رور بیت مه گهر میرده که ی یان مه حره میکی له گهلدا بیت، نابیت روروو بگیریّت له دوو روردا: جهژنی رهمهزان ^ وجهژنی قوربان ^^، نابیت هیچ نویژیک نه انجامدیریت له پاش نویژی به یانی ههتاوه کو خور دهردهجیت، ونابیت هیچ نویژیک نه انجامدیریت له پاش نویژی عهسر ههتاوه کو خور ناوا ده بیت، ونابیت سه فهری تایهت- نه انجامدیریت مه گهر بو سئ مزگهوت نه بیت: مزگهوتی حهرام^، و مزگهوتی نه قسا، ونهم مزگهوتی من مزگهوتی نه بهوی -» (سه فهری تایهت: مه بیست لئی سه فهر و گهشتیکه بو پرسنن ونزیکبونهوه له خودا نه انجامدیریت)، مزگهوتی حهرام: مه بیست نهو مزگهوتیه که که عبهی پیروزی (-تیدایه له شاری مه که که پنی دهوتریت -مسجد الحرام [صهیحه]- بوخاری و موسلیم) هاواران له سهری

شیگردنهوه:

پیغهمبر -صلی الله علیه وسلم- نههی کردوه له چوار شت یه کهم: قهده غهکردنی نافرته له سه فهرکردن بو دووریه که ماوه که ی دوو رور بیت مه گهر میرده که ی یان مه حره میکی له گهلدا بیت، مه حره نهو که سهیه که به ههتاوه یانی، حهرامه نهو نافرته ماره بکات نهوانیش بریتین له که سه نزیکهکانی وهکو باوک وکور وبرا برازا وخوشکهزا، ومام وخال، وهنت دووم: نههی کردوه له رورووگرتن له روروی روروووشکاندن -یه کهم روروی جهژنی، رهمهزان- و روروی قوربانیکردن -واته روروهکانی جهژنی قوربان که چوار رورن 10 ی مانگی ذی الحجة-، نینجا رورووگرتنه که نهز یان سونهت یان کهفارهت 13، 12، 11، بیت

سپیهه :نههی کردووه له نهجامدانی نوژی سونهت له دوو کاتدا- :لهپاش نوژی عهسر ههتاوهکو خور ناوا دهبیت، وله پاش نوژی بهیانی ههتاوهکو خور دهردهجیت چوارهم :نههی کردووه له -سهفهری تایبعت- ^۸بو شونینک که باومر واییت فهللی ههیه وپاداشت تئیدا چهند جار دهبیت، جگه له سهفهرکردن نهبیت بو ئهم سئ مزگهوته بو نوژکردن تئیاندا، پاداشتی نوژکردن تنها لهم سئ مزگهوتهدا چهند جار دهبیتهوه :مزگهوتی حهرام، و مزگهوتی ئهقسا، وئهم مزگهوتی نههوی) ^۹. سهفهری تایبعت :مههست لئی سهفهر (وگهشتیکه بو پهرستن ونزیکبونهوه له خودا نهجامدیریت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. سهفهرکردنی ئافهرت به بی ئهوهی مههرمی لهگهڵدا بیت ؛ ریگهپیدراو نییه
2. ئافهرت نابیته مههرم بو ئافهرتیکه تر له سهفهدا، چونکه فهرمووی) :میردهکهی (یان مههرمیک
3. نههه کراوه ئافهرت بهبی هاوهلی میردهکهی یان مههرمیک دهرجیت بو ههرشتیک پیی بووتریت سهفهرکردن، ئهم فهرموودهیه بهپیی حالی پرسیاکار وشوینهکهیهتی
4. مههرمهکانی ئافهرت بریتین له :میردهکهی، وئهوانهه حهرامه هاوسهرگیران ،لهگهڵدا بکات بههوی پهیههندی خزمایهتی -رچهلهک- وهکو باوک وکور ومام وخال یان بههوی شیر پیدانهوه وهکو باوک ومامی شیر، یان بههوی زاویهتی وهکو باوکی میرد، ودهبیت مههرمهکه مسولمانیکه بالغ وناقل وتمانپیکراو بیت، چونکه مههست له هاوهلی مههرم بو پاراستنی ئافهرتهکه وجیههجیکردنی پیوستیهکانیهتی
5. گرنگیدانی شهریعهتی ئیسلامی به ئافهرت، وپاراستنی
6. ،نهجامدانی نوژی سونهت بهرههایی له پاش نوژی بهیانی وعهسر ؛ دروست نییه بهلام ریگهپیدراوه نهجامدانی ئه نوژه فهرزه که لهدهستی چووه و لهکاتی خویدا نهیکردووه، یان ئه نوژانهی پهیههستن بههوکارهوه وهکو دوو رکاتی -تحیه المسجد و هتد
7. راستهوخو نوژکردن لهپاش دهرچوونی خور ؛ حهرامه، بهکو دهبیت هیندهی سپهری رمیک بهرز بیتهوه، ئهمیش نزیکهه ده بو پانزه خولهک دهکات
8. کاتی نوژی عهسر ههتاوهکو ساتی ناوابوونی خوره
9. سهفهرکردنی تایبعت بو ئه سئ مزگهوته ؛ ریگهپیدراوه

10. فەزڵ و تاییه تەمەندی ئەو سێ مزگەوتە بەسەر مزگەوتەکانی تر

11. دروست نییە تەنھا سەفەر بکات بۆ ئەوێ سەردانی گۆریک بکات ئەگەر چیش گۆری
پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بێت، ڕێگەپێدر او سەردانی بکەیت بۆ کەسێک لە
شاری مەدینە بێت، یان بێت بۆ مەدینە بۆ مەبەستێکی ڕێگەپێدر او

(10603)

(243) - عن أسامة بن زيد رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَا تَرَكْتُ
بَعْدِي فِتْنَةً أَضَرَّ عَلَى الرَّجَالِ مِنَ النِّسَاءِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(243) - له ئوسامەى كۆرى زەیدەو -ڕەزای خاویان لێبێت- كە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ
وسلم- دەفەرموێت: «لە دواى خۆم هیچ فیتنە و تاقیکردنەوێهێكم جینەهێشتووێه كە
«زیانبەخشتەر بێت بۆ سەر پیاوان وەكو ئافەرتان [سەحیحە]- [بوخارى و موسلىم هاوردان]
[لەسەرى]

شیكردنەوێه:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- باسی ئەوێمان بۆ دەكات لەپاش خۆى هیچ
تاقیکردنەوێهێكى جینەهێشتووێه كە زیانى هەبێت بۆ سەر پیاوان وەكو ئافەرتان ؛ ئەگەر لە
كەسە نزیکەكانى بێت و پابەندى ئیسلام نەبێت ئەوا پیاوێكەش وردەوردە شوێنى دەكهێت
لەپێچهوانەكردنى شەریعت، و ئەگەر بیانى بێت ئەوا بەتێكەڵبوون و بەتەنھا بوون لەگەڵ
تووشى فیتنە و خراپە دەبێت

لە سوودەكانى فەرموودەكە:

1. واجیه مسوڵمان ئاگادار بێت لە فیتنەى ئافەرتان، و هەموو ڕێگا و دەرگاكانى فیتنە و
وروژاندنى دابخات

2. دەبێت ئیماندار تەوێكول و پشەتەستى تەنھا بە خۆى گەورە بێت، و هەنا بۆ ئەو زاتە
بیات بۆ ئەوێ بێپاریزىت لە فیتنە و تاقیکردنەوێهێكان

(5830)

(244) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه مرفوعاً: «يا معشر الشباب، من استطاع منكم الباءة فليتزوج؛ فإنه أغض للبصر، وأحصن للفرج، ومن لم يستطع فعليه بالصوم؛ فإنه له وجاء».

[صحيح] - [متفق عليه]

(244) - له عبداللهی کوری مهسعودوه - رهزای خوای لئیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - دهفرموت : «نهی گهنجان، ههرکه سینکتان توانی نهوا با هاوسه رگیری بکات؛ چونکه نهمه پاریزراوتره بۆ چاو ودامین، ونهوهی ناتوانیت نهوا با رۆزوو بگریت؛ «چونکه رۆزووگرتن قه لغانه [صحه] - [بوخاری و موسلیم هاویدان له سه ری]

شیگردنهوه:

داوین پاکی و خو پاراستن واجبه، وینچه وانهمکیان حرامه که تووشی بهنده ده بیت بههوی زوری شه هومت ولاوازی نیمانهوه، وگهنج شه هوهتی زورتره، و پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - وتار بۆ ئهوان ده دات ورینیشاندهریانه بۆ داوین پاکی و خو پاراستن، و نهوهی ده توانیت ماری و خهرجی و شوینی نیشته جیبوون دابین بکات؛ نهوا پتویسته هاوسه رگیری بکات چونکه هاوسه رگیری هوکاری پاراستنی چاوه له نه زهر کردنی حرام و هوکاری پاراستنی داوینه له زینا و بهدرهوشتی، و نهوهی نه توانیت خهرجیهکانی هاوسه رگیری دابین بکات له کاتیکدا هزی له هاوسه رگیری؛ پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - رینمایی کردوه به رۆزووگرتن چونکه رۆزووگرتن شه هومت کهم دهکاتهوه نه مهیش بههوی وازهینان له خواردن و خواردنهوه، بۆیه نهفس لاواز ده بیت و بۆرییهکانی خوین باریک ده بیتنهوه له سه ر شهیتان که بهناو نهو بۆریانهدا هاتوچۆ دهکات، بۆیه رۆزووگرتن هوکاری شکاندنی شه هومه و هکو قه لغان بهنده دهپاریزیت، وله دهقی فرموده کهدا وشه ی (هاتوه به مانای و شکردنهوه و باریکردنهوهی دهمار هکانی گونهمکانیش دیت چونکه بههوی نه خواردن و نه خواردنهوه دهمار هکان و شکده بن بۆیه گونهمکان ناتوانن مهنی دروستبکه ن که بههوی زوربوونی مهنیهوه شه هومت زیاد ده بیت

له سوودهکانی فرموده که:

(5863)

(245) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ الدُّنْيَا حُلْوَةٌ خَضِرَةٌ، وَإِنَّ اللَّهَ مُسْتَخْلِفُكُمْ فِيهَا، فَيَنْظُرُ كَيْفَ تَعْمَلُونَ، فَاتَّقُوا الدُّنْيَا وَاتَّقُوا النَّسَاءَ، فَإِنَّ أَوَّلَ فِتْنَةٍ بَنَى إِسْرَائِيلَ كَانَتْ فِي النَّسَاءِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(245) - له نهي سه عیدی خودرییهوه ږه زای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- د فصر مویت: «د دنیا خوش و به چیره، و خوی گهوره نیوهی کردوه به جینشینی یه کتر له سهری بونهوهی بزانتیت که چون کردهوه دهکمن، بویه خوتان بیاریزن له دنیا و خوتان بیاریزن له نافرمتان، چونکه یه کهم فیتنه و تاقیکردنهوهی نهوهکانی نیسرائیل له «نافرمتان بوو [صحیح]-[موسلم گنراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ږوونیدهکاتهو که دنیا تامیکی به چیره هیه، و سهوز و سهرنجر اکیشه، بویه مروث پی هلمه خه لیتیت و ږوده چیت له نیو خوشیهکانی و گهورهترین هم و هو لدانی بو دنیا ده بیت. خوی گهوره -سبحانه و تعالی- نیمهی کردوه به جینشینی یه کتر له دنیا یه دا، بونهوهی ږوانیت چون کردهوه دهکمن، گویرایه لی ده بین، یان سه ریچی دهکمن؟ پاشان فصر مووی: ږریا بن شتومه که ږازینراوهکانی دنیا هلمتان نه خه لیتیت، و بینه هو ی نهوهی و از بهین له فصرمانهکانی الله، و تووشی نه هی لی کراوهکان بین و. له گهورهترین فیتنهکان که ده بیت پیاوی مسولمان وریای بیت بریتیه له فیتنه ی نافرمتان، و یه کهم فیتنه که تووشی به نی نیسرائیل هات ؛ فیتنه ی نافرمتان بوو

له سوودهکانی فصر مووده که:

1. ناموژگاری به پابه ندبونی تهقو اداری، و خو سه رقال نه کردن به چیر و خوشیه ږازینراوهکانی دنیا
2. هوژداری له تووشبون به فیتنه ی نافرمتان ؛ له ریگای تیروانین و گوئ نه دان به یتکه ل ږوونیان له گهل پیاوی نامه حرم و هتد
3. فیتنه ی نافرمتان له گهورهترین فیتنهکانی دنیا یه
4. ناموژگاری و پند و هرگرتن له نومتهکانی پیشوو، نهوهی ږوویدا به سه ر به نی نیسرائیلدا له میه به سه ر نومتهکانی تریشدا ږوودات

5. فیتنه‌ی ئافرەتان ئەگەر هاوسەر بێت ؛ لەوێه داوای هەندێک خەرجی لەمێردەمێ بکات کە لەتوانایدا نەبێت، بۆیه ئەمە پیاو دوور دەخاتەوه لە دینداری و کردووە کردن بۆ قیامەت، و وایلێدەکات خۆی ماندوو بکات بۆ بەدەستەینانی دۆنیا، و ئەگەر نامەحرەم بن ؛ پیاوان فریو دەدەن و لەهەق لایاندەدن کاتێک دەر دەچن لە مāl و تیکەلێیان دەبن، بەتایبەت ئەگەر ناپۆشە (سەفۆر) بن، و لەوێه ئەم تیکەلێه تووشی زینایان بکات بەپێی پلەکانی، بۆیه پێویستە ئێماندار پەنا بە خوای گەورە بگرتێت و هیوای بە ئەو بێت. رزگاری بکات لە فیتنه‌ی ئافرەتان

(3053)

(246) - عن حکیم بن معاوية القشيري، عن أبيه، قال: قلت: يا رسول الله، ما حقُّ زوجةٍ أَحَدِنَا عليه؟ قال: «أَنْ تُطْعِمَهَا إِذَا طَعِمْتَ، وَتَكْسُوَهَا إِذَا اكْتَسَيْتَ - أَوْ اكْتَسَبْتَ - وَلَا تَضْرِبَ الْوَجْهَ، وَلَا تُقَبِّحَ، وَلَا تَهْجُرَ إِلَّا فِي الْبَيْتِ». [حسن] - [رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(246) - له مواعویه‌ی کۆری حەیدە‌ی قوشەیری - رەزای خوای لێبێت - دەئێت: ووتە: ئەو: پێغەمبەری خودا، ئایا مافی خێزانی یەکیەک لە ئێمە چێیه لەسەرمان؟ ئەویش فەرمووی: «خۆراکی پێبەخشیت ئەگەر خۆت خۆراکت خوارد، و جلێ پێبەخشیت ئەگەر خۆت جلێت» ، لەبەرکرد - یان پارە‌ی پێبەخشیت ئەگەر پەیدات کرد - ، و بە لێدان لە دەموچاوی نەدەیت ، و جۆینی پێنەدەیت، و قسە‌ی لەگەڵ دانەبڕیت (هەجری نەکەیت - بەجێ نەهێڵیت - (مەگەر «تەنها لە نێو مالدā نەبێت [حەسەنە] - - نێبو ماچە گێراوێه تێه‌وه - نێبو داود گێراوێه تێه‌وه] ئەحمەد گێراوێه تێه‌وه

شیکردنەوه:

مواعویه‌ی قوشەیری - رەزای خوای لێبێت - پرسبیری لە پێغەمبەر - صلی الله علیه وسلم - کرد سەبارەت بە مافەکانی خێزان (هاوسەر (لەسەر پیاو، ئەویش ڕوونی کردووە کە واجب ئەوێه کە خواردنی و پۆشاکێ پێبەخشیت بە پێی هەبوون و توانا، و نەهێ کرد لە لێدانی دەموچاوی و جۆیندان پێی، و هەروەها نەهێ کرد لە قسە دا‌بران لەگەڵ خێزاندā (هەجر کردنی (مەگەر تەنها لەسەر جێگا نەبێت، و اتا نابێت خانووەکە جێبەجێت و بجێت بۆ خانووەکە‌ی تر، یان خێزانەکە‌ی لەمال دەر بکات و بێنێرت بۆ مālێکی تر، بە‌لکو بۆ ماوێه‌ک قسە‌ی لەگەڵدا دادەبڕێت لە ناو مالدā لە کاتی بوونی نا‌کوکی هەتا ئەم نا‌کوکیە نامێنێت؛ چونکە

سروشستی مروّف وژیان بهو شیوهیه ناکوکی وشهر هس پرووده‌دات بویه پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی ئهم شتانه‌ی کردوه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(58093)

(247) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه ، قال: خرج رسول الله صلى الله عليه وسلم في أضْحَى أو فِطْرٍ إلى الْمُصَلَّى، فَمَرَّ عَلَى النِّسَاءِ، فَقَالَ: «يَا مَعْشَرَ النِّسَاءِ تَصَدَّقْنَ فَإِنِّي أُرِيْتُكُنَّ أَكْثَرَ أَهْلِ النَّارِ». فَقُلْنَ: وَبِمَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «تُكْفِرْنَ اللَّعْنَ، وَتَكْفُرْنَ الْعَشِيرَ، مَا رَأَيْتُ مِنْ نَاقِصَاتٍ عَقْلٍ وَدِينٍ أَذْهَبَ لِلْبِ الرَّجُلِ الْحَازِمِ مِنْ إِحْدَاكُنَّ». قُلْنَ: وَمَا نُقْصَانُ دِينِنَا وَعَقْلِنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ؟ قَالَ: «أَلَيْسَ شَهَادَةُ الْمَرْأَةِ مِثْلُ نِصْفِ شَهَادَةِ الرَّجُلِ». قُلْنَ: بَلَى، قَالَ: «فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ عَقْلِهَا، أَلَيْسَ إِذَا حَاصَتْ لَمْ تُصَلِّ وَلَمْ تَصُمْ». قُلْنَ: بَلَى، قَالَ: «فَذَلِكَ مِنْ نُقْصَانِ دِينِهَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(247) - له ئه‌بی سه‌عیدی خودریه‌وه -رمزای خ‌ای لی‌بیت- ده‌ل‌یت: پیغمبر صلی الله علیه وسلم- له کاتی نو‌یژی جه‌رنی قوربان یان جه‌رنی پرو‌وشکاندن (جه‌رنی رهم‌زن) دهرچوو به‌رو خاکی نو‌یژکردن، وبه لای ئافرم‌تاندا ت‌یپهری، وفهرمووی: «ئهی کو‌مه‌ئهی ئافره‌تان خ‌یر بکه‌ن چونکه پ‌یم ن‌یشان‌درا زوره‌تان ئه‌هلی دوزه‌خن»، ووتیان: بوچی ئهی، پیغمبر خ‌ودا؟ فهرمووی: «ئه‌فهرت زور ده‌که‌ن، وزور سپ‌ئهن به‌رام‌به‌ر می‌رده‌کانتان وکه‌م ئه‌قل (ژیر (ودینی) دین‌داری (وه‌کو ئیوه‌م نه‌بینیوه وه‌روه‌ها که‌سم نه‌بینیوه که ده‌ست به‌سه‌ر ئه‌قلی پ‌یاویکی ژیر وه‌وشمه‌ند بگر‌یت وه‌کو ئیوه». ووتیان: کامه که‌می دین وئ‌قل‌مانه ئهی پیغمبر خ‌ودا؟ فهرمووی: «ئایا شاه‌یدی دانی ئافره‌ت به‌ئ‌ندازه‌ی نیوه‌ی شاه‌یدی دانی پ‌یاو نییه‌؟». ووتیان: به‌ئ‌ی، فهرمووی: «ئه‌وه له‌به‌ر که‌می ئه‌قله، ئه‌گه‌ر تووشی سو‌وری مانگانه‌ بیت؛ واز له نو‌یژ وپرو‌وو ناه‌ی‌تیت؟»، ووتیان: به‌ئ‌ی. فهرمووی: «ئه‌وه که‌می دینه (که‌می دین‌دارییه‌)». [ص‌ح‌یحه]-[بوخاری و موس‌لیم ه‌و‌بان له‌سه‌ری]

شی‌کردنه‌وه:

ئه‌بی سه‌عیدی خودریه‌وه -رمزای خ‌ای لی‌بیت- ه‌ه‌والی ئه‌وه ده‌دات که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- له کاتی نو‌یژی جه‌رنی قوربان یان جه‌رنی پرو‌وشکاندن (جه‌رنی رهم‌زن) دهرچوو به‌رو خاکی نو‌یژکردن، پ‌اش ئه‌وه‌ی وتاریکی گشتی دا بو پ‌یاوان

وئافرهتان، به لای ئافرهتاندا تئیهری و وتاریکی تاییهت کرد بو ئهوان ئاموژگاریانی کرد و بیرانی هینایهوه وهانیانی دا بو کردهوی چاک وخیرکردن، چونکه خیرکردن هۆکاره بو لاجوونی توره بوونی پهروهردگار لهسهر بنده، وپێانی فهرموو: ئهه کومهلهی ئافرهتان خیر بکهن چونکه پیم نیشاندره زۆربهتان ئههلی دۆزمخ: (واتا خیر زۆر بکهن بو ئهوهی خۆتان له سزای خودا بیاریزن، چونکه من سهیری دۆزمخ کرد بینیم زۆربهی ئهوانهیی تئیدان ئافرهتانن). ووتیان: بوچی ئهه پێغمهبری خودا؟: (واتا بوچی زۆرینهی ئههلی دۆزهخ له ئافرهتانن؟. صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: نهفرهت زۆر دهکهن: (واتا زۆر لهعنهت و نهفرهت له خهڵکی دهکهن و ئهمیش خراپترین جووری نزایه که لهسهر کهسێک بکریته؛ که به مانای ئهوه دیت ئهه کهسه دوور بیت له بهحمهتی خودا و بپهش بیت له ههموو خیریکی دنیا و قیامهت). وزۆر سپهن بهرامهر میردهکانتان: (واتا چاکهکانی /میردهکانتان لهبرچاو نبیه و ئینکاری لیدهکهن، وله گیرانهوهیهکی تر دا له ئیبن عباسهوه ،قیل: اَیْکُفِّرَنَّ بِاللّٰهِ؟ قال: "يَكْفُرَنَّ الْعَشِيرُ، وَيَكْفُرَنَّ الْإِحْسَانُ، لَوْ أَحْسَنْتَ إِلَى إِحْدَاهُنَّ الدَّهْرَ { ثُمَّ رَأَتْ مِنْكَ شَيْئًا، قَالَتْ: مَا رَأَيْتُ مِنْكَ خَيْرًا قَطُّ } "رواه البخاري ومسلم [واته: { ووترا :ئایا ئافرهتان کوفر دهکهن به خودا؟. صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: کوفر دهکهن -واتا سپهن- بهرامهر میردهکانیان، و سپهن بهرامهر چاکهکاریان، ئهگهر به درێژیی سأل چاکهکار بیت بهرامهر پهکیکیان، و پاشان شتیکت لی ببینیت -که حمزی پینهکات-، دهلێت -به میردهکهی-: ههرگیز هیچ خیریکم لیت نهبینیوه . {پاشان پێغمهبر -صلی الله علیه وسلم فهرمووی: (وکهم ئهقل) ژیر (ودینی) دینداری (وهکو ئیوم نهبینیوه وههروهها کهسم نهبینیوه که دهست بهسهر ئهقلی پیاویکی ژیر وهوشمهند بگریته وهکو ئیوه: (واتا هیچ کهسێک ناتوانیت دهست به سهر ئهقل و ژیری پیاو بگریته وهکو ئافرهت، ئهگهر چیش لهو پیاوانه بن که به پابهند وتوند ناسراو بن؛ ئهمیش بههوی کاریگهی سۆزداری ئافرهت و سحری جوانی وخۆ نازدار کردن وخۆ ناسکردنهوهیهتی، و ئهمیش له روانگهی زیاد وهسکردنیانه؛ چونکه ئهگهر پیاوی پابهند و ژیر بکهوینته ژیر کاریگهرییان ئهوا ئهوانی تر زیاتر کاریگهر دهبن). -ئافرهتان- ووتیان: کاهه کهمی دین و ئهقلمانه ئهه پێغمهبری خودا؟: (وا دیاره هۆکاری کهمی دین و ئهقلیان له لا شاراو بهوه بویه پرسیاریان سهبارته کرد. -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: ئایا شاهیدی دانی ئافرهت به ئهندازی نیوهی شاهیدی دانی پیاو نبیه؟: (ئهمیش پرسیارکردنی دانپیدانانی پیدهلێن و اتا شاهیدی دانی ئافرهت -نیوهی شاهیدی دانی پیاوه، واته شاهیدی دوو ئافرهت وهکو شاهیدی پیاویکه). -ئافرهتان ووتیان: بهئێ: (بهو شیوهیه شاهیدی دانهکه. -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: ئهوه لهبر کهمی ئهقله: (ئهمیش بههوی کهم ئهقلی و درکردنی زۆربهی ئافرهتانه و دهبیته هوی ئهوهی شاهیدی دانی به نیوهی شاهیدی دانی پیاو وهربگریته، و ئهمیش ئاماژهیه بو ئهم ئایهته که خوای گهوره دهفرمویته: { وَاسْتَشْهَدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رَجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ

وَأَمْرَاتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى] {البقرة
واته}؛ دوو شاهید بگرن له پیاوانی خوتان (له موسولمانان (ئینجا ئەگەر دوو پیاو ، 282
نەبوو ئەوا با پیاویک و دوو ئافرەت بن له ئەوانەى که پەسەندیان دەکەن له شاهیدەکان بۆ
ئەوێ ئەگەر یەکیکیان له بیری چوو با ئەوێ دیکەیان بیری بختەوێ، پشت بەستن بە
ئافرەتێکی تریش بۆ شاهیدی دان بەلگەیه لەسەر کەمى لیکدانەوێ و درککردنى و ئەمیش
ئامازەیه بۆ کەمى ئەقلى و ژیری ئافرەت بە بەراورد بە پیاوان . وپاشان پێغەمبەر -صلی الله
عليه وسلم- فەرمووی: ئەگەر تووشی سووری مانگانه بێت؛ واز له نوێژ و پوژوو
ناهێنیت؟ (ئەمیش پرسیار کردنیکی دانپێدانانە و اتا ئافرەت له کاتى سوورى مانگانەدا نوێژ
ناکات و پوژوو ناگریت). -ئافرەتان- و وتیان بەلێ: (واتا بەلێ، بەو شیوەیه .ئەویش -صلی
الله عليه وسلم- فەرمووی): ئەو کەمى دینه -کەمى دینارییه-: (ئەگەر ئافرەت واز له دوو
پایەى نوێژ و پوژوو بهێنیت بۆ ماوهیهک که ئەمانه له گرنگترین پایەکانى ئیسلامن؛ ئەمە
بەلگەیه بۆ کەمبوونەوێ دیندارى چونکه له کاتى سوورى مانگانەدا نوێژ ناکات
و نوێژەکانیش به قەرز ناداتەوێ، و له پوژووگرتندا پاداشتی پوژووگرتنى له گەڵ مسولمانان
له دەست دەچێت بەلام دەبێت به قەرز بیداتەوێ له پاش رەمەزان .بەلام ئەمانه نابنە هوێ
ئەوێ ئافرەت رەخنەیان لێگیریت و هیچ تاوانیکیان لەسەر نییه چونکه بنچینهی
دروستکردنیان بەو شیوەیه و خودا ئەو شتانەى لەسەریان نووسیووه، پێغەمبەر -صلی الله
عليه وسلم- باسی ئەم شتانەى کرد بۆ ئەوێ پیاوان تووشی فیتنه ولادان نەبن بەهۆیانەوێ
وبۆیه باسی ئەو سزایەى کرد بۆ ئەوانەى سێلەن بەرامبەر چاکەکاری مێردەکانیان، و سزا
نادرێن بەهۆى ئەو کەمى ژیری و دیندارییهى هەیانە به بەراورد له گەڵ پیاوان، و به
شیوەیهکی گشتی پیاوان زیاتر دیندارترن له ئافرەتان و ئەمیش به بەرچاو به درێژایی مێژوو
دەبیندریت و سەبارەت به ئەقلى و لیکدانەوێ و ژیری به هەمان شیوه پیاوان له پێشەوێ
ئافرەتانن بۆیه زۆربهی زانایانی زانسته شەرعییەکانى ئەم ئۆمهتە له پیاوان ئەگەرچیش
ژمارەیهکی باش له زانایانی ئافرەت هەیه، و هەروەها له زانستهکانى دونیاش به هەمان شیوه
زۆربهی داھێنەران له پیاوان

له سوودەکانى فەرموودەکە:

(10011)

(248) - عن عقبة بن عامر رضي الله عنه مرفوعاً: «إياكم والدخول على النساء، فقال رجل من الأنصار: يا رسول الله، أرايت الحمؤ؟ قال: الحمؤ الموت».

ولمسلم: عن أبي الطاهر عن ابن وهب قال: سمعت الليث يقول: الحمؤ: أخو الزوج وما أشبهه من أقارب الزوج، ابن عم ونحوه. [صحيح] - [متفق عليه]

(248) - له عوقبهى كورى عامروه -برهزای خواى لنبیت- كه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهنر مویت: «**ناگادار بن مهچن بؤ لای نافردهتان**»، پیاویک له ئهنسار ووتی: ئهی: پیغمبرى خودا، ئهی ئهگەر (بیّت؟ فهر مووی: «**خزم بیّت وهکو مردن وایه**»). خزم (مههست كهسیكى نامهرمه وهکو خیزانی برا وئاموزا وپورزا وهوشیوهى ئهمانه [صهحیه]-[بوخارى و موسلیم هاوران له سهرى]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ناگاداری دهدات له چوون بؤ لای نافرته نامهرمهكان، وبه تهنها بوون لهگهلایندا، چونكه ههر كهسێك به تهنها لهگهل نافرتهك بیّت؛ ئهوا شهیتان سنیهمیان دهبیّت، ونهفس لاوازه وپالنهركان بؤ تاوان بههیزن؛ بؤیه ئهمانه وا دهكن بهنده تووشی تاوان بیّت، بؤیه نههی كراوه له به تهنها بوون لهگهل نافرتهی نامهرم ئهمیش بؤ دووربوونه له شهر وخرابه وهۆكارێكه بؤ رینگه و بهر بهست دانان له بلاو بوونهوهی خراپهكاری وتاوان له كۆمهلگادا كه كارهساتی زور خراپ وناخوشی لندهكهوینتهوه كه له پیش چاوماندا دهیبینین، ولهویه ببینته هۆی تاوانی گهورتر وهكو كوشتن ودورمانایهتی ئهمهش ههمووی به هۆی كهمهتر خهمی پیاوانهوه بوو له سههرهتادا پیاویك ووتی: ئهی پیغمبرى خودا، ئهی به تهنها بوون له گهل (الحمؤ - خزمی نامهرم؛ وهكو خیزانی برا وپورزا وبهوشیوهیه (چونكه لهویه له ههژدێك حالهتدا پنیوست بكات بچینه مالى خزمهكهی ولهویه خیزانی خزمهكهی به تهنها له مالهوه بیّت، ئایا روخسهت ههیه بؤ ئهم جوړه حالهته؟ پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فهر مووی: به تهنها بوون له گهل خزمی نامهرم وهكو مردن وایه، چونكه خهلكی راهاتوون له سر ئهم كهمهتر خهمی وپشتگوێ خسته بؤیه ئینكاری لیناكهن وبه تهنها دهن لهگهل نافرتهی نامهرم، ولهویه تووشی داوین پیسی ببن به بئ هیچ گومانیک، بؤیه ئهمهش دهبیّت هۆی تیاچوونیان له پرووی ئاینهوه كه -سزای سهختیان بؤ ههیه، ئهمهش هۆكاری ئهویه كه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روخستهی نهدا، بهلكو ناگاداری وههرهشهی دا سهبارته به تهنها بوون لهگهل نافرتهی

نامه‌حرم، بویه داخستنی دهرگای به تهنها بوون و تیکه‌لاو بوون له‌گه‌ل ئافره‌تی نامه‌حرم گهورترین هوکاری چاکسازی له کومه‌لگادا له زور رووه‌وه که سووده‌کانی گه‌لیک زورن

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(5888)

(249) - عن أبي موسى رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «**لَا نِكَاحَ إِلَّا بِوَلِيٍّ**».
[صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(249) - له ئه‌بی موساوه - پرزای خوی لنبیت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم ده‌فرموت: «**هیچ مارییه‌ک دروست نییه مه‌گهر به بوونی**» (نامه‌ده‌بوون و پرده‌زامه‌ندی) «**وه‌لی ئه‌مری**» (سه‌رپه‌رشتیاری (ئافره‌ته‌که نه‌بیت [صه‌حیحه])

شیکردنه‌وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - روونیده‌کاته‌وه که ئافره‌ت هیچ مارییه‌کی دروست نییه مه‌گهر به بوونی (نامه‌ده‌بوون و پرده‌زامه‌ندی (وه‌لی ئه‌مری) سه‌رپه‌رشتیاری (ئافره‌ته‌که نه‌بیت ؛ که گریه‌هستی هاوسه‌رگیریه‌که به ئه‌نجام ده‌گه‌یه‌نیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. بوونی (نامه‌ده‌بوونی و پرده‌زامه‌ندی (وه‌لی ئه‌مر) سه‌رپه‌رشتیاری ئافره‌ته‌که (مه‌رجه بو دروستیتی مارییه، ئه‌گهر به‌بی وه‌لی ئه‌مر یان ئافره‌ته‌که خوی به‌مارمیی دا ؛ هاوسه‌رگیریه‌کی پوچه‌له و دروست نییه

2. وه‌لی ئه‌مر نزیکترین پیاوه له ئافره‌ته‌که‌وه - له رووی په‌وه‌ندی خزمایه‌تی، بویه نابیت که‌سوکاریکی دوور مارییه بپریت له کاتیکدا که که‌سوکاریکی نزیکه هیه، بو نمونه ئه‌گهر برایه‌کی پیگه‌یشته‌وی ئاقلی هه‌بوو ئه‌وا دروست نییه ئاموزایه‌کی یان مامیکی مارییه بپریت چونکه براکه‌ی نزیکتره لئی وه‌و شیوه‌یه

3. مه‌رجه وه‌لی ئه‌مه‌که :شیاو - موکه‌له‌ف* - ونیز بیت، وه‌وشیار بیت سه‌بارت به به‌رژمه‌ندییه‌کانی هاوسه‌رگیری، وه‌ه‌روه‌ها نایینی وه‌لی ئه‌مر و که‌ه‌که وه‌کو یه‌ک بیت، هه‌ر که‌سیک ئه‌م سیفه‌تانه‌ی تیدا نه‌بیت ؛ گونجاو نییه بیته وه‌لی ئه‌مر له

گریهستی هوسرگیری) * موکلهف : مبهست نهویه نه که شهر عییهکانی لهسر
(واجب بیت

(58066)

(250) - عن عائشة رضي الله عنها مرفوعاً: «أَيُّمَا امْرَأَةٍ نَكَحَتْ بِغَيْرِ إِذْنِ مَوَالِيهَا، فَنِكَاحُهَا بَاطِلٌ»، ثلاث مرات «فَإِنْ دَخَلَ بِهَا فَالْمَهْرُ لَهَا بِمَا أَصَابَ مِنْهَا، فَإِنْ تَشَاجَرُوا فَالْسلطانُ وَلِيُّ مَنْ لَا وَلِيَّ لَهُ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه والدارمي وأحمد]

(250) - له عائشهوه - رهزای خوی لئیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت : «هه نافر هتیک ماره بکریت به بی مؤلهتی وهلی نهمره کهی (سهر پرشتیاره کهی)؛ نهوا مارهیه کهی پوچه له (دروست نییه و بهتاله)» عائشه ده لئیت سی جار نه مهی فرموو، پاشان -صلی الله علیه وسلم- فرمووی : «نه گهر مارهیی کردنه که کامل و تهواو بوو؛ نهوا بهخشینی مارهیه که بو نافر هتکه ده بیت به هوی نه وهی جووتبوو نه وهی له نیوانیان نه جامدرا، نه گهر ناکوکی کهوته نیوانیان نهوا دهسه لاتدار (دادوهر یان حاکم (دهبیته سهر پرشتیاری) وهلی نه مری (نهو کهسهی که سهر پرشتیاری «نییه» [صحه] - - ئینو ماجه گیراویه تیه وه - تورموزی گیراویه تیه وه - ئینو داود گیراویه تیه وه [نه حمه د گیراویه تیه وه - داره می گیراویه تیه وه

شیکردنه وه:

لهم فرموودمیه دا پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- نهوه روونده کاته وه که رهمهندی سهر پرشتیاری نافر هت (وهلی نه مری نافر هت (مه ره بو دروستی نهو ماره برینه، و نه گهر نافر هت هوسرگیری بکات به بی رهمهندی و مؤلهتی سهر پرشتیاره کهی) وهلی نهمره کهی (به شیوهیه که نه گهر خوی راسته خو سهر پرشتیاری خوی بیت و پرس به کس نهکات؛ نهوا لیره دا مارهیه کهی پوچه له و بهتاله و دروست نییه، و نه گهر جیماع روویدات لهم جوهر هوسرگیرییه دا نهوا ده بیت له یهک جیا بکرینه وه و نافر هتکه شایه نی نهو مارهیه به هوی جیماع کردنه که وه، پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روونی کردموه نه گهر سهر پرشتیاره کانن نافر هت (وهلی نهمره کانن نافر هت (ناکوکی بکهو یته نیوانیان نهوا لیره دا کاروباری نهو هوسرگیرییه ده گهر یته وه بو لای دهسه لاتدار (حاکم یان دادوهر (که ده بیت به سهر پرشتیاری) وهلی نه مری (نهو کهسهی که سهر پرشتیاری نییه

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(58067)

(251) - عن أبي هريرة، قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «ملعون من أتى امرأته في دُبُرِها». [حسن] - [رواه أبو داود، والنسائي في السنن الكبرى، وأحمد]

(251) - له نهبی هورهیره وه - رهزای خوای لینیّت - که پیغمبری خود - صلی الله علیه وسلم - ده فهرمویت: «نه فره تلنیکراوه نهو کهسهی که دهچیت بو لای خیزانه کهی له پاشیه وه». [کهسه نه] - نه سائی گنراویه تیه وه - ئینوداود گنراویه تیه وه - نه حمده [گنراویه تیه وه]

شیگردنه وه:

ئهم فهرموودهیه ههره شهیه کی توندی تئدایه له سهر ئهو کهسانه ی له کۆمه وه دهچن بو لای هاوسهره کانیا، ئهم کاره قیزه مونه هوکاری دوور بوونه له رحمه تی خوای گه وه - سبحانه وتعالی -، وبه لگه یه له سهر ئه وه ی که ئهم کاره قیزه مونه یه کیکه له تاوانه گه وره کان بویه که لال نییه بو مسولمان که ئه ناجامی بدات

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(58090)

(252) - عن عقبه بن عامر رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَحَقُّ الشُّرُوطِ أَنْ تُوفُوا بِهِ مَا اسْتَحَلَلْتُمْ بِهِ الْفُرُوجَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(252) - له عوقبهى كورى عامروه -رهزای خواى لنبیت- كه پیغمبرى خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «نهو مهرجانهى مافیان زیاتره وشایستهترن جیبهجیبکرین». «نھوانھن كه بهھویانهوه دامینی (نافرھتیکى (پن حه لال ده بیت بوتان [صھیحھ]- بوخارى [و موسليم هاوران له سهرى

شیگردنهوه:

پیغمبر صلى الله عليه وسلم- پرونیدهکاتهوه نهو مهرجانهى مافیان زیاتره وشایستهترن جیبهجیبکرین نهوانهن كه هوکارن بو چیژ وهرگرتن له ئافرته، نهوانیش مهرجه ریگهپیدراوهکانن كه ئافرته داوايان دهکات لهکاتى گریهستى هوسرگیرى

له سوودهکانى فهرموودهکھ:

1. واجبیتى جیبهجیبکردنى مهرجهکان كه هوسرهکان پابهندن پیوهى بهرامبر نهوى تر، مهگهر مهرجیک هرامیک حه لال بکات یان حه لالیک هرام بکات
2. جیبهجیبکردنى مهرجهکانى هوسرگیرى زیاتر جهختى لهسر کراوتهوه بهبراورد لهگهل بابتهکانى تر ؛ چونكه بهرامبر حه لالکردنى دامینه
3. مهزنى بابتهى هوسرگیرى له ئیسلامدا، چونكه جهختى کردووتهوه لهسر جیبهجیبکردنى مهرجهکانى

(6021)

(253) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «الدُّنْيَا مَتَاعٌ، وَخَيْرُ مَتَاعِ الدُّنْيَا الْمَرْأَةُ الصَّالِحَةُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(253) - له عبدالله كوری عمرو - مرزای خویان لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهنر مویت :«دو نیا» پره (لهشتی خوش و بهکهلک، وخیرترین خوشی لهم «دونیایه نافرتهیکی چاکه [صهیحه]-[موسلم گنراویه تیه وه]

شیگردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهومان بو دهکات که دنیا وئوهی تییدایه تنها شتیکه بو خوشی و سود و چیر و مرگرتن لهماویهکی دیاریکراودا پاشان نامینیت، وباشترین چیر و خوشی دنیا بریتیه له نافرتهی چاک، ئهگر میردهکی سهیری بکات ؛ ئاسوده دهبیت، وئهگر فرمانی پبیکات ؛ گوپرایهلی دهکات، وئهگر لهمال نهبیت ؛ له نهفس وسامانهکی دهپاریزیت وخیانهتی لیناکات

له سودهکانی فهرمودهکه:

1. چیر و مرگرتن لهو خوشیانهی دنیا که خدا بو بهندهکانی حهلال کردوه دروسته وئاساییه، بهلام به مرجیک زیادهروی و شانازی کردنی تیدا نهبیت
2. هاندان بو هلبزاردنی نافرتهی دیندار ورموشت جوان و چاک چونکه یارمهتیدهروی هاوسهرهکی دهبیت له پهرستنی پهروردگاری
3. باشترین و خیرترین شتومهکی دنیا ئهویه که بو پهرستنی خدا بهکار بهینریت یان یارمهتیدمر بیت لهمهدا

(5794)

(254) - عن جَرِير رضي الله عنه قال: سألت رسول الله صلى الله عليه وسلم عن نظر الفَجَاءِ فقال: «اَصْرِفْ بَصْرَكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(254) - له جهريره وه -رهزای خوای لئبيّت- دهلّيت: پرسيارم کرد له پيغهمبهری خودا - صلى الله عليه وسلم- سهبارمت به سهيرکردنی له ناکاو (بو نافرمت)، فهرمووی: «چاوت» (وهربگيره) چاوت لابه لهسه نافرتهکه [صحيحه]-[موسليم گنراويه تيه وه]

شیکردنه وه:

جهریری کوری عبدالله -رهزای خوای لئبيّت- باسی ئه وه دهکات که پرسياری له، پيغهمبهری خودا کرد -صلى الله عليه وسلم- سهبارمت به سهيرکردنی له ناکاو (بو نافرمت) وسهيرکردنی له ناکاو بریتيه له وهی کاتیک له ناکاو نافرمتیک به لای مروفدا تتيهر دهبيت؛ وئویش سهیری دهکات به نائهقهست، پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- فهرمووی: چاوت وهربگيره -چاوت لابه لهسه نافرتهکه- (واتا چاوت بهرمو شوینیکی تر ببه ولهسه نافرتهکه لای بده بوئوهی بهردهوام نهبيت له سهيرکردن

له سوودهکانی فهرمووده که:

(8902)

(255) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: «صَلَّى النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ أَقْرَنَيْنِ ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ، وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا». [صحيح] - [متفق عليه]

(255) - له نههسی کوری مالیکهوه ږمزی خوی لیبت - دملیت: «پیغه مبر صلی الله علیه وسلم- دوو بهرانی ږهش و سپی شاخداري کرد به قوربانی، به دهستی خوی سهری ږین، ناوی خوی له سهر هینان) ووتی: بسم الله (وته کبیره ی له سهریان کرد) ووتی: الله «اکبر» (پنی خسته سهر گهر دنیان) لایه کی ملیان ([صحه] - [بوخاری و موسلیم هاوران] له سهری

شیگردنه وه:

یه کیکی تر لهو به لگانه ی که قوربانیکردن سونه تیکه دوپات له سهر نه جامدانی -کراو ته وه) سونه تیکي موئه که ده (ئویش ئه وه یه که پیغه مبر صلی الله علیه وسلم ناموزگاری کردوه به نه جامدانی وخویشی نه جامدوه، لهم فهرموده یه داسی نه وه کراوه که دوو بهرانی قوچداری کرده قوربانی که ږهنگیان ږهش و سپی تیدا بوو . به دهسته کانی خوی سهریانی ږی چونکه نه مه پهرستنیکي مهز نه، وپیش سهر ږینه که (یان له کاتی سهر ږینه که (ناوی خودای هینا) ووتی: بسم الله (ئهمیش بو ئه وه ی داوای یارمته ی وپشیتوانی له خوی گه وه بکات وئهم پهرسته خیر و بهر که تی تیدا بیت، وپاشان ته کبیره ی کرد) ووتی: الله اکبر (بو مه زندانانی خوی گه وه، و بو ئه وه ی دوپاتی بکاته وه که نه م پهرسته ته نها بو خودا نه جامده دریت، و بو دهر ږینی لاوازی بهنده و ملکه چ بوونی بهرامبر خوی گه وه -سبحانه و تعالی- . چونکه چاکه کاری له سهر ږینیشدا داواکراوه -ئهمیش بو دهر ږینی ږمحه ت و بهزمی بهرامبر سهر ږاومکه چونکه ږوحي دهر دهچیت-؛ بو یه پیغه مبر صلی الله علیه وسلم- پنیه کانی له سهر گهر دنی) لا ملی (بهرانه کان دانا، بو ئه وه ی نه ملا و نه ولا نه کهن له کاتی سهر ږیندا و بهمهش ماوه ی سهر ږینه که زیاتر ده خای نه ت و ناژ له کان زیانیان پیده گات، و خوی گه وه میهره بانه و به بهزمیه بهرامبر به بوونه وهر مکان

له سووده کانی فهرموده که:

(2971)

(256) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «ما أسفل من الكعبين من الإزار ففي النار».

وعن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِزْرَةُ الْمُسْلِمِ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ، وَلَا حَرَجَ - أَوْ لَا جُنَاحَ - فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ، فَمَا كَانَ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ، وَمَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطْرًا لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ». [صحيحان] - [:حديث أبي هريرة - رضي الله عنه رواه البخاري

حديث أبي سعيد - رضي الله عنه -: رواه أبو داود وابن ماجه وأحمد]

(256) - له نهبى هورهيره وه - رهزای خوای لیبتیت - که پیغمبر - صلى الله عليه وسلم . «دهفرمویت :» «نهو جلهی له خوار گوینزنگهکانهوه *بیئت نهوا له دۆزهخدايه له نهبى سهعیدی خودریهوه - رهزای خوای لیبتیت - که پیغمبری خودا - صلى الله عليه وسلم - دهفرمویت :» جلی خوارهوهی مسولمان ههتا نیوهی ساقه**، وناساییه له نیوان نیوهی ساق وگوینزنگهکان بیئت، ونهو جلهی له خوار گوینزنگهکانهوه بیئت نهوا له دۆزهخدايه، ونهوهی جلهکهی شور بکاتهوه بو خۆبهگهوره زانیی (فی زلی بیئت؛ نهوا «خوای گهوره له رۆژی قیامهتدا سهیری ناکات (واته: قاپهقهکان یان قولهپیکان (،)**ساق :نیوهی خوارهوهی قاپهکانه، نهو پارچه* (نیسکه درێژهیه که نهژنۆکان به پنیهکان وگوینزنگهکانهوه دههستیت صهیجه به [ریواهیته کهیه وه - ئینو ماجه گنراویه تیه وه - بوخاری گنراویه تیه وه - ئینوداود گنراویه تیه وه] نهحمه د گنراویه تیه وه

شیکردنهوه:

شێوهی سونهت ئهوهیه که جلی بهشی خوارهوه وهکو شهروال یان پانتۆل یان کراسی درێژ له نیوهی ساقدا بیئت، وناساییه ئهگهر ههندیک بچێته خوارهوه بهلام به مرجیک له نیوان نیوهی ساق وگوینزنگهکاندا بیئت، ههه جلیک له خوار قاپهقهقهوه بیئت نهوا نهو شۆینه سزا دهرییت به هوی درێژکردنی جلهکهوه، ونهوهی جلهکهی شور بکاتهوه به هوی خۆبهگهوره زانییهوه ئههیش له نهجامی بهردهوامی نیعمهتهکانی خودا له سهری؛ نهوا خودا له رۆژی قیامهتدا سهیری نهو کهسه ناکات

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(257) - عَنْ عَبْدِ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي لَيْلَى أَنَّهُمْ كَانُوا عِنْدَ حُدَيْفَةَ، فَاسْتَسْقَى فَسَقَاهُ جُوسِيٌّ، فَلَمَّا وَضَعَ الْقَدَحَ فِي يَدِهِ رَمَاهُ بِهِ، وَقَالَ: لَوْلَا أَنِّي نَهَيْتُهُ غَيْرَ مَرَّةٍ وَلَا مَرَّتَيْنِ - كَأَنَّهُ يَقُولُ: لَمْ أَفْعَلْ هَذَا -، وَلَكِنِّي سَمِعْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «لَا تَلْبَسُوا الْحَرِيرَ وَلَا الدِّبَاجَ، وَلَا تَشْرَبُوا فِي آنِيَةِ الذَّهَبِ وَالْفِضَّةِ، وَلَا تَأْكُلُوا فِي صَحَافِهَا، فَإِنَّهَا لَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَلَنَا فِي الْآخِرَةِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(257) - له عبدالرحمانی کوری ئه‌بی له‌یلاوه ده‌لێت: ئه‌وان له‌لای حوزه‌یفه‌ بوون حوزه‌یفه‌ داوای ئاوی کرد و مه‌جوسیه‌ک ئاوی بو هێنا، کاتێک (حوزه‌یفه‌) په‌رده‌خه‌کی گرت و ده‌ستبه‌جی فرهی دا ووتی: ئه‌گه‌ر جارێک یان دوو جارێ تر نه‌هیم له ئه‌مه نه‌کر دایه !! - ده‌یویست ب‌لێت: ئه‌مه‌م ئه‌نجام نه‌ده‌دا -، وگویم له پیغه‌مبه‌ری خودا بووه -صلی الله علیه وسلم که ده‌یفه‌رموو: «ئاوریشم و دیباج مه‌پۆشن، وله په‌رده‌خ و ده‌ووری زیر و زیودا مه‌خۆن». [مه‌خۆنه‌وه، ئه‌وانه‌ بو ئه‌وانه‌ له‌ دونیادا، وله دوا‌ر‌و‌ژیشدا بو ئی‌مه‌یه‌ [صه‌حیحه‌] - بوخاری]

[و موسلیم هاو‌دان له‌سه‌ری]

شی‌کردنه‌وه:

پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردوه پیاوان ئاوریشم بپۆشن به‌ هه‌موو جو‌رمه‌کانیه‌وه. هه‌روه‌ها نه‌هی کردوه پیاوان و ئافره‌تان له‌ په‌رده‌خ و ده‌ووری ئالتون و زیو بخۆن و بخۆنه‌وه. فه‌رموو: ئه‌وانه‌ به‌تایبه‌تی بو ئی‌مانداران له‌ قیامه‌تدا؛ چونکه ئه‌وان خۆیان به‌دوور گرت لێی له‌ دونیادا و ه‌کو گوێ‌رایه‌لیه‌ک بو خ‌وای گه‌وره‌، و کافره‌کان بپه‌ش ده‌کرین له‌ قیامه‌تدا؛ چونکه چێزێان له‌ خ‌وشیه‌ حه‌رامه‌کان و مرگرت له‌ دونیادا، و سه‌رپیچی فه‌رمای خ‌وای گه‌رمیان کرد.

له‌ سو‌وده‌کانی فه‌رمو‌وده‌که:

1. حه‌رامی پۆشینی ئاوریشم و دیباج له‌سه‌ر پیاوان، و هه‌ره‌شه‌ی توند له‌سه‌ر ئه‌و پیاوانه‌ی ده‌یپۆشین.
2. پۆشینی ئاوریشم و دیباج ر‌ی‌گه‌پ‌ن‌دراوه‌ بو ئافره‌تان.
3. حه‌رامی خ‌واردن و خ‌واردنه‌وه‌ له‌نێو ده‌ووری و په‌رده‌خی ئالتون و زیو له‌سه‌ر پیاوان و ئافره‌تان.

4. پېداگیری حوزمیفه - ږمزی خوی لیبیت - له نکولی کردندا، وهوکاری ئهمه ی باسکرد، ئهوهیه که زیاتر له جارێک نهه ی لیکردوه له بهکار هینانی پمرداخ ی زیو وئالتون بهلام همر گوږایه ل نهووه

(2985)

(258) - عن علي رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: "رُفِعَ الْقَلَمُ عن ثلاثة: عن النائم حتى يَسْتَيْقِظَ، وعن الصبي حتى يَحْتَلِمَ، وعن المجنون حتى يَعْقِلَ". [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(258) - له عليهوه - ږمزی خوی لیبیت - که پېغهمبهه - صلى الله عليه وسلم - دهفهرمویت پېنووسی تاوان نوسین لهسهر سى کومه ل هه لگير اوه : وخهوتوو هه تا به خه بهه » «دهبېتهوه، ومندا ل هه تا بالغ دهبیت، وشیت هه تا چاک دهبېتهوه (ناقل دهبېتهوه) [صحيحه] - ئېينو ماجه گېراويه تيه وه - تورمودی گېراويه تيه وه - ئېینوداود گېراويه تيه وه - نهحمده [گېراويه تيه وه]

شیکردنه وه:

فهرمووده که به لگه یه لهسهر ئهوه ی مندا ل بوون وخوتن وشیت بوون هوکاره بو لهدهستدانی (ئههلیهت - شیاو بوون)؛ که مهبهست لهم دهستهواژه ئهوهیه ئهوه کهسه له پرووی شهه عموه شیاوی ئهوه نییه ئهرکه شهه عیههکانی بو یان لهسهر جیگیر وجیهه جی بکریت وتهکلیف وئهرکهکانی لهسهر لادهچیت لهم حالهتاندا، وبویه مندا ل وخهوتوو وشیت تهکلیف، وئهرکه شهه عیههکانیان لهسهر لادهچیت له روانگه ی فهرمانهکان ونهه ی لیکراوهکان وئهمیش له رحمهت وفهزلی خودایه بهرامبهریان، وبیانووی (عوزری (مندا ل نامینیت؛ کاتیک بالغ دهبیت، وبیانووی خهوتوو نامینیت؛ کاتیک له خهوه لهدهستیت، وبیانووی شیت نامینیت؛ کاتیک چاک دهبېتهوه وهوشی دهکریتهوه

له سوودهکانی فهرمووده که:

(58148)

(259) - عن ابن عمر رضي الله عنهما: أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَهَى عَنِ الْقَرْعِ.
[صحيح] - [متفق عليه]

(259) - له نيين عومرموه -رمزای خوی لینیّت- دملّیت: «پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردووه له قه‌زه»^(٨) قه‌زه ع: واته تاشینی به‌شیکی قز و هیشتنه‌وی (به‌شیکی تری [ص‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له‌سه‌ری])

شیکردنه‌وه:

پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردووه له تاشینی به‌شیک له قز و هیشتنه‌وی به‌شیکی تری که پیی ده‌ووتریت: قه‌زه ع و نه‌هی کردنه‌که گشتیه بو نیرینه ؛ بچوک و گه‌وره ده‌گریته‌وه، به‌لام ئافرمت نابیت قزی بتاشیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. گرنگیدانی شهریمعتی ئیسلام به‌روالمتی مروّف

(8914)

(260) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول:
«الْحَلِيفُ مَنْفَقَةٌ لِلْسُلْعَةِ، مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ». [صحيح] - [متفق عليه، وهذا لفظ أبي داود]

(260) - له ئه‌بی هورمیرموه -رمزای خوی لینیّت- دملّیت: گویم له پیغمبری خدا بوو -صلی الله علیه وسلم-، که ده‌یفرموو: «سویندخواردن له‌وه‌یه ببیته هوی فروشتنی» (شتومه‌ک، به‌لام هوکاری نه‌مانی) به‌ره‌که‌ته (له داهاتدا [ص‌حیحه]-[بوخاری و موسلیم])
[هاوردان له‌سه‌ری وه ئه‌م له‌فه‌ه هین ئه‌بو داوده]

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ئاگاداری د‌ه‌دات سه‌باره‌ت به‌ئاسانکاری له‌سویند، خواردندا وزۆر به‌کاره‌ینانی، ئه‌میش بو فروشتنی شتومه‌ک و به‌ده‌سته‌ینانی داهاتی زیاتر چونکه فروشیار ئه‌گه‌ر به‌درۆ سویند له‌سه‌ر شتومه‌کیک بخوات؛ له‌وه‌یه کریارمه‌که گومانی

وا بېت که فروشیار مکه راستگوۍ به نرخیکې زیاتر دېکړیت ئه‌میش به‌هوی سویندخوار دنی فروشیار مکه‌وه، وئهمیش ده‌بیته هوی نهمانه‌ی به‌ره‌م‌ت له داهاتی فروشیار مکه وله‌وه‌یه سهر‌مایه وده‌ستکه‌وته‌کې تیا بچیت، چونکه ئه‌وه‌ی لای خوای گه‌وره‌یه به‌تاوان وسهر‌پنچې به‌ده‌ست ناهیندریت، وزور سویند خواردن نیشانه‌ی به‌م‌زدانانی خوای گه‌وره نییه له لایهن ئه‌و به‌نده‌یه‌وه، وئهمیش پېچه‌وانه‌ی ته‌وحیده (پېچه‌وانه‌ی یه‌ک خوا پهرستیه)

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(5936)

(261) - عن ابن عمر رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «أَحْفُوا الشَّوَارِبَ وَأَعْفُوا اللَّحَى». [صحيح] - [متفق عليه]

(261) - له نيين عومره‌وه - رمزای خوايان لیبیت- که پېغمبر -صلی الله علیه وسلم «ده‌فهر مویت: «سمیل کور تبکه‌نه‌وه وریش به‌پننه‌وه [ص‌حیحه]- بوخاری و موسلیم هاوران [له‌سهری]

شیکردنه‌وه:

پېغمبر -صلی الله علیه وسلم- فهرمانیکردوه به‌برین وکورتکردنه‌وه‌ی سمیل، ونا‌بیت وازی لیبیت هتاوه‌کو دریز د‌بیت و لئوه‌کان د‌ده‌پوشیت، ئه‌گهر گه‌شته ناستی به‌شی سهر‌وه‌ی لئوه‌کان د‌بیت ببیریت وکورتی بکاته‌وه له‌بهرام‌بهر دا فهرمانیکردوه به‌ه‌شتنه‌وه‌ی ریش و وازی لیبیت هتاوه‌کو دریز وچر د‌بیت

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. حهرامیتی ریش تاشین

(3279)

(262) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا يَنْظُرُ الرَّجُلُ إِلَى عَوْرَةِ الرَّجُلِ، وَلَا الْمَرْأَةُ إِلَى عَوْرَةِ الْمَرْأَةِ، وَلَا يُفْضِي الرَّجُلُ إِلَى الرَّجُلِ فِي ثَوْبٍ وَاحِدٍ، وَلَا تُفْضِي الْمَرْأَةُ إِلَى الْمَرْأَةِ فِي الثَّوْبِ الْوَاحِدِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(262) - له نهي سہ عیدی خود ریموہ ہر زای خوی لیبیت۔ کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم۔ دھرمویتی : «پیاو نابیت سہیری شہر مگہی (عہورہتی (پیاویکی تر بکات، و نافرہت نابیت سہیری شہر مگہی نافرہتیکی تر بکات، و نابیت دوو پیاو لاشہیان بہر یہک بکھویت لہ ژیر یہک پو شاکدا، و نابیت دوو نافرہت لاشہیان بہر یہک بکھویت لہ ژیر یہک پو شاکدا [صہیحہ] - [موسلم گہراویہ تہوہ]

شیگردنہوہ:

پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم۔ نہی کردوہ لہوہی پیاو سہیری شہر مگہی (عہورہتی (پیاویکی تر بکات، و نہی کردوہ نافرہت سہیری شہر مگہی نافرہتیکی تر بکات۔

شہر مگہ (عہورہت : (ہموو شتیکہ کہ شہرم دہکریت لہ دہرکھوتنی، و شہر مگہی پیاو لہنیوان ناوک بو نہژنوکانیہتی، و نافرہت ہموو لاشہی شہر مگہیہ بہنہسبت پیاوی نامہحرم - بیانی-، و بہلای نافرہتان و مہحرہمہکانی ہتا دہرخستنی ئو شوینانہ ریگہمیدراوہ ؛ کہ لہ حالہتی ناسایی دہر دہکھویت لہکاتی ئیشکردنی لہ مآدا

و پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم۔ نہی کردوہ لہوہی دوو پیاو بہرووتی لاشہیان بہر یہک بکھویت لہ ژیر یہک پو شاک یان یہک بہتانی، و نہی کردوہ لہوہی دوو نافرہت بہرووتی لاشہیان بہر یہک بکھویت لہ ژیر یہک پو شاک یان یہک بہتانی ؛ چونکہ ئہمہ ہوکارہ بوئہوہی یہکیکیان لاشہی بہر شہر مگہی ئوہی تر بکھویت، و بہرکھوتن و ہکو سہیرکردن نہی لیکراوہ، بہلکو توندتر نہی لیدہکریت؛ بہوہی ئوہی خراپہکہی گہورہترہ

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

1. نہی کردن لہ سہیرکردنی شہر مگہکان جگہ لہنیوان ژن و میرد نہبیت
2. بہپرؤشی ئینی ئیسلام لہسہر پاکبوونی کوہلگا، و داخستنی ئو دہرگایانہی کہ دہبنہ ہوہی کردنی خراپہ و داوین پیسی

3. سهير کردنی شهر مگه ريگه پيډراوه ؛ نهگه بؤ پيويستيهك بوو وهكو چارهسهرى پزيشكى وهتد، ودهبيت بهي شه هوهت بيت.
4. مسولمان فهرمان پيكر اوه به داپوشيى شهر مگه، وبه سهير نهكردنى شهر مگه خهلكى تر.
5. بهتايهت باسى پياوان لهگهل پياوان، وئافرهتان لهگهل ئافرهتان كراوه ؛ چونكه سهير كردن ودهر خستى شهر مگهكان زور جار لهنيوان ههمان رهگهزدا پروودهات.

(8904)

(263) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: لَمْ يَكُنِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَاحِشًا وَلَا مُتَفَحِّشًا، وَكَانَ يَقُولُ: «إِنَّ مِنْ خِيَارِكُمْ أَحْسَنَكُمْ أَخْلَاقًا». [صحيح] - [متفق عليه]

(263) - له عبدالله بن عمرو - رهزاي خوايان لبييت- دهليت : پيغمبر صلى الله عليه وسلم- كهسيكى جويندر و جوين فروش نهبوو، ودهيفرموو : «باشترين وخيرترينتان». [صحيحه]-[بوخارى و موسليم هاوران لهسهرى]

شيكر دنهوه:

قسه وكردهوى ناپهسهند وناشيرين له رهوشتي پيغمبر صلى الله عليه وسلم- نهبوو نه به نهقهست ونه به هيچ شيويهكى تر، ئهو خاوهن رهوشتيكى بالا بوو صلى الله عليه وسلم.

وپيغمبر صلى الله عليه وسلم- دهيفرموو : باشترينتان ئهوانه جوانتري رهوشتيان، ههميه، ئهميش به چاكهكارى، وپرووخوشى، وئازار نهدان وئارامگرتن لهسهر ئازاردان وتيكهلبوون لهگهل خهلكى بهرهوشتي جوان.

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. دهبيت ئيماندار دوور بيت له قسهى خراب وكردهوى ناشيرين.
2. كاملى پيغمبر صلى الله عليه وسلم- له رهوشت جوانيدا، چونكه ههردهم كردهوى چاكى نهجامداوه وبهردهوام قسهى جوانى وتوو.

3. رموشت جوانی گۆرهپانه بۆ کئیرکی ئیمانداران بویه ئهوهی له پێشهوه بێت ئهوا
باشترین ئیمانداره و تهواوترین و کاملترین ئیمانی ههیه

(5803)

(264) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «إِنَّ
الْمُؤْمِنَ لِيُدْرِكَ بِحُسْنِ خُلُقِهِ دَرَجَةَ الصَّائِمِ الْقَائِمِ». [صحيح بشواهد] - [رواه أبو داود وأحمد]

(264) - له عایشهوه -رهزای خوای لیبیت- دهلێت :گۆیم له پیغمهبری خودا بوو -صلی
الله علیه وسلم- دهیفرموو :«ئیماندار به هۆی رهوشت جوانیهوه دهگاته پلهی نهو کهسهی
».«که به زۆری نوێژ دهکات و پۆژوو دهگریت [صهحیه به شهواهیدهکانیهوه]-[]

شیکردنهوه:

پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- بۆمان پروندهکاتهوه که رهوشت جوانی خاوهکهی
دهگهییهنێته پلهی نهو کهسهی بهردهوام پۆژوو دهگریت و شهو نوێژ دهکات، و پوختهی
رهوشت جوانی بریتیه له :چاکهکار بوون، و قسهی جوان، و پروخۆشی، و ئازار نهدان و زیان
لێنهدان، و ئارامگرتن لهسهه ئازار و زیانگهیاندنی خهڵکی

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ئایینی ئیسلام زۆر گرنگیداوه به رهوشتهکان ؛ لهروانگهی پالاووتیان و ریکخستیان
2. فهرلی رهوشت جوانی، بهنده دهگهییهنێته پلهی نهو پۆژووگرهه که بهردهوامه له
پۆژووگرتن، و نهو کهسهی بهردهوام شهو نوێژ دهکات و ماندوو نابیت
3. پۆژووگرتن له پۆژ و شهو نوێژ کردن له شهودا ؛ دوو کردموهه مهزن و قورسی
و ئارمهیان تێدایه لهسهه نهفس، بویه خاوهن رهوشتی جوان دهکات به پلهی نهوان ؛
چونکه جیهادی نهفسی کردوو لهسهه جوان مامهلهکردن

(5799)

(265) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «أَكْمَلُ الْمُؤْمِنِينَ إِيمَانًا أَحْسَنُهُمْ خُلُقًا، وَخَيْرُكُمْ خَيْرُكُمْ لِنِسَائِهِمْ». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(265) - له نهي هورميرهوه - رمزای خوی لنبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «چاکترین وکاملترین باوہردار له نیماندا نهوہیانه که جوانترین». «رهوشتی ههیه، وچاکترینتان نهوانهن که باشتترین بۆ خیزانهکانیان [حهسه نه-]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهوهمان بۆ دهکات که چاکترین وکاملترین، باوہردار له نیماندا نهوہیه که جوانترین رهوشتی ههیه وچاکترینی نیو نیمانداران نهوانهن که باشتترین بۆ خیزانهکانیان، وهکو هاوسهر وکچ وخوشک وکسهه نزیکهکان؛ چونکه نهوانه شایستهترین کهسن بهرهوشت جوانی بهرامبهریان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فەزلی رهوشته جوانهکان وبهشیکه له ئیمان
2. کردموه بهشیکه له ئیمان، وئیمان زیاد وکهه دهکات
3. ریزلینانی ئاینی نیسلام له نافرمت، وئامۆژگاری بۆ چاکهکاری بهرامبهریان

(5792)

(266) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سُئِلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ الْجَنَّةَ، فَقَالَ: «تَقْوَى اللَّهِ وَحُسْنُ الْخُلُقِ»، وَسُئِلَ عَنْ أَكْثَرِ مَا يُدْخِلُ النَّاسَ النَّارَ فَقَالَ: «الْقَمُ وَالْفَرْجُ». [حسن صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(266) - له ئەبى ھورەیرە ھو - ھەزای ھوای لایبەت - دەلێت :بەغەمبەرى خودا -صلی اللہ ،علیہ وسلم- پرسیاری لێکرا سەبارەت بەئەو شتەى بەزۆرى دەبێتە ھۆى چوونە بەھەشت فەرمووی :«تەقوای خوای گەورە و ڕەوشت جوانى»، و پرسیاری لێکرا سەبارەت بەئەو .«شتەى بەزۆرى دەبێتە ھۆى چوونە دۆزەخ، فەرمووی :«دەم و دامین [حەسەن صەحیحە]-

□

شیکر دێنەو:

بەغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بۆمانى ڕووندەکاتەوێ کە لە گەورەترین ھۆکارەکانى :چوونە بەھەشت، دوو شتن تەقوای خوای گەورە و ڕەوشت جوانى .تەقوای خوای گەورە :ئەوێ لەنیوان خۆت و سزای خوای گەورە بەر بەستێک دابنێیت ،و ئەمیش بەئەنجامدانى فەرمانیێکراوەکان و دوورکەوتنەوێ لە نەھى لێکراوەکان دەبێت .و ڕەوشت جوانى :بەڕێتێلە ڕوو خۆشى و چاکەکارى و ئازار نەدان :ولە گەورەترین ھۆکارەکانى چوونە دۆزەخ، دوو شتن .زمان و دامین .لە تاوانەکانى زمان :درۆکردن و غەیبەت و بوھتان کردن و ھتد .ولە تاوانەکانى دامین :زینا و نێربازى و ھتد

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. لە ھۆکارەکانى چوونە بەھەشت ؛ ھەندیک ھۆکار ھەن کە پەيوەندى ھەبە بە خوای گەورەو، لەوانەش :تەقوای خوای گەورە، و ھەندیک ھۆکار ھەبە پەيوەستە بە بەندەکانەو، لەوانەش :ڕەوشت جوانى
2. ترسناکى زمان لەسەر خاوەنەکەى، ولە ھۆکارەکانى چوونە دۆزەخە ئەگەر لەتاواندا بەکار بیهێنێت
3. ترسناکى شەھووتە حەرەمکراوەکان و داوین پێسى لەسەر مەزوف، ولە ھۆکارەکانى چوونە دۆزەخە

(267) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَحْسَنَ النَّاسِ خُلُقًا. [صحيح] - [متفق عليه]

(267) - له نههسی کوری مالیکهوه -ر مزی خوی لیبتت- دملئت :«پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- جوانترین رهوشتی ههبوو له نیو خه لکیدا [صهحیه]- بوخاری و موسلیم [هاوران له سهری]

شیگردنهوه:

پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- جوانترین رهوشتی ههبوو، وله پیش ههموو خه لکیه له ،رهوشته چاک وجوانهکان؛ له قسهی جوان، وخیرکردن، ورووخوشی، ونازار نهگهاندن زیان لینهدان، ونارامگرتن له سهر نازاردانی خه لکی

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. -کاملی وتهواوی رهوشت جوانی پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم
2. پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- سهر مهشوق و قودوهی کامل وتهواوه له رهوشت جوانیدا
3. ئاموژگاری کردن به رهوشت جوانی نهویش به وهرگرتنی پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- وهکو قودوه ونمونه له مههدا

(268) - قال سعد بن هشام بن عامر - عندما دخل على عائشة رضي الله عنها: يَا أُمَّ الْمُؤْمِنِينَ، أَنْبِئِي عَن خُلُقِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، قَالَتْ: أَلَسْتُ تَقْرَأُ الْقُرْآنَ؟ قُلْتُ: بَلَى، قَالَتْ: فَإِنَّ خُلُقَ نَبِيِّ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ الْقُرْآنَ. [صحيح] - [رواه مسلم في جملة حديث طويل]

(268) - له سه‌عدی کوری هیشامی کوری عامر مه ده‌لئیت :کاتیک چوو بو لای عائیشه - ره‌زای خوی لئییت- ووتی :نه‌ی دایکی ئیمانداران هه‌والم پی بده سه‌بارمت به ره‌وشتی :پیغه‌مبه‌ری خدا -صلی الله علیه وسلم-، ووتی :نایا قورئان ده‌خوینیته‌وه؟ ووتم :به‌لئ، ووتی :«ره‌وشتی پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- وه‌کو قورئان بو». [ص‌حیحه]-[]

شیکردنه‌وه:

دایکی ئیمانداران عائیشه -ره‌زای خوی لئییت- پرسیری لیکرا سه‌بارمت به ره‌وشتی ،پیغه‌مبه‌ری خدا -صلی الله علیه وسلم-، ئه‌ویش به‌وشه‌یه‌کی گشتگیر وه‌لامی دایه‌وه وپرسیارکاری ئاراسته کرد بو قورئانی پیروژ که کوی هه‌موو سیف‌هت و ره‌وشته جوان وکامله‌کانی تیدا باسکراوه، ووتی :پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ره‌وشته‌کانی به‌پیی ئه‌و ره‌وشته جوانانه بوو که له قورئاندا باسکراوه، ئه‌وه‌ی قورئان فه‌رمانییه‌کردوه ؛ جیه‌جیه‌کردوه، وئه‌وه‌ی قورئان نه‌هی لیکردوه ؛ لئی دوور که‌وتووته‌وه، ره‌وشتی بریتی بوو له کرده‌وه کردن به قورئان وجیه‌جیه‌کردنی له‌ژیانیدا، و وه‌ستان له‌سه‌ر سنوور وحه‌رامکراوه‌کانی، وه‌ه‌سوکه‌وت کردن به‌پیی ئادابه‌کانی، وپه‌ند وه‌رگرتن له چیرۆک و.باسه‌کانی

له سووده‌کانی فه‌رمووده‌که:

1. ئامۆژگاری بو هه‌ه‌سوکه‌وتکردن به‌پیی ره‌وشته‌کانی قورئان، وده‌بیته‌ پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- وه‌کو قدوه و نمونه وهر‌بگیریت له‌م بابه‌ته‌دا بو ئه‌وه‌ی مسو‌لمانان وه‌کو ئه‌و بن.
2. ستایشکردنی ره‌وشتی پیغه‌مبه‌ری خدا -صلی الله علیه وسلم- که سه‌رچاوه‌ی له‌ نور ورو‌شنایی و محیه‌وه وهر‌گرتوه.
3. قورئان سه‌رچاوه‌ی هه‌موو ره‌وشته‌ جوانه‌کانه.
4. ره‌وشته‌کان له‌ ئیسلامدا هه‌موو ئاین ده‌گرێته‌وه :ئه‌نجامدانی فه‌رمانییه‌کراوه‌کان و دوور که‌وتنه‌وه له‌ نه‌هی لیکراوه‌کان.

(269) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: «كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يعجبه التيمُّن في تَنَعُّلِهِ، وترجُلِهِ، وطُهورِهِ، وفي شَأْنِهِ كُلِّهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(269) - له عائشه وه -رهزای خوای لنبیت- دملیت :«پیغمبر صلی الله علیه وسلم به کارهینانی راستی پی خوش بوو :له نه عمل له پیکردنی، وله شانه کردنی، وله دهستنوئزگرتنی، وله ههموو کاروباریکی تری [صهحیه]- بوخاری و موسلیم هاوران [له سه ری]

شیکر دنده وه:

عائشه -رهزای خوای لنبیت- ههوالی خوویهک باسدهکات که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- هزی لئی بووه، نهویش بریتیه له پیشخستنی راست له کاتی نه عمل له پیکردنی وشانه کردنی، ودهستنوئزگرتنی، وههموو کردهوهکانی تر وهکو پوشینی جل وخهوتن وخواردن وخواردنوه وهتد .ههموو نهمانه له نیشانهی ریزگرتنه له راست .بهلام بو نهو -شانهی که پیسن دهبیت دهستی چهپ بهکاربهینریت؛ بویه پیغمبر صلی الله علیه وسلم نههی کردوه له تارات کردن به دهستی راست، ونههی کردوه له دهستدان له عهورت ،(دامین (به دهستی راست له کاتی چوونه سهرئاو، چونکه دهستی راست بو کاره چاکهکانه .بهلام دهستی چهپ بو شته پیسهکانه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(270) - عن شداد بن أوس رضي الله عنه قال: ثِنْتَانِ حَفِظْتُهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ، فَإِذَا قَتَلْتُمْ فَأَحْسِنُوا الْقِتْلَةَ، وَإِذَا ذَبَحْتُمْ فَأَحْسِنُوا الذَّبْحَ، وَلِيُجِدَّ أَحَدُكُمْ شَفْرَتَهُ، فَلْيُرِحْ ذَبِيحَتَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(270) - له شهدادی کوری ئەوسەوێ پرەزای خوای لێبێت. دەلێت: دوو شتم لە پیغمبەری خوداوێ لەبەر کردووە -صلی الله علیه وسلم- دەیفەرموو :: «خوای گەورە چاکەکاری لە سەر هەموو شتێک نووسیوە، ئەگەر کوشتاریه‌کتان کرد؛ ئەوا بە چاکی ئەنجامی بدەن و ئەگەر سەرپرینی‌کتان ئەنجامدا؛ ئەوا بە چاکی ئەنجامی بدەن، و بە یەکیکی لە نیوێ «کەرەستە ی سەرپرینه‌کە ی تیز بکات بۆ ئەوێ ناره‌حه‌تی لە سەر سەرپراوێکە لابادات [ص‌حیحه]-[موسلم گ‌یراویە تیەو‌ه]

شی‌کردنەو‌ه:

پیغمبەر -صلی الله علیه وسلم- ئەومان بۆ پروندە‌ه‌کاتەو‌ه که خوای گەورە چاکەکاری دەر‌ه‌ق بە هەموو شتێک واجب کردووە، و چاکەکاری: بریتیه‌ له هەستکردن بە‌چاودیری خوای گەورە بەبەردەوامی، له پەرستنی و کردنی خێر و چاکه و ئازاردان و دوورخستنه‌و‌ه‌ی زیان له بوونه‌و‌ه‌ر‌ه‌کان، و تەنانه‌ت چاکەکاری له‌کوشتن و سەر‌پرینیش دەر‌گرتنه‌و‌ه چاکەکاری له‌کوشتن له‌کاتی تۆ‌له‌سەندنه‌و‌ه (القصاص): (ئەو‌یه ئاسانه‌ترین و خێراترین پرینگا هەڵ‌بژیری‌ت بۆ دەر‌چوونی رۆ‌حی کوژراو‌ه‌که و چاکەکاری له‌ سەر‌پریندا: به‌و‌ه‌ ده‌بیت چاکه‌کاری‌یت به‌رام‌به‌ر ئاژ‌مه‌ل ئەمیش، به‌تیزکردنی نامێر و کەرەستە ی سەر‌پرینه‌کە، و نابیت له‌پیش چاوی ئاژ‌مه‌که تیزی بکات، و نابیت سەری ب‌بریت له‌کاتی‌کدا ئاژ‌مه‌یکی تر سەری ده‌کات

له‌ سوودە‌کانی فەر‌مووده‌که:

1. پر‌ه‌مه‌ت و میهر‌ه‌بانی خوای گەورە -عز و جل- به‌ خو‌لقینراو‌ه‌کان
2. چاکەکاری له‌ کوشتن و سەر‌پریندا به‌و‌ه‌ی که به‌ گوێره‌ی شە‌رع ئەنجام‌بد‌رین
3. که‌مه‌ال و ته‌واوی ئەم شە‌ریعه‌ته‌ که هەموو خێریکی له‌ خو‌گرتووه‌، و له‌وانه‌ش به‌به‌زه‌یی و نه‌رم و نیان بوون به‌رام‌به‌ر ئاژ‌مه‌ه‌کان
4. نه‌ه‌ی کردن له‌ شی‌واندنی لاشه‌ی مر‌و‌ف له‌پاش کوشتنی
5. حە‌رام‌بوونی هەر کاریک ب‌بیته‌ ه‌و‌ی ئازاردانی ئاژ‌مه‌ل

(271) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرٍ مِنْ نُورٍ، عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكُلُّتا يَدَيْهِ يَمِينٌ، الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلَوْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(271) - له عبداللهی کوری عمرو - رمزای خویان لئینیت - که پیغمبری خودا - صلی الله علیه وسلم - دهفرمویت: «دادپهروهران لهلای خوی گهوره لهسه ر مینبری نور وپوشناییدان، لهلای راستی خوی میهره بان - الرحمان -) عز وجل(، وهردوو دهستهکانی (پهروردگار (راستن، نهوانه ی که دادپهروهرن: له حوکم وفهرمانره واییان، وله مال «وخیزانیان، وله هر کار وسهرپهرشتیاریهک که پییان بسپیردریت [صهحیه] - موسلیم [گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی نهومان بو دهکات که نهوانه ی بهدادپهروهری حوکم دهکن وبریار ددهن لهنیو نهو خه لکه ی لهژی ر دهستاندان وفهرمانره واییان دهکن یان له مال وخیزانیان، نهوا نه م دادپهروهرانه له شوینی بهرز دادمینشن لهروژی قیامهتدا که له نور وپوشنایی دروستکراوه ومکو ریزلینانیک لییان .و نه م مینهرانه لهلای راستی پهروردگاری میهره بانن - سبحانه وتعالی -، وهردوو دهستی پهروردگار راستن

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. فمزل وپلهوپایه ی دادپهروهری (عه دل (وناموژگاریکردن بو پابه ند بوون پیوه ی
2. دادپهروهری گشتی ههموو فهرمانره وایه تی وحوکم کردنه کان دهگر یته وه لهنیو خه لکیدا ته نانت دادپهروهری لهنیوان خیزانه کانیش - ژنه کانیش - دهگر یته وه (نه گهر زیاتر له یهک ژنی هه بوو (وهروه ها منداله کان وهتد
3. پروونکردنه وه ی پلهوپایه ی دادپهروهران له روژی قیامهتدا
4. جیاوازی پله پایه ی نه هلی نیمان له روژی قیامهتدا ههریه کیکیان به پیی کرده ومکپه تی

5. شیوازی هاندان له شیوازمکانی بانگهوازییه، که هانی ئه کسه ددهیت که بانگهوازی دهکهیت بو ئهوهی ئه پهرستنهی له لا خوشهویست بیت وئهنجای بدات

(4935)

(272) - عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ، مَنْ ضَارَّ ضَرَّهُ اللَّهُ، وَمَنْ شَاقَّ شَقَّ اللَّهُ عَلَيْهِ». [صحيح بشواهد] - [رواه الدارقطني]

(272) - له ئهوی سهعیدی خودریهوه -رهزای خوی لئینیت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«نه زیان بهخوت ونه زیان بهخه لکی بگهیهنه، نهوهی قورس ونارهحهتی بهینیت -بو سههر خه لکی- نهوا خوی گهوره قورسی ونارهحهتی دههینیتته». [سههری] [صهحیه به شه واهیده کانبه وه]-[داره قوطني گنراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روونیده کاتهوه که واجبه زیان دور بخریتتهوه بهجیاوازی جورهکانی لهسه نهفس وخه لکی، بویه خه لال نیه بو هیچ یهکی زیان له خوی یان له خه لکی بدات و خه لال نیه بهرامبر به زیان ئهویش زیانی پیگهیهنیت؛ چونکه زیان به زیان لاناچیت مهگهر لهبابهتی تولهسندنهوه -القصاص- بهی زیادهوهی کردن پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ههرهشی کردوه لهو کسهی زیان بهخه لکی دهگهیهنیت وبارگرانی ونارهحهتی دههینیتته سهریان ؛ بهوهی ئهویش تووشی زیان ونارهحهتی دهیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نههی کردن له سزادان بهزیاتر له قهبارهی زیانی کسهی زیانلیدمر
2. خوی گهوره فهرمانی به شتیک نهکردوه بهبهندهکانی که زیانی ئهوانی تیدا بیت
3. حهرامبوونی زیانلیدان بهشیویهکی گشتی، نابیت نه بهقسه و نه بهکردوه و نه به وازهینان زیانلیدان ههیت

4. پاداشت به هاوشیوهی کردهویه، ههرکهسیک زیان به خهَلکی بگهیهنیت؛ ئهوا خوای گهوره تووشی زبانی دهکات، وههرکهسیک نارمحتی بهینیت بۆ سهر خهَلکی؛ ئهوا خوای گهوره تووشی نارمحتی دهکات.
5. له بنچینهکانی شهریهعت) :زیان دهینت لا ببریت (، شهریهعت رازی نابیت به زیان ونکوولی دهکات له زیانیگهیاندن.

(4711)

(273) - عَنْ أَبِي مُوسَى رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «إِنَّمَا مَثَلُ الْجَلِيسِ الصَّالِحِ وَالْجَلِيسِ السَّوِّءِ كَمَثَلِ الْمِسْكِ وَنَافِخِ الْكَبِيرِ، فَحَامِلُ الْمِسْكِ: إِمَّا أَنْ يُحْذِيكَ، وَإِمَّا أَنْ تَبْتَاعَ مِنْهُ، وَإِمَّا أَنْ تَحِدَ مِنْهُ رِيحًا طَيِّبَةً، وَنَافِخُ الْكَبِيرِ: إِمَّا أَنْ يُحْرِقَ ثِيَابَكَ، وَإِمَّا أَنْ تَحِدَ رِيحًا خَبِيثَةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(273) - له ئهبی موساوه -هرزای خوای لیبیت- که پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت :«نمونهی هاوړیی باش وهاوړیی خراپ وهك ميسك فروش وخوشکاری، كورهی ناسن وایه، ميسك فروش :یان ههندیكت پندهدات (وهكو دیاری)، یان لئی دهكریت، ویان بۆنیکى خوشت بهسهردا دیت، وخوشکاری كورهی ناسن :یان جلهكانت دهسوتینیت.» [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاودان لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- نمونهی دوو جوړ له خهَلکی باسکرد جوړی یهكهم :هاوړیی چاك ؛ که رینموینی دهکات بۆ لای خوای گهوره وئو شتانهی رهمهندی پهرودگاری تیدایه، ویارمهتیدهره له گوږایهلیکردنی پهرودگار، نمونهی ئهم کهسه وهكو فروشیاری ميسك وایه، یان ههندیكت پندهدات، یان ئهوهتا لئی دهكریت، یان بۆنی خوشی بهسهرتا دیت.

جوړی دوهم :هاوړیی خراپ ؛ که مروّف دوور دهخاتهوه له رییازی الله، ویارمهتیدهره لهسهر کردنی گوناهاکان، وکردهوهی خراپ وناشیرینی لویه دهینیت وتووشی سهرزمشتی دهیبت بههوی هاوړییتهی ودانیشن لهگهلی نمونهی ئهم کهسه وهكو ئهو ئاسنگره وایه که فوو دهکات به كورهدا ؛ یان ئهوهتا جلهكەت دهسوتینیت بههوی پرژی ئاگرهكه، یان ئهوهتا بههوی نزیكبوونت لئی بۆنی پیس وناخوش دیت بهسهرتا

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. هینانه‌وی نمونه‌کان ریگه‌پیداوه ؛ بۆ نزیکر دنه‌وی واتا و مه‌به‌ست و تیگه‌یشتنی بیسه‌ر
2. ئامۆژگاری و هاندان بۆ دانیشتن له‌گه‌ل که‌سی خواپه‌رست و چاک، و دوور کهوتنه‌وه له که‌سی خراپ و به‌دره‌وشت

(3127)

(274) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَوْصِنِي، قَالَ: «لَا تَغْضَبْ» فَرَدَّدَ مِرَارًا قَالَ: «لَا تَغْضَبْ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(274) - له ئه‌بی هورمه‌روه -ره‌زای خوای لیبیت- ده‌لێت: بپاویک به‌ پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ی ووت: وه‌سیه‌ت و ئامۆژگاریم بکه‌، ئه‌ویش -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی **توره‌ مه‌به‌»**، بپاوه‌که‌ چه‌ند جار هه‌ر ئه‌و قسه‌ی دووباره‌ کرده‌وه، پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- یش هه‌ر ده‌یفهرموو: **توره‌ مه‌به‌** [صه‌حیحه‌]-[بوخاری گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

-یه‌کێک له‌ هاوه‌لان -ره‌زای خوای لیبیت- داوای کرد له‌ پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- پ‌ینمۆینی بکات بۆ شتیک سوودی بۆی هه‌بێت، ئه‌ویش فهرمانیپێکرد که‌ توره‌ نه‌بێت و ئه‌میش مانای ئه‌وه‌یه‌ دوور بکه‌وێته‌وه‌ له‌و هۆکارانه‌ی ده‌بنه‌ هۆی توره‌بوونی، و پ‌یویسته‌ زāl بێت به‌سه‌ر نه‌فسیدا ئه‌گه‌ر تووشی توره‌یی بوو به‌شێوه‌یه‌ک توره‌یه‌که‌ی کوشتن و لێدان وجوێندانی و هتد له‌ شته‌ نا‌ره‌واکانی له‌گه‌لدا نه‌بێت و پ‌یاوه‌که‌ چه‌ند جارێ داوای وه‌سیه‌ت و پ‌ینمۆینی کرد، و پیغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له‌م ئامۆژگاریه‌ زیاتر هه‌چی تری پ‌ینه‌هوت: **توره‌ مه‌به‌**)

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. هۆشدارێ و ئاگادار کردنه‌وه له‌ توره‌ بوون و هۆکاره‌کانی چونکه‌ هه‌موو شه‌ریکی له‌ خۆ گرتوه‌، و ئاگادار بوون و دوور کهوتنه‌وه‌ لێی هه‌موو خێریک له‌ خۆ ده‌گریت
2. توره‌بوون له‌پێناو الله و ه‌کو توره‌بوون کاتیک هه‌رامیک ده‌کریت ؛ ئه‌مه‌ له‌توره‌بوونی ستایشکراوه

(276) - عن عبد الله بن عمر رضي الله عنهما قال: سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلًا يَعِظُ أَخَاهُ فِي الْحَيَاءِ، فَقَالَ: «الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(276) - له عبدالله بن كوری عومر موه پرهای خویان لیبیت- دملیت: پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- گوئی لهپیاوئیک بوو ناموژگاری براکهی دهکرد سهارمت به شهرمکردن «نهویش فهرمووی:» شهرم کردن له نیمانهوویه (له باورهوویه) [صحهجه]- بوخاری و [موسلیم هاوران لهسه ری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- گوئی لهپیاوئیک بوو ناموژگاری براکهی دهکرد بوئوهوی نهونده شهرمن نه بیت ! پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بویانی پروونکردهوه که شهرمکردن بهشیکه له ایمان، وشهرمکردن تنها خیر وچاکه دههینیت وشهرمکردن نهو رهوشته جوانیه که دهیتته هوئی کردنی شتی باش وچاک ودوورکهوتنهوه لهشتی خراب ونارهوا

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. نهو شتهی وات لیبیکات که خیر نهجام نهدهیت نهوا شهرم کردن نییه، بهلکو شهرمهزارییه وبی تواناییه وزملیلی وترسنوکیه
2. شهرم کردن بهرامبر خوای گهوره بریتیه له نهجامدانی فهرمانپیکراوهکان و وازهینان له قهدهغهکراوهکان
3. شهرم کردن بهرامبر خهلکی به ریزگرتنیانه به گویرهی پلهیان، ودوورکهوتنهوه لهو شتانهی نارهوايه دهرهقیان بکریت له خو و نهریتدا

(277) - عن المقدم بن معدي كرب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَحَبَّ الرَّجُلُ أَخَاهُ فَلْيُخِزْهُ أَنَّهُ يُحِبُّهُ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في السنن الكبرى وأحمد]

(277) - له مقدم كوری مه‌دی کرییه‌وه -ره‌زای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فر مویت: «نه‌گهر پیاویک براکه‌ی خوشویست؛ نه‌وا با پیی بلیت که خوشی ده‌ویت [ص‌حیح‌ه]».

شیکردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له‌م فرموده‌یه یه‌کیک له‌ه‌وکاره‌کانی به‌هیزبوونی په‌یوه‌ندی له‌نیوان ئیمانداران باسده‌کات که ده‌بیته ه‌وی ب‌لاوبوونه‌وه ودامه‌زراندنی خوشه‌ویستی له‌نیوانیان، ئه‌ویش ئه‌وه‌یه ئه‌گهر پیاویک برایه‌کی مسو‌لمانی خوشویست یان ئافره‌تیک خوشکیکی مسو‌لمانی خوشویست نه‌وا با پیی بلیت که له‌پیناو خوای گه‌وره خوشی ده‌ویت.

له‌ سووده‌کانی فرموده‌که:

1. فەزل و پله و پایه‌ی خوشویستن به‌د‌لسوزی له‌پیناو خوای گه‌وره، نه‌ک به‌ه‌وی به‌رژ موهندیه‌کی دونیایی.
2. سونه‌ته (موس‌ته‌حه‌به (که که‌سیکت خوشویست له‌ پیناو خوای گه‌وره ئه‌و خوشه‌ویستیه‌ی ب‌و ده‌ر بیریت، چونکه ئه‌مه ده‌بیته ه‌وی زیاده‌بوونی خوشه‌ویستی و ه‌وگری ویه‌ک‌گرتن.
3. ب‌لاوکردنه‌وه‌ی خوشه‌ویستنی له‌نیوان ئیمانداران ده‌بیته ه‌وی به‌هیزبوونی برایه‌تی ئیمانی و ک‌ومه‌ل‌گا ده‌پار‌یزیت له‌ په‌رته‌واز ه‌بون و نا‌کوکی.

(3017)

(278) - عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كُلُّ مَعْرُوفٍ صَدَقَةٌ». [صحيح] - [رواه البخاري من حديث جابر، ورواه مسلم من حديث حذيفة]

(278) - له جابری کوری عبدالله وه - ژهزای خویان لئیت - که پیغمبری خودا - صلی الله علیه وسلم - دهفهر مویت : «هموو چاکه کاریهک خیره [صحه]».

شیکردنه وه:

پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی ئه وه مان بو دهکات که چاکه کاری وسوود گه یاندن به خه لکی له قسه وکرده وه ؛ هموو خیره وچاکه یه، و له سهر ئه نجامدانی پاداشت هیه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. فهرمووده که به لگه یه له سهر ئه وه ی که نووسینی خیره وچاکه ته نها تاییه ت نییه به خیره کردن له ریگای به خشینی پاره و ماله وه، به لکو هموو کرده یه کی خیره یان وته یه کی خیره بهرام بهر خه لکی به چاکه بو مرو ف دهنو و س ریت
2. هاندان بو ئه نجامدانی هموو چاکه یه ک و هموو شتیک که سوود به خه لکی به گه یه نیت
3. به کهم دانه نانی هیچ چاکه یه ک، ئه گهر چیش شتیک زور کهم بیت

(5346)

(279) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال قال رسول الله - صلى الله عليه وآله وسلم: «كل سُلامى من الناس عليه صدقة كل يوم تطلع فيه الشمس: تَعْدِلُ بين اثنين صدقةً، وتُعِينُ الرجلَ في دابته فتَحْمِلُهُ عليها أو ترفعُ له عليها متاعه صدقةً، والكلمة الطيبة صدقةً، وبكل خُطوةٍ تمشيها إلى الصلاة صدقةً، وتُمِيطُ الأذى عن الطريق صدقةً». [صحيح] - [متفق عليه]

(279) - له نُهبي هورهرهوه -رمزای خواى لیبیت- دهلیت: پیغهمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت: «ههموو رۆژیک که خۆرى تیدا ههلبیت؛ ههموو جومگهیهک له جومگهکانی لاشهى مرۆف خیریکی لهسهره، دادپهروهى بکهیت له نیوان دوو کهسدا نهمه خیریکه، ویارمهتی کهسێک بدهیت بۆ نهوهی خۆی یان شتومهکهکانی بخاته سهى نازهلهکهی خیریکه، وتهی جوان وشیرین خیریکه، وههموو ههنگاویک بۆ نوێژکردن) له «مزگهوت (خیریکه، ولادانی نازار لهسهى ریگاوبان خیریکه [صهحیه]- بوخارى و]

[موسليم هاوران لهسهرى

شیکردنهوه:

ههموو رۆژیک که خۆر دهردهچیت ههموو نهو جومگانه خیریکیان لهسهره که بریتین له 360 جومگه، پاشان چهند نمونهیهکی هینایهوه که به هویانهوه خیر ئهنجامدهدریت، که ئهوانیش به قسه وکردهوه ئهنجامدهدرین، سوودهکهی بۆ خودی کهسهکهیه یان بۆ خهڵکی تره، نهو نمونانهی پیغهمبهى -صلی الله علیه وسلم- باسیکردوه لهم فهرمودهیهدا بۆ سنوودار کردنی خیر نیه تهنها لهمانهدا، دادپهروهى جیبهجی دهبیت به فرمانهروایی کردن وچاککردنهوهی نیوان دوو کهسی ناکۆک به دادپهروهى، ویارمهتی دانی پیاویک بۆ نهوهی سواری پشتی نازهلهکهی بیت یان یارمهتی بدات بۆ نهوهی شتومهکهکانی بکاته سهى پشتی نازهلهکهی؛ نهمانه خیرن یهکهمیان به قسه ودووهمیان به کردهوه ئهنجامدهدرین وسوودهکهیان بۆ خهڵکی تره، وتهی جوان وشیرین بریتیه له زیکر ونزا وخویندنهوهی قورئان وفهرمان به چاکه ونههه له خراپه وجگه له نهمانه؛ ئهم قسهکردنانه سوودهکهی بۆ خودی کهسه وبۆ خهڵکی تریشه، وههموو ههنگاویکی مسوڵمان بهرهو مزگهوت خیریکه بۆ خودی مسوڵمانهکه؛ نهمه خیری کرداریه وسوودهکهی بۆ خودی کهسهکهیه، ولابردنی نازار له سهى ریگاوبان وهکو دار وشوشه وبهرد وشتی تر؛ نههمیان خیری کرداریه وسوودهکهی بۆ خهڵکی تره.

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

(4568)

(280) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي - صلى الله عليه وآله وسلم - قال: «مَنْ نَقَّسَ عَنْ مُؤْمِنٍ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ الدُّنْيَا نَقَّسَ اللَّهُ عَنْهُ كُرْبَةً مِنْ كُرْبِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ، وَمَنْ يَسَّرَ عَلَى مُعْسِرٍ يَسَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمَنْ سَتَرَ مُسْلِمًا سَتَرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَاللَّهُ فِي عَوْنِ الْعَبْدِ مَا كَانَ الْعَبْدُ فِي عَوْنِ أَخِيهِ، وَمَنْ سَلَكَ طَرِيقًا يَلْتَمِسُ فِيهِ عِلْمًا سَهَّلَ اللَّهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا إِلَى الْجَنَّةِ، وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللَّهِ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَيَتَدَارَسُونَهُ بَيْنَهُمْ إِلَّا نَزَلَتْ عَلَيْهِمُ السَّكِينَةُ وَغَشِيَتْهُمْ الرَّحْمَةُ وَحَفَّتُهُمُ الْمَلَائِكَةُ، وَذَكَرَهُمُ اللَّهُ فِيمَنْ عِنْدَهُ، وَمَنْ بَطَأَ بِهِ عَمَلُهُ لَمْ يُسْرِعْ بِهِ نَسَبُهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(280) - له نأبو هورمهروه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وآله وسلم دهفهرمویت: «ههرکه‌سینک یارمه‌تی موسلماننیک بدات بۆ نه‌وهی نارحه‌تیه‌کی دنیا‌یی له‌سه‌ر لابدات؛ نه‌وا بیگومان خوای گه‌وره نارحه‌تیه‌ک له نارحه‌تیه‌کانی رۆژی قیامه‌تی له‌سه‌ر لاده‌دات، ههرکه‌سینک یارمه‌تی قهرزداریک یان هه‌ژاریک بدات وکاره‌که‌ی بۆ ناسان بکات؛ نه‌وا خوای گه‌وره کاریش بۆ نه‌و ناسان ده‌کات و یارمه‌تی ده‌دات، خوای گه‌وره له یارمه‌تی وکۆمه‌کی به‌نده‌ی خۆیدا‌یه نه‌گه‌ر نه‌و به‌نده‌یه له‌کۆمه‌ک و یارمه‌تی برا‌که‌یدا بیت ههرکه‌سینک ریگایه‌ک بگریته به‌ر بۆ نه‌وهی عیلم وزانینیک به‌ده‌ست به‌نینیت؛ نه‌وا خوای گه‌وره به‌هۆی نه‌وه‌وه ریگای به‌هه‌شتی بۆ ناسان ده‌کات، ههر کۆمه‌لنیک کۆبینه‌وه له مالنیک له ماله‌کانی خودا وقورنان بخوینن وپیداچوونه‌وه بکه‌ن؛ نه‌وا بیگومان دل نارامی و سه‌کینه‌ت داده‌به‌زیت به‌سه‌ریاندا و به‌رحمه‌ت و به‌زه‌یی دا‌یانه‌پۆشینت و فریشته‌کان، چوارده‌وریان ده‌گرن و خوای گه‌وره‌ش باسیان ده‌کات لای نه‌وانه‌ی که له ناسماندان و ههرکه‌سینک کار و کرده‌وهی که‌موکورتی تیدا‌بیت و پاشی بخات؛ نه‌وا بیگومان ره‌چه‌له‌ک «وبنه‌ماله‌ فریای ناکه‌ون و نابنه‌هۆی پیش‌خستنی [صه‌حیه]-[موسلیم گه‌راویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

سووده‌کانی فهرموده‌که: نه‌وهی نارحه‌تیه‌ک لابدات له‌سه‌ر موسلماننیک، یان کار ئاسانه‌کی بۆ بکات به‌هۆی کاریک که له‌سه‌ری قورس بوو، یان موسلماننیک بیۆشینت

بههوى ههلهيهك يان تاوانتيك نهوا خواى گهوره پاداشتي نهویش دهداتهوه له رهگهزى نهو کردهوانهى كه سوودى گهياند به برا مسولمانهكهى، خوا گهوره بهنده سرفراز دهكات له دونيا وقيامندا كاتيك يارمىتى براى مسولمانى دهدات بههوى كارىك كه لهسرى قورس بووه، نهوهى ريگياهكى هستيپيكر او بگرته بهر وهكو نامادهبوونى نهلقهكانى فيربوونى قورنان خویندن ودانيشتن له لای زانايان بو ميهستى فيربوون، يان ريگياهكى واتايى بگرتهبهر كه دهيتته هوى بهدهستهينانى نهى زانسته وهكو پيداچوونهوى وبيرکردنهوه وهولدان بو تيگهيشتن له زانسته بهسوودهكان وجگه لهمانه نهوهى نهى ريگايانه بگرته بهر به نييتيكي چاك وراستگويانهوه نهوا خواى گهوره سهركهوتوى دهكات بو بهدهستهينانى زانستى بهسوود كه ريگياهكه بهرمو بهههشت، نهوانهى كو دهنهوه له ماتيک له مالهكانى خواى گهوره بو خویندنهوه وفيربوونى قورنانى پيروز؛ خواى گهوره سهکينهت وئارامى ورهحممت دادهبزینيته سريان وفرشتهكان نامادهى نهو جور دانيشتانه دهن وخواى گهوره له سهرهوى ناسمانهكان باسيان دهكات، وههموو ريزدارى وشهرهفمهنديهك به کردهوى چاكه نهك به رهچهك وبنهمله

له سوودهكانى فهرموودهكه:

(4801)

(281) - عَنْ أَبِي بَرزَةَ الْأَسْلَمِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ، وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَا فَعَلَ، وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَا أَنْفَقَهُ، وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَا أَبْلَاهُ». [صحيح] - [رواه الترمذي]

(281) - له ئەبی بەرزە ئەسڵەمیەو - بەرزای خۆی لایبێت - کە پێغەمبەری خودا -صلی الله علیه وسلم- دەفەرموێت: «پێی هیچ بەندەیهک ناچوێت لە ڕۆژی قیامەتدا هەتا پرسیاری لێدەکرێت: تەمەنی لە چیدا بەسەربرد؟ و ئەو زانستە ی دەیزانی چی کردەوێهکی پێ ئەنجامدا؟ ئەو پارە و سامانە ی هەیبوو لە کوێو پەیدای کرد؟ و لە چیدا خەرجی کرد؟ و هیز .«وتوانای لاشە ی لە چیدا بەکارهێنا؟ [صەحیحە]-[تورمودی گێراویەتیەو]

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئەوەمان بو دەکات کە لە ڕۆژی قیامەتدا خۆی گەورە ڕیگا نادات بە تێپەربوونی هیچ یەکیک لە شوێنی لێپرسینەو بەرمو بەهەشت یان: دۆزەخ هەتاوێو پرسیاری ئەم شتانە ی لێدەکات: یەکمە: ژینای لە چیدا بەسەربرد؟ دووم: زانستەکی؛ ئایا لەپێناو الله فیری بوو؟ و ئایا کردەو ی پێکرد؟ و ئایا گەیاندى بە ئەوانە ی شایستەن پێیان بگات؟ سێیەم: سامانەکی لە کوێو پەیدا کرد لە ڕیگای حەلال یان حەرام؟ و لە چیدا خەرجی کرد؟ لە شتێک کە هۆکاری ڕەزامەندی یان تورەیی الله یە؟ چوارەم: لاشە و هیز و گەنجی لە چیدا بەکارهێنا؟

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. ئامۆژگاری کردن بو بەهەلزانینی ژینای دۆنیا بو ئەنجامدانی ئەو کردەو چاکانە ی کە - دەبنە هۆی ڕەزامەندی الله - سبحانه و تعالی .
2. نیعمەتەکانی الله لەسەر بەندەکان زۆرن، و الله پرسیار لە بەندە دەکات سەبارەت بەو . نیعمەتەکانی تێیدا بوو لە ژیانیدا، بۆیە دەبێت بەکار یان بەهێنێت لە ڕەزامەندی الله .

(282) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «السَّاعِي عَلَى الْأَرْزَمَةِ وَالْمُسْكِينِ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، أَوْ الْقَائِمِ اللَّيْلَ الصَّائِمِ النَّهَارَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(282) - له نُهبي هورميره كه پيغمبر صلى الله عليه وسلم- دهفهر مويت :«نهو كهسه پيداويستيهكاني بيوهژن وهژار جيپهجيدهكات وهكو كهسي موجهيد وتيكوشهر وايه له پيناو خوي گهوره، يان وهكو نهو كهسه وايه له شهودا (شهونويژ «دهكات و له روژدا (بهردوام (بهروژوو دهبيت [صحيحه]- بوخاري و موسليم هاوران] لهسهر]

شيگردنهوه:

پيغمبر صلى الله عليه وسلم- باسي نهومان بو دهكات نهوي پيوستيهكاني نافرمتي، بيوهژن دابين دهكات كه پياومهكي مردوه وكهسي نيه كاروبارمكاني بو جيپهجي بكات ونهوي پيوستيهكاني هژاران دابين دهكات وخرجيان بو دهكات ؛ بههيواي پاداشتي خوي گهوره -سبحانه وتعالى-، نهوا وهكو موجهيد وايه لهپيناو الله، يان وهكو نهو كهسه وايه كه بهردوام شهونويژ دهكات بهي ماندووبون، وروژوو دهگريت بهي شكاندني

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. ناموزگاري كردن به هاوكاري ويهكگرتوويي وجيپهجيگردني پيوستي لاوازمكان
2. پهرستن هموو كردهويهكي چاك دهگريتهوه، ودابينگردني پيوستي بيوهژن وهژارمکان ؛ پهرسته
3. ئيبين هورميره دهليت :ماناي نهويه خوي گهوره پاداشتي هموو نهمانهي پيگهوه بو دهنوسيت ؛ نهوي روژوو دهگريت به بهردوامي وشهو نويز دهكات به بهردوامي وجيهاد دهكات به بهردوامي، چونكه پيوستيهكاني بيوهژنيكي دابينكردوه ؛ لهجياتي، ميړهكهي، وپيوستي هژارمكي دابينكردوه ؛ كه نهيتواني بو خوي دابيني بكات بوپه كاتيك نهوي زياتر بوو لهزقي پيوستي بهخشي وماندووبونهكي كرد به خير ؛ سوودهكي بوي نهويه كه پاداشت دهرينهوه يهكسان به پاداشتي روژووگر وشهونويژكار وموجهيد

(283) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكَلِّمْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ، وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(283) - له نەبی ھورەیرە ھو - ەزای خوای لێبێت - کە پێغەمبەری خودا - صلی اللہ علیہ وسلم - دەفەر مویت: «نەوێ باوەری بە خودا و پڕۆژی دوایی ھەیە؛ ئەوا با قسەى خێر بکات یان بێدەنگ بێت، نەوێ باوەری بە خودا و پڕۆژی دوایی ھەیە؛ ئەوا با ریز لە دراوسێکەى بگریت، نەوێ باوەری بە خودا و پڕۆژی دوایی ھەیە؛ ئەوا با ریز لە «میوانەکەى بگریت [صەحیحە] - [بوخاری و موسلیم ھاوێان لەسەرى]

شیکردنەوہ:

پێغەمبەر - صلی اللہ علیہ وسلم - پرونیدەکاتەوہ کە بەندەى ئیماندار بە اللہ و پڕۆژی قیامت کە گەڕانەوێ بۆ ئەوێیە ولەوئ لەسەر کردەوہکانى پاداشت دەدریتەوہ، ئیمانەکەى ھانى دەدات بۆ ئەنجامدانى ئەم ڕەوشتە جوانانە
یەکەم: قسەى جوان: لە تەسبیح و تەھلیل (ووتنى: سبحان اللہ و لا إله إلا اللہ)، و فەرمان بەچاکە ونەھى لە خراپە، و بەدیھێنانى ئاشتەوایی لەنێو خەلکى، و ئەگەر ئەمانە نەکات ئەوا بایەدەنگ بێت و زیان و ئازاردانى خۆى بەدوور بگریت لە مسوڵمانان و زمانى بپاریزیت.
دووەم: ریز گرتنى دراوسێ: ئەمیش بەچاکەکاربوون بەرامبەرى و ئازار نەدانى
سێیەم: ریز گرتنى ئەومیوانەى سەردانت دەکات: بە وشەى جوان و پێشکەشکردنى خواردنى چاک و ھتد.

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. باوەربوون بە خوای گەورە و پڕۆژی دوایی بنچینەى ھەموو خێریکە، و وا لە مڕۆف دەکات ھەموو خێریک ئەنجامبدات.
2. ھۆشدارى و ئاگادارکردنەوہ لە بەلا و کارمساتەکانى زمان.
3. ئاینى ئیسلام ئاینى خۆشەویستى و ریزلێگرتن و بەخشینە.
4. ئەم ڕەوشتانە لە بەشەکانى (لەقەکانى) (ئیمان و لە ئەدەب و خوڕەوشتە بالاکانن.
5. زۆر قسەکردن لەوێ مڕۆف تووشى مەکروھ و حەرام بکات، و سەلامەتى ئەوێە قسە نەکریت مەگەر لەشتیک خێر و چاکەى تێدا بێت.

(284) - عن أبي ذر رضي الله عنه قال: قال لي النبي صلى الله عليه وسلم: «لَا تَحْقِرَنَّ مِنَ الْمَعْرُوفِ شَيْئًا، وَلَوْ أَنْ تُلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(284) - له نهبی زمری غیفارییهوه -رمزای خوای لیبیت- دهلّیت: پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- پیمی فهرموو: «هیچ چاکهیهک به کهم مهزانه؛ تهنانهت گهیشتنیشت به». «براکهت بهرویهکی گهشهوه» [صهحیه]-[موسلیم گنراویهتیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- ناموژگاری نهجامدانی خیر وچاکهی بو کردوین ونایبیت هیچ چاکهیهک بهکهم بزانیّت نهگهرچیش کهم بیّت، وکو گهیشتنن به برای مسولمان بهروویهکی خوش وزردهخنهوه، بویه پیویسته مسولمان بهپرووش بیّت لهسر نههم بابته، چونکه دهبیته هوی دلدانهوهی برای مسولمان و ناسوودهکردنی

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. فەزلی خوشهویستی لهنیوان نیمانداران، وخنهده ورووخوشی لهکاتی بهیهکگهیشتن
2. جوانی وکاملی نههم شریعهته وگستگیری، ههموو هوکاریکی هیناوه که دهبیته هوی چاکبوونی مسولمانان ویهک ریزیان
3. ناموژگاری وهاندان بو کردنی خیر وچاکه نهگهرچیش شتیکی کهم بیّت
4. موستهحهبه (که دلخوشی بخهیهته نیو دلی مسولمانانهوه چونکه نههمه دهبیته هوی بهدییهینانی یهکریزی و خوشهویستی له نیوانیان

(285) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «عليكم بالصدق، فإن الصدق يهدي إلى البرِّ، وإن البر يهدي إلى الجنة، وما يزال الرجل يصدق ويتحرى الصدق حتى يكتب عند الله صديقًا، وإياكم والكذب، فإن الكذب يهدي إلى الفجور، وإن الفجور يهدي إلى النار، وما يزال الرجل يكذب ويتحرى الكذب حتى يكتب عند الله كذابًا» [صحيح] - [متفق عليه]

(285) - له عبداللهی کوری مهسعودوه -رہزای خوای لنبیت- کہ پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دہفرمویت :«دہستبگرن بہ راستگوئیہوہ، چونکہ راستگوئی رنیشاندہرہ بہرہو چاکہکاری، وچاکہکاری رنیشاندہرہ بہرہو بہہشت، وکہسینک راستگوئیہ و بہردہوام بہ دواى راستگویدا دہگہریت؛ ہہتا لای خوای گہورہ بہ راستگو لہ قہلہم ،دہدریت، وناگاداری درو کردن بن، چونکہ درو کردن رنیشاندہرہ بہرہو خراپہکاری و خراپہکاری رنیشاندہرہ بہرہو دوزہخ، وکہسینک دروژنہ و بہردہوام بہدواى درودا .«دہگہریت؛ ہہتا لای خوای گہورہ بہ دروژن لہ قہلہم دہدریت [صہحیہ]- [بوخاری و] [موسليم هاوران له سهري]

شیکردنہوہ:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ئاموژکاری کردوہ بہ راستگوئی لہ ہموو کات و حالہتیکدا چونکہ بہرہمی سوودبہخشی ہمیہ لہ دنیا و قیامہتدا، راستگوئی بناغہی چاکہکاریہ کہ ہمیش ریگاہیہ کہ بہرہو بہہشت، وئہو کہسہی کہ راستگوئیہ و بہردہوام بہدواى راستگویدا دہگہریت لہ راستگویان دہنوسریت لای خوای گہورہ، وئہمیش ئامژہیہ بو ئہوہی کہ ئہم کہسہ کؤتا ساتہکانی ژیانی لہ سر چاکہ دہمریت)-حسن الخاتمة- بو دہبیت (وپاریزراو دہبیت لہ سزادان .وپیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ئاگاداری داوہ ی لہ دروکردن وزیانى درو کردن وسہرنجامی خراپی پروونکردوہنہوہ، درو کردن بنچینہی خراپہکاریہ کہ ہمیش ریگاہیہ بہرہو دوزہخ

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

(5504)

(286) - عن جرير بن عبد الله رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ لَا يَرْحَمُهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ». [صحيح] - [متفق عليه]

(286) - له جهریری کوری عبداللهوه -رہزای خوای لئییت- کہ پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«ئەوێی رەحم و بەزەیی بە خەڵکدا نەیتەتەو؛ ئەوا خوای .»گەورەش رەحم و بەزەیی بەو کەسەدا نایەتەو [صەحیحە]- بوخاری و موسلیم هاوران] [لەسەری

شیکردنەو:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- پروونیدەکاتەو ئەوێی رەحم و بەزەیی بە خەڵکدا نەیتەتەو؛ ئەوا خوای گەورەش -عز وجل- رەحم و بەزەیی بەو کەسەدا نایەتەو، رەحم و بەزەیی بەندە بەرامبەر بەخەڵکی له گەورەترین ھۆکارەکانە بۆئەوێی خوای گەورەش -رەحمی پێیکات -سبحانه وتعالی

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

1. بەبەزەیی بوون و رەحمەت داواکراو بەرامبەر ھەموو زیندەوەرەکان، بەلام بەتایبەت باسی مروّقی کرد بۆ زیاتر گەرنگیان پێیان
2. خوای گەورە بەرەحمە و رەحم دەکات بە بەندە بەرەحمەکانی، پاداشت ھاوشیوێی کردەوێیە
3. بەزەیی و رەحمەت بەرامبەر خەڵکی، ئەم دوو بابەتە دەگرنێتەو :سوود پێگەیانندان و دوورخستتەوێی زیان لێیان، و مامەلەکردن لە گەلیان بەشیوێەکی جوان ؛ ھیندەو لەتوانادایە

(287) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «الرَّاحِمُونَ يَرْحَمُهُمُ الرَّحْمَنُ، ارْحَمُوا أَهْلَ الْأَرْضِ يَرْحَمَكُم مِّنَ السَّمَاءِ». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(287) - له عبدالله كوری عمرو - رِہزای خویان لَیْنِیت۔ کہ پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- دہر مویت : «بہ بہزہیہ کان خوی میہرہ بان رِہمیان پیدہ کات، بہرہم بن لہ گہل «نیشتہ جیبووانی سہر زہوی ؛ نہو زاتہی لہ سہرووی ناسمانہ کانہ رِہمتان پیدہ کات [صہیحہ] - []

شیگردنہوہ:

پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- پرونیدہ کاتہوہ کہ ئہوانہی رِہم وبہزہ بیان بہرانبہر خہلکی ہمیہ؛ خوی میہرہ بان رِہمیان پیدہ کات بہرہممتی خوی کہ ہہموو شتیکی گرتوتہوہ، پاداشت ہاوشیوہی کردہومیہ
پاشان پیغمبر -صلی الله عليه وسلم- فہرمانیکرد بہ بہرہم وبہزہی بوون بہرامبر بہہہموو ئہوانہی لہسہر زہوین لہ مروّف وئاژمل وبآلندہ وجورہکانی تری زیندہوہر، و لہپاداشتی ئہم کردہومیہ خوی میہرہ بان لہسہرووی ناسمانہ کانہوہ ؛ رِہمیان پیدہ کات

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

1. ئاینی ئیسلام ئاینی رِہممت و میہرہبانیہ، و بہگشتی بنیات نراوہ لہسہر گویرایہلکردنی الله وچاکہکاری بہرامبر خولقینراوہکان
2. خوی گہورہ -عز وجل- سیفہتی رِہممت و میہرہبانی ہمیہ، و لہناوہکانی [الرحمان، والرحیم (واتا) : بہرہم و میہرہ بان (، و بہرہممتہ لہگہل بہندہکانی
3. پاداشت ہاوشیوہی کردہومیہ، بہرہم و بہزہمیہکان ؛ خوی گہورہ رِہمیان پیدہ کات

(288) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ، وَالْمُهَاجِرُ مَنْ هَجَرَ مَا نَهَى اللَّهُ عَنْهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(288) - له عبداللهى كورى عمرو -رهزای خويان لنبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«نهوه مسولمانه که مسولمانان له زمان ودهستی پاریزراو بن وکوچکار (مهاجیر (نهو کهسهیه که کوچ بکات)دوور بکهویتهوه (لهو شتانهی که خودا «نههی لیکردوه [صحیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات که مسولمانی کامل له نیسلامتیدا نهویه که مسولمانان)له زمانی پاریزراون : (جونیان پینادات، ونهفرمتیان لیناکات، وغیهتیان ناکات، و بهزمانی نازاوه وئازار نانیتیهوه لهنیوانیان) .وله دهستی پاریزراون : (دهستریژی ناکاته سهریان، ومال و سامانایان به ناهق نابات، وهتد .وکوچکار (مهاجیر (نهو کهسهیه که کوچ بکات و دوور بکهویتهوه لهو شتانهی که الله حرامی -کردوه -سبحانه وتعالی

له سوودهکانی فهرمودهکه:

1. نهو کاته مروّف به کاملی ئاینی نیسلامی جیهجیکردوه ؛ که هرگیز زیان نهداث له خهّلکی، جا زیانلیدانی ههستیپکراو یان واتایی بیت
2. ،بهتاییهت باسی زمان ودهست کراوه ؛ چونکه زور ههّله دهکن وزور زیان دهگهینن وزورینهی شهر و خراپهکان بههویانهوه روودهات
3. ناموژگاری کردن به وازهینان له تاوان وگوناهاهکان، وخو پابهندکردن بهوهی خوای گهوره -سبحانه وتعالی- فهرمانی پیکردوه
4. -باشترین مسولمان نهویه که مافهکانی خوای گهوره جیهجی دهکات -سبحانه وتعالی و مافهکانی مسولمانانیش جیهجی دهکات
5. .دهستریژی کردن وسنوور تیپهراندن لهویه به قسه یان کردهه بیت
6. کوچی کامل وتهواو بریتیه له دوور کهوتنهوه و بهجیهیشتنی نهو شتانهی خوای گهوره . -حرامی کردوه -سبحانه وتعالی

(289) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ: رَدُّ السَّلَامِ، وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ، وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ، وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ، وَكَشْمِيتُ الْعَاطِسِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(289) - له نُهبي هورهيره وه - برهزای خوای لنبیت- دهلّیت: گویم له پیغمبرهوی خودا بوو - صلى الله عليه وسلم- که دهیفرموو: «مافی مسولمان له سه مسولمان پینجه وه لامدانهوهی سه لامکردن، وشوینکهوتنی جهنازه، و وه لامدانهوهی بانگهیشت کردنی بو خوان (دهعهوتکردن)، و وه لامدانهوهی نهو کهسهی که دهپژمیت و) دهلّیت: الحمد لله، پیی» (بلّیت: یرحمک الله [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر - صلى الله عليه وسلم- باسی هندیک مافهکانی مسولمان دهکات له سهبر برای مسولمانی، مافی یهکه م: وه لامدانهوهی سه لامکردنی هر کهسینک کهسه لامت لی دهکات مافی دووم: سهردانیکردنی نهخوش و دلدانهوهی مافی سییهم: شوینکهوتنی جهنازه لهمالهوه بو شوینی نوپژکردن له سهری وپاشان ههتاوهکو دهخریته گورهوه مافی چوارم: وه لامدانهوهی بانگهیشت کردنی بو خواردنی نانی هاوسهرگیری وهور خواردنیکی تربیت مافی پینجه م: وه لامدانهوهی نهو کهسهی که دهپژمیت و دهلّیت: الحمد لله (واته): جهمد وستایش بو الله، (پیی بلّیت): یرحمک الله (واته): خوای گهوره رحمت پیبکات، (پاشان نهوهی پژمی دهلّیت): یههدیکم الله ویصلح بالکم (واته): خودا هیدایهتتان بدات وکاروبارتان (باش بکات).

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. مهزنی ئاینی ئیسلام له جهختکردنهوه له مافهکان لهنیوان مسولمانان و پتهوکردنی پهیهوهندی برایهتی وخوشهویستی له نیوانیان

(290) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَا تَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا، وَلَا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا، أَوْ لَا أَدُلُّكُمْ عَلَى شَيْءٍ إِذَا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ؟ أَفَشُوا السَّلَامَ بَيْنَكُمْ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(290) - له نهبی هورهیره وه - رهزای خوی لیبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفهر مویت :«ناچنه بههشته وه ههتاوه کو ئیمان دههینن، وئیمان ناهینن ههتاوه کو یهکترتان خوش دهویت، نایا شتیکتان پی بلیم نهگهر نهجایم بدن)بههویه وه (یهکتریتان .«خوش دهویت؟ سهلام کردن له نیوانتان بلاو بکنه وه [صحهه]-[موسلم گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- روونیده کاته وه که تنها ئیماندار دهچیت بههشته وه .وئیمان کامل نابیت وحالی کومه لگا باش نابیت ههتاوه کو مسولمانان یهکتریان خوشدهویت پاشان صلی الله علیه وسلم- رینموینی کردوه بو باشتترین شت که دهبیت هوی بلاو بونه وه خوشهویستی نهویش بریتیه له سهلامکردنی مسولمانان لهیهکتر، که خوی گهوره سهلام کردن بو ریز گرتن داناه وهنیه بکنهکانی

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. چونه بههشت تنها بو نهو کهسانیه که ئیمانان -باوهریان- ههیه
2. له کاملی ئیمان کاتیک مسولمان ههچیهک بو خوی پنی خوشه بو برای مسولمانیشی پنی خوش بیت
3. بلاوکردنه وهی سهلامکردن لهنیوان مسولمانان ؛ سونهته، وهکاره بو بلاو بونه وهی خوشهویستی وئاسایش لهنیواناندا
4. سهلام تنها له مسولمان دهکریت، چونکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم دهفهر مویت)بینکم (واته :له نیوانتان)
5. سهلامکردن دهبیت هوی نههیشتنی :دهنگ دابران وپشت لیکردن -ههجرکردن- ورق وکینه
6. گرنگی خوشهویستی لهنیوان مسولمانان، هکاریکی کاملی ئیمان

7. له فەر موودیه کی تر دا شیوازی تهواوی سه لامکردن هاتوو که بهم شیوهیه): السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته، وتنها ووتنی): السلام علیکم (دروسته

(3361)

(291) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا: أَنَّ رَجُلًا سَأَلَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: أَيُّ الْإِسْلَامِ خَيْرٌ؟ قَالَ: «تُطْعِمُ الطَّعَامَ، وَتَقْرَأُ السَّلَامَ عَلَى مَنْ عَرَفْتَ وَمَنْ لَمْ تَعْرِفْ». [صحيح] - [متفق عليه]

(291) - له عبداللهی کوری عمرو -رمزای خویان لیبیت- دهلئیت: پیاویک پرسیری له پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- کرد: چی کردوهیهک له ئیسلامدا باشتیرین وچاکترینه؟ -صلی الله علیه وسلم- فەر مووی: «خواردن بهخشیت، وسه لام بکهیت له ههرکهسیک». [بیناسیت یان نهیناسیت] [صهیحه]- [بوخاری و موسلیم هاوران له سهری]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پرسیری لئکرا: چی کردوهیهک له ئیسلامدا باشتیرین وچاکترینه؟ نهویش دوو کردوهی باسکرد
یهکم: خواردن بهخشین به ههزارهکان، نهمایش خیرکردن و دیاری و میوانداری و
ولهیمه دهگریتهوه، وفهزلی زیاتر دهبیت له رۆژی برسیتی وگرانی
دووه: سه لامکردن له ههموو مسوڵماننیک، نهگهر بیناسیت یان نهیناسیت

له سوودهکانی فەر موودهکه:

1. بهپهروشی هاوه لان بو فیروونی نهو تایبهتمهندی وکردهوانه له نایندا که سوودی دهبیت بو دونیا وقیامت
2. سه لام کردن و خواردن بهخشین له چاکترینی نیو کردوهکانن له ئیسلامدا ؛ چونکه فەزل و پلهیان بهرز له بهر پنیوستی خهکی پنیان له ههموو کاتیکدا
3. بهم دوو خهسلته چاکهکاری دپته دی به قسه وکردوه، و نهمایش باشتیرین شیوازی چاکهکارییه
4. ئهم تایبهتمهندی وکردهوانه پهیمستن به مامهلهکردنی نیوان مسوڵمانان، و تایبهتمهندی وکردوهی تر ههیه سهبارت به مامهلهکردنی بهنده له گهل پهروهر دگاری

5. دهستیگردن به سه لامکردن تاییهته به مسولمانان، مسولمان دهست پیشخیری ناکات بهسه لام کردن له کافر هکان.

(5808)

(292) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «أَلَا أَدْلِكُكُمْ عَلَى مَا يَمْحُو اللَّهُ بِهِ الْخَطَايَا، وَيَرْفَعُ بِهِ الدَّرَجَاتِ؟» قَالُوا بَلَى يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: «إِسْبَاغُ الْوُضُوءِ عَلَى الْمَكَارِهِ، وَكَثْرَةُ الْخُطَا إِلَى الْمَسَاجِدِ، وَانْتِظَارُ الصَّلَاةِ بَعْدَ الصَّلَاةِ، فَذَلِكَ الرَّبَاطُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(292) - له ئهبی هورمیره وه -هرزای خوای لئیبت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهر مویت :«نایا رینیشاندهرتان بم بو هندیك) کرده وه (که به هویانه وه خوای گهوره له تاوانه کان خوشده بیت وپله تان به هویانه وه بهرز دهکاته وه؟»، ووتیان :بهئی، ئهی پیغمبری خودا، فهر مووی :«دهستنویرگرتن) به شوردنی ئەندامه کان (به کاملی وریکی سه ره رای بوونی نارده هتیش، زور ههنگاو نان به ره و مزگهوت، وچاوه ریکردنی نویریک پاش تهواو بوونی نویریکی تر ؛ چونکه به راستی ئەمهیه پاسهوانی و «سهنگه رگرتن به رامبه ر دوژمن) ئەمهیه جهاد) [صهحیه]-[موسلیم گبرایویه تیه وه]

شیگردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پرسیری له هاوه لانی کرد :نایا دمتانهویت کردمهیه کتان پی بلیم که هوکاره بو لیخوشبون له گونا هه کانتان، وبو سرینه وهی له کتیبی فریشه کان، وبو بهرز بونه وهی پله کان له به هه شتدا؟
هاوه لان ووتیان :بهئی، دهمانهویت پیمان بلئیبت. فهر مووی :یه کهم :دهستنویرگرتن به ریکی وکاملی له کاتی نارمه تی ؛ وهکو سهرما، وکه م ئاوی وئازاری لاشه، وئاوی گهرم
دووم :زور ههنگاونان له ماله وه یان له هه رشوینیکی تره وه به ره و مزگهوت، ودووباره کردنه وهی ئەم کردهویه

،سییم :چاوه ریکردنی کاتی نویرکردن، وبهستنه وهی دل بهم چاوه روانیه وخوا مده کردن بوی، ودانیشن له مزگهوت بو چاوه روانیکردنی نویری به کومهل، ئەگه ر له مزگهوتدا چاوه روانی نویر بکات ؛ ئەمیش هه ر به نویرکردن بوی دهنووسریت

(293) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ، خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ، وَفِي كُلِّ خَيْرٍ، احْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ، وَاسْتَعِنْ بِاللَّهِ وَلَا تَعْجِزْ، وَإِنْ أَصَابَكَ شَيْءٌ، فَلَا تَقُلْ لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ (لَوْ) تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَانِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(293) - له ئهبي هورهيره وه - رهزاي خواي لنييت - كه پيغمبهري خدا - صلى الله عليه وسلم - دهفهر مويت : «ئيماندارى بههيز خيرتره وخوشهويستتره لاي خواي گهوره له ، ئيماندارى لاواز ، وهه موويان خيريان تيدايه ، پيداگير به لهسهه نهوهى سوودى بوته ههيه ، وداواي يارمهتي له خواي گهوره بكه وتهمهلل مهيه ، نهگهر ناخوشيهكت تووش بوو مهلئ نهگهر ناوا وئاوام بگردايه ، بهلكو بلي) : قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ ، ^ (، چونكه ووتنى)نهگهر (دهرگا بو شهيتان دهكاتهوه بوئهوهى كارى خوى بكات» ^ (. واته : ئهوهى قهدهرى (خواي گهوره بوو روويدا ، وئهوهى ويستى جييهجي بوو [صهحيحه] - [موسليم گيراويه تيهوه]

شيكر دنهوه:

پيغمبهه - صلى الله عليه وسلم - روونيكردوه كه ههمو ئيمانداريكي خيرى تيدايه ، بهلام ئيماندارى بههيز له ئيمان وهيمهت وسامان بهخشيني وهتد ؛ خيرتره وخوشهويستتره لاي خواي گهوره - عز وجل - له ئيماندارى لاواز . پاشان پيغمبهه - صلى الله عليه وسلم - وهسيهتي ئيماندارى كرد بو جييهجيكردى هوكارهكان لهو شتانهى سوودى بوى دهبيت له بابتهكانى دنيا وقيامهت ، لهگهل متمانه به خواي گهوره - سبحانه وتعالى - ، وداواي يارمهتي و بههاناوه هاتن لئى ، وپشت بهستن وتهوهكول پيى . دواتر - صلى الله عليه وسلم - نههى كرد له تهمهلى وكهمتهرخههى وخواي له ئهناجمدانى ئهوه كردوهانهى سووديان ههيه بو دنيا وقيامهت . نهگهر بهنده كوشش بكات له كردوهدا ، وهوكارهكان جييهجي بكات ، وداواي يارمهتي وبهخشين له خواي گهوره بكات ، لهپاش ئههه ههچ شتيكى لهسهه نيهه جگه له سپاردنى ههموو شتيك به الله ، ودهبيت بزائيت كه بزاردهى خواي گهوره - عز وجل - ؛ خيرتره ، نهگهر -تووشى كارساتيك بيت ، ناليت) : نهگهر ناوا وئاوام بگردايه (،) چونكه ووتنى نهگهر دهرگا بو شهيتان دهكاتهوه بوئهوهى كارى خوى بكات (؛ له نارهزايى دهربرين بهرامبهه قهدهر ، وخهفهت خواردن بو ئهوهى لهدهستى چووه ، بهلكو به ملكهچى ورهزامهندييهوه دملئت) : قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلَ (واته) : ئهوهى قهدهرى خواي گهوره بوو روويدا ، وئهوهى ويستى جييهجي بوو (، ئهوهى روويدا بهپيى ويست وخواستى -ئيرادهى - الله بوو ، ئهوه زاته

،مەزنە چى بىھۆيت ؛ جىبەجىي دەكات، وھىچ يەكەك ناتوانيت بىريارى ئەو رەت بکاتەوہ
وکەس ناتوانيت بىريارى ئەو ھەلبوہشەيتەوہ

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. خەلکى لە ئيماندا (باوەردا) پلەوپایەيان جياوازه
2. بەھیزبوون لە کردەوکردندا؛ سونەتە، چونکە بەھۆیەوہ مەرۆف ھیندە سوودی دەستدەکووت کە بەھۆى لاوازبوونەوہ ھیندەى دەست ناکووت
3. پىويستە مەرۆف سوور بىت وھەولبدات بۆ ئەو شتانەى کە سوودی بۆى دەبىت، و دوور بکەوئتەوہ لەو شتانەى کە سوودی بۆى نىيە
4. واجبە ئيماندار داواى يارمەتى بکات لە خواى گەورە لە ھەموو کاروبارىکيدا، و نابىت تەنھا متمانە بە خۆى بکات
5. فەرموودەکە جەختکردنەوہى تىدايە سەبارەت بە بوونى (قەزا وقەدەر)، و باوەر بە قەزا وقەدەر پىچەوانەى ھەولدان وجىبەجىکردنى ھۆکارەکان نىيە
6. نەھى کردن لە ووتنى (لەر وانگەى نەرەزايى وتورەيى و بىزارى دەربرين؛ لەکاتى دابەزىنى کارەسات و نەرەختىەکان، و ھەر امىتى نەرەزايى دەربرين بەرامبەر .-بە قەزا وقەدەرى خواى گەورە -سبحانە وتعالى

(5493)

(294) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «قَارِبُوا وَسَدِّدُوا، وَعَلِّمُوا أَنَّهُ لَنْ يَنْجُو أَحَدٌ مِنْكُمْ بِعَمَلِهِ» قالوا: ولا أنت يا رسول الله؟ قال: «وَلَا أَنَا إِلَّا أَنْ يَتَعَمَّدَنِي اللَّهُ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ». [صحيح] - [متفق عليه]

(294) - له نبعی هوریهروه - رهزای خوی لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «به دوی ریبازه راستهکه بگهرین وبه گویرهی توانا لئی نزیک بنهوه و بزائن که هیچ یهکیک له نیوه به کردهوی خوی رزگاری نابیت»، ووتیان: تهنانهت توش ئهی پیغمبری خودا؟ فهرمووی: «تهنانهت منیش، مهگهر خوی گهوره به رهممت و فهرزلی خوی دامپوشیت [صهحیه]- [بوخاری و موسلیم هاوران لهسهری]

شیگردنهوه:

ئهم فهرموودهیه بهلگهیه له سهر ئهوهی که ئیستیقامهت (پابهنبوون به ریگای راستی: هیدایهت (به گویرهی توانایه، ئهوش ئهوهیه که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت (به دوی ریبازه راستهکه بگهرین وبه گویرهی توانا لئی نزیک بنهوه)، واتا: کوشش بکهن بۆ ئهوهی کردهوکانتان ههق بپیکیت به گویرهی تواناتان، چونکه مروّف ههرچهنده تهقوادر وپاریزکار بیت ههر ههله دهکات، بویه مروّف فرهانی پیکراوه به گویرهی توانای کردهوکه بکات. پاشان -صلی الله علیه وسلم- فهرمووی: و بزائن که هیچ یهکیک له نیوه به کردهوی خوی رزگاری نابیت)، واتا: هیچ کهسیک بههوی کردهوکانیهوه له دۆزهخ رزگاری نابیت، چونکه کردهوه ههرچهندیک زور بیت ناگاته پلهی سوپاسگوزاری بۆ خوی گهوره بهرامبر مافهکانی له سهر بهندهکان و نیعمهتهکانی؛ بهلام خوی گهوره بهنده دادهپوشیت به رهممتی خوی بۆ ئهوهی لئی خوشبیت. کاتیک فهرمووی: و بزائن که هیچ یهکیک له نیوه به کردهوی خوی رزگاری نابیت)، ووتیان پیتی: تهنانهت توش؟! فهرمووی (تهنانهت منیش)، واتا: به ههمان شیوه پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- یش بههوی کردهوکانیهوه رزگاری نابیت، وئهمهی ئاشکرا کرد کاتیک فهرمووی: مهگهر خوی گهوره به رهممت و فهرزلی خوی دامپوشیت)، بویه مروّف ههرچهندیک پلهی بهرز بیت؛ به کردهوی خوی رزگاری نابیت تهنانهت پیغمبریش -صلی الله علیه وسلم-، نهگهر رهممت و لئخوشبوونی خوی گهوره بهبویه له ههموو کردهوکانی پیشوو وپاشتری؛ نهوا بههوی کردهوکانی خوی رزگاری نهدهبوو

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(295) - عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَا زَالَ يُوصِينِي جِبْرِيلُ بِالْحَجَّارِ، حَتَّى ظَنَنْتُ أَنَّهُ سَيُورُّهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(295) - له نیین عومره وه - ره زای خویان لئیت - که پیغمبری خدا - صلی الله علیه وسلم - دهفرمویت: «جبریل - علیه السلام - بهردهوام ناموژگاری و وهسیهتی دهکردم». «سهبارت به دراوسی؛ ههتا گومانم و ابوو که دهیکات به میراتگریش [صهحیه] - بوخاری [و موسلیم هاوران له سهری]

شیگردنهوه:

- پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - باسی نهوه مان بۆ دهکات که جبریل - علیه السلام - بهردهوام دووباره دی دهکرده وه و فهرمانی پیدهکرد که گرنگی بهدر اوسی بدات، مسولمان یان، کافر، خزم یان بیانی بیت، نهم گرنگیدانه به پاراستنی مافهکانی و نازار نه دانی دینه دی وههروه ها چاکهکار بوون بهرامبر و نارامگرتن لهسر نازاردانی، تهناهت بههوی زوری دووباره و فهرمانکردن له لایهن جبریل وه سهبارت به نهم بابته؛ پیغمبر - صلی الله علیه وسلم - پیی و ابوو و محی دادهبزیت که فهرماندهکات به بهخشینی بهشیک له میرات بهدر اوسی.

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. گهرهیی مافی در اوسی و واجبه گرنگی به نهم مافه بدریت.
2. زور جهختکردنه وه لهسر مافی در اوسی به وهسیهت و ناموژگاریکردن له جبریل وه؛ مانای نهوهیه که گرنگه ریزی لئیگیریت و خوشهویستی بوی هه بیت و چاکهکاری، بهرامبر بکریت، وزیانی له سر لادریت، و سهردانی نهخوشی بکریت، و پیروزبایی لئی بکریت له کاتی خوشیدا، و دلدانه وه هه بیت بوی له کاتی ناخوشیدا.
3. ههر چهنده دهرگای در اوسی نزیکتر بیت نهوا مافی زیاتر جهختی لهسر کراوته وه.
4. تهوای و کهمالی شهریهت لهوهی پیی هاتوه که ده بیت ههکاری چاککردنی، کومه لگا؛ لهوانهش چاکهکاری بهرامبر در اوسی و لادردنی زیان له سهری.

(296) - عن أبي الدرداء رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ رَدَّ عَنْ عَرَضٍ أَخِيهِ رَدَّ اللَّهُ عَنْ وَجْهِهِ النَّارَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ». [صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(296) - له نهبی دهر دانهوه - رمزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفر مویت: «هر که سبیک بهر گری له که سایهتی برا ناماده نه بووه که ی بکات؛ نهوا خوای گهوره ده موچاوی دهپار یزیت له ناگری دوزهخ له روژی قیامهتدا [صحیحه]».

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات هر که سبیک بهر گری له ناموس و نوابانگی برا ناماده نه بووه که ی بکات، بهوی ریگر بیت له سهر زه نشتر دنی وتانه لیدانی، نهوا خوای گهوره له سزا و نازار مکانی روژی قیامهت دهپار یزیت

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. قسه کردن سهارمت به نوابانگی (ناموس و شهر می (مسولمانان ؛ نه هی لیکراوه
2. پاداشت هاوشیوهی کردهویه، نهوی بهر گری له که سایهتی برا که ی بکات نهوا خوای گهوره له ناگری دوزهخ دهپار یزیت
3. بیسلام نایی بر ایستی و سهر خستنه له نیوان مسولماناندا

(5514)

(297) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه ما يحب لنفسه». [صحيح] - [متفق عليه]

(297) - له نههسی کوری مالیکوه -رهزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت: «هیچ یه کیک له نیوه باوهر ناهینیت ههتاوهکو نهوهی بو خوی پیی «خوشه بو برای مسولمانیشی پیی خوش بیت [صحیحه]-[بوخاری و موسلیم هاوان له سه ری]

شیگردنهوه:

نیمانداریک که باوهری کامل بیت دهبیت نهوهی بو خوی پیی خوشه بو برای مسولمانیشی پیی خوش بیت، واتای ئەم خوشهویستی نهویه که دلی براکهی بداتهوه له ههمو شتیکدا که سوودی بوی ههیه، له تاین ودونیا، له ئاموژگاری کردن ورینمونی کردن بو خیر وچاکه ونههی کردن له خراپه، وهر شتیک زیان وکهموکورتی تیدا بیت پیویسته ئاموژگاری بکات بو نهوهی لی به دوور بیت، وجگه لهمانه که دهبیت هوی دروستبوونی خوشهویستی له نیوانیان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(4717)

(298) - عن عائشة رضي الله عنها زوج النبي صلى الله عليه وسلم قال: «إِنَّ الرَّفْقَ لَا يَكُونُ فِي شَيْءٍ إِلَّا زَانَهُ، وَلَا يَنْزَعُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا شَانَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(298) - له خیزانی پیغمبرموه (عائشه -رهزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت: «نهرم ونیانی له ههرشتیکدا ههبیت؛ نهوا دهپرازینیتهوه، ونهگهر «له ههر شتیکش دربرکیت؛ نهوا ناشیرینی دهکات [صحیحه]-[موسلیم گنراویه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- روونیدهکاتهوه که نهرمونیانی و له سهرخویی له قسه وکردهوه شتهکان جوانتر وکاملتر دهکات، و بههویه پیویستهکان جیهجی دهبیت

ونهر مونیان نهوون شتهكان ناشیرین و عهیددار دهکات، ورپرگر دهبیت لهوهی پتویسته جیهجی بیت، نهگسچیش بوی جیهجی بیت نهوا بهقورسی وناپرحهتیهوه بهدهست دیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ئاموژگاری بو خوړازاندنهوه به نهرم ونيانی
2. نهرم ونيانی مروّف دهر از ینیتیهوه، وهوکاره بو ههموو خیریک له بابتهکانی ناین ودونیا

(5796)

(299) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «إن الدين يسر، ولن يشاد الدين إلا غلبه، فسددوا وقاربوا وأبشروا، واستعينوا بالغدوة والروحة وشيء من الدلجة».

وفي رواية: «سددوا وقاربوا، واغدوا وروحوا، وشيء من الدلجة، القصد القصد تبلغوا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(299) - له ئهبی هورهیرهوه -ر هزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفهرمویت: «دینداری ئاسانه، ههرکهسیک دینداری (ناینداری (لهسهه خوی گران بکات وبه زیادههوی وزور به توندی بیگریت؛ نهوا ناینهکه کۆلی پیده دات؛ جا بویه ریگای راست بگرن ونهوهندهی بۆتان دهکریت له نهجامدانی چاکهکاری دریغی مهکهن وموژدهتان لیبیت، وتیبکۆشن بو خودا پههستی لهم سن کاته دا بهیانیان وپاش نیوههروان وشهوان». وله ریوایهتیکدا: «ریگای راست بگرن ونهوهندهی بۆتان دهکریت له نهجامدانی چاکهکاری دریغی مهکهن وموژدهتان لیبیت، وتیبکۆشن بو خودا پههستی له بهیانیان وپاش نیوههروان وکاتیک له شهواندا، میانههرو بن، میانههرو بن؛ بو نهوهی بگهن». «به مههست (بگهن به بههشت) [صهحیه]- [بوخاری گنراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

ههرکهسیک زیادههوی بکات وزور له خوی بکات له کردهوه وپههستنهکان نهوا نهمه دهبیته هوی لاواز بوونی وپچرانی له نهجامدانی ههموو کردهوهکه یان ههندیکی، بویه مامناوهندی داوا کراوه به بی زیادههوی، ونهگهر نهتانتوانی کردهوهکه به کاملی نهجامدهن

ئەوا بە پێی تواناتان ئەنجامی بدەن، و مژدە بێت بۆتان لە سەر کردەوی بەردەوام ئەگەر کەمیش بێت، و کاتەکانی سەرقال نەبوون و چالاک بوونتان بەهەل بزانن بۆ ئەنجامدانی پەرستەکان و کردەوێ چاکەکان. کاتیک -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مویت: «هەرکەسێک دینداری (ئاینداری (لەسەر خۆی گران بکات و بە زیادەڕەوی وزۆر توندی بیگرێت؛ ئەوا ئاینەکە کۆلی پێدەدات (چونکە شیوازەکانی پەرستن زیاد کردنی دینداری زۆرن بۆیە زۆر لە خۆکردن دەبێتە هۆی لاواز بوون و بێ توانایی. فەرمانی کردووە بە چوون بۆ مزگەوت بە بیانیان (بۆ نوێژی بیانی (ولە کاتی ناوەراستی رۆژ) بۆ نوێژی نیوەرۆ (ولە کاتی نزیک، دەمەو ئیوارە) بۆ نوێژی عەسر (ولە کاتی تاریکاییدا) بۆ نوێژی مەغریب و عیشا) مسوڵمانی چواند لەسەر رێگای راست بە مەروفتیک لە کاروباری دنیایدا، کاتیک ماوەیەک کاردەکات و پاشان ماوەیەک دەحەسێتەو، و بەهەمان شیوە لە شەودا سەفەر دەکات ئەگەر هێلاک بوو دادەبەزێت و بۆ ماوەیەک دەحەسێتەو، بەهەمان شیوە لە رێگای نزیک بوونەو لە پەروردگار پێویستە مەروفت بە هەمان شیوە بێت وزۆر لە خۆی نەکات و ئەوێ لە توانایدا جێبەجێی بکات بە بێ زیادەڕەوی و بە بێ کورتەڕەوی

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

(5795)

(300) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «يَسْرُوا وَلَا تَعْسَرُوا، وَبَشِّرُوا وَلَا تُنْفَرُوا». [صحيح] - [متفق عليه]

(300) - له ئەنەسی کۆری مالیکەو -ڕەزای خواى لێبێت- کە پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- دەفەر مویت: «ئاسانکاری بکەن و کارەکان قورس مەکەن، مۆژدە بدەن و خەڵک «مەڕەتێن» [صەحیحە]-[بوخاری و موسلیم هاوران لەسەری]

شیکردنەو:

پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- فەرماندەکات بە ئاسانکاری لەسەر خەڵکی و گران و قورس نەکردنی ئەرکەکان لەسەریان لەبابەتەکانی ئاین و دنیا، ئەمیش لەسنووری ئەوێ خودا رێگەى پێ دابێت و لەشەریعتی فەرمانی پێ کردبێت. و ئامۆژگاریان دەکات لەسەر مۆژدەدان بە خێر، و نەڕەتاندنی خەڵکی لە شەریعتەکەى

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. واجبه له سهر ئيماندار که وا له خه‌لکی بکات خوی گهوره‌یان خوش بویت، وهانیان بیدات بۆ کره‌وی چاک وخیر.
2. پئویسته که‌سی بانگ‌خواز بۆ لای خوی گهوره به داناییه‌وه بروانیته مه‌سه‌له‌ی بانگ‌خوار کردنی خه‌لکی بۆ ئایینی ئیسلام.
3. موژده‌دان هۆکاری ئاسوده‌یی و به‌ره‌و پیر چون و دنیاییه بۆ بانگ‌خوار وه‌ره‌وه‌ها هۆکاره بۆ قبول‌کردنی ئه‌و شته‌ی که بانگ‌خوار بۆ خه‌لکی ده‌خاته‌روو.
4. کار قورس‌کردن له سهر خه‌لکی هۆکاره بۆ ر‌ه‌تاندان و پشت هه‌ل‌کردن و گومان‌کردن له قسه‌کانی بانگ‌خوار.
5. فراوانی ر‌ه‌حمته‌ی خوی گهوره به به‌نده‌کانی که ئاینیکی لیبورده و شه‌ریعه‌تیکی ئاسانی بۆیان دانه‌وه.
6. ئه‌و ئاسانکاریه‌ی فهرمان‌پێ‌کراوه ئه‌وه‌یه که شه‌ریعه‌ت پێی هاتوه.

(5866)

(301) - عن أنس رضي الله عنه قال: كُنَّا عِنْدَ عُمَرَ فَقَالَ: «نُهِينَا عَنِ التَّكْلِيفِ». [صحيح] -

[رواه البخاري]

(301) - له ئه‌وه‌سه‌وه ر‌ه‌زای خوی لیبیت- ده‌لێت: له‌لای عومه‌ر بووین، ووتی «نه‌هیمان لێ‌کراوه ئه‌رکی نار‌ه‌حه‌ت بخه‌ینه نه‌ستوی خۆمان» [صه‌حیحه]- [بوخاری]

[گ‌یراوه‌تبه‌وه]

شیکردنه‌وه:

عومه‌ر ر‌ه‌زای خوی لیبیت- باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که پێ‌غه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کردوه لێ‌یان ئه‌رکی نار‌ه‌حه‌ت بخه‌نه ئه‌ستوی خۆیان چونکه بار‌گرانی سه‌ختی تێدا‌یه بۆ سهر نه‌فس؛ مه‌گه‌ر پئویست و ناچار بن، ئینجا ئه‌گه‌ر ئه‌رکه نار‌ه‌حه‌ته‌که - ته‌که‌لوفه‌که-؛ قسه‌یان کردوه بێت.

له سووده‌کانی فہر موودہ‌کہ:

1. لمو ته‌کهلوفانہی ؛ نہہی لیکراوہ :زور پرسیار کردن، یان ته‌کهلوف کردن له‌شتیک که زانست سہبارہتی نہبیت، یان توند بیت له بابہ‌تیکدا کہ خوای گہورہ ئاسان وفر اوانی کردوہ
2. دہبیت مسولمان خوی رابہینیت لہسہر لیووردہیی وتہ‌کهلوف نہکردن له وتہ وکردهوہ :له خواردن وخواردنہوہ وقسہ و ہموو حالہ‌تہ‌کانیدا
3. ئیسلام ئاینی ئاسانکاریبہ

(8945)

(302) - عن ابن عمر رضي الله عنهما أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «إِذَا أَكَلَ أَحَدُكُمْ فَلْيَأْكُلْ بِيَمِينِهِ، وَإِذَا شَرَبَ فَلْيَشْرَبْ بِيَمِينِهِ، فَإِنَّ الشَّيْطَانَ يَأْكُلُ بِشِمَالِهِ، وَيَشْرَبُ بِشِمَالِهِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(302) - له عبداللهی کوری عومر موہ -رمزای خویان لیبیت- کہ پیغمبرہی خودا -صلی اللہ علیہ وسلم- دہفہر مویت :«نہگہر یہ‌کیکتان خواردنی خوارد نہوا با بہدہستی راستی بیخوات، ونہگہر خواردنہوہی خواردہوہ نہوا با بہدہستی راستی بیخواتہوہ، چونکہ «شہیتان بہ دہستی چہپی دہخوات، و بہدہستی چہپی دہخواتہوہ [صہیحہ]-[موسلیم] گہراویہ‌تیہوہ

شیکر دہوہ:

پیغمبر -صلی اللہ علیہ وسلم- فہرمان دہکات بہ مسولمان بہوہی بہدہستی راست خواردن وخواردنہوہ بخوات، ونہہی کردوہ لہ‌خواردن وخواردنہوہ بہدہستی چہپ؛ چونکہ نہمہ کاری شہیتانہ

له سووده‌کانی فہر موودہ‌کہ:

1. نہہی کردن له خوچواندن بہ شہیتان ؛ نہمیش بہ خواردن یان خواردنہوہ بہدہستی چہپ

(58122)

(303) - عن عُمر بن أبي سلمة رضي الله عنه قال: كُنْتُ غُلَامًا فِي حَجْرِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَكَانَتْ يَدِي تَطِيْشُ فِي الصَّحْفَةِ، فَقَالَ لِي رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا غُلَامُ، سَمِّ اللَّهَ، وَكُلْ بِيَمِينِكَ، وَكُلْ مِمَّا يَلِيكَ» فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِي بَعْدُ. [صحيح] - [متفق عليه]

(303) - له عومهری کوری ئه‌بی سه‌له‌مه‌وه - ژه‌زای خویان لیبیت- ده‌لێت: غولامێک بووم (-) غولام: واتا کوری منداڵ له‌نزیک تهمهنی هه‌رزه‌کاری (؛ پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم گرنگی به‌ به‌خێوکردنم ده‌دا، وده‌ستم ده‌برد بۆ هه‌موو لایه‌کانی سینی خواردن، پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- پێمی فه‌رموو: «ئهی غولام، ناوی خودا به‌ینه‌ (بلی: بسم الله)، و به‌ده‌ستی راست بخۆ، وله‌ پێشی خۆته‌وه‌ بخۆ». له‌و کاته‌وه‌ من به‌و شیوه‌یه‌ خواردن ده‌خۆم [سه‌حیحه‌]-[بوخاری و موسلیم هاو‌دان له‌سه‌ری]

شیکردنه‌وه‌:

عومهری کوری ئه‌بی سه‌له‌مه‌ - ژه‌زای خویان لیبیت- کوری خیزانی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- بوو؛ ئوم سه‌له‌مه‌ - ژه‌زای خوی لیبیت-، که‌ له‌ژێر سه‌ره‌شته‌ری و په‌روه‌رده‌کردنی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- بوو، له‌کاتی خواردن ده‌ستی ده‌برد بۆ هه‌موو لایه‌کانی سینی خواردنه‌که‌ بۆئهو‌ی خواردن بۆ خۆی به‌یئیت و بیخوات، پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- فیری کرد که‌ ئه‌ده‌به‌کانی خواردن سێ شته‌ یه‌که‌م: ووتتی (بسم الله) (له‌سه‌ره‌تای خواردن دووهم: خواردن به‌ده‌ستی راست سێیه‌م: خواردن له‌لای خۆته‌وه‌ وده‌ست نه‌بردن بۆ لایه‌کانی تر

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. له‌ ئادابه‌کانی خواردن و خواردنه‌وه‌: ووتتی: بسم الله (له‌ سه‌ره‌تادا
2. منداڵان فیری ئاداب و هه‌له‌سوکه‌وته‌ جوانه‌کان ده‌کړین، به‌تایبه‌ت ئه‌گه‌ر له‌ژێر سه‌ره‌شته‌رییدا بن
3. نه‌رمونیانی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم-، و سینگ فراوانی له‌فیرکردنی منداڵان و په‌روه‌رده‌کردنیان

4. له ئادابهكانى خوار دن ئهويه كه مرؤف له پيشى خويهوه خوار دن بخوات، ودهست نهبات بۆ خوار دنى پيش كهسيكى تر كه تاييهته به ئهوه كهسه، بهلام ئهگهر خوانهكه خوار دنى جوراوجورى بوو ؛ ئاساييه بهشى خوى بهيئيت

5. پابهند بوونى هاوهلان بهو ئادابانهى كه پيغمبهر -صلى الله عليه وسلم- فيريانى كردبوو، وئهمهش وهرگير او له وتهى عومهر كه دهلييت :لهو كاتهوه من بهو شيوهيه نان دمخوم

(58120)

(304) - عن أنس بن مالك رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِنَّ اللَّهَ لَيَرْضَى عَنِ الْعَبْدِ أَنْ يَأْكُلَ الْأَكْلَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا، أَوْ يَشْرَبَ الشَّرْبَةَ فَيَحْمَدَهُ عَلَيْهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(304) - له ئههههسى كورى ماليكهوه -رهزاي خواى لبييت- كه پيغمبهرى خدا -صلى الله عليه وسلم- دهفر مويت :«خواى گهوره له بهنده رازى دهبيت بههوى ئهوهى كاتيك بهنده خوار دنيك دهخوات ؛ حمهد وسوپاستى خدا دهكات، وخوار دنهوهيهك دهخواتهوه ؛ حمهد». [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيهوه]

شيكردنهوه:

پيغمبهر -صلى الله عليه وسلم- روونيدهكاتوه ئهگهر بهنده حمهد وسوپاستى پهرومردگارى بكات لهسهر ئهوه فەزل ونيعمهتانهى بهخشيويهتى پيى ؛ ئههه لهو شتانهيه، كه دهبيته هوى رازيبوونى الله له بهندهكهى .كاتيك خوار دن دهخوات؛ دهلييت :الحمد لله .وكاتيك خوار دنهوه دهخواتهوه؛ دهلييت :الحمد لله

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. بهخشندهيى ورپزلينانى خواى گهوره له نهوهكانى ئادهم، ئهوه زاته رزق ورورى .-دهبهخشيت و لهبهر امبهر دا تنها داواى حمهد وستايش دهكات -سبحانه وتعالى
2. رازى بوونى خواى گهوره لهويه به هوى كهمترين شتهوه جييهجى بيت و هكو حمهد .وسوپاسكر دنى خواى گهوره له پاش خوار دن وخوار دنهوهكان

3. له نادابه‌کانی خواردن و خواردنهوه :حمد و ستایشکردنی خوای گه‌وره له‌پاش ههموو
خواردن و خواردنه‌ویه‌ک

(5798)

(305) - عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: أَنَّ رَجُلًا أَكَلَ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِشَمَالِهِ، فَقَالَ: «كُلْ بِيَمِينِكَ»، قَالَ: لَا أَسْتَطِيعُ، قَالَ: «لَا اسْتَطَعْتُ»، مَا مَنَعَهُ إِلَّا الْكِبَرُ، قَالَ: فَمَا رَفَعَهَا إِلَّا فِيهِ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(305) - له سه‌له‌مه‌ی کوری نه‌کوه‌عه‌وه -هرزای خوای لنبیت- دملیت :پیاویک لای
پینگه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- به‌دهستی چه‌پی خواردنی ده‌خوارد، پینگه‌مبه‌ر -صلی الله
علیه وسلم- پنی فهرموو :«به‌دهستی راستت بخو»، نه‌ویش ووتی :ناتوانم، پینگه‌مبه‌ر -صلی
الله علیه وسلم- پنی فهرموو :«هه‌ر نه‌توانیت»، هیچ شتیک ریگری لینه‌کرد جگه له
خوبه‌گه‌وره‌زانین نه‌بیت، بویه چیتز نه‌ی توانی دهستی راستی به‌رز بکاته‌وه بۆ ده‌می
[صه‌حیحه]-[موسلیم گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

،پینگه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- پیاویکی بینی به‌دهستی چه‌پی خواردنی ده‌خوارد
،پینگه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- فهرمانی پیکرد به‌وه‌ی به‌دهستی راستی خواردن بخوات
پیاوه‌که به‌لوت به‌زی ودرۆوه وه‌لامی دایه‌وه به‌وه‌ی ناتوانیت !پینگه‌مبه‌ر -صلی الله علیه
وسلم- نزای لیکرد به‌وه‌ی بیبه‌ش بکریت له‌خواردن به‌دهستی راست، خوای گه‌وره وه‌لامی
پینگه‌مبه‌ری دایه‌وه ودهستی راستی گۆج بوو، له‌پاش ئه‌مه نه‌یده‌توانی دهستی راستی به
خواردن و خواردنه‌وه به‌رز بکاته‌وه بۆ ده‌می

له‌سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. واجبیتی خواردن و خواردنه‌وه به‌دهستی راست، وحه‌ر امبوونی خواردن و خواردنه‌وه
به‌دهستی چه‌پ
2. که‌سینک خۆی به‌گه‌وره دابنیت له‌جیبه‌جیکردنی حوکه‌مه شه‌ر عیبه‌کان؛ شایسته‌ی
سزادانه

3. ریزلینانی خوی گهوره بو پیغهمبهره‌کهی -صلی الله علیه وسلم-؛ ئەمیش به وه لامدانموی نزاکهی

4. فەرمان به چاکه ونه‌هی له خراپه له‌هموو حاله‌تیکدا تهنانت له‌کاتی خواردنیش ؛ ریزگه‌پیداوه وشهر عیه

(3372)

(306) - عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما عن النبي صلى الله عليه وسلم أنه قال: «من أكل ثومًا أو بصلاً؛ فَلْيَعْتَزِلْنَا -أَوْ لِيَعْتَزِلْ مسجدنا-، وليقعد في بيته.

وَأُتِي بِقَدْرِ فِيهِ خَضِرَاتٌ مِنْ بُقُولٍ، فوجد لها ريحًا، فسأل فأخبر بما فيها من البقول، فقال: قَرَّبُوهَا إلى بعض أصحابي، فلما رآه كره أكلها، قال: كل؛ فَإِنِّي أَنَا جِي مِنْ لَا تُنَاجِي».

عن جابر بن عبد الله رضي الله عنهما أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «من أكل الثوم والبصل والكُرَّاثَ فلا يقربن مسجدنا؛ فَإِنَّ الْمَلَائِكَةَ تَتَأَذَّى مما يَتَأَذَّى منه بنو آدم». [صحيح] - [متفق عليه]

(306) - له جابری کوړی عبداللهوه -بره‌زای خوی لیبیت- که پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: «ئەو‌ه‌ی سیر یان پیاز بخوات؛ ئەوا با لیمان دوور بکه‌و‌یت‌ه‌وه یان با دوور بکه‌و‌یت‌ه‌وه له مزگه‌وته‌کانمان-، وبا له ماله‌که‌ی دابنیشیت، ومه‌نجه‌نیک هینرا که چهند دهنکه پاقله‌یه‌کی تیدا بوو، وبونیکی لیوه ده‌هات، بویه پی ووترا که هه‌ندی‌ک پاقله‌ی تیدایه، فهرمووی:» نزیکی بکه‌نه‌وه بو هاوریکانم، کاتیک بینی هزی نه‌کرد بیخوات. «فهرمووی:» ئەو‌ه‌ی من په‌یقین ومونا‌جاتی له‌گه‌لدا ده‌که‌م؛ نیوه قسه‌ی له‌گه‌لدا ناکهن -وله جابری کوړی عبداللهوه -بره‌زای خویان لیبیت- که پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- ده‌فرمویت: «ئەو‌ه‌ی سیر یان پیاز تهره‌پیاز بخوات؛ ئەوا با له مزگه‌وته‌کانمان نزیک نه‌بیت‌ه‌وه؛ چونکه فریشه‌ته‌کان تووشی نازار ده‌بن به هو‌ی ئەو شتانه‌ی که نه‌وه‌کانی ناده‌م. «تووشی نازار ده‌کات [صه‌حیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران له‌سه‌ری به هه‌ردوو ریوا‌ته‌که‌ی]

شیکردنه‌وه:

داواکراوه که نو‌یزخو‌ین بونی خو‌ش له‌ خو‌ی بدات، به‌تایه‌ت ئەگهر بیه‌و‌یت نو‌یز نه‌جام‌بدات له‌ مزگه‌وته‌کان؛ بویه پیغهمبهر -صلی الله علیه وسلم- فهرمانیکردووه به‌و که‌سانه‌ی که سیر وپیاز ده‌خون نه‌یه‌ن بو مزگه‌وت به‌ هو‌ی ئەو بونه ناخو‌شانه‌ی لی‌بان‌ه‌وه

دەردەچیت، ودەبیت ئۇ كەسە نوێژەكەى لە مألوه ئەنجامبدات، هەتا بۆنەكەى نامىنىت چونكە ئەم بۆنە دەبیتە ھۆى بىزار كردنى مسولمانان و فرىشتەكان. وكاتىك پىغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- مەنجهلئىكى بۆ ھىنرا كە پاقلەمەنى وسەوزەى تىدابوو، ھەستى بە بۆنىكى ناخۆش كرد، بۆيە فەرمانى كرد كە مەنجهلەكە نزىك بكرىتەوه لە ھاوئلەكانى، ئۇ كەسانەى ئامادەبوون وایان زانى ئەم خواردنانه حەرامە چونكە پىغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- حەزى نەكرد بیانخوات، گومانیان ھەبوو لەوہى بىخۆن بەلام پىغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- پىيانى فەرموو كە حەرام نىيە، و حەزى نەكرد بیانخوات بە ھۆى بۆنەكەیانەو نەك بەھۆى ئەوہى كە حەرامن، فەرمانى پىيانكرد كە بىخۆن، و ھەوالى ئەوہى دا كە رىگر لە خواردنیان ئەوہى كە پىغەمبەر -صلى الله عليه وسلم- بەردەوام نوێژ و نزا دەكات و پەيوەندى ئۇ لەگەل پەرورگار وەكو پەيوەندى خەلكى تر نىيە، بۆيە پىيوستە ئۇ لەسەر باشتىرین شىوہ و بۆن بىت لە كاتى نزىكبوونى لە پەرورددارى، پاراستنى بەرژموەندى گشتى بە دوورخستەوہى ئازار لە مسولمانان لە پىشتەر وەكو ھىنانى بەرژموەندى تاكە كەسى كە ئامادەبوونى نوێژى جەماعەتە، و ئەمىش بوو ھۆى ئەوہى كە عوزر بىت بۆ ئامادە نەبوون

له سوو ده کانی فهرمووده که:

(307) - عن معاذ بن أنس رضي الله عنه مرفوعاً: «مَنْ أَكَلَ طَعَامًا، فَقَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَطْعَمَنِي هَذَا، وَرَزَقَنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ، غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(307) - له موعازی کوری ئه‌سه‌وه - پره‌زای خوای لێبێت- که پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه و سلم- ده‌فه‌رمویت :«نه‌وه‌ی خواردنی‌ک بخوات، و بێت (:الحمد لله الذي أطعمني هذا وَرَزَقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةَ *)؛ نه‌وا خوای گه‌وره له هه‌موو تاوانه‌کاتی پێشووی **خۆش ده‌بێت**»*). واته‌: حه‌مد و سوپاس بۆ ئه‌و خودایه‌ی که ئه‌م خواردن و پرزقه‌ی پێبه‌خشی‌م .(به بێ هیچ هیز و توانایه‌ک له منه‌وه [حه‌سه‌نه‌]- ئێبێو ما‌جه گێراویه‌تی‌ه‌وه - تورمودی [گێراویه‌تی‌ه‌وه - ئێبێو داود گێراویه‌تی‌ه‌وه - ئه‌حمه‌د گێراویه‌تی‌ه‌وه

شیکردنہ وہ:

پنویستہ مرقف ہر خوار دنیکی خوار د حمہد وسوپاسی خودا بکات، ولایت) : الحمد للہ الذی اطعمنی ہذا، وَرَزَقْنِیْهِ مِنْ غَیْرِ حَوْلٍ مِّنْیَّ وَلَا قُوَّةَ . (پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم

ئاماژەى بەوه کردووه که خواردن له دوو ڕیگاوه بەدهست دەهێنرێت، بەهێز بەهۆی توانای خۆیهوه، و لاواز ڕیگایهک دەدۆزێتهوه بۆ دابینکردنی قوتیک، لهم زیکردهدا ئاماژەى بەوه کردووه که بەدهست هێنایی خواردن بەهۆی بهخشینى خۆى گهورهوهیه نهک به هۆی دەستیوهردانی مروقەکانهوه.

له سوودەکانی فهرموودهکە:

(5431)

(308) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا عطس وضع يده - أو ثوبه - على فيه، وحَفَصَ - أو غَضَّ - بها صوته. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وأحمد]

(308) - له ئەبى هورەیره وه - ڕەزای خۆى لێبێت - دەلێت : «پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- ئەگەر بپژمیايه؛ دەستی -یان جله‌که‌ی- له سەر دەمی دادەنا، و به هۆیه‌وه دەنگی .«نزم ده‌کردوه [صه‌حیحه]-[I]

شیکردنه‌وه:

پێغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- ئەگەر بپژمیايه
یه‌که‌م :دەستی یان جله‌کانی له‌سەر دەمی دادەنا ؛ بۆئەوه‌ی له‌ دەمی یان له‌ لوتیه‌وه شتێک
دەر نه‌چێت که ئازاری که‌سی دانیشتوو بدات
دووهم :دەنگی نزم ده‌کردوه و به‌رزى نه‌ده‌کردوه

له سوودەکانی فهرموودهکە:

1. ڕوونکردنه‌وه‌ی سوننه‌تى پېغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- له کاتى پڙمندا و شۆنیکه‌وتنى ئهو لهم بابته‌دا
2. سونه‌ته -موس‌ته‌حه‌به- پارچه قوماشیک یان هه‌ر شتیکى پاک له‌سەر دهم ولووتى دا بنیت له کاتى پڙمندا ؛ بۆئەوه‌ی شتیکى لێوه دەر نه‌چێت که ئازاری ئهو که‌سانه بدات که له نزیکى دانیشتوون
3. نزم‌کردنه‌وه‌ی ده‌نگ له کاتى پڙمندا داواکراوه، و ئهميش ئه‌وپه‌رى ئه‌ده‌به‌ وه‌ ڕه‌وشته‌ جوانه‌کانه

(309) - عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى رُحْصَةُ، كَمَا يُحِبُّ أَنْ تُؤْتَى عَزَائِمُهُ». [صحيح] - [رواه ابن حبان]

(309) - له ئیبن عباسهوه -رهزای خویان لئیبیت- که پښغمبهری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفهرمویت :«خوای گهوره پښی خوښه روخستهکانی وهریگریټ ههروهکو چوڼ .»[صحه]-[ئیبو حبان گړاویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پښغمبهر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوه دهکات که خوای گهوره پښی خوښه روخستهکانی وهریگریټ که له شهر عدا دایناوه، له لادانی بارگرانی له پهرستننهکان وحوکمهکان، وههروهها ئاسانکاری لهسر مروقی موکلهف -ئهو کهسهی ئهرکه شهرعیهکانی لهسر واجبه- لهکاتیډا عوزری ههی، ونهم روخستهانهش وکو کورتکردنهوه وکوکردنهوهی (قهسر وجهمع)ی نوټرهمکان لهکاتی سهفر، وههروهها خوای گهوره پښی خوښه ئهو شتانهی واجبی کردووه جښهجی بکریټ؛ چونکه فهرمانی خوای گهوره سهبارت به روخستهکان و واجبهکان یهک شته

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. رهممتهی خوای گهوره -سبحانه وتعالی- به بهندهکانی، ونهو -سبحانه وتعالی- پښی خوښه ئهو روخستهانهی له شهر عدا دایناون ؛ وهریگریټ وکردوهیان پښیگریټ
2. تهواوی کاملی ئهم شهریعتته، ولابردنی نارمتهی وبارگرانی لهسر مسولمان

(310) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(310) - له ئهبي هورمهروه -هرزای خوای لیبیت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «ئوهوی خوای گهوره خیری بوی بویت؛ ئهوا تووشی تاقیکردنهوه «وناخووشی دهکات [صهحیه]-[بوخاری گبراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهومان بۆ دهکات ئهگهر خوای گهوره خیری بویت بۆ یهکیک له بهنده ئیماندارهکانی ئهوا تووشی تاقیکردنهوهی دهکات له نهفس ومال وخیزانیدا، چونکه ئهمه دهبیته هوی ئهوهی بهنده هانا وپهنا ببات بۆ الله به نزاکردن، وهۆکاره بۆ لیخووشبوونی گوناهاکان، وبهرزبوونهوی پلهکان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. ئیماندار لهوهدایه تووشی بهلا وتاقیکردنهوهی جۆراوجۆر بیت
2. تاقیکردنهوه وبهلا لهومیه نیشانهی خوشهویستی خوای گهوره بیت بۆ بهندهکهی، بۆ ئهوهی پله وپایهی بهرزبکاتهوه وله گوناهاکانی خوش بیت
3. هاندان وئامۆژگاری بۆ ئارامگرتن لهکاتی ناخووشی وکارهساتهکان، ودهرنهبرینی نارهزایی وبیزاربوون

(4204)

(311) - عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلَا وَصَبٍ وَلَا حُزْنٍ وَلَا أَذًى وَلَا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلَّا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(311) - له ئه‌بى سه‌عیدی خودری و ئه‌بى هورهره‌وه -ره‌زای خویان لیبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمویت :«هیچ مسولمانیک نییه که تووشی :هیلاک بوونیک- یان نه‌خوشیه‌ک یان خه‌فه‌ت و دلته‌نگیه‌ک یان نازار و نارمه‌ه‌تیه‌ک بیت یان هه‌تا ته‌نانه‌ت نه‌گهر درکیکیش بچیت به‌پیدا ؛ نه‌وا به‌هوی نه‌وانه‌وه خوی گه‌وره له‌تاوانه‌کانی خوش .»[ده‌بیت]صه‌حیه‌]-[بوخاری و موسلیم هاودان له‌سه‌ری]

شیگردنه‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پرونیده‌کاته‌وه ئه‌وه‌ی تووشی مسولمان ده‌بیت له‌ نه‌خوشی و غم و خه‌فه‌ت و نارمه‌ه‌تی و کاره‌سات و ترس و برسیتی -ته‌نانه‌ت نه‌گهر درکیکیش بچیت به‌پیدا و تووشی نازاری بکات-، ئه‌مانه‌ ده‌بنه‌ هوی که‌فاره‌ت بو گونا‌هه‌کانی .وده‌یسرنه‌وه

له‌ سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. پرونکردنه‌وه‌ی فه‌زل و ره‌حمه‌تی خوی گه‌وره به‌به‌نده‌کانی ؛ ئاماژه‌ بو‌ی لیره‌دا به‌ومه‌یه‌ لیان خوش‌ده‌بیت به‌که‌مترین زیان که‌ تووشیان ده‌بیت
2. ده‌بیت مسولمان به‌ه‌یوای پاداشتی الله بیت؛ کاتیک تووشی ههر نارمه‌ه‌تی و کاره‌ساتیک ده‌بیت، و هه‌روه‌ها ئارام بگریت له‌سه‌ر هه‌موو دژواریه‌کی بچووک و گه‌وره ؛ بو‌ئه‌وه‌ی پله‌ی به‌رز بیتنه‌وه و په‌روم‌دگاری له‌ گونا‌هه‌کانی خوش بیت

(3701)

(312) - عن أبي هريرة رضي الله عنه مرفوعاً: «ما يزال البلاء بالمؤمن والمؤمنة في نفسه وولده وماله حتى يلقى الله تعالى وما عليه خطيئة». [حسن صحيح] - [رواه الترمذي وأحمد]

(312) - له نهبی هورمیره وه - رهازی خویان لیبت - که پیغمبر - صلی الله علیه وسلم دهفرمویت : «هیشتا به لا و تاقیکردنه وه له نهفس و مال و مندالی نیمانداره؛ ههتا دهگاته . «لای خوای گهوره و هیچ تاوانیکی له سهر نهماوه [حهسن صهیحه] - تورمودی [گنراویه تییه وه - نهحمه د گنراویه تییه وه]

شیکردنه وه:

مروّف له دونیای پیسپاردن وئەزموونە بۆیە لەمویە تووشی تاقیکردنەوه بیت به نارمحتی و خوشی، و هەر مروفتیک تووشی نارمحتی بیت له نهفسی یان مندالی یان مال و پارمکی، پاشان ئەگەر سەر و ئارام بگریت لەگەڵ بەردەوامبوونی تاقیکردنەوه مکش؛ ئەوا ئەمە دەبێتە هۆی لێخوشتبوون له تاوانهکانی، به لام ئەوهی نارازی بیت لهم تاقیکردنەوهیه . و تورە بیت ورمخه له قەدەر بگریت؛ ئەوا خوای گهورهش لهو کەسه تورە دەبیت

له سوودهکانی فهرمووده که:

(3159)

(313) - عَنْ صُهِيبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَجَبًا لِأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، وَلَيْسَ ذَاكَ لِأَحَدٍ إِلَّا لِلْمُؤْمِنِ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءٌ سَرَّاءُ شَكَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءٌ صَبَرَ، فَكَانَ خَيْرًا لَهُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(313) - له سوههبيهوه -رەزای خوای لیبیت- که پیغه‌مبەری خودا -صلی الله علیه وسلم ده‌فەر مویت :«حَال و کاروباری ئیماندار جیی سەر سوڕمانه، هه‌موو حالێکی هه‌ر مایه‌ی خێره‌ بۆی؛ و نه‌مه‌ بۆ هه‌یج که‌سیک نابیت جگه‌ له‌ ئیماندار، نه‌گه‌ر تووشی خوشگوزهرانی بیت؛ سوپاسی خودا ده‌کات و نه‌مه‌ ده‌بیته‌ مایه‌ی خێر بۆی، و نه‌گه‌ر تووشی زیان بیت؛ «ئارام ده‌گریت و نه‌مه‌ش هه‌ر ده‌بیته‌ مایه‌ی خێر بۆی [صه‌حیحه]-[موسلم گه‌راویه‌تیه‌وه‌]

شیکر د نه‌وه‌:

پیغه‌مبەر -صلی الله علیه وسلم- حال و کاروباری ئیماندارێ به‌لاوه‌ سه‌یره ؛ ئه‌میش له‌روانگه‌ی به‌ باش و به‌ چاکدانان، به‌هۆی ئه‌وه‌ی هه‌موو حاله‌ته‌کانی هه‌ر خێره‌ بۆی، ئه‌میش ته‌نها بۆ ئیمانداره‌، نه‌گه‌ر تووشی خوشگوزهرانی بیت؛ سوپاسی خودا ده‌کات و نه‌مه‌ سوپاسگوزاریه‌ ده‌بیته‌ هۆی به‌ده‌سته‌ینانی پاداشت، و نه‌گه‌ر تووشی زیان بیت ؛ به‌هه‌یوای پاداشتی الله یه‌، ئه‌میش هه‌ر هۆکاره‌ بۆ به‌ده‌سته‌ینانی پاداشت به‌هۆی ئارامگرته‌وه‌، بۆیه‌ ئه‌و پاداشت به‌ده‌ست ده‌هێنیت له‌هه‌موو حاله‌تیکدا

له‌ سووده‌کانی فهرمووده‌که‌:

1. ،فه‌زڵ و پله‌ و پایه‌ی سوپاسگوزاری له‌ کاتی خوشی و ئارامگرتن له‌ کاتی ناخوشیدا ،هه‌ر که‌سیک به‌م شێوه‌یه‌ بیت ئه‌وا پاداشتی ئه‌م دونیا و دواڕۆژی ده‌ستکه‌وتوه‌ و نه‌وه‌ی سوپاسگوزار نه‌بیت له‌سه‌ر نيعمه‌ته‌کان، و ئارامگر نه‌بیت له‌سه‌ر ناخوشی و کاره‌ساته‌کان، ئه‌وا پاداشت و هه‌ر ناگریت و له‌ ده‌ستی ده‌چیت، و تووشی گوناوه‌ ده‌بیت.
2. .فه‌زڵ و پله‌ و پایه‌ی ئیمان -باوه‌ر-، پاداشت له‌ هه‌موو حاله‌تیکدا ته‌نها بۆ ئیماندارانه‌
3. سوپاسگوزاری له‌ کاتی خوشی و ئارامگرتن له‌ کاتی ناخوشیدا ؛ له‌ سیفه‌تی ئیماندارانه‌
4. باوه‌ریوون به‌ قه‌زا و قه‌ده‌ری خوای گه‌وره‌ ؛ و له‌ ئیماندار ده‌کات رازی بیت له‌ هه‌موو حاله‌تیکدا، به‌ پێچه‌وانه‌ی بێباوه‌ر ؛ که‌ به‌رده‌وام نا‌رازیه‌ نه‌گه‌ر تووشی زیانیك بیت، و کاتیک خوای گه‌وره‌ -عز و جل- نيعمه‌تیکي پێده‌به‌خشیت سه‌ر قالی ده‌بیت و

به هۆیهوه پشت دهکات له گوێر ایله یکردنی پهروهر دگار، وله سه ریچیکردنی
فه رمانه کانی خودا به کاریده هینیت

(3298)

(314) - عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «إِذَا
مَرَضَ الْعَبْدُ أَوْ سَافَرَ كُتِبَ لَهُ مِثْلُ مَا كَانَ يَعْمَلُ مُقِيمًا صَحِيحًا». [صحيح] - [رواه البخاري]

(314) - له ئه بی موسای ئه شعرییهوه - رهزای خوای لیبیت - که پیغمبه ری خودا - صلی
الله علیه وسلم - ده فیرموت: «بهنده نه گهر نه خوش بکهویت یان سه فیر بکات؛ نهوا
پاداشتی نهوا کاره چاکانه ی بۆ دهنووسریت که نهجامی داوه له کاتیکدا که نیشتهجی
». [ولهش ساغ بووه] [صه حیه] - [بوخاری گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغمبه ر - صلی الله علیه وسلم - باسی فمزل ورمحه متی الله دهکات، و مسولمان ئه گهر
خوی بهو شیویه بوو که کردهویه کی چاک ئهجامدات له کاتی لهش ساغ بوون
ونیشتهجیبوونی، پاشان بهووی عوزریکه وه وکو نه خوشی نهیتوانی نهوا کردهویه
ئهجامدات، یان سه فیری کرد، یان هه ر بیانویه کی تر؛ نهوا پاداشتی نهوا کردهویه
بهکاملی بۆ دهنووسریت، وکو نهوه وایه کردهوهکی ئهجامداییت لهکاتی لهشساغی
ونیشتهجیبوونی.

له سووده کانی فه رمووده که:

1. فراوانی ر محمه ت و میهره بانی خوای گه وه
2. ئاموژگاری بۆ کوششکردن له ئهجامدانی په رسته کان و به هه لزانینی کاته کان
له حاله تی لهشساغی و بی سه رقالی

(3553)

(315) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «بَادِرُوا بِالْأَعْمَالِ فِتْنًا قِطْعَ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ، يُصْبِحُ الرَّجُلُ مُؤْمِنًا وَيُؤْمِنُ كَافِرًا، أَوْ يُؤْمِنُ مُؤْمِنًا وَيُصْبِحُ كَافِرًا، يَبِيعُ دِينَهُ بِعَرَضٍ مِنَ الدُّنْيَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(315) - له ئه‌بی هورمیره وه -رهزای خویان لیبیت- که پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فر مویت :«په‌له بکه‌ن له کرده‌وه کردن پیش نه‌وهی هه‌ندی‌ک فیتنه زال بیت ،به‌سه‌رتاندا که وه‌کو شه‌و تاریک‌ن، به‌یانی مروّف نیمانداره ئیواره‌که‌ی کافر ده‌بیت وئواره نیمانداره به‌یانی‌ه‌که‌ی کافر ده‌بیت، ئاینه‌که‌ی ده‌فروشتیت به‌شتیکی که‌م له «شتومه‌کی دنیا [ص‌حیحه]-[موسلم گ‌یراویه‌تیه‌وه]

شیکرده‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- ئاموژگاری ئیماندار ده‌کات بو په‌له کردن وزور ئه‌نجامدانی کرده‌وه چاکه‌کان پیش نه‌وهی ریگر و سه‌رقالی بینه پیشی؛ وه‌کو هاتنی گومان وشه‌ه‌وته‌کان که ریگر ده‌بن له ئه‌نجامدانیان، وه‌کو شه‌و تاریک‌ن، هه‌ق تیکه‌ل به‌پوچه‌ل ده‌بیت، خه‌لکی ناتوان به‌ئسانی جیاکاری بکه‌ن له‌نیوانیان، به‌ه‌وی سه‌ختی ئه‌م فیتنه وشوبه‌هانه مروّف تووشی سه‌رلێشیوان ده‌بیت ؛ ته‌نانه‌ت وایلیدی‌ت به‌یانی ئیمانداره وئواره کافره، وئواره ئیمانداره و به‌یانی کافره، واز له ئاینه‌که‌ی ده‌هینیت به‌رامبه‌ر شتیکی که‌م له شتومه‌کی دنیای تیاچوو

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. واجبیتی ده‌ستگرتن به‌ئاین و دینداریه‌وه، و په‌له‌کردن له ئه‌نجامدانی کرده‌وه چاکه‌کان پیش نه‌وهی ریگر به‌کان بینه پیشه‌وه و نه‌ه‌لێن کرده‌وهی چاک ئه‌نجام بدریت
2. ئاماژه کردن بو یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌کی فیتنه و تاقی‌کردنه‌وه‌کان له‌ کو‌تایی دنیادا، و هه‌رکاتیک فیتنه‌یه‌ک ده‌روات؛ فیتنه‌یه‌کی تر له‌ پاشیه‌وه دیت
3. ئه‌گه‌ر مروّف دینداری لاواز بوو، و ده‌ستی لێهه‌لگرت به‌رامبه‌ر شتومه‌کی دنیایی وه‌کو پاره و هه‌ت ؛ ئه‌مه ه‌وکاره بو‌نه‌وه‌ی تووشی لادان بیت و واز له ئاینه‌که‌ی به‌هینیت وشوینی فیتنه‌کان بکه‌ویت
4. فهرمووده‌که به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی کرده‌وه چاکه‌کان ه‌وکارن بو‌ر‌زگار بوون له فیتنه‌کان

5. فیتنه کان -تاقیکردنه و هکان- دوو بهشن :فیتنه ی گومانه کان -شوبهه کان- و چاره سهری به زانست ده بیټ، و فیتنه ی ئارمز و وهکان -شه هوه ته کان- و چاره سهری به ئیمان و ئارامگرتن ده بیټ

6. فەر مو و ده که ئاماژیه بۆ ئه وه ی ههر که سینک کرده ی که متر بیټ ئه و فیتنه کان خیراتر به ره مو لای دین، و ههر که سینک کرده ی زیاتر بیټ ؛ نابیټ له خۆبایی بیټ به وه ی کردوویه تی به لکو ده بیټ زیاتر ئه نجام بدات

(3138)

(316) - عن معاوية رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ، وَإِنَّمَا أَنَا قَاسِمٌ، وَاللَّهُ يُعْطِي، وَلَنْ تَزَالَ هَذِهِ الْأُمَّةُ قَائِمَةً عَلَى أَمْرِ اللَّهِ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفَهُمْ، حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(316) - له مو عاو یه وه -ر هزای خوای ئی بیټ- ده لئیت :گویم له پیغه مبهری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که ده یفر موو :«ئه وه ی خوای گه وه ره خیری بۆی بویت؛ ئه و تینگه یشتوو ی ده کات له دیندا، و من ته نه ا دابه شکارم، و خوای گه وه ره ده به خشیت، و به رده وام نه م ئومه ته (پهیره وانی هه ق (دامه زراون له سه ره فره مانی خوای گه وه ره، و نه وه ی پیچه وانه یان «ده بیته وه ؛ زیانیان پینا گه یه نیټ، هه تا وه کو فره مانی خوای گه وه ره (بۆ ئی پیر سین ه وه (دیت [سه حیه]-[بوخاری و موسلیم ها ورا ن له سه ری]

شیکردنه وه:

پیغه مبه ره -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه وه مان بۆ ده کات ههر که سینک خوای گه وه ره -خواستی خیری بۆی بویت؛ ئه و تینگه یشتن له ئاینی پیده به خشیت، و -صلی الله علیه وسلم- ته نه ا دابه شکاره و ئه وه ی خودا به خشی وویه تی له رزق و زانست و هتد ئه و ته نه ا دابه شی ده کات، و ئه وه ی ده به خشیت له راستیدا ته نه ا الله یه، به لām شته کانی تر ته نه ا هوکارن؛ سو و دیان ده بیټ به ئیزنی الله، و پهیره وانی هه ق له م ئومه ته به رده وام دامه زراون له سه ره فره مانی خوای گه وه ره، و نه وه ی پیچه وانه یان ده بیته وه ؛ زیانی بۆیان نابیټ، هه تا وه کو قیامه ت دیت

دهبنييت ههنديک له زانايان فهرموودهکە لهبەر دهکەن ودهيگيرنهوه بهلام لهوهيه وهکو پيوست له ماناکهه تينهگەن، کاتيک دهيگيرنهوه بو زانايهکي تر ئهم زانايه باشتري لئي تيدهکات وله فهرموودهکاني پيغهمبەر -صلى الله عليه وسلم- زور ئهحکام وسوود دمردههينيت که سوودی بو خهکي دهبنييت

له سوودهکاني فهرموودهکە:

(6820)

(318) - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: «لَا تَعْلَمُوا الْعِلْمَ لِنَبَاهُهَا بِهِ الْعُلَمَاءُ، وَلَا لِتَمَارُؤِهَا بِهِ السُّفَهَاءُ، وَلَا تَحْتَرِئُوا بِهِ الْمَجَالِسُ، فَمَنْ فَعَلَ ذَلِكَ، فَالْثَّارُ النَّارُ». [صحيح] - [رواه ابن ماجه]

(318) - له جابري کوري عبداللهوه -رهزاي خويان لنييت- که پيغهمبەر -صلى الله عليه وسلم- دهفهرمويت :«فيري زانست مهبن بوئهوهي شانازی پيوه بکهن له لای زانايان، ونه بوئهوهي مشتومري پيوه بکهن لهگهل نهفامهکان، ونه بوئهوهي باشتري شوين ههلبزيرن .«لهنيو دانيشتنهکان، ههرکهسيک وابکات، ئهوا ناگر ناگر (دوزهخ چاوهري دهکات) [صحيحه]-[نينو ماجه گيراويهتیهوه]

شیکردنهوه:

پيغهمبەر -صلى الله عليه وسلم- هوشداري داوه لهفيري بونی زانست بو شانازی کردن وخوناندن لهپيش زانايان، بوئهوهي دهریخات ئهو زانايه وهکو ئهوان، يان بوئهوهي مشتومري پيیکات لهگهل نهفامهکان وکهم ئهقلهکان، يان فيري زانست بيت بوئهوهي له دانيشتنهکان شويی باش وبهرزی ههبييت، ولهسهر وخهکي بيت .ههرکهسيک نيتهی بهم شيويه بيت؛ ئهوا شايستهی چوونه دوزهخه بههوی ریا ودلسوز نهبون بو خوی گهوره له فيري بونی زانستی شهرعی

له سوودهکاني فهرموودهکە:

1. ههر شهکردن به چوونه دوزهخ لهوانهه زانست فير دهبن بوئهوهي شانازی يان دهمدهمی پيوه بکهن يان شويی باشيان ههبييت لهنيو کور وکومهلهکان، وهاوشيوه ئهمانه

2. گرنگی دلسوزی له نیهتدا بو کهسیک فیری زانست ببیت و خه لکیش فیر بکات
3. نیست بنچینهی کردموهیه وپاداشندانوه بهیپی نیهته

(65047)

(319) - عن عثمان رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ». [صحيح] - [رواه البخاري]

(319) - له عوسمانوه -رهزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفرمویت: «خیرترینان وباشترینان نهوانن که قورئان فیر دهبن و خه لکی فیری». «قورئان دهکهن» [صهحیه]-[بوخاری گنراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات که باشترین مسولمان -وبهرزترینان له پلهوپایه نهویانه: که قورئان فیر دهبیت؛ له خویندنهوهی -تهرتیلی و تهفسیری و لهبرکردنی و تیگهیشتنی، و ههروه ها نهو زانستهی ههیه تی کردهوهی پیدهکات و فیری خه لکی تری دهکات

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. روونکردنهوهی پلهوپایه و مهزنی قورئان، و باشترین قسهیه؛ چونکه قسهی خوای گهورمیه.
2. خیرترین و باشترین فیرخواز مکان نهوانن که خه لکی تریش فیر دهکهن؛ نهک نهوانهی تهها سوودیان بو خویان ههیه.
3. فیربوون و فیرکردنی قورئان؛ خویندنهوه -تیلاوه- و مانا و حوکهکانیش دهگریتهوه

(5913)

(320) - عَنْ أَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ السُّلَمِيِّ رَحِمَهُ اللَّهُ قَالَ: حَدَّثَنَا مَنْ كَانَ يُقْرَأُ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنَّهُمْ كَانُوا يَقْتَرُونَ مِنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَشْرَ آيَاتٍ، فَلَا يَأْخُذُونَ فِي الْعَشْرِ الْأُخْرَى حَتَّى يَعْلَمُوا مَا فِي هَذِهِ مِنَ الْعِلْمِ وَالْعَمَلِ، قَالُوا: فَعَلِمْنَا الْعِلْمَ وَالْعَمَلَ. [حسن] - [رواه أحمد]

(320) - له نهی عبدالرحمان نهلسوله میوه - رحمتی خوی لنبیت- دلت: «بومانیان -گیرایوه نهوانه فیری قورنایان دهکردین له هاوه لانی پیغمبر صلی الله علیه وسلم ده نایهت له قورنایان فیردهبوون له پیغمبر ده صلی الله علیه وسلم-، فیری ده نایهتی: تر نهدهبوون هتاوه کو دهیانزانی چ لهم ده نایهته هیه له زانست وکردهوه کردن، ووتیان: «بویه فیری زانست وکردهوه بووین [حهسه نه]- [نهحمد گنراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

هاوه لانی -هرزای خویان لنبیت- ده نایهت فیردهبوون له قورنایان پیروز له پیغمبر ده صلی الله علیه وسلم-، ونهدهچوون فیری نایهتی تر بین هتاوه کو بهتواوی فیری نه ده- نایهته دبوون له زانست وکردهوه، بویه فیری زانست وکردهوه کردن دبوون پیکهوه

له سووده کانی فهرمووده که:

1. فمزل وپلهوپایه ی هاوه لانی -هرزای خویان لنبیت- و بهپر ووشیان لهسر فیربوونی قورنایان.
2. فیربوونی قورنایان ده بیت به زانسته وه بیت وکردهوه کردنی له گه لدا بیت، نهک تهنها به خویندنی و لهپر کردنی.
3. زانست له پیش قسه وکردهوه کردنه

(65058)

(321) - عن عبد الله بن مسعود رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ بِهِ حَسَنَةٌ، وَالحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا، لَا أَقُولُ {الم} حَرْفٌ، وَلَكِنْ {الِف} حَرْفٌ، وَ{لَامٌ} حَرْفٌ، وَ{مِيمٌ} حَرْفٌ». [حسن] - [رواه الترمذي]

(321) - له عبداللهی کوری مسعودهوه - پرزای خوای لیبتیت - دهلایت :گویم له پیغمبری خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو :«نهوهی پیتیک له کتیهکهی خوای گهوره (خورنان (بخوینیت؛ نهوا چاکیهکی بو دهنوسریت وچاکهیش به ده نهوندهیه، نالیم (الم) پیتیکه، بهلکو :نهلیف (أ) (پیتیکه، و لام (ل) (پیتیکه، و میم (م) (پیتیکه،»،] -واتا به خویندنی (الم) (سی چاکهی بو دهنوسریت [حهسهنه]-[تورموزی گنراویه تیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات هر مسولمانیک پیتیک له خورنان بخوینیت نهوا چاکیهکی بو دهنوسریت، وپاداشتهکی بو چهندهها جار دهکریتهوه ؛ ههتاوهکو ده جار وزیاتریش
پاشان نهوهی پروونکردهوه کاتیک فرمووی :«نالیم (الم) (پیتیکه، بهلکو :نهلیف (أ) (پیتیکه، و لام (ل) (پیتیکه، و میم (م) (پیتیکه،»، واتا به خویندنی (الم) (سی چاکهی بو دهنوسریت.

له سوودهکانی فرمودهکه:

1. ئاموژگاری کردن به زور خویندنهوه وتیلاوهی خورنان
2. نهو کهسهی خورنان دهخوینیت به خویندنی یهک پیت له هر وشهیهکدا پاداشت وچاکهی چهند جاری بو ههیه
3. فراوانی رحمتهی خوای گهوره وریزلینانی له بهندهکانی که پاداشتیان بوپان چهنجار کردووه وهکو فزل و بهخشینیک له لایهن نهوهوه
4. فزل و پلهوپایهی خورنان بهسر قسهکانی ترموه، و خویندنهوهی پهرستنه ؛ چونکه قسهی خوای گهورمیه

(322) - عن عبد الله بن عمرو رضي الله عنهما قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «يَقَالُ لَصَاحِبِ الْقُرْآنِ: اقْرَأْ وَارْتَقِ، وَرَتَّلْ كَمَا كُنْتَ تَرَتَّلُ فِي الدُّنْيَا، فَإِنْ مِنْكَ عِنْدَ آخِرِ آيَةٍ تَقْرُؤُهَا». [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي في الكبرى وأحمد]

(322) - له عبدالله كوری عمرو -رہزای خویان لئیبت۔ کہ پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- دہرمویت :»به نهو كهسهی كه پابهندی قورئان بووه دهوتریت :بخوینه ،وبهرز ببهرموه)له پلهكاندا(، و)قورئان (بخوینه ههروكهو چون دهخویند له دونیادا ،»پلهی تو له كوتا نایهته كه دهخوینیت [حهسه نه]-[»

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهومان بو دهکات قورئان خوین که کردهوی به قورئان کردوه، وپابهندی بووه، و لهبهری کردوه، کاتیک دهچیت بههشتهوه پی دهوتریت :قورئان بخوینه، وهرز ببهرموه له پلهکانی بههشتدا، وبخوینهوه ههروكهو چون له دونیادا دهخویندوه به جوانی و لهسهرخویی ؛ پلهی تو له كوتا نایهتدایه كه دهی خوینیت

له سوودهکانی فهرموودهكه:

1. پاداشتدانهوه بهپی کردهوهکانه له چهنديتی وچونهتیدا
2. هاندان بو خویندنی قورئان و شارمزابوون تیدا و لهبهرکردنی و بیرکردنهوه له واتاکانی و کردهومپیکردنی
3. بههشت چهند پلهیهکی زوره، ئهوانهی هاوولی قورئانن دهگهن به پلههرزمکان

(65054)

(323) - عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أُحِبُّ أَحَدَكُمْ إِذَا رَجَعَ إِلَى أَهْلِهِ أَنْ يَحْدِّثَ فِيهِ ثَلَاثَ خِلَفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ؟» قُلْنَا: نَعَمْ. قَالَ: «ثَلَاثُ آيَاتٍ يَفْرَأُ بِهِنَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلَاتِهِ خَيْرٌ لَهُ مِنْ ثَلَاثِ خِلَفَاتٍ عِظَامٍ سِمَانٍ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(323) - له نبی هورہیرہوہ - ہرہزای خوی لنبیت۔ کہ پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم۔ دہفہرمویت: «نایا یہکیکتان حز دہکات نہگہر گہرایہوہ بؤ مالہوہ سی وشتری قہلہوی ناوسی دہست بکہویت؟»، ووتیان: بہلی، فہرموی: «سی نایہت یہکیکتان بیکویتت لہ نویژدہکیدا خیرترہ بؤی لہ سی وشتری گہورہ وقہلہوی ناوس [صحیحہ] - [موسلم گہراویہتہوہ]

شیگردنہوہ:

پیغمبر صلی اللہ علیہ وسلم۔ پرونی دہکاتہوہ کہ پاداشتی خویندنی سی نایہت لہنویژدا خیرترہ لہوی مروّف بگہریتہوہ بؤ مالہوہ سی وشتری قہلہوی گہورہ ناوسی دہستبکہویت

لہ سوودہکانی فہرموودہکہ:

1. پروونکردنہوی فہزل وپاداشتی خویندنی قورٹان لہناو نویژدا
2. کردہوہ چاکہکان خیرترن وزیاتر دہمیننہوہ بہہراورد لہگہل شتومہکی دونیایی فہوتاو
3. ئەم فہزل وپاداشتہ تایبہت نیہ بہ خویندنی سی نایہت؛ ہرچہندہ نویژخوین زیاتر بیکویتت لہنویژدا ئەوا پاداشتہکہی خیرترہ لہ ژمارہی وشتہرہ قہلہو وناوسہکان

(65053)

(325) - عن أبي هريرة رضي الله عنه: أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «لَا تَجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ مَقَابِرَ، إِنَّ الشَّيْطَانَ يَنْفِرُ مِنَ الْبَيْتِ الَّذِي تُقْرَأُ فِيهِ سُورَةُ الْبَقَرَةِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(325) - له ئه‌بی هورهریرهوه که پیغمبه‌ری خودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموئیت مائه‌کانتان مه‌که‌ن به‌ گۆرستان، شه‌یتان راده‌کات له‌و مائه‌ی که (سوره‌تی البقرة (ی تیدا)) «ده‌خوئیندریت [صه‌حیحه‌]-[موسلیم گ‌یراویه‌تی‌ه‌وه‌]

شیکردنه‌وه‌:

پیغمبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی ده‌کاته‌وه‌ له‌وه‌ی مأل نوئیزی تیدا نه‌کریت هه‌تاوه‌کو وه‌کو گۆرستانی لیدیت که نوئیزی تیدا ناکریت پاشان پیغمبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئه‌ومه‌مان بۆ ده‌کات که شه‌یتان راده‌کات له‌و مائه‌ی که سوره‌تی -البقرة-ی تیدا ده‌خوئیندریت

له‌ سووده‌کانی فه‌رمووده‌که‌:

1. موسته‌حه‌به‌ (سونه‌ته‌ (که‌ په‌رسته‌نه‌کان ونوئیزی نافیه‌) نوئیزی سونه‌ت (به‌ زۆری له‌ مألدا ئه‌نجام‌دیریت

2. نوئیزکردن له‌نیو گۆرستاندا ؛ ریگه‌پیدراو نییه‌، چونکه‌ هۆکاره‌ بۆ شیرک وه‌اوبه‌ش بریاردان بۆ الله وه‌ه‌روه‌ها ده‌بیته‌ هۆی زیاده‌ره‌وی کردن له‌ مردوو مه‌کان، جگه‌ له‌نوئیزی جه‌نازه‌ نه‌بیته‌ که‌ ریگه‌پیدراوه‌ له‌نیو گۆرستان بکریت

3. نه‌هی کردن له‌ نوئیزکردن له‌ گۆرستان و له‌لای گۆر مه‌کان ؛ شتیکی جیگه‌ر بوو له‌لای هاوه‌لان، بۆیه‌ کاتیک پیغمبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- نه‌هی کرد له‌وه‌ی مأل وه‌کو گۆرستانی لئیکریت ؛ هاوه‌لان په‌رسیاریان سه‌باره‌ت به‌ ئه‌مه‌ نه‌کرد چونکه‌ ده‌یانزانی ئه‌وه‌ گۆرستانه‌ که‌ نوئیزی تیدا ناکریت

(326) - عَنْ أُبَيِّ بْنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَعْلَمُ. قَالَ: «يَا أَبَا الْمُنْذِرِ أَتَدْرِي أَيُّ آيَةٍ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ مَعَكَ أَعْظَمُ؟» قَالَ: قُلْتُ: {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} [البقرة: 255]. قَالَ: فَضَرَبَ فِي صَدْرِي، وَقَالَ: «وَاللَّهِ لِيَهْنِكَ الْعِلْمُ، أَبَا الْمُنْذِرِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(326) - له ثوبه‌ی کوری که عبه‌وه -ر هزای خوای لیبت- که پیغمبری خدا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهر مویت: «نه‌ی نه‌بو مونزیر نایا ده‌زانی چی نایه‌تیک له کتیبی خوای گهوره که له‌گه‌ل تویه -له‌به‌رته- مه‌زنترینه؟»، «-ثوبه‌ی- ده‌لئت: ووتم: الله وپیغمبره‌که‌ی باشت‌ر ده‌زانی فهر مووی:» نه‌ی نه‌بو مونزیر نایا ده‌زانی چی نایه‌تیک له کتیبی خوای گهوره که له‌گه‌ل تویه -له‌به‌رته- مه‌زنترینه؟» ده‌لئت: ووتم: {اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} [البقرة: 255] واته: {الله: الله نه‌و خودایه‌یه که هیچ په‌رستر او یک هه‌ق وراست نییه که شایه‌نی په‌رستن [255] بیت جگه له نه‌و، هه‌میشه زیندووه و ته‌دبیرکار وراگری (بوونه‌وه‌ره‌که‌نه)، ده‌لئت: له‌سه‌ر «سینگمی دا، و فهر مووی:» والله پیروزیبت لیت زانست وزانیاری نه‌ی نه‌با مونزیر [ص‌حیحه]-[موسلم گن‌راویه‌تیه‌وه]

شیکرده‌وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پرسیری کرد له ثوبه‌ی کوری که عب سهاره‌ت به مه‌زنترین نایه‌ت له قورئاندا، نه‌ویش دوو‌ل بوو له‌وه‌لامدانانه‌وه، پاشان ووتی: نایه‌تی کورسی: {الله: لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ} [البقرة: 255] واته: {الله: الله نه‌و خودایه‌یه که هیچ په‌رستر او یک هه‌ق وراست نییه که شایه‌نی په‌رستن بیت جگه له نه‌و، هه‌میشه زیندووه و ته‌دبیرکار وراگری (بوونه‌وه‌ره‌که‌نه)، پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پالپشتی له‌وه‌لامه‌که‌ی کرد و له‌سه‌ر سینگمی دا، وکو ئامازه‌یک بوئه‌وه‌ی که پره له زانست و حیکمه‌ت، و نزای بو کرد به‌وه‌ی به‌خته‌وه‌ر بیت به‌وه‌ی نه‌م زانسته و خوای گهوره کارئاسانی بو بکات و نه‌و زانسته‌ی پیی به‌خسراوه موباره‌ک و پیروزیبت

له سووده‌کانی فهر مووده‌که:

1. -شانازی‌ه‌کی گهوره‌یه بو ثوبه‌ی کوری که عب -ر هزای خوای لیبت
2. نایه‌تی کورسی گهوره‌ترین نایه‌ته له قورئاندا، بویه پیویسته له‌به‌ر بکریت وله ماناکانی تیب‌گه‌ین و کرده‌وه‌ی پنب‌که‌ین

(327) - عن أبي مسعود رضي الله عنه قال: قال النبي صلى الله عليه وسلم: «مَنْ قَرَأَ بِالْأَيَّتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةِ كَفَّتَاهُ». [صحيح] - [متفق عليه]

(327) - له نهي مسعودوه - رمزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم دهفر مویت :«ههركهسیك دوو نایهتی کوتای سورهتی -البقرة- بخوینیت له شهودا نهوا». «نهو شهوه پاریزراوه ونهوكاره بهسه بوی [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوران لهسه ری]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بو دهکات ههركهسیك دوو نایهتی کوتای سورهتی -البقرة- بخوینیت نهمه بهسه بونهوی خوی گهوره بیپاریزیت له ههموو شهر ونارحهتیك، سهارهت بهدستهواژهی (یکفیه:بهسه بوی (چهند رایهك هاتووه ووتراره: واتا شوینی شهونویژکردن دهگریتهوه، ووتراره: واتا شوینی ههموو زیكرهکانی تر دهگریتهوه، ووتراره: واتا کهمترین بره بخویندریت له قورئان لهکاتی شهونویژدا، ورای تر ووتراره، لهویه ههموو نهمانه راست بیت چونکه دهستهواژکه ناماژمیان بو دهکات

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. پروونکردنهوی فزلی دوو نایهتی کوتای (سورهتی البقرة)
2. نهگر کهسیك له کوتای پروژدا دوو نایهتی کوتای (سورهتی البقرة (بخوینیت ؛ نهوا نهمه هوكاره بو دوورخستنهوی شهر و زیان وشهیتان لهو شهودا
3. شهو به ئاوابوونی خور دهستیپیدهکات، وبه دهرکهوتنی بهیان -خور- تهواو دهیبت

(328) - عن أبي الدرداء - رضي الله عنه - عن النبي صلى الله عليه وسلم : «مَنْ حَفِظَ عَشْرَ آيَاتٍ مِنْ أَوَّلِ سُورَةِ الْكَهْفِ، عُصِمَ مِنَ الدَّجَالِ». وفي رواية: «مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْكَهْفِ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(328) - له نهبی دمر دائه وه - رمزای خوای لئینیت - که ینغمه مبر - صلی الله علیه وسلم ده فهر مویت : «ههر که سینک ده نایه تی سهره تای (سوره تی الکھف (بخوینیت؛ نهوا پاریزراو ده بیت له ده ججال» . وله گیرانه وهیه کدا : «ده نایه ت - له کوتایی (سوره تی (الکھف [صحیحه] - [موسلیم گیراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

ئهو ی ده ئایه تی سهره تایان ده ئایه تی کوتایی (سوره تی الکھف) ی له بر بیت، ئهوا خوای گهوره ده پاریزیت له شهر و خراپه ی ده ججال، وله فیتنه که ی، وله زالبوونی به سمریدا، بویه به ئیزنی خوای گهوره ناتوانیت زیانی ینبگه یهنیت

له سووده کانی فهرمووده که:

(6265)

(329) - عن النعمان بن بشير رضي الله عنه قال: سمعت النبي صلى الله عليه وسلم يقول: «الدُّعَاءُ هُوَ الْعِبَادَةُ»، ثُمَّ قَرَأَ: «وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ» [غافر: 60]. [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه وأحمد]

(329) - له نوعمانی کو پی به شیرموه - ره زای خوی لیبیت- ده لیت: گویم له پیغمبری خدا بوو -صلی الله علیه وسلم- که دهیفرموو «نزا کردن (دوعا کردن وپارانهوه (عیبادت وپهرستننه»، پاشان ئهم نایهتهی- خویندهوه {«وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ» [غافر: 60] [واته]: نهی خه لکینه پهرودر دگارتان فهرموویهتی: نیوه هاناو هاوار بؤمن بهینن؛ نهوه من دوعا و نزاتان گیرا دهکهم، بهراستی نهوانه ی خویمان بهگهوره دادهنن ولووت بهرزی دهکمن لهناستی پهرستنی مندا، لهنایندهدا بهسهرشوری و خهجالهتی یهوه دهخرینه ناو ناگری {«دۆزدهوه [صهیحه]-».

شیکردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی ئهوهمان بؤ دهکات که نزا کردن پهرستننه، واجبه همهوی بهدلسوزی بؤ خوی گهوره بیت، ئهگهر نزا ی داوا کردن بیت، بهوهی داوا ی شتیک له خوی گهوره بکات که سوودی بؤی دهبیت، یان داوا ی دوورخستننهوهی زیانی لیبکات لهدونیا و قیامهتدا، یان نزا ی پهرستن بیت، ئهمیش همهو شتیک دهگریتهوه که خوی گهوره پیی خوشه ولئی رازیه له وته وکردهوه ئاشکرا ونهینیهکان، وپهرستنی دلّی یان لاشیی یان داراییهکان.

پاشان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- بهلگهی هینایهوه لهسهر ئهم باسه، که خوی گهوره دهفهرمویت { وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ } [غافر: 60] [واته]: نهی خه لکینه پهرودر دگارتان فهرموویهتی: نیوه هاناو هاوار بؤمن بهینن؛ نهوه من دوعا و نزاتان گیرا دهکهم، بهراستی نهوانه ی خویمان بهگهوره دادهنن ولووت بهرزی دهکمن لهناستی پهرستنی مندا، لهنایندهدا بهسهرشوری و خهجالهتی یهوه دهخرینه ناو ناگری دۆزدهوه.

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. نزا کردن بنچینه‌ی پرستنه، هه‌روه‌کو هه‌موو پرستنه‌کانی تر ده‌بیت تهنه‌با بۆ الله ئهنجام بدریت، و نابیت هیچ یه‌کی‌کی تر بکریته هاوبه‌شی الله لهم پرستنه‌دا -سبحانه -و تعالی.
2. نزا کردن بریتیه له هه‌قیقه‌ت و ناوهرۆکی به‌ندایه‌تی کردن بۆ خوای گه‌وره، و داننانه به ده‌وله‌مه‌ندی په‌روه‌ر دگار و توانا و ده‌سه‌لاتی ئهو زاته مه‌زنه، و هه‌روه‌ها داننانه به هه‌ژاری حالی به‌نده و پێویست بوونی به په‌روه‌ر دگاری.
3. هه‌ره‌شه‌ی توند پاداشتی خۆبه‌گه‌وره‌زانینه له‌ئاست پرستنی الله و واز هێنان له پارانه‌وه لی، و ئه‌وانه‌ی خۆیان به‌گه‌وره‌ده‌زانن له‌ئاست پارانه‌وه له الله ؛ ده‌چنه دۆز مه‌خوه به زه‌لیلی و بچووکی.

(5496)

(330) - عن عائشة رضي الله عنها قالت: كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَذْكُرُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ أَحْيَانِهِ. [صحيح] - [رواه مسلم]

(330) - له عائیشه‌وه -ره‌زای خوای لیبیت- ده‌لێت: «پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له «هه‌موو کات و حاله‌تیکیدا یادی خوای گه‌وره‌ی ده‌کرد [صه‌یحه]-[موسلیم گه‌راویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

دایکی ئیمانداران عائیشه -ره‌زای خوای لیبیت- باسی ئه‌وه‌مان بۆ ده‌کات که پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- زۆر به‌په‌رۆش بوو له‌سه‌ر یادی خوای گه‌وره، و ئهو یادی الله ی- ده‌کرد له هه‌موو کات و شوێن و حاله‌تیکیدا

له سووده‌کانی فهرموده‌که:

1. ده‌ستنوێژگرتن مه‌رج نیه بۆ زیکر کردنی خوای گه‌وره
2. به‌رده‌وام بوونی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- له یاد کردنی خوای گه‌وره
3. ئامۆژگاری بۆ زۆر یادکردنی خوای گه‌وره له‌هه‌موو حاله‌تیکیدا و له‌مه‌دا پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- سه‌رمه‌شق و قدوه بیت، جگه له‌هه‌ندیک حاله‌ت و شوێن نه‌بیت

که ریگه پینه در او به یادی خوای گه وره ی نیتدا بکریت و هکو له کاتی سهرئو کردن
و شوینه پیسه کان

(8402)

(331) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «لَيْسَ شَيْءٌ أَكْرَمَ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى مِنَ الدُّعَاءِ». [حسن] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(331) - له ئه بی هورمیره وه - ره زای خوای لئیت - که پیغمبر - صلى الله عليه وسلم
«ده فسر مویت:» هیچ شتیک لای خوای گه وره به ریز نییه و هکو نزا کردن [حه سه نه] - []

شیکردنه وه:

پیغمبر - صلى الله عليه وسلم - روونیده کاته وه که هیچ پرستنیک له لای خوای گه وره
سبحانه و تعالی - باشت نیه له نزا و پاران وه؛ چونکه دانپیدانانه به دهو له مهندي پهر و دگار -
سبحانه و تعالی -، و هه وه ها دانپیدانانه به لاوازی و بی توانایی بهنده که به ردهوام هه ژاره -
و پیویستی به پهر و دگاریتی

له سووده کانی فهرمووده که:

1. فمزل و پله و پایهی نزا کردن و ئه وه ی له خوای گه وره بیاریت وه؛ ئه و زاته ی به مهن
داناه، و دانی به ودا ناوه: که دهو له مهنده - سبحانه و تعالی - چونکه هه ژار داوای
لئناکریت، و بیسه ره چونکه که داوای لئناکریت، و به خشنده یه چونکه ره زیل داوای
لئناکریت، و به دهسه لاته چونکه بی توانا داوای لئناکریت، و نزیکه چونکه دوور
نابیستیت، و جگه له مانه له سیفته جوان و شکو داره کانی خوای گه وره - سبحانه
و تعالی -.

(5509)

(332) - عن عبادة بن الصامت رضي الله عنه و أبي سعيد الخدري رضي الله عنه مرفوعاً: «ما على الأرض مسلم يدعو الله تعالى بدعوة إلا آتاه الله إياها، أو صرف عنه من السوء مثلها، ما لم يدعُ بِإثم، أو قطيعة رحم»، فقال رجل من القوم: إذا نُكِّثَ قال: «اللهُ أَكْثَرُ». وفي رواية أبي سعيد زيادة: «أو يدَّخر له من الأجر مثلها». [صحيح] - [رواه الترمذي، وبالزيادة رواه أحمد]

(332) - له عوبادهی کوری سامت -رهزای خوای لئیبت- وئهبی سهعیدی خودریهوه - رهزای خوای لئیبت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت: «ههس مسولمانیک له سهس زهوی نزا بکات وداوا له خودا بکات؛ نهوا خوای گهوره به گویرهی نزا کهی پیی دهبهخشیت، یان نهوهتا شهر وخرابهیهکی لی دووردهخاتهوه، نهگهر نزا کهی تاوان، وپچراندنی پهیهودی خزمایهتی تیدا نهبیئت» بیاویک ووتی: کهواته نزا زور دهکهین ئهویش فهرمووی: «خودا زیاتر دهبهخشیت»، له گپرانهوه کهی (ئهبی سهعید: «یان نهوهتا خودا به گویرهی نزا کهی پاداشتی بو ههلهگرنیت) (بو قیامهت) [صهحیه]- [تورمودی] [گپراویه تیهوه - نهحمه د گپراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

فهرمووده که هانی ههموو مسولمانیک ده دات بو ئهوهی پهیهو ندییهکی پتهوی هه بیئت له گهل پهر و مر دگاردا، به قسه وکردهوه، ونزا له دلکی راستگووه ده ر دهچیت که پهیهوسته به خوشهویستی خوای گهورهی بهرز وشکودار، ودهرگای ئاسمانهکان بو ئهم نزایه دهکریتهوه، وخوای گهوره وهلامی نزاکان ده داتهوه چونکه تنهها ههس ئهوه که وهلامی کهسانی خاوهن پیویستی ده داتهوه نهگهر داوای لئیکن، وناخوشیهکان لادهبات، ونزا نافهویت، یان نهوهتا وهلام ده دریتهوه وداواکراو دیته دی، یان نهوهتا به هووی ئهو نزایهوه خوای گهوره خراپه وشهریک له سهس ئهو کهسه دوور دهخاتهوه، یان نهوهتا به گویرهی نزا کهی پاداشتی بو ههلهگرنیت وئهوهی لای خودایه خیرتر وزورتره لهوهی که خه لکی داوای دهکهن.

له سووده کانی فهرمووده که:

(5100)

(333) - عن شهر بن حوشب قال: قلت لأُم سلمة رضي الله عنها، يا أم المؤمنين، ما كان أكثر دعاء رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا كان عندك؟ قالت: كان أكثر دعائه: «يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك». [صحيح لغيره] - [رواه الترمذي]

(333) - له شهري كوري حوشه بهوه دهليت: و وتم: به دايكي سهلمه (ئوم سهلمه -) رهزاي خوي لنييت-، ئه دايكي ئيمانداران، ئايا زورتري نزاى پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- چي بوو ئهگه لاي تو بووايه؟ ئهويش ووتى: زورتري نزاى برىتى بوو له: «يا مقلب القلوب ثبت قلبي على دينك»، واته: «ئهى ئهوى زاتهى كه دلّه كان هه دهگيريهوه دلم جيگير بكه له سهر ئاينه كهت [صحيحه لغيره]- [تورمودى گيراويه تيهوه]

شیکردنهوه:

زورتري نزاى پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- ئهوه بوو، كه دهيفه رموو: «يا مقلب القلوب»، واته: «ئهى ئهوى زاتهى كه دلّه كان هه دهگيريهوه»، واتا: جاريك ههلى دهگيريهوه و والهو دلّه دهكهيت كه په رستن ئه نجام بدات ونزيك بيتهوه ليت، وجاريكى تر: وای ئيدهكهيت كه تووشى تاوان و بيئاگايى (غهفلت (بيت، «ثبت قلبي على دينك»، واته: دلم جيگير بكه له سهر ئاينه كهت»، واتا: دلم جيگير بكه له سهر ئاينه كهت كه ئاينى» ئيسلامه، و وای ليمه كه كه لا بدات له سهر ئه ئاينه بههيز و پتهو و ريبازه راسته

له سووده كاني فهرمووده كه:

(3142)

(334) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «اللَّهُمَّ أَصْلَحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي وَأَصْلَحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلَحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(334) - له نهي هورميرهوه -رهزای خوی لنييت- که پيغمبري خدا -صلى الله عليه وسلم- دهيفرموو: «اللَّهُمَّ أَصْلَحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلَحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلَحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ»، واته: «خودايه ناينداريهكي (دينداريهكي) چاکم، پي ببهخشه که کار وکردهوهم له ههله پياريزيت، ودونياشم بو چاک بکه که ژيانمي تيدايه وقيامهتیشم بو چاک بکه چونکه گهرانهوهم بو نهوييه، وژيانم بو بکه به هوکاري زيادبووني ههموو خير وچاکهيهک، ومردنم بو بکه به هوکاري حسانهوه له ههموو شهر «وخراپهيهک [صحيحه]-[موسليم گيراويه تيه وه]

شيکردنهوه:

ئهمه يهکيکه له نزاكاني پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- که داواکردني خيري دونيا و دوا روژي تيدايه، که نزاكهي ئهمهي تيدايه که قهزا دان له سهر مردني هوکار نييت بو حسانهوه ودووركهوتنهوهي له ههموو شهر وخراپهيهكي دونيا، وههروهها له شهر وناخوشيهكاني ناو گور وپاش گوريش، ولهم نزايدا پيغمبر -صلى الله عليه وسلم- داوا دهكات که ژيانى بو جيبهجيکردن و وتني ئهو کردارانه تهرخان بکات که خدا خووشي دهويت وپي رازيه، ودووري بخاتهوه لهو وته وکردارانهي که خدا پي ناخوشه لني نارازيه

له سوودهكاني فهرموودهکه:

(5482)

(335) - عن ابن عمر رضي الله عنهما قال: لم يكن رسول الله صلى الله عليه وسلم يدع هؤلاء الكلمات حين يُنسي وحين يُصبح: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْئُرْ عَوْرَاتِي وَأَمِنْ رَوْعَاتِي، واحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وعن يميني وعن شمالي وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي في الكبرى وابن ماجه وأحمد.

ملحوظة:

لفظ الحديث في مصادر التخریج: اللهم إني أسألك العافية في الدنيا والآخرة، اللهم إني أسألك العفو والعافية في ديني....، واللفظ المذكور من بلوغ المرام]

(335) - له نیین عومهر موه - پر هزای خویان لیبیت - دهلیت: پیغمبر صلی الله علیه وسلم وازی لهم وشانه نهدههینا له کاتی هانتی بهیانی وهانتی نیوارهدا: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللَّهُمَّ اسْئُرْ عَوْرَاتِي وَأَمِنْ رَوْعَاتِي، واحْفَظْنِي مِنْ بَيْنِ يَدَيَّ وَمِنْ خَلْفِي وعن يميني وعن شمالي وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي»، واته خودایه داوای سهلامهت بوون وعافیهت لیدهکهم له ناینهکهم وله دونیام، وله خیزان» ومالهکهم، خودایه ههله وکهموکورتیهکانم بیوشه وترسهکانم برهونیهوه، وله پیشیهوه وپشتهوه وراست وچهپ وسرهوه بمپاریزه، وپهنا به گهورهیی تو دهگرم لهوهی که رو «بچم به ناخی زهویدا [صحیحه]- نینو ماجه گنراویهتیهوه - حاکم گنراویهتیهوه - نهسانی]

[گنراویهتیهوه - نینوداود گنراویهتیهوه - نهحمده گنراویهتیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبری خودا - صلی الله علیه وسلم - له ههموو بهیان وئیواریهکدا پابهندی ئهم نزایه بوو وهرگیز وازی لیندههینا، چونکه گهلک واتای مهزنی له خوگرتوه. خودایه داوای سهلامهت بوون وعافیهت لیدهکهم له ناینهکهم (مبهست له سهلامهت بوون لیژهدا ئهوهیه، دینداریهکهم پاریزراو بیت له تاوان وههله وبیده وخرایهکاری وکوموکورتی،) وله دونیام، وله خیزان (واته خودایه داوات لیدهکهم له دونیادا دور بم له شهر وبهلا وکارهساتهکان وداوای سهلامهت بوونی خیزان ومندالهمکان وبنهمالهکهم دهکهم له خرابی مامهلهیان ونهخوش بوونیان وسهرقالبوونی زیاد له پیویست وئیسرافیان له شتومهکی دنیا،) ومالهکهم وسامانهکهم - (واته خودایه داوات لیدهکهم دور وسهلامهت بم له بدهستهینانی مال وسامان - به کار وپیشهی حرام وگومانای وتیوهگلان له مامهله گومانای وحرامکراوهکان (خودایه ههله وکهموکورتیهکانم بیوشه وترسهکانم برهونیهوه (واته خودایه بیموشه له هر ههله وتاوانیک که ببیته مایهی شهرمزاری وئابرووچوونم، و بمپاریزه وئاسایش وئهمانهتم

پێبەخشە لە ھەر شتێک کە ببێتە ھۆی ترس و بیم بۆم، (ولە پیشەوێ و پشەوێ و پراست و چەپ و سەرەوێ بھێرێزە (واتە لە ھەر شەش ئاراستەکەوێ بھێرێزە بۆ ئەوێ شەڕ و ناخۆشی تووشم نەبێت لە ھیچ شوێنێکەوێ،) و پەنا بە گەورەیی تۆ دەگرم لەوێ کە ڕۆ بچم بە ناخی زەویدا (واتا پەنا بە مەزنی تۆ دەگرم و داوات لێدەکەم بھێرێزیت لەوێ کە ڕۆبچم بە ناخی زەویدا و تیا بچم لەناکاو و لە کاتی بێئاگا بووندا

لە سوودەکانی فەرموودەکە:

(5485)

(336) - عن عائشة رضي الله عنها أن رسول الله صلى الله عليه وسلم علمها هذا الدعاء: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَادَ مِنْهُ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا. [صحيح] - [رواه ابن ماجه وأحمد]

(336) - له عائشه وه - ٢٢٢ زای خوی لیبیت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم فیری نهم نزایه ی کرد : «اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَعْلَمْ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ مَا سَأَلَكَ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا عَادَ مِنْهُ عَبْدُكَ وَنَبِيُّكَ اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ، وَمَا قَرَّبَ إِلَيْهَا مِنْ قَوْلٍ أَوْ عَمَلٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَ كُلَّ قَضَاءٍ قَضَيْتَهُ لِي خَيْرًا»، واته :«خودایه من داوای هه موو خیریکت لیدهکم نزیک ودووری، نهووی دهیزانم ونهووی نایزانم، وپهنا به تو دهگرم له هه موو شهریک، نزیک ودووری، نهووی دهیزانم ونهووی نایزانم، خودایه داوای هه موو خیریکت لیدهکم که بهنده وپه یامبره کهت داوای لیکردوویت، خودایه پهنا به تو دهگرم له هه موو شهریک که بهنده وپه یامبره کهت پهنا ی به تو گرتووه لییان، خودایه داوای چوونه بههشت لیدهکم وهر کردهوه وقسه یهک بیته هووی چوونه بههشت، وداوای بزگار بوون له دوزخ، خودایه داوات لیدهکم هه موو قهزا وبریاریک لهسر منت داوه خیر». [صحیحه]-[نیبو ماجه گنراویه تیه وه - نه حمده گنراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

،- پیغمبر صلی الله علیه وسلم- عائشه ی فیری نهم نزایه کرد - ٢٢٢ زای خوی لیبیت نهم نزایه کووی وشه بهسود وخیرهکانی دنیا و دواړوژی (ناخیرهتی (تیدایه، وپهنا گرتنی تیدایه له هه موو شهریکی دنیا و دواړوژ، وداوکردنی چوونه بههشت ونهجامدانی نهو قسه وکردموانه ی تیدایه که دهنه هووی چوونه بههشت، وپهناگرتنی تیدایه به خدا له چوونه دوزخ و دووربوون له نهجامدانی نهو قسه وکردموانه ی تیدایه که دهنه هووی چوونه دوزخ، وداوکردنی له خودای تیدایه بهووی هه موو قهزا وبریاریک لهسر نهو دراوه خیر بییت، وداوکردنی هه موو خیریکی تیدایه له خدا؛ لهو خیرانه ی که پیغمبر صلی الله علیه

وسلم- داوای کردوه، ، وپهناگرتنی به خودای تیدایه له ههموو شهریک؛ لهو شهرانهی که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- پهنای به خودا گرتوه لنین

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(5487)

(337) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنَّ الْإِيمَانَ لِيَخْلُقَ فِي جَوْفِ أَحَدِكُمْ كَمَا يَخْلُقُ الثَّوْبُ الْخَلْقُ، فَاسْأَلُوا اللَّهَ أَنْ يُجَدِّدَ الْإِيمَانَ فِي قُلُوبِكُمْ». [صحيح] - [رواه الحاكم والطبراني]

(337) - له عبدالله کوری عمرو کوری نعلعاس -رهزای خویان لنینت- که پیغمبر صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«نیمان -باوهر- کون ولاواز دهبیت له دلی ههریهکیکتان ههروهکو چون جلی کون دهبریت ولاواز دهبیت، بویه داوا له خوی گهوره»**«بکهن که نیمان له دلکانتان نوئ بکاتهوه [صحهجه]-»**

شیکردنهوه:

پیغمبر صلی الله علیه وسلم- باسی نهوه دهکات که نیمان کون ولاواز دهبیت له دلی مسولمان وهکو جلی نوئ که لهپاش زور بهکارهینان وماوهیهکی زور کون دهبیت؛ ونههیش بههوی کهمترخهه له پهرستهکان، یان کردنی تاوانهکان ورچوون له شههوهتهکان .بویه پیغمبر صلی الله علیه وسلم- رینموینی کردوه بونهوهی داوا له خوی گهوره بکهین که نیمان لهدلماندا نوئ بکاتهوه، نههیش به جیههچیکردنی فهرزماکان وزور یادی خوی گهوره وداوای لیکوشبون -نیستیغفار کردن- دهبیت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. هاندان بو داواکردن له خوی گهوره بونهوهی جیگیر بیت لهسر ریگای راست ونیمان له دلدا نوئ بکاتهوه

2. نیمان -باوهر- به وشه وکردهوه وبیروباوهره -عهقیدهیه-، به پهرستن وگویرایهلی الله زیاد دهکات، وبه گوناوه وسرپیچی کهم دهکات

(65020)

(338) - عن معاذ بن جبل رضي الله عنه أن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «يَا مُعَاذُ، وَاللَّهِ، إِنِّي لَا أَحِبُّكَ، ثُمَّ أُوصِيكَ يَا مُعَاذُ، لَا تَدْعَنَّ فِي دُبُرِ كُلِّ صَلَاةٍ تَقُولُ: اللَّهُمَّ أَعِنِّي عَلَى ذِكْرِكَ، وَشُكْرِكَ، وَحُسْنِ عِبَادَتِكَ». [صحيح] - [رواه أبو داود والنسائي ومالك وأحمد]

(338) - له معازی کوری جبهلهوه -رمزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- پئی فرموو: «ئهی موعاز، والله، من توم خوش دهویت، پاشان ناموژگاریت دهکهه ئهی موعاز، واز مههینه لهوهی که له دواى ههموو نوژیکی بلئیت (:اللهم أعني على ذكرك، وشكرك، وحسن عبادتك (، واته) :ئهی خودایه؛ یارمه تیم بده له سهر زیکر و یاد کردنت، وسوپاس کردنت، وپهرستنت به شیوهیهکی رییک وجوان [صهیحه]- نه سائی [گیراویه تیه وه - نیینوداود گیراویه تیه وه - نهحمد گیراویه تیه وه - مالیک گیراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

ئهم فرموودهیه تایبیه تمه ندیهکی تری خوشهویستی ئیسلامیانه پرونده کاتهوه، وله بهرهمهکانی بریتیه له ناموژگاری ورینموینی بو کردهوی خیر، پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- به موعازی فرموو (:من توم خوش دهویت(، وسویندی خوارد، فرمووی) :والله من توم خوش دهویت(، وئهمهیش پلهیهکی مهز نه بو موعازی کوری جبهله -رمزای خوی لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- خوشی دهویت، وههرکهسیک یهکیکی تری خوش بویت تهنها خیر وسوودی بوی دهویت، وئهمهی پئی ووت بو ئهوهی موعاز ئاماده بیت وجوان گوینگر بیت بو ئهوهی پئی دهووتریت، چونکه له لایهن کهسیکهوهیه که خوشی دهویت .پاشان پئی فرموو) :واز مههینه لهوهی که له دواى ههموو نوژیکی بلئیت(مهبهستی نویره فرزهکانه، (اللهم أعني على ذكرك، وشكرك، وحسن عبادتك (، واته) :ئهی خودایه؛ یارمه تیم بده له سهر زیکر و یاد کردنت، وسوپاس کردنت، وپهرستنت به شیوهیهکی رییک وجوان(، مهبهستی خویندنیتهی پاش تهواو بوو له خویندنی (تهشه هود - تهحیات) وپیش سهلامدانهوهیه، بهم شیوهیه له ههندیکی ریوایهت هاتوه، وئهگر زیکر کردن بیت ئهوا له پاش سهلامدانهوهیه، وبه لگهش بو ئهم بنچینهیه ئهوهیه که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له فرموودهکی ئیبن مسعوددا سهگره بارهت به تهشه هود کاتیک باسی ئهمهی کرد، فرمووی) :پاش ئهوه چی نزاریهکی بیهویت یان حمزی پیکات ئهوا با بیخوینیت(بهلام سهبارهت به زیکر کردن خوی گهوره دهفرمویت { :فَإِذَا قُضِيَتْ الصَّلَاةُ فَادْكُرُوا اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ[النساء :103]، واته) :وئهگر هاتوو له نوژ کردن تهواو بوون؛ ئهوا ئیوه زیکی خوی گهوره بکهن له ههموو حاله تیکتاندان که به پیوه بوون یان

دانیشتبویون یاخود ږاکشا بوون له سمر لایه کانتان {، کاتیک دهفرمویت) :اللهم أعني على ذكرك(، واته) :ئهی خودایه، یارمیتیم بده له سمر زیکر کردنت(، واتا :مههست هموو وتهیه که که له خوی گهوره نزیکی بکاتهوه وهه و تهیه که له خوی گهوره نزیکی بکاتهوه ئهوا له یاد وسوپاسکردنی خودایه، (وشکرک(، واته) :سوپاس کردنت(، واته :سوپاسی تو دهکم له سمر هموو نیعمهتهکان ودووربوونی هموو نیقیمت و ناخوشیهکان، نیعمهتهکانی خودا له بژاردن نایمن وئو ناخوشیانیشی له سمر بندهی لابر دووه به ههمن شیوه بویه له سمر ئههه دهبیئت سوپاسی خودا بکریت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

(3518)

(339) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الْعَبْدُ مِنْ رَبِّهِ وَهُوَ سَاجِدٌ، فَأَكْثِرُوا الدُّعَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(339) - له ئهبی هورمهروه -رهزای خوی لیبیئت- که پیغمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت :«نزیکترین حالهتی بنده له پهروه دگارییهوه له کاتی سوجه بردندایه؛ بویه زور نزا وپارانهوهی تیدا بکهمن [صهحیه]-[موسلم گنراویه تیهوه]

شیکردنهوه:

پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- پروونیدهکاتهوه که نزیکترین حالهتی بنده له پهروه دگارییهوه له کاتی سوجه بردندایه، چونکه نوږخوین لهسوجهدا بهرترین وړیزدارترین ئهندامی لاشهی لهسمر زهوی دادمنیت وکو گوږایهلی وملهچی وزهلیلی -دهربرین بۆ خوی گهوره -عز وجل و پیغمبهر -صلی الله علیه وسلم- فرمانیکردووه به زور نزاکردن لهکاتی سوژدهبردن، بویه سوژدهبردن ملکهچبوون وزهلیلی بندهی تیدا کوډهبیتهوه بۆ الله -سبحانه وتعالی- به قسه وکردهوه

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. -په ستنهکان دهنه هوی نزیکبوونهوهی بنده له خوی گهوره -سبحانه وتعالی

2. سونهته مروّف له سوجهدها زور نزا بکات، چونکه شونینیکه نزاکان تئیدا وه لام دهدریتیهوه.

(5382)

(340) - عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: كَانَ أَكْثَرُ دُعَاءِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «اللَّهُمَّ رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(340) - له ئهنهسهوه -رهزای خوای لئینیت- دهلئیت: زورترین نزای پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- بریتی بوو له: «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» واته: «خودایه چاکهمان پی ببهخشه له دنیا وله قیامهتدا، وبمانپاریزه له سزای». [دوزهخ] [صهحیه]-[بوخاری و موسلیم هاوان لهسهری]

شیکردنهوه:

پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم- زور جار نزای گشتگیری دهکرد، لهوانهش: «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ» واته: «خودایه چاکهمان پی ببهخشه له دنیا وله قیامهتدا، وبمانپاریزه له سزای دوزهخ». «ئهم نزایه ههموو چاکهیهکی دنیا لهخو دهگریت له رزقی پاک و فراوان وحهلال، وهاوسریکی چاک، وئو مندا لانهی چاوهکان پښان ئوقره دهگریت، وئارامی وهیمنی، وزانستی بهسوود، وکردهوی چاک، وهاوشپوهی ئهمانه له شته داواکراوه خوشهویستهکان له لای مروّف که ریگهپندراون، وچاکهی قیامت بریتیه له سهلامت بوون له سزای گور وروژی لئیرسینهوه ودوزهخ، وبردنهوهی نیعمهتی بهردهوام له بههشت، ونزیکي له پهروردگاری میهرمان

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. سونهته نزا گشتگیرهکان بووتریت ؛ وهکو شونیکهوتتیک بو پیغمهبر -صلی الله علیه وسلم-.
2. کاملترینله دواعا ئهویه مروّف له نزاکردندا داوای خیری دنیا وقیامهتی بکات

(5502)

(341) - عَنْ أَبِي الدَّرْدَاءِ رضي الله عنه قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَلَا أُنبِئُكُمْ بِخَيْرِ أَعْمَالِكُمْ، وَأَزْكَاهَا عِنْدَ مَلِيكِكُمْ، وَأَرْفَعُهَا فِي دَرَجَاتِكُمْ وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ إِنْفَاقِ الذَّهَبِ وَالْوَرِقِ، وَخَيْرٌ لَّكُمْ مِنْ أَنْ تَلْقَوْا عَدُوَّكُمْ فَتَضْرِبُوا أَعْنَاقَهُمْ وَيَضْرِبُوا أَعْنَاقَكُمْ؟» قَالُوا: بَلَى. قَالَ: «ذِكْرُ اللَّهِ تَعَالَى». [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(341) - له نُه‌بی دهر دانه‌وه - ږم‌زای خ‌وای لنبیت- که پیغهم‌بهر -صلی الله علیه وسلم ده‌فر مویت :«نایا خیرترین وباشترین کرده‌وتان پی بلیم، که پاکترین وبه به‌ر که‌تترینیانه لای په‌رو دگارتان، هوکاری به‌رزبوونه‌وه‌ی پله‌کانتانه، وخیرتره بو نپوه له به‌خشی‌نی نالتون وزیو، وخیرتره بوتان له‌وه‌ی که بگه‌نه دوژمنه‌کانتان و له گه‌ردنیان بده‌ن ونه‌وان له گه‌ردنی نپوه بده‌ن؟»، ووتیان :به‌لئ، پیمان بلئ، -صلی الله علیه وسلم- فرمووی :«زیکر ویادی خ‌وای گه‌وره» [ص‌حیحه]-[]

شیکردنه‌وه:

- پیغهم‌بهر -صلی الله علیه وسلم- پرسپاری له هاوه‌لانی کرد
نایا ده‌تانه‌ویت پیتان بلیم وبزانن کامیه چاکترین وږیزدارترین وپیروزترین وپاکترین ، کرده‌وتان له لای الله (المالک:نه‌لمالیک:خاوه‌نداری ههموو شتیک (-عز وجل-؟
وزیاتر له ههموو کرده‌وه‌کانی تر پله‌تان به‌رز ده‌کاته‌وه له به‌ه‌شتدا؟
وباشتره بوتان له‌وه‌ی خیر بگمن به نالتون وزیو؟
،وخیرتره بوتان له‌وه‌ی بگمن به کافره‌کان له‌کاتی جه‌نگدا، نپوه له گه‌ردنیان بده‌ن ونه‌وانیش له گه‌ردنی نپوه بده‌ن؟
هاوه‌لان ووتیان :به‌لئ، ده‌مانه‌ویت پیمان بلئ
پیغهم‌بهر -صلی الله علیه وسلم- فرمووی :یاد کردنی خ‌وای گه‌وره له ههموو کات وحواله‌تیکدا

له سووده‌کانی فرمووده‌که:

1. به‌رده‌وام بوون له‌سمر یادی خ‌وای گه‌وره به‌رووک‌هش وله ناخه‌وه له گه‌وره‌ترین هوکاره‌کانی نزیک‌بوونه‌ویه له په‌رو دگار ، وله به‌سوودترینیانه له لای خ‌وای گه‌وره -سبحانه وتعالی-

2. ههموو کرده‌وه‌کان له شهریه‌تدا دانراون بو یادکردنی خ‌وای گه‌وره، خ‌وای گه‌وره (ده‌فر مویت : (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي) واته : (وونوژمه‌کانت نه‌نجام بده بو یادکردنی من

(342) - عن معاذ بن جبل رضي الله عنه قال: قلت: يا رسول الله أخبرني بعمل يُدخلني الجنة ويُبعدني عن النار، قال: لقد سألت عن عظيم وإنه ليسير على من يسره الله تعالى عليه: تعبُدُ الله لا تشركُ به شيئاً، وتُقيمُ الصلاة، وتُؤتي الزكاة، وتَصومُ رمضانَ، وتَحُجُّ البيتَ. ثم قال: ألا أدلك على أبواب الخير؟ الصومُ جنة، والصدقة تطفئ الخطيئة كما يطفئ الماء النارَ، وصلاة الرجل في جوف الليل ثم تلا: {تتجافى جنوبهم عن المضاجع}... حتى إذا بلغ {يعملون} ثم قال ألا أخبرك برأس الأمر وعموده وذروة سنامه؟ قلت: بلى يا رسول الله. قال رأس الأمر الإسلام، وعموده الصلاة، وذروة سنامه الجهاد. ثم قال: ألا أخبرك بملاك ذلك كله؟ قلت: بلى يا رسول الله. فأخذ بلسانه وقال كُفَّ عليك هذا. قلت: يا نبي الله، وإنا لمؤاخذون بما نتكلم به؟ فقال: ثكلتك أمك، وهل يكبُّ الناس في النارِ على وجوههم (أو قال على منَاخِرِهِمْ) إلا حصائدُ ألسنتِهِمْ؟. [صحيح] - [رواه الترمذي وابن ماجه وأحمد]

(342) - له موعازی کوری جه به له وه - ږه زای خوی لښت - دلالت: ووتم: نهی پیغمبري
خودا، کرده ویه کم پی بلای که بیتنه هو ی چونه به هشت و ږزگار بوونم له دوزه
پیغمبر صلی الله علیه وسلم- فرموی: «دهرباره ی شتیکی مه زن پرسپارت کرد
وناسانه له سهر نهو که سه ی که خوی گه وه بوی ناسان کردوه، خوی گه وه
دهرستیت و هیچ هاوبه شتیکی بو ږریار نادهیت، ونویژده کان نه انجام ددهیت، وزه کات
ددهیت، وږه مه زان به ږوژوو ددهیت، وچه جی مالی خودا ده کهیت»، پاشان فرموی
نایا دهرگا کانی نه انجامدانی خیرت پی نیشان بدهم؟ ږوژوو گرتن پاریزره (قه لغانه)، وخیر»
کردن تاوانه کان ده کوژنینه وه هرو هکو چون ناو ناگر ده کوژنینه وه، وشو نو یژکردن له
تاریکایی شهودا، پاشان نه م نایه ته ی خویندنه وه: {تَتَجَافَى جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ يَدْعُونَ
رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ} (16) {فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُمْ مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ
جَزَاءٌ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ} (17) {سورة السجدة} واته: ته نیشتیان دوور ده که وینه وه له
جینگای خهوتنیان واته: له خه وه لدهستن بو شو نو یژ کردن (هاوار و نزا له
پهروهر دگاریان ده کهن به ترس و هیواوه و لهو ږوژی و سامانه ی پیمان داوون ده به خشن
نه مچا هیچ کهس نازانیت چی شاراوه ته وه بو یان له) به هشت دا که هو ی (16)
گه شبوونی چاوه کائن نه م پاداشته (ده درینه وه) به هو ی نهو کرده وانه ی که
کرده و یانه (17)؛ پاشان فرموی: «نایا هه والت پیبدهم به ناوهر وک وگوه هری نه م
ناینه وپایه کانی ولوتکه که ی؟»، ووتم: به لای، نهی پیغمبري خودا (واته: به لای، پیم بلای)
فرموی: «ناوهر وک وگوه هری نه م ناینه نیسلامه، وپایه کانی نو یژ کردنه، ولوتکه که ی
جیهاده». پاشان فرموی: «نایا هه والت پیبدهم به جله وگیری هه موو نه وانه؟»، ووتم
بلای، نهی پیغمبري خودا. زمانی گرت و فرموی: «نه مهت بگره وه»، ووتم: نهی
«پیغمبري خودا، نایا لښرسینه ومان لیده کړیت وسزا ددریښ له سهر نهو ی که ده لښښ؟
فرموی: «دایکت توی له بار ببردایه، نایا خه لکی راده کیشرین له سهر ږومه تیان یان
له سهر لوتیان و فری ددرینه وه ناو دوزه خه وه مه گهر به هو ی دروینه ی تاوانه کانی
زمانیانه وه نه بیت؟) واته: به هو ی تاوانه کانی زمانیانه وه بهو شیویه فری ددرینه
«(دوزه خه وه [صحه] - ښنو مچه گڼراویه تیه وه - تورموزی گڼراویه تیه وه - نه حمده]

[گڼراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

نه م فرموده یه ناموژگاری نه ومان ده کات که نهو کرده ویه ی هوکاری ږزگار بوونه
له دوزه وچونه به هه شته بریتیه له پرستنی خوی گه وه به بی هیچ هاوبه ش
وشهریک، له گهل به جیهینانی فرمانه کانی خوی گه وه له سهر بهنده کان له نو یژ وزه کات
و ږوژوو وچه ج کردن، کوی گشتی چاکه له خیر کردن و ږوژوو گرتنی سونه ته (خوبه خشه)

وشه نووێژ کردنه، و ناوهرۆک و گهوهری ئهم ئابنه ئیسلامه، و پایهکانی نوێژه، و لوتکهکهی جیهاد بۆ بهرزکردنهوهی وشه‌ی خوای گهوره (سه‌رخستنی ئیسلام)، و جل‌ه‌وگیری هه‌موو ئهمانه‌ له‌وه‌یه‌ که مرۆف زمانی بگریته‌وه له‌ قسه‌کردن به‌ شتیک که کرده‌وه‌کانی پوچ‌ل ده‌کاته‌وه. بۆیه‌ ده‌بێت هه‌موو مسوڵماننیک ئاگادار بێت ئه‌گه‌ر کرده‌وه‌یه‌کی چاکی ئه‌نجامدا ئه‌وا نابێت زمانی به‌ره‌ لا بکات چونکه‌ له‌وه‌یه‌ کرده‌وه‌کانی پوچ‌ل بپیتته‌وه ویه‌کیک بێت له‌وانه‌ی که ده‌چنه‌ دۆزه‌خه‌وه.

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

(4303)

(343) - عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ إِذَا أَوَى إِلَى فِرَاشِهِ كُلِّ لَيْلَةٍ جَمَعَ كَفْيَيْهِ، ثُمَّ نَفَثَ فِيهِمَا فَقَرَأَ فِيهِمَا: {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}، {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ}، {قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ}، ثُمَّ يَمَسُّحُ بِهِمَا مَا اسْتَطَاعَ مِنْ جَسَدِهِ، يَبْدَأُ بِهِمَا عَلَى رَأْسِهِ وَوَجْهِهِ وَمَا أَقْبَلَ مِنْ جَسَدِهِ، يَفْعَلُ ذَلِكَ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ. [صحيح] - [رواه البخاري]

(343) - له عایشه‌وه -هرزای خوای لیبیت- ده‌لێت: «پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم^{^^} ئه‌گه‌ر بچووایه‌ته سه‌ر جیگاکه‌ی فووی[^] ده‌کرده نیو ده‌سته‌کانی، و موعه‌ویزاتی ده‌خویند، و پاشان ده‌سته‌کانی مه‌سح ده‌کرد به‌سه‌ر لاشه‌یدا». وله گێران‌ه‌وه‌یه‌کدا، پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- ئه‌گه‌ر هه‌ر شه‌ویک بچووایه‌ته سه‌ر جیگاکه‌ی، هه‌ردوو ده‌سته‌کانی پیکه‌وه ده‌لکاند و فووی ده‌کرده نیویان، و پاشان ئه‌م سوره‌تانه‌ی «-ده‌خویند»: قل هو الله أحد -سوره‌تی الإخلاص-، و قل أعوذ برب الفلق -سوره‌تی الفلق- و قل أعوذ برب الناس -سوره‌تی الناس- «پاشان به‌ هه‌ردوو ده‌ستی لاشه‌ی مه‌سح ده‌کرد به‌ هه‌رشوینیک بپتوانایه‌ ده‌ستی پێگات، سه‌ر تا له‌ سه‌ری و ده‌موچاوی، و پێشه‌وه‌ی لاشه‌ی ده‌ستپێده‌کرد، ئه‌مه‌ی سی جار ئه‌نجامده‌دا[^]». «مه‌به‌ست لێره‌دا فووکردنه به‌ ده‌رکردنی سه‌ری زمان که هه‌ندیک ته‌ری ئاوی ناو ده‌می له‌گه‌ل ده‌رده‌چێت، و هه‌و تفکردن نیه، له (-زمانی عه‌ره‌بی پێی ده‌ووتریت -نَفَث: نه‌فت [صه‌حیحه]- [بوخاری گێراویه‌تیه‌وه]

شیکردنه‌وه:

سوننه‌تی پێغه‌مبه‌ر -صلی الله علیه وسلم- وابوو کاتیک بچووایه‌ته سه‌ر جیگاکه‌ی بۆ خه‌وتن هه‌ردوو ده‌ستی کو‌ده‌کرده‌وه و به‌رزایانی ده‌کرده‌وه -هه‌روه‌کو چۆن یه‌کیک نزا

دهكات- ونهفتی^۸ پیا دهکرد وسورهتهکانی (الإخلاص والفلق والناس) دهخویند، پاشان بههر دوو دهستهکهی لاشهی مهسح دهکرد هیندهی بتوانیت، سهرتا به سهر وروو وبهشی -پیشهوی لاشهی دهستیپیدهکرد، ئهمهی سی جار دووباره دهکردهوه)^۸. مهیهست له نفت لیرهدا فووکردنه به دهکردنی سهری زمان که ههندیک تهپری ئاوی ناو دهمی لهگهل (-دهردهجیت، وهکو تفکردن نیه، له زمانی عهرهبی پیی دهوتریت -نفت: نهفت

له سوودهکانی فهرموودهکه:

1. خویندنی سورتهی -الإخلاص- و -الفلق- و -الناس- لهپیش خهوتن؛ سوننهته وههروهها لهکاتی خویندنیا -نهفت: فوو- بکات بهنیو دهستیدا، وهیندهی دهتوانیت لاشهی مهسح بکات بهدهستهکانی.

(65060)

(344) - عَنْ شَدَّادِ بْنِ أَوْسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «سَيِّدُ الْإِسْتِغْفَارِ أَنْ تَقُولَ: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ» قَالَ: «وَمَنْ قَالَهَا مِنَ النَّهَارِ مُوقِنًا بِهَا، فَمَاتَ مِنْ يَوْمِهِ قَبْلَ أَنْ يُمْسِيَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ، وَمَنْ قَالَهَا مِنَ اللَّيْلِ وَهُوَ مُوقِنٌ بِهَا، فَمَاتَ قَبْلَ أَنْ يُصْبِحَ، فَهُوَ مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ». [صحيح] - [رواه

البخاري]

(344) - له شهدادی کوری نموسهوه -رهمزای خوای لیبیت- که پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفسمویت: «چاکترین (گهورهترین (شیوازی نیستیغفار کردن) سید الإستغفار) نهوهیه که بلیت: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ»^ (، فرموی: «نهوهی له بهیانیدا بلیت بهدنیاییهوه، ولهو رورهدها بمریت پیش نیواره، نهوا له نههلی بههشته، ونهوهی له نیوارهدها بلیت بهدنیاییهوه، وبمریت پیش نهوهی بهیانی بهسهردها بیت، نهوا له نههلی بههشته»^). واته: خودایه، تو پهروردگاری منی وهیچ پهرستراویک شایستهی پهرستن نییه بههق وراستی جگه له تو، تو منت خولقاندووه ومن بهندهی تو، همتا بتوانم پهیمان وبهآینی تو ناشکینم؛ نهگر نهمتوانی پهیمانهکه ببهمه سهر نهوه له دهسوسانیمه، پهنا بو تو دمگرم له شهری کردهومکانی خو، به سوپاسگوزارییهوه دان دهنیم به ههموو نیعمت وبهخشینیک له لایهن تووه بو من، ودان دهنیم به تاوان وهلهکانم؛ له تاوان وهلهکانم خوش (به چونکه تنها تو له تاوان وهلهکان خوش دهبیت [صهحیه]-[بوخاری گنراویهتیهوه]

شیگردنهوه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهوهمان بو دهکات که داوای لیخوشبون له خوای گهوره (نیستیغفار کردن (شیوازی ووتنی جیاوای هیه، بهلام باشتترین وچاکترین نییان نهوهیه بهنده بلیت: اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ، وَأَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ، أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ، أَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ، وَأَبُوءُ لَكَ بِذُنُوبِي فَاعْفُرْ لِي، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ (واته): خودایه، تو پهروردگاری منی وهیچ پهرستراویک، شایستهی پهرستن نییه بههق وراستی جگه له تو، تو منت خولقاندووه ومن بهندهی تو، همتا بتوانم پهیمان وبهآینی تو ناشکینم؛ نهگر نهمتوانی پهیمانهکه ببهمه سهر نهوه له دهسوسانیمه، پهنا بو تو دمگرم له شهری کردهومکانی خو، به سوپاسگوزارییهوه دان دهنیم

به ههموو نيعمهت وبهخشينتيك له لايمن توه بو من، ودان دهنيم به تاوان وهلهكانم؛ له تاوان وهلهكانم خوش به چونكه تنها تو له تاوان وهلهكان خوش دهبيت .(سهرمتا بهنده دان به تهوحيد -يهك خوا پرستي- دهنيت، وبهوهي الله خولقنهرتي وبه تنها نهو پرستراوتي كه تاكه وبى هاوتا وبى هاوبهشه، وبنده لهسر نهو پيمانهيه كه به الله ي داوه -سبحانه وتعالى- له ئيمان هينان پي وگوپرايلىكر دني ؛ هيندهي دهتوانيت، چونكه بهنده ههرچنده پرستش نهجامبدات ؛ ناتوانيت ههموو فرمانهكاني الله جيهجي بكات وناتوانيت ومكو پيوست سويسگوزار بيت بهرامبر نيعمهتهكاني بهرومردگاري، تنها داواي پناگرتن و بههاناوه هاتن ويارمهي له الله دهكات، وتنها پناگرتن به نهو سوودي هميه ؛ له شهر وخرابهي نهو كردموانهي بهنده نهجامداوه دان به نيعمهتهكاني دهنيت به ناچاري ودان لهسر نهفسي خوي دهنيت به تاوان وسرپنچيكر دني، پاش نهو تهوسوله بو نزيكبوونه له الله ؛ نزا دهكات بهوهي گوناوهكاني بپوشيت وبپياريزيت له سهرهنامهكاني به ليخوشبون وفزل ورحمهي، چونكه نهوهي كه له گوناوهكان خوشدهبيت تنها الله يه -عز وجل- پاشان پيغهمبر -صلى الله عليه وسلم- باسي نهوه دهكات كه نهو زيكره له ويردهكاني بهياني ونيوارانه، نهوهي بيليت به دنياييهوه وناگاي له ماناكي بيت وباوهري پي ههبيت لهسرمتاي روردا، لهنيوان خور دهرچون ههتاومكو خور لهناوهراسي ناسمان لادهدات نهو كاتي رورده، ونهو كهسه بمريت؛ دهچينه بههستهوه، ونهوهي بيليت، له كاتي خورئاوبون ههتاومكو دهركهوتني بهيان، وبمريت پيش نهوهي بهياني بهسردا بيت؛ دهچينه بههستهوه.

له سوودهكاني فهرموودهكه:

1. شيوازمكاني داواي ليخوشبون (نيستيغفار كردن (جياوازن ؛ وهنديكيان باشتن له نهواني تر.
2. پيوسته بهنده سوور بيت لهسر نهوهي نهو نزايه بكات ؛ چونكه چاكترين شيوازي نيستيغفار كردنه.

(345) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: كان رسول الله صلى الله عليه وسلم إذا أصبح يقول: **«اللَّهُمَّ بك أصبحنا، وبك أمسينا، وبك نحيا، وبك نموت، وإليك النُّشُورُ»** وإذا أمسى قال: **«اللَّهُمَّ بك أمسينا، وبك نحيا، وبك نموت، وإليك المصير.»** [حسن] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه]

(345) - له ئهبي هورهيره وه - رهزاي خواي لئيبت - دلائت :بيغهمبر - صلى الله عليه وسلم له كاتي هاتنى بهيانيدا دهيفرمو : **«اللهم بك أصبحنا، وبك أمسينا، وبك نحيا، وبك نموت، وإليك النُّشُورُ»***، وله كاتي هاتنى ئيواردا دهيفرمو: **اللهم بك أمسينا، وبك نحيا، وبك نموت، وإليك المصير)***. ******(واته :خودايه به ئيزن ومولمتى تو بهيانيمان بهسردا هات به ئيزن ومولمتى تو ئيوارهمان بهسردا هات، وبه ئيزن ومولمتى تو دهژين، وبه ئيزن ومولمتى تو دهمرين، وگهرانهومان همر بو لاي تويه) ******. (واته :به ئيزن ومولمتى تو دهژين، وبه ئيزن ومولمتى تو دهمرين، وگهرانهومان همر بو لاي تويه **[حهسهنه]** - ئيينو ماجه گيراويه تيه وه - تورمودى گيراويه تيه وه **[ئيينوداود گيراويه تيه وه]** -

شېكر دئه وه:

بهنده پشت وپهنا دهگريت به خواي گهوره وبه هيز وتواناي ئهو زاته له سهرهتا وكوتايى رۆژدا، ودان بهوه دهئيت كه خواي گهوره به توانا ودهسهلاتى خوى ئيمهى هينايه بوون وبعياني وئيوارهى هينايه بوون، ومردن وژياني هينايه بوون، وههمومان بو لاي ئهو دهگهرئينهوه له پاش زيندوووبونهوه

له سوودهكانى فهرموودهكه:

(5490)

(346) - عن عثمان بن عفان رضي الله عنه مرفوعاً: «ما من عبد يقول في صباح كل يوم ومساء كل ليلة: بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم، ثلاث مرات، إلا لم يضره شيء». [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي وابن ماجه والنسائي في الكبرى وأحمد]

(346) - له عوسمانى كورى عهفانهوه - رمزای خواى لئینیت- که پښغهمبر -صلی الله علیه وسلم- دهفر مویت :«همر بهندهیهک له ههموو بهیانیهک وههموو نیوارهیهکدا بلئیت) بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم * (، سى جار؛ نهوا هيچ شتيک زيانى پښاگهیهنیت»*) .واته :بهناوى خدا [پهنا دهگرم به ناوى پيروزی خدا که)الله((یه که به پناگرتن بهم ناوه پيروزه هيچ شتيک ناتوانيت زيان بگهیهنيت نه له ناسمان ونه له زمويدا، خدا بیسره)السميع(ه و زانايه)العليم(ه [صحيحه] - نيينو ماجه گيراويهتیهوه - تورمودی گيراويهتیهوه - نهسائی گيراويهتیهوه - ئيينوداود[گيراويهتیهوه - نهحمد گيراويهتیهوه

شيكر دنهوه:

همر بهندهیهک ههموو بهیانیهک)پاش نویرى بهیانی یان پاش خور دهرچوون (وههموو نیوارهیهک)پاش نویرى عهسر یان پاش خورئاوا بوون(، له گيرانهوهکهى)أحمد(دا: قال ،في أول يومه أو في أول ليلته(، واته) :له کاتى سهرمتای پروژ یان کاتى سهرمتای شهودا بلئیت) :بسم الله، واته :به ناوى خدا (واتا :ناوى خدا دههينم بو به مهرندانانى وداوى کردنى پيروزی وبهرمهکت بههوى ئەم ناوهى خوداوه). الذي لا يضر مع اسمه، واته :که به پناگرتن بهم ناوه پيروزه هيچ شتيک ناتوانيت زيان بگهیهنيت) :واتا به زيکر کردن وخویندننى ئەم ناوه به بیروباومړیکى چاک ودروست ونیهتیکى دلسوزمهوه). شيء (واتا :هيچ شتيک یان بوونهوهړیک). في الأرض ولا في السماء :واته نه له زموى ونه له ناسمان مهبهست له زمويدا شهر وزيانى بوونهومر وکارمساتهکان، له ناسمان مهبهست به لا وسزا دابهزپوهکانه).وهو السميع العليم (واته :خدا)السميع(ه بیسره؛ قسهکانمان دهبيستيت ،وتهناتعت قسهکانى نيو دل ونهفسيشمان دهبيستيت که هيچ مروفئیک نايبيستيت وپيى نازانيت وزانايه)العليم(ه؛ زانايه وشارهزايه سهبارت به حال وکردهوهکانمان وئوهوى به نیازين ئەنجامى بدهين .ئهم فمرمودهيه بهلگهيه بو ئهوهى که ئەم وشانه هوکارن بو دوورخستهوهى همر شهر وزيانتيک لهسهر ئهو کهسهى دهيلئت .ئهم فمرمودهيه گيراوتهوه له عوسمانى ،کورى عهفانهوه له لايهن)ئابان(موه که له متمانهمپيکر اوهکانى تابعينه وکورى عوسمانيشه ئابان تووشى)شهلل (بوو، ئهو پياوهى فمرمودهکهى له ئابانهوه گيرايموه به

سهر سوړمانهوه سهيرى دهكرد، ئابان پټى ووت :بوچى وا سهيرم دهكهيت؟ والله دروم نهكردده بهناوى عوسمانهوه (به ناوى باوكيهوه (وعوسمانيش دروى نهكردده بهناوى پيغهمبهرهوه - صلى الله عليه وسلم-، بهلام نهو روژهى تووشى (شهلهل (بووم؛ تووره بووم وله بيرم چوو نهو زيكره بخوينم .چهند سووديك لهم باسه : 1 /تورهى وهكو دهرده ونهخوشى وايه؛ مروف بيبهشدهكات له نهفل وژيرى وليكدانهوه بو رووداوهكان . 2 /نهگمر خواى گهوره بيهويت قهدهرى جيبهجي بكات، نهوا بهنده دوردهخاتهوه وبيبهشى دهكات له همر هوكارىك كه نهگمر بيكات يان بيليت؛ قهدهرهكه جيبهجي نابيت . 3 /نزا كردن هوكاره بو رهندانهوه /وجيبهجي نهوونى قنزا وبريار (القضاء (لهسهر قهدهرى (چارهونوسى (مروف . 4 بههيزى باوهر ويهقنى پيشينى يهكهمنى نهو نومته به خواى گهوره، وبه راستدانان وباوهر يان بهوى كه پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- باسيكردوه.

له سوودهكانى فهرموودهكه:

(6093)

(347) - عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ حُبَيْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ: خَرَجْنَا فِي لَيْلَةٍ مَطِيرَةٍ وَظُلْمَةٍ شَدِيدَةٍ، تَطْلُبُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ؛ يُصَلِّي لَنَا، قَالَ: فَأَذْرَكْتُهُ، فَقَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، ثُمَّ قَالَ: «قُلْ»، فَلَمْ أَقُلْ شَيْئًا، قَالَ: «قُلْ»، فَقُلْتُ: مَا أَقُولُ؟ قَالَ: «{قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} وَالْمُعَوَّذَتَيْنِ حِينَ تُنْسِي وَتُصْبِحُ ثَلَاثَ مَرَّاتٍ، تَكْفِيكَ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ» . [صحيح] - [رواه أبو داود والترمذي والنسائي]

(347) - له عبداللهى كورى خوبهيهوه -هرزاي خواى ليبيت- دهليت: له شهويكى باراناوى وزور تاريكدا دمرچووين، بو لاي پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم- ؛ بوئهوى پيشنويزيمان :بو بكات، كاتيك گهيشينه لاي، فهرمووى :«بلى»(قُلْ)، من هيچم نهووت، پاشان فهرمووى :«بلى»(قُلْ)، من هيچم نهووت، فهرمووى :«بلى»(قُلْ)، ووتم :چى بليت؟ فهرمووى :«{قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} (سورهتى الاخلاص (وموعهويهكان (سوردهتهكانى الفلق والناس (سى جار بخوينه؛ كاتيك نيواره وبهيانيت بهسهردا ديت، بهسن بووت وهوكارن بو پاراستنت له .«ههمووشتيك [صحيحه]-[]

شيكردنهوه:

عبداللهى كورى خوبهيب -هرزاي خواى ليبيت- باسى نهومان بو دهكات كه شهويكى -زور باراناوى وتاريك ؛ دمرچوون بو گهران به دواى پيغهمبهر -صلى الله عليه وسلم-

بۆئەوێ پێشنوێژیان بۆ بکات، گەشتن پێی، پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بە عبداللہ ی -فەر موو- «: بَلَّی» (قُلْ «(واتا بخوینە، بە لَام ئەو هیچی نەخویند، پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- قسەکە ی دووبارە کردووە، عبداللہ ووتی: چی بخوینم ئەو پێغەمبەر ی خودا؟ پێغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- فەر موو- «: سورەتی -الإخلاص- {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ}.. و موعەوێزەکان (سورەتەکانی الفلق والناس) (هەریەکێکیان سێ جار لە بەیانی و ئیوارەدا بخوینە؛ هۆکارن بۆ پاراستن لە هەموو شەر و زیانیەک

لە سوودەکانی فەر موودەکە:

1. سونەتە -موسڵەحە- سورەتەکانی (الإخلاص والفلق والناس) (بخویند رێت لە بەیانی و ئیوارەدا، و هۆکارن بۆ پاراستن بەندە لە هەموو شەر و زیانیەک
2. فەزڵ و پاداشتی خویندنی سورەتی (الإخلاص)، و موعەوێزەکان؛ سورەتەکانی (الفلق والناس).

(6082)

(348) - عن عائشة رضي الله عنها ، قالت: افْتَقَدْتُ النبي صلى الله عليه وسلم ذات ليلة، فَتَحَسَّسْتُ، فإذا هو راکع -أو ساجد- يقول: «سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ» وفي رواية: فَوَقَعَتْ يَدَيَّ عَلَى بَطْنِ قَدَمَيْهِ، وهو في المسجد وهما مَنْصُوبَتَانِ، وهو يقول: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(348) - له عائشه مه -رهزای خوای لیبیت- دهلّیت: شهویکیان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- دیار نهیو، به دوایدا گهرام، ئهو له رکوعدا بوو -یان له سوجهدا بوو- دهیفرموو: سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، واته: «نهی پهروهردگار بی کهموکوری و بی گهردی» ههر بۆ تویه، وسوپاس وحمد ههر بۆ تویه، هیچ پهراویک ههق وراست نییه جگه له تو، و له ریوایهتیکدا: عائشه دهلّیت: دهستم دا له بنی پیهکانی له کاتی سوجه بردنیدا ودهیفرموو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ»، واته: «نهی خودایه؛ من پهنا به رازی بوونی تو دهگرم له توره بوونت، و پهنا به لیخوشبوونی تو دهگرم له سزات، پهنا دهگرم به تو له خوت، و ههرگیز ناتوانم و هسف و ستایشت بکهه بهو شیوهیهی که تو و هسف». «وستایشی خوت کردوه [صهحیه]-[موسلم گزراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

لهم فهرمووده یه دا عائشه -رهزای خوای لیبیت- باسی ئهو دهکات که شهویکیان پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له سهه جیگا کهی نهما بوو، وچوو بۆ ئهوهی به دوایدا بگهریت واکومانی برد که چوه بۆ لای خیزانهکانی تری، پاشان دۆزیهوه که له رکوع یان سوجهدا بوو ودهیفرموو: سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، واته: پاک و بیگهری بۆ تو نهی پهروهردگار، و ههموو حمد و سوپاسیک بۆ تو، هیچ پهراویک ههق وراست نهیه جگه له تو، و اتا تو دوریت له ههموو کهموکوری و عیبیک، و سوپاس و حمدت دهکهه له سهه ههموو کردهیهکت، تهنها تو شایهنی ئهوهیت و هسف و ستایش بکرنیت به بی سنوور تهنها تو پهراوی ههق وراستی له ریوایهتیکدا: کاتیک به دوایدا گهرا دهستی بهر بنی پنی کهوت و روشنایی نهبوو که ببینیت، و له سوجهدا بوو ودهیفرموو: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ»، واته: پهنا بهمهیان -رازی بوونت- دهگرم بهوی تریان که -توره بوونه چونکه ههموو شتیک به پیچهوانه کهی چاره سهه دهکرنیت، توور بوون دژمه کهی رازی، بوونه، بویه پهنا به رازی بوونی خودا دهکرنیت له توره بوونی. و بمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ)

واته: پهنا به لیخو شېوونت دهگرم له سزا دانت (وَاَعُوذُ بِكَ مِنْكَ) (واتا: پهنا به خودا دهگرم له خودای بهرز و شکودار؛ چونکه هیچ کهستیک ناتوانیت پرزگارت بکات و پهنات بدات له سزای خوی گهوره جگه له خودا خوی نهیت). لَا أُحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسُكَ: (ناتوانم به گویره ی پیویست و هسفت بکهه هر چه ندیک و هسف و ستایشه کهم زور بیت، و هر گیز ناتوانم بکهه نه پله ی و هسفر دنی که تو شایه نیت). أَنْتَ كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَيَّ نَفْسُكَ: (واتا: ناتوانم و هسفت بکهه و هکو و هسفر دنی خوت، چونکه هیچ کهس ناتوانیت و هسفی خودا بکات و بیژریت و هکو و هسف و ستایشی خودا سهارهت به نهفسی خوی

له سوو دهکانی فهرمووده که:

(3566)

(349) - عَنْ سَمُرَةَ بْنِ جَنْدَبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَحَبُّ الْكَلَامِ إِلَى اللَّهِ أَرْبَعٌ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا يَضُرُّكَ بِأَيِّهِنَّ بَدَأْتَ».

[صحيح] - [رواه مسلم]

(349) - له سه موره ی کوری جوندوبهوه - پر هزای خوی لیبت - که پیغه مبری خودا - صلی الله علیه وسلم - ده فهرمویت: «خوشه ویستترین وته لای خوی گهوره چوارن، ناساییه به هر کامیان ده ستیبه کهیت: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ» [سبحان الله: (واتا: الله پاک و بی گرده و هه موو که موری و عه بییک له نه دووره،) الحمد لله (واتا: و سوپاس و حمد بو الله،) لا اله الا الله (واتا: هیچ پرستراویک ههق و راست نییه جگه له [الله،) الله اکبر (واتا: الله له هه موو شتیک گهوره تره [صه حیه] - [موسلیم گراویه تیه وه]

شیکردنه وه:

پیغه مبر - صلی الله علیه وسلم - پرونیده کاته وه که خوشه ویستترین قسه لای وای گهوره، چوارن: سبحان الله: واتا به پاکدانانی خوی گهوره - سبحانه و تعالی - له هه موو که موکور تیه که الحمد لله: بهمیش بریتیه له و هسفر دنی خوی گهوره به ته وای کامل بوون له گهل خوشویستی و به مزن دانانی. وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ: واتا هیچ پرستراویک شایسته ی پرستن نییه به ههق و راستی جگه له الله.

والله اکبر: واتا الله له هه موو شتیک مهزتر و شکودارتر و بلندتره

وبه دهسته‌نایی فہزل و پاداشت لہسہر و تنیان نہ بہ ستر او تہوہ بہ و تنیان بہ پی
ریز بہندی

لہ سوودہ کانی فہر موودہ کہ:

1. ئاسانکاری شہریعت بو خہلکی، ئاساییہ بہ ہر کامیان دہست پی بکریٹ

(5475)

(350) - عن أبي أيوب رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، عَشْرَ مَرَّاتٍ كَانَ كَمَنْ أَعْتَقَ أَرْبَعَةَ أَنْفُسٍ مِنْ وَلَدِ إِسْمَاعِيلَ». [صحيح] - [متفق عليه]

(350) - لہ نعبی نہیو بہوہ کہ پیغہمبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- دہ فہر مویت: «نہوہی بلت (لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ)» (دہ جار، و ہکو نہوہیہ وایہ چوار نہفسی رزگار کرد بیت لہ نہوہ کانی ئیسماعیل)۔ واتہ: ہیچ کہسٹک شایستہی پہرستن نییہ بہ ہق وراستی جگہ لہ اللہ، و ہیچ شہریک و ہاوبہ شہیکی نییہ، و ہموو شہتیک مولکی نہوہ، و ہموو سوپاسیک ہر بو نہوہ، و نہو لہ سہر (نہجامدانی ہموو کاریک توانادارہ [صہیحہ]-[بوخاری و موسلیم ہاوران لہ سہری]

شہکردنہوہ:

پیغہمبہر -صلی اللہ علیہ وسلم- باسی نہوہ دہکات کہ «نہوہی بلت): لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ، وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» (ماناکہی: ہیچ پہرستر او یک شایستہی پہرستن نییہ بہ ہق وراستی جگہ لہ اللہ، و ہیچ شہریک و ہاوبہ شہیکی نییہ، و ہموو شہتیک بہتاییہت و تہاو مولکی نہوہ، و تہنہا نہو شایستہی ستایش و و سہفکردنہ لہ گہل خوشہو یستی و بہمزدندان، و نہو لہ سہر نہجامدانی ہموو کاریک توانادارہ نہوہی نہم زیکرہ دہ جار بلت لہروژیکدا؛ نہو پاداشتی و ہکو پاداشتی نہو کہسہ وایہ کہ دہ کویلہ نازاد دہکات لہ نہوہ کانی ئیسماعیلی کوری ئیبراہیم -علیہما الصلاة والسلام-، و بہتاییہت باسی نہوہ کانی ئیسماعیلی کرد -علیہ السلام- چونکہ ریزدارترین

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. فەزل و مەزنی ئەم زیکره که بەتاکدانانی الله ی تێدایه :له ئولو هیه‌تیدا -خودایه‌تی و پەرستراوێتیدا-، وله موێک و خاونداریتی، وله هەمد و ستایشکردن، وله توانا و دەسه‌لاتی پره‌های
2. هەر که‌سیک ئەم زیکره ب‌ئیت بهم بره جا بەدوای یه‌ک ب‌یت یان به‌ جیا ؛ ئەوا یاداشتەکه‌ی دەستەکه‌وێت

(5517)

(351) - عن أبي هريرة رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: «كَلِمَتَانِ خَفِيفَتَانِ عَلَى اللِّسَانِ، ثَقِيلَتَانِ فِي الْمِيزَانِ، حَبِيبَتَانِ إِلَى الرَّحْمَنِ: سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ».

[صحيح] - [متفق عليه]

(351) - له ئەبێ هورەیره‌وه -ره‌زای خ‌وای ل‌نییت- که پ‌یغه‌مب‌ری خ‌ودا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فه‌رموێت :«دوو وشه‌ هه‌یه‌ خ‌ۆشه‌وێسن لای الله و ناسانن له‌ سه‌ر زمان و قورسن له‌ سه‌ر ته‌رازوێ چا‌که‌ کارێ :سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ (واته‌) :وپاک»(وب‌یگه‌ری ب‌ۆ خ‌ودای مه‌زن، پاک و ب‌یگه‌ری ب‌ۆ خ‌ودا و سوپاس ب‌ۆ ئەو [سه‌ح‌یه‌]-

[بوخاری و موس‌لیم ه‌اوران له‌ سه‌ری]

شی‌کردنه‌وه‌:

پ‌یغه‌مب‌ر -صلی الله علیه وسلم- با‌سی دوو وشه‌مان ب‌ۆ ده‌کات که مر‌و‌ف به‌ب‌ی ه‌یچ، نا‌ره‌حه‌تی‌ه‌ک ده‌ی‌ئ‌یت له‌ هه‌موو حا‌له‌تی‌کدا، وپاداشتیان گه‌لێک مه‌زنه‌ له‌ ته‌رازوودا و پ‌ه‌روه‌ر د‌گاری مه‌هره‌بان -ت‌بارک و ته‌عالی- ئەم دوو وشه‌ی ز‌و‌ر خ‌ۆشه‌وێت (سُبْحَانَ اللَّهِ الْعَظِيمِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ) (واته‌) :وپاک و ب‌یگه‌ری ب‌ۆ خ‌ودای مه‌زن، پاک و ب‌یگه‌ری ب‌ۆ خ‌ودا و سوپاس ب‌ۆ ئەو، و سه‌ف‌کردنی خ‌وای گه‌وره‌ ت‌ێدایه‌ به‌کام‌لب‌وون و مه‌زنی، -وهه‌روه‌ها به‌پاکدانانی له‌ هه‌موو که‌مو‌ک‌ورتیه‌ک -سه‌بحانه‌ و ته‌عالی

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. مه‌زن‌ترین زیکر ئەوه‌یه به‌پاکدانانی خ‌ودا و ستایشکردنی ئەو زاته‌ی ت‌ێدا ب‌یت

2. پروونکردنه‌وی فراوانی ږمحممتی خوی گه‌وره به بڼده‌کانی، پاداشتیکی زوړ ده‌داته‌وه له‌سهر کردوه‌یه‌کی که‌م

(5507)

(352) - عن أبي هريرة رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: «مَنْ قَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ وَبِحَمْدِهِ، فِي يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةً، حُطَّتْ خَطَايَاهُ وَإِنْ كَانَتْ مِثْلَ زَبَدِ الْبَحْرِ». [صحيح] - [متفق عليه]

(352) - له نېی هورېره‌وه-ږمزاى خوی لښېت- که پڼغهمېرى خدا -صلی الله علیه وسلم- ده‌فهرمونیت: «نه‌وهی بلّیت): سبحان الله وبحمده ^ (سه‌د جار له روژنیکدا؛ نه‌وا «گونه‌ه‌کانی ده‌وهریت) ده‌سپردریت‌وه (نه‌گهر وه‌کو که‌فی سهر ده‌ریش بن) له زوړیدا) (واته: پاک وېنگهری بو خدا وحمد وسوپاس بو نه‌و) ^ [صه‌حیحه]- [بوخاری و موسلیم] [هاوړان له‌سه‌ری

شیکردنه‌وه:

پڼغهمېر -صلی الله علیه وسلم- باسی نه‌وه‌مان بو ده‌کات هر که‌سینک له‌روژنیکدا سه‌د جار بلّیت): سبحان الله وبحمده ^ (؛ نه‌وا گونه‌ه‌کانی ده‌وهریت) ده‌سپردریت‌وه (، نه‌گهرچیش زوړ بن وه‌کو نه‌و که‌فه زوره‌ی که له‌کاتی شه‌پول وهاژه‌ی ده‌ریا ؛ سهر ده‌ریا ده‌که‌وینت (واته: پاک وېنگهری بو خدا وحمد وسوپاس بو نه‌و) ^

له سووده‌کانی فهرمووده‌که:

1. نه‌م پاداشته بو که‌سینکه له‌روژنیکدا نه‌م زی‌کړه بکات به‌نه‌م ېره؛ نه‌گهر له‌دوای یه‌ک یان به‌جیا‌جیا بښت

2. ته‌سبیح کردن -ووتنی: سبحان الله-: دانانه به پاک وېنگهردی خوی گه‌وره وه‌ه‌موو :- که‌موکورتی و عه‌یېنیک دوره له نه‌و زاته، وحمد کردن -ووتنی: الحمد لله ستایشکردنی الله یه به کاملېوون له‌گه‌ل خوشه‌ویستنې و به‌مه‌زندانه‌ی

3. لی‌خو‌شبوونی گونه‌ه‌کان له‌فهرمووده‌که‌دا ؛ مه‌به‌ست لی‌ی لی‌خو‌شبوونه له گونه‌ه بچو‌وکه‌کان، به‌لام گونه‌ه گهر‌مکان ده‌بښت تم‌و به‌کردنی له‌گه‌ل‌دا بښت به‌مه‌رجه‌کانیه‌وه

(5516)

(353) - عن أبي مالكٍ الأشعريّ رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «الظُّهُورُ شَطْرُ الْإِيمَانِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُ الْمِيزَانَ، وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ تَمْلَأُنِ - أَوْ تَمْلَأُ - مَا بَيْنَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ، وَالصَّلَاةُ نُورٌ، وَالصَّدَقَةُ بُرْهَانٌ، وَالصَّبْرُ ضِيَاءٌ، وَالْقُرْآنُ حُجَّةٌ لَكَ أَوْ عَلَيْكَ، كُلُّ النَّاسِ يَغْدُو، فَبَايَعُ نَفْسَهُ فَمُعْتِقُهَا أَوْ مُوْبِقُهَا». [صحيح] - [رواه مسلم]

(353) - له نهي ماليكي نئشعريهوه -رمزای خواى لیبیت- كه پیغمبرى خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفمرمویت: «دهستونیزگرتن نیوهى نیمانه، و (ووتنى (-الحمد لله، تهرارووهكان پر دهكات، و) ووتنى (-سبحان الله- نیوان ئاسمانهكان وزهوى پر دهكات ونویزکردن نور وروشناییه، وخیزکردن بهلگهیه، وئارامگرتن پرووناکیه، وقورئان بهلگهیه بۆت یان له دژت، ههموو خهئكى بهیانی بهسهردا دیت: نهفسى خوى دهفروشتیت؛ «یان رزگارى دهكات) له دۆزهخ (یان تیا دهچیت) بههوى چوونه دۆزهخ) [صهحیه]-

[موسليم گنراويه تیهوه]

شیگردنهوه:

-پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسى ئهوه دهكات كه پاكبونهوهى دهرمكى -ئاشكرا بریتیه له دهستونیزگرتن وخوشوردن وئهمیش مهرجه بۆ قبولبونی نوێژ .كاتیک دهفمرمویت) :-الحمد لله- تهرارووى چاکهكان پر دهكات(، وئهم زیكره ستایشکردنى خواى گهورمیه به سیفاتهكانى کاملبونی لهگهل ئهوپهرى خوشویستنى و بهمهزندانانى، ووتنى - سبحان الله- دانپیدانانه بهوى خواى گهوره بهریئه له ههموو كهموکورتى وعهیپیک وپاک و.پیرۆزه، ئهم زیكره دهکیشریت له رۆژى قیامهتدا بویه تهرارووى کردهوهكان پر دهكات وكاتیک دهفمرمویت) :-سبحان الله والحمد لله- (؛ ئهمه بهپاکدانانى خواى گهورمیه له ههموو كهموکورتیهک و وهسفکردنیهتی به کهمال و تهواوى بهو شیومهیهی شیایى شکوداریهتی لهگهل خوشویستنى و بهگهورهدانانى كه هیندهی نیوان ئاسمانهكان وزهوى پر دهکاتهوه . (ونویژ روشناییه (بۆ بهنده له دلى، ورووى، وله گۆرکهیدا وله رۆژى قیامهت .و)خیزکردن كه خیز بهلگهیه (؛ بهلگهیه لهسهر راستگویی باوهرى ئیماندار، وجیای دهکاتهوه له مونافیق له ناکات چونکه باوهرى به پهیمان پیدان لهسهرى نیه .و)ئارامگرتن روشناییه(؛ بریتیه بهندکردنى نهفس له تورهبی ونازهایی دهریرین وههروهها گهرمی لهگهلدايه، وهکو روشنایی خۆر ؛ چونکه سهخته بویه پتویستی به جیهادکرنی نهفس ههیه وههروهها بهندکردنى لهوى نهفس ههزى پێی ههیه، بویه ئیماندار بهردهوام روشندار وهیدایهتدراوه

وله سسر ريگای راست بهردهوامه، وئهميش ئارامگرته له سسر گوپرايهلى الله، ودوركهوتنهوه له سسر پيچيكردى فرمانهكانى، وههروهه ئارامگرته له سسر نارمحتيهكان وجورهكانى ناخوشى له دونيادا (و) قورئان بهلگيه بۆت (ئهميش به خويندنى وكردهوه پيكردى، يان) بهلگيه له دژت (ئهميش به دوركهوتنهوه له خويندنى يان كردهوه پيكردى. پاشان پيغه مبر - صلى الله عليه وسلم - باسى ئهوه دهكات كه ههموو خهلكى ههولدهمن وبلاو دهنهوه وههولدهستن له خهوهكانيان ودهردهچن له مالهكانيان بۆ كردنى كارى جياواز، تتياندايه گوپرايهلى خواى گهوره به بۆيه نهفسى خوى دهر باز دهكات له چوونه دۆزهخ، وتتياندايه لادهكات لهمه وتووشى گوناھ وتاوانهكان دهبيت بۆيه خوى تووشى تياچوون دهكات بهچوونه دۆزهخ

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. گرنگى پاكبونهوه؛ ودوو جۆره: 1/ دهرمكى (به ئاشكرا - له ئهندامهكان - (ئهميش و هكو دهستنويزگرتن وخوشوردن، 2/ ناوهكى و ناخى) به نهينى - له دل و بير كردنهوه و مهبهست - (ئهميش و هكو تهو حيد - يهك خوا په رستى - و ئيمان و كردهوى چاك
2. گرنگى پاريزگارى كردن له ئهجامدانى نويزهكان چونكه نويز كردن نور و روشنايه بۆ بهنده له دونيا و قيامهتا
3. خير كردن بهلگيه له سسر راستگويى ئيمان
4. گرنگى كردهوه كردن به رينمايهكانى قورئان و بهر استدنانى بۆ ئهوهى قورئان بهلگه بيت بۆت نهك بهلگه بيت له دژت
5. نهفس ئهگه سسر قالى نهكهيته به په رستن و گوپرايهلى خواى گهوره ئهوا سسر قالت دهكات به تاوان و گوناھ كردن
6. ههموو مروقيك دهبيت كردهوه بكات؛ يان ئهوهتا خوى دهر باز دهكات به گوپرايهلى خواى گهوره، يان خوى دهفو تينيت به سسر پيچيهكان
7. ئارامگرتن پيوستى به دان بهخودا گرتن و داوا كردنى پاداشت ههيه وههروهه نارمحتى تتياندايه

(354) - عن أبي هريرة رضي الله عنه قال: قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: «لَأَنْ أَقُولَ: سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا طَلَعَتْ عَلَيْهِ الشَّمْسُ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(354) - له نُهبي هورهیره وه که پیغمبره خودا -صلی الله علیه وسلم- دهفرمویت نهگمر بنیم: سبحان الله والحمد لله ولا إله إلا الله والله أكبر^ه؛ نهوا خوشهویستتره له» لام له نهوهی خوری بهسهردا هلهاتووه (مهبهستی دونیایه) [^]. سبحان الله (واتا: الله پاک وبی گهرده وههموو کهموکورتی وعییبیک له نهو زاته دووره،) الحمد لله (واتا وسوپاس وحمد بۆ الله،) لا اله الا الله (واتا: هیچ پهراویک ههق وراست نییه جگه له [الله،) الله أكبر (واتا: الله له ههموو شتیک گهورمتره [صهحیه]-[موسلم گنراویه تیه وه]

شیگردنه وه:

پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- باسی نهومان بۆ دهکات که یادی خوای گهوره -سبحانه وتعالی- بهم وشه مهزنانه خیرتره له دنیا وئوهی تئیدایه، ئهم وشانهش (سبحان الله (واتا: الله پاک وبی گهرده وههموو عییب وکهموکورتیهک له نهو زاته دووره. (الحمد لله (واتا: سوپاس وستایشکردنی الله به سیفهتهکانی کاملبون لهگهل خوشویستنی و بهمهزندانانی. (لا اله الا الله (واتا: هیچ کهسینک شایستهی پهراستن نییه به ههق وراستی جگه له الله. (الله أكبر (واتا: الله له ههموو شتیک گهورمتره وشکودارتره

له سوودهکانی فهرمووده که:

1. ئامۆزگاری بۆ یادکردنی خوای گهوره، خوشهویستتره له لای پیغمبره خودا -صلی الله علیه وسلم- لهوهی خوری بهسهردا هلهاتووه (دونیا)
2. ئامۆزگاری بۆ زۆر یادکردنی خوای گهوره، چونکه فەزل وپاداشتی زۆری لهسهره
3. شتومهک ومالی دنیا شتیکی کهمه، وشه هومت وئار مزووهکانی ناوی تیادهچیت ونامینیت

(355) - عن جابر رضي الله عنه قال: سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول: «أَفْضَلُ الذِّكْرِ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَفْضَلُ الدَّعَاءِ: الْحَمْدُ لِلَّهِ». [حسن] - [رواه الترمذي والنسائي في الكبرى وابن ماجه]

(355) - له جابرموه -رهزای خواى لنبیت- دهلئت گویم له پیغهمبهرى خودا بوو -صلی الله علیه وسلم- دهیفرموو: «باشترین زیکر ویادکردن بریتیه له) لا اله الا الله ^ (، وباشترین نزا بریتیه له) الحمد لله ^ ^ () ^ - لا اله الا الله- واته: هیچ پهرستراویک ههق وراست نییه جگه له الله) ^ - الحمد لله- واتا: حمد و سوپاس بو خواى گهوره ([حهسه نه]- []

شیکردنهوه:

پیغهمبهى -صلی الله علیه وسلم- باسى ئهوهمان بو دهکات که باشترین زیکر بریتیه له) لا اله الا الله (، وماناکهى: هیچ پهرستراویک ههق وراست نیه جگه له الله، وباشترین نزا بریتیه له) الحمد لله (؛ ئهمیش دانپێدانانه لهسهى ئهوهى بهخشهرى نیعمهتهکان خواى گهورهیه سبحانه وتعالی-، وتهنها ئهو شایستهى وهسف وستایشى تهواو وجوانه-

له سوودهکانى فهرموودهکه:

1. هاندان بو زور یادی خواى گهوره به وشهى تهوحید، و نزا کردن به حمد وستایشکردن.

(3567)

(356) - عَنْ خَوْلَةَ بِنْتِ حَكِيمٍ السُّلَمِيَّةِ قَالَتْ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «مَنْ نَزَلَ مَنْزِلًا ثُمَّ قَالَ: أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(356) - له خەولەى کچی ھەکیمی سولەمیو ھەلێت: گویم لە پیغەمبەرى خودا بوو -صلی اللہ علیہ وسلم- کہ دەیفەرموو: «هەركەسێك چووە شوینیك، وبلێت): أَعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ»؛ ئەوا هیچ شتێك زیانی پێناگەیهێنێت هەتا لەو شوینە دەردەهێت»[^]. واتە: پەنا بە وشە كامڵەكانى خۆى گەورە دەگرم [قورئان] [لە شەڕ و زیانى (ئەوێ دروستیكردوو [صەحیحە]-[موسلم گێراویەتیەو]

شیکردنەوێ:

پیغەمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- ڕێنموینی ئومەتەکەى دەکات بۆ پشت بەستن و پەنا و ھانا بردن تەنھا بۆ ئەو زاتەى کە ھەموو سوودێک بە دەستی ئەو، و ھەموو نارەحەتى و ترسیک تەنھا ئەو دەتوانێت دوورى بخاتەوێ لە مرۆف ئەگەر بچێت بۆ شوینیك، ئینجا لەکاتى گەشتکردن یان سەیران یان شتى تر بێت؛ ئەمیش بەوێ داوای پەناگرتن لە اللہ بکات بە وشەکانى اللہ -قورئان- لە فەزل و بەرھەم و سوودیان، کە سەلامەتە لە ھەموو کەموورتى و عەیبیک، لە شەڕى ھەموو خولقێنراویک کە شەڕ و زیانى ھەیە، بۆیە بەردەوام لەو شوینە بێ ترس و ئارام دەبێت لە ھەموو شتیکى زیانیلێدەر.

لە سوودەکانى فەرموودەکە:

1. پەناگرتن بە خۆى گەورە پەرستە، و دەبێت بە خۆى گەورە و ناو و سیفەتەکانى بێت.
2. پەناگرتن [استعاذە] (بە قسەى خۆى گەورە -قورئان-؛ ڕیگەپێدراو، چونکە سیفەتیکە لە سیفەتەکانى اللہ -سبحانە و تعالی-، بەپێچەوانەو پەناگرتن بە ھەر خولقێنراویک شیرکە.
3. فەزل و بەرھەمەتى ئەم نزایە.
4. خۆپاراستن بە زیکرەکان ھۆکارە بۆ پاراستنى بەندە لە شەڕ و زیانەکان.
5. پەناگرتن بە جگە لە خۆى گەورە لە جنۆکە و ساحیر و دەجالەکان؛ ھەموو پوچەلە و شیرکە.

6. ههركهسيك بچيت بو شوييتيك يان تييدا بميتتهوه لهسهفردا ؛ ريگهپيدراوه ئهم نزايه بخوييت

(5932)

(357) - عَنْ أَبِي حُمَيْدٍ أَوْ عَنْ أَبِي أُسَيْدٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا دَخَلَ أَحَدُكُمْ الْمَسْجِدَ فَلْيُقِلِّ: اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَإِذَا خَرَجَ فَلْيُقِلِّ: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(357) - له ئهبي حومهيد وله ئهبي ئوسهيدوه كه پيغهمبري خدا -صلى الله عليه وسلم دهفرمويت :«نهگهر يهكيكتان چووه نيو مزگهوتوهه، با بليت) :اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ^ (، ونهگهر دهرچوو له مزگهوت- با بليت) :اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ) .واته :خوايه دهرگاي رهممهتت لهسهرم بكهيتتهوه(،)^خوايه داواي فمزلت لي دهكهه()^صهحيه]-[موسليم گيراويه تيهوه]

شيكردنهوه:

پيغهمبر -صلى الله عليه وسلم- ريئمويني ئومهتهكهى كردووه بو ووتنى ئهو نزايانهى كه پيويسته بووترين لهكاتى ويستى چوونه نيو مزگهوت ودهرچوون لى، نزاي چوونه نيو مزگهوت ؛ بهم شيويه) :اللَّهُمَّ افْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ :^ (داوا له خواي گهوره دهكات ئهجامدانى ئهو شتانهى بو ئاسان بكات ؛ كه دهبه هوئى ئهوهى پهرومردگارى رهمى پييكات .نهگهر بيهويت له مزگهوت دهرچيت پيويسته ئهم نزايه بليت) :اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ :^^ (داواي فمزل وچاكهى زياتر ورزقى هلال له پهرومردگارى دهكات)^ .واته خوايه دهرگاي رهممهتت لهسهرم بكهروهه(،)^خوايه داواي فمزلت لي دهكهه(

له سوودهكانى فهرموودهكه:

1. ووتنى ئهم نزايه لهكاتى چوونه نيو مزگهوت ودهرچوون لى ؛ سونهته
2. رهممهتى باسكرد لهكاتى چوونه ژوورموه ؛ چونكه ئهوهى دهچيته ژوورموه سهرقاله بهو كردوانهى له خواي گهوره وبههشت نزيكى دهكهئوهه، بويه گونجاوه باسى رهممهت بكرت .وفمزلى باسكرد له كاتى دهرچوون ؛ چونكه دهرموهى مزگهوت شويى داواكردى فمزلى خودايه له رزق وبزيوى، بويه گونجاوه باسى فمزلى بكرت

3. ئەم زىكرانه دەلێت كاتێك دەیهوێت بچێته نێو مزگەوت، و كاتێك دەیهوێت لێى دەر بچێت.

(65092)

(358) - عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّهُ سَمِعَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: «إِذَا دَخَلَ الرَّجُلُ بَيْتَهُ، فَذَكَرَ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ وَعِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: لَا مَبِيتَ لَكُمْ، وَلَا عِشَاءَ، وَإِذَا دَخَلَ، فَلَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ دُخُولِهِ، قَالَ الشَّيْطَانُ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ، وَإِذَا لَمْ يَذْكُرِ اللَّهَ عِنْدَ طَعَامِهِ، قَالَ: أَذْرَكْتُمُ الْمَبِيتَ وَالْعِشَاءَ». [صحيح] - [رواه مسلم]

(358) - له جابری کوری عبداللهوہ -رہزای خوایان لینیٹ- دملیت :گویم له پیغمبەر بوو صلى الله عليه وسلم- كه دهیفرموو :«نهگەر پیاو بچیتە مالهوه، وناوی خودا بهینیت له- کاتی چوونه ژوورهوهی ولهکاتی خواردنی، نهوا شهیتان دهلێت (به هاوړیکانی :نیمرو ههچ شوینیکی خهوتن وههچ خواردنیکتان بو نییه، و نهگەر بچیتە ژوورهوه وناوی خودا «نههینیت، شهیتان)پیان (دهلێت :شوینی خهوتن وخواردنتان بو ههیه [صهحیه]- [موسلم گهراویه تیه وه]

شیکردنهوه:

پیغمبەر -صلى الله عليه وسلم- فرمانیکردوه به یادکردنی خوی گهوره لهکاتی ویستی چوونه نێو مال، وپیش خواردن، نهگەر یادی خوی گهوره بکات به ووتنی: بسم الله: (لهکاتی چوونه نێو مال و لهکاتی دهستپیکردنی خواردن، شهیتان به هاوړیکانی دملیت نیمرو ههچ شوینیکی خهوتن وههچ خواردنیکتان بو نییه لهم مالهوا، چونکه خاونهکهی خوی پاراستوه له شهیتان به یادی خوی گهوره -سبحانه وتعالی- بهلام نهگەر پیاو یادی خوی گهوره نهکات لهکاتی چوونه نێو مال و لهکاتی خواردن، شهیتان به هاوړیکانی دملیت :شوینی خهوتن وخواردنتان بو ههیه لهم مالهوا

له سوودهکانی فرمودهکه:

1. سونهته -موسستهحهبه- مروّف زیکر و یادی خوی گهوره بکات لهکاتی هاتنهوه بو مال و لهکاتی دهستکردن به خواردن، چونکه شهیتان له مالهکاندا دهمینیتهوه، وخواردنی خهزانهکه دهخوات ؛ نهگەر ناوی خودا نههین

2. شهيتان چاوديري نهوهی ئادهم دهکات له کردهوه وههلسوکهوت وههموو شتیکیدا
ئهگهر مروّف بئی ئاگا بیّت ئهوا ئهمه به ههه دهرانیت ومههستهکهی جییهجی دهکات
3. یادکردنی خوای گهوره شهيتان دوور دهخاتهوه
4. ههموو شهيتانیک شوینکهوته ودۆستی ههیه؛ موژده ومردهگرن به قسهکانی وشوینی
فهرمانهکانی دهکهون

(3037)

Table of Contents

1.....	بېشه کی.....
2.....	کرده وه کان به یی نیه ته کان ومه به سته کانه، وهه رکه سیک به یی نیه ته که ی پاداشت ددر ټته وه
3.....	ټه وه ی کرده وه یه ک (به رستنیک) دابه ټټیت له م ټاینه ی ټیمه که (له بنه رته دا) ټټیدا نه بټیت؛ ټه وا ټه و کرده وه (داهینراوه) رته ده کرتته وه
5.....	ټیسلام بریتیه له وه ی شاه ټیدی بدهیت به (لا إله إلا الله ومحمداً رسول الله)، ونوټر ټه نجام بدهیت وزه کات بدهیت ورټوړووی رهمه زان بگریټ وچه ج بکهیت بټو مالی خودا ټه گهر توانیت
9.....	ټیسلام له سهر پننج پایه بنیات نراوه
10.....	ما فی خوی گه وره له سهر بننده کانی ټه وه یه بیپه رستن و به هیج شیوه یه ک هاوبه شی بټو بریار نه دهن، وما فی بنده کان له سهر خوی گه وره ټه وه یه که سزای ټه و که سه نه دات که به هیج شیوه یه ک هاوبه شی بټو بریار نادات
12.....	ههر بنده یه ک شاه ټیدی بدات به (لا إله إلا الله) و به (مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ) به راستگو یی وه له دل ټه وه؛ ټه وا خوی گه وره دوزه خ له سهر ټه و که سه حرام ده کات
14.....	ټه وه ی بټیت: (لا إله إلا الله)، وکوفر بکات به وه ی ده پهرسترتت جگه له خوی گه وره، ټه وا مال وخون ی حرامه، ولیپرسینه وه ی ټه و که سه لای خوی گه وره یه
15.....	هه رکه سیک بمرت و هیج هاوبه شی بټو خوی گه وره بریار نه دابه ټیت؛ ده چټته به هه شته وه، وهه رکه سیک هاوبه شی بټو خوی گه وره بریار دابه ټیت؛ ده چټته دوزه خ وه
16.....	ههر که سیک بمرت له سهر پارانه وه له جگه له الله ټه وا ده چټته دوزه خ وه
17.....	ټو ده چټت بټو لای که سانیک له ټه هلی کتیب (گوره کان) با یه که م شت که بانگه وازی بټو ده کهیت بریتی بټیت له شاه ټیدی دان به (لا إله إلا الله ومحمد رسول الله)
19.....	به خته وه رترین که س به شفاعه تی من له رټوژی قیامه تدا ټه وه یه که بټیت (لا إله إلا الله) ^۸ به ټه و په ری دل سوژی وټیخلاصی له دل ونه فسیه وه
20.....	ټیمان (باوهر) حه فتا وچه ند به شیکه -لقیکه- یان شه ست وچه ند به شیکه -لقیکه-: باشتربیان ووتی: (لا إله إلا الله) یه
21.....	ټایا چی تاوانیک گه وره ترینه له لای خوی گه وره؟ فه رموی: «هاوبه ش وهاوتا بټو خوی گه وره بریار بدهیت له کاتیکدا ټه و ټوی دروست کردوه
23.....	من له هه موو هاوبه ش دانانیک بی پټویستم، ټه گهر ههر که سیک کرده وه یه ک ټه نجام بدات وکه سیک بکاته هاوبه شی من ټه وا من واز له و که سه وکرده وه که ی دټنم به هو ی ټه و هاوبه شدانانوه که بټو من بریاری داوه..
24.....	هه موو ټومه ته که م ده چنه به هه شته وه جگه له و که سه ی سه ریچی بکات ونه یه وټیت
25.....	زیاده رپه ی مه که ن له وه سفکردنی من هه روه کو چو ن گوره کان زیاده رپه بیان کرد له وه سفکردنی کوری مه ریهم (عیسا)، من ته نها بنده م، بټیه بټن: بنده ی خودا (عبد الله) وپیغه مبه ری خودا

- هیچ که سیک له ئیوه ئیمانی تهواو وکامل نابیت؛ ههتا ئه و کاتهی من خۆشه و بستر دهیم له لای له مندا له کهی
 26..... و باوکی وهه موو خه لکی.....
- واز له پرسیارکردن بهین سهارهت به ئه و شتانهی که فرمانم پینه کردوون یان نه هیم لئ نه کردوون، ئه وهی
 بووه هوی تیاچوونی ئه وانهی پیش ئیوه زۆر پرسیار کردن و ناکوکیان بوو به رامبه ر پیغه مبه رانیان، ئه گهر نه هیم
 لیکردن له سه ر شتیک ئه و خۆتانی لئ به دوور بگرن، و ئه گهر فرمانم پیکردن به کرده ویه ک ئه و ئه نجامی
 27..... بدنه به گویره ی تواناتان.....
- له منه وه بیگهن ئه گهر ئابه تیکیش بیت، وله به نی ئیسرایله وه ریوايهت بکه ن وهیچی تیدا نیه، و ئه وهی درۆ
 28..... بکات به ناوی منه وه ئه و با جیگایه ک بۆ خۆی دابنیت له ناو دۆزه خدا.....
- :سهیره، نزیکه له وهی پیاوینک فه رموده یه کی منی پینگات له کاتیکدا له سه ر پاخه ره کهی پالی داوه ته وه وده لئیت
 29..... له نیوان ئیمه و ئیوه کتیی خودایه.....
- نه فره ت وله عنه تی خوای گه وه له سه ر جوله که وگا وه کان، گوړی پیغه مبه ره کانیا ن کرد به مزگه وت.....
 30..... خودایه گوړه کهم نه کریت به بتیک.....
 32.....
- ماله کانتان مه که ن به گوړستان، وگوړه کهم مه که ن به شوینی سه ردانیکردن.....
 33.....
- ئه وان قه ومانیکن ئه گهر به نده وپیاوی چاک له ناویاندا بمردایه؛ له سه ر قه بره کهی شوینی په رستنیان دروست
 34..... ده کرد.....
- من به رائه تی خۆم ده کهم لای خوای بالاده ست که که سیک بکه م به خه لیلی خۆم.....
 36.....
- ئایا په وانه ت بکه م له سه ر ئه و رنیمایانه ی که پیغه مبه ر -صلی الله علیه وسلم- منی له سه ر په وانه کرد؟ هه ر
 38..... په یکه ریک یان وینه یه کت⁸ بینی بیشکینه وتیکی بده.....
- شومیه تی شیرکه (هاوه لدانانه بۆ خوای گه وه).....
 39.....
- له ئیمه نییه: ئه و که سه ی باوه ری هه بیت به شومیه تی له شتیکدا یان داوا بکات به پشکینی شومیه تی له
 40..... شتیکدا، و ئه و که سه ی فال بگرتته وه یان داوا بکات فالی بۆ بگرتته وه.....
- نه خۆشی به ویستی خۆی ناگوازیته وه، و شومیه تی نییه، و فه ئلم پئ خۆشه؟»، ووتیان: فه ئل چییه؟
 41..... فه رمووی: «وشه ی جوان وشیرین.....
- ئایا ده زانن پهروه ر دگارتان چی فه رمووه؟»، ووتیان: خودا و پیغه مبه ره کهی باشر ده زانن، -پییانی فه رموو که
 پهروه ر دگار- فه رموویه تی: «به یانی هات به سه ر به نده کاند؛ هه ندیکیان ئیمانیان به من هینا، وهه ندیکیان
 43..... -کافریبون- بیباوه ریبون به من.....
- ئه وهی ته میمه یه ک⁸ هه لئواسیت؛ ئه و شیرک وهاو به شی بۆ خوای گه وه بریارداوه.....
 45.....
- (روقیه کان - الرقی) و (ته میمه کان - التمام) و (تیوه له کان - التوله) شیرکن.....
 46.....
- هه رکه سیک بروات بۆ لای فائگره وه یه ک و پرسیا ری شتیک لیبکات ئه و چل رۆژ نوژی قبول ناکریت.....
 48.....
- ئه وهی سویند به جگه له خوای گه وه بخوات ئه و کوفر یان شیرکی کردوو.....
 49.....
- ئه وهی سویند به سپارده بخوات؛ ئه و له ئیمه نییه.....
 50.....

- من واللہ به ویستی خوی گهوره، سوئند بخۆم له سهر شتیک، که ببینم جگه لهوه باشره؛ ئەوا ئەوهیان که
 51..... باشره جیبه جی دەکەم، وکەفارهتی سوئنده کەم دەدەم.....
- مه‌لێن: خوی گهوره بیهویتی و فلان کەس بیهویتی، به‌لکو بلێن: خوی گهوره بیهویتی پاشان فلان کەس
 51..... بیهویتی.....
- ئەو شتە (تاوانە) که زۆر له‌سهرتان دهرسم بیکەن: شیرکی بچووکە»، ووتیان: شیرکی بچووک چیه، ئەو
 53..... پیغه‌مبەری خودا؟ فەرمووی: «پیا.....
- ئەگەر هه‌رکەسێک تۆمەتی تاوان (فاسقیتی) یان کوفر بۆ هه‌رکەسێکی تر هه‌لبواسیت، ئەگەر هاوێڵه‌کە ی به‌و
 54..... شیوه‌یه نه‌بێت؛ ئەوا تۆمەته‌که بۆ دژی خۆی ده‌گه‌ڕێته‌وه.....
- دوو شت هه‌یه نیشانه‌ی کوفر له هه‌رکەسێکدا ئەگەر ئەنجامیان بدات: تانه‌دان له ره‌چه‌ڵه‌ک، هاوار وشیوه‌ن
 54..... کردن له‌سهر مردوو.....
- له‌سهر گۆره‌کان دامه‌نیشن، و به‌رامبه‌ریان نوێژ مه‌کەن.....
 55.....
- فریشته‌کان ناچه‌ مائیکه‌وه مائیکه‌وه ئەگەر سه‌گ یان وینه‌ی تیدا بێت.....
 57.....
- فریشته‌کان هاوێڵی کۆمه‌لێک نابن ئەگەر سه‌گ یان زه‌نگیان تیدا بێت.....
 59.....
- شه‌بتان دێت بۆ لای یه‌کیکتان ده‌لێت: کێ ئەو شتە دروستکردووه، کێ ئەو شتە دروستکردووه، هه‌تاوه‌کو
 60..... ده‌لێت: کێ په‌روه‌ردگاری دروستکردووه؟ ئەگەر گه‌یشت به‌مه‌ با په‌نا به‌ خوی گه‌وره‌ بکړیت و واز به‌یښت ..
- ئەوه‌ی دژایه‌تی دۆستیکی (وه‌لیه‌کی) من بکات؛ ئەوا من جه‌نگی له‌ دژ راده‌گه‌یه‌نم، و به‌نده‌کەم به‌ هیچ شتیک له
 من نزیک نابێته‌وه‌ که خۆشه‌ویست بێت له‌ لام؛ هێنده‌ی نزیکبوونه‌وه‌ی لێم به‌ ئەنجامدانی ئەو شتانه‌ی
 61..... له‌سهری فهرزم کردووه.....
- ته‌قوای خوی گه‌وره‌ بکه‌ن، وگوتیاره‌لی کاربه‌ده‌ستی موسوڵمانان بن و فەرمانه‌کان جیبه‌جی بکه‌ن، و ئەگه‌رچیش
 64..... به‌نده‌یه‌کی حه‌به‌شی بێت.....
- هه‌رکەسێک له‌ گوتیاره‌لی ده‌ربچیت، و خۆی جیا بکاته‌وه‌ له‌ کۆمه‌لی موسوڵمانان (په‌رته‌وازه‌ی دروست بکات)
 66..... و به‌ریت، ئەوا مردنه‌کە ی مردنێکی جاهیلیه‌ته.....
- هه‌ر به‌نده‌یه‌ک که خوی گه‌وره‌ بیکاته‌ ده‌سه‌لاتدار به‌ سهر کۆمه‌لێکه‌وه، و به‌ریت له‌ روژیکدا که فیلی کردبێت
 68..... له‌ ژێر ده‌سته‌کانی؛ ئەوا خوی گه‌وره‌ به‌هه‌شت له‌سهر ئەو که‌سه‌ حه‌رام ده‌کات.....
- کاربه‌ده‌ستانی (دین)؛ پازی ده‌بن له‌ هه‌ندیک له‌ کرده‌وه‌کانیان و هه‌ندیک له‌ کرده‌وه‌کانیان په‌ت ده‌کهنه‌وه.....
 69.....
- له‌ دوای وه‌فاتم کۆمه‌لێک روداو دێته‌ پێش و ونا به‌هه‌تی و سه‌تم ب‌لاو ده‌بێته‌وه‌ و شتانیکی رووده‌دات که لاتان
 خراپه‌ و په‌سه‌ند کراو نه‌، ووتر: ئەو پیغه‌مبەری خودا، فەرمانی چیمان پێده‌کەیت (واته: ئەگەر گه‌یشتینه‌ ئەو
 سه‌رده‌مه‌ چی بکه‌ین له‌و حااله‌ته‌دا؟)، فەرمووی: «ئەو مافه‌ی که له‌ سهر ئیوه‌یه جیبه‌جی ده‌کەن، و ئەو
 70..... مافه‌یشی که ده‌بێت بۆ ئیوه‌ جیبه‌جی بکړیت له‌ خوی گه‌وره‌ داوا بکه‌ن.....
- هه‌مووتان سه‌ره‌رشتیار و به‌رپرسیارن، و هه‌ریه‌کیکتان به‌رپرسیار به‌رامبه‌ر ژێرده‌سته‌کە ی.....
 72.....
- ئەو خودایه‌، هه‌ر که‌سێک کرایه‌ کاربه‌ده‌ست له‌ سهر کاروباره‌کانی ئومه‌ته‌که‌م، و کاری له‌سهریان قورس کرد؛
 73..... ئەوا تۆیش کاری له‌سهر قورس بکه‌.....

74..... ٲاين ٲاموڙگاريپه

ٲه گهر ٲهوانه ٲ بيٲي كه شوٲئي -ٲهو ٲايله تانه ده كهون- كه روون نين -له قورٲاندا-، ٲهوانه كه خواي گهوره
76..... ناوياني هٲيناوه (كه لاينداوه له ههق وراستي)؛ بوٲه ٲاگدار بن لٲيان

ههركه سٲك له ٲيوه ههر خراپه يه كي بيٲي؛ ٲهوا با به دهستي بيگورٲيت، ٲه گهر نه ٲيتواني (به دهستي بيگورٲيت)؛
ٲهوا با به زماني بيگورٲيت، وٲه گهر نه ٲيتواني (به زماني بيگورٲيت)؛ ٲهوا با به دلي (ٲينكاري لهو خراپه يه بكات)
79..... وٲه مٲيش (ٲينكار كردني خراپه له دلدا) لاواز تريني ٲيمانه

نمونه ي ٲهو كه سه ي كه سنوره كاني خواي گهوره ٲٲيه ر ناكات (خوي له تاوانه كان به دوور ده گريٲ)، وٲهو
80..... كه سه ي كه تاوانه كان ده كات، وه كو كه سانٲيك وان كه ٲيروپشك ده كهن له سهر كه شٲيه ك

ٲهوه ي بانگه شه بكات بو هيدايت وچا كه كاريه ك، ٲهوا پاداشتي وه كو پاداشتي ٲهوانه وايه كه شوٲئي ده كهون -
82..... كرد هوه ي ٲي ده كهن-، وٲه مٲيش هٲيچ له پاداشتي ٲهوان كه ناكاته وه

پاداشتي كه سي رٲٲيشانده ر بو كاري خير وه كو پاداشتي كه سي ٲه نجامده ري كاره خير كه وايه..... 83

والله ٲه گهر خواي گهوره به هوي ٲووه هيدايتي يه ك كه س بدات باشتره بو ٲو له وشتره سووره كان..... 85

ههركه سٲك خوي به خه ٲكانٲيك بجوٲٲٲٲ؛ ٲهوا به يه كيٲك له ٲهوان داده نريٲ..... 87

مروٲ له سهر ٲايني هاوريكه يهٲي؛ بوٲه با ههريه كيكتان سهر بكات وٲزانٲٲ هاوريٲه يه كي ده كات..... 88

ٲهم ٲاينه ده گاته ههر شوٲٲٲيك كه شهو وروزي ٲٲٲگات، وخواي گهوره ٲهم ٲاينه ده گه يه نيٲ به هه موو شوٲٲٲيكي
نيشته جيٲوو وهه موو شوٲٲٲيكي چول وٲيا بان، هو كاري شكوداريووني شكودارانه يان هو كاري سهر شوٲريووني
سهر شوٲرانه، شكوداريه ك كه خواي گهوره به هوي ده سترتن به ٲيسلامه وه ده يبه خشٲٲ، وسهر شوٲريه ك كه
خواي گهوره به هوي كوفر وٲه تدا نه وه ي ٲيسلامه وه ده يسه ٲٲٲٲٲ..... 89

سوٲند به ٲهوه ي كه نه فسي موحه ممه دي به ده سته، هٲيچ كه سٲك نيٲه له م ٲومه ته له جوله كه يه ك يان
نه سرائيه ك سه بارهٲ به من ببٲسيٲٲ، پاشان بمرٲٲ له سهر باوهر نه هٲٲان بهو په يامه ي كه من ٲٲٲ نٲردراوم؛
ٲهوا له ٲههلي دوزه خه..... 90

ٲه ي خه ٲكٲينه، وريا وٲاگاداري زياده ر هوي وسنور ٲٲٲه راندين بن له ٲايندا، هو كاري ٲياچووني ٲهوانه ي ٲٲش ٲيوه ؛
زياده ر هوي كردن بوو له ٲايندا..... 91

ٲونده ر هوه كان ٲياچوون..... 92

جوله كه كان ؛ خواي گهوره ٲوره يه لٲيان، وگاوره كان گومران..... 93

خواي گهوره قه ده ري دروستكراوه كاني نووسيوو ه ٲٲش ٲهوه ي ٲاسمانه كان وزه وي دروست بكات به په نجا
هه زار سال..... 94

ٲٲغه مبه ري خودا -صلي الله عليه وسلم- بو ماني گٲرايه وه له كاتٲيكا ٲهو راستگوٲه و به راستگو دانراوه -
له گه ياندين وه حيدا-، فهرمووي: «ههر يه كيكتان له كاتي دروست كردني كو ده كريٲته وه له سكي دا يكي دا چل روژ
وشهو..... 95

به هه شٲ نزيكتره له يه كيٲك له ٲيوه زياتر له به سته ي نه عله كاني ودوزه خيش به هه مان شٲوه..... 97

دوزه خ دهوردراوه به شه هوهٲ وٲاره زووه كان، وبه هه شٲ دهوردراوه به نارٲه حهٲي وٲافيكردنه وه كان..... 98

- 99.....کاتیک خوی گهوره بههشت و دۆزهخی دروستکرد جبریلی نارد
- 101.....ئەو ئاگرەى بە کارى دىڭن بەشیکە لە ھەفتا بەشى ئاگرى دۆزەخ
- ،خوای گهوره زەوى دەگریت، وئاسمانەکان دەپێچیتەو بە -دەستى- راستى، پاشان دەفەر مۆیت: من پادشام
102.....کوان پادشاکانى زەوى
- توندترین ئازاردان لەلای خوای گهوره لە رۆژى قیامەتدا ؛ لەسەر ئەوانەى بە خۆیان دەچۆین بە الله لە
103.....خولقاندندا
- ،سۆتید بە ئەوێ نەفسى منى بە دەستە، نزیکە دابەزینی کورى مەریەم لە نێوانتان فەرمانەرەوایە کى دادپەرورە
104.....خاچ دەشکینیت
- بلى: لا إله إلا الله، بەهۆیەو شاهیدیت بۆ دەدەم لە رۆژى قیامەتدا
105.....کانیە کەم (حەوزە کەم) دووری مانگیکە لەرۆشتن (درژێیە کەى)، ئاوە کەى سپیترە لە شیر، و بۆنە کەى خوشترە
لە میسک
106.....مردن دەهینریت لەسەر شیوەى بەرانیك
- 108.....ئەگەر ئێو تەوە کولتان بە خوای گهوره وەکو پێویست بێت، ئەوا رزقتان دەدات هەر وەکو چۆن رزق
بائندەکان دەدات
110.....دوو نىعمەت خەلکى تێیاندا دۆراون: لەش ساغى، و کاتى سەرقال نەبوون.....
- 111.....ئەو کەسەى بە سواری دەروات سەلام لە پیاو دەکات، و ئەوێ پیاو بە سەلام لە دانیشتوو دەکات، و کەم
سەلام لە زۆر دەکات
112.....ئەى بەندەکانم، من ستمم لە سەر نەفسى خۆم حەرەمکردوو، و لەنێوان ئێوەشدا بەحەرەم داناو، بۆیە
ستمم لە یەكترى مەکەن
113.....خۆتان لە ستمکردن بپارێزن، چونکە ستمکردن تارىکییە لە رۆژى قیامەتدا، و خۆتان لە رەزىلى بپارێزن
- 116.....خوای گهوره مۆلەت دەدات بە کەسى زالم و ستمکار؛ بەلام کە گرتى ئەوا بەرى نادات و تۆلەى لێدەسینیتەو
117.....
- 118.....خوای گهوره چاکەکان و خراپەکانى نووسى پاشان روونى کردووە
- هەرکەسێک پاش ئیسلامەتى (پاش مسولمان بوونى) چاکەکارى ئەنجامدات؛ ئەوا بەرپرسيار ناییت لەو
کردهوانەى لە جاهیلیەتدا کردووبەتى، و هەرکەسێک خراپەکارى بکات لە پاش ئیسلامەتى؛ ئەوا لێپرسینەوێ
لێدەکریت سەبارەت بە کردەوێ کانی پێشووتر و دواتر
120.....ئەوێ دەیلێت و بانگەوازی بۆ دەکەیت باش و چاکە، ئەگەر پێمان بلیت ئەوێ کردوومانە لێخۆشبوونى بۆ
هەبە
121.....مسولمان بوویت لە گەل هەموو ئەو کردەوێ چاکانەى پێشووتر ئەنجامداوە
- 123.....خوای گهوره -هیندەى- چاکەیک ستمم لە ئیماندار ناکات، بەهۆیەو پێى دەبەخشیت لە دونیادا و لەسەرى
پاداشت دەدرتەو لە قیامەتدا
124.....

- خوای گه وره ده فەرموئیت: ئەی نهوهی ئادهم، هەتا تۆ لێم بپارێتەوه وەرەجا و تکام لێبکەیت من لێت خۆش دەبم و سەیری زۆری تاوانەکانت ناکەم، ئەی نهوهی ئادهم، ئەگەر زۆری تاوانەکانت بگاتە لای هەورەکانی ئاسمان و پاشان داوای لێخۆشبوون لە من بکەیت؛ ئەوا من لێت خۆش دەبم..... 125
- بەندەیه ک تاوانێکی کرد، و ووتی: ئەی پەرورەدگار لە تاوانە کەم خۆش بە..... 126
- هەرکەسێک گوناھێک بکات، پاشان هەستێت و دەستنوێژ بگرێت، دواتر نوێژ بکات، پاشان داوای لێخۆشبوون لە خوای گەورە بکات؛ ئەوا خوای گەورە لێی خۆش دەبێت..... 128
- خوای گەورە دەستی رادەخات بە شەوان بۆ ئەوهی گوناھکارانی رۆژ تەوبە بکەن، و دەستی را دەخات بە رۆژ بۆ ئەوهی گوناھکارانی شەو تەوبە بکەن؛ هەتاوه کو خۆر لە رۆژئاواوه هەڵدێت..... 129
- پەرورەدگاری بەرز و پەرۆزمان هەموو شەویەک لە سێیە کێ کوتایێ شەودا دادەبەزێتە ئاسمانی دنیا..... 130
- حەلال ئاشکرایە و حەرام ئاشکرایە..... 131
- جوێن بە هاوێلانم مەدەن، ئەگەر یەکیکتان هێندە ئی ئوحد ئالتون بێخەشیت؛ ئەوا ناگات بە هێندە بەخشینی چنگیک یان نیو چنگی ئەوان..... 132
- ئەهی کور (ئەهی غولام)، هەندێک وشەت فێر دەکەم، سنوورەکانی شەریعەتی خودا بپارێزە؛ ئەوا خودا دەتبارێزێت..... 134
- بلی: ئیمانم بە الله هینا پاشان پابەندی رێگای راست بە -ئێستیفامەتت هەبێت..... 136
- نمونە ی ئیمانداران لە پەیوەندی و بەزەبی و سۆزیان بەرامبەر یە کتر؛ وەکو نمونە ی لاشەبە ک وان..... 137
- ئەوهی بە جوانی و رێکی دەستنوێژ بگریت؛ ئەوا هەموو گوناھەکان لە لاشەیدا دەر دەچن هەتاوه کو لە ژێر نینۆکە کەنەوه دەر دەچن..... 138
- ئاوی دەریا ئاوێکی پاکە و پاکەرهوهیه، و مردارەوه بووی دەر یایش حەلالە..... 139
- ئەگەر ئاو بە ئەندازە ی دوو قوڵە بوو؛ ئەوا پیسی هەلناگرێت..... 140
- ئەگەر چوونە سەر ئاو کردن؛ رۆو لە قیبلە مە کەن و پێشتی تیمە کەن، بە لکو رۆو لە رۆژەلات یان رۆژئاوا بکەن..... 141
- با هیچ یەکیکتان شەرمگە ی (عەرەقی) نە گرێت بە دەستی راستی لە کاتی میزکردندا، و با خۆی پاک نە کاتەوه بە دەستی راستی لە کاتی سەر ئاوکردندا، و با هەناسە نەدات لە ناو پەرداخێ ئاو خواردنەوهیدا..... 142
- هەرکەسێکتان لە خەو هەستا و دەستنوێژی گرت ئەوا با سێ جار ئاو راداتە نیو لووتی و دەری بکات، چونکە شەیتان بە درێژایی شەو لە سەر لووتی دەبێت..... 143
- پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- خۆی دەشۆرد بە ئاوێک کە بە ئەندازە ی صاعیک بێت هەتا لەوهیه بە ئەندازە ی پێنج مود بووایە، و بە یە ک مود دەستنوێژی دەگرت..... 144
- خوای گەورە نوێژی یە کێک لە ئێوه قبوڵ ناکات ئەگەر دەستنوێژی شکا..... 145
- پیاویک دەستنوێژی گرت و بە هێندە ی شوێنی نینۆکیک لە پێیه کانی نەشۆردبوو، پێغەمبەر -صلی الله علیه وسلم- ئەم پیاوه ی بێنی، و پێی فەرموو: «بگەرێوه بە رێکی و جوانی دەستنوێژ بگرە..... 146

- 147..... پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- له کاتی ههموو نوئیژیکدا دهستنوژی ده گرت
- 148..... پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- دهستنوژی گرت و(ئەندامه کانی دهستنوژیگرتی) یه ک جار شۆرد
- 149..... پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- دهستنوژی گرت و(ئەندامه کانی دهستنوژیگرتی) دوو جار شۆرد
- هه رکه سیک دهستنوژی بگرت بهم شیوهیهی که من دهستنوژیم گرت، پاشان دوو رکات نوژی بکات بهی ئه وهی
- 150..... له گهل خویدا بدویت، ئه وا خوای گه وه گونا هه کانی پیشووی خوش ده بێت
- ئه گهر یه کیک له ئیوه دهستنوژی گرت؛ ئه وا با ئاو بکاته (هه لیمزته) نیو لوتیه وه وپاشان ده ری بکات، وئه گهر
- 153..... به ردی به کارهینا بۆ خو پاک کردنه وه؛ ئه وا با (ژماره ی به رده کان) تاک بیت
- هه ردووکیان ئازار ده درین، و له سه ر تاوانی گه وه ئازار نادرین؛ یه کیکیان: خو ی نه ده پاراست (له پرشی میز) له
- 154..... کاتی میز کردن، وئه وی تریان: کاری دوو زمانی کردن (نه میمه کردن) بوو
- پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- کاتیک بجوايه بۆ دهست به ئاو گه یاندن دهیوت: «اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ
- 155..... الْخُبْثِ وَالْخَبَائِثِ
- پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- ئه گهر له سه رئاو کردن ده رجووايه، ده یفه رموو: غفرانک
- 157..... سیواک پاکه ره وهیه بۆ ده م وهوکاری پازی بوونی خوا ی گه وره یه
- 158..... پیغهمبەر-صلی اللہ علیہ وسلم- ئه گهر شه وه لېستایه؛ ئه وا سیواکی ده کرد
- ئه گهر قورس ونا ره حهت نه بوايه له سه ر ئومه ته که م؛ ئه وا فه رمانم پێیان ده کرد به سیواک کردن له پیش
- 159..... ههموو نوئیژیکدا
- ما فه له سه ر ههموو مسو لمانیک جاریک خو ی بشوات له ههموو حهوت رۆژیکدا؛ که سه ر ولا شه ی تیدا
- 160..... ده شوات
- 161..... پینج شت له فیه ته وهیه
- 162..... ته نها چووی -ئه ندای زاوژی- ده شۆریت، و دهستنوژی ده گرت
- پیغهمبهری خودا-صلی اللہ علیہ وسلم- ئه گهر خو ی بشۆردایه به هو ی له شگران بوونیه وه، سه ره تا دهسته کانی
- 163..... ده شۆرد پاشان دهستنوژی ده گرت وه کو شیوازی دهستنوژیگرتن بۆ نوژی، دواتر خو ی ده شۆرد
- به س بوو بۆت که به دهسته کانت ته نها ئه مه ئه نجام به دیت»، پاشان: یه ک جار دهسته کانی (ناو له یه کانی) دا به
- سه ر زه ویدا، دواتر ناو له پی چه پی مه سح کرد به سه ر پشتی دهستی راستی، هه روه ها دیوی سه ره وه ی هه ردوو
- 165..... دهسته کانی ورووی پ مه سح کرد
- 166..... وازیان لیینه؛ چونکه من به دهستنوژی وه له پیم کردوون
- واز له نوژی کردن بهینه به پی -ماوه ی- ئه و رۆژانه ی تووشی سو ری مانگانه ده بوویت تیاند، پاشان خو ت بشو
- 168..... ونوژی بکه
- ئه گهر یه کیکتان هه ستی به شتیک کرد له سکیدا، تووشی گومان بوو ئایا هیج شتیکی لیوه ده رجووه یان نا، ئه وا
- 169..... با له مزگهوت ده رنه چیت هه تا وه کو دهنگیک ده بیستیت یان بۆنیک ده کات
- 170..... ئه گهر سه گ له په رداخی یه کیک له ئیوه ئاوی خوارده وه، ئه وا با حهوت جار بی شۆریت

- 171..... ٺه گهر بانگيڙ ٻلڻيٽ: (الله اڪبر الله اڪبر)، ويه ڪيڪتان ٻلڻيٽ: (الله اڪبر الله اڪبر)
- 173..... ٺه گهر گوي بيستي بانگ بيڙ بون ٺهوا ٺهوه ٻلڻن ڪه ٺهوه دهيلڻيٽ پاشان سه لاتم له سهر بدن
- هه ڪه سنيڪ ڪاتيڪ گوني له بانگيڙ دهبيٽ، ٻلڻيٽ: (أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، رَضِيَتْ بِاللَّهِ رَبًّا وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولًا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا)^٨، ٺهوا خوي گهوره له تاوانه ڪاني خوش
- 175..... دهبيٽ
- هه ڪه سنيڪ ڪاتيڪ گوني له بانگ دهبيٽ وٻليٽ: (اللهم رب هذه الدعوة التامة، والصلاة القائمة، آت محمدا الوسيلة والفضيلة، وابعثه مقاما محمودا الذي وعدته)؛ ٺهوا شه فاعه تي من بؤ ٺهوه ڪه سه واجب دهبيٽ له
- 176..... رڙي قيامه تدا
- 179..... نزا ڪردن له نيوان بانگدان وقامهت ڪردن رت ناڪريته وه
- 180..... ٺايا گوٽي له بانگ دهبيٽ؟». ٺهويش ووتي: به لي، فهرموي: «ڪه واته وه لامي بدهروه
- ٺه گهر روبرايڪ له پيش درگاي يه ڪيڪ له ٺيوه بيٽ، ورڙانه پيڻج جار خوي تيڊا بشوات، ٺايا هيچ پيسيه ڪ
- 181..... له سهر لاشه ي دهمنيٽ
- چي ڪرده ويه ڪ خوشه ويسترينه لاي الله؟ فهرموي: «نوٽڙ ڪردن له ڪاتي خوي»، ووتم: پاش ٺهوه چي؟
- فهرموي: «چاڪه ڪاري به رامبر داڪ وباوک» ووتم: پاش ٺهوه چي؟ فهرموي: «جيهاد وتيڪوشان له پيٺاو
- 182..... الله
- ههر مسولماننيڪ ڪاتيڪ ساتي نوٽڙي فهرز ديٽ، به جواني وريڪي: دهستنوٽڙ بگريٽ وخشوعي هه بيٽ ورڪوع
- 183..... ببات، ٺهوا ٺهوه دهبيٽه هوي ليخوشبون له تاوانه ڪاني
- پيڻج نوٽڙه ڪه، و هه يني بؤ هه يني، و رهه زان بؤ رهه زان، هه موويان دهبنه هوي سرينه وه ي تاوان وگونا هه ڪاني
- 184..... ٺيوانيان، ٺه گهر هاتوو مروفي موسلمان خوي به دوور گرت له تاوانه گهوره ڪان
- فهرمان به منداله ڪانتان بڪه به نوٽڙ ڪردن له ته مهني حهوت سائيڊا، ولييان بدن له سهر نوٽڙنه ڪردن له
- 185..... ته مهني ده سائيڊا، وجيگ ڪاننيان جيا بڪه نه وه
- پهروه درگاري مهزن ده فهرمويٽ: نوٽڙم له نيوان خوم وبه نده ڪم دابه شڪردوه بؤ دؤ دووبه ش، وٺه گهر
- 186..... به نده ڪم داواي ههرشتنيڪم ليٽيڪات؛ پي ده به خشم
- ٺهوه پهيانه ي (جيا ڪاره وي) له نيوان ٽيمه ي (موسلمان) و ٺهواني (ڪافرا) هه يه؛ نوٽڙ ڪردنه
- 188..... بيگومان (ٺهوه سنووه ي وه ستاوه) له نيوان مروف -و- ڪوفر وشيرڪ؛ وازهيانه له نوٽڙ ڪردن
- 189..... ٺهي بيلال، هه سه قامةت بڪه بؤ نوٽڙ، خه مره ونيمن بڪه به هوي وه
- 190..... اللَّهُمَّ بَاعِدْ بَيْنِي وَبَيْنَ خَطَايَايَ كَمَا بَاعَدْتَ بَيْنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ
- 191..... پيغه مبهري خودا -صلي الله عليه وسلم- ههر دوو ده سه ڪاني هه تاوه ڪو ٺاسي شان ڪاني به رزده ڪرده وه: ٺه گهر
- 193..... نوٽڙي دابه ستايه
- هه ڪه سنيڪ له نوٽڙدا (له هه موو رڪاتيڪدا) سوره تي -الفاتحه- نه خوينيٽ؛ ٺهوا نوٽڙه ڪهي دروست نيهه (قبول
- 194..... ناڪريٽ)

- ، پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- هاته نیو مزگهوتیه وه، وله پاشان پیاوینک هاته نیو مزگهوتیه وه ونوژی کرد
وپاشان هات وسهلامی له پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- کرد، یی فرموی: بگه پتیه نوژی که نه نجام بده وه
(دووباره ی بکهره وه)، چونکه تۆ نوژی نه نجام نه دا..... 196
- له نیوتان من نیکترینم -له شیوازی- نه نجامدانی نوژی پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- ؛ نه مه
چونیته نوژی کردنی بوو هتا دنیای به جیهیشت 198
- فرمانم پیکراوه که له سهه رهوت ئیسک سوجه بهرم 200
- چ نزاریه که هیوا ورهجا وایه که وه لام بدریته وه؟ فرموی: نزاکردن له ناوه راستی کو تاپی شهو، وله پاش نوژی
فهرزه کان 201
- تیوه پهروردگارتان ده بین ههروه کو چون نه م مانگه ده بین 202
- پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له دوو رکاتی سونه تی پیش نوژی به یانیدا: ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ -سوره
الکافرون-﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ -سوره القیامه-﴾ ی ده خوتید 203
- تهوه ی پاریزگاری له نه نجامدانی (نوژی به یانی ونوژی عه سر -به ردهین: البردین-) بکات؛ نهوا ده جیه به هه شته وه
..... 204
- هه ره که سیک نوژی به یانی بکات؛ نهوا له ژیر -په یمان و- پاراستی خودایه 205
- تهوه ی واز له نوژی عه سر به یانیت؛ نهوا کرده وه کانی پوچهل ده یته وه 206
- هه ره که سیک نوژی له بیرجوو ؛ نهوا با نوژی که نه نجامدات نه گهر بیر کی وه وه، وهیچ که فاره تیکی نه مه گهر
تهوه نه بیت 207
- قورسترین نوژی له سهه ره دوو وه کان نوژی عیسا ونوژی به یانیه، جا نه گهر بیانزانیایه نهو دوو نوژی چه ندیک
خیر وفه زلی گه وره یان تیدایه ؛ هه ره به گگوئی بوی ده هاتن 208
- نه گهر پیغمبری خودا -صلی الله علیه وسلم- پشی له رکوع بردن بهرز بکرا دیته وه، ده یووت : «(سمع الله
(لَمَنْ حَمَدَهُ، اللَّهُمَّ رَبَّنَا لَكَ الْحَمْدُ، مِلْءُ السَّمَاوَاتِ وَمِلْءُ الْأَرْضِ، وَمِلْءُ مَا شِئْتَ مِنْ شَيْءٍ بَعْدَ 209
- پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له به یانی دوو سوجه که دا ده یووت: (رب اغفر لي، رب اغفر لي) 210
- ، پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- له نیوان دوو سوژده که دا ده یووت: «اللهم اغفر لي، وارحمي، وعافني
واهدني، وارزقني..... 211
- نه گهر نوژی تان کرد ؛ ریزه کانتان ریک بکه ن پاشان با یه کیکتان پیشنوژی تان بۆ بکات 212
- پیغمبر -صلی الله علیه وسلم- فیری ته شه هود (ته حیات) ی کردم ههروه کو چون فیری سوره تیکی قورئانی
ده کردم 217
- اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عَذَابِ الْقَبْرِ، وَعَذَابِ النَّارِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَحْيَا وَالْمَمَاتِ، وَمِنْ فِتْنَةِ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ.... 219
- سوور به له سهه ره زور سوجه بردن بۆ خوی گه وره؛ چونکه تۆ هه ره سوجه یه ک به بیت نهوا خوی گه وره
پله یه ک به رزت ده کاته وه، وتاوانیکت له سهه ره لا ده دات 221
- نوژی دروست نه ؛ کاتیک خواردن ناماده بیت، یان کاتیک ته نگه تاو بیت به یه کیکی له پیسیه کان 222

- 223..... ٺهوه شهيتانيكه پټي دهووترت خيزهه، ٺه گهر ههستت پټ کرد پهنا به خواي گهوره بگره لټي، وسې جار تف بکه به لای چهپندا
- 224..... ٺهو کهسهی خراپترین دزی دهکات ٺهوهیه که له نوټژه کهی دهذتیت
- 225..... ٺایا ٺهوهی لهپیش ٺیمام سهری بهرز دهکاتهوه؛ ناترسیت لهوهی که خواي گهوره سهری وهکو سهری گوی درټر لټبکات، یان شیوهی وهکو شیوهی گوټدرټر لټبکات
- 226..... ٺه گهر یه کیکتان گومانی له نوټژه کهی هههوه، نهزانیت چهند رکاتی ٺهجامداوه سی یان چوار؟ با گومانه کهی دووربخاتهوه وبنجینهی نوټژه کهی لهسهه ٺهوه دایمه زرټیت که لټي دنلیایه، پاشان با دوو سوچه ببات پیش ٺهوهی سهلام بداتهوه، ٺه گهر پینج رکاتی ٺهجامدبا بیت؛ ٺهوا نوټژه کهی به رکاتی جووت دهبت، وٺه گهر هر چوار رکاته کهی ٺهجامدبا بیت؛ ٺهوا ٺهوه سهروشورکردنه بو شهیتان
- 227..... پیغهمبهری خودا -صلی الله علیه وسلم- پیاوټکی بیی له پشت پزټیکهوه به تهنه نوټر دهکات، فهرمانی پیگرد که نوټژه کهی دووباره بکاتهوه
- 228..... ٺهوه پیاوټکه شهیتان میزی کردووه ته نیو گوټیه کانی
- 229..... خیرترین روژ که خور تټیدا هه ٺهاتبت روژی ههینه
- 230..... ٺهوهی روژی جومعه خوی بشوات وهکو خوشوردن بو پاکبونهوه له لهشگرانی، پاشان له ماوهی یه کهم بچیت وهکو ٺهوه وایه وشترټی کردبټه قوریانی، وٺهوهی له ماوهی دووهمدا بچیت وهکو ٺهوه وایه مانگیه کی کردبټه قوریانی
- 231..... اللهم أنت السلام ومنك السلام، تبارکت يا ذا الجلال والإکرام
- 233..... پیغهمبهه -صلی الله علیه وسلم- له پاش ههموو نوټرټیک ٺهه تههلیلهی دهووت
- 235..... پیغهمبهه -صلی الله علیه وسلم- له پاش ههموو نوټرټیکي فهرز دهیووت
- 237..... هههرکهسیک پاش ههموو نوټرټیک: سی وسې جار بلټیت (سبحان الله)، وسې وسې جار بلټیت (الحمد لله)، وسې وسې جار بلټیت (الله اکبر)، ٺهه نهوه وټو وسهدههه تهواو بکات به ووټی: (لا إله إلا الله وحده لا شریک له له الملك، وله الحمد، وهو على کل شیء قدير)؛ ٺهوا خواي گهوره له گوناهاه کانی خوش دهبت ٺه گهر وهکو کهفی سهه دهرياش بن
- 239..... هههرکهسیک (ٺابه تی کورسی) بخوټیت له پاش ههموو نوټرټیکي فهرز؛ ٺهوا هیچ شتیک ریگر نابیت لهوهی بچټه بهههشتهوه جگه له مردن نهبت
- 240..... ده رکاتم لهبهرکرد له پیغهمبههوه -صلی الله علیه وسلم- (له نوټژه سونهته کان)
- 241..... پیغهمبهه -صلی الله علیه وسلم- ههگریز وازی نهدههټنا له ٺهجامدانی چوار رکاتی سونهت له پیش نوټری نیوهرو دوو رکاتی سونهت له پیش نوټری بهیانی
- 242..... ٺه گهر یه کیکتان چوهه نیو مرگهوتهوه؛ با دوو رکات ٺهجامدات پیش ٺهوهی دابنیشیت
- 243..... ٺه گهر به هاورټکهت بلټیت: بیدهنگ به له روژی ههینی له کاتیکدا وتار خوټن وتار دهوات؛ ٺهوا تو قسهیه کی پوج وبهتالت وتوهه

- به پتوه نوټز بکه، نه گهر ناتوانيت نهوا به دانښتنه وه نه نجامي بده، خو نه گهر ههر ناتوانيت نهوا به
 244..... پالکته و تنه وه نوټز بکه
- نوټز کړدن له م مژگه و ته ی من خیري زیاتره له هه زار نوټز کړدن له مژگه و ته کانی تر، جگه له مژگه و تی حهرام نه بیت
 245.....
- ههر که سټیک مژگه و تنیک له پټناو خوی گه وره دروست بکات؛ نهوا خوی گه وره (خانویه کی) بؤ دروست
 246..... ده کات له به هه شتدا وه کو نهوه
- ههر خاوه نی زیر و زیوټک مافه که ی (زه کاته که ی) نه دات له روژی قیامه تدا پلټی ناگړینی بؤ ناماده ده کریت که له
 248..... ناگړی دوزه خدا سوور کراوه ته وه، لاتنه ښشت و نیوچاوان و پشی پی داخ ده کریت
- خیر کړدن له سامان که م ناکاته وه، و به نده به لیخو شېبون له خه لکی په روه ردگار شکو دارتری ده کات، و نه وه ی
 253..... له بهر الله ساده بیت،^۸ نهوا خوی گه وره به رزی ده کاته وه
- خوی گه وره ده فهرموتیت: «نه ی نه وه ی ئاده م ببه خشه؛ پټ ده به خشم.....
 254.....
- نه گهر پیاو خه رچی بکات له سهر خیزانه که ی و له سهر نه مه چاوه ری پاداشت بیت؛ نهوا نه مه چاکه یه بوی
 255.....
- گوړینه وه ی ئالتون به ئالتون ریپایه مه گهر ده ست به ده ست بیت له و شوټنه دا، گوړینه وه ی زیو به زیو ریپایه
 مه گهر ده ست به ده ست بیت له و شوټنه دا، گوړینه وه ی گهنم به گهنم ریپایه مه گهر ده ست به ده ست بیت
 256..... له و شوټنه دا، گوړینه وه ی جو به جو ریپایه مه گهر ده ست به ده ست بیت له و شوټنه دا
- پیغه مبه ر- صلی الله علیه وسلم- (زه کاتی سهر فیره) ی فهرز کړد له سهر نیر ومی و ئازاد وکویه له
 257.....
- نه ی خه لکینه، سه لام له یه کتر بکه ن، و په یوه ندی خزمایه تی بگه یه نن، و خواردن ببه خشن، و شه و نوټز بکه ن
 258..... له کاتیکدا خه لکی خه و توون؛ نه م کړده وانه بکه ن نهوا به سه لامه تی ده چنه به هه شتده
- خوی گه وره ی پاک و پړوز (دوره له که موکور تی) و هیچ شتیک قبول ناکات مه گهر پاک نه بیت، و فهرمانی
 کړدوه به ئیمانداران هه روه کو چو ن فهرمانی کړدوه به پیغه مبه رانیش، بویه خوی گه وره فهرمویه تی: { يَا أَيُّهَا
 259..... } الرُّسُلُ كُلُّوَا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا
- نه وه ی ده رفه ت بدات به که سټیک که نار هه تی له سهره (به هو ی فهرزه وه)، یان شتیک له قهرزه که ی له سهر
 260..... که م بکاته وه؛ نهوا الله ده یخاته ژیر سیبه ری عهرشی خوی
- په حمه تی خودا له پیاوټک لیبورده -ئاسان- و به خشنده بیت کاتیک ده فرو شیت و کاتیک ده کریت و کاتیک داوی
 261..... قهرزه که ی ده کات
- نه گهر رویشیتیت بؤ لای که سټیک که حالی ناله بار و قورس بوو (له رووی داراییه وه)، نهوا چاوپو ش لیبکه، به لکو
 262..... خوی گه وره له ئیمه ش خو ش بیت
- پیاوانیک مو لکی خوی گه وره به ناهه ق به کار ده هی ن (به فیر و ی ده دن و مافی خوی پیناده ن)؛ نهوا دوزه خ بؤ
 263..... نه وانه یه له روژی قیامه تدا
- خوی گه وره ی به رز و شکو دار فهرموی: هه موو کړده وه کانی نه وه ی ئاده م بؤ خوټیه تی؛ جگه له روژوو گرتن
 265..... نه بیت، به د لئیاییه وه بؤ منه و من پاداشی له سهر ده ده مه وه
- نه وه ی مانگی په مهران به روژوو بیت به باوه و ئیمانده وه و چاوه ری پاداشت بیت له سهری له لایه ن خودا وه؛
 268..... نهوا خوی گه وره له هه موو تاوانه کانی پیشووی خو ش ده بیت

- له بههشتدا ده رگايه ك هه يه، يتي دهووترت: رهيان، رۆزووگره كان له يوه ده چنه ژووره وه له رۆژي قيامه ندا
جگه له ئەوان كەسې تر له و ده رگايه وه ناچيته ژووره وه، دهووترت: له كوښن رۆزووگره كان؟ هه لدهستن وبه ره
ده رگايه پيش ده كهون، جگه له ئەوان كەسې تر له و ده رگايه وه ناچيته ژووره وه، ئە گهر هه موويان چوونه
ژووره وه ده رگايه داده خريت وكه سې تر ناچيته ژووره وه 269
- ئه گهر رهمه زان هات؛ ده رگايه بههشت ده كرينه وه وده رگايه دۆزه خ داده خرښ، وشه يتانه كان كۆت وزنجير
ده كرين 270
- هه ركه سېك به رۆزوو بېت وبه هۆي له بيرچوونه وه بخوات يان بخواته وه؛ ئەوا با رۆزووه كه سې ته واو بكات
(نه يشكينيت)، چونكه ئەوه خواي گه وره رزقي خواردن وخواردنه وه ي پښ به خشيوه 271
- پښه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- له ده شهوي كوتايي رهمه زان ئيعتيكافي ده كرد، هه تا خواي گه وره رۆحي كيشا
پاشان خيزانه كانې له پاش ئەو ئيعتيكافيان ده كرد 272
- پښه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- ئەو هه ول وكوششه زۆره ي ده يكرد بۆ په رستن له رهمه زاندا له مانگه كانې تر دا
به و شيويه نه بوو، وله ده شهوي كوتايي رهمه زاندا ئەو هه ول وكوششه زۆره ي ده يكرد بۆ په رستن له شه وه كانې
تر به شيويه نه بوو 273
- پښه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- ئە گهر ده شهوي كوتايي بهاتايه؛ شه وه كانې زيندوو ده كرده وه، وخيزانه كانې
هه لده ستاندا، وهه ول وكوششي زۆري ده كرد، وله خيزانه كانې دوورده كه وته وه 274
- ئوهوي رۆژيكي له پيناو خواي گه وره به رۆزوو بېت؛ ئەوا خواي گه وره رپوي دوور ده خاته وه له دۆزه خ به
ئهنده ازي حه فتا سال 274
- خه ليله كه م-صلي الله عليه وسلم- فه رماني سې شتي پيكردم: رۆزووگرتي سې رۆژ له هه موو مانگيكي، و دوو
ركات نوښي چيشته نگو، ونوښي وپتر بكه م پيش خه وتن 275
- پارشيو بكه ن چونكه پارشيو كردن به ره كه ت وپروزي تښدايه 276
- ئهم دوو رۆژه پښه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- نه ه ي كرده وه له رۆزووگرتن تښاندا: رۆژي شكاندنې
:رۆزووه كاننان (مه به ستي: يه كه م رۆژي جه نني رهمه زانه)، ورۆژه كه ي تر: له قوربانېه كاننان ده خون (مه به ستي
(رۆژه كانې جه نني قوربانېه 277
- ئوهوي نوښي ته راويح ئەنجام بډات له شهوي قه دردا به باوه ر وئيمان ه وه وچاوه رپي پاداشت بېت له سه ري له
لايه ن خودا وه؛ ئەوا خواي گه وره له هه موو تاوانه كانې پيشووي خوښ ده بښت 278
- ئوهوي حه ج ئەنجام بډات، وقسه ي خراب ونا ره وا نه كات (نزيك نه بښته وه له خيزاني به چيژوه رگرتن)، وتاوان
وگوناه ئەنجام نه دات ئەوا ده گه رپته وه (له حه ج كرده نه كي) وه كو ئەو رۆژه ي له دايك بووه 279
- (ته لبيه ي) پښه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- به م شيويه بوو: (لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ
الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ 280
- »هيج رۆژيكي نيه كه ئەنجام داني كرده وي چاك خو شه ويست بېت لاي خواي گه وره وه كو ئەم رۆژانه
مه به ست ده رۆژي يه كه مي (مانگي ذي الحجة) يه 281
- جيهاد وتيكوښان به ريا بكه ن به رامبه ر مو شريكه كان به مالتان ونه فستان وزمانتان 282
- واز له و شتانه به يته كه گومان ت لښان هه يه، بۆ شتانيك كه گومان ت لښان نيه 283

- ،خوای گه وره به هوئی منه وه له ئومه ته کهم خوۆش بووه له شتیک که له نه فسی ودهروونی خویندا ده یینه وه
 284..... مه گهر کردهوی پێبکه ن یان بیلێن
- خوای گه وره سهیری شیوه و سهروهت و سامانتان ناکات، به لکو سهیری دل و کرده وه کانتان ده کات
 285..... خوای گه وره غیرهت ده کات، وئیماندار غیرهت ده کات، غیرهتی خوای گه وره ئه وهیه که ئیماندار کرده وهیه ک
 286..... بکات که خودا حهرامی کردووه له سهری
- خۆتان بپارێزن له حهوت تاوانه وێرانکه ره که
 287..... ئایا هه وائتان پێ بدهم به تاوانه گه وره کان؟
- تاوانه گه وره کان (الکبائر): شیرک وهاوه لدانان بۆ خوای گه وره، خراپه کاری به رامبه ر دایک و باوک، وکوشتنی
 290..... نه فسیک، سویند خواردن به ناهه قی.....
- یه کهم شت که دادگایی له سهری ده کریت له نێوان بنده کان له رۆژی قیامه تا ؛ بریتیه له خۆینه کان.....
 291..... هه رکه سه یک په یمان پێدراوێک (موعه اه دیک) بکوژیت ؛ ئه و بۆی به هه شت ناکات
- ئهو که سه ی په یوه ندی خزمایه تی بپچرێنیت ناچیت به هه شته وه
 293..... هه رکه سه یک هه ز ده کات رزقی زۆر و فراوان بیت، و ته مه نی درێژتر بیت؛ ئه و با په یوه ندی خزمایه تی بگه یه نیت
 294.....
- ئهو خزم و دوستی راسته قینه نیه که چاکه به چاکه ده داته وه، به لام خزم و دوستی راسته قینه ئه و که سه یه که
 295..... ئه گهر به رامبه ره که ی په یوه ندی خزمایه تی پچراند ئه و هه ر په یوه ندیه که ده گه یه نیت.....
- ووتم: ئه ی پیغه مبه ری خودا، ئایا کێ شایسته تره بۆ ئه وه ی به رامبه ری چاکه کار بم؟ فه رمووی: دایکت، پاشان
 296..... دایکت، پاشان دایکت، پاشان باوکت، پاشان له ئه وان خوارتر له رووی نزیکي خزمدا رییه وه
- ئایا ده زانن غه یبه ت چییه ؟ « ووتیان: خودا وپیغه مبه ره که ی ده زانیت، فه رمووی: «ئه وه یه شتیک بلێیت
 297..... سه به ره ت به برا که ت که ئه گهر ئه و ببیستیت هه زی پێنه کات
- هه موو سه رخۆشکه ریک ئاره قه، و هه موو سه رخۆشکه ریک حه رامه، وئهو ی ئاره ق بخواته وه له دونیادا وله
 298..... کاتیکدا بمریت که هۆگری بوو بیت و ته وه ی لێ نه کرد بیت؛ ئه و له رۆژی دوایدا ناخواته وه
- پێغه مبه ر- صلی الله علیه وسلم- نه فره تی کردووه له به رتیلده ر و به رتیلخۆر (که به رتیل وهرده گریت بۆ گۆرینی)
 299..... حوکم و بپار
- حه سودی به یه کتری مه به ن، و فیل مه که ن له مه زادا، و رقتان له یه کتری نه بیته وه، و پشت له یه کتری
 300..... مه که ن، وله سه ر فرۆشتنی یه کتر شت مه فروشن، و به ندی خودا بن به برایه تی وه
- ئاگاداری گومانی خراپ بن، چونکه گومانی خراپ درۆترین قسه ولێکدانه وهیه.....
 301.....
- که سی دوو زمان (نه میمه که ر) ناچیت به هه شته وه
 302.....
- هه موو ئومه ته کهم پارێزاون جگه له ئه وانه نه بیت که تاوانه کان ئاشکرا ده که ن.....
 303.....
- ئهی خه لکینه، خودا خۆگه وره زانیی (نه فامیه کانی) جاهیلیه تی له سه رتان لابر د و شانازی کردن به باو بپیرانه وه
 305.....

- 306.....رق لیبووترین پیاو له لای الله څه وه په زور وېه توندی گف توگو ده کات و ملکه چ نابیت بۆ هه ق
- 307.....څه گهر دوو مسولمان روو به پرووی په کتر بڼه وه به شمشیره کانیان څه وا بکوژ وکوژ راو له دوزه خدان
- 308.....څه وهی چه ک هه لښکریت به رامبه رمان څه وا څه وه که سه له څیمه نییه
- 309.....جوین به مردووه کان مه دهن، چونکه څه وان گه یشتن به څه و کرده وانه ی که څه نجامیاند
- 310.....رېوا نییه بۆ هیچ مسولمانیک که قسه دابړت له گهل برای مسولمانی له سه رووی سی شه و
- 311.....هه رکه سیک په یمانی مسوگه ریم پیدات له پاراستی څه وهی له نیوان هه ردوو شه و یلکه یدایه (زمانی) و څه وهی له نیوان هه ردوو قاجیدایه (دامینی - عه وره تی)؛ څه وا من مسوگه ری چوونه به هه شتی بۆ ده که م
- 312.....نابیت څا فره ت سه فهرتک بکات که دوو ری که ی دوو رېژ بیت مه گهر مېرده که ی یان مه حره مېکی له گهلدا بیت
- 314.....له دواي څوم هیچ فیتنه و تاقیکردنه وه په کم جینه هیشته وه که زیان به خشته بیت بۆ سه ر پیاوان وه کو څا فره تان
- 315.....څه ی گه نجان، هه رکه سیکتان توانی څه وا با هاوسه رگیری بکات؛ چونکه څه مه پاریز راوتره بۆ چاو ودامین، و څه وهی ناتوانیت څه وا با رېژوو بکرت؛ چونکه رېژوو گرتن قه لغانه
- 316.....دو نیا څوش وېه چېژ، وخواي گه وره څپوهی کردووه به جینشینی په کتر له سه ری بۆ څه وهی بزانتیت که چو ن کرده وه ده که ن، بویه څوتان بپاریزن له دو نیا و څوتان بپاریزن له څا فره تان
- 317.....څوړاکي پېښه خشیت څه گهر څوت څوړاکت خوارد، وجلي پېښه خشیت څه گهر څوت جلت له بهر کرد -یان پاره ی پېښه خشیت څه گهر په بدات کرد-، وېه لېدان له ده موچاوی نه ده یت، وجوینی پېښه ده یت، وقسه ی له گهل دانه بریت مه گهر ته نها له نیو مالدا نه بیت
- 318.....څه ی کو څمه له ی څا فره تان څیر بکه ن چونکه پیم نیشاندرا زوړ به تان څه هلی دوزه خن، ووتیان: بۆ چی څه ی پیغه مبه ری خودا؟ فه رمووی: نه فره ت زوړ ده که ن، وزوړ سپلن به رامبه ر مېرده کانتان، وکه م څه قل ودینی وه کو څپوه نه بینو وه هه رو هه ها که سم نه بینو وه که ده ست به سه ر څه قلی پیاوینکی ژیر وه وشمه ند بکرتیت وه کو څپوه
- 321.....څا گدار بن مه چن بۆ لای څا فره تان، پیاوینک له څه نسار وو تی: څه ی پیغه مبه ری خودا، څه ی څه گهر (خزم) بیت؟ فه رمووی: خزم بیت وه کو مردن وایه
- 322.....هیچ ماره ییه ک دروست نییه مه گهر به بوونی (څا ماده بوون وره زامه ندی) وه لی څه مری (سه رپه رشتیاری) څا فره ته که نه بیت
- 323.....هه ر څا فره تیک ماره بکرتیت به بۆ مۆله تی وه لی څه مره که ی (سه رپه رشتیاریه که ی)؛ څه وا ماره ییه که ی پوچه نه
- 324.....نه فره تلکراوه څه وه که سه ی که ده جیت بۆ لای څیرانه که ی له پاشیه وه (کو میه وه)
- 325.....څه وه مه رجانه ی مافیان زیاتره وشایسته ترن جیبه جیپکرتین څه وانه ن که به هویانه وه دامینی (څا فره تیکي) بۆ حه لال ده بیت بۆ تان
- 326.....دو نیا (پره) له شتی څوش و به که لک، و څیرترین څوشی څه م دو نیا په څا فره تیکي چاکه

- پرسپارم له پیغه مبهري خودا کرد -صلی الله علیه وسلم- سه بارهت به سهیرکردنی له ناکاو (بۆ ئافرهت) فهرمووی: چاوت وهریگپه (چاوت لابده له سهیر ئافرهته که)..... 327
- پیغه مبهیر -صلی الله علیه وسلم- دوو بهرانی رهش و سپی شاخدارای کرد به قوربانی..... 328
- جلی خوارهوی مسولمان ههتا نیوهی ساقه، وئاساییه له نیوان نیوهی ساق وگوینکه کان بیت، وئهو جلهی له خوار گوینکه گانهوه -قاپه رهقه گانهوه- بیت ئهوا له دوزه خدایه، وئهو جله که ی شۆر بکاتهوه بۆ خۆبه گه وره زانین بیت؛ ئهوا خوای گه وره له رۆژی قیامهتدا سهیری ناکات..... 329
- ئاوریشم و دیباج مه پۆشن، وله بهرداخ و دهوری زێر و زیودا مه خۆن و مه خۆنه وه، ئهوانه بۆ ئهوانه له دونیادا، وله دوا رۆژیشدا بۆ ئیمهیه..... 330
- پینووسی تاوان نوسین له سهیر سێ کۆمهڵ هه لگی راوه: خهوتوو ههتا به خه بهر ده بیته وه، و مندال ههتا باغ ده بیت، و شیت ههتا چاک ده بیته وه..... 331
- پیغه مبهیری خودا -صلی الله علیه وسلم- نه هی کردوو له قزه ع..... 332
- سویند خواردن له وهیهه بیته هوی فروشتنی شتومه ک، به لام هوکاری نهمانی (به ره که ته) له داهاتدا..... 332
- سمیل کورتبکه نه وه و ریش به پلنه وه..... 333
- پیاو نابیت سهیری شهرمگهی (عه وره قی) پیاو یکی تر بکات، و ئافرهت نابیت سهیری شهرمگهی ئافرهت یکی تر بکات..... 334
- باشترین و خیرترینتان ئهوانه ن که جوانترین رهوشتیان ههیه..... 335
- ئیماندار به هوی رهوشت جوانیه وه ده گاته پلهی ئه و که سهی که به زۆری نوێژ ده کات و رۆژوو ده گریت.... 336
- چاکترین و کاملترین باوه ردار له ئیماندا ئه و یانه که جوانترین رهوشتی ههیه، و چاکترینتان ئهوانه ن که باشترین بۆ خیزانه کانیان..... 337
- پیغه مبهیری خودا -صلی الله علیه وسلم- پرسپاری لیکرا سه بارهت به ئه و شتهی به زۆری ده بیته هوی چوونه به ههشت، فهرمووی: «ته قوای خوای گه وره و رهوشت جوانی..... 338
- پیغه مبهیر -صلی الله علیه وسلم- جوانترین رهوشتی هه بوو له نیو خه لکیدا..... 339
- رهوشتی پیغه مبهیر -صلی الله علیه وسلم- وه کو قورئان بوو..... 340
- پیغه مبهیر -صلی الله علیه وسلم- به کارهینانی راستی پ خۆش بوو: له نه عل له پیکردنی، وله شانه کردنی، وله ده ست نوێژگرتنی، وله هه موو کاروباریکی تری..... 341
- خوای گه وره چاکه کاری له سهیر هه موو شتیک نووسیوه..... 342
- دادپه روه ران له لای خوای گه وره له سهیر مینه بری نور و رۆشناییدان..... 343
- نه زیان به خۆت و نه زیان به خه لکی بگه یه نه..... 344
- نمونه ی هاو رپێ باش و هاو رپێ خراب وه ک میسک فروش و خۆشکاری کوره ی ئاسن وایه..... 345
- توره مه به..... 346

- کەسی بە ھێز ئەو نییە کە بە ھێز لە زۆرانبازیدا، بە لکو کەسی بە ھێز ئەو نییە کە ئەفسی خۆی دە گرتێتووە لە کانی
 347..... تورە بووندا
- 348..... شەرم کردن لە ئیمانەوێیە (لە باوەرپەرەوێیە)
- 349..... ئە گەر بپاویک براکە ی خۆشویست؛ ئەوا با پێی بێت کە خۆشی دەوێت
- 350..... ھەموو چاکە کارییە ک خێرە
- ، ھەموو رۆژیک کە خۆری تیدا ھەلنێت؛ ھەموو جومگە یە ک لە جومگە کانی لاشە ی مرۆف خێریکی لە سەرە
 دادپەرورەری بکەیت لە نێوان دوو کەسدا ئەمە خێریکە، و یارمەتی کەسێک بەدەیت بۆ ئەوێ خۆی یان
 351..... شتومە کە کانی بخاتە سەر ئاژەلە کە ی خێریکە، و تە ی جوان و شیرین خێریکە
- ھەرکەسێک ناپەرەتە یە ک لە لابات لە سەر ئیماندارێک لە ناپەرەتە یە کانی دنیا؛ ئەوا خۆی گەرە ناپەرەتە یە ک لە
 ناپەرەتە یە کانی قیامەتی لە سەر لادەدات، و ئەوێ ئاسانکاری بکات بۆ قەرزداریک یان ھەژاریک؛ ئەوا خۆی
 گەرە ئاسانکاری بۆ دە کات لە دنیا و قیامەتدا، و ئەوێ ھەلە ی مسوڵماننیک ببۆشیت؛ ئەوا خۆی گەرە
 352..... ھەلە کانی دەبۆشیت لە دنیا و قیامەتدا
- 354..... پێی ھیچ بەندە یە ک ناچوێت لە رۆژی قیامەتدا ھەتا پرسیاری لێ دەکریت
- ئەو کەسێ ی پێداویستیە کانی بێوژن و ھەژار جێبەجێ دەکات وەکو کەسی موحامید و تیکۆشەر وایە لە پێناو
 355..... خۆی گەرە
- 356..... ئەوێ باوەر ی بە خۆدا و رۆژی دوا ی ھە یە؛ ئەوا با قسە ی خێر بکات یان بێدەنگ بێت
- 357..... ھیچ چاکە یە ک بە کەم مەزانە؛ تەنانەت گە یشتنیش بە براکەت بەرپوێ کێ گەشەو
- دەستبگرن بە راستگۆییەو، چونکە راستگۆ یی رێنیشاندەر بەرەو چاکە کاری، و چاکە کاری رێنیشاندەر بەرەو
 358..... بە ھەشت
- 359..... ئەوێ رەحم و بەزە یی بە خەلکدا نە یەتەو؛ ئەوا خۆی گەرەش رەحم و بەزە یی بەو کەسەدا نایەتەو
- 360..... بە بەزە ییە کان خۆی میھرەبان رەحمیان پێ دەکات
- ئەو مسوڵمانە کە مسوڵمانان لە زمان و دەستی پارێزراو بن، و کوچکار (موھاجیر) ئەو کەسە یە کە کوچ بکات
 361..... (دوور بکەوێتەو) لەو شتانە ی کە خۆدا نە ی لێ کردوو
- ما فی مسوڵمان لە سەر مسوڵمان پێنجە: وەلامدانەوێ سەلامکردن، و شوێنکەوتنی جەنازە، و وەلامدانەوێ
 ، بانگهێشت کردنی بۆ خوان (دەعوە تکردن)، و وەلامدانەوێ ئەو کەسە ی کە دەبژمێت و (دەلێت: الحمد لله
 362..... (پێی بێت: یرحمک الله
- 363..... ناچنە بە ھەشتەو ھەتاو کو ئیمان دەھێنن، و ئیمان ناھێنن ھەتاو کو یە کترتان خۆش دەوێت
- ، چی کردەوێ کە لە ئیسلامدا باشت رین و چاکترین؟ -صلی الله علیه وسلم- فەرمووی: «خواردن بە خەشیت
 364..... و سەلام بکەیت لە ھەرکەسێک بپناسیت یان نە یناسیت
- ئایا رێنیشاندەر تان بۆ ھەندێک (کردەو) کە بە ھۆیانەو خۆی گەرە لە تاوانە کان خۆش دەبێت و پلە تان
 365..... بە ھۆیانەو بەرز دەکاتەو؟
- 367..... ئیماندار ی بە ھێز خێرتەر و خۆشەویستەر لای خۆی گەرە لە ئیماندار ی لاواز، و ھەموو یان خێریان تێدا یە ...

- به دواى رېبازه راسته که بگهړېن وبه گوډېرهى توانا لېي نزيک بڼهوه، ويزانن که هيچ يه کيک له ئيوه به کردهوى
خوې رژگارى نابيت، ووتيان: ته ناهنت توش ئهئ پيغه مبهري خودا؟ فهرمووى: ته ناهنت منيش، مه گهر خواى
گهوره به رهحمهت وفه زلى خوې دامېو شيت 369
- جبريل -عليه السلام- به دردهوام ئاموژگارى و وهسيه ئې ده کردم سه بارهت به دراوسى؛ هه تا گومانم وابوو که
دهيکات به ميرانگريش 370
- هه رکه سيک بهرگرى له که سايه ئې برا ئاماده نه بووه کهى بکات؛ ئهوا خواى گهوره ده موچاوى ده پارتيژيت له
ئاگرى دوزهخ له روژى قيامه تدا 371
- هيچ يه کيک له ئيوه باوهر ناهينيت هه تاوه کو ئه وهى بو خوې يې خوشه بو براى مسولمانيشى يې خوش بيت
..... 372
- نهرم ونيانى له هه رشتيکدا هه بيت؛ ئهوا ده يرازيتته وه، وئه گهر له هه ر شتيکيش ده ربکريت؛ ئهوا ناشيرينى
ده کات 372
- ديندارى ئاسانه، هه رکه سيک ديندارى له سهر خوې گران بکات وبه زياده رهوى وزور به توندى بيگريت؛ ئهوا
ئاينه که کوئي پيده دات؛ جا بو يه ريگاي راست بگرن وئوه وندهى بوتا ن ده کريت له ئه نجامدانى چاکه کارى دريغى
مه که ن ومورده تان لپيت، وتيېکو شن بو خودا په رستى له م سى کاته دا به يانيان وپاش نيوه روان وشه وان 373
- ئاسانکارى بکه ن وکاره کان قورس مه که ن، مورده بدن وخه لک مه رته تين 374
- نه هيمان ليکراوه ئه رکى ناره حهت بخه ينه ئه ستوى خو مان 375
- ئه گهر يه کيکتان خواردنى خوارد ئهوا با به ده ستى راستى بيخوات، وئه گهر خواردنه وهى خواردنه وه ئهوا با
به ده ستى راستى بيخواته وه 376
- ئهى غولام، ناوى خودا به ينه (بلى: بسم الله)، و به ده ستى راست بخو، وله پيشى خوته وه بخو 377
- خواى گهوره له بنده رازى ده بيت به هوئى ئه وهى کاتيک بنده خواردنيک ده خوات؛ حه مد وسواسى خودا
ده کات، وخواردنه وه يه ک ده خواته وه؛ حه مد وسواسى خودا ده کات 378
- پياويک لاي پيغه مبه ر -صلى الله عليه وسلم- به ده ستى چه پي خواردنى ده خوارد، پيغه مبه ر -صلى الله عليه
وسلم- يې فهرموو: «به ده ستى راست بخو 379
- ئه وهى سير يان پياز بخوات؛ ئهوا با دوور بکه وئته وه ليمان -يان با دوور بکه وئته وه له مزگه وته کانمان-، وبا له
ماله کهى دابنيشيت 380
- ئه وهى خواردنيک بخوات، وبلت: (الحمد لله الذي أطعمني هذا، وَرَزَقْنِيهِ مِنْ غَيْرِ حَوْلٍ مِنِّي وَلَا قُوَّةٍ)؛ ئهوا
خواى گهوره له هه موو تاوانه کاني پيشووى خوش ده بيت 381
- پيغه مبه ر -صلى الله عليه وسلم- ئه گهر بېژميايه؛ ده ستى -يان جله کهى- له سهر ده مى داده نا، وبه هو يه وه
دهنگى نزم ده کرده وه 382
- خواى گهوره پي خوشه روخسه ته کاني وه ريگريت ههروه کو چون پي خوشه واجبه کاني جيېه جي بکريت ... 383
- ئه وهى خواى گهوره خيرى بوى بويت؛ ئهوا تووشى تاقى کرده وه وناخوشى ده کات 384
- به هوئى ئه وانه وه خواى گهوره له تاوانه کاني خوش ده بيت 385

- هنيشتا به لا وتاقيکردنه وه له نهفس ومال ومندالي ئيمانداره؛ ههتا دهگاته لاي خواي گهوره وهيچ تاوانيكي له
 386..... سهر نهماوه
- حال وکاروباري ئيماندار جيئي سهرسورمانه، هه موو حاليكي ههر مايهي خيره بوي؛ وئهمه بو هيچ كهسيك
 387..... ناييت جگه له ئيماندار
- بهنده ئه گهر نهخوش بکهوئيت يان سه فهر بکات؛ ئهوا پاداشتي ئهوا کاره چاكانه ي بو دهنوسرئيت كه ئه ناجي
 388..... داوه له کاتيکدا كه نيشته جيئ ولهش ساغ بووه
- پهله بکهن له کردهوه کردن پيش ئه وه ي هه نديک فيتنه زال بيت به سهرتاندا كه وه کوشه و تاريکن
 389.....
- ئه وه ي خواي گهوره خيري بويي؛ ئهوا تيگه يشتووي دهکات له ديندا
 390.....
- خواي گهوره رهوشي جوان بهخشيت به كهسيك كه شتيكي ليمان بيست وه کو خوي بيگه يه نيئ
 391.....
- فيري زانست مهن بوئه وه ي شانازی پئوه بکهن له لاي زانايان، ونه بوئه وه ي مشتومري پئوه بکهن له گهل
 392..... نه فامه کان
- خيرتينتان وباشترينتان ئهوانه که قورئان فير دهن وخه لکي فيري قورئان ده کهن
 393.....
- ده ئايهت له قورئان فيرده بوون له پيغه مبه ره وه -صلي الله عليه وسلم-، فيري ده ئايه تي تر نه ده بوون هه تاوه کو
 394..... ده يانزاني چ له م ده ئايه ته هه يه له زانست وکرده وه کردن
- ئه وه ي پيتيک له کتيبه که ي خواي گهوره (قورئان) بخوئيئيت؛ ئهوا چا که يه کي بو دهنوسرئيت وچا که يش به ده
 395..... ئه وه نده يه
- به ئه وه که سه ي که پابه ندي قورئان بووه ده ووترئيت: بخوئنه وبهرز ببه ره وه (له پله کاندا)، و(قورئان) بخوئنه
 396..... هه ره وه کو چو ن ده تخوئند له دونيادا، پله ي تو له کوئا ئايه ته که ده يخوئيئيت
- ئاي يه کيکتان هه ز ده کات ئه گهر گه رايه وه بو ماله وه سي و شتري قه له وي ئاوسي ده ست بکه وئيت؟
 397.....
- پيدا چو نه وه ي ئه م قورئانه بکه ن
 398.....
- ماله کانتان مه که ن به گو رستان، شه يتان راده کات له و ماله ي که (سوره تي البقرة) ي تي دا ده خوئيئديت
 399.....
- ئه ي ئه بو مونزير ئاي ده زاني چي ئايه تيک له کتيبي خواي گهوره که له گهل تو يه -له به رته- مه زئرينه ؟
 400.....
- هه رکه سيک دوو ئايه تي کو تاي سوره تي -البقرة- بخوئيئيت له شه ودا ئهوا ئه و شه وه پاريزراوه وئه وکاره به سه بوي
 401.....
- هه رکه سيک ده ئايه تي سه ره تاي (سوره تي الکهف) بخوئيئيت؛ ئهوا پاريزراو ده بيت له ده ججال
 402.....
- نزا کردن (دوعا کردن وپارانه وه) عبادت و په رسته
 403.....
- پيغه مبه ر-صلي الله عليه وسلم- له هه موو کات وحاله تيکيدا يادي خواي گهوره ي ده کرد
 404.....
- هيچ شتيک لاي خواي گهوره به ريز نيه وه کو نزا کردن
 405.....
- هه ر مسو لماننيک له سهر زه وي نزا بکات وداوا له خودا بکات؛ ئهوا خواي گهوره به گو يره ي نزا که ي پي
 ده به خشيت، يان ئه وه تا شهر و خراپه يه کي لي دوورده خاته وه، ئه گهر نزا که ي تاوان وپچراندني په يوه ندي
 406..... خزمایه تي تي دا نه بيت

- 407..... ئەى ئەو زاتەى كە دلەكان ھەندەگىرپىتەو ە دلم جىگىر بكة لە سەر ئاينە كەت
- نزاى: (اللّٰهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي (إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلْ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَاجْعَلْ الْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ..... 408.....
- نزاى: (اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ فِي دِينِي وَدُنْيَايَ وَأَهْلِي وَمَالِي، اللّٰهُمَّ اسْكُرْ عَوْرَاتِي وَآمِنْ رَوْعَاتِي، وَاحْفَظْنِي مِنْ (بَيْنِ يَدَيْ وَمِنْ خَلْفِي وَعَنْ يَمِينِي وَعَنْ شِمَالِي وَمِنْ فَوْقِي، وَأَعُوذُ بِعَظَمَتِكَ أَنْ أُغْتَالَ مِنْ تَحْتِي..... 409.....
- نزاى: (اللّٰهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنَ الْخَيْرِ كُلِّهِ عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَغْلَمْ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ الشَّرِّ كُلِّهِ (عَاجِلِهِ وَآجِلِهِ، مَا عَلِمْتُ مِنْهُ وَمَا لَمْ أَغْلَمْ..... 411.....
- ئىمان -باوەر- كۆن ولاواز دەبێت لە دلى ھەريە كىكتان ھەروە كو چۆن جلى كۆن دەدپیت ولاواز دەبیت، بۆيە داوا لە خواى گەورە بكەن كە ئىمان لە دلەكاننان نوێ بكاتەو..... 412.....
- ئەى موعاز، واللّٰه، من تۆم خۆش دەوێت، پاشان ئامۆزگارپت دەكەم ئەى موعاز، واز مەھىنە لەوہى كە لە دوای ھەموو نوێتيك بليت: (اللهم أعني على ذكرك، وشكرك، وحسن عبادتك)..... 413.....
- نزيكترين حالەتى بەندە لە پەرورەدگارىيەو لە كاتى سوجدە بردنداى؛ بۆيە زۆر نزا وبارانەوہى تيدا بكەن..... 414.....
- زۆرتري نزاى پيغەمبەر -صلى اللّٰه عليه وسلم- بريت بوو لە: «رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ..... 415.....
- ئايا خيترين وباشترين كردهوتان پي بليت، كە پاكترين وبە بەرە كەترييانە لاى پەرورەدگارتان، ھۆكارى بەرزبونەوہى پلەكاننانە..... 416.....
- :ئەى پيغەمبەرى خودا، كردهويەكم پي بلئ كە ببیتە ھۆى چوونە بەھەشت وريگار بوونم لە دۆزخ، فەرموى دەربارەى شتيكى مەزن پرسیارت كرد وئاسانە لەسەر ئەو كەسەى كە خواى گەورە بۆى ئاسان كردوو..... 418.....
- ،پيغەمبەر -صلى اللّٰه عليه وسلم- ئە گەر بچواويەتە سەر جىگاگەى فووى ٨ دەكردە نيو دەستەكانى وموعەويزاتى ٨٨ دەخويند، وپاشان دەستەكانى مەسح دەكرد بەسەر لاشەيدا..... 420.....
- چاكترين (گەورەترين) شيوازى ئيستىغفار كردن (سيد الإستغفار)..... 422.....
- ،پيغەمبەر -صلى اللّٰه عليه وسلم- لە كاتى ھاتنى بەيانيدا دەيفەرموو: (اللّٰهُمَّ بِكَ أَصْبَحْنَا وَبِكَ أَمْسَيْنَا، وَبِكَ نَحْيَا (وَبِكَ نَمُوتُ، وَإِلَيْكَ النُّشُورُ..... 424.....
- ھەربەندەيەك لە ھەموو بەيانىەك وھەموو ئىوارەيە كدا بليت: (بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض ولا في السماء وهو السميع العليم)، سئ جار؛ ئەوا ھيچ شتيك زيانى پيناگەيەنيت..... 425.....
- {قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ} (سورەتى الإخلاص) وموعەويزەكان (سورەتەكانى الفلق والناس) سئ جار بخوينە؛ كاتيك ئىوارە وبەيانيت بەسەردا ديت، بەسن بۆت وھۆكارن بۆ پاراستنت لە ھەموو شتيك..... 426.....
- نزاى: (اللّٰهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِرِضَاكَ مِنْ سَخَطِكَ، وَبِمُعَافَاتِكَ مِنْ عُقُوبَتِكَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنْكَ، لَا أَحْصِي ثَنَاءً عَلَيْكَ أَنْتَ (كَمَا أَثْنَيْتَ عَلَى نَفْسِكَ..... 428.....
- ،خۆشەويستترين وتە لاى خواى گەورە چوارن، ئاساييە بەھەر كاميان دەستپيڭكەيت: سُبْحَانَ اللّٰه، والحمد لله ولا إله إلا الله، واللّٰه أكبر..... 429.....

۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹

۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹

۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹

۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹

۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹

۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹

۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹

۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹

۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹

۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹

۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹

۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹

۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹

۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹

۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹

۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹

۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹

۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰۲ ۶۰۳ ۶۰۴ ۶۰۵ ۶۰۶ ۶۰۷ ۶۰۸ ۶۰۹

۶۱۰ ۶۱۱ ۶۱۲ ۶۱۳ ۶۱۴ ۶۱۵ ۶۱۶ ۶۱۷ ۶۱۸ ۶۱۹

۶۲۰ ۶۲۱ ۶۲۲ ۶۲۳ ۶۲۴ ۶۲۵ ۶۲۶ ۶۲۷ ۶۲۸ ۶۲۹

۶۳۰ ۶۳۱ ۶۳۲ ۶۳۳ ۶۳۴ ۶۳۵ ۶۳۶ ۶۳۷ ۶۳۸ ۶۳۹

۶۴۰ ۶۴۱ ۶۴۲ ۶۴۳ ۶۴۴ ۶۴۵ ۶۴۶ ۶۴۷ ۶۴۸ ۶۴۹

۶۵۰ ۶۵۱ ۶۵۲ ۶۵۳ ۶۵۴ ۶۵۵ ۶۵۶ ۶۵۷ ۶۵۸ ۶۵۹

۶۶۰ ۶۶۱ ۶۶۲ ۶۶۳ ۶۶۴ ۶۶۵ ۶۶۶ ۶۶۷ ۶۶۸ ۶۶۹

۶۷۰ ۶۷۱ ۶۷۲ ۶۷۳ ۶۷۴ ۶۷۵ ۶۷۶ ۶۷۷ ۶۷۸ ۶۷۹

۶۸۰ ۶۸۱ ۶۸۲ ۶۸۳ ۶۸۴ ۶۸۵ ۶۸۶ ۶۸۷ ۶۸۸ ۶۸۹

۶۹۰ ۶۹۱ ۶۹۲ ۶۹۳ ۶۹۴ ۶۹۵ ۶۹۶ ۶۹۷ ۶۹۸ ۶۹۹

۷۰۰ ۷۰۱ ۷۰۲ ۷۰۳ ۷۰۴ ۷۰۵ ۷۰۶ ۷۰۷ ۷۰۸ ۷۰۹

۷۱۰ ۷۱۱ ۷۱۲ ۷۱۳ ۷۱۴ ۷۱۵ ۷۱۶ ۷۱۷ ۷۱۸ ۷۱۹

۷۲۰ ۷۲۱ ۷۲۲ ۷۲۳ ۷۲۴ ۷۲۵ ۷۲۶ ۷۲۷ ۷۲۸ ۷۲۹

۷۳۰ ۷۳۱ ۷۳۲ ۷۳۳ ۷۳۴ ۷۳۵ ۷۳۶ ۷۳۷ ۷۳۸ ۷۳۹

۷۴۰ ۷۴۱ ۷۴۲ ۷۴۳ ۷۴۴ ۷۴۵ ۷۴۶ ۷۴۷ ۷۴۸ ۷۴۹

۷۵۰ ۷۵۱ ۷۵۲ ۷۵۳ ۷۵۴ ۷۵۵ ۷۵۶ ۷۵۷ ۷۵۸ ۷۵۹

۷۶۰ ۷۶۱ ۷۶۲ ۷۶۳ ۷۶۴ ۷۶۵ ۷۶۶ ۷۶۷ ۷۶۸ ۷۶۹

۷۷۰ ۷۷۱ ۷۷۲ ۷۷۳ ۷۷۴ ۷۷۵ ۷۷۶ ۷۷۷ ۷۷۸ ۷۷۹

۷۸۰ ۷۸۱ ۷۸۲ ۷۸۳ ۷۸۴ ۷۸۵ ۷۸۶ ۷۸۷ ۷۸۸ ۷۸۹

۷۹۰ ۷۹۱ ۷۹۲ ۷۹۳ ۷۹۴ ۷۹۵ ۷۹۶ ۷۹۷ ۷۹۸ ۷۹۹

۸۰۰ ۸۰۱ ۸۰۲ ۸۰۳ ۸۰۴ ۸۰۵ ۸۰۶ ۸۰۷ ۸۰۸ ۸۰۹

۸۱۰ ۸۱۱ ۸۱۲ ۸۱۳ ۸۱۴ ۸۱۵ ۸۱۶ ۸۱۷ ۸۱۸ ۸۱۹

۸۲۰ ۸۲۱ ۸۲۲ ۸۲۳ ۸۲۴ ۸۲۵ ۸۲۶ ۸۲۷ ۸۲۸ ۸۲۹

۸۳۰ ۸۳۱ ۸۳۲ ۸۳۳ ۸۳۴ ۸۳۵ ۸۳۶ ۸۳۷ ۸۳۸ ۸۳۹

۸۴۰ ۸۴۱ ۸۴۲ ۸۴۳ ۸۴۴ ۸۴۵ ۸۴۶ ۸۴۷ ۸۴۸ ۸۴۹

۸۵۰ ۸۵۱ ۸۵۲ ۸۵۳ ۸۵۴ ۸۵۵ ۸۵۶ ۸۵۷ ۸۵۸ ۸۵۹

۸۶۰ ۸۶۱ ۸۶۲ ۸۶۳ ۸۶۴ ۸۶۵ ۸۶۶ ۸۶۷ ۸۶۸ ۸۶۹

۸۷۰ ۸۷۱ ۸۷۲ ۸۷۳ ۸۷۴ ۸۷۵ ۸۷۶ ۸۷۷ ۸۷۸ ۸۷۹

۸۸۰ ۸۸۱ ۸۸۲ ۸۸۳ ۸۸۴ ۸۸۵ ۸۸۶ ۸۸۷ ۸۸۸ ۸۸۹

۸۹۰ ۸۹۱ ۸۹۲ ۸۹۳ ۸۹۴ ۸۹۵ ۸۹۶ ۸۹۷ ۸۹۸ ۸۹۹

۹۰۰ ۹۰۱ ۹۰۲ ۹۰۳ ۹۰۴ ۹۰۵ ۹۰۶ ۹۰۷ ۹۰۸ ۹۰۹

۹۱۰ ۹۱۱ ۹۱۲ ۹۱۳ ۹۱۴ ۹۱۵ ۹۱۶ ۹۱۷ ۹۱۸ ۹۱۹

۹۲۰ ۹۲۱ ۹۲۲ ۹۲۳ ۹۲۴ ۹۲۵ ۹۲۶ ۹۲۷ ۹۲۸ ۹۲۹

۹۳۰ ۹۳۱ ۹۳۲ ۹۳۳ ۹۳۴ ۹۳۵ ۹۳۶ ۹۳۷ ۹۳۸ ۹۳۹

۹۴۰ ۹۴

بېداچوونه وهیه کی پوخت

فهرمووده نه به وییه کان ؛ سه رچاوهی دووه من له
سه رچاوه کانی یاسادانان له ئیسلامدا، خوی گه وره
ده فه رمویت: ﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ * وَهِيَ
وَهْوَ سَهْوَ قَسَه ناکات (که قورئان ده خوینیت) (3) إِنَّ هُوَ
إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ * هه رچی ده یلئیت (قورئانه و) نیگا ده کریت
بۆی (4) ﴿[النجم: 3-4].

ئه م بژاردیه له فره فرهه نگی فه رمووده کان ؛ کۆمه لئیک
فه رمووده ی گشتگیری له خوگرتووه، له و فه رموودانه ی که
مسوئمان پئویستی پئیانه له بابته کانی ئاین و دونیایدا
له گه ل شیکردنه وهیه کی پوخت بۆیان، وروونکردنه وهی مانا
وئاماژه کانیان وهه ندیک له سووده کانیان، و وه رگی پراون بۆ
هه ندیک له زمانه زیندوووه کانی جیهان بۆئه وهی هه موو
که سیک سوودمه ند بیت له ناوه رۆکیان و سونه تی
پئغه مبه ری خودایان پئبگه یه نین -صلی الله علیه وسلم- به
زمانی خویان.

